

154087
AELIANI

DE HISTORIA

ANIMALIVM,

LIBRI XVII.

Quos ex integro ac veteri exemplari
Græco, Petrus Gillius
vertit.

Vnà cum elephantorum descriptione. Item Demetrii
de Cura accipitrum, & de Cura & medicina can-
num, eodem Petro Gillio interprete.

Ad Reverendissimum, & illustr. D. Georgium
Cardinalem Armaignacum.

LVGDVNI,

APVD GVLIEL. ROVILLIVM,

SVB SCVTO VENETO.

M. D. LXII.

1562

LIBRARY
NATIONAL MUSEUM
WASHINGTON

ILLVSTRISSIMO ET
ornatis. Card. Georgio Armaignaco
Ruthenorum Antistiti meritif-
simo, mœcenati suo Ioan-
nes Tullerius
S. D.

ELIANVS
*iste tuus (Cardin.
illustriß.) suæ lin-
guæ patriæ & civi-
tati (romanus enim*

*fuit) quasi postliminiij iure Petri
Gillij domestici tui, viri ingenio
singularis & diligentissimi interpre-
tis beneficio restitutus, animalium
omnium quæ isto cælo, terra, mari-
que fruuntur naturas, leges, societa-*

tes, & recõditas notiones ita ad vivũ
expressit, ut præter Atticam elegan-
tiam in eo multum laboris, usus, &
experientiæ diiudices. Non est hoc
valde mirũ profectò quod Ithacen-
sis ille Ulysses (uti à præcone sua-
rum laudum Homero celebratur)
multorum hominum mores vidit,
& urbes: fecere hoc item plures ab or-
be condito, & novarum rerum cupi-
di, & virtutis studiosi mortales. Sed
est hoc maxime mirum, prudentissi-
me Mœcenas, & penè à fide no-
stra alienum, tanta audacia & aui-
ditate aliquos extitisse, quibus apud
veteres (credo) Aelianns iste pal-
mam præripuit, qui quasi in ipsis
Oceani latebris demersi, & rursus
ex altis gurgitibus in terram emer-
gentes, mox etiam in cælum usque
sub

subiecti, cum piscibus, terrestribus
animantibus, & auibus efferatis
(quibuscum homini nullum com-
mercium, nulla lex, nulla fidelitas
esse potest) quasi cum suis conuictoribus,
ita colloquerentur: ut ab illis
ipsis penitiores animi recessus & na-
turas ediscerent. Sed est illud immor-
talis & benefici Dei prouidentia non
mortale opus. Quò maior illi optimo
architecto gratia ab hominibus refe-
renda est. nec interim suo honore &
gloria fraudandi illi, qui nullis par-
centes periculis, sumptibus, valetu-
dini, nullis denique barbarorum in-
sultibus ad ea dignoscenda & in com-
munem omnium utilitatem produ-
cenda versati sunt. Quo in genere
nostro æuo primus Petrus Gillius,
Aeliani interpres fidus, facile omnes

scriptores antecelluit. Quæ enim est
natio tam barbara, quod cœlum à
nostro remotum, quæ maria sinuosis
anfractibus à nobis diuisa, flumina,
syluæ, rupes, antra, vrbes, pyrami-
des, colossi, quæ denique orbis plaga
quas ille diuinus Gillius (absit assen-
tatio verbo illo) non inuestigari mo-
dò, sed etiam indefatigato studio per-
quisitas & inuentas, literis suis &
monumentis non illustrarit? O vi-
rum omnibus seculis laudandum
& admirandum! Quod si potuisset
aliquando parem facere Aelianus
Gillio, utpote qui illum suis nata-
libus restituit, ita Gillium Gallia
sua integrum & valentem seruare,
næ ille vir, iudicio meo, plura quàm
Aelianus & meliora præstitisset.
Expressas enim ad viuum imagi-

nes ex diuersis terrarum tractibus,
& pictos rictus, rostra, ungues, cor-
pora denique ipsa portentosa tua li-
beralitate, & sua diligentia habere-
mus. Quæ omnia ab extremis Solis
ardoribus secum Romam usque ex-
portata transtulerat: hæc videlicet
erant sui laboris premia, fructus,
& trophæi. Sed, dii boni, partim à
pyratis, partim à plagiarijs iisq; nō
cognitis expilata nūc desideramus.
Veruntamen opti. Card. quicquid
& illius diuini Gillij (quem honoris
causa semper nominabo) monumen-
tis, naufragijs, ruinis, & depræda-
tionibus, post illius manes superesse
potuit, hoc tantulum compactura, &
sartum tectum Roma secum dese-
rens Antonio Gillio eius nepoti vi-
ro probo, & virtutis patræ imita-

tori sedulo largitus es. Est hoc, me-
dius fidius, auctoritate & magna-
nimitate tua dignum, ut hic pariter
à te virtutis & laboris haeres scri-
beretur: at ille nunc uti vicissim gra-
to, liberali, & obnoxio est in te, lite-
ras, & parentis sepulchrum, animo,
illius libros quasi Sibyllæ folia colli-
gens, & velut in ordinem cogens tuo
sacro sancto nomini nuncupavit, non
poteras melius nec ille honestius fe-
cisse. Post editam itaque in lucem
Bospori Thracij descriptionem, de-
inde Constantinopolitanae urbis ef-
figiem, ecce tibi Aelianus latina lin-
gua à Gillio restitutus, ex pulvere
in Solem exit integer. Quem tu, sat
scio, qua & alios adeoque defun-
ctum prosequutus es memoria, hi-
lari fronte, tum ob rerum varietate-

tem

tem, cùm etiam doctrinam & fructum ex eo uberrimum excipies, nec id ut facias à nobis argumentis inuitari debes. Tantùm à te postulo illustriſſ. Card. uti meum in Gillium interpretem, animum gratum & beneuolum existimes: hácque à me epistola in fronte libri huius descripta, magis illius eruditionem admirando, nepotis precibus victũ, quàm gloriolæ cupiditate stimulatam fuisse: cæteris in rebus diligentiam & obseruantiam ad te, qui mearum fortunarum columen es, semper detuli, & deferam quandiu viuam.

Bene vale.

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM THE FIRST SETTLEMENT
IN 1630 TO THE PRESENT
BY
JOHN B. BOWEN
VOLUME I
FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO 1700
PUBLISHED BY
H. O. HOUGHTON, MIFFLIN & CO.
BOSTON
1875

ÆLIANI IN

historiam animalium

Præfatio.

 V O D homo sit sapiens, iustus, eorum quæ procreauerit prouidentissimus, quòd ad victum necessaria liberis inquiret, noxia declinet, reliquisque muneribus, quæ & natura dedit, ornatus sit, nihil fortasse mirabile: cum sermonis sit particeps, re omnium pretiosissima, & rationem habeat perfectissimum & utilissimum munus: deos etiam venerari, & colere nouerit. Sed rationis expertes bestias, participes esse cuiusdam virtutis natura summas iudicio suo, & præstantiam huma-

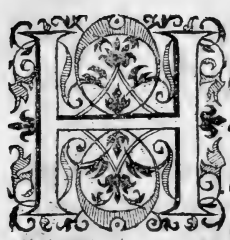
nam

nām habere, hoc mirum videri
debet. verūm vnicūque animali
scire propria attribuere, eorūm-
que aētionēs nihil de studio ce-
dētēs humanis, est hominis valde
docti. Equidem quæ scripta sunt
ab aliis, noui, quibus à me collectis
verba peculiaria thesaurum non
contemnendū elaborasse me arbi-
tror. Si cui hęc videantur vtilia,
ipsis vtatur. cui verò non videan-
tur, sinat patri fouendos foetus
suos. nō enim omnium omnibus
pulchra, neq; omnia omnibus stu-
dio digna vidētur. Iam quod post
multos scripsimus, fraudi esse nō
debet laudi nostrę, temporis con-
ditio: si quid præsertim doctrinæ
dignum studio, præstitimus præ-
stanti vel inuentione vel voce.

Ad

LECTORI

admonitio.

VNC illum esse librum, ne credas, quem vocant, ex Aeliani historia per Petrum Gillium Latini facti, itémque ex Porphyrio & cum eiusdem accessionibus: in quo etiam continetur de Gallicis & Latinis nominibus pisciũ, qui est excussus apud Gryphium 1535. id esse verum deprehendes, si hunc cum altero iunxeris & perlegeris: nam eo modo materiam non aggreditur, atque hic verus Aelianus. est autẽ versio, alter verò dici potest esse quãdam Collectanea ex Aeliano. hac de causa te admonitum velim, ne putes, hunc excussum esse. Vale.

ERRATA QVAE IN
Aeliani historia.

Pagina 1. linea. 10. lege pertractandas. 4. 10.
longas. 14. 10. artificium. 51. 4. dele ad. 52.
13. ventrem. 54. 9. cautione. 65. 13. nidificare. 66
25. coruiculi. 67. 21. confidens. ibid. li. vlti. clan-
gones. 87. 23. societatem. 116. 4. statura. 127. 2.
à fi. numerorū. 138. 21. Eis. 146. 15. scribit. 184.
8. à fi. splendidam. 202. 5. quodpiam. 204. 5. à fi.
multumq;. 229. 11. hiunuli. 236. 2. catulos. 275.
lin. penul. smyrnio. 247. 2. sues. 281. 8. elephan-
tos. 307. 9. De polypo & locusta. 330. vlti. vlti-
scuntur. 372. vlti. animatos. 331. 10. lutei. 380. 9.
altionis. 427. 3. à fi. delphinus. 445. 5. inexhau-
stum. 465. 5. Cynamolgi. 455. 5. à fi. praeterea.

Extrait du priuilege du Roy.

A R. grace & priuilege du Roy est permis à Guillaume Rouille Libraire de Lyon, d'imprimer, ou faire imprimer vne foys ou plusieurs, ce present liure intitulé, *Aeliani historia animalium libri xvij. vnà cum Elephantorum descriptione &c. Petro Gillio interprete.* Et fait defences de par ledict Seigneur, à tous autres Libraires, Imprimeurs, & personnes quelconques, de non imprimer, ne faire imprimer, vèdre, ne distribuer, en ses pais, terres & seigneuries, ledict liure, si ce n'est par le consentement dudit Rouille. Et ce iusques au temps & terme de douze ans, à compter du iour & datte, que sera paracheué d'imprimer ledict liure, sur peine d'amende arbitraire, &
de

de confiscation des liures qu'ilz au-
royent imprimer. Et afin qu'aucun
ne puisse pretendre ignorance du pre-
sent priuilege, ledict Seigneur veut
& entéd, que l'extraict d'iceluy estant
mis au commencement desdictz li-
ures, serue pour toute notification,
sauf en demander copie audict Ro-
uille (si bon leur semble) & ce à leur
despens. Car telest son plaisir ; non-
 obstant oppositions & appellations
quelconques, comme plus à plein est
cōtenu & déclaré par lesdictes lettres
de priuilege, sur ce donnees à Sainct
Germain en Laye, le vinthuietième
iour de Decembre, mil cinq cens
cinquante huit.

*Par le Roy, Maistre Jean Nicot,
maistre des requestes de
l'hostel, present.*

Signé, Guillaudet.

I

AELIANI LIBER

primus historiae animalium.

De auibus Diomedæis. CAP. I.

INSULA quædam nomine Diomedæa auibus Diomedæis abundat, hæ hominibus natione barbaris neque quippiam nocent, neque eos adcunt: sin Græcus aduena eò diuerterit, diuino quodam munere ab

his auibus aditur alis explicatis tanquam manibus ad prensationem & complexum, Græcos se pertractantes, non refugientes intrepide se palpari sustinent, in accumbentiũque sinus aduolant velut ad mensas hospitaes inuitatæ: vulgò socj Diomedis esse iactantur, qui vnà cum eo contra Ilium arma tulerunt prima eorũ natura in auium speciem immutata, etiam nunc se esse Græcos & Græcorum studiosos perseuerare.

De scari libidine. CAP. II.

SCARUS herba maritima vescitur & alga: omnium piscium ad Venerem inflammatissimus est. Causa cur capiatur, est cupiditas inexple-

A

bilis in foeminam: ea non ignorantes rei piscatoriae peritissimi hoc modo ei insidias ponunt, ut comprehensa foeminae summum os ad tenuem funiculum ex sparto confectum alligent, eamque viam per mare trahant, ubi eorum cubilia esse & in quem locum congregentur norunt. Consciunt etiam graue plumbum figura rotundum, longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenso trahitur scarus foemina captiua: aliquis eorum nassa in piscatorio nauigio accommodatae os late diducit, datque operam, ut nassa in scarum captum conuertatur, ea enim sensim demittitur lapide ad certam mensuram facto. Mares vero non aliter quam iuuenis ad amatam conspectam libidinis furore feruntur, circumque eam concursantes, alius alium praeuere ei que appropinquare & contingere studet, ut solent homines vehementer amantes, aut osculum, aut vellicationem, aut aliud quodpiam furtum amatorium venantes, qui deducit foeminam sensim & pedentim insidijs collocatis recta ad nassam cum amata dices ducere amantes. Cum proximè ad nassam hi accesserunt plumbum in interiorem partem à piscatore traductum & linea decidens foeminam in nassam detrahit, quo simul influentes mares capiuntur ac poenam dant scari eiusmodi furentis libidinis.

De capitone pisce. CAP. III.

Capito è piscium genere est, qui in paludibus degunt, cōtinentissimus, ac in victu temperatiss

perantissimus esse creditur. Etenim nullam animantem inuadit, sed cum omnibus pacem seruare solet. Si verò in quempiam iacetem inciderit, hunc in suum prandium conuertit, non prius tamen eum attingit quàm cauda mouerit, si immobilis sit, hunc prædam sibi facit, si verò moueatur, eo intacto discedit.

De anthia. CAP. IIII.

VT homines fidi & commilitones veri, perinde pisces inter se vlciscuntur, quos Anthias venationis maritimæ periti nominare solent, ex his quilibet cum nouerit conuictorem socium captum esse, celerrime adnare festinat, ac dorsi sui nixu ad eum inherefcunt, incursum impulsuque prohibent pro viribus captiuum abduci.

Quemadmodum scari suos gregales captos liberant. CAP. V.

Scarum gregales suos optimè vindicant, ac aduenstes lineam dentibus conficere conantur, vt ex hostibus seruent captum, & sepe funem concidentes eum liberauerit, neque ob id petunt redemptionis præmia, frustrati sepe non assequuntur socij liberationem, tametsi id quod suum erat promptissime præstiterunt. Iam verò in nassam cum inciderit Scarus, dicunt eum posteriorem partem suam de nassa eicere, reliquos vero qui non sunt capti, circumnatantes eum morsu corripere, & foras socium proferre. Si verò in caput exierit ipsorum quispiam

qui foris est caudam ei porrigit, ille cōpreſſa cauda ſequitur. Hoc illi quidem faciunt more hominum, qui tametsi libros de amicitia non didicerunt, tamen à natura hauſerunt leges amicitie.

De trocta piſce.

CAP. VI.

Piſcis trocta cuius naturam, nomen & os declarant, dentes habet frequentes, & continentes, quibus quicquid inciderit perfringere poſteſt. hamo captus ſolus ex piſcibus non ſe ab hamo retrahit, ſed impellit ſeſe in ferrum, chordam conſumere cupiens. Piſcatores contra machinantur longas anſas, ille vero, quoniam quodam modo valet ſaltu, ſæpius anſas tranſilit, ac linea qua agitur conſiſa, ad piſcium domicilia reuertitur. Hic etiam ſui generis grege coactò delphinos inuadit, & ij quidem ſi quem ſegregatum circunuenire poſſint fortiter inuadunt, plane enim ſciunt delphinu ſuis morſibus verberari aſpere ſolere, itaque troctæ ei acerrime inſtant, delphinus contra reſilit, ſubſilit atque indicat vt ex dolore torqueatur, idcirco tenaciter vrgent, ſimulq; ad ſaltum delphini tolluntur, hic eos repellere conatur, illi vero nihil remittentes viuum lacerant, poſtea vero quàm pro ſe quiſque aliquam eius partem vulnerauit diſcedit, delphinus vero libenter enatat cum cōuiuas (vt ita dicam) minus inuitatos ſuo cum dolore exceptit.

De cane.

CAP. VII.

Glaucam citharœdam à cane amatam fuiſſe audio

audio, alij dicunt non à cane sed ariete, alij ab an-
sere, atque apud solos Ciliciæ populos puerum cui
nomen esset Xenophon canis amauit, aliumq; adu-
lescentem in Sparta ob speciem graculus amauit.

De pauone.

CAP. VIII.

Pauonem hominis amantiſſimum dicunt, cum
homini occurrit eum declinat reuerentia qua-
dam & pudore ductus. Cum verò iniuria affe-
ctum hominem ab alia fera perspexerit, tum ei
auxiliatur.

De canibus.

CAP. IX.

Nicias quiſpiam ex venatoribus cum de im-
prouiso in carbonariam fornacem lapsus
fuiſſet, canes qui cum eo erant hoc intuentes, non
illinc disceſſerunt, sed primò circum caminum in-
gemiscentes & ululantes commorabantur, tan-
dem prætereuntes leniter & sensim morſu veſtiũ
attrahebant, ad id quod accidiſſet, tanquam auxi-
liatores domino suo implorantes homines. Vnus igi-
tur videns hoc idem ſuſpicatus est id quod erat, &
ſecutus est canes, inuenitq; Niciam in fornace de-
flagratum, ex reliquis coniecit rem ipſam.

De fucò.

CAP. X.

Fucus, qui inter apes naſcitur, de die in mella-
rias cellas abditus manet, nocte verò, cum apes
dormire obſeruauerit, eorum opera inuadit, va-
ſtatque alueos. Hoc ille cum intellexerunt, pluri-
mæ enim apium dormiunt nempe deſeſſe, pauca

verò excubant, cum viderint furem, verberant eum modice & leniter, expelluntque alis, & in exilium proyiciunt. Iste verò non ob id corrigitur sua natura piger & vorax, est duobus malis præditus, intra fauos se abdit, vt vero ad pastionē apes profectæ sunt, ille rursus opus inuadens, quod suum est facit, confercit se melle, & depopulatur thesauros dulces apium. Ex è pastione redeuntēs, cum ei occurrerint, non amplius leniter eum verberant, neque tanquam essent in exilium eum eiecturæ, sed asperè aculeis inuadentes percutiunt latronem, nec amplius mulctatur increpationibus, sed voracitatis, & gulæ nimie pœnas vita persoluit. Apia riy hæc dicunt, ac mihi persuadent.

De apibus inertibus.

CAP. XI.

EX apibus quedam sunt inertes, nō tamen moribus fuci sunt, neque enim fauos corrumpūt, neque melli insidiantur, sed ex floribus aluntur, ac cum alijs compascentibus ad pastiones volant, tametsi mellis conficiendi & condendi industria careant, non tamen prorsus otiosæ sunt. Earum enim quedam aquam regi, & apibus vetulis apportant, nam seniores apud regem ad eius stipationem selectæ permanent, aliæ verò hoc munere funguntur, vt mortuas ex alueo efferant. mundos enim & puros fauos eis esse oportet. mortuam apem intra alueum fauorum non esse patiuntur, aliæ vero ex his nocte excubant substructiones nō secus, ac par
uam

nam urbem vigilijs asseruantēs.

De atate apium. CAP. XII.

Apium quissiam etatem ad hunc modum in-
ternoscere poterit, quæ annū non excessse-
runt, nitescunt, oleiq; similitudinē & speciem ge-
runt, vetule verò & aspectu & tactu horridule
evadunt, atque ex etate affecta rugis plene viden-
tur. eæ tamen fingendorum fauorum experientia
& industria præcellentiores sunt, ex longitudine
nimirum temporis ad mellis scientiam erudita, eæ-
demque tanta diuinatione præstant vt & pluuias,
& frigora futura præsentiant. Et quando horum
alterum, vel vtrūque impendere coniecturis asse-
quuntur, non longissime ab alueo volatu procedūt,
sed circum apiaria volantes veluti foribus incu-
bant. Ex his rebus alueorum custodes futura augu-
rati agricolis turbulenta tempestatu aduentu præ-
dicunt. Longè autem magis frigoris, quàm pluuiæ
& niuis metuentes sunt. Sæpe verò vento aduer-
sa volant paruulum lapillum pedibus portantes,
quantulus inter volandum commodè gestari pos-
sit. Itaque in hunc modum contra ventorum incur-
siones, & afflatus auræ, ne ex itinere deducantur,
eiusmodi firmamenti ac robur sibi machinantur.

De capitonis amore. CAP. XIII.

Vim & numen multa genera piscium noue-
runt. cupiāinis, ne hos quidem qui in summa
maris altitudine degunt, cōtemnētis. Etenim capito

diuinum huius numen colit, atque veneratur, non tamen omnis capito, sed ille, quem à faciei acumine nominant, qui piscium genera & differentias nouerunt. In sinu Achaico, multi quantum audio, capiuntur, quare capiantur, libido in causa est: maxime vero eorum in res Venereas libidinis furorem captura testatur. Cum ex Capitonibus foeminam piscator venatus fuerit, alligaueritque aut longa arudine, aut sparto etiam longos, in littore pedetentim ingrediens adnatantem piscem & salientem pertrahit, per eius vestigia quidam subsequens retia fert, obseruans, ubi & quando diligenter occurrendum sit. Itaque agitur foemina, mares vero qui hoc viderint, veluti adulescentes libidinosi formosae puellae praetereunti cupiditatis oculos adicientes in eam feruntur libidinis furore agitati. Ille autem retia deiecit, & in ea quidem saepe piscium Veneris appetitione accedentium magna copia incidit, tum venator oportet curet, ut foemina captiua formosa sit, & bene pinguis, ut plures ad eam accedant pulchritudinis illecebra tanquam esca illectis, si macilenta sit, & sine corpore, multi ea spreta discedunt, quicumque vero horum est vehementi amore ductus, non discedit, me hercle, non formae, sed coitus desiderio detentus.

De castitate Aethnaei piscis. CAP. XIII.

Sunt igitur, & castitate praestantes pisces Aethnaeus, ita appellatus posteaquam cum pari
sua

suo tanquam cum vxore quadam coniunctus eam sortitus sit, aliam non attingit, neque ad fidem tuendam sponsalium tabulis illi opus est, neque male tractationis poenam timet, neque Solonem veretur, ex quo leges nobiles, & vrbes graues profectae sunt, quibus libidinosi homines non audire nihil verentur.

De merula marina.

CAP. XV.

Merula marina domiciliorum & sedecularum loco in petris & cauernis stabulatur, eorum quisque cum multis complexu venereo iungitur. Et si hoc genus matrimonij contemnendum, multarumque esse studiosum, delicatorum ad res Venereas dicerem esse barbarorum, & tu qui Xenophotiae Cyripediae studuisti, diceres esse vitam Medorum & Persarum. Omnium autem piscium est maxime Zelotypus, cum semper alias, tum maxime, cum eius vxores pariunt. Si audacius compositione nominum dicta sunt, dant nobis horum potestatem naturae facta. Cum enim parturiendi doloribus ea tenentur, domi quiescunt, mas autem nempe maritus, foribus incubans cauet, ne extrinsecus insidiae inferantur metu paruulorum, videtur nondum genitos amare, metuque paterno motus, his timere iam, & totos dies in eorum custodia permanet nihil gustans, cura ipsum alit, sub crepusculum vespertinum intermittit hanc custodiendi necessitatem, cibumque exquirat, quod ipsum as-

sequitur, foeminae autem intus manentes siue sunt in partus doloribus, siue iam enixae, cum alijs vescuntur tum copia algarum, quae in cauernis & circum petras nascuntur.

De merula pisce.

CAP. XVI.

EXperiens piscator hamum graui plumbo accommodatum squillaque implicatum & alligatum deicit & submouet lineam excitans & exacuens piscem ad escam, squilla verò mota speciem quandam sui praebet ingressura in cauernas Merule, hoc enim ipsum Merula capitaliter odit, itaque cum id fieri sentit, iracunde inuadit squillam existimans eam hostem esse, non enim illi tum cibus curae est, cumque squillam dentibus lacerauit discedit, cibo praestabiliorem & antiquiorem vigilandi curam ducens: alioqui cum aliquid ex cibis obuys est comesturus, primò perfringit, deinde iacere sinit: vidensque rem mortuam & non palpitantem ex ea comedit, faminae verò quamdiu marem vident propugnantem, domi manent, formamque tuendae familiae seruant: ubi verò mas è medio sublatus est, eae praemœrore acquiescere non valentes errant, eas enim tristitia foras educit, & producit, tum capiuntur. Quid ad haec poetae dicunt Euadnen & Alcestin dudi nobis gloriose lugetes?

De glauco pisce.

CAP. XVII.

Glaucus piscis pater factus, quos sustulit ex coniuge, diligentissime cauet ne insidijs impetantur

petantur, neue perniciēs vlla eis inferatur, & quo-
ad alacriter ac sine periculo natare possint, tam diu
ille custodire non intermittit, nunc a tergo cum eis
natans, nunc verò non à tergo, sed adnatat, nunc ad
vnum eorum latus, nunc ad alterum. Si quis verò
ex paruulis timere cœperit, ille timore cognito, ore
hiantī paruulum excipit, deinde timore præterito,
quem deuorauerat reuomit qualem acceperat, ille
rursus natat.

De canicula marina. CAP. XVIII.

Canicula marina simulatque peperit, nullā
mora interposita suos paruulos simul secum
natantes habet: si quis verò eorum timeat, ingredi-
tur rursus per genitalia in ventrem matris, ubi ti-
mor abierit, is prodit tanquam rursus editus.

De delphini amore erga suam procrea-
tionem. CAP. XIX.

Mulierum in filios studium magnam quidem
hominum admirationē habet: veruntamen
perspicio, filijs qui è vita excesserunt superesse ma-
tres, nec ex eorum casu more delphinorum perire,
sed tristitia mitigata in doloris obliuionem venire.
delphinus autem fœmina omnium maxime anima-
lium eorum, quæ procreauit studio tenetur, ex sese
geminos parere solet. Cum autem piscator aut tri-
dente eius procreationem vulnerauit, aut telo ce-
pit, enimvero longi teli ex parte superiori, ad quam
funis alligatur perforati, cuspidēs vncinate uesi-
x.è

xæ in delphini corpore eum retinent, is quamdiu in omnes partes resiliendo se versans aliquod robur habet, piscator funem laxat, ne vi abrumptatur, piscemque & ferrum amittat. Cum autem ex vulnere delphinū labori succumbere, atque ex vulnere aliquantum de contentione insultandi remittere piscator animaduertit, sensim ad nauem subducit, prædâque potitur. Iam verò mater nec catuli sui casum perhorrescit, nec metu reprimitur, sed incredibili desiderio filium insequitur, & quòd filium in media cæde versantem sibi deserendum non existimat, nullis terroribus ab insequendo deterratur, atque adeò eam filio venientem subsidio percutere manu facile est, vt collibuerit volenti cedere vnà cum filio capitur, cui sese ex periculis seruare, & discedere integrum erat, ac si adsint ei ambo catuli, intelligâtq; alterū lesum esse, atq; (vt diximus) captiuum abduci, integrū alterū caudæ verberatione persequitur, ac mordicus premēs ablegat, atque sibillum quantum maximum potest, mittit tanquam tesseram, vt fuga salutem adipiscatur, cuius admonitu discedit ille, ipsa verò remanet vt capiatur, atque simul cum altero filio moriatur.

De boue marino.

CAP. XX.

BOs marinus in cœno nascitur. à partu perparuuulus est, ex minimo euadit maximus, ab inferiori alui parte albescit, dorsum, faciem, latera nigra

nigra habet, natura timidus & nullis viribus praeditus est. os illi paruum, dentes abditis, & reconditis, ut ne videri quidem possint, est longissimus & latissimus, multos pisces depascitur, humanis carnibus delectatur, infirmitatis & imbecillitatis suae sibi maxime conscius est, vnicæ magnitudini suae confidit, quare ad conspectum natantis alicuius aut piscantis sese in excelsum efferens contra eum natat & insidiatur, de super grauiter urgēs, premens, instans, terrorem inijciens, & totum corpus suum tanquam funem explicans, supra infelicem piscatorem, prohibet eum emergere, & respirare, itaque spiritus angustijs compressus moritur, bos aggressor quod maximè inquirebat prandium assequitur.

De Cicadis.

CAP. XXI.

CAeteræ aues Indie os expressum habent, ac ore valent ad cantum, morèque hominum lingua loquuntur. Cicadæ non ita, sed ex membranae verberatione loquuntur, rore vescuntur à prima luce, donec impleantur hominum conuentu fora, silent, vigore solis progrediente cantare aggrediuntur, laboriosi quidam ut ita dicam chori moderatores supra caput pastorum, messorum, viatorum cantantes, hoc autem cantandi studium solis maribus à natura tributum est. Cicada foemina muta est, ac amore sponsæ verecundæ silentium sibi conuenire existimat.

De Ara

Textrinam, & lanificia deam nomine Erganen inuenisse fama hominis celebratum est. Araneus vero ad textrinum opus sua sponte naturaq; natus est, non enim textui artificio studet, neque aliunde filum assumit, sed ex suo ventre stamina deducit, celeritate pedum venabula contextit, atque in retis speciem diffundit, tum filis que ad texendum de ventre suo detrahit, ysaem ventrem suum studiosissime alit: mulieres autem, que maxime ad nendi artificium digitorum argutis valent, filumque elaboratissimum conficere preclare sciunt, non cum eo subtilitate operis sunt conferendæ, huius nimirum filum tenuitate pilum vincit.

Rerum cælestium notionem habere, cursum siderum tenere, atque vim intelligere, sapereq; Babylonios, & Chaldeos testantur historici: formicæ vero neque cælum suspiciunt, neque digitis mensis dies numerare sciunt, hoc tamen eis natura donauit admirabile, vt mensis nono quoque die non pedem ex caverna egredientes admodum quiete tecto se teneant.

SArgis piscibus idonea domicilia saxa & cauernæ sunt, que non latis luminibus fenestras habent, sed tanquam fenestellas paruulas tanto
interuall

interuallo distantes, quo pertinere & permeare solis splendor, earumque distantiam lumen à sole complere possit. Cum enim omni luce sargi delectentur, tum vero solis maximè radios sitienter expetunt, in loco multi eodem habitant, apud paludes, & brevia vitam agunt, viciniam, proximam, continentem se habere gaudent. Capras vehementissimè amant: namque cum caprarum proxime, & secundum littus pascentium, vnus aut alterius umbra in mari apparuerit, protinus gaudio exilientes summo studio adnatant, ac saltu non admodum ad saltandum idonei capras contingere affectant, sensum caprini odoris percipiunt, & si sub fluctibus natant: itaque voluptate gestientes ad eas accedere student. Quod autem tanta amoris insania in capras existunt, ex his idcirco capiuntur, quæ tantopere desiderant. nam piscator caprinam pellem extractam cum cornibus induens insidias parat, sole à tergo relicto, atque farinam caprino iure madefactam in eam maris partem spargit, ac abijcit, vbi habitare solent sargi, quibus tanquam filtro quodam odoris suprascripti allectati, accedunt, farina vescuntur: pellis assimulata capræ conspectu permulcentur, ex his autem multos piscator hamo robusto capit, cuius linea alba non ex arundine appensa est, sed virga cornea simul ac ad hamum adhaeserit, subtrahere expeditissimè cõuenit,

ne alios conturbet, manu etiam capiuntur, si quis spinas, quas ad tuitionem sui excitant à capite in partem inferiorem reuocando, & reflectendo declinet, premendoque ex lapidibus, in quos ad latendum se compellunt, extrahat.

De vipera. CAP. XXV.

Vipera sua circumplicatus foemina cum ea coit. hæc verò sine molestia iniri se patitur, postquam ad coeundi finem peruenerunt, vxor pro coitus consuetudine mala significatione amoris maritum excipit, nam ei ad collum inherens morsu abscindit caput. Itaque ex viperino coitu hæc perit, illa verò prægnans efficitur, non autem oua parit, sed animantes partus edit, iam iam idoneos natura ad perniciem inferendam. In ipso enim partu matris aluum distrahunt, & lacerant, perque disruptum ventrem erumpunt vlciscentes patrem in hunc modum. Heus mi tragædi! quid ad hæc Oreste Alcmiones?

De hyena serpente. CAP. XXVI.

Hyenam si videas, nunc quidem marem, nunc quàm mox videbis foeminam. Si vero nunc foeminam, postea marem, vtriusque enim sexus particeps est, eundem marem cui ante nupserat, vxorem ducit. quotannis autem genitalia immutat, Censum igitur & Tyresiam nõ ostentatione verborum, sed rebus ipsis exprimit, & declarat hoc animal.

De cantharorum marinorum salacitate. CAP. XXVII.

Pvgnant de foeminis iuxtà, ac viri de pulchris mulieribus, hirci contra hircos, tauri contra tauros, de ouibus arietes depugnant cum procis stimulantur in foeminas canthari maritimi, nascuntur locis asperis. Quod vero in amatores suarum coniugum odium acerbum habent, acerrimas pugnas edi videres: nec tamen illis more sargorum piscium de multis certamen instituitur. at non aliter quàm Menelaus cum Paride pro vna vxore decertant.

De polypi edacitate. CAP. XXVIII.

Polypus cum alijs cibis pascitur. est enim edacissimus, ad fraudemq; & insidias callidissimus, tum verò suorum membrorum conficientissimus est, quorum argumentum est, si venatio eum deficiat, pilos suos deuorat, ac ventrem morsu vellicat, inopiàmque venationis leuat, deinde renascitur quod deest, hoc tanquam promptum prandium ad famem restinguendam comparante natura.

De vespis. CAP. XXIX.

Equi cadauer proiectum vespas gignit, ex huius putrescentis medulla euolant vespæ, nimirum volucris progenies ex equo animali velocissimo.

De noctua. CAP. XXX.

Mulieribus veneficia & cantiones exercentibus similis est noctua captiosum animal.

hec enim capta suos imprimis aucupes, sic captio-
nibus suis in se illicit, vt eam velut ludicrum &
delicias circumferant, eamque me hercule tanquam
ornamentum quoddam in humeris circumferant,
noctu vigilat, & voce quasi quibusdam præsti-
gijs ac illecebris aues allicit, easque sibi assidere
facit, interdum verò alia aucupij inductione uti-
tur, auibus illudit, nimirum in aliam atque aliam
speciem vultum conuertens, aues adulescentes in
admirationem raptæ manere apud eam perseuerant
maximo eorum in quæ se format timore percussæ.

De lupo marino.

CAP. XXXI.

Lupus à squilla superatur, quaquam voracissi-
mus, itaque palustris, & cœnosi loci incole
insidias moliuntur palustribus & lutarijs, sunt
enim tria genera squillarum, vnum cœno gaudet,
alterum alga oblectatur, tertium saxatile est, cum
autem se ipsas vlcisci non queunt, pro vltione ex-
tremum spiritum in victoria effundere non dubi-
tant. equidem earum astutias & fraudes non gra-
uabor narrare, cum se interceptas sentiunt, fasti-
gium quod eminet à capite simile acutissimo rostro
triremis, quòdque in summa parte secturas habet
modo serrule vncinate versantes, generosæ squil-
le saliant, atque summa leuitate, & saltu valen-
tes saltatorium versant orbem. lupo ore hiante,
atque imminente, cum sit, pelle tenera, & molli
squillam lassitudine viribus defectam comprehen-
dit

dit, atque prandium fore arbitratur, squilla primum gutturis laxitate, & spatio saltat, post aculeos in miserū venatorē defigit, huic interiora exulcerantur, tumescentiāq; plurimū sanguinis mittit, deniq; suffocatione lupum interficiens, interficitur.

De hystrice.

CAP. XXXII.

Vnguium robore & dentium ad dissecandum præstantia confidentes, sunt vrsi, lupi, pardi, leones: hystrix hæc non habet, verumtamen à natura armis ad se tuendum destituta non est, contra inuadentes crines tanquam tela iaculatur, sæpèque cū crinibus dorsi horruerit, tam contente iacit crines, vt volent non aliter quàm neruo quodam expulsi.

De inimicitiis polypi, murenæ, & locustæ.

CAP. XXXIII.

Malum ingens, & morbus agrestis, & inhumanus inimicitie, atque odium inherēs, penitusq; insitum, quod etiam ratione carentibus natura ingenuit inexpiabile, atq; implacabile, murena cum polypo capitali odio dissidet, polypus cū locusta graues gerit inimicitias, murenæ etiam terribissima hostis est locusta, atque infestissima, murena polypo brachia abscindit dentium firmitate, post autem in ius ventrem subiens, his malis eum quibus verissimile est afficit, hæc enim è genere nantium est, ille vero serpentium more graditur. Si polypus in saxorum colorem se vertat, nihil

ei astutiæ hæc fallaces profunt, murena eius vetera toriam planè tenet. Cum verò polypus locustas à se comprehensas occiderit, exprimit carnes, atque earum succum exhaurit, ac nimirum locusta cornibus erectis iracundia furens in eum modum murenam laceffit, ac si murena mulier irata esset. hæc igitur aduersarij aculeos quibus præmunita est mordicus tenet, illa vero pedes acutos tanquam manus prætendens, vtrinque cuti inherere fortissimè non intermittit. hæc discrutiat, seseque huc & illuc versat, & acutas testas amplectitur, quibus confixa remollescit, & succumbit, denique remissa iacet, locusta ex hoste instituit prandium.

De sphyrena.

CAP. XXXIII.

Piscis sphyrena maris alumnus, si reti circumueniatur natando sapienter perquirat, aut contextus raritatem, aut aliud quippiam, quod rimas agat, si casu quodam elabatur rursus liber natat. si ex his vnus exitus foelicitatem consecutus sit, reliqui eiusdem generis simul capti ad illius fugæ modum exeunt, tanquam à duce viam quandam eruditi.

De sepia.

CAP. XXXV.

Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscit sepia, suum atramentum emittit, quo circumfusa ab oculis piscantium remouetur, eorumque præstringit oculos, cum sit in eorum oculis, piscatores vero nihil tale vident. Et Aenea tenebris

bris circumsepto fefellit Achillem Neptunus, ut ait Homerus.

Defascinationis remedio. CAP. XXXVI.

Fascinantium oculos cauent etiam animalia rationis expertia. Mirabili naturæ beneficio audio fascinationis amuletum palumbos lauri folia tenuia suis nidis imponere ad custodiam suorum pullorum, milui habent rhamnum, circi intybum agrestem, turtures iridis fructum, corui agnum, v̄pupæ adianthum, quem etiam callitrichon quidam vocant, harpa hederam, cancrum, herodius, pardix calami comam, turdus ramum myrti, alauda gramen, aquila lapidem ætiten. existimatur hic lapis bonus mulieribus v̄terum ferentibus. abortui resistit.

De torpedine & aliis animalib. CA. XXXVII.

VT id, quod à torpedinis piscis tactu obtorpuisset, ei nomen dedit, ita remora quod naues remoratur ex eo nominata est. pariente alcione mare subsistit, pacem & amicitiam inter se habent venti. parit vero media hyeme, & tamen cœli temperatio alcedinibus largitur eo tempore dies esse tranquillos. Si casu equus lupi vestigium conculcat, torpore comprehenditur, si lupi calcaneum in quadrigam proieceris, sistetur ac si conglaciasset equis calcaneum conculcantibus. Leo in folijs ilicis ut fecit vestigium, torpore tenetur. Si lupus conculcet, vel si modò appropinquet folijs

scyllæ torpore capitur: hæc vulpes in luporum cubilia non sine causa iniiciunt, insidiosæ nimirum, non ignorant, quæ eis infestissima sunt.

De ciconiarum & aliorum animalium vi
contraria. CAP. XXXVIII.

CIconiæ ouis suis perniciem molientes vespertiones sapientissimè vindicant. Cum hæ itaque solo suo contactu oua ipsa sterilia efficiant, hoc remedio vtuntur ciconiæ, platani folia in nidos suos inferunt, ad quæ accedentes vespertiones torpore comprehensæ perniciem afferre non queunt. Hirundinibus hoc idem natura largita est, nam cum Blattæ earum ouis perniciosæ sint, matres apij folia ante pullos projiciunt, ob idque ab illis ad pullos accessus fieri nequit. In polypos si quis rutã iniiciat, immobiles manere in sermone hominum venit, serpentem si arundine contingas à prima plaga non se commouet, torporèq; constricta quiescit, sin iterum, aut tertio plagam inflixeris, colligit, ac confirmat sese. Murena quæ plagam vnã accepit, torpescens perstat, sin plures inferas, funditus ira incenditur. piscatores dicunt polypum in terram progredi ad oliuæ germen in littore positum.

De elephanti adipe. CAP. XXXIX.

Contra omnium ferarum venena remedium est elephanti adeps, quo si quis inungatur, & nudus contra efferatissimas bestias procedat, illesus discedit. Arietis autem cornua, & suis

grunni tum horrescit. Sic Romanos Pyrrhi Epirotarum regis elephantos in fugam vertisse homines dicunt, victoriámque amplam ex eo bello retulisse mulieris forma hoc animal capitur, atque hebescens ad eius pulchritudinem remittit furorem animi sui, rivalem vero fuisse in Aegypto elephantem ferunt Aristophanis Bysantini de quadam muliere coronas texente. Omnia benevolentia amat, unguentorum & florum odore permulcetur.

De canibus.

CAP. XL.

Quisquis fur aut latro vult canes ferocissimos silere aut fugare, ex pyra hominis torre sumpto contra eos procedens eos in metum conjicit. Audiui etiam illud, quòd qui ex ovis lacertata à lupo lana vestem confecerit, vestis ei qui ferret molestiam afferet, & dolorem. Si quis seditionem, & litem velit in conuiuio moliri, lapidem à cane morsum vino inijciens conuiuas molestia afficit & insania. Scarabeis malè olentibus si quis spargat unguentum non ferentes suaueolentiam moriuntur: ita ferunt coriorum tinctores inuitos malo cælo detestari unguentum. Dicunt Aegyptij, serpentes omnes ibidum pennas metuere.

De turturibus.

CAP. XLI.

Ad hanc rationem aucupantur turtures, qui absolute perfectæq; earum aucupium tenent:

nec longissimè ab experimento aberrant, vt saltent, valdeque suauiter, præclareq; canant, quorum auditu hæ delectantur, saltationisque conspectu permulcentur, acceduntque propius aucupes sensim & pedetentim eò secedunt, vbi retiu explicatorum posite sunt insidiæ, in quas incidentes capiuntur, captæ primum saltatione, & cantiunculis.

De orcyno.

CAP. XLII.

ORcynus cetaceus piscis rerum suarum prouidens est, non tamen artificio hoc prouidentie munere amplissimo, sed natura ornatus est, hamum quo tamen transfixus est, in maris altitudinem sua impulsione deprimens ad solum allidit, cumque oris pulsatione expellere cupit, quod si id minus fieri queat, ab hamo acceptum vulnus luculentius infert, dilatat atque exsiliendo id quod sibi molestum exhibet expuit, abiicitque, sæpe id non affectus inuitus ad piscatoris prædam subtrahitur.

De melanuro.

CAP. XLIII.

Timidissimi piscium melanuri, suæ timiditatis testes habent piscatores. neque enim capiuntur nassa, neque ad eam accedunt, si quando eis saginam circumdederis imprudentes comprehenduntur, cum autem placidum & quietum est mare, ij ad imam maris sedem in petris aut algis quiescunt, tegumentoque proteguntur, quocumque corpus occultari potest. Cum in alto aduersa tempesta est, piscesque alios vident, in altitudinem ex fluctuum impetu

impetu descendere, hi tum fiducia implentur, simul & ad littus appropinquāt atque spumam super se fluctuantem, seipsosque cooperientem satis esse ad se tuendum arbitrantur. Vix dici potest quā pernoscent eo die noctēve cum feritas maris & immanitas effervescent, fluctūsque formidabiles in sublime concitantur, tum à piscatoribus non adiri mare, ac cum seu. e maris tempestates sunt, ex his viuunt cibus, quos è saxis partim eruunt, partim è terra euellunt, nec tamen nisi sordidiis pascuntur, & abiectis, quibus non facile alius piscis, nisi fame oppressus, vesceretur. Cū maris tranquillitas viget, in solo sabulo pabulum inquirunt, hincque pascuntur, quemadmodum verò capiantur alius dicet.

De aquila.

CAP. XLIII.

Aquila ex auibus maximè acres, & acutos oculos habet, in quam Homerus hoc consentit, & testimonio est in morte Patrocli similem huic aui inducens Menelaum, cum requireret Antilochum, quem ad Achillem mitteret nuntium, tristem quidem, sed tamen necessarium de morte eius amici, quem misit quidem. Veruntamen non accepit, etsi id summe desiderabat. Aquila non solum sibi, sed hominum oculis utilis habetur, in melle Attico eius felle sumpto, si cui hebescunt oculi, inungantur, planè videbit, habebitque oculos acutissimos.

Luscinia sic splendidissimè canora est, ut ei vox sit acuta, concisa, locaque deserta cantu & summa vocalitate sua percrepare faciat, huius carnes ad somni fugam utiles existimantur, mali certe conuiux, qui tali cibo vescuntur, & planè indocti, malum ex cibo proficiscitur, donum scilicet fuga somni regis deorum & hominum ut ait Homerus.

Gruum clangores pluias accersere fama est, eius verò cerebrum quippiam amatorium habet, utile ad conciliandam mulierum gratiam, si modò bene animaduernerunt, qui hæc primi obseruarunt.

Vulturum odoribus alarum incensis, & suffimentis quantum audio facillimè serpentes ex latibulis proferuntur.

Ineuruato rostro, & adunco est picus martius, quo quercus percutit, vnde à Grecis dryocolaptes appellatur, hoc est quercus percussor: in ea locum excauat in quem tanquam niaum pullos suos imponit, ad niai instructionem, non ferulis inter se connexis eget, neque edificatiunculis: Si quis lapide immisso ei foramen obstruxerit, ille ex his coniectura ajsecutus injurias sibi opposi-
tas

tas esse, herbam lapidi contrariam affert, eamque contra lapidem ponit, lapis velut offensus, & non facile ferens vim herbæ exilit, atque rursus foramen pico aperitur.

De denticibus piscibus.

CAP. XLIX.

DEntices congregatiles sunt, nec sibi esse à gregalibus suis solitudinem, & segregationem ferunt, sed cum equalibus congregari gaudent, ac nimirum per adolescentes separatim à reliquis natant, ij verò, qui sunt confirmatori etate, etiam inter se vitæ communitate illo proverbio coniunguntur, Aequalis equallem delectat. Ac illi quidem præsentibus, tanquam ijs quibus cum societas, aut amicitie coniunctio, delectantur ex eadem consuetudine, vsuque frequenti. Aduersus piscatores sic machinantur, vt cum piscator in eos cibum demiserit, congregati & in orbem consistentes inter se conspiciant, & quasi signo dato inter se admoneant, ne prope ad cibum accedant, neve demissum cibum attingant, atque in hunc ordinem instructi permanent, sin autem soliuagus ex alio grege accesserit, hamumque deuorauerit, ac suæ solitudinis præmio accepto subtractus fuerit, illi iam confidunt se non captum iri, quod non sint capti, sicque ex fiducia se tuendi negligentiores facti capiuntur.

De

PER æstatem coruus exarescit siti confectus, eum clamore vltionem testari fama est, cuius causam afferunt, quòd cum ad aquationem eum famulum suum Apollo misisset, ille magna segete inuenta adhuc viridi inuestigare volens, granum frumenti expectans vt maturuisset, mandatum domini neglexit, quamobrè siccissimo anni tēpore siti affectus suæ moræ dat pœnas. hoc fabule simile videtur. Aliud tamen dicetur de coruo ob Apollinis reuerentiam. Hunc sacrum, & Apollinis pedisequum esse dicunt, idcirco diuinationibus præditum fatentur, eiusque clamori dant operam, qui auium sedes, & clangores, & volatus ipsarum à dextra, ac sinistra cognoscunt. Corui oua audio nigros efficere pilos. qui capillitiū suum adulterat, oportet, oleum in ore compressum habeat, nam nisi id fiat, simul cum pilis ei dentes nigri reddentur, vixq; elui possunt.

MEROPS auis contrà volat, atque cæter. æalie enim omnes quasi sursum ad oculos versus, illa verò retro ad caudam versus volat, & profectò naturam volatus admiratione, & insolētia pleni quē facit hoc animal, summopere miror.

CVM lididinis impetus plena est murena, exit in terram sponsi iniquissimi desiderio permota

mota latibulum vipere intrat, ibique ambo inter se colligantur, atque coitu implicantur. Vulgò hominum opinio ait, viperam stimulis libidinis concitatam, ad mare accedere, & vt adolescens in amoribus dissolutus cum lyra fores pulsat amatæ, sic vipera sibilo edito amatam euocat, ea è mari exit, natura diuersorum locorum incolas in cupiditatem vnã, & cubile idem cogente.

De serpente.

CAP. LIII.

Hominis mortui spinæ medullam putrescentem in serpentem conuerti aiunt, exoriri que feram, & serpente animantem immanissimum ex mansuetissimo, atque bonorum honestorumq; hominum reliquias requiescentes quietem pro præmio habere, vt eorum animas bona, quæ toties attestata sunt à sapientibus, malorum verò hominum spinas post è vita excessum talia monstra parere. at id aut est totum fabulosum, aut si adhibenda ei fides sit, præmium meo iudicio dignum suis moribus retulerit malus, qui serpentis pater efficitur mortuus.

De hirundine.

CAP. LIIII.

Hirundo significatione sua pulcherrimi temporis ostendit aduentum. ea hominis studiosa est, cuius contubernalem se esse gaudet, cum ei rursus bonum videtur, discedit. homines Homeri lege hospitalitatis eam tecto recipiunt, qui præcipit hospitem præsentem esse diligendum, discede-

re vero

re vero volentem dimittendum.

De capris.

CAP. LV.

Capra anhelandi aliud quiddam plusculum habet à cæteris animalibus: pecuarij sermones & pastorij eam ex auribus & naribus respirare testantur, sensuque audiendi esse acerrimo ex omnibus vngula bipartita præditis animalibus. Causam quare id fiat ignoro: verum si capra etiam est Promethei opus, cur ita fecerit disquirere volenti relinquo.

Decaniculis marinis.

CAP. LVI.

Canicularum marinarum tria genera, quorum maximi sunt cetacea magnitudine, reliqua duo genera procedunt ad cubiti magnitudinem, quorum alterum galeon, alterum centriten solent nominare, & horum maculosi galei appellare possent, centritas nominans reliquos non erraret, varij quidem & pellem teneriorem habent, & latiores sunt, alij vero parvi & pellem duram habent, & caput tendens in acutum, & colorem in album vergentem. Aculei ipsis innati sunt, alter in capitis vertice, alter in cauda, duri quidem aculei, & venenum quoddam iaculantur, horum paruorum canum utrunque genus capitur in cænosis locis hac esca piscem album dissectum piscator deijcit, ac cum

vnus

vnus captus est hamo, omnes hoc aspicientes accurrunt ad captiuum, & sequuntur vsque ad nauem æmulatione quadam, existimantes captum escam sibi prædatum fuisse, vt eorum nonnulli in nauem aliquando insiliant, & volentes capiantur.

De morfu aspidis.

CAP. LVII.

VIpera & aliarum serpentum morsus non carent remedio, ex hisque fieri potiones, atque vnguenta percipio, incantationesque quorundam illitum venenum mitigauerunt, solum aspidis morsum non curari posse, esseque omni medicina robustiorem. Dignum hoc animal odio ob redundantiam mali, at fera scelestior, & quæ minus vitari possit foemina venefica, qualem fuisse Medeam, & Circen audimus. Nam aspidum venena & morsus opera sunt: illarum autem venena vel solo tactu necare feruntur.

De pastinaca marina.

CAP. LVIII.

Marina pastinacæ aculeus ab omni medicina inuictus existit, etenim vt primum pupugit, statim interficit, quæ quidem ipsius arma vel rei maritimæ peritissimi perhorrent, neque enim alius quispiam neque vulneratrix ipsa medicinam vulnere facere potest, soli enim hastæ Achillis hoc datum fuit.

De cæra

De cerastis serpentibus. CAP. LIX.

Cerastes serpens ferum animal colore album, gemina supra frontem gerit cornua, cochleæ cornibus similia, non similiter tamen atque illius tenera, longè alia ratione in cæteros Libycos homines, ac erga nuncupatos Pssyllos cerastæ afficiuntur: illis enim infesti sunt, cum his fœdere deuinciuntur, pacemque seruant. Enimvero Pssyllorum gens ab eis si mordetur, non modo non sentit morsum, sed eos etiam qui in id mali inciderint facillimè sanat, si priusquam totum veneno corpus imbutum sit, ex ipsis quispiam vel accersitus, vel sua sponte veniens os aqua colluerit, illiusq; manus qui morsus sit abluerit, ex veneno statim tum conualescit, tum ab omni malo liberatur. Libyci autem homines aiunt, virum cui sua vxor venerit in suspicionem adulteri, quique ex ea susceptos liberos adulterino sanguine natos suspicetur, experimenti causa in dolium cerastarum plenum infantem puerum conijcere, sicque obijciendo tanquam artificem aurum igni, ingenuitatem pueruli experiri cerastas protinus insultare, acerbosque fieri innatum malum puero minitantes, eos vt puer attigit, remollescere, vnde Libycus ille se legitimum patrem agnoscit. Cum serpentium, tum phalangiorum hostes cerastæ habentur, hæc vero si Afri comminiscuntur homines, non me, sed semeripfos fallunt.

De apum insidiatoribus. CAP. LX.

Hostilem in modum apibus insidias moliuntur pari auiculae, vespa, hirundines, serpentes, aranei, ynges, à quibus omnibus apes de vita sua incredibiliter timent, apiarij pulicariae suffimento aut viridi papauere locum ante alueos sternendo, cum eiusmodi animalia ab eis depellunt, tum vespas hoc modo comprehendunt, ante earum nidos nassam in quam prius paruulam manam, aut membradem simul cum hiope aut chalcide imponi conuenit appendunt, eæ vero sua natura edaci esca allectæ, frequentes in nassam incidunt, quibus nassa comprehensis non amplius retro regredi licet, simul & eas aqua conspersas facile necant, aut igni cremant, lacertæ item insidias in apes faciunt, ac terreni crocodili pestem perniciemque illis instruunt, farina ad veratrum admista, aut tithymali, aut maluæ succo suffusa ante alueos dispersa gustantibus illis omnibus modo commemoratis pernitiem affert, aranei ante alueos ad lumen accensæ lucernæ, cui vas aqua plenum subiectum sit volitantes in oleum decidunt, ac si pereunt, alia ratione non facile tolli queunt. Soboles ranarum lutariarum si quis in earum lacum verbasci, nucisve folia iniiciat, necatur. Pari aues gustatu farinæ vino dilutæ capite grauatur cadunt, & iacentes palpitant, & ridiculæ capiuntur euolare non valentes. Hirundo musicæ reuerentia permotis non ab apiarijs

occiditur, alioqui ad necandum facilis. Satis enim est eas prohibere prope alueos nidificare. tetro odore offenduntur apes, unguentóque odorato, ut puelle urbanae, & modestæ tetrum odorem contemnant, & unguenti suauitatem spernunt.

De ratione ædificandi apium. CAP. LXI.

Seniores Cyrum de regia quam in vrbe Persepoli ipse ædificasset, magnam gloriam adeptum fuisse fama celebratum est, Darius lautæ ædificationis substructione quam fufius omnium sermone decantatam struxerat efferebatur, Cyrus minor ex hortis quos purpuræ nitore, & gemmarum fulgore ornatus in Lydia sua manu consecuisset, gloria magna cum apud omnes Græcos, tum apud Lysandrum Lacedæmonium, cum is in Lydiam ad eum venisset, fuit. Sed hæc plusquam satis historici prædicarunt. Apium nõ item domos solertiori ratione ædificatas scripserunt, cum illi tamen in regijs ædificandis permultos vexarint, apibus verò ut nihil minus molestum, sic solertius nihil esse potest. Primum regum cellas eminentiore loco magna laxitate amplas ædificant, easque sepimento tanquam muro quodam ad maiestatem regiam tuendam circumsuallant, ac ut ætate & conditione triplices sunt, sic tripartito suas cellas diuidunt, quedam enim summa senectute affectæ, regie aule manent vicinæ proximæ tanquam custodes & satellites: post quas habitant natu minimæ, & quæ annum non excesserunt

serunt, adolescentiores vero & etate confirmatio-
 ri extimæ manent, vt ille exacta etate satellites
 lictoresque regum sint, ex autem quæ etatis firmitate
 robustiores existunt, tanquã murus quispiam
 illarũ natu minimas sepiant. Opinio vna est, apium
 reges non aculeatos esse, est rursus altera eas robore
 aculeorum peracutorum armatas esse, nunquam
 tamen eis neque contra hominem, neq; contra apes
 vti, quoniam non fas sit tãtæ nationis imperatorem
 malum admittere. reliquas autem apes harum re-
 rum prudentissimi testantur in conspectu suorum
 imperatorum aculeos summittere quasi fasceis,
 veluti imperio potestatéq; his cedentes. Iam verò
 hoc vtrunque in illis regibus quispiam ad-
 mirari possit siue aculeo careant ad
 inferendam iniuriam, siue quia
 habentes ab iniuria ac-
 leos abstinere
 queant.

AELIANI LIBER
secundus historiae ani-
malium.

De gruibus.

CAP. I.

VM Thraciam grues relinquent, defugiendo iniurias frigoris frequētes congregantur in Ebrum fluvium, lapidēque pro se quæque deuorat, ut & vnde prandere possit habeat, & aduersus incursions ventorum firmamentum assequatur, in Nilum hyberni illic victus desiderio incensæ, cum proximum est è Thracia ut se migrare ingrediantur vltraque progrediantur, grus quæ est extremo tempore ætatis affecta ter circum vniuersum gregem volans decidit, supremūque vitæ diem conficit, quàm primū sepultura reliquæ afficiunt: re-
 Æta deinde iter in Aegyptum faciunt, neque immensa pelagi spatia alarum robore transmittentes vsquā interquiescunt, Aegyptios sementē faciētes offendūt & mensæ ut ita dicam, in armis ciborum redundantia extructæ interueniunt, ac tametsi minus inuitatæ hospitalis tamē mensæ iure fruuntur.

De pyr

De pyrigonis.

CAP. II.

Terra mariq; nasci animalia nihil mirū: nam materia, nutrimentū & natura horum causa architectrix est, ex igni vero generatas bestias volucres existere nuncupatas pyrigonos, & in eo ipso igni viuere, & ali, hucq; & illuc volare, hoc admirabilitatem facit, illud item admirationem excitat, cū extra ignem nutrimum egrediuntur, statim exeunt è vita: quæ autē causa sit ex igni vt nascantur, contrāque aëre temperato elemento extingantur, alijs dicendum relinquo.

De coitu & visus recuperatione hirundinum.

CAP. III.

ADuersæ hirundines coeunt contrā atq; cæteræ aues, cur id faciant causa retrusa est, atq; abdita, aliquorum tamen sermone in vulgus peruagatum est eas sic coire, quòd Tereum regem horreant, nequando latenter irrepens nouā tragœdiam efficiat. hirundinibus à natura donum meo iudicio summum tributum est, si acu earum oculi puncte excæcentur visum recipiunt. quid igitur Tiresiam amplius admiramur, tametsi hîc & apud inferos Homeri testimonio sapientissimum.

De animalibus vnū diem viuentibus. CA. IIII.

ANimalia ephemera idcirco sunt appellata, quòd id ætatis viuunt, vt vno die cursum vitæ conficiant, ex fece vini acescente originem trahunt, aperto dolio vt in lucem suscepta sunt, vita

exceedunt, ea felicitate prædita ut ingredi quidem in vitam natura illis det, malis vero quibus vita referta est celerrimè liberet, ne nimirum quam partem suarum calamitatum sentiant.

De aspidè & basilisco.

CAP. V.

EX aspidis quidem vulnere longo tempore quispiam sanus fieri possit vel exectionem membri vel exustionem ignis fortiter patiendò, vel accommodatis medicamentis malum sistendò, ne serpat longius. Basiliscus verò etsi magnitudinè sit dodrantali, tamen serpentium vel maximus non longo interuallo sed statim basiliscum intuens exsiccatur basilisci spiratione, ac si baculum quem quispiam teneat, ille momorderit, baculi dominus necatur.

De amore & musicæ studio delphinorum.

CAPVT VI.

QVanto delphinis in studio musica sit ex Arione Methymneo Aegyptij & Lesbij testantur, quantòque ydem ipsi amatorio affectu flagrent Theitæ delphini de amore erga eleganti forma puerum prædicant, Leonyda autem Byzantius in vrbe Pleroselino nuncupata se cu Eolidâ navigando præterueheretur delphinum in illius portu vrbeis habitantem ciuibusque huius tanquam hospitibus suis vtentem vidisse confirmat, idemque affert hunc delphinum de manu aniculæ cuiuspiam eiusd

eiusdem mariti educari solitum fuisse, plenosque inuitamētis cibos illi ab eisdem suppeditatos fuisse, neque tamen puer cum eis esset infans pariter alendus, illum alere destitisse, sed ambos educasse, ex quo conuictu delphinus puérque mutuū inter se amorem conciliarunt, & quod prædicandum virtutisque plenum videtur, inter eos mutuus amor charus, in precioque erat. Delphinus urbem quam dixi veluti patriam suam flagranti studio amplexabatur, portūque tanquam domum suam amantēter incolebat, & suis nutritijs gratiam educationis sic persoluebat, ut cum atate grandis factus esset, deque manu educantium cibum capere non haberet necesse, extra portum in altum progressus ex prædis quas caperet, partim sibi ad prandium haberet, partim suis educatoribus afferret, unde fiebat, ut hi vehementer letarentur, ab eoque illud vectigal acerrime sibi & puero expectarent, nomen similiter delphino ut puero imposuerant. Puer ex illa viuendi cum delphino consuetudine hanc collegerat fiduciam, ut è crepidine locis que è mari eminentibus illum auderet appellare, facileq; ad se leui appellatione euocaret, ac siue ille remigationem quandam contenderet, siue cum alijs gregatim errantibus lusione aliqua delectaretur, totum gregem præ studio festinandi venire ad puerum desaltaret, siue multa fame pressus

venaretur, illum tamen puer tanta celeritate reuocabat, ut vehementi impetu more nauis plenissimis velis impulse ferretur, atque ad puerulum appropinquans ad illum luderet, & adsiliret, nunc circum illum adnans, nunc illum ipsum velut pro-uocans, ut ad certamen secum amasium suum alliceret, hæc cum delphino qui vetulis & puero vectigalis esset prædicata, tum alia pleraque quæ vrbs illa habebat spectaculum prætereuntibus dare solent.

De sibilo basilisci.

CAP. VII.

IN Africa mulos, vel caesos, vel siti animo deficientes Archelaus ait, plerosque mortuos humi iacere proiectos, sæpèque magnam serpentium vim influere ad eorum cadauera depascenda, easque basilisci exaudito sibilo se statim in caernas, infrave harenas abdere, illum verò eò profectum in tranquilla permultæ pacis libertate prandere, postea verò quàm pransus sit, sibilo repetito latitantibus serpentibus significare se iam pransum ex cadaueribus abire.

De piscatorum Euboicorum communione prædæ cum delphinis.

CAP. VIII.

Euboicorum hominum sermone huc narratio quedam perlata est, illorum piscatores pariter æquabiliterq; cum delphinis pisceis quos cœperunt communicare. Audio ad eiusmodi piscatum tempestatum quietem opus esse: id quod si
accid

acciderit, tum de prora laternas quasdam piscatores suspendunt, quæ etsi intra se ignem habent, sic tamen lucem transmittunt, ut ignis quidem obtegatur, lumen verò tranfluat, piscibus splendor timorem facit, & molestiam affert, quare insidiarum ignoratione obstupescentes, quid sibi velit quod vident appropinquare aggrediuntur, causam tanti sui timoris cognoscere studentes, cuius rei consideratione pexterriti aut ad saxum quoddam stant frequentes cum tremore & metu, aut ad littus impulsæ exsiliunt, sic obstupefacti ut de cælo tacti esse videantur, facileque iam sit tridente percutere. Delphini cum ignem à piscatoribus incendi animaduertunt, seipso statim ad subsidium ijs ferendum comparant, & illi quidem sensim, & pedetentim remigant, delphini verò formidine exterrentes, impellunt pisces, eorumque effugia reprimunt ne elabi queant, quare pisces ex delphinorum natatu & piscatorum remigatione, vndique in angustias compulsæ, & quodam modo circumfessæ, quod sentiunt sibi ex tantis angustijs nullum patere exitum, idcirco stant, & manent, vnde efficitur ut eorum permagnus numerus capiatur, ac tum delphini velut repetentes communis laboris remunerationem sibi debitam ex illa piscatione eò procedunt, quibus præde auxiliatoribus si cum fide & grato animo piscatores partis æquabilitatem distribuunt, persua-

sum his habetur qui in re maritima versantur: rursus ad piscandum etiam si minus inuitentur adiutores fore, sin autem piscatores prædam cum his communicare omiserint, hostes experientur, quos antè amicos habuerant.

De ceruorum cum serpentibus dissidio.

CAPVT

IX.

M*Irifico quodam munere nature ceruus serpentem funditus vincit, neque enim ipsunz tametsi hostis in latebram abditus effugere potest, etenim ille naribus suis in serpentis caueram incumbens vehementissimè inspirat & spiritu suo quasi amatoris quodam alliciens extrahit, inuitumque profert, ac nimirum procumbentem illum mandere ingreditur, quod hyeme facere maximè solet. Si quis autem cerui cornua in pulueres excidat, posteaque excisos in ignem pulueres conijciat, fumus inde nascens vndique serpentes, ne illius quidem nidorem sustinentes, fugat.*

Quemadmodum afini equas incant.

CAPVT

X.

I*Nter ceteras animantes equus magno elatoque animo est. enimvero magnitudo & celeritas ipsa cervicisque eminentia, tibiarum facilis contractio, facilisque porrectio, vngularum crepitus*

pitus inducunt, cum ut audacius is exultet, & gestiat, insolentiùsque efferatur, tum maximè comata equa mollitie & insolentia diffluens, superbiat, eamque ob rem ab asinis se iniri indignissime ferat, ut maximo vicissim gaudio compleatur, cum equo quasi matrimonio sociata sit, ob idque ipsum se plurimi esse arbitretur, cuius modi affectus gnari, qui sibi mulos gigni volunt, equæ iubam temere & sine artificio tondent posteaque asinos admittunt, ea vero, tum mariti ignobilitatem cuius prius pudebat, & contra quem ante resistebat, facillime patitur, atque eius rei Sophocles meminisse videtur.

De elephantorum obedientia, docilitate musicæ studio.

CAP. XI.

Sequitur ut de natura elephantorum deinceps dicam, de arte numerorum & obtemperacione, eorùmque acutissimis sensibus, ac facilitate ad eas disciplinas assequendas, quæ ad discendum difficiles sunt, vel homini ipsi, nedum tam immani feræ, & quæ aliàs intractata tantopere animo agresti esset, duròque aduersus omnem pertractationem. Enimvero ad numerum saltare tibie auditione demulceri, sonorum differentiam intelligere, cursum tardare ad Joni tarditatem, seque remittere ad remissionem tibie, rursus cum acutè sonans impellit, festin

festinare discere, assequi perfecte elephantus solitus est, neque vero natura modo illum summa ex omnibus animalibus magnitudine ornavit, sed & disciplina mansuetum & tractabilem edidit, iam autem si vel Indię, vel Arabię vel Africę elephantorum obediendi facilitatem, & docilitatem scripturus essem, cuiuspiam fortassis fabulosa quędam nimium licenter confinxisse, atque ad eiusmodi animalium famam augendam contra naturam mentitus fuisse videri possem, quod ab studioso philosophię, & veritatis amatore candido alienissimum videri debet, ex his quę ipse vidi, & quę Romę gesta alij antę scripserunt, pauca quędam perstringere, atque quid sit horum animalium maximę proprium constitui attingere. Elephanto ad morum mansuetudinem, & facilitatem erudito nihil mitius, nihil ad id quod volumus obtemperantius est, cum Tiberij Cesaris nepos Germanicus gladiatorum spectaculum edidit plures grandes utriusque sexus elephantes Romę erant, è quibus alij plerique generati extiterunt, quorum artus interea dum committebantur, & confirmabantur, & membra infirma recens conglutinabantur, peritus vir ad pertractandos eorum sensus, animosque, nunc eos disciplina mansuetiori, nunc terroris & mirificę verberationis plena excipiens erudiebat, primum eos maxima lenitudine & mollitudine,

cibos

cibos nimirum illecebris & varietate suauium inuitamentorum refertos indulgens ad disciplinam informabat, vt si quid esset agreste expelleret, ex feritate ad mansuetudinem, & quasi ad humanitatem quandam transformaret, sicque eos moderabatur, vt feritate expulsa, disciplinis & musicæ studio operam darent, tympanorum sono nihil exterrerentur, fistula demulcerentur, pedum ingredientium strepitum, cantumque miscellaneum ferrent, eos præterea exercebat ad non formidandam hominum multitudinem, illa vero virilis disciplina non ad grauem plagarum ictum excandescere coactos membrum aliquod ad saltandum flectere non rabiose, cum essent maximo robore præditi incitari. Iam vero hanc à natura ingenuitatis præstantiam assequuti erant, vt apte compositi essent, & liberaliter dociles ad humaniores disciplinas, cum orchestodidas calus elefantorum spectaculum edidit, in tempore suo specimen dederunt se rectè institutos esse, illumque in seipsis erudiendis non operam perdidisse: nam duodecim numero theatrum ingressi composito gradu incedebant, ac toto corpore diffleuebant lauto ornatu, hominum nimirum stolis saltatorijs induti, solaque magistri significatione vocis ordinatim structi gradiebantur, ac vero rursus si ita illis hoc imperaretur in orbem saltabant, eundemque orbem ad imperantis vocem repetebant, atque nunc flores
pauim

pavementum ornabant, spargentes, nunc modeste
 pedibus terram pulsantes, musica moderatam sal-
 tationem quandam unà obibant. Damonem igitur
 & Epentharum ac alios plerosque pulcherrime
 musicam eruditos, & inter paucos musicæ peri-
 tos existimatos fuisse, mirificum quidem at non
 certe incredibile, neque à ratione alienum fuit, cum
 homines essent rationis participes valuisse vi in-
 telligendi, ac ratiocinandi: at vero animal rationis
 expers numerum, & cantum percipere, formam
 & ornatum tenere non à saltandi moderata ele-
 gantia aberrare, quæ didicerit repetere posse, hoc
 naturæ donum est, simulque vis quædam admo-
 dum singularis, illa vero vel ad ridiculè insanien-
 dum spectatorem inducere possint in theatri hare-
 na humiles lectos spectare vario stragulo textili
 & magnificis operibus picto ornatos ditissimæ do-
 mus, monumenta lauta, item pocula & argenteas
 crateras, aurésque permulta aqua repletas, men-
 sasque magnificas tanto pane & carnibus extru-
 ctas, ut vel edacissimorum animalium ventrem
 implere potuissent, omnibus ita recte apparatus con-
 uivæ intromissi sunt elefanti mares sex virili veste
 induti, totidémque fœminæ stola muliebri ornatæ
 decore epulis accubuerunt, ac in mensam promu-
 scides tanquam manus porrexerunt, summæque
 cum modestia epulati sunt, neque ex ipsis quispiam
 visus est vorax, neque maioris partis rapax, cum
 esset

esset bibendum unicuique cratera exhibebatur, & hi quidem promiscidibus potionem haurientes moderate bibebant, deinde circumstantes leuiter & festiuè sine contumelia aspergebant. Non pauca eiusmodi de ingenio & natura propria horum animalium admirabilia, alij scripserunt, ego recte & ordine in tabula quadam latinis literas vidi elefantos scribere, veruntamen docentis manus subijciabatur, ad literarum figuram & lineamentum instituens animal, cumq; elefantus scriberet, eius oculos immotos & deiectos esse perspexi, vt grammaticum quendam dixisses.

De leporum vi & natura. CAP. XII.

Quedam propria lepori à natura ingenta sunt, palpebris patentibus somnum capit. eius annos indicant foramina quaedam. nam quot sunt illi corporis caernæ totidem annos ætatis agit, vno & eodem tempore quaedam in vtero inchoata & imperfecta fert, quaedam parturit, quaedam modo peperit.

De duce cetacei generis. CAP. XIII.

Omne fere cetarium genus duce ad sibi moderandum eget, illiusque oculis ducibus ad videndum vtitur, is autem dux est quemadmodum harum rerum periti testantur, longus piscis colore albo, capite prælongo, angusta cauda, hunc ne ducem unicuique cetaceo natura dederit, an amicitia quaedam adductus ipsa cete vltro antegrediatur, haud

haud scio plane, sed id tamen factum naturæ impulsu arbitrarer, nam hic separatim nunquam ab illo nauigat, sed ante huius caput antecedens ipsius dux, ac quasi temo existit. etenim cuncta illi & prouidet, & presentit, caudaque extrema præmonstrat, singula tum horribilia formidolosaque inhibet, tum cibaria conciliat, insidiásque à piscatoribus positas signo quodam ostendit, atque quem locum propter magnitudinem illum adire non oporteat præsignificat, nequando nimirum irretitum funditus pereat, quod mirum videri debet, minimam bestiam maximo animali vitæ causam afferre. Cum ad pinguitudinē cete peruenit, amplius nec videre, nec audire potest, carniū enim moles & videndi & audiendi viam intercludit, & tanquam illius luminibus obstruit, quare ceti oculus ineptus efficitur ad videndum. quòd si is pisciculus quo ad necessaria utitur perit, illi quoque perendum est.

De chameleonte.

CAP. XIII.

CHameleon animal, non vno atque eodem colore spectatur, sed & sese furtim subducit, & videntium oculos velut perstringit, nam nigro colore si eum offendis, mutat se ipse, & aliud coloris genus instituit, ac se citò in viriditatem inuertit, & quasi mutatione vestium facta, alius rursus visus album colorem tanquam aliam personam vestiemve veluti histrio induit naturam ementitam,

et si

et si non veneficijs veluti Medea quaedam, aut Circe illitus est, tamen præstigijs potens videntium oculis illudere solet.

De pompylis piscibus. CAP. XV.

Pompylus piscis pelagijs in ima sede maris versari solitus, vel omnium piscium quos auditione accepimus, maximopere cognoscendus est, is aut terram male odit, aut hæc ipsa illius odiõ tenetur, sic circum naues altum secantes tanquam amicas concursant pompyli, easque stipat saltantes, & nautæ quidem quantum absint à terra ignorare solent, at ij ex pompyli tanquam canes magna sagacitate propinquam prædam præsentientes, sic terram non longe abesse antè multo sentiunt, idcirco non tanto amplius studio nauium tenentur longius eas vt persequi comitando velint, sed quasi signo ad abeundum sublato frequentes in altum redeunt, vnde nautæ continentè, tametsi fascibus non eam asscutis, sed à pompylis eruditi propinquam esse sentiunt.

De tharando. CAP. XVI.

Rvborem, pallorem, liuorem, homini & bestijs cutem mollem habentibus & minime villosis accedere nihil mirum, Tharando verò animali, cui est tergus impenetrabile & villus vrsorum magnitudine admirabile videri debet, se ipsum enim cum villis suis hic vertit, milleque colorum species cum summo videntium stupore reddit, Scythicum animal est, dorso & magnitudine tau-

ro simile, eius corium ne spiculo quidem penetra-
ri potest.

De remora.

CAP. XVII.

ECheneis pelagius piscis aspectu niger, longi-
tudine cum mediocri anguila æquandus, no-
men à rebus quas agit habet, ab inhibendis nauibus
echeneida Græcè scientes appellarunt, nauis secun-
do vento & plenis velis propulsæ extremam pup-
pim mordicus premens tanquam indomitum atque
effrenatum equum freno robusto. inhibens violenti-
ssime ab impetu reprimi, & constrictam tenet,
frustraque ventis vela dantur, frustra venti af-
flant, quæ res vectores angit ac sollicitos vehe-
menter habet.

Quemadmodum telis confixi elephanti

liberantur. CAP. XVIII.

Ars & doctrina curandi vulnera apud Ho-
merum per manus vel ad tertiam usque
ætatem traditur. Patroclum Menæty filium A-
chilles Pelei filius medicinam docet, Achillem
verò Chiron erudit, disciplinas nimirum heroes tan-
tum & deorum filij exercebant, & radicum suc-
cos, varietates herbarum, usum pharmacorum,
temperationem, cantiones tum inflammationibus
contrarias simul & sanguini reprimendo propi-
tias, & alia inuenerunt, quibus quàm natura pa-
rum egeat elephanti docet, cum enim vel hasta
vel

vel sagitta ictus est, oleæ flore vel oleo ipso defixa
tela expellit atque huiusmodi ratione ad incolumi-
tatem restituitur.

Quemadmodum fingant suos catulos

URSÆ.

CAP. XIX.

Vrsarum pariendi ratio permira videtur,
nam nemo à partu videns tam informem
támque rudem foetum ursam edidisse, vitalem par-
tum iudicaret, simul enim ac in lucem hæc edidit
statim carnem illam nulla vitalis figuræ vestigia,
nullámque animalis effigiem retinentem, amore
complectitur, catulum agnoscit suum, ac eum in si-
nu gremioque fouet, & lingua fingit sua, & pau-
latim in confirmationem quandam sic effingit, ut
aspicienti iam catulus ursæ hic esse videatur.

De bubus Erythreis.

CAP. XX.

TAuris omnibus rigida & minime flexibilia
existunt cornua, eámque ob rem cornibus
perinde armati furibunde appetunt, atque ut ho-
mines armis tecti in pugnam descendunt: Erythrei
autem boues mobilia similiter cornua ut aures
habent.

De Aethiopiæ serpentibus.

CAP. XXI.

AEthiopia generat dracones progredientes ad
ad longitudinē triginta passuum, qui nomen
non habent propriū, sed duntaxat interfectores ele-
phantorū ipsos appellant, qui ad summā senectutem

perueniunt, verum huc vsque de sermonibus *Aethiopicis*. Dicunt *Phrygi* sermones, in *Phrygia* dracones procreari longitudine decem passuum, eosque quotidie media aestate hora cum forum hominum conuentu plenum esse solet, & iam prandendum est, ex cauernis procedere, & ad nuncupatum in ponto amnem *Rhyndacum* cauda ad terram adniti reliquo erecto corpore toto guttore emittente & paulatim laxato ore hiante volucres superuolantes, tametsi sublime & pernuciter ferantur, sua aspiratione tanquam amatorio quodam ad se attrahere, ac allicere, eas autem ex horum spiritus ductibus detractas in illorum ventem decidere, atque illabi. & haec quidem sibi maxime propria ad occidentem solem agere, ac seipso postea occultantes gregibus ex pastione ad stabula redeuntibus insidiari, multamque pernuciam inferre, atque inde prandium sibi abunde comparare.

De procreatione apuarum. CAP. XXII.

Apuæ pisces ex sese nec procreant, nec procreantur, sed è limo enascuntur, cœnum cum in mari concreuerit valde & limosum & atrum efficitur, atque ex sua quadam voluptate mirabili natura & vitali tepescit, atque in per multa animalia nimirum apuas immutatur. eæ autem sic in putrido luto & sordibus tanquam lumbrici generatæ ad natandū maxime valent, tumq;
mirab

mirabili causa quadam ad salutaria impelluntur, eo nimirum ubi ad tegendam vitam perfugia, & ad tuendam propugnacula habeant; hæc autem perfugia sunt scopulosa saxa è terra eminentia, ac in multiplices sinus fremebundorum fluctuum, & saxifragarum undarum verberatione multo tempore excavata. Hæc ideo abdita eis perfugia natura indicavit, ne salo conuellerentur, ac labefactarentur. debiles enim sunt ad resistendum, & infirmæ contra fluctuum incursiones. nullo cibo ad sese alendas egent, namque ad victum eis satis est mutuo linctu se lambere; retibus subtilibus exiguas maculas habentibus capiuntur.

De lacertorum dissectione. CAP. XXIII.

SI quis seu fortuito lacertum seu consulto in Scaluarum percutiat, & virga medium discindat, huius partium neutra moritur, sed ab altera seorsum utraque graditur, & duobus pedibus adrepens vivit, dein si coitio utriusque cum altera fiat consensione quadam tacita & naturali colligatione velut conseruntur, contexunturque atque ex separatis duabus partibus vnus atque idem rursus efficitur lacertus, & tametsi loci prius affecti vestigium cicatrix indicat, tamen & vitam pristinam retinet, & ei cætera persimilis est, qui talia nunquam perpesus sit.

Quemadmodum viperæ faliua hominis perniciem infert. CAP. XXIII.

Serpentium venenum cum pestiferum est, tum multo aspidis pestilentius, contra que nemo salutaria præsidia facile inueniat, etiam si ad leuationis aliquid afferendum doloribus, atque adeò ad liberandum ab illis ipsis doloribus acerrimis sapientissimus sit venenatis serpentibus incredibiliter perniciosum venenum in homine; ad hanc rationem deprehenditur. Si viperæ quam ceperis, collum summa cantione contineas, in osque illius diductum expuas sputum in eius ventrem delapsum tanta ei pernicie existit, ut inde ex tabe viperæ putrescat, huc accedit hominis morsum vel homini ipsi esse perniciosum, nulliusque animalis morsui de acerbitate concedere.

De formicis.

CAP. XXV.

Factis messibus circum areas versantes formicæ ad trituram conueniunt: singule enim aut binæ, aut ternæ domicilia sua relinquentes gradiuntur, triticum legunt, eadem semita iter faciunt, aliæ ad legenda grana eunt, aliæ onus portantes redeunt, ac summo cum honore & modestia aliæ alijs de via decedunt, & multo expeditæ magis onus gerentibus in cauernis granorum acervos sibi construunt, ac singula semina exterebrant, quod excidit in suum prandium conuertunt, reliquum verò quod derosum remanet, sterile est, ergo ista generosissimæ æconomix, & custod

custodes formicæ intra cauernam machinantur, ne imbrium fluxionibus integra semina rursus in fruges exeant, & cibi inopiam, & famem inferant, vnde illis labor & sedulitas perëat. hæc igitur sicut alia pleraque natura formicis largita est.

De aquilis.

CAP. XXVI.

Aquila nunquam fontium ad potionem eget, nec puluerulentas volutationes querit, sed & contra sitim superior est, & laboris alleuationem extrinsecus obiectam non expectat, verum & aquas & quietem præclare contemnens sublime fertur, sursumque in cælestem locum volans ex alto æthere acutissime inferiora videt, cuius alarum crepitum vbi primum draco auribus perceperit, in latebras statim abditur. Hoc autem indice suorum pullorum ingenuitatem legitimam aquila experitur, eos adhuc implumens, ac ex ætate infirmos solem intueri aduersum cogit, ac si quis illorum solis radios ægrè intuens nictatione oculos obnubat, cum nido expellit, ac velut adulterinum abdicat, sin autem solem sine nictatione respiciat, extra suspicionem est, atque idcirco inter legitimos adscribitur, quod cælestis ignis est generis incorruptus index.

De magna struthione.

CAP. XXVII.

Tametsi alis penna frequentibus magna struthio prædita est, à terra tamen nec tollitur,

nec in sublime fertur, at celerrime duabus alis explicatis graditur, quas ventus tanquam vela implens propellit, volare autem nescit.

De otide siue tarda. CAP. XXVIII.

OTis ex omnibus animalibus equorum studiosissima censetur, cui rei hoc testimonio est, quod cætera animalia vel in pratis, vel in collibus pascentia aspèrnat, equum vero ut aspexerit magno statim cum gaudio ad ipsum aduolans appropinquare pergit, more hominum equini generis amantissimorum.

De musca. CAP. XXIX.

Musca etsi ad omnia audax existit, si tamen in aquam decidat, nec natare scit, nec ex submersione se seruare quit, si eam humore exanimatam extrahas atque in cinere condas ad pristinam vitam reuiuiscit.

De gallis. CAP. XXX.

SI gallum emptum vel datum velis ponere in scohorte tuarum auium domesticarum non solues temere, aut si feceris fugitiuus statim discedet ad suos domesticos, etiam si longissime exportatus fuerit: oportet igitur ei custodiam apponere, & vincula occultiora quàm Homericæ Vulcani, que talia esse intelligo, nimirum mensam in qua comedis in medium pones, gallumque ter circum ipsam mensam ages, deinde ipsum liberum errare sines cum domesticis auibus, is velut ligatus non discedet.

De sal

De salamandra.

CAP. XXXI.

EX animalibus tametsi salamandra non est que igni nascuntur, quales sunt pyrighi, contra tamen hunc ire audet, contraque illius flammam veniens tanquam aduersus hostem quendam sic eam expugnare aggreditur, cuius rei testimonium fabri, quorum opera atque artificium igne nititur, afferunt: nam quamdiu eis ex flamma splendore ignis flagrare, eorumque artem fabrillem adiuuare videtur, huiusmodi animal magna securitate ipsi negligunt, cum autem ignis euanescit, ac restinguitur, frustra que folles flant, hoc sibi tunc animal aduersari præclare intelligunt, quare hoc ipsum vestigant, inuestigatum vlciscuntur, ignis autem postea iterum succensus fabrile opus modo ut antè erat solutus alatur, iuuare perseuerat.

De cycni cantu.

CAP. XXXII.

Cycnus, quem Apollinis famulum scribunt poëtae, & ij etiam qui oratione soluta vtuntur, alioqui quantum valeat cantu dicere nescio, creditur autè ab ijs qui superiori tempore fuerunt, Cycnæum illum ita nuncupatum cantum canere ante mortem. Honorauit ipsum natura, magis quam bonos & probos homines, idque iure, siquidem hos laudant, & lugent alij homines.

De crocodilo.

CAP. XXXIII.

Crocodylus qua magnitudine sit, quando est iuste magnitudinis, & quando est ex ouo

exclusus, item linguam habeat necne, & ut maxillam alteram moueat multi scribit, alij animaduertunt hoc animal quot oua pariat, & ut excludat ex illis suos foetus, ego vero audiui, ut cum moritur crocodilus scorpium ex illo nascitur, cuius cauda aculeum habeat veneno refertum.

De aue Cinamomo. CAP. XXXIII.

SI certa sunt hæc & minime dubia, Indorum Sex sermonibus petendum est quæ nunc dicam fama illinc deportante, hæc sunt eiusdem nominis, qua est planta, auem Cinamomum audiui, illinc plantam gentilem suam afferre ad Indos, ubi verò & quomodo nascitur hæc planta, homines nihil scire.

De ibe.

CAP. XXXV.

AEgyptij non ex humano inuento clysteres se didicisse, sed ibim horum ad deiciendas aluos usum sibi & medicinam docuisse prædicant, eam cum luna decrescit atque recrescit, cognoscere audio, ex lunæque accretione viuendi rationem augere, ex decretionem diminuerem.

De aculeo pastinacæ. CAP. XXXVI.

EX omnibus bestijs infestissimo, ac periculosissimo aculeo pastinacæ prædita est, cuius rei testimonio est, si eum in arborem virentem & florentem infixerit, non longo interuallo emarcescere differt, sed potius euestigio exsiccetur: id ipsum facit in animalibus, nam si quod contigerit, necat.

De mure araneo. CAP. XXXVII.

MVs araneus sylvarum alumnus, quantum per loca arboribus consita pergit, vivere potest munere naturæ, sed si alibi forsitan erret, perit. si in orbitam inciderit, tanquam vinculis capitur ac moritur. ei qui ab eo sit morsus remedio est, terra ex orbitarum transitu sumpta, eaque simul ut vulnus aspersum sit, statim sanatur.

De ibibus. CAP. XXXVIII.

IBis lunæ sacra est, ad lunæ rationem ova fingit tot diebus ova excludit, quot luna crescit, & minuitur, extra Aegyptum nunquam progreditur. Cur ex Aegypto nunquam decedat, causa est cæli status vuidus Aegyptiaci, & luna omnium maxime stellarum inerrantium humida, si quis vi atque impetu eam ab Aegypto exportet, illa quidem ex insidiatoribus vitionem capit, vel cum magna sua pernicie: mortem enim sibi fame cōsciscens, raptoribus studium in se exportanda extra Aegyptum vanum esse ostendit, graditur autem magna tarditate, nec eam ocius quisspiam ingredi videat quàm molli gradu, & tardo more lautarum mulierum. Ibes nigræ volucrum anguium cateruas pestilentes intra Aegyptios fines ingredi prohibent, & pro terra sibi amica propugnantes, illud vniuersum agmen interficiunt atque consumunt, aliæ verò ibes ex Aethiopia Nili alluuiionibus serpentes Nilum appetentes conficiunt, eorum conati-

bus

bus obuiam euntes, quæ causâ prohibet *Aegyptios* ex accessu serpentium perire.

De aquilis.

CAP. XXXIX.

Aquilarum genus quod alij *chryseton*, alij *stellarem* appellant, non sæpe apparet, eius generis aquilam *Aristoteles* venari ait *hinulos*, *lepores*, *grues*, *anseris*, ex cohorte aquilarum maxima hæc existimatur. In *Creta* vi tauros inuadi ab ea solere in hunc modum narrant, interea *taurus* se cum abiicit ad pastum ex insidijs aquila in ceruicem inuolans, crebras illi ac acerrimas plagas rostro infligit, ille tanquam a silo excitatus primum incenditur ad cursum, deinde qua potest se in fugam confert. quandiu in plano, & stabili loco fertur, ab aquile molestia requiescit, ea nimirum quo ad inplanitiem excurrit nihil ei negotij exhibet, at quietam volans illum acerrime obseruat, quacunque ingreditur, cum illum proxime ad præcipitem locum, ac decliuem accessisse videt, explicatis in orbem alis illius oculos quatit, & ea quæ ante pedes sunt nihil illum prouidentem magna vi præcipitem agit, laniatûque ventrem appetens, quantum eius cupiditas fert, nullo deinde negotio præda potitur. Ab aliena præda se continet: uihil enim tale, etsi humi iacet, attingit, sed ex suis laboribus gaudet, atque à communicando cum alijs se sustinet. Posteaquam expleta, atque exsaturata est, sua aspiratione & graui, & tetra reliquias imbutas relinquit, alijs

iam

iam ad vsum ineptas. aliæ ab alijs longissime nidificant, ne mutua ex loci propinquitate de præda contendant, & molestia inter se afficiantur.

De aquilæ amore erga suos nutritios & suos pullos. CAP. XL.

VNum genus aquilarum est, quod in nutritios suos admirabilem charitatem retinet, cuius rei exemplum est aquila Pyrrhi, quam ab omni cibo se prorsus abstinente mortuo domino suo immortuam fuisse ferunt, quod idem alumna viri privati fecisse dicitur, sese nimirum in medios rogos cum dominus cremaretur immisit. sunt qui dicant non viri sed mulieris alumnam fuisse. Ex omnibus animalibus maximo studio in foetus suos existit, quare accerrimo odio eum persequitur, quem in nidum inuasisse conspexerit, non inultum, impunitumque dimittit, nec ad repetendam pœnarum moderationem quandam rostro utitur, sed illum alis verberat, & unguibus lacerat.

De mullo pisce. CAP. XLI.

Marinus mullus piscis est, ac edacissimus, omnia sibi obuia promiscue immodesta quadam intemperantia belluari cupit, horum nonnulli saxatiles appellantur, à locis quæ incolunt nomen trahentes, quæ quidem loca habent minuta saxa, crebræque algas inter hæc interiectas, ac intermedias ubi subsidet limus vel arena. hominum, & piscium cadaueribus vescitur, & sordidissimis, malèque

malè que olentibus delectatur.

De accipitribus. CAP. XLII.

Accipitres non minus quàm aquilæ ad aucupandum habiles, neque magnitudine aquilis inferiores. De auibus longe hominum studiosissimi habentur. Eos in Thracia auditione accepi ad hanc rationem cum hominibus per paludes societatem aucupandi coire, homines explicatis retibus quiescere, accipitres autem superuolantes exterrere auis ac intra retia compellere. Thræces si quas ceperint aues cum accipitribus partiri, eosque tum ad aucupij societatem fidos habere, sin cum his earum partem quas ceperint auium non communicauerint, dissociari, atque distrahi, iuste magnitudinis accipitres, & integræ ætatis cum vulpibus pugnaciter certare, & sæpenumero contra aquilas, & vultures pugnare, à cordibus tanquam sacro quodã iniuriæ se sustinere, nunquam enim auium corda tanquam religione quadam constrictos edere. Hominem mortuum si inhumatum prospexerint, iniecta gleba humare dicuntur, etsi illos hoc ipsum Solon sicut Athenienses non facere instituerit, quod si corpus tetigerit ieiunus manet, neque si vnus tantum aquam in sulcum deriuet aquam gustat, quod sane existimet illi vnico homini incommodare, sua nimirum portione aquam ex illius vsu auferens, sin plures homines irriget videns affluentis aque copiam, velut ab eis inuitatus libèter bibit.

De ac

De accipitribus tinnunculis. CAP. XLIII.

Accipitrum genus quod nominatur cenchris nulla eget potione, aliud ipsorum genus est quod montanum appellant, utrunque ardenti in foeminas amore inflammatur, moréque hominum amatoria lenitate flagrantium semper sectando eas in oculis fert, si quo clam foemina abcesserit, ex eo maximum capit dolorem & clangorem fundens vastum exclamat, utique homines vehementer amantes ex amore vexantur, perinde amatorijs molestijs affligitur. Cum ex oculis laborat sylvaticam lactucam euellit, eiusque acerrimum succum expressum suis oculis imponens ad sanitatem restituitur: hoc uti medicamento ad sanandos oculorum dolores, medici dicuntur, vnde oculorum medicina hieracia quasi accipitraria appellatur, vnde videre licet homines se auium discipulos profiteri, atque etiam prae se ferre non vereri. sacrilegum medicum Delphis, cum in eum incurrrisset accipiter eius caput conuellens indicauit, itemque nothi accipitres esse creduntur qui censentur in genere aquilarum, in eunte vere delecti ex omnibus duo in Aegyptum allegantur ad speculandas insulas quasdam desertas quae Libyae adiacent, ubi autem ubi reuertentur praeeuntes eo alios deducunt, quibus duobus ceteri peregre illius profectionis festum agunt, cum ad eas insulas peruenierunt, quas illi duo speculati commodiores sibi iudicarunt, hic in multa quiete

Et tranquillitate pariunt Et excludunt, passerisque venantur, Et columbas pullos in magna redundantia alunt, deindeque firmos ad volandum in Aegyptum abducunt tanquam ad paternas sedes.

De iulidibus piscibus. CAP. XLIIII.

Iulides pisces saxatiles sunt, quibus os veneno refertum est. quemcunque piscem degustarunt inhabilem ad edendum perniciosumque; ei qui postea gustauerit efficiunt, piscatores cum squillam quam media ex parte iulides exedissent, Et confecissent sine ullo pretio parabilem offendissent, cumque inopia pressi gustare ingressi essent illorum aluos vehementes cruciatus exceperunt. in piscatu urinatores Et natatores infestissime persequuntur, ac ut terrena musca mordicus prement similiter iulides frequentes in eos, quos dixi incurrentes morsu affligunt, quas repellere necesse habent, aut ab his demorsi cruciabantur, in quibus repulsandis totus urinandi, Et natandi labor perit.

De lepore marino. CAP. XLV.

Lepus marinus mortem saepe infert, aluum acerrimis doloribus torquet, partum abigit, stomachum dissoluit: in coeno gignitur, Et saepe una cum apuis capitur, specie cochleae tegmine nudata cernitur.

De vulturibus. CAP. XLVI.

In hominum cadauera vultures infestissimi feruntur, in quae incurrentes tanquam hostilia inuadunt

vadunt, ac hominem vicinum ad moriendum quando supremum vitæ diem agat diligenter observant, expeditos in bellum exercitus præsentione quadam consequuntur, plane scientes, & quod ad bellum proficiscuntur, & quod omnis pugna stragem edere solet. vulturem non nasci marem aiunt, sed fœminas omnes generari, quam rem non ignorant hæ bestia, pullorûmque solitudinem, ac inopiam timentes ad gignendos pullos talia machinantur, aduersæ austro volant, vel si auster non spiraret ad Eurum ventum oris hiatu se pandunt, spiritus venti influens ipsas implet, dicunt vultures non indificare, vultures vero qui sunt mediÿ inter vulturum genus & aquilarum esse tum mares, tum nigros colore, quorum quidem nidos reperiri audio, attamen ouâ eos excludere non existimo, sed pullos potius parere, eosque statim à partu volatiles esse intellexi, vulturibus vnguentum perniciem infert.

De miluis.

CAP. XLVII.

Miluis in rapinas faciendas eminentissimus si superior extiterit, carnes e macello rapacissime aufert, ex olympiæ tamen aris eas nunquam attingit, harpa avis montana impetens oculos effodit.

De coruis.

CAP. XLVIII.

Aegyptij corui Nilum accolentes nauigantibus quasi supplices esse videntur; sibi quippiam

elargiri efflagitantes, quod eis si quid dono detur
 petere cessantes nihil molesti amplius sunt, sin au-
 tem horum quæ postularint nihil impetrauerint in
 nauis rostro insidentes insequuntur nautas, funes
 arrodunt, ac vincula conscindunt, corui Libyci sese
 inclinantes rostrorum aduncitatem quoad possunt
 in vasa intendunt, atque inferunt, quæ homines si-
 tis metu aquæ compleuerant ac ne corrumperetur
 supra tecta ad seruandum aeris beneficio aquam
 posuerant, itaque potione fruuntur, cum aquam
 deficere vident, calculos ore & unguibus appor-
 tantes, in vasa inferunt, atque calculi quidem in
 fundum detruduntur, ac desident, aqua verò de va-
 sis fundo ex subsidentium occupatione calculorum
 alienata, superiorem vasis vacuitatem replet: qua
 solerti machinatione corui aquam contingentes, po-
 tione refertiuntur, non ignorantes, quæ sunt penitus
 in media philosophia recondita atque abdita vnum
 & eundem locum duo corpora capere non posse,
 quantum cum sterili ager ferax differat, planè no-
 scunt: in vberissima enim gregatim feruntur, per ste-
 rilem agrum & infructuosum bini volare asso-
 lent, fetus suos nutritos, & etate procedente fir-
 mos, acriter insectantur nidòque expellunt, quam-
 obrem filij corniculi deinde ea quæ sunt ad viuendi
 necessaria inquirunt, genitoresq; suos minime alunt.

De piscibus venenatis & de pastinaca

marina. CAP. XLIX.

Gobio, draco, hirundo pisces marini pungendo venenum emittunt, minime tamen mortiferum, pastinaca sepe aculeo mortem infert. Leonides Byzantius hominem piscium naturam, & discrimina ignorantem è reti ait pastinacam arripuisse, putabat infelix ille rombum esse, simulque ut illum rapuisset in sinum suum abdidisse, clamque se subduxisse tanquam quiddam lautum, & pretiosum nactus fuisset, ubi pastinaca ex compressione dolere cepisset, aculeo eum qui se diripuisset confixisse, atque infelicis furis viscera perdidisse, furem autem prope pastinacam proiectum iacuisse: quod maximo argumento fuit illum naturæ imprudentem fuisse, piscis quem contigisset. In mari rubro gobij duorum, & sepe trium cubitorum nascuntur.

De corui audacia.

CAP. I.

Corvus aquile nihil de animo concedit, quominus quàm hæc audax sit, non enim solum contra pusilla animalia aquila venire audet, sed & contra asinos, & boues pugnat, quorum in cervicibus confidens eos percutit, ac multorum effodit oculos, cum etiam robusto asalone decertat, si quod animal contra vulpem pugnare animaduerterit subsidio ei venit, amicitia adductus, quæ illi cum vulpe intercedit, atque vlciscitur. Maxime omnium avium multos clau-

gores, & varias voces fundit, nam institutus cum humanam mittit, tum eius locutio alia quedam est ludentis, alia longe serio agentis, si enim quod pertineat ad Deum agit, hic tibi sacrum quippiam & diuinationis plenum loquitur, & quod æstiuo tempore alui relaxatione se laborare plane sciat, idcirco ab humidis cibus se continet.

De animalium partu, & de delphino, & balena. CAP. LI.

ARISTOTELES animalium dicit alia esse viuipara, alia ouipara, alia vermes parere, animalia autem homines generare, & reliqua quæ pilo teguntur, & cetacea branchias non habere, sed fistulam vt delphinum, & balenam.

De bubus Myfiæ, & Scythiæ. CAP. LII.

APUD MYSIOS boues cornuum expertes sunt, non item in Scythia, vbi minime cornibus boues mutili sunt, nec mihi molestus quispiam esse debet, quòd contra scribam atq; HERODOTUS, cum ait, bubulo generi non esse in Scythia cornua.

De scarorum cibo. CAP. LIII.

DE MARINIS piscibus solum Scarum similiter vt ouillum pecus & bubulum ruminare audio.

De mustello marino. CAP. LIIII.

MUSTELLUS piscis cum timet de suis fœtibus eos ore recipit, & rursus eadē via eosdem reuomens iterum viuos, & incolumes parit.

De mur

De murium iecore. CAP. LV.

A Coitu recrescente luna muris iecusculum mirabilem in modum sibi fibræ quotidie quandam progignit vsque ad plenilunium, deinde luna decrescente fibræ pariter decrescunt, ac in vnum corpus extenuatæ paulatim euanescent.

De ranis. CAP. LVI.

IN Thebaide cum grandine pluit mures in terra apparere audio, qui partim etiam nunc cœnum limosum, partim iam caro existunt, cum Aelianus ex Italica Neapoli Puteolos iter faceret, ait se ranas perspexisse, quarum pars quæ ad caput pertinet repebat, & duobus pedibus agebatur, altera nondum conformata concretioni limosi humoris similis trahebatur.

Quòd ex bubus apes nascantur. CAP. LVII.

Bubulum genus plurimas commoditates habet, homines enim ex eo infinitis commodis afficiuntur, primùm cum hominibus boum societas rei rusticæ, & vectionis variorum onerum communitas intercedit, deinde lactis ex hoc magna vtilitas percipitur, aræ exornantur, ac hominum conuentibus epulum copiosissimum præbetur, bos mortuus generosa quedam res, & dignitatis plena existimanda est, quòd apes ex ipsius reliquijs enascuntur, animalia operosissima, fructumque vtilissimum, & suauissimum homini comparantia.

AELIANI LIBER
tertius historiae ani-
malium.

De Maurorum leonibus.

CAP. I.

Um homine Mauro & a-
liarum rerum communita-
tem quandam habet, &
aquam de eodem fonte bi-
bit, hunc audio cum venan-
di ratione falsus fame pre-
mitur, Maurorum domos
adire, ibi si vir adsit illum
ab ingressu prohibere, viq; procul arcere, sin domo
is abfuerit, & sola mulier ad domum tuendam reli-
cta fuerit, hanc obiurgatorio sermone illum vt ne
ulterius pergat inhibere, illiq; ita moderari vt is
contineat sese à progrediēdo & minime famis im-
manitate efferuescat: intelligit sane leo vocē Mau-
rissiam. verborum quibus mulier leonem increpat,
huiusmodi sensus perhibetur, Non te pudet cum sis
leo omnium animalium rex, ad meum tuguriolum
vti pabulum tibi concilies, mulieri supplicatum
venire, vicēque hominis corpore male affecti in
muliebres manus respicere, vt muliebri misericor-
dia

dia dignatus, quæ tibi opus sunt assequaris, quem potius in montibus ad captandos cervos, & bubulos, aliâque animalia quæ ad leonis pastum pertinent exerceri non autem more caniculi infelicis victum queritare oporteret. his quasi cantionibus mulieris leo excantatus afflicto animo, & verecundiæ pleno sensim oculos in terram deiciens, iustis rationibus victus discedit, neque vero cum equos & canes ob cõuictus communitatem minaces hominum sermones intelligere, & timere videamus, mirum videri debet si leo Mauros homines intelligat, & vereatur. Cui rei testimonio sunt pueri eorum infantes, quos simili atque catulos leonum, æqualisq; victus ratione vno edémque tecto alunt, quamobrem leones Maurisias voces intelligere posse nec incredibile, nec præter opinionem existimandum est.

De equis Libycis & Medorum.

CAPVT II.

DE Libycis equis hæc ex hominibus eiusdem gentis audiui, equorum velocissimos esse, nullo laboris sensu affici, ex habitus tenuitate, & gracilitate, macillentos totos esse, ex sese aptos existere ad fortissime sustinendum dominorum negligentiam, pabulum enim eis non largiri, nec eos cum laborauerint strigili perfricari nec eis cubilia substernere, nec vngulas expurgare, sed simul atq; iter institutum confecerunt, ex equis desilientes

hos ad pastiones dimittere, atque ita homines Liby-
cos grandimacie confectos, & squalore sordidos,
huiuscemodi equis vehi, Medos contra homines
habitu corporis opimo, & luxu similiter atque il-
lorum equos diffuentes adeo nitescere, ut pariter
cum dominis equos & magnitudine corporis, &
pulchritudine, atque adeo lauto extra corpus cul-
tu videntur delectari, & sentire magnitudinem
suam, & pulchritudinem. Hæc mihi de canibus è
natura loci dicere nunc venit in mentem. Cretica
canis est expeditissima, saltuque maxime valet, ut
Cretenses testantur, & fama peruagatur. Ex cani-
bus maximi animi est Molossus, quia acriter ani-
mosi sunt Molossi viri. Carmanius vir & canis
eiusdem nationis animo agresti, ac adeo duro, in-
mansueti, ac feri existimantur, ut natura mansue-
scere non queant.

Quod sus non nascitur in India. CAP. III.

Hoc etiam ad naturam animalium pertinet,
quod Ctesias ait, nullum suillum pecus nec
agreste, nec domesticum in India nasci, idemque
trahit, apud Indos ouille caudæ latitudinem cubi-
talem esse.

De formicis Indicis.

CAP. IIII.

Formicæ Indicæ aurum custodientes nunquam
transcunt nūcupatum Campylimum fluium,
cum his formicis habitantes appellantur & re ve-
ra sunt populi Issedones.

De di

De diuerforum animalium natura, testudinis, columbæ, perdicis. CAP. V.

Cum testudini serpentem comesse contigerit cunila adesa, protinus extra periculum veneni est, quod alioqui statim ab esu hanc funditus sublaturum erat. Columbas ex auibus maxima esse pudicitia, ab omnique adulterio castissimas esse percepi. nunquam enim ex societate inter se institutæ neque mas nisi morte ipsa vxoris distrahitur, neque fœmina dissociatur nisi vidua fuerit. Perdices autem ad veneris libidinem intemperantissimæ sunt, ob eamque rem sua ova perdunt, ne fœminæ suæ occupationibus incubandi ac ex onis pullos excludendi impeditæ operam sibi ad rem veneream dare non possint.

De lupis flumen traicientibus. CAP. VI.

Lupi fluuios transmittentes, ne vi fluctuum, atque impressione funditus euertantur, stabilitatem ac firmitudinem sibi è natura sua constituentibus ex vndarum tempestatibus se seruant, & flumina quæ transiri non possunt ad traiciendum facilia hac machinatione efficiunt, caudas nimirum inuicem mordicus tenentes resistunt ad perfrendos fluctus, nullòq; negotio tutissimè transnunt.

De diuerforum animalium repugnantia.

CAPVT VII.

Asine nullas tinea alere dicuntur, hyenæ umbra canes obmutescere facit, odorum, &

unguentorum suauitas vulturibus mortem affert, olori autem cicuta perniciem infert, quantum vero camelum equus reformidet, Cyrum & Cræsum cognouisse aiunt.

De equa.

CAP. VIII.

Equæ matres cum pullos suos antè relinquunt quàm perfecte aliti sint, eos tanquam à parentibus orbos aliæ foetæ, illorum orbitatem miserantes vnà cum pullis suis enutriunt.

De amore cornicis & eius repugnantia

cum noctua.

CAP. IX.

Amanter mutuam inter se fidem seruant cornices, cum semel societate inter se coierunt, quam non temere nec licenter instituunt. Quod si alterutra moriatur, alteram quæ ei superest vsque ad extremum vitæ diem viduam permanere, harum rerum absolute periti dicunt. In nuptijs olim veteres audio post hymenæum cornicem inuocare solitos fuisse, hocque concordie signum dare ijs qui liberorū quærendorum gratia conuenissent dedisse, qui verò sedes anium & volatus obseruare solent, eas inauspicatas aues captantibus auguria portendere res tristes dicunt, quibus noctuæ infestissimæ noctu illarum ouis insidias moliuntur, cornices contra interdum eodem modo noctuarum ouis insidias faciunt, non ignorantes earum oculos ad videndum de die habetes esse.

De her

TErrenus herinaceus eorū quæ ad vitæ vsum pertinent natura sua nec imprudens creditur, nec imperitus comparandorum, & condendorum in hiemem fructuum. Plane enim nouit non omni tempore percipiendorum tempestiuitatem fructuum datam esse, quare se ipsum in locis ubi pomorum acerui constructi sunt volitans, hirsutus suis spinis aculeatis transfixa portat non pauca in thesaurum cauernarum, in quas condita, atque abditæ seruantur, vnde promere queat, cum nulla ex parte extrinsecus fructus colligi queunt.

De crocodilo & trochilo.

CAP. XI.

CUm his qui sibi adiumentū importare queunt etiam acerrime fera animalia pacem gerunt, & fœdere deuinciuntur, ingenitōque sibi malo se exsoluunt, cuiusmodi crocodilus censendus est, in quem inter natandum hiantem hirudines innantes illum referciunt, cum ei molestiam exhibent, id ille sentiens trochilo ad medicinam dolori suo faciendam eget. Itaque hirudinibus ubi confertus est, ad littus progressus solis radios intuens aduersos maxime hiat, tūque trochilus in illius fauces rostrum inserens hirudines extrahit, quod facillime patitur crocodilus sentiens auxilium, ita fit ut hirudinibus prandeat, ille adiuuetur, proque premio trochilo computat, quod nihil cum ledat.

Monedularum se beneficiarios existimant Thessali, Illyrij, Lemnij, ob eamque rem his victum vrbes publice præbendum esse decretum fecerunt, qui locustarum fruges vastantium oua perderent, earumque sobolem perimerent, unde magna ex parte locustarum multitudo veluti in nubem coacta minuebatur, frugesque incolumes ad tempestiuitatem perueniebant.

Grues in Thracia nascuntur vbi hyems solet esse atrox, & tempestas perfrigida, idcircoque eam quod ibi ortæ sint amore prosequuntur, in qua æstiuo tempore patriæ sedis studio captæ statem ducunt, medio autumno salutis ergo frigoris vim non sustinentes tanquam terræ ambitum, cæli mutationem temporumque varietatem scientia, & cognitione comprehenderit, frequentes in Aegyptum, Libyam, ac Aethiopiam proficiscuntur, cum illic hibernum tempus traduxerint: letissimique dies, ac tranquilli illucescere cœperint, retro ad Thraciam versus gradiuntur, itineris iam experientes duces ad volatum constituunt eas, natu grandiores vero proximæ sunt: eiusque modi ad regendum extremum agmen deligunt, minores natu mediæ sunt, secundos ventos, & retro flantes obseruare norunt, duce ad iter, & impulsore ad pergendum vtuntur: trianguli figuram efficiunt,

vt hac forma facilius aëra aduersum secent, ex tri-
 quetra figura sexangulam aliquando edunt, vt aëra
 facilius pellentes iter expedire possint, atque more
 regis Persarum æstiuæ ac hiberna conficiunt, cuius
 homines admirabilem sapientiam ad deprehenden-
 dam cæli commoditatem existimant, illasque vltro
 citroque suas migrationes ad Batana peruagatas
 prædicant. Cùm sese ab aquila impeti perspiciunt,
 in orbem consistunt, & contractæ in sinum, falca-
 tæque existunt, atque ordinatim tanquam in aciem
 structæ speciem pugnæ ostendunt, quare aquila re-
 greditur, eæ autem ad tergum præuolantium collis
 & capitibus adnitentes nonnullam quietem la-
 boriosi volatus capiunt, itaque laborem facilem effi-
 ciunt. In longissimis terre tractibus noctu reliquæ
 omnes somnum capiunt, tres aut quatuor ad reli-
 quarum custodiam aduigilant, & ne somno oppri-
 mantur cum operoso labore ac molesto stant, nem-
 pe lapillum summa cautione sublimi pede cõtinent,
 vt si quando somnus obrepserit, edito strepitu ex
 lapilli casu expergiscantur. Lapis quem deuorât vt
 eo tanquam saburra firmentur volantes, auri in-
 dex est, quem postquam eo vbi habitant se applica-
 uerunt, reuolunt. Eas nauta cum videt gyros age-
 re, subindèque reuolitare in medio maris, intelligit
 contrarijs ventis impellentibus illas ab itinere in-
 stituto absistere, auium discipulus factus ad por-
 tum renauigat, & nauem incolumen seruat ea-
 rum

rum gubernandi rationem hominibus regendi resp. doctrinam dedisse ferunt.

De columbis.

CAP. XIII.

IN urbibus columbæ cum hominibus frequentes habitant, seque ad pedis horum huc & illuc magna mansuetudine, & facilitate versant, in locis autem ubi ab hominum frequentia solitudo est, propinquitatem hominum minime expectantes auferunt, in multitudine hominum confidentiores sunt, seque nihil ibi graue passuras plane sciunt, ubi aucupes, venatoriâque instrumenta versari vident, non amplius sine summa ibi formidine habitant.

Quemadmodum suos fœtus tuentur perdices.

CAP. XV.

PERDICES cum sunt vicinæ ad pariendû, aream molliter puluere substernunt, atque fruticibus, & surculis circumsepunt, contextus areæ cauus est, & ad incubandum accommodatus: cum enim puluerem infuderunt, & molle quidam velut cubile effecerunt, id ipsum ingrediuntur, post sese desuper fruticem inuolucris occultantes contra auium rapacitatem, hominûmque insidias in multa pace incubant, non vni loco oua committunt, sed quasi migrantes ea in alium locum important, in magno enim timore sunt, nequando deprehendantur in eodem loco diu commorantes. Itaque alio loco nidificantes rursus pullos etiam nunc teneros inuehunt, fouentque, & suis alis tepesciunt, pennisque tanquam

quam fasciolis quibusdam inuoluunt, non eos quidem lauunt, sed puluere respergentes nitidos efficiunt. Si quem perdix progredientem, sibi que insidias & suis molientem conspexerit, ad illius pedes se prouoluens spem ostendit sic abiectum se capi posse, tum quidem auceps inclinat se, atque in prædam quam se putat habere in manibus incumbit, ille vero sese conuoluens pedetentim elabitur, cumque illum à nido auertit, ac abduxit, vanumque ipsius laborem se elusisse sentit, magna iam fiducia venatorem oscitabundum relinquens euolat, atque ab insidijs tuta pullos appellat, hi maternam vocem agnoscentes eò aduolant. Cùm ex sese oua paritura est, occultè latens vsquam, maritum fallere conatur, ne eius oua frangat, quoniam eo ille vsque libidinis insania flagrat, vt matrem alendis liberis operam nauare non permittat, adeò perdicum genus libidine furit, vt cum foeminae incubatur, ipsos reliquerint, mares animo inflammato concupiscentes res venereas vehementer inter se ira incenduntur, mutuâque verberatione acerbissime affligantur, victusque foeminarum vice venerem patiantur, turpique libidine vsque quasi prædicetur, quo ad ipse quoque victor alterius, eandem flagitiosam libidinem in victum exerceat. perdices anuum, & ciconias, & palumbos vulnere accepto origanum imponentes ad sanitatem redire, neque hominum vlla medicina vti habere necesse, septem diebus

nidum

nidum contexunt, septem consumunt in pariendo, septem pullos nutricantur.

De inuidis bestiis.

CAP. XVI.

TRiste esse nomen inuidiæ, omnique dedecore infame Euripides inquit, quod etiam in nonnullis animalibus rationis expertibus habitat, penitusque inheret. Stellio enim, ut Theophrastus ait, simulatque scnectutem membranam hybernã exiit, eam vorans consumit, ob inuidiam ex qua laborat aduersus hominem, quòd suam tuniculam planè scit contra comitiales morbos plurimum valere, ceruus item non inscius dextrum suum cornu vsui magno hominibus esse, hoc ipsum inuidia flagrans, ne tanto bono homines fruantur in terram occultat. Equa pariter non ignorat se vnà cum pullo amoris veneficia parere, idcirco simul atque editus pullus est id agit, ut carunculam in pulli fronte innatam magnitudine caricæ colore nigro hippomanes appellatam voret; hi autem qui per præstigias, & captiones mulieribus illudere solent, vim aiunt quandã alliciendi ad libidinẽ atq; amatoriam flammã excitandi habere, eãmq; ob rẽ equa furens inuidia non homines has præstigias permittit assequi. Vitulus marinus suum coagulum mortalibus inuidens, ne eo comitialis morbi sanari possint deuorat.

De physalo pisce maris rubri.

CAP. XVII.

IN mari rubro sinu quidẽ Arabico piscem Leonides Byzãtius gigni dicit cobio ætatis perfectæ

non minorem, habere autem ipsum neque oculos, neque os more piscium, branchias autem sibi agnatas esse, & formam capitis coniectari quidem posse, at expressam non esse, infra nimirum in ventre formam quandam leniter contractam in sinum apparere, quæ smaragdi colorem reddit, hanc ei oculorum loco, & oris esse aiunt. Quisquis hunc gustauerit, sentiet se magno malo suo expiscatum illum fuisse, nam statim ut gustauerit, acerrimis doloribus premitur, deinde illius venter cum extrema illius vitæ pernicie disrumpitur: veruntamen & is tanti mali si semel capiatur pœnas pendit, cum primum est extra aquam inflatur, & si eum tetigeris, magis & magis intumens exardescit, tumq; si quis eum assidue moueat, præ siti totus perlucet, & tanquam morbo inter cutem laborans denique disrumpitur, si quis hunc etiam nunc viuentem in mari velit reijcere is supernatat more inflatæ vento vesicæ, quocirca ex affectu Leonides ait physalum appellatum.

De phocæ inuidia.

CAP. XVIII.

Vitulus marinus, ut audio, suum lac exsuggit ne morbo comitiali affectis remedio esse possit, inuidum enim sane animal est vitulus marinus.

De plateis & laris.

CAP. XIX.

Pelecane quæ alio nomine plateæ siue plateleæ appellantur, fluuiatilibus conchis se com-

plent, eásque cum stomachi calore concoxerint, euomunt, atque ita testis iam alui calore diductis eligunt, ex his quæ sunt esculenta. Lari aues, vt Eudemus scribit sublimes cochleas surripiunt, ac ex alto precipitantes magna vi ad saxa allidunt, itaque esculenta testis seiunctis eligunt.

De leone, vrsa, & fabro materiario. CAP. XX.

IN Pangeo Thracio monte Eudemus ait vrsam quæ leonis lustrum non ignorabat vacuum esse ab defensoribus, huius catulos, qui per ætatem se nondum tueri quirent interemisse: mox parentes cum alicunde ex venatu reuertissent, & cū etiam leunculorum cadem factam vidissent, acerrimo vt par erat dolore pressos vrsam insecutos fuisse: hanc verò summo cum metu quantum potuit itineris contendentem in primam quamque arborem conscendisse, ibique vt ab illorum insidijs declinaret consedisse, eam autem illi cum se viderent vlcisci nequire, leonem quidem continenter summa diligentia ad arboris truncum insidias molientem excubasse, fursumque versus intentis oculis sanguinariam aspexisse, leonem vero similiter atque hominem ex liberorum morte mœrentem, longe latèque summo cum dolore totis montibus errasse, dum materiarium fabrum offendisset, cuius è manibus magnopere exterriti securim vbi is excidisse perspexisset, sese attollens illum blande, & suauiter amplexabatur, linguáq; illi faciem abstergebat, quam

benig

benignitatem homo sentiens suis rebus fidere cœpit. Leo hunc cauda amplexatus ducebat, neque securim quæ huius è manibus effluxerat, illum relinquere permittebat, sed pede suo securim tollendam esse ostendebat, cum eius significationem homo non intelligeret, securim leo ore accepit, mordicûsque tenens illi porrexit, ac denique eum ad lustrum suum ubi constrati catuli iacebant, perduxit, id quod lena videns ipsa quoque ad eos profecta homini significabat cladem miserabilem respiceret, atque postea sua significatione hunc impellebat suspiceret ursam, unde homo coniectura affecutus aliquam hos ex hac gravem iniuriam accepisse, omnes nervos contendit ad excindendam arborem, quam cum euertisset, ursam precipitem in terram delapsam feræ distraxerunt: hominem autem illæsum leo reduxit in locum, ubi prius ei occurrisset, atque materie quam principio cædebat illum inuolutatum reddidit.

De ichneumone & aspide. CAP. XXI.

Agyptiarum pugna ferarum eiusmodi est. Aspide & ichneumonis, hic non inconsulte nec temere in bellum descendit neque illa trepidantius, timidiusque certamen init, ille tanquam vir omnibus armis septus in luto volutatur, ac agglutinati luti operimento obducitur, sicque postea iustis armis se tectum arbitratus in certamen

venit, si lutum desit aqua se alluens, seq; in altum madidumque sabulum abiciens, ex improvise rebus ac fortuitis arma ad tuitionem sui & ingeniose comparat, continuoque cum capitali aduersario depugnat, summas autem nares suas teneras, ac valde ad aspidis morsum faciles suæ caudæ flexu septus tuetur, si eas aspis assequi possit, hostem debellavit, sin minus assecutus fuerit, frustra dentes contra lutum exercet: contra autem ichneumon illi anteuertens, si ex inopinato fauces comprehenderit illam strangulat, quocirca tota victoria cum sit posita in anticipatione, victor existit, qui morsibus alterum præuerterit.

De ciconiis, & herodiis, & pelicanis.

CAPVT XXII.

Magna cura ciconiæ exacta ætate parentes alunt, & si humanis hoc facere legibus nullis iubentur, sed sola bonitate naturæ ad id impellantur. Iidem parentes amanter suos fœtus curare dicuntur, cuius rei hoc testimonium est, quòd pullos qui per ætatem è nido nondum euolare queunt, cum aliunde ad eos alendos cibum comparare nequeunt, esculenta quæ prius ederant euomunt, atq; in educandos fœtus conuertunt, & ad volandum pullis imperitis duces sunt. Herodios & pelicanos similiter facere audio, pariterque ciconias cum gruibus iniurias frigoris fugientes mutatione cœli solum vertere, ac rursus hiberno tempore exacto
ad

ad patriam sedem remigrantes, cum illas, tum has sicut homines domum probe nidos suos recognoscere. Alexander Myndius ciconias scribit exacta ætate, decursaque circum Oceanitidas insulas volantes hoc præmium pro pietate quam gesserint aduersus parentes assequi, vt ex auibus conuertantur in homines, quod existimo confictum ob pietatem, & sanctitatem hominum illarum insularum.

De hirundinibus.

CAP. XXIII.

SI luti facultas sit id hirundo vnguibus fert, nidumque ex eo fingit, sin minus luti facultas ei detur, vt Aristoteles ait, aqua se conspergit, atque in puluerem se abijciens alas luto mergit, idque post alis agglutinatum rostro excutiens nidificat, pulchre etiam intelligit, quod si teneros, ex pennisque nudos in duris fruticibus pullos requiescere sineret, non ferendis doloribus premerentur. quamobrem in ouium tergo confidens, floccos lanarum euellit, indeque suis pullis nidum quàm mollissime substernit.

De iustitia hirundinis.

CAP. XXIIII.

Iustitiam mater hirundo aduersus filios suos seruat in distributione cibariorum, suam cuique tribuens dignitatem: non enim vnica tantum cibi vectione omnes pascit, neque enim posset, cum ea que affert pusilla, & pauxillula sint, primum in lucem eaitum primo pascit, deinceps ab illo secundum, tertium tertio loco partum alit, sic que deinceps vsque ad quintum progreditur, neq; vero amplius quinq;

ferri in vtero, atque parere solet, huius pulli similiter atque canum catuli tardum visum accipiunt, veruntamen admota herba quadam visum eis affert, ac adhuc ex ætatis infirmitate alis hæsitatibus tremebundos, parùmque ad volandum habiles è nido ad cibi inquisitionem profert. Huius herbe homines quamuis compotes fieri summo cupiãt opere, nunquam tamen in hac parte eorum studio satisfactum est.

De vpupa.

CAP.

XXV.

V Pupa aues immitissimæ mihi videntur, odio hominum nidos fingere in desertis locis, & luti loco hominis stercore circumlinere nidos, ut tetro odore repellant animal sibi infestum, ne ad pullos suos accedat. Cum autem vpupa in parietis diruti & deserti ruinis peperisset, idipsumq; animaduertisset parietis curator, luto rimam expleuit, & obstruxit, vbi vero vpupa rediens videt recessum & latebram suam clausam, herbam affert qua luto admota dissoluitur lutum illud, & defluit, illa tum intra caueam suam ad pullos suos ingreditur: iam vero si interea dum ad inquirenda cibaria rursus profecta fuerit, homo ille iterum parietis cauernam obliniens obstruxerit, eadem herba rimã aperit, quod idẽ tertio ac sæpius facit, cuius factu parietis curator intelligens herbam illã è luto auferit, non quidẽ ad eos vsus ad quos vpupa utebatur sed ad resignandos thesauros ad se nihil pertinẽtes.

Leo

Leo non nascitur in Peloponneso. CAP. XXVI.

Liones non gignit Peloponnesus, quod doctissimus Homerus non ignorasse videtur, cum aiebat, Dianam in Tayeto, & Erymantho Peloponnesi montibus delectatam fuisse in venandis apris, & ceruis: leonum autem non meminit, & recte quidem, quod hi ab ijs vacui essent.

De perseo pisce maris tubri. CAP. XXVII.

In mari rubro piscis nascitur quem Perseum Arabes nominant, Græci quoque eodem nomine appellant, nam utrique Iouis filium Perseum vocant, ex cuius vocabulo nomen traxisse piscem hunc prædicant, is pari magnitudine est cum anthia maximo: aspectus similitudo illi etiã est cum lupo, naso est leuiter adunco, cingulis aureis distinguitur, quæ à capite exorientia obliquæ feruntur, & ad ventrem vsq; pertinent, frequëtibus & permagnis dentibus munitus est, ex omnibus piscibus qui in eo mari versantur robore & audacia maxime excellere dicitur, quo modo autem capiatur alibi dixi.

De pinna.

CAP. XXVIII.

Pinna belua marina è genere concharum est, pandit sese hiatu testarum, & carunculam extra conchas eminentem ex sese prætendit, tanquam escam circumnatantibus piscibus, cū cancro comparandi cibi societatem facit, eãque ob rem cancer cum piscem quempiam adnatate videt, illam leuiter morsu admonet, tum pinnam magis

ac magis suas conchas patefacit, ac piscem conchis compressis edit, partemque socio tribuit.

De cuculo. CAP. XXIX.

Qui ad formandos mores institutus est, non hæc ignorare debet, coccygem sapientissimum esse, nam cum ei pullos excludendi facultas non sit, tamen machinatio quædam ipsi data est, atque solertia ad hanc rem utendi aliena opera: etenim cum sibi conscius sit se neque incubare, neque ex ouis pullos excludere posse ob frigidam corporis constitutionem, nec nidum ad pariendum construit, nec paruulos foetus alit, sed ubi animaduernerit quando aues in alieno domicilio ex nido suo absint, eò profectus parit, non tamen in cuiuslibet auis nido, sed alaude, & luteole, quòd non ignoret ab ijs oua suis persimilia pari solere: si autem illarum nidos ouorum inanes & vacuos repererit, non eò diuertit, sed in eos ubi intus oua sint, atque ad ea ipsa admiscet sua, si autem illarum oua complura offenderit, ex ijs quædam perdit, ac in eorum locum sua supponit, quæ non ab illarum ouis internosci possunt ob similitudinem. Iam vero aues quas dixi aliena oua excludunt, pulli vero cuculi cum ætate procedente ad volatum firmi paululum existunt, sibi conscijs se esse illegitimos foetus, ad parentem suum euolant, iam succrescentibus penis alieni deprehenduntur, itaque acerrime verberantur. Ab ineunte vere ad canicule ortum apparent, post rarissime cernuntur.

De gall

De gallo, leone, & basilisco. CAP. XXX.

LEo à gallo gallinaceo magno timore afficitur, eodem timore est basiliscus, cum enim eum videt tremit animo, cùmque eundem audit canentem terrore concussus propemodum emoritur. quam rem non ignorantes qui per Africam iter faciunt, gallum itineris comitem sibi adiungunt, qui eos à tam pestilenti malo basilisci prohibeat.

Diuerforum animalium repugnantia.

CAPVT XXXI.

THeophrastum audio dicentem Cretam lupis & serpentibus infestissimam esse, Macedonicum verò Olympum à lupis non adiri solere, capras item Cephalenidas sex mensibus non bibere, Abydenas autem oues nullas videri albas, sed nigras omnes ferunt. Est etiam propria quædam differētia animalium talis. Nam alia mordent & venenum ex dentibus emittunt: alia aculeis vulnérant & venenum iaculantur.

De Libyca aspide, & vaccis Epiroticis, & capris Aegyptiis. CAP. XXXII.

ISqui aduersus respicit in aspirationem Libyæ aspidis excæcatur, alia quidem aspis non excæcat, sed tamen celeriter interficit, vaccæ Epiroticæ quantum mulgere possis lactis habere dicuntur. Capræ Syriæ lac copiosissimum & quantum non alie præbere feruntur, Aegyptiæ verò singule pa-

riunt quinque, & plurimæ geminos, existimatur autor esse Nilus fœcundissimam præbens aquam. Itaque pastores lactis cupidi & quibus cura est de augendo pecore, aquam ex Nilo cum lactis inopibus pecudibus, tum etiã magis infœcundis dare solent.

De cornu bouis Indici. CAP. XXXIII.

Ptolomæo secundo ex India cornu allatum ferunt quod tres amphoras caperet, unde conijcere possumus bouem illum à quo eiusmodi tantum cornu extitisset, maximum fuisse.

De perdicum varia voce. CAP. XXXIIII.

Perdicum vocem vnã nunquam audies omnium, nam est varia eorũ locutio, alia Athenis, alia alibi, sed quæ sint earum vocibus nomina Theophrastus explicat, in Boëtia & opposita Euboëa idem sonant, ac vt sic dicam eiusdem sunt lingue, in Cyrena mutæ prorsus sunt, ranae item in Macedonia sues & cicadæ mutæ sunt.

De phalangij genere quod rhaga siue rhoga vocant. CAP. XXXV.

Genus phalangij esse dicunt quod vocant rhaga, quoniam acino nigro simile sit, nascitur in Libya longis pedibus præditum, os habet in medio aluo. celeriter perimere potest.

De ranis Seriphiis. CAP. XXXVI.

In Seripho ranae prorsus mutæ sunt, si vero has aliò importes acre quiddam & tragicum sonant. In Pierium lacum qui non perennis est, sed
hyeme

hyeme tantum existit, ex aquis in eum confluentibus: ranas si in eum quis iniiciat, silent: alibi tamen sunt vocales. Seriphij de his ranis gloriantur, hoc videlicet fieri munere quodam diuinitus dato Perseo, qui cum rediret cum capite Medusæ, & terram lustrasset permultam, cumque, ut par erat, fessus prope lacum illum somnum capere voluisset, ranas strepentes interpellasse, itaque Perseum molestia affectum à patre Ioue deprecatum fuisse, ut ranas clamore prohiberet, patrem vero eius precationem exaudisse, ac ranas illius loci perpetui silentij condemnasse. Theophrastus tamen hanc explodens fabulam, & Seriphiorum vanam gloriationem redarguens, aque frigiditatem affert causam esse cur hæ mutæ sint. Locis ubi cæli status valde vuidus sit, gallos non cantare Theophrastus tradit. Lacus in Phenæo est, qui nullos pisces affert. Cicadas propter frigidam corporis constitutionem non canere, idem ait quoad sol iam procedente die incaluerit.

De caprimulgo aue. CAP. XXXVII.

Caprimulgus inter animalia audax est, quas enim aues aspernatur, fortiterque audet capras impetere, atque eas vberibus aduolans lac suggit, nec pœnas à pastore timet, quinetiam pro saturnitate capris sceleratissimum præmium reddit. Nam vberis lacteos fontes funditus exsiccat.

De pul

De pullis lusciniæ. CAP. XXXVIII.

A Reten filiam Aristippi docuisse filium suum Aristippum ut inde Metrodidactus appellatus fuerit, canunt multi. Lusciniam Aristoteles tradit visam esse quæ pullos suos cantiuunculas doceret, & versiculos quos imitarentur traderet: quòd si capiatur iam confirmata ætate, & inclusa asseruetur in cauea, idcirco se & cantu & cibo abstinet, & pro seruitute venatorem silentio ulciscitur, quia omnium vehementissime auium libertatis retinens est, quarum rerum experientes viri iam ætate grandes natu capere omittunt, & pullos comprehendere student.

De equis vnū cornu habentibus. CA. XXXIX.

T Erram Indiam equos vno cornu præditos procreare ferunt, quorum è cornibus pocula conficiuntur in quæ venenum mortiferum coniectum si quis biberit, nihil graue patietur, quod cornu repellat malum ipsum, neque solum equi cornu sed etiam asini hoc malum propellit.

De porphyrione aue. CAP. XL.

P Orphyrio formosissimus est, & simul nomen sibi aptissimum habet, ex puiuerulentis volutationibus insatiabili gaudio completur, in locis ubi columboru lauatio esse solet lauatur, nec prius tamen se vel in puluerem, vel lauatiõẽ dat, quàm in ambulationem veniens certa spatia confecerit: cum pascitur, se testes sui prandiij habere dolet.

Itaque

Itaque secedit & latens in occulto comedit, accerrima rivalitate ardet, & mulieres quæ sunt sine viro obseruat, si cum matrefamilias stuprum fieri cognouerit se strangulat, volans non sublime fertur, quod autem ex eo ipso homines magnam lætitiã voluptatẽque capiant, ideo circa ipsius curam cibariõrum perspicunt, diligentẽrque illum alunt. in magnificis splendidisque domibus porphyrio ludicra delectatio est, quarum intra claustra sacer & solutus errat. Pauonem vt formosus sit luxuriose tamen viuentes homines comedunt, cuius penne magnum quidem ornamentum habent, sed id sine corpore existit. Porphyrionem cibi gratia in cœnis apposuisse hominem scio, neminem nec Calliam, nec Etesippum viros Athenienses, nec Hortensium Romanum quos è multis lurconibus paucos mihi commemorasse satis fuerit.

De sene coruo.

CAP. XL I.

COruus iam ætate affecta cum non pullos alere potest, se ipsum eis cibum præstat, hi autem comedunt patrem, vnde prouerbiũ esse natum ferunt, Mali corui malum ouum.

De castitate palumbium. CAP. XLII.

EX auibus castissimi ab stupro palumbes, vt enim mas & foemina tanquam nuptijs alligati sunt mutua consensione, adeo ad stabile & certum connubium per summam castimoniam adherescunt, vt neuter alienum cubile attingat, si autem

impud

impudico amore capti ad alienam venerem libidinis oculos adiecerint, eos reliqui circumjedentes marem quidem mares discernunt, fœminam vero fœmina disperdit. Huiusce etiam modi lex castitatis ad turtures pertinet, sanctaque & sincera permanet, tum etiam ad columbas aibas manat, præterquam quòd non vtranque occidunt, nam marem duntaxat perimunt, fœminam vero illius misericordia permoti impunitam atque inultam aetatem reliquam ducere permittunt in viduitate.

De partu columbarum CAP. XLIII.

Aristoteles inquit fœminæ parturieti marem adesse, & cultu omnique officio fungi, sepe etiam fœminam errantem & vagantem extra nidum compellere ad nidum eamq; cogere ovis incubare, maremq; pariter cum fœmina pullos fouere, pariterque alere, & primum nutrimentum ne à cibus abhorreât exclusis iam pullis terram saluginosam in os indere, quam ut gustauerint deinde facillime reliquis cibus vesci queant; cum rapacibus cæteris aibus fœdere deuinciuntur, pacemq; gerunt, aquilas autem marinas & circos horrent, contra accipitres quo astu vtantur audire conuenit. Cum columbas accipiter sublimis persequitur, cæ deorsum versus elabuntur, at vbi ille in sede aeris inferiore volat, tum columbæ in sublime feruntur, & volant supra accipitrem in sublime impetum facere non valentem,

De albo elephanto Indorum. CAP. XLIIII.

CUm Indus quispiam pullorum domitor elephanti album pullum offendisset, huncque etiam nunc tenerum aluisset, & paulatim mansuefecisset, cumque eo deinde veheretur, & beluam amaret, & redamaretur, ipse suamque elephantus educationem cum maximis amicitie officijs illi Indo compensaret, Indorum rex id intelligens poposcit sibi elephantum munere mitti, is ut amans vehementi rivalitate flagrans amatorie dolebat si hunc alius quam ipse esset habiturus, itaque negans se daturum unam cum elephanto perfugit in desertissimam regionem. Rex ferens istud egre, ad eum insequendum misit, qui bestiam Indo auferrent simulque illum comprehensum ad poenam reducerent. cum eo venissent ubi erant transfugae, comprehenderentque aggressi fuissent, e superiore loco eos homo lapidibus appetebat, pariterque elephantus ut iniuria insigni accepta impetum illorum repellebat. ubi vero Indus lapidatione facta percussus de loco unde se defendebat praecipit deiectus fuisset, elephantus more hominum armis se acerrime tuentium pro suo nutritio propugnauit, tum etiam ex inuadentibus partim occidit, partim in fugam dedit, atque nutritium illum promuscide circumplexus ad stabula portauit, ac tanquam amicus permansit fidelis amico, benevolentiam ostendens qua singulari educatorem suum prosequabatur. O sceleratos homines

homines grande illud sophos inter pocula iactantes, virtutemque crebro sermone passim inculcantes, noménque amicitie plenum verborum inane rerum temere anhelantes, in periculis autem amicorum desertores!

De camelorum pietate aduersus matrem.

CAPVT

XLV.

TRagædi fabulas erroris plenas animis offundunt de Laij filio & Thelepho, qui simul recumbens cum matre tametsi cõplexu venereo non iunctus fuerit, incestum tamẽ stuprum cum ea confecisset, nisi eos sepe diuino ductu draco diremisset, animalibus enim ratione expertibus eiusmodi concubitus ex corporis contactu natura cognoscendos dedit, neque ad eos coitus percipiendos notionibus ullis egent. Etenim camelus nunquam cum matre concumbit, cuius rei exemplo est pastor quispiam, is cum fœminam quoad eius fieri poterat exceptis genitalibus obtexisset, deindẽque filium matri sic operte admisisset, hic ex latebris coitus appetitione falsus matrem imprudens superuenit suam, quod ubi intellexisset, camelarium scelerati coitus admissarium & mordicus premens, & ad terram abiectum genibus affligens cum summis doloribus interfecit, atq; seipsum precipitem agens voluntariam mortem sibi consciiuit.

ÆEL

AE LI AN I LIBER

quartus historiae ani- malium.

De libidine perdicum.

CAP. I.

FX auibus perdices quòd ad libidinem Veneris inflammatissimi sunt, siccirco cum foeminis assidui versantur, homines autem qui perdices ad certamen alunt cum eos ad pugnam inter se incitare volunt, suam cuique

uxorem presentem esse curant. hac enim machinationis commentatione perdicum timiditas repellitur, & mala pugna vitatur. nam male pugnando victus nunquam in conspectum amatæ aut coniugis audet venire, ac potius moritur, quàm commissam pugnam non summa contentione pugnatã amica videat. Quocirca ne quid à se turpe commissum illa videat, atque vt amicæ suæ probetur, omnes neruos contendit. Tale quiddam Cretenses de duobus amantibus prædicant. sic enim audio amatorem Cretensem cum alijs rebus præstantẽ, tum bellicis strenuum habuisse amatorium hominem peradolescensum summa indole virtutis, liberali forma, virili

animo, & bene nato ad mathemata, quod clarissime eius illud pulcherrimum factum ostendit, eum ipsum aliquando in pugna versantem hostium frequenti cohorte toto impetu in eum incurrente ad humi strati cadaueris offensionem allapsus fuisse, quod illi egregie ad nobilitandam eius virtutem cecidisse Cretenses aiunt, nam cum hostium proximus quispiam gladio stricto plagam ei auersam illaturus esset retro ad hostem versus intuens, nequaquam inquit turpe & imbellem vulnus posticæ parti imponas, at aduerso potius pectori infligas, cum vt ne timiditatis me meus amator condemnent, tum ne me turpitudinis notis iniustum aspiciat, & non audens accedere ad me turpiter agentem fugiat me complecti & tegere mortuum. at vero hominem rationis participem in se turpe facinus admittere vereri non admodum mirabile videri debet. At perdicem rationis expertem turpitudinis verecundiam retinere pergrauè donum nature videtur. Eudemus cum sese in fugam dedisset, & Cleonymus cum clypeum abiecisset, timorèque lapsus esset Pisander, non veriti sunt neque patrias, nec uxores, nec filios se habere testes timiditatis suæ.

De Erycinis columbis.

CAP. II.

IN Eryce Siciliæ festi dies sunt, quos vocant Anagogia, & colunt Erycini & tota Sicilia, causam cur ita vocentur Venerem esse dicunt, quam in Libyam transire putant per illos dies, illo

arg

argumento ducti quòd columbarum multitudo maxima sit illic, quæ postquam non videntur, Erycini dicunt eas deam comitantes abijisse, etenim Veneris delicias esse columbas decantant illi, & omnes mortales illud credunt, præteritis autem nouem diebus vnã formosã videri volantem ex pelage Libyco in Siciliã non similem reliquis gregalibus columbis, sed esse purpureã, qualem Venerem nobis canit Teius Anacreon, eam dicens purpureã, & auro similem, illam columbam sequuntur reliquarum columbarum greges, & festi dies rursum celebrantur ab Erycinis qui catagogia nuncupantur à reditu columbarum.

Leones non vnã cum lænis eunt.

CAPVT III.

Non ad venationem nec ad pugnam eadem via leo & læna proficiscuntur, causam vsu periti afferunt eorum robur corporis esse, suis enim eatenus viribus confidunt, vt non alter egeat alterius.

De luparum partu.

CAP. IIII.

Lupe non facile pariunt, sed per duodecim dies, & totidem noctes, parturienti doloribus vexantur. Tanto temporis interuallo Delij dicunt Latonã in Delum venisse ex Hyperboreis.

De animalibus inter se hostibus & quorundam animalium differentia. CAP. V.

A Nimalia inter se inimica testudo, & perdidix, ciconia & crex avis acuti rostri, ibidique similis. cum mergo dissidet harpa, erodius cum laro, cum alauda acanthis, cum turture pirrhalis. miluus & corui inter se inimici sunt, seira apis nomen & circe dissident, item circe & circus non solum genere sed etiam natura dissentiunt, chana piscis salacissimus est. albas formicas in Pheneo Laconico audimus esse, equos paludibus, & pratis, & pascuis delectari magis quam cura domestica, sapientes confitentur & Homerus videtur consentire, cum ait, ter mille equi paludem pascebant, equas vento concipere pastores testantur, quibus assentiunt Homerus, & Aristoteles, qui ipsas dicit venere stimulas ad boream aut notum aufugere.

De Scythico equo coacto coire cum
matre. CAP. VI.

Scytharum regem cuius nomen quod nihil ad rem pertinet sciens prætereo, equam habuisse audio omni virtute quæ ab equa præstari queat, ornatam, tum huius quoque habuisse pullum cæteris equis virtute præstantem. Cum igitur equum alium non reperiret dignum qui huic ipsi equæ admitteretur, nisi eiusdem pullum, ambos in eundem locum coegit, verumtamen ij cæteris quidem in rebus inter se amanter gesserunt, & libenter versati simul

simul sunt, non tamen ad coitum peruenerunt, quo ad per insidias admissarij vestimentis adumbrati fuissent, tum incestum stuprum admiserunt, quod quidem factum primum ut ambo intellexerit tam impium flagitiū morte dissoluere conati sunt, sese enim præcipites agentes mortem sibi consciuerunt.

De equa amata ab equisone. CAP. VII.

Equam Eudemus ait adolescentem ac armentis præstantissimam tanquam omnium formosissimam puellam ab equisone adamatam fuisse, primumque sui amoris equisonem flagrantie moderatum fuisse, deinde libidine inflammatum vsque eò processisse cum equa ut venereo complexu iungeretur, remque tandem perficeret turpem, ubi verò equæ pullus incesto stupro matrem contaminari perspexisset, eam sic à domino tyrannicè tractari acerrime tulisse, itaque impetu factò virum interemisse, atque cum obseruasset ubi humaretur eò profectum refodisse, omnibûsque supplicijs cadauer iam nullum sensum ex mœrore percipiens vexantis afflixisse.

De piscibus & coitu piscium. CAP. VIII.

Plurimi pisces verno tēpore in venerem prompti sūnt, & magis in pontum secedunt, habet enim pontus thalamos & cubilia dona piscibus attributa, sed & à feris liber est. soli delphini tenues & debiles illic vagantur, est etiam polypi experts & paguri, & astaci, quod eiusmodi pisces sunt

perniciēs paruorum pisciculorum.

Quid prima luna faciunt elephantī.

CAPVT IX.

AB interlunio recrescente luna elephantos intelligo quadam naturæ recondita notione ex sylua primum ubi pascuntur decerpere ramos, eósque deinde sublimes ferre, atque eosuam ipsos ad lunam suspicientes leniter mouere tanquam supplicationem quandam lune prætendentes ut ipsa sibi ipsis propitia esse velit.

De equarum libidine. CAP. X.

Solus de bestijs equas etiam si ventrem ferant, foetūque plenæ sint se iniri sustinere audio, incendi enim eas libidine ex foeminis maxime, itaque libidinosas mulieres equas vocari solere ab eis qui grauius ijs conuitium facere student, vnde equire vocabulum ab hoc vno animali trahitur maledictum in libidinosas mulieres.

De perdicum partu. CAP. XI.

Perdicum foetus intra ouium etiam nunc circumplicatione testarum comprehensi à parentibus sui exclusionem ex ouis minime expectant, sed per se ipsi tanquam fores pulsantes oua elidunt, & iam foras eminentes seipsos nisu suo impellunt, ouique etiam nunc tegumento circumuestiti currunt atque ex dimidia testæ parte si adhuc ad tergum adherescat semet expellentes velocissime ad cibi inquisitione profiliunt, ac postquam
pedes

pedes extra ovi testam posuerunt, statim cursu maxime valent, vt anaticularum pulli primū vt auera aspiciunt continuo à partu natant.

De astutia perdicum.

CAP. XII.

EX perdicibus qui vocis contentione & cantu valent, & lingue facultati confidunt, quique pugnaces & ad certamen habiles sunt, se minime dignos credunt qui ad extruendas mensas capiuntur, vnde fit quia minus contra venatores de sua libertate depugnent vt comprehendantur, sibi presidentes quod a cæde studiose ad cantus & certamina seruabuntur, reliqui autem perdices & potissime qui vocantur cirrhai, sibi conscij, quod nec ad certamina valent, neque pulchre cantare sciunt, sed si capiuntur erunt ijs prandium qui ceperint, itaque naturali quadam machinationis commentatione semetipsos macie conficiunt, nimirum cum ab omni alia esca que ad pinguitudinem eos perducere queat, se sua sponte abstinent, tum vt ne idonei sint ad hominum mensas cupide alijs vescuntur, cuius rei experientes his præteritis alio venationem conuertunt: qui verò hoc ipsum ignorant, eos vel si facultas sit, non capiunt. Quicumque autem ipsos quidem captos decoxerit, eorumque insuaues carnes expertus fuerit, se iam & tempus & operam cognoscit his venandis perdidisse.

De mustella & serpente & earum pugna.

CAPVT XIII.

Perniciosa belua mustella est, perniciosa etiam serpens: nam mustella cum serpente pugnatu-
ra, primum quidem rutam edit, deinde fidenti ani-
mo ad pugnam tanquam armis tecta procedit. cau-
sa est rutæ odor serpentibus infestus.

De luporum saturitate. CAP. XIIIII.

Ex saturatus lupo longum temporis inter-
uallum in ediam fert, atque ei quidem venter
turgescit & late proijcitur, lingua tumescit, os ob-
struitur, & simul vt famem multo cibo depulit, si-
militer occurrentibus mansuetus vt agnus existit.
Neque verò insidias vnquam tum nec homini nec
bestijs vllis, ne si quidem per medium agmen ince-
dit, molitur, postea verò ei paulatim lingua exte-
nuatur, ac in antiquam figuram redit, iterumque
lupo existit.

De gallo & perdice venatore. CAP. XV.

Gallinacei si foeminarum facultas non sit, o-
mnes subigunt gallum recentem venientem
iu cohortem suam: eodem modo perdices ineunt re-
centi aduentu nouum & nondum cicurem perdi-
cem, ydemque suos altores remunerantur. Nam fe-
ros & nondum captos perdices comprehendunt.
Producitur perdix venator, qui in capturam ad il-
liciendos feros ante retia propositus cantum edit,
eos laceffentem ad pugnandum, eosdemque vt ex
insid

insidijs in laqueos inferat incitantem: contra cantans syluestrium dux suum gregem præcurrens obuiam procedit cum hoc luctaturus: cicur autem per malitiam semper insidias instruens pedem refert se timere simulans: alter verò spe atq; animo inflatus simul & sibi iam victoriam despondens impetum facit, sed mox captiuus compage tenetur. Quòd si venator perdix qui ad illecebras venatorio instrumento assidet, mas sit, cæteri gregales ei ipsi captiuo opem ferre conantur: sin qui positus est in insidijs fœmina est, captiuum ipsum omnes feriunt, vt qui libidine incensus in seruitutem ceciderit. Nec verò illud prætereundum (quando etiam auditu dignum est) si pugnans sit fœmina, ne mas incidat, fœminæ quæ sunt extra cantiuncula, illum ex casu in compagem propinquo seruant suo cantu tanquam amatorio quodam retractum.

De herinaceorum terrestrium & lynceis
inuidia. CAP. XVI.

Terrestris herinaceus inter animalia inuidæ censetur, statim vt capitur vrina sua reddita tergus suum conspergit, cuius vi perfusum corrumpitur, & quod futurum erat ad multa vtile reddit inutile. Et lynx etiam vrinam suam in terram occultat, quæ vbi concreuerit, ac congelarit, lapis efficitur ad sculpendum accommodatus, & simul ad muliebrem mundum expetitus.

De leontophono & insectis animalibus &
aliis quibusdam. CAP. XVII.

Leo edens leontophonon paruum animal moritur. Insecta si oleo perfundas extinguuntur. Vulturibus unguentum perniciem infert. Scarabeum perdis, si rosas in eum conijcias.

De canibus Indicis. CAP. XVIII.

Canes Indici ferocissimi sunt, & fortissimi, & canum maximi, reliqua animalia contemnunt. Contra leonem pergit canis Indicus, & inuadentem leonem sustinet, & rugienti oblatrat, & mordentem remordet, & multis malis postquam leonem affecit, & lesit non nisi moriens vincitur, ac si leo victus fuerit tamen canis mordens fortissime eum retinet, nec morsum remittit, etiam si ense eius crura abscindas, nec nisi mortuus relaxat morsum, sed quæ de his aliter intellexi alio loco dicam.

De cordis humani situ & de animalibus habentibus ungues curuos. CAP. XIX.

Hominis cor ad papillam sinistram appensum est, reliquorum animalium in medio pectore constitutum est. Nullum animal ungues curuos habens neque bibere, neque meiere solet, neque gregale est.

De Indico manticornæ. CAP. XX.

Apuud Indos nascitur immenso robore præditum animal cui Indorum lingua manticornæ

nomen

nomen est, magnitudine maximi leonis, colore ru-
 brum canis modo villosum, facie eadem prope que
 hominis, dentium triplici vtrique ordine mucrone
 acutissimorum caninis maiorum, auribus hominis
 similibus, nisi quod hæc & grandiores, & villosio-
 res, oculus cæsus & his non dissimilibus hominis,
 pedibus & unguibus eisdem qui leonis, summa
 cauda illi scorpionis modo terreni, aculeo plusquam
 cubitali armata, reliquum caudæ vtrique aculeis
 cuspidatum existit, quos tanquam tela si quis in-
 sequatur eminus iaculatur, aculei si quem attige-
 runt, letales emissiones habent, cum in anteriorem
 partem versus aculeos iaculatur, caudam intor-
 quet, sin retro versus aculeos emittit, tum exten-
 tissime caudam porrigit, aculei quos iaculatur pe-
 dali magnitudine & funis crassitudine sunt, Cte-
 sias Indos sibi affirmasse ait locis emissorum acu-
 leorum alios successere, vt sit huius pestis perpe-
 tuæ successio. Humanis vt idem affert carnibus
 maxime delectatur, quocirca complures homines
 interficit, nec duntaxat singulos homines inuadit,
 sed plures collectos vel ipse solus interimat. Reli-
 qua item animalia vincere potest. Quòd autem hu-
 manis carnibus sese complere ei suaue sit, eius no-
 men ostendit. Indicè ideo Manticora appellatur
 quòd hominum conficientissimus sit, ex rebus quas
 agit nomen trahens. Eadem est qua perniciosissimi cer-
 uicorporis velocitate, eius pullos aculeatis nondum
 caudis

caudis armatos venantur, caudásque eorum ad saxum elidunt, atque erebris ictibus confringunt, vt ne aculeos postea producere queant, vocem edunt proxime accedentem ad fistule sonum, tubæque concentum. Ctesias apud Persas hoc animal se vidisse testatur, ex India regi Persarum munere missum.

De scolopendra.

CAP. XXI.

Scolopendram marinam hominis saliuam perfusam disrumpi ferunt.

Vt salix nihil bestiis nocet, & de suillo

pecore.

CAP. XXII.

SI quis tritum salicis semen bestiis dederit biberi, eis non modò quippiam nocet, sed etiam alit: sin homo ipsum biberit, facultatem liberorum gignendi ei adimit, & semen genitale perdit. Quare *Homerus* abstrusa naturæ perscrutatus cum salices frugiperdas suis versibus dixit, earum vim adumbratè ostendisse mihi videtur. Cùm autem cicutam homo biberit, ei sanguis quasi cõglaciatur, & eatenus concretionem spissus fit vt inde moriatur, suillum verò pecus huius saturitate se licet compleuerit, tantum abest eius veneno tollatur, hac vt maxime pinguescat.

Quales elephantos Indi capiant. CAP. XXIII.

Indi homines licet permulti & magna machinati non elephantos procedente iam ætate confirmatos comprehendere queunt, sed tantum eorum

catul

catulos venatores ad proxima fluminibus loca profecti capiunt. Elephantorū enim nature proprium est roscida, & paluſtria loca amare, & aquam amplecti, ex quo quanquam non sunt fluiatiles, riparos tamen dicere poſſumus. ex ijs autem locis cum eorum catulos etiam nunc etate infirmos, & teneros ceperunt, ciborum illecebris, ac blandiloquentia manſuefaciunt, nam indigenarum hominum linguam elephanti intelligunt, & vt ſummatim dicam, perinde eos quaſi infantes pueros tum eis cibaria largientes, tum diſciplinās tradentes alunt. Quæ res efficit, vt ad obtemperandi facilitatem traducantur, exutāque feritate humanitatem induant.

De abſtinentia bouum in area. CAP. XXIIII.

NE boues in area ad trituram accommodata ſpicas interim edant dum proculcant, eorum bubulo fimo nares illinendæ ſunt, quæ aſtuta machinatio perficit ab illarum vt ſeſe eſu abſtineant, hoc nimirum animal huiusmodi tetri odoris aſperſione deterritum nihil, ne ſi fame quidem acerrima premeretur, vnquam ederet.

Quemadmodum Indi lepores venantur
aquilis. CAP. XXV.

Lepores & vulpes ad hunc modum Indi venantur (neque enim ad capturam eorum canibus egent) aquilarum, & coruorum, & miluorum pullos educant, ad venationemque inſtituunt.

Inſt.

Instituendi ratio hæc est : Primum vt ad leporem & vulpem mansuefactos carnem appenderunt, eos è manibus dimittunt, ad quos ipsos à tergo insequendos aubus emissis fruendæ carnis ad eos ipsos alligatæ potestatem venatores concedunt, aues autem acriter insequuntur, & simul vt vel hanc vel illam ceperint, præmiu[m] pro captura carnem consequuntur. Hæc nimirum apud eos persequendi has bestias maxima illecebra est. Postea verò quàm eas exactè ad venandi scientiam erudierunt, in montanos lepores, ac feras vulpes emittunt. Aues consueti prandij spe quæ ex obiecta præda eis ostenditur, & insequuntur & celeriter comprehendunt, atq; vt Ctesius ait, quod ceperunt dominis reportant, non plane inscis pro carne illa prædæ domesticæ antea appensa, se ex fera præda nunc viscera habituras esse.

De grypibus.

CAP. XXVI.

G*rypem Indicum animantem audio similiter quadrupedem vt leonem esse, robustissimis item existere vnguibus leonum similibus, tum esse posticis partibus nigrum, anticis vero rubrum, alas autem ipsas nõ item eiusmodi, sed albicantes ferunt. Ctesius eos narrat aquilino ore esse & capite, cuiusmodi pictores fingunt, oculus autem igneis, nidusque in montibus facere, vtque ætatis processu grandes non capi, ita eorum pullos comprehendi posse. Bactri autem Indis finitimi eos illic auri custodes*

stodes esse, aurumque effodere aiunt, & simul eo ipso nidos construere: quod verò auri in terram deciderit, Indos homines auferre: contra Indi eos auri (quod veri quidem simile videtur) custodes esse negant. Neque enim grypes auri egere: at contra ipsos cum ad colligendum aurum homines accesserint, hos de pullis suis maiorem in modum timentes pro eis propugnare, atque cum alijs etiam animalibus concertare, eaque funditus vincere: contra autem leones & elephantos non stare. Idcircoque indigenæ quòd ab huiusmodi animalium robore sibi timeant, non interdum, sed ad collectionem auri non estu proficisci, quod se tum melius latere arbitrentur. Locus ubi grypes versantur, ac ubi aurum effoditur, desertissimus est, quocirca aurum venari studentes mille aut bis mille armati eò perueniunt, simulque saccos afferunt, silentem lunam obseruantes. Quòd si grypes fallant, duplicem commoditatem assequuntur, quòd & eorum vita ab illorum atrocitate seruat, & quòd etiam aurum inde domum adferunt, sin in furto deprehendantur, perierunt. Cum semel eò profecti sunt, domum non nisi triennij aut quadriennij interuallo reuertuntur.

De gallinaceo. CAP. XXVII.

Gallinaceum ex oriente luna quasi diuino quodam spiritu afflatum bacchari, atque exultare ferunt: oriens autem sol ipsum nunquam fallit, tum vehementissime vocem contēdens semet
magis

magis magisque cantando vincere conatur. Latone in amore esse gallum audio:ei enim parturienti duplicem & felicem partum adfuisse gallum aiunt, propterea etiam nunc parientibus gallus adest, & videtur quodammodo faciles partus efficere. Matrice gallina extincta is ipse incubat, & pullos ex ouis excludit, ac tum silentio utitur, quòd sanè sibi conscius sit, se muliebri munus obire, & parum viriliter facere, ac si cum altero pugnans vincatur idcirco non canit, quòd ex illa mala pugna spiritus fracti illi vocem supprimant, cuius offensionis verecundia confusus in primam quamque latebram sese occultat. Is autem qui ex certamine victoriam reportarit, tum oculorum eminentia, tum ceruice erecta, simul & cantus cõtentione insolenter efferatur, & triumphanti similis est. Illud item in eo mirificum cùm limen intrat, tametsi superum altissimum existat, is tamen sese inclinât: quod quidem ipsum superbia inductus facere videtur, ne videlicet crista vsquam offendatur.

De marina testudine.

CAP. XXVIII.

CApud marine testudini abscissum non contínuò moritur, sed & videt, & si ante oculos ei manus obuersetur, eos claudit, & paulò etiam propius si manum admoueat, mordet, & diu habet oculos fulgentes, quorum pupille candidissimæ, ac splendidissimæ cum existant eruuntur, ut vel auro includantur, vel monilibus imponantur, quamobrem
mulierum

mulierum admiratione plurimi æstimantur, eæ autem sicut audio in mari rubro gignuntur.

De amore monedularum in suas gregales & earum captura. CAP. XXIX.

Monedulæ suæ nationis aues vehementer amant, quæ quidem res eas sæpe in perniciem inducit. Quemadmodum id accidat explicandum. Cum enim quis monedulas venaturus est, talia machinatur ut eas ubi nouerit cibaria inquirere, & in quem locum congregentur perspexerit, ibi pelues olei plenas disponat, curiosa bellè auicula eò profecta in uasis labro confidet, & simul sese inclinans suam ipsius umbram despicit, & quod existimet aliam se monedulam videre ad eam ipsam festinat descendere, eoque ut est delapsa olei crassitudine circumfusa sine laqueis, sine retibus constrieta tenetur.

De elephantis. CAP. XXX.

Elephanto duos prominere exertos, quos alij dentes, alij cornua vocant, habet singulis pedibus numero quinque digitos indiuisos, leniterque discretos, ex quo fit ut animal sit minimè ad natandum habile. Crura multo posterioribus longiora habet, huic sub armis papillæ existunt. narem manu omnino commodiorem habet: lingua etiam ei bene exigua est: fel autem non ad iecur, sed ad pectus situm habere dicitur. Biennium gerere uterum audio: alij nõ tandiu, sed sesquiannum tantùm ventrem

ferre aiunt. Anniculo quidē vitulo æqualem pul-
lum edit. Is statim vt natus est, ore suggit, nō pro-
muscide. Cū libidinis furore ardet, incurſu parie-
tes euertit, & ſimiliter atque aries frontis vi atq;
imprefſione palmas proſternit. Aquam nitidam
non bibit, ſed poſtquam aquam conturbarit, turbi-
da portione delectatur, idcirco ſomnum erecto cor-
pore capit, quia ei eſſet operoſum decumbere, ſimul
& deinde à cubitu exſurgere graue. Eius ætatis
flos eſt ſexageſimus annus. Hyemis ac frigoris im-
patiens eſt. Ad ducentefimum vitam producit.

De Indicis ouibus.

CAP. XXXI.

OVes Indie & capras ad maximorū magni-
tudinem aſinorum audio accedere, quatuor
foetus cum plerunq; pariunt, tres verò cum mini-
mum: nunquam enim ibi neque ouillum pecus neq;
caprinum tribus minus edit. Caudæ ouillæ longitu-
do ad pedes uſque pertinet, caprinæ verò in eam
procedit longitudinem vt terram contingat. Idcir-
co eas paſtores ouibus matricibus abſcindunt, quòd
tum ſic facilius ineantur, tum ex earū adipe oleum
exprimatur: arietum quoque diſſecant caudas atq;
adipem extrahunt, eatenusque deinde ſectio con-
iunctiſſimè committitur cicatricis vt ne tenue qui-
dem veſtigium appareat.

De chameleonte.

CAP. XXXII.

Alexander Myndius dolore & moleſta cibi
inopia à chameleonte ad hunc modum ſer-
pentem

pentem affici ait, mordicus scilicet illum bene latam festucam & validam tenentem, sub eaque perinde se ut sub clypeo versantem, contra hostem serpentem venire, serpentem verò quia festucæ latitudinem circumplecti non possit chameleontem dentibus configere non posse: itaq; hunc ab ipsa confici exediq; nequire, membra enim ut illius reliqua serpens mordeat, non tamen ea in ipsius carnē penetrare potest, tanta nimirum pellis firmitate & robore existit, nihil ut prorsus serpētis morsum sentiat.

De leonum natura. CAP. XXXIII.

Leonis cervix non multis vertebra, sed ex ossibus constat. si quis leonis ossa concutiat ignis veluti silicum attritu ex his elicitur. Ossa medullis carent: neque enim fistularum modo caua sunt, neque vllò anni tempore à coitu abstinet. Quinquies parit, primo catulos quinq; edit, secundo partu quatuor, deinde tres, sicq; deinceps vnū numerū decoquit, vnoq; minus parit, postremo vnū omnium præstantissimū leonē regem edit. Catuli à partu recētes exigui sunt, duobus post partū mensibus ingredi incipiunt. iam quod in sermonem hominum venit fabula est, eos vuluam dilacerare. Cū fame tenentur, summo cum periculo ei occurritur: postea verò quàm cibo completus est mansuescit, & simularusionibus delectari fertur nunquàm terga vertit in fugiendo, sed sensum pedetentimque se recipit cum fremitu contrā intuens, ut etate processit,

ad stabula & pastorum subterraneas casas, quòd iam ad montanas prædas persequendas infirmus sit. Ignem exhorrescit. Ex his quicunque affectus est vel ætate vel statuta breuior est & crispior iuba, ignauior est & imbecillior, qui vero pilo recto & simplici generosior habetur & præstantiori animi robore præditus, & adeo auidè cibos helluatur ut solida membra rugiens exsorbere feratur: expletus vel triduo nihil sæpe edit: ubi concoxit, modica portione utitur.

Bos iniuriæ non immemor. CAP. XXXIII.

Bouem licet mansuetum, non facile tamen illius qui sibi stimulos admouet obliuio capit, at iniuriam animo ac memoria vel longissimo interuallo continens poenas pro maleficio sibi illato sumit. Nam cum est sub iugum missus, lorisque constrictus, quodammodo similis est homini in vincula coniecto, & se quidem trahi quò impellitur quiescit: ut verò solutus est, aliàs ad bubulcum versus pedem suum laxans aliquod illius membrum contriuit, aliàs sæpe in cornua incitatus incursum illum interfecit: cum tamen in cæteros subito mansuetus existat, ac quietus in stabulum ingrediatur, neque enim ferus in eos existit qui iram sibi non mouent.

De porphyro serpente Indico. CAP. XXV.

Terram Indiam historici permulta ferre venena & plantas dicunt, è quibus partim salutaria

lutaria sunt contra morsus serpentum, partim mortifera: cuiusmodi vi est porphyrus serpens palmi magnitudine, colore accedente ad purpuræ similitudinem, capite plusquam niueo, & lacte multo candidiore. Locis Indiæ calidissimis reperitur, & mordendi iccirco potestas est nulla, quod dentium expers sit. Ergo hac ex parte eum quasi mansuetum dicere possumus, non item ex omnibus partibus, nam eius vomitio si quod vel hominis, vel alterius animalis attigerit membrum, totum tabescat necesse est. Iccirco eum captum ab cauda ex arbore suspendunt, ex quo fit illi ut caput ad terram versus propēdeat, tum sub eius os vas subiiciunt æneū, in quod ex eius ore guttæ redduntur, quæ primum ut deciderunt, continuo concresecunt, aspicienti ut amygdalinæ lachrymæ speciem præbeant. Ab eo extincto vas remouetur, in cuius locum alterum etiam vas æneum supponitur, in quod saniosus liquor aquæ similitudinem speciemque gerens ex mortui ore serpentis defluit, similiterque hic concresecit, atque condensatur, horum tamen uterque colore differt ab altero, hic niger est, illæ primæ guttæ electri similes sunt, è quibus si cui magnitudine sisami in cibo potionéue dederit acerrima primum conuulsione percellitur, & affligitur, deinde ei oculi inuertuntur, cerebrum per nares expressum delabatur, sicq; ille miserabiliter quidem moritur, sed tamen celeriter, sin quis sisamo minus ex

illis sumpserit non continuo is quidem moritur, sed certe ex hoc malo non euadit, sed denique cum mora extinguitur. Quòd si ex eo ipso nigro qui ex mortuo iam serpente defluit, sisami quoque magnitudine quispiam comederit extabescit, annique intervallo consumitur, plerique eorum in biennium processerunt, paulatim morientes.

De magna struthione. CAP. XXXVI.

E*T si permulta oua parit, non tamen omnia ad frugem perducit: at foecunda ab infœcundis secernit, tantùmque frugiferis incubat, simul & ex ijs pullos excludit, & oua sterilia edēda editis pul-
lis præbet, quòd si quis eam insectetur propter corpo-
ris grauitatem volando effugere nequit, sed dunta-
xat explicatis alis gressu ipso effugere aggreditur,
sin propior facta est vt capiatur, obuios lapides sic
pedibus retro ad hostes versus tanquam funda ia-
culatur.*

De passeribus. CAP. XXXVII.

C*onscientia vel suæ infirmitatis, vel sui cor-
pusculi exiguitatis passeres in ramorum ca-
cuminibus, modò ab ijs sustineri queant, nidos con-
texunt, sepeque numero ea machinatione sibi fa-
ctas à venatoribus insidias declināt, eò sanè venato-
res propter rami tenuitatem ascendere non queunt.*

De vulpe, & vespa. CAP. XXXVIII.

V*Vipes in exuperantiam infinitæ tum mali-
tiae, tum fraudis progreditur, nihil vt non*

Et malitiose Et dolose agat. Cum enim vesparium refertum esse animaduernerit, retrorsum eò accedit, atque tota à vesperto auersa ab aculeorum sane vulneribus declinans in cellas vesparias immissa hirsuta cauda eademque bene proluxa vespas concutit, cum autem vesparum circumuestitam spissis pilis caudam impetentium referta est, tum eam ipsam vel ad arborem, vel ad parietem, ad maceriemue allidit, itaque multa caudæ attritione his extinctis in reliquas inuadit, perindeque eas ut primas interimit: iamque reliquas cæteras ab aculeis intelligens inopes esse, os in vesparium abijciens id ipsum vorat.

De canibus.

CAP. XXXIX.

CAlua canis nulla ossea commissura constat, sed perpetuitate ossis continetur: cum se in plurimo cursu exercuit, multo eum effusiores Et potentiores ad res venereas existere ferunt. Cum multum etate processit, ei dentes hebescunt, simul Et nigri efficiuntur. Tanta narium existit sagacitate, ut nunquam caninam carnem, nedum etiam fallacissima condimentori varietate temperatam gustet: neque verò plus tribus morbis laborat angina, rabie, podagra, cui interea homo sexceteris morbis sit opportunus: quodcumque autem à cane rabioso fuerit morsum perimitur. Podagra posteaquam tenetur perrarò ex ea conualescit, ad decimum quartum ei annis vita producitur. nã canis vlyxis videtur ludus esse Homeri.

De Indicis auibus sandaracæ coloris similibus. CAP. XL.

Genus Indicarum auium minimū in rupibus altissimis, & asperis nidificat. Est ea magnitudine, qua ouum perdicis. sandaracæ colorem refert. Indi lingua sua dicæron appellant, Græci, ut audio, dicæron: huius stercus si quis tantū sumat quanta est milij magnitudo solutum in poculo, moritur ad vesperam, & mors est similis somno suauissimo molestiæ vacuo, & curas mollienti, qualem somnum poëtæ nominare solent. Huius enim auis esus liberator est doloris. Itaque indigentibus iucundissimus est: quæ causa est cur Indi maximo studio eam auem adipisci conantur: ipsam enim malorum obliuionem afferre putant, & inter pretiosissima dona muneri mittunt regi Indorum, quod rex sibi donatum omnibus donis antefert, & in thesauro suo reconditum seruat, malorum insanabilium medicinam, neque alius quisquam apud Persas id habet nisi rex & regina, quamobrem conferentes examinemus vtrum pharmacum sit pretiosius, Indicumne, an Aegyptium: hoc enim in diem inhibet & reprimit lachrymas, illud in sempiternum obliuionem malorum affert. Aegyptium quidem mulieris donum fuit, Indicum verò auis, aut potius nature dissoluentis grauissimum vinculum ministra predicta auicula.

De att

De attagene & meleagridibus. CAP. XLI.

Attagenis meminit etiam Aristophanes in auibus, hæc suum nomen proprium loquitur & cantat: dicunt etiam meleagridas idipsum facere & quòd ex Meleagri sint genere testari confidentissimè. fabula ita habet: Quæ erant domesticæ iuuenes Meleagro, omnes lachrymas quæ inhiberi non poterant & dolorem misisse, nullamque doloris medicinam admittentes, seu diuina misericordia illas mutatas fuisse in hæc animalia, simulacrumq; & semen huius affectus his auibus inditum fuisse, easdemque in hunc diem meleagron canere, testantes se esse ex genere Meleagri: sed qui diuinum numen adorat, & maximè Dianam, nunquam has aues comederet.

De formicis.

CAP. XLII.

Formicæ imprimis sedula atq; operosa animalia tanto laborandi studio tenentur, vt ne noctes quidem in suo opere cessent, modò sit plena luna: nec verò quemadmodum homines inertie fugæque laborandi excusationes prætendunt. Quid enim inertium dierum multitudinem cõmemorem necesse est? Indicta sunt Dionysia, lenæa, item festi dies Athenis, quòd iisdem diebus omnis generis semina in olla elixa Baccho & Mercurio offerebant: alia Spartam sunt translata, alia Thebis recepta, quin singulis etiam vrbibus nullæ dierum inertissimæ segnitie sunt indictæ, nec hoc quidem

ipsum apud barbaros solum, sed etiã apud Græcos.

Ut meminerunt beneficij accepti etiam feræ
bestiæ & de accipitre. CAP. XLIII.

Non tam immanes bestiæ existunt, quin liberaliter beneficiorum acceptorũ memoriam studiose diligentẽrque scruent. nam eas in eos ipsos à quibus beneficium acceperint vehementer gratas esse testimonio sunt vel Aegypti admodum fera animalia, feles, ichneumones, crocodili & accipitrum genus est, quod escæ illecebris capitur, ipsdẽmque mansuefactum postea nunquam abscedit ab eo quem experitur in se benignum, homo autem & rationis particeps, & munere prudentiæ ornatus, tum etiam quod vel rabor ipse facillime indicat verecundia præditus, qui modo amicus erat, nunc repente hostis vel leuissimis de causis grauissimus fit, & quæ illi credita sunt vel tenuissima suspitione iniecta euomit.

De leone vlciscente canem contubernalem suum. CAP. XLIII.

Quod de leone Eudemus dicit, non parua admirationẽ habet, hoc ipsum eiusmodi est, Iuueni ferarum cicuratori canem nimirum, vrsam & leonem fuisse, eosque primum & pacem inter se seruasse, & amicitiam rectẽ coluisse: deinde cum canis aliquando & vrsa inter se colluderent, & ludicris morsuunculis conflictaretur, vrsam repente ad feros mores reuertisse, & canem simul inuasiss

inuasisse, & ventrem miseri vnguibus indignissime distraxisse, cuius atrocitatem facti leonem indignatum perfidie vrsine odio, quod & foedus frengisset, & amicitiam institutam violasset, inflammatum iusta & merita iracundia contra vrsam & exarsisse, & ab ea pares pœnas quibus illa prius canem affecisset, repetisse.

De lutea & vireone.

CAP. XLV.

Lutea nulla alia re quàm herba symphito nuncupata, quæ magna difficultate & reperitur & effoditur, nidus construit, eòsque villo & lana substernit: vireo autem in luteæ genere mas vitæ munerum sciens est, simul & aptus ad quiduis discendum, idemque laboris in discendo patiens: hyeme nisi est captiuus, non apparet, æstiuo autem solstitio in lucem nostram prodit, ex oriente arcturo sydere eò vnde huc venerat, reuertitur.

De ruffis animalibus Indicis quæ similia sunt scarabeis, & de Cynocephalo. C A. XLVI.

A pud Indos nascuntur animalia scarabei magnitudine, ad eò rubra, vt cinnabari similia dicere possis, primo aspectu pedes habent longissimos, & tactu molles, nascuntur in arboribus ferentibus electrum, & harum arborum fructu vescuntur, Indi venantur hæc ipsa, eademque exprimunt, & ex ipsis tingunt vestes phœniceas, & quemuis alium pannum huiusmodi colore tinctum. Vestem ferunt reges Persarum, cuius pulchritudo Persis videtur

videtur mirabilis, & comparata cum vestibus Persarum indigenis longe præstat, & ut Ctesias inquit, in stuporem præ admiratione redigit spectatores: quoniam celebratis Sardonianis acriori & fulgentiori est colore. Nascuntur etiam in ea parte Indiæ, ubi producuntur huiusmodi scarabei cynocephali, qui ex eo nomen trahunt quòd canino præditi sint capite, cætera membra humana habent, ferarum pellibus induuntur, & iustitiæ retinentes ledunt neminem: cùmque Indici sermonis indigentes sint, tamen nihil loquuntur sed ululant, ferina vescuntur, quam quidem quia velocissimi sint, ideo facile comprehendunt, & captas bestias interficiunt, non tamen eas igne sed ad solem membratim concisas coquunt, alunt etiam ouillum & caprinum pecus atque lac bibunt. eorum feci mentionem inter bestias iusta de causa, quoniam vocem articulatam expressam humanam non habent.

Quemadmodum taurus animo incitatus placatur. CAP. XLVII.

TAurus animo incitatus eo impetu cornibus appetit, ea impotentis animi effrenatione fertur, nihil ut eum neq; bubulcus, nec metus ullus reprimere queat, atqui eum quidem ipsum homo sistit, atque ab impetu continet, si dextrum ipsius genu fasciâ quadam deligauerit.

PDe pardali. CAP. XLVIII.

Ardalis anterioribus pedibus quinque digi-

tos habet, posterioribus quatuor, eius generis foemina maiore quam mas robore praedita est, ea si venenatam herbam à Gentili Angore suo appellatam imprudens comederit, confestim exquirat hominis stercus, eoque inuento ex veneno servatur.

De equis.

CAP. XLIX.

QVia palpebris equi in gena inferiore carent, propterea Apelli Ephesio qui equum quempiam pinxisset reprehensionem attulisse ferunt, alij non Apelli istud accidisse, sed Niconi aiunt, cum tamen scientissime reliquas ceteras equi partes pinxisset, hanc partem illi vitio versam fuisse.

De asilo & tabano.

CAP. L.

ASilum maximè similem muscae esse ferunt, robustum, & bene compactum, habere quoque aculeum durum & validum ex ore appensum, sonumque tumultuosum edere, tabanum autem similem videri muscae caninae, sonum ut asilo maiorem edere, sic aculeum minorem possidere.

De Indicis asinis.

CAP. LI.

Sylvestres asinos equis magnitudine non inferiores apud Indos nasci audio, eosque reliquo corpore albos, capite verò purpureo, oculisque nigris esse, cornuque in fronte gerere, cuius superius puniceum, inferius autem album, medium verò nigrum sit: atque hac varietate distinctis cornibus non omnes quidem Indos, sed potentiores tanquam armillis quibusdam brachia ornantes, sic ea ipsa

aurora

auro certis spatijs distinguentes bibere, ex hoc cor-
 nu bibentem ab insanabilibus morbis tutum fieri,
 neque eum ipsum conuulsionibus corripi, neque sa-
 cro morbo tentari, neque venenis ullis ferūt. Quin-
 etiam si quid prius pestilens biberit, tum id euome-
 re, tumque ad sanitatem redire. Cū autem ceteri
 asini quibuscunque in terris sint tam domestici,
 quā syluestres, tum solipeda animalia, nec talos,
 nec fel in iecore habeant, asinos Indicos cornigeros
 Ctesias inquit, talis primum, ijsque nigris predi-
 tos esse, deinde si quis eos cōfregit, interiora quo-
 que nigra deprehensurum esse, neque modo corpo-
 ris velocitate longe multūque ceteros asinos su-
 perare, sed & velocitate eadem multo equis, &
 elephantis prestare. Cū autem in viam se dede-
 runt, tardius primò ingrediuntur, deinde paulatim
 tantum confirmantur, ad contendendum iter, eos
 quidem ut sequi operosum sit, eorum verò cursum
 transcurrere nulli concedatur: postea autem quā
 fœminæ pepererunt, patres circum pullos à partu
 recentes summa custodia versantur, eorūque com-
 morationes locis Indie desertissimis sunt, cū à ve-
 natoribus Indis inuaduntur, pullos suos adhuc ætate
 infirmos à tergo suo pascentes habent, atque pro eis
 propugnant. Contra equites audent venire, eosque
 ferire, tanto sane hi robore existunt, nihil eis ut
 obsistere queat: quin statim & concedat, & per-
 datur, equorūque incursum latera discerpunt, &
 lacerant.

lacerant, & viscera dirumpunt. Ex quo fit ut ad eos equi appropinquare valde metuant: appropinquatio enim capitalem utrisque multam miserabilem infert. Ex eo namque conflictu non equi modo, sed & asini pereunt. Pergrauiter calcibus pugnāt. Eorum morsus eatenus acerbiores existunt, ut quicquid comprehenderit funditus diripiant. Ex his verò qui sunt confirmata etate, incomprehensibiles sunt: carnes eorū quòd amarissimæ sint, haudquaquam esculentæ.

De Libycis bestiis scientibus numerare.

CAPVT

LII.

Rationis expertia animalia numerorum rationem tenere Eudemus affirmat, quod quidem ipsum Libycorum animalium testimonio, quorum nomen non explicauit comprobat. Quæ autem dicit hæc sunt, Hæc animalia huiusmodi quodcumque venata fuerint, in undecim partes diuidit, & decem quidem comedunt, undecimam relinquunt. Cur eam tanquam decimam relinquunt, consideratione dignum est, suo ingenio vnum, & duo, & deinceps reliquos numeros sciunt: mirum igitur videri debet bruta animalia sua sponte nullo docente numerandi scientiam percipere, hominem autem rationis participem nisi vehementi cura, assiduo studio, ac nonnunquam ne multa quidem verberatione numeroꝝ vim cognitionemque comprehendere posse.

De æn

De œnade, quam Theodorus vertit vina-
ginem. CAP. LIII.

OEnada auem esse, non vt quidam arbitran-
tur vitem, / cire oportet, eam paulo maiorem
columbo. Aristoteles tradit, palumbo minorem,
vnde quosdam in Sparta œnadotheres quasi vina-
ginis venatores appellari audio.

De aspidis amore. CAP. LIIII.

Quod Aegyptij de aspide dicunt, id libenter
sapientie stuciosi audiunt, in quadam Ae-
gyptiorum praefectura nomen ab Hercule trahen-
te formosum puerum anserum custodem ab aspide
serpente tam mirificè adamatum fuisse, vt is cum
obdormisset, è somno ad declinandas insidias quas
aspidis coniux riuallitate commotus ei moliretur,
ab ea excitatus fuerit, & sibi cauerit. Homerus
equo dedit vocem, aspidi natura, quæ leges negli-
git, vt dicit Euripides.

De camelis. CAP. LV.

Cum camelos quinquaginta annos viuere per-
cepi, tum Bactrianos ad centesimum annum,
tum mares vt pugnaciores sint à Bactris populis
castrari: ita & petulantia excissa, maiori robore
esse: camelis etiam foeminis vuluas ferro exulcera-
ri, vt partibus illis quæ ad furorem libidinis inci-
tant adustis, ad bellum aptiores existant.

De vituli marini amore. CAP. LVI.

Vitululum marinum Eudemus ait in hominem
spongias

spongias piscari solitum amore flagrasse, eoque ubi subterranea petra esset extra mare progressum cum spongiatore versatum fuisse: quod autem cum is deformissimus esset, vitulo formosissimus videretur, nihil forsitan mirum videri debet, cum sepe numero homines in mulieres turpissimas amore inflammantur: cōtrā ab elegātibus valde abhorreant.

De hydro.

CAP. LVII.

Hydro percussum Aristoteles ait statim odorem teterrimū reddere, ex eoque quod tam malè oleat, ei neminem appropinquare posse, idem quoque ait percussum cum obliuione circumfundi, eiúsque oculis multam caliginem offundi, tum rabiem, & summum tremorem eidem exoriri, tertioque die perire.

De aue cyano.

CAP. LVIII.

Avis cui cyanus nomen est, natura sua ab hominum consuetudine abhorret. Urbanas commorationes odio persequitur, locorum agrestium, ubi homines versari soleant insolens est, eis locis in quibus est ab hominibus solitudo, & montium iugis, & præcipitijs delectatur. Epirum, & insulas hominum frequentia habitabiles haud sanè in amore habet: Scyro & si qua est eiusmodi alia sterilis, & ab hominibus inops delectatur.

De spino aue.

CAP. LIX.

Spini aues in posterum longissimè prouidentes hominibus ad rerum futurarum coniecturam

sapientiores sunt. Etenim hyemem futuram præsentunt, & niuem prænoscent, & multa cautione obseruant ne ijs opprimantur, itaque earum acerbitalis metuentes tanquam ad perfugia, sic ad loca nemoribus frequentia confugiunt.

ÆLIANI LIBER

quintus historia animalium.

De auibus Mennoniis.

CAP. I.

Arianam terram Cyzico vicinam aues aspectu nigras incolere ferunt, quæ figura corporis, & forma accipitribus similes esse videntur, eæ usu carniæ cum se abstinent, tum in omni victus ratione se cõtinent.

Eis enim ad prandendum semina satis sunt. Cum autumnus esse cœpit, Ilium gregatim aduolant. Eas autem iccirco Mennonias vocant, quòd recta ad Mennonis sepulchrum profiscantur. Id enim vel etiam nunc à Troadis incolis ad ornãmētum Mennonis conditum ibi fuisse dicitur, atque Mennonis cadauer ex cæde à matre in Susa tantopere decan-

tata

tata exportatum fuisse, ut humatione afficeretur, eque dignitate illius exequiarum iusta ei persoluerentur. Aues igitur Mennonis gentiles quotannis eò proficisci, ibique primum in contrarias partes distrahi, deinde pugnam committere, eamque summa contentione tandiu pugnare, dum ex his media pars pereat, altera victrix discedat. Iam de causis cur hæc accidant philosophari nec mihi libet, neque etiam vacuus sum ad scrutanda naturæ abstrusa atque abdita: illud tamen epitaphium dicetur filio Auroræ & Tithoni. Hoc certamen concertant tot annos prædictæ aues, Peliam semel Græci decorarunt certamine & Amaryncea & Patroclum & Achillem oppugnatorem Mennonis.

De noctua, & de Creta, in qua non est animal maleficum. CAP. II.

IN Creta non nasci noctuas & importatas mori aliunde aiunt. Videtur Euripides imperitè fecisse Polyidum videntem noctuam & ex hac augurantem, quoniam inueniret Glaucum mortuum Minoi filium: audio etiam Cretenses illa canere præter iam dicta, Cretam donum accepisse à Ioue, nimirum Iouis nutricem & occultatricem liberam esse omni malefico animali, ita ut neque ipsa ullum pariat neq; aliunde exportatum alat. Cuius rei argumentum demonstratur, si quis vel tentandi vel reprehendendi Iouis doni causa aliquod externi huiusmodi animal importauerit in Cretam, ut terram

Cretensem attigerit, id perit. Itaque qui venantur serpentes in vicina Libya tale quiddam machinari præstigiatores, qui permultos feros serpentes mansuefacere solent in admirationem hominum, cum in Cretam portant serpentes, simul cum ipsis etiam portant tantum terræ Libycæ, quantum satis sit ad usum serpentum, ne pereant. Quare cum in Cretam insulam accedunt, non prius serpentes deponunt, quàm terram externam à se ipsis apportatam substrauerint, ad hæc spectanda congregant multitudinem & indoctum vulgus adducunt in admirationem. Quandiu verò serpentes in terra externâ collocati manserint, etiam si assurgant, & non excedant puluerem domesticum, tandiu quidem vivere possunt. At si egrediantur in externam & sibi inimicam terram, moriuntur: & iure quidem, nam si numen Iouis Theti & alijs permultis utile fuit, quanto magis terræ nutritici suæ videri debet?

De verme amnis Indi.

CAP. III.

Indus fluuius bestiarum ferarum expers est, solum in eo nasci vermen aiunt, speciemque eorum qui ex ligno gignuntur, & aluntur, gerere, ad septem cubitorum longitudinem & eo amplius procedere, eius crassitudinem decem annos natûs puer, manibus vix complecti queat, ijs in superioris oris sede vnus dens inest, in inferiori alter, ambo quadranguli cubitalem longitudinem habent: quod enim cunque siue animal, siue lapidem comprehenderit

derit, facilimè conterit. Interdium ima in sede fluminis versatur, cœno gaudens: noctu ad terram procedit, & in quodcunque inciderit, vel equum, vel bouem, vel asinum, conficit, atque in suas sedes trahit, & in flumen abstrusus, membra omnia excepto ventre exedit. Ac si de die fame premitur, & siue camelus siue bos in ripa bibit, violentissimo impetu summa labra mordicus comprehendit, & robusto tractu in aquam abreptum edit. Eius pellis duorum digitorum crassitudine est, eiusmodi autem machinatione capitur: hamum robustum ad ferream cathenam alligatum deiciunt, & ne ferum deuoret, agnum aut hoedum ad illecebram in hamum implicant, deinde in fluuium demittunt. Triginta viri hasta & ense accincti, & corneis sudibus bene robustis, si percutere sit necesse, adsunt: deinde hamo captum trahunt, & abstractum interficiunt. Triginta dies appensum tenent, atque ex eo in fictilia vasa crassum oleum stillat: singuli vermes quinque olei sextarios reddunt, quod quidem ipsum regi Indorum apportant. Huius ea est vis olei, ut sine ullo igne eius infusa hemina quencunque lignorum aceruum comburat: ac si vel hominem velis vel aliud animal exurere, primum ut hoc infuderis, funditus statim deflagrauerit. Eodem ipso Persarum regem aiunt capere hostium urbes, neque arietes, testudines, aliâque bellica tormenta ad eas capiendas opus esse: nam cum fictilia

vasa vnius hemine capacia eo impleta & obstru-
 cta in portas iaculatur, vasa quidem ad portas alli-
 sarumpuntur, at oleum delapsum ignem circun-
 fundit, vt restingui non possit, & flamma insa-
 turabilis comburit homines pugnantes. Hæc Cte-
 sias Cnidius.

De balena.

CAP. IIII.

Balena quemadmodum delphinus lac habet,
 colore quanquam nigro, nõ est maxime tamen
 cyaneo, qui medium inter nigrum & viridem lo-
 cum tenet, conspicitur non branchijs sed fistula, sic
 enim huius respirandi viam appellant spiritum du-
 cit, sedes & commoratio huic est Pontus, extra se-
 des illas minimè vagatur.

De auium pugna.

CAP. V.

Sic eius belli quod cum aue mare committit fœ-
 mina victoriam reportet, eius collum volupta-
 te effertur: non tantum tamen quantum galli qui
 inflantur, tum maximis spiritibus implentur, &
 longo tiliarum tractu gradiuntur.

De amore delphinorum in suum genus.

CAPVT VI.

Vrbis Thraciæ, cui nomen est Aenos, præcla-
 rum dat testimoniũ delphini amoris, quem
 erga suam nationem habet. cum fortè euenisset,
 delphinus vt vulnere accepto non mortifero qui-
 dem, sed sanguinem mittente, caperetur, reliqui
 non capti idipsum vt senserunt maximis saltibus

ad

ad portum gregatim profecti probe studium suum captiuo nauarunt. Paruuli delphini cum ijs qui sunt confirmata etate ideo natate solent, quia nondum ex etatis infirmitate soli audent. Hi igitur adolentes de suis periculis pertimescentes captiuum deseruerunt, natu maiores tanquam socium quendam homines genere se contingentem, sic ij tristes pergebant illum comitari & magno stuatio subleuare, cum uel homines ipsi cum intimis & necessarijs infelicibus suis studium & curam perrarò communicare soliti sint.

De simia & fele.

CAP. VII.

Cum feles simiam in Aegypto insequerentur, hæc autem omni neruulorum contentione in fugam se impellens rectà conscendisset in arborem, atque illi ad eandem arborem ascendissent, ad corticem enim inherentes sursum correpere sciunt, hæc sane ut sola à pluribus circumuenta ex arboris trunco ad ramorum cacumina se vertens, diu multumque ex his extremis pependit: illi tum quòd eò accedere non quirent, ad aliam se conuerterunt venationem, hæc autem ipsa studiose, & diligenter se ex periculo seruauit, nec cuiquam alijs, quàm sibimetipsi salutis præmium debuit.

Animalium naturales antipathia. CA. VIII.

Aristoteles serpentibus inimicam esse Astipaleorum terrã tradit, sicut Rheneã terram mustellis, cornix Atheniensium arcem non adit.

De cicadis Rheginensibus & Locren-
sibus. CAPVT IX.

Rhegini, & locri pacem inter se habent, atq;
vtrisque ad alterorum agros accedere, &
agri cultionem exercere liberum est, cicadæ tamen
cum ijs non sentiunt, nam Locrenses in Rhegino
agro silent, Rheginæ vicissim Locris mutæ sunt,
huiusce silentij nec ipse causam, neque quisquam
alius nisi ad differendum sit temere audax intelli-
git. Sola igitur natura nouit. Fluuij igitur inter
Rheginos & Locros mediij ripæ etsi non iugeris spa-
tio distant, tamen neutræ transuolant. In Cephale-
nia fluuius est qui inter cicadarum sterilitatem
& copiam medius interfluit, in Macedonia etiam
cicadarum genus mutum habetur.

De studio apum erga regem suum. CAP. X.

Regem suum apes lenitudine imperij dulcem
& mansuetudine morum suauem, nullòque
spiculo armatum, cum is defugiens ipsas reliquit,
accersunt, & fugitiuum à regno insequuntur.
Ipsam autem sagacissimè odorantur, ac nimirum
ex eius odore deprehensum sua sponte moderatio-
nis amantes de fuga in regnum reducunt. Athe-
nienses de ciuitate Pisistratum expulerunt, atque
principatu exuerunt, Dionysium Syracusani regno
eiecerunt, alij alios tyrannos iniquos, & regnandi
artem que humanitas & subditorum moderatio
est factitare nescientes ex tyrannide deiecerunt,

⊕

Et omnibus fortunis funditus euerterunt.

De earum rege.

CAP. XI.

Apum regi curæ est, modum alijs statuere, et ordinem afferre, alias enim aquari iubet, alias intus mella fingere, extruere, expolire, suggerere: alias verò ad pastiones proficisci, mutationem operarum, et vicissitudinem munerum faciunt. Prouecta ætate ad id delectæ sunt, ut domo se teneant. Rex ipse satis habet illa curare quæ ante dixi, leges nimirum perinde ut summi principes, dicere: quos philosophi vel politicos, vel ad moderanda regna aptos esse scribunt, cæterum munerum operosorum immunitatem habens, at laborando quiescit. Quòd si migratio potior ad usum sit, quàm mansio, tum rex pergit emigrare, ac si ab ætate firmus sit, antecedit examen, dux ad proficiscendum: reliquæ eius ductum sequuntur. Sin ætate affectus sit, cæteris apibus vehitur. Signo dato somnum capiunt. cùm tempus est ad quietem proficisci, vna quæpiam à rege iubetur somni significationem dare, quæ simul ut ad dormiendum signum sustulit, statim ex somnum accipere pergunt. Quo ad rex viuit, tandiu examen pace fruitur, omniq; ordinum perturbatione caret, fuci suis cellis libenter se continent, seniores suum locum habent, natu minores item suum, et rex separatim à reliquis habitat, soboles apum post manet. Excrementa in locum separatum congeruntur. Rege extincto omnia

perturbantur, & funditus peruertuntur. Fuci in
 apum cellis pariunt, atque miscent, omnia denique
 regis defectiōe ac inopia pereunt, tum etiam pure
 & munde viuunt: nullius animalis carnes edunt:
 neque tamen ad hanc cautionem Pythagoræ sym-
 bolum ijs opus est, satis habent floribus vesci, quod
 maxima temperantia sunt. Libidinem & delicias
 odio persequuntur. Cuius rei testimonio est, quod
 vnguento delibutum insectantur, & tanquam ho-
 stem qui nefarium quippiam admiserit, exagitant:
 à complexu venereo recentem cognoscunt, atque
 illum sicut hostem insequuntur, fortibus nihil con-
 cedunt, neque ab animalium vllō refugiunt cum ijs
 qui sibi molesti non interueniunt, quique nec mali-
 tiose, nec dolose alueos adeunt, pacem seruant, fœ-
 derēque deuinciuntur: contrā inexpiabile bellum
 cum interpellantibus & vexantibus gerunt: mellis
 populator in hostium numero locoque auccitur. Ve-
 spas acerrimè verberant, eas aliquando equum
 Aristoteles affirmat, non modò fortissimè inua-
 sisse, sed etiam interemisse: atque inter se conten-
 dunt, & potentiores vincunt debiliores. Bis nocent
 rubetæ, & ranæ lutariæ, meropes, hirundines, &
 vespe, quas quicumque vicerit, Cadmeam reportat
 victoriam: nam valde afflictus, aculeis discedit vi-
 ctor: non enim animi robore minus quàm aculeis
 armatæ sunt. Apes non esse expertes sapientiæ &
 prouidentie Aristoteles colligit vel ex eo, quod
 profect

profectæ apes ad alueum non domesticum sed alienum, etsi mel nihil ad se pertinens populentur, tamen apes quæ sunt domesticæ illius alvei suum laborem diripi quietè & patienter tolerant futuram ultionem fortiter expectantes. Nam ut curator apum permultas apes inimicas interfecit, illæ domesticæ cognoscentes se esse, iam pares ad pugnam viciscuntur, & pœnas iustas sumunt de externis populatricibus suis.

Quemadmodum apes ex alueis non se

commouent. CAP. XII.

HOc quidè ipsum apum sedulitati & operoso labori testimonio est, ab occasu vergiliarum ad vernum æquinoctium in locis hiberno frigore infestissimis non se ab alueis commouent, sed teporis desiderio & frigoris fuga, intus manent, reliquo anni tempore segnitiam & otium odio habentes, diligentissimè & laboriosissimè operantur, nec quisquam extra hyemale tempus ac morbum videat apem otari.

De geometria earundem. CAP. XIII.

Geometriam, figurarum pulchritudinem, fingendi elegantiam sine arte, sine regulis, sine circino simul & figuras sexangulas, & sex laterum, & equalium apes conficiunt, cum autem ex sobole alueus apibus redundat tanquam maxime vrbes hominum multitudine redundantes, sic illæ colonias deducunt; ingruentis pluuie aduentum

pres

presentiunt, & ventum acerbum futurum prænoscunt. Verùm si ventus præter opinionem apibus acciderit, videbis singulas apes ferentes lapillum summis pedibus ad firmamentum ne euertantur. Iam verò quod diuinus Plato de cicadarum musica & cantu, hoc & de apum choro dicere posset quispiam, cùm in fugam se erumpunt, & ab alueo aberrare cœperunt, tum apiarj crepitaculis sonoris crepant, eæ verò tanquam sirenibus retrahuntur, atque adeò in consueta domicilia rotolant.

Diuerſi mores murium & scorpionum.

CAPVT XIII.

IN Paro insula Aristoteles dicit mures esse, & terram vnde foditur ferrum comedere, id ipsum facere in Teredone terra Babylonie scribit Amynas. In Latino Carie audio scorpios esse qui domesticos homines mortali vulnere percutiunt, at externos leni, & sine vllò damno, quod Iupiter hospitalis dedit hospitibus.

De musca.

CAP. XV.

Nos etiam muscam honoris expertem ne relinquamus & merito. nature enim illa etiã creatura est. Muscæ Pisatides per festum Olympiorum pacem habent cum externis & indigenis. Tot igitur sacrificijs factis, & tanto sanguine effuso & carnibus suspensis, muscæ vltro discedunt, & Alpheum fluumium transuolant, & videntur non longe differre à mulieribus illius loci incolis:

eas enim certaminis casti lex expellit, at muscæ volentes sua sponte à sacrificijs discedunt tempore sacrificiorum & certaminum, vt vero peracta sunt tanquam decreto reuocatæ ab exilio redeunt in Elin rursus vt mulieres.

Vespæ regno non tyrannide reguntur.

CAPVT XVI.

SVb regnum, & potestatem vespæ etiam subi-
sciuntur, non tamen sicut homines tyrannide tenentur, cuius rei testimonio est, & quòd sine spiculo sunt, & quòd earum principes quanquam duplo maiore corpore sunt, & mansueti tamen sunt, & qui neque volentes neque inuiti molestiam exhibere possunt. Quis igitur non oderit in Sicilia Dionysios, in Heraclia Clearchum, Apollodorum Casandrinorum prædonè, & Lacedæmoniorum perniciosum Abim? Siquidè hi gladiatorum confidentia regnarunt: reges verò vespæ sine aculeo mansuetudine nituntur.

De aculeatarum vespæ malitia. C A . X V I I .

ACuleatæ vespæ illud facere dicuntur in viperam, quam mortuam perspexerint inuolantes veneno aculeum imbuunt, vnde mihi homines disciplinam non eam quidem bonam veneno inficiendi sagittas hausisse videntur. Quod quidem ipsum Homerus in Odyssea testatur, cum ait venenum quærens vt iacula ærea obtineret, ac sane Hercules hydræ veneno iacula tinxit, sic vespæ viperina

perina acerbitate aculeos afficiunt.

De orpho.

CAP. XVIII.

ORphus piscis marinus est, quem si postquam ceperis disseces, statim non moritur, sed motum non parum diu retinet, hyberno tempore cum in speluncis se tenet, tum vero ad continentem libenter commoratur, quod magis littoralis sit quam pelagijs.

De lupis.

CAP. XIX.

Contra taurum lupus ire, & simul eum à fronte ideo adoriri nõ audet, quod & cornua extimescat, & eorum robur mucronatum declinare studeat, quamobrem primum velut recta via contra eum pugnaturus esset præ se gerit minas, & ob illius oculos sese crebro versat, deinde se retorquens in dorsum insilit, & acerrime ad eius perniciem incumbit, atque cum naturæ astutia suam infirmitatem compensans ipsum expugnat.

De asello marino.

CAP. XX.

Cor in ventre marinum asellum habere harum rerum periti asseueranter nos docent, atque in sermonem hominum venit, huius partum nunquam deprehensum fuisse.

De pauone.

CAP. XXI.

Non modo pauo se non ignorat ex auibus formosissimum esse, verum etiam ubi formæ sita sit pulchritudo præclare tenet, atque ea elatus & cerviculam iactat, & ex pennis quæ ei nõ mediocre

diocre ornamentum afferunt, maximos spiritus sumit: his enim spectatoribus metum inijcit, & æstiuo tempore natium & non accersitum habet tegumentum. Quòd si quæ velit exterrere, pennas primum explicat, deinde ad inijciendum terrorem his concrepat, capitisque elatione, ac superbo supercilio velut triplicem cristam iactat. Cùm refrigeratio ei necessaria est, tum passis pennis & in anteriorem partem reflexis ex sese corpus suum opacans caloris vim frangit, & propulsat, si retro, atque à tergo ventus flat, alas paulatim pandit, atq; ventus interspirans auras, & molles, & suaves ei afflat, vnde is refrigeratur. Quòd si laudatur tanquam formosus puer, aut mulier pulchra, corporis præstantiam belle ostentat. Sic is ipse pennas ornate, & ordine erigit, vt vel florido prato, vel varie picturæ similis esse videatur. Ac verò ante pictorum oculos se ad imitandum exponens abunde sui pingendi potestatem facit, & spectatorem conspectu suo expleri facile patitur, & quaquaversus conchatam caudam intorquens gemmatiorẽ, & variam magis, quàm sint Medorum Persarumue vestes suam stolam ambitiose admodum, & elate ostentat. Ex Barbaris ad Græcos exportatus esse dicitur: primum autem longo temporis interuallo rarus, deinde studiosis elegantie, & pulchritudinis pretio spectatus fuit. Athenis & viros & mulieres admittentes ad huiusmodi spectaculum ex eo

quest

questum fecerunt, atque ut in oratione contra Erasistratum Antiphon inquit, marem & foeminam mille drachmis aestimarunt. Hortensius homo Romanus cenam primus Romæ sacerdotij adijcivalem cum pavone dedit. Alexander Macedo eiusmodi aves apud Indos videns, earum admiratione commotus in eos qui has occiderent gravem poenam constituit.

De muribus.

CAP. XXII.

Cum mures in aquatile vas delapsi ascendere non queunt, mutuas inter se caudas mordicus tenentes sese subtrahunt, secundum quidem primus, tertium secundus. sic enim eos mutuas inter se operas sapientissima natura ponere docuit.

De crocodilis.

CAP. XXIII.

Ad hanc rationem de Nilo aquam haurientibus crocodili abstrusas insidias instruunt: nam per virgulta quibus sunt tecti, & intuentur, & subter ea ipsa natant, ac sic operti se ad littus magis saltibus incitant, confestimq; ex virgultorum latebris erumpentes aquatores dum aquam hauriunt violento raptu interceptos deuorant, quod quidem ipsum crocodilorum malitiam & fraudem facile ostendit.

De canibus & otide.

CAP. XXIII.

Lepus & vulpes canum metu exhorrescunt, Latque interdum sola canis latrantis denuntiatione ex loco undique septo vepribus, & dumetis
vestito

vestito excitantur. Canes leonem in fugam compellunt, ceruos insequuntur: sed & auis nulla non canem paruifacit. Vnam autem otidem excipio, que propter corporis sui grauitatem, & tarditatem canem perhorrescit: eam enim ponderosa corporis molle constrictam ale non facile alleuant, idcircoque demisso atque humili volatu vtitur, quia pondere deprimitur. Ex eo fit vt nonnunquam à canibus capiatur, itaque conscientia suæ humilitatis percussa simul ac canes latrantes audiuerit, in dumeta aut paludes excurrit quibus & protegatur, & ab instanti periculo seruetur.

De agnis.

CAP. XXV.

Serò admodum suos parentes homo cognoscere incipit, cum tamen intueri in patrem completi matrem, versari cum domesticis doceatur, atq; eius etiam oculis ac animo nomen paternum crebrò inculcetur, & decantatum habeat: agni verò simul vt sunt in lucem suscepti, circum matres statim erratico saltu concursare, & domesticum incipiunt ab alieno internoscere: neque tamen ad huius rei notionem præcipientium opera vti necesse habent.

De simia.

CAP. XXVI.

Simia actuosum animal & ad omnia imitanda shabile, omne quod corpore agitur si doceatur præclare discit, & idipsum actione representat, ac si saltare doceatur saltationē assequitur, si ad tibiã

canere, canit, ego aurigæ munus obire viâi, habenas nimirum vel adducendi vel remittendi & flagello simul vtendi: breui, si quis ad alia quæpiam insti- tuat non fallit docentem. adeo varium natura ani- malest, & multiplex, vt ad omnem actionem se- se verſet.

Diuerſæ naturæ leporum & meleagridum,
boum & ſuilli pecoris. CA. XXVII.

AB alijs diuerſæ ſunt naturæ, lepores apud Bæ- zaltas bina habere iecinora. Theopompus inquit. Iam in Olero Hiſter ait meleagridas à nullis auibus vngues vncinatas habentibus violari. Ari- ſtoteles quoq; dicit in Neuris populis boues cornua in humeris gerere. Agatharchides tradit in Aæ- thiopia ſues habere cornua. Soſtratus merulas di- cit omnes eſſe albas Cyllene. Alexander Myndius in Ponto ſcribit oues pingues fieri amariffimo ab- ſinthio, capras natas in Minante ſex menſes non bi- bere, ſed duntaxat in mare intueri hiantes aurâſq; illinc excipere idem tradit: capras Illyricas audio vngues pedum indiuiſos habere. Theophrastus di- cit in Babylone piſces ex flumine egredi, & in ſic- co cibum ſæpe capere.

De amore porphyriionis erga ſuos contu- bernalis. CAP. XXVIII.

POrphyrio præterquam quòd & riualis eſt, & obtrectator, ea ſane etiam naturæ indole præd

præditus est, ut eorum quibuscum usu coniunctus est, amantissimus esse dicatur, eum ipsum & gallum in eodem versari domicilio percepi easdemque ambulationes, & æqualia spatia conficere solere, eisdem vesci cibus: communiter puluerulentis uti volutationibus, mirificumque ex his rebus amorem inter se mutuum contraxisse. Etenim cum utriusque dominus festo quodam die cum sodalibus ut epulari sacrificium faceret, gallum occidisset, porphyrio conuictore priuatus tantum doloris accepit, sibi ut inedia mortem conscisceret.

De anser.

CAP. XXIX.

IN Agio Achaia urbe præstantem forma puerum Olenium nomine Amphilocum, sicut Theophrastus refert, anser amauit: nam cum in Aegiensi custodia is puer Olenius cum perfugis ab Olenio teneretur, ei anser dona afferebat. Nihil igitur mirum, in Chio Glaucam citharœdam homines, cum ea esset pulchritudine eximia, adamasse, si quidem ab ariete, & ansere etiam eandem audio amatam fuisse. Anseres Taurum montem transmittentes aquilarum metu singuli mordicus lapidem tenent, ut ne clangorem fundant: tanquam enim silentij fræna sibi iniicientes transfuolant, atque sic suppressa omnis clangoris significatione persepe aquilas fallunt. Quod autem natura calidissimi sunt, idcirco lauationum cupidissimi existunt. Etenim natare gaudent,

Et quemadmodum cibarijs summè humidis quibus interius refrigerentur, delectantur, sic nec laurifolia ne siquidem fame opprimantur attingunt, nec rododèdram sua sponte nec adhibita vi edunt: præclare enim intelligunt si quid tale comederint, se vita priuatum iri. Contrà homines non modò in cibo et potione, sed per somnum insidijs attentantur, infinitaque hominum milia partim venenata potione perierunt, vt Alexander, partim cibo vt Claudius et Britannicus eius filius, ac veneni vi sopiti de lecto non surrexerunt.

De vulpansere.

CAP. XXX.

REcte vulpanseris nomen inductum est, quod Rex ingenitis nature sue rebus trahit. Cum enim anseris speciem habeat, tum probe cum vulpe callida improbitate comparari potest. Atque etiam si corpore anser inferior sit, animi tamen robore superior, et ad inuadendum præstantior habetur, ab aquilæ et felis et cæterorum hostium suorum iniurijs se defendit, et propulsat.

De serpente.

CAP. XXXI.

Hæc etiam vis et natura ad serpentium nationem pertinet, cor quidem vt in gutture habeant, fel autem ad intestina, testiculos ad caudam possideant, longula sanè oua et mollia pariunt, in dentibus venenum gerant.

De pauone.

CAP. XXXII.

ID pauonis proprium etiam notione dignum est, quòd

quòd tres annos natus incipit ex sese parere, & varios colores fundere, non continenter quidem sed duorum dierum interuallo ouis incubat, & simul sic irrita & vana quemadmodum ceteræ aues oua parit.

Deanate.

CAP. XXXIII.

Primum vt anas peperit (parit enim in terra extra aquam, aut prope stagnum, aut paludem, aliumue aquosum locum) statim eius foetus recondita quadam natura, & propria aquam persequitur. Præclare enim intelligunt se cum nature non sint ad volandum aptæ participes, coeli incolæ non esse posse, neque terrenæ, cum non sint bestię, in terra versari oportere: quocirca à partu statim natatiles ad aquam assiliunt, neque tamen natare discere necesse habent, at tanquam temporis longinquitate eruditæ & sapienter emergunt & merguntur. Nam cum aquila anataria in eos ipsos rapiendos inuolat, se intra aquam submersione abduunt, atque infra aquam natando ex alio loco eminent extra aquam. Quòd si aquila illic quoque incubat, & instet, hæc iterum & sæpius demergitur, & tandiu id facit quoad vel ipsa demersa suffocatur, vel aquila discedit ad aliam venationem, & ipsa adepta impunitatem rursus emergit.

De cycno.

CAP. XXXIIII.

Maximè re hominibus cycnus præstat. non modo enim nouit quando ipse appropinquat

vt moriatur , sed vt placatissimè , & lenissimè
 mortem ferat à natura est præclarissimum donum
 consecutus. In morte enim nullum acerbi doloris
 sensum inesse se in optimam spem induxit : ho-
 mines autem quod nesciunt , id & exhorrent , &
 summum malum existimant : olori verò tanta ani-
 mi est tranquillitas in extremo vitæ spiritu vt
 sibi tanquam Neuiam canat , qualem Bellerophontem
 heroico & magno animo ad mortem paratum canit
 Euripides. Illum enim inducit loquentem cum anima
 sua his verbis , Eas in deos pia , externis auxiliabare ,
 non irascebare amicis. Profectò & cygnus tale
 funebre carmen viaticum dans peregrinationis , aut
 deorum hymnos , aut laudem peculiarem. Quòd autem
 non angore atque molestia implicatus eum extremum
 cantum edat , Socrates testatur , sed potius alacri
 animo affectus : neque enim qui animo dolorem cap-
 pit , bilem ducit cantu. Neque modò ad mortem ,
 verùm etiam ad pugnam fortis est , & vt non
 lacescit tanquam sanè moderatus vir & prudens ,
 sic lacescenti & insidianti de animi robore nihil
 concedit. Cæteræ quidem aues cum eo pacem
 habent , & quasi foedere deuinciuntur : ab aquila
 vero sicut Aristoteles ait , sæpe hostiliter appetitur ,
 nunquam tamen vincitur , sed eam prouocantem
 animi , non solum robore , se iure etiam optimo
 vincit.

De herodio. CAP. XXXV.

Herodius ostreorum voracissimus est, & quemadmodum conchas pelecanes exsorbent, sic is ostrea testis obducta vorat, & in ea sede quæ ingluviens appellatur, concalefaciens tantius custodit quoad calore stomachi disci luduntur, post ubi is ipse diductas senserit testas, eas euomit & carnem ad sustentandum se retinet.

De asteria aue. CAP. XXXVI.

Avis nomine asteria mansuescit in Aegypto, atque adeò præclare humanam vocem intelligit, ut si quis huic conuitium faciens vel appellauerit seruum, ex ea contumelia irascatur, vel eandem ipsam vocauerit pigram ea sic dolenter tanquam ignobilitatis, & segnitie arguta indignetur.

De torpedine & succo cyrenæo. CA. XXXVII.

Si quis tenet succum cyrenæum & torpedine scapiatur, hac statim liberatur. Draconem marinum si dextera manu subtrahere velis, non sequetur, sed fortiter reluctabitur, at si sinistra duxeris, parebit & capietur.

Quanta gloriæ cupiditate lusciniæ laborat.

CAPVT XXXVIII.

Charmidem Massiliensem audio dicentem non modo musicæ per studiosam esse lusciniam, verum gloriæ etiam cupidam: cum enim in deserta solitudine sibi tantum canit, tum simplicem

cantum, & illaboratum edit, cum autem captiua tenetur, & non caret auditoribus, cantum variat, contendit, remittit, exprimit, obscurat, quod Homerus designare videtur, cum ait, quando Pandarei puella luscina pulchritudine veris instantis sedens in ramis densis arborum multifonam & sepe versam fundit vocem.

Quemadmodum leo nascitur. CAP. XXXIX.

DE animalibus oculis apertis solum leonem nasci Democritus ait: statim à partu strenuum quiddam edentem alij obseruarunt, eum cum dormit caudam mouere, vt ostendat se non omnino dormire, vt cætera animalia, quod ipsum Aegyptij se obseruasse gloriantur, leonem videlicet à somno inuictum esse, nempe qui semper vigilet: idcirco hunc soli eos comparare existimo, quod sol laboriosissimus ad nullum temporis punctum versari intermittens circum orbem terræ, ab instituto cursu nunquam conquiescit. Cui rei Homerum testem afferunt, cum solem, inquit, operum & laborum quietem nullam habere. Cum autem insidias bubus leo molitur, suo robore prudenter vtitur: nam noctu proficiscens ad stabula, fortitudine sua omnes quidem exterret, vnum vt arripiat, vt verò exsaturatus est, in posterum quidem reliquias seruare cupit, sed pudor certe eum prohibet in custodia reliquiarum permanere, tanquam ab inopia cibi famem metuentem. Itaque maxime hians, graui spi-
ritu

ritu suo afflat, teterrimam aspirationem exhalans: Sicque eiusmodi aspirationi tetræ custodia permiffa discedit. Cætera autem animalia quamuis eò accedant & sentiant ubi illius reliquie iacent, non attingere audent, metuentia videri prædari, & diripere aliquid de rege suo voluisse. Quod si ei feliciter ceciderit venatus, illum relicti primi cibi capit obliuio, huncque vt euanescentem & exoletum aspernatus, relinquit. Ac si ex venatu nihil acciderit prædæ, ad primum tanquam penariam cellam regreditur. Cum supra quam ferre queat, cibo se compleuit, aut quiete & inedia se exhaurit, aut simiam nactus vorat, illiusque adesis carnibus ventrem mollitum extenuat. Iam porrò iustus est leo, & virum qui se laceffuerit, vlciscendi modum tenet. Nam primum caudam vibrans, & per latera contorquens, se ipsum incitat, & tanquam stimulis admotis exacuit, deinde inuadenti resistit, & eum qui se appetiuerit, sed ab ictu aberrauerit, vt pariter vlciscatur, exterrere quidem, at non lædit. A prima etate cicur factus, cum mansuetissimus est, tum verò eius occurfatio facilima & iucunda: lusionibus delectatur: quiduis (modo id suo altori gratum esse sentiat) libenter sustinet. Hanno Carthaginensis leonem, quo ad vectiones sarcinarum utebatur, habuit, vnaque cum Berenice mansuefactus leo vivebat, linguaque eius faciei blandiebatur, teniter abstergens, ac complanans rugas, demulcebat,

cum eaque in mensa conuiuiebat, humaniter & apte comedens. Onomarchus Catanæ tyrānus etiam leones habuit conuictores.

De pardalis suaueolentia. CAP. XL.

ADmirabilem quandam suauitatem olet pardalis, quam bene olendi præstantiam diuino munere donatam, cum sibi propriam plane tenet, tum vero cætera animalia hanc eius vim præclare sentiunt: hæc autem hoc modo venationem capit, Cum horum que ad victus opus sunt, eget, sese vel in loca arboribus consita, vel folijs vestita ita occultat, ut inuentu difficilis tantum respiret, hinuli, dorcades, capræ syluestres, atque alia eiusmodi animalia suauis odoris illecebra attrahuntur, & proximè accedunt, illa tum, quàm mox de latebra exsiliens ad prædam se rumpit atq; eam cõprehendit.

De lolliginibus & sepiis. CAP. XLI.

AVdio animalia ruminantia tres habere ventres tribus nominibus distinctos *λεγεύφαιδος ἐχίνου ἡνυσσού*, reticulum, omasum abomasum, & sepia duobus sunt promuscibus prædite, quibus ad saxa cum est in mari tempestas adherescunt, & tanquam anchoris iactis firmate fluctuum incursionibus resistunt, post cum est tranquillitas solutis promuscibus rursus natant, non contemnendam scientiã tenentes vitandi sane tempestates, atque ex periculo salutem consequendi.

De

De apibus.

CA. XLII.

SI tibi libet addiscere apum nomina, sine inuidia tibi dicam quæ audiui: quædam ex apibus duces appellantur, quædam sirenes, aliæ operariæ, aliæ figulæ. Nicander ait cephenas fructum afferre, atq; in Cappadocia mel sine fauis apes conficere ferunt, idque vt oleum perinde pingue esse. In Trapezunte Pontica ex buxo mel nasci accepi, hocque cum esse odoratu graue, tum eos qui deducti sint de mente ad sanitatem restituere, atque comitiali morbo laborantes sanare: itémque in Media mel ex arboribus stillare, vt ait Euripides in Bacchis. In Cithærone dulcis ex ramis guttas manare, in Thracia ex plantis mel nasci dicitur. In Mycono non gignitur apis, quin etiam importata moritur.

De ephemero animali apud Hipamin.

CAPVT XLIII.

ARistoteles ait bestiolam apud Hipamin fluminum vnum diem viuentem sub lucem matutinam nasci, post autem ad solis occasum extingui.

De sepia & polyporum morfu. CAP. XLIIII.

Venenatus sepia morsus, tum eius dentes validi, & abditosmylus & polypus habet & iam acerrimatē mordendi, atq; polypus acerbius mordet quā sepia, & tamē minus veneni effundit.

De apro.

CAP. XLV.

Aprum priusquam in aliquem inuadit, dentes exacuere ferunt, cui rei testimonio est

Homerus

*Homerus cum ait album acuens dētem: atq; etiam intelligo suillum pecus sese in luto volutans ac turbidam aquam bibens, cū pingue euadere, tum cibus qui vehementer inflent, & expleant delectari, tum etiam quietem & suile tenebris oppletum appetere, & Homerus videtur significare hæc. Nam quod volutabris gaudeat & delectetur sordidis lacubus, Homerus designat cum sues vocat *χαμυυκός*, id est, humi cubantes. Quod autem aquam turbidam bibant & pinguescant, cū dicit, bibentes aquam nigram pingues fieri: quod autem gaudeant tenebris, cū hæc scribit, sub saxo cauo dormiebant tegenti à borea: quod autem cibus inflantibus delectetur, significat, cū dicit suem glandibus suauiter vesci. Nō ignorans præterea Homerus vt sus videns fœminam sese extenuet, & carnes atterat, facit mares separatim à fœminis cubare. In Salamine si sus segetem herbescentem fuerit depastus, eius dentes lege Salaminensium exteruntur. alij aliter intelligunt & dicunt viridem segetem sues depascentes debiliores habere dentes.*

De canibus & perdicibus & pelargis.

CAPVT XLVI.

CAnibus contra morbos quibus tentatur herbam natura præstantem dedit, nam segetem herbescentē si lumbricis vexantur depasti eosdem expellunt. Cū autem vtrunque ventrem exhaurire habent necesse, herbam dicuntur quandam comesse

messe, cuius vi partim euomendo, partim deijcien-
da aluo superfluentes cibos eijciunt, vnde Aegy-
ptios aluos purgare didicisse ferunt. Item in sermo-
nem hominum venit, perdices, ciconias & palum-
bos vulnere accepto origanum imponentes ad sani-
tatem redire, neque hominum vlla medicina vti
necesse habere.

De lacerto.

CAP. XLVII.

Non hîc antiquorum testimonio mihi erit
opus, quæ ipse vidi explicabo. Cum vir quis-
piam, lacertum magnum & opimum comprehen-
disset, atque æreo stilo excæcauisset, eundemque in
fictilem ollam recentem vtrinque eatenus exiguis
foraminibus pertusam, vt neque spirare fera prohi-
beretur, neque tamen exitum haberet, conclusisset,
& simul terram roscidam, & herbam cuius no-
men non explicauit, imposuisset, ac deinde ferreo
anulo cui inesset gagates lapis, in quo lacertus inci-
sus erat, nouem signa impressisset, quorum quoti-
die vnum deleret, post vbi nouo signo sublato ollam
reclusisset, lacertum vidi oculorum vsu recupera-
to clarius quàm antè excæcationem aspicere. vir
qui hæc fecit anulum illum dicebat oculis bonû esse.

De amicitia & inimicitia diuerforum ani-

malium. CAP. XLVIII.

ID summam mihi turpitudinem habere videtur,
quòd non inter se homines amant, cùm expertia
rationis animalia amicitiam inter se faciant, &
retin

retineant: neque modo ea quæ sunt eiusdem speciei, verum etiam inter se nihil genere attingentia. cum capris enim oues amicitia coniunctæ sunt, cum turture amicitia columbæ intercedit, palumbes item & perdices bene inter se sentiunt, halcedo & carulus mutuo inter se amore tenentur, cornix & ardeola mutuam inter se amicitiam colunt, gavia cum monedula amoris coniunctionem habet, cum harpa miluus amicitiam seruat. Contrà cornices & noctuæ inexpiabili bello dissident, hostes sunt inter se miluus & coruus, itémque turtur & pyralis, ac etiam chlorio cum turture, vultures & aquile, & draco hostes inter se sunt. Bubalis & tauris teterrimi hostes leones existunt, elephanto infestissimus est draco, aspis & ichneumo acerrimum inter se odium exercent, ægipthus asino inimicissimus est, quem ut rudentem exaudierit, eius oua disrumpuntur, & pulli inchoati excidunt, is autem ut suos pullos ulciscatur in asini vlcera inuolans ea lacerat, circum etiam vulpes odio persequitur, coruum taurus, florododion odium est cum equo, delphinus & balena dissentiunt, lupi cum mugilibus discordant, conger cum murena, aliæque item cum alijs odium habent.

De vrsis & elephantis. CAP. XLIX.

VRse posteaquam venatores (qui non humi modo se sternunt, sed & os ad terram abijciunt, & spiritum continent) odorati fuerint, tanquam

quam mortuos relinquunt : eiusmodi enim animalium genus existimatur mortuos odisse. Mures etiam oderunt eos qui in suis sedibus & cauernis moriuntur, itémque hirundines & apes suas gregales extinctas eijciunt. Formicis etiam natura tributum est, ut sui generis defunctas ex cauernis efferrant, ut mundius habitent, & quia hoc etiam peculiare brutis est sui generis mortuos ex oculis cito auferre, sermonibus græcanico fastu carentibus peruagatum est. Elephante cum alterum perspexerit mortuum, non præterit quin humum promiscide haustam velut sanctam & mysticam iniiciat, communem naturam miseratus mortuo parentans, ut ne aliquid impiè committat. Nam hoc quidem ipsum non agere execrabile ducit : quare ad hoc nefarium scelus vitandum satis est ei vel ramum iniicere, quo facto abit, communem omnium finem non aspernatus. Tum etiam ad nos is sermo permanauit, elephante cum ex vulnere siue id in bello siue in venatione acceperint, aut obuiam herbam aut fortuito obiectum puluerem alleuantes in cælum suspicere, eúmque puluerem herbamue iacere & simul voce sua propria lamentari, & miserabiliter supplicare tanquam Deum ob ea que iniuste & indigne sustinent obtestantes.

Manfueta animalia quibus animalibus non
confidunt. CAP. L.

Hanc etiam vim naturamq; animalium non
ignorare

ignorare oportet, aues cicures & domesticas audacter contemnere equos, asinos, boues: ac si cum mansuefactis elephantis aluntur, non modò eos non timere, verùm per eos etiam ipsos gradi. Iam enim gallinacei vt in eorum dorsis consiaere audent, sic magnum eis metum mustella vel præteriens inijcit, & qui vocem vel mugientium vel rudentium præclare contemnunt, eius illius clamorem vehementer horrent. Anseres item & canes & magnas struthiones nihili faciunt, contra accipitrem vel multo minimum formidant: gallorum cantus leones exterret, metu basiliscos exanimat, feles & miluos extimescit: clangorem quidem aut aquilarum aut vulturum facile columbæ spernunt, non item circi & marine aquilæ. Agni & hædi pulli omnes statim vt nati sunt ad mammas maternas accurrunt, & lac suggentes implentur. Fidipeda omnia lupi & canes & leonæ & pardales supina stant cum præbent mammas suis gnatis.

Animalium diuersi soni. CAP. LI.

Quemadmodum homines varijs linguis loquuntur, sic animalibus rationis expertibus natura comparauit vt diuersum quiddam & varium sonent. Ex hominibus aliter Scytha, aliter Indus loquitur, aliter Græcus. Animalium alia fremunt, alia mugunt, alia hinnunt, quædam rudunt, quædam latrant, alia rugiunt, nonnulla clangunt aut strident, alia suauiter cantant: sunt etiam quæ balbut

balbutiant. Sexcenta naturæ dona alia alijs animantibus propria existunt.

De aspidibus prope Nilum habitantibus.

CAPVT

LII.

IN vtraque Nili ripa aspides latibulis se tegunt, & tanquam ædes suas homines, sic hoc flumen omni alio tempore iucundè, & suauiter accolunt. Cùm autem in agros Nilus redundat, tum triginta circiter antè diebus longius ab eo fluuio in loca eminentiora vnà cum fœtibus suis demigrant: quod quidem munus à natura acceperunt, tanti vt fluminis tanquam operosi quotannis accessionem & decessionem non modo non ignorent, sed ab eius etiam damno cauere sciant, atque etiam testudines, & cancri, & crocodili in ea loca, Nilo inaccessa id temporis oua transferunt, vnde ij qui oua eorum offendunt, quando Nilus sit agros irrigaturus facile colligunt.

De fluuiatilibus equis.

CAP. LIII.

Fluuiatiles equi Nili alumni, segetum vt maturitas venit, & flauent spicæ non eas continuo depasci ingrediuntur, sed extrinsecus coniecturis assequuntur, quantum ad se explendos satis sit, post considerationem pascere aggrediuntur, ac postquam sunt pabulo conferti auersis vestigijs retròq; versus ad Nilum cedere properant. Hoc enim ipsum eo pacto machinantur, vt si qui agricolæ sese inuaserint hostes aduerso corpore nõ à tergo excipiant,

summè impius est, parentem enim suum exest & conficit.

Quemadmodum pardales capiunt simias.

CAPVT

LIIII.

Q*Uamobrem in Mauritania pardales cum robore sint & viribus præstantes, non cursu quo maxime valent, simias persequi aggrediuntur. Causa est, quoniam non longè ante hanc excurrentes sese tradunt, sed & vt mox eam viderunt, in fugam se conferentes, in arbores altas ascendunt, & illius impetum declinantes illic consistunt, veruntamen pardalis ad hanc rationem simia doloriosior, insidias molitur, & dolos nectit. Vbi enim simiarum multitudo manet, eò profecta, ad terram se sub arbore abijcit, & ventre proiecto humi, sic iacet, tibias vt admodum remisse porrigat, oculos claudat, spiritu compresso sese anhelando cõtineat, & verè mortua videatur. Ille verò hostem ex alto despicientes, mortuum suspicantur, & facillime credunt id quod vehementer optant, nondum tamen descendere audent, at experimèti causa vnam ex ipsis quàm audaciorem putant, ad examinandum pardalis affectum præmittunt: hæc quidem non omnino sibi præfidens descendit, sed timide & pedetentim primò decurrit, post metu represso reuertitur: tum verò iterum descendit, & cum proxime ad pardalim accessit, regreditur rursus: tum tertio descendit, & illius oculos speculatur, spiri-*

tum

rum ducat necne tentat, illa autem immotam se fortissime præstans, paulatim huic animos addit, & iam cum hanc permanere constanter sine damno circum illam sublimiores ex superiori loco simiæ speculantur, fiduciam, & spiritum colligentes, ex arboribus frequentissimæ decurrunt, & circum eam cõkursantes saltant, simul & supra ipsam gradientes insultant, & in illius contumeliam saltationem simicam saltantes, multifariam ei illudunt, & gaudium quod de hac ipsa tanquam mortua immortaliter pergaudent, testantur. Illa autem omnia sustinens, simul ac illas ipsas insultando, & illudendo defatigatas esse intelligit, ex inopinato exsiliens, earum partim unguibus lacerat, partim dentibus distrahit, atque opimum, & adipale ex hostibus prandium sibi abunde comparat, & tanquam *Vlysses* ancillarum contumelias & procorum, sic diu multumque harum insultationes perpetitur, ut hostes ulcisci queat.

Quemadmodum arbores euertunt elephantanti. CAPVT LV.

CVm ab Indis hominibus arborem elephantanti radicitus extrahere coguntur, non prius ad eam extirpandam aggrediuntur, quàm quatefecerint, ac tremefecerint arborem: sic periculum facientes, euertine possit, an omnino inuictam ab impetu sit se præstatura.

De Syrorum ceruis.

CAP. LVI.

IN *Amano, Libano, & Carmelo Syriæ montibus, cerui nascuntur, qui cum in Cyprum se transmittere volunt, gregatim ad littora perueniunt, ibique tandiu secundos ventos præstolantur, dum per pacatissimam quietem belle sibi flare senserint, tum fidenti animo sese traicere mare ingressi, & ordine natant, & verè in antecedentium tergo subsequentes, capita reponunt: ac nimirum dux idcirco retrocedit, quia non habet ubi nitatur, & post omnes clunibus proximi antegredientis, nitens ex labore quieti sese dat, simul & extremum agmen ducit. In Cyprum ideo transnaut, quòd pastionum, quæ illic amplissimæ esse dicuntur, desiderio tenentur: & profecto adeo feracem Cypri se incolere regionem testantur, de agrorum ut bonita-*

te Aegyptijs non concedant. Eodem

modo Epirotici cerui in Cor

cyram quæ contra E-

pirum est, ma-

re transf-

eunt.

ÆL

ÆLIANI LIBER

sextus historię ani- malium.

Quemadmodum aliena hortatione non
egent bestię ad fortitudinem sicut ho-
mines, vt liquet ex apro, leone, elephan-
to, tauro.

CAPVT I.

HOMINES vt boni viri
sint hortatione egent, &
suasionis oratione plena,
quę & metum tollat, &
addat animos. Athletę qui-
dem ad stadia hortādi sunt,
milites ad arma. Robore nō
item extrinsecus assumpto

bestię egent, ac ex sese potius vires incitant, & se-
met confirmant. Aper quidem pugnaturus, lapidi-
bus, Homero teste, dentes exacuit: leo ne quid igna-
ue faciat flagellans semetipsum cauda excitat, ele-
phanti autem ad certamen vt incendantur promu-
scide sese verberant: neque tamen ad hoc ipsum cu-
iusquam egent præceptis. Taurus gregis dux cum
ab altero fuerit duce superatus, se in quendam lo-
cum ab alijs segregat, & semetipsum non alieno
impulsu, sed sua sponte exercet, atq; omni conten-

tionem cornibus, calcibus, unguibus certat, cornua quidem in arbores infligit, pedibus puluerem spargit, cæterisque exercitationibus se accommodat, à vaccis se continet, sicque à Venere abstinet, & libidini suæ moderatur, quemadmodum Iccus palaestrita Tarentinus, quem Plato toto certaminum tempore omnis coitus expertem permansisse affirmat, at enim Iccum ratione præditum, atque Olympiorum cupidum, simul & gloriæ sensu affectum nihil admodum mirum videri debet emendate, & summa corporis castimonia vixisse, nam ei præmia proposita videbantur illustria, pinus Ismica, laurus Pythica, oleaster olympicus, tum verò sperabat se, quoad viveret circumspectandum esse, & cum è vita excessisset magnam laudem ex ea re adepturum. Et verè Amoæum citharædum accipi uxorem duxisse, omni tamen tempore cum in certaminibus versaretur, ab ea se abstinuisset. Diogenes tragœdiarum actor vniuersum omnino Veneris usum abiicit. Clitomachus pancratiastes canes si quando complexu venereo iunctos perspiceret oculos ab eorum conspectu remouens, & totum se auertebat, etsi quod in conuiuio verbum lasciuum audisset, à concessu exurgens discedebat, atqui homines ratione valentes, hæc vel ad quæstum, vel ad gloriã fecisse, non magnam admirationem habet, at tauro suum aduersarium vincenti quæ præconia, ô Plato, laborum deferuntur, aut quæ decernuntur præmia?

Quem

Quemadmodum ratione carentia suis familiaribus parcunt, in quo tractat de pardali. CAP. II.

Ratione carentia ab his quibuscum consuetudo sibi quotidiana intercedit, magna amicitiae religione adducta abstinere, & parcere sepe solent. Pardalim enim audio, cum eam à parvula cum hominibus venator versari adsueuisset, atq; adeò mansuefecisset, eamque sane tanquam amantissimam adamaret, & magna cura aleret, ob eamque rem hœdum huic quem simul cum ipsa aluisset pardalim hœdi esu oblectare cupiens, comedendum dedisset, edere hœdum etsi occisus esset recusasse: cum enim primo die is ad pastum obiectus semel fuisset, ab eo ipso edendo se abstinuisse: quia propter cibi expletionem inedia uti necesse haberet, secundo die hœdus iterum huic allatus est ab eo similiter, quoniam adhuc fame non premeretur se cōtinuisse: tertio die quamvis esuriret quidem & solito signocibum requireret, non hœdum tamen contubernalem suum attingere voluisse, sed illo relicto alterum sumpsisse. Homines autem suos intimos & pernecessarios non modò produnt, sed sepe etiam in fratres & parentes multa perfidiose faciunt, & improbe, & malitiose.

Quando vrsa parit. CAP. III.

Quemadmodum vrsa primò carnem informem pariat deinde lingua conformet, antè

dixi : iam quod nondum narraui dicam. Hyberno tempore parit , cum peperit latibulis se tegit , nam frigoris vim reformidat & veris aduentum manet, nec ante tres menses catulos in lucem profert, cum autē se habitu corporis opimo sentit (hoc enim ipsum morbi loco ducit) latibulum quod Græci φώλαου appellant expetit, unde affectus quo latendi tenetur φωλία Græcè nominatur. In antrum non recto motu sui corporis sed supino ingreditur, & dorſi ſui tractu repit, venatoribus vt veſtigia obliteret: quò poſtquam eſt ingreſſa, ſe quieti dans habitum corporis extenuat per quadraginta dies, è quibus quidem quatuordecim immobilis manet, teſte Ariſtotele, reliquis alijs duntaxat verſat ſe, quadraginta igitur dies manet ſine cibo, ipſique ſatis eſt dextrum pedem lingere, eique inteſtinum eatenus obducitur, vt propemodū cohercat, quod quidem ipſum ea ſentiens aron herbam agreſtem edit, cuius natura ventofa inteſtinum diducit & dilatat eidēque facultatem receptandi cibi affert. Cū autem cibus ſeſe ruruſus refercerit formicas exedens facile exinanitur : neque quemadmodum homines ad deiectiones alui illi vel medici vel libri opus ſunt.

De draconibus.

CAP. IIII.

Cūm poma dracones comesuri ſunt, ſylueſtris lactucæ ſuccum idcirco exſorbent, quòd hæc illis ne inflatione impleant magnum adiuſment

iumentum affert. Cum homini aut feræ cuiquam insidias facturi sunt, mortiferas radices edunt, cuius rei non imperitus Homerus dicit ut draco manet, circum cauernam circumplicatus, prius refertus permultis cibis venenatis & perniciosis.

Quid agant cerui amissis cornibus. CAP. V.

IN latebras amissis cornibus sese cerui abdunt, hęc diligentius ab hostibus sibi cauentes, quod à cornibus iam inopes cum à pristino robore, tum ab armis se nudos existimant: cauere etiam dicuntur, ne quando vulnera quæ acceperint recentia solis radius incumbens priusquam obducantur carnem putrefaciat.

Quo modo affecti sunt equi ad saltum fossarum. CAP. VI.

EQui ad bellum euntes suspectos habent fossarum & fouearum saltus, & maceriarum & vallorum transitus, & eiusmodi: quod Homerus designare videtur cum ait, Hector per turmas proficiscens socios adhortabatur ut transirent fossam, equi verò celeres non audebant, sed valde hinniebant in summo labro fossæ consistentes, nam timebant fossam latam transitu difficilem.

De sepulchro cornicis apud Aegyptios.

CAPVT VII.

AD nuncupatum lacum Myrida in Aegypto ubi Crocodillon oppidum est, cornicis sepulchrum ostenditur, cuius causam Aegyptij afferunt,

quòd cum eorum rex cui *Marres* nomen esset, cornicem valde cicurem haberet, quæ postquam audisset quò volatus dirigendus, & quenam regio transeunda, & ubi terrarum requiescendum esset, eò regis literas ocyus quàm quivis nuntius perferret, eam mortuam & sepulchri honore affecit, & cippo ornauit.

De nominibus alendi animalia. CAP. VIII.

NOmen proprium vnumquodque animal habet suæ educationis, polodamnica à domãdis pullis vocari posset, scyllacotrophica ab alendis canibus, elephantoscomia ab elephantis, leontotrophica à leonibus alendis, & ornithosophia ab auibus sapienter tractandis, & alia eiusmodi.

De vrsis.

CAP. IX.

VRsæ si insequentibus vrgetur, eatenus suos quoad potest catulos propellit: cum autem se iam intelligit lassitudine deficere, & vt comprehendatur vicinam esse, tum alterum dorso, alterum ore gestans in arborem ascendit, eorum alter vnguibus ad dorsum vrsæ adherescit, alter dentibus eiusdem retinetur. Vbi vero ex fame laborans taurum inuadit, non aperto Marte pugnam committit, sed obliquo impetu palearia appetens prosternit, hic quidem oppressus mugit, & denique succumbit, illa autem deuorando expletur.

De cynocephalorum docilitate & canum, & de animalium bonitate memoriæ. CAP. X.

Animal

A Nimalia esse docilia sic cognouimus tempore quo Ptolomæi reges regnarūt, Aegyptij cynocephalos docebant literas, & saltationem, & tibiarum cantum, & mercedem cynocephali pro his colligebant, & datam in marsupium conijcientes ferebant. iam Sybaritas ad saltationem equos docuisse antiquum est. Elephantorum docilitatem & facilitatem ad disciplinas suprâ scripsi. Dominorū vsui canes seruire, & res domesticas dominis administrare sciunt: & pauperi satis ad famulatum est vnum possidere canem. Probè autem animalia, eorum quæ agunt memoriam tenent, nec ad memoriam Simonidis arte, nec Hippie, nec Theodecti, nec alterius cuiuspiam de memoria præceptionibus egèt. Nam vacca eò nouit proficisci, vbi ab eius vberibus ad macellum vitulus abstractus fuerit, Boum subiugum mittendorum natio libenter pareret. Equus cum freni crepitum, & strata, & cætera ornamenta videt, tum fremit, & exultans vngularum supplensione obstrepit, & ex eorum conspectu quasi furoris afflatu ad iter incenditur, voce equisonis excitatur, & aures erigit, & naribus inflatis celerem festinationem anhelat, quodam incredibile cursus studio ad currēdi memoriã rediens.

De testudine & vipera.

CAP. XI.

T Errena testudo cum origanum comederit, viperam præclarè contemnit, quod si eius facultatem non assequatur, comesa ruta contra hostem

stem armatur, aut si utriusque facultate caruerit, à serpente exeditur, planéque conficitur, cùm testudini serpentem comesse contigerit cunila adesa statim extra periculum veneni est, quod aliter confestim ab usu hanc funditus sublaturum fuerat.

De ceruorum moderatione. CAP. XII.

Ceruus ad viuendum presentibus contentus est, nec plura desiderat, imò verò hominibus temperantius multo & ventri moderatur, & cupiditates continet. nam in Helle ponto collis est, vbi cerui, quorum altera diffisa est auris sic pascuntur, illius extra fines, vt nunquam progrediantur: nec enim alias pastiones desiderant, nec prata alia bonitate præstantiora concupiscunt, & verò satis habent omni anni tempore presentibus vesci. Quid ad hæc homines? quos sanè nunquam ne orbis quidem terræ explere queat?

De hyena.

CAP. XIII.

HYENA sicut Aristoteles tradit, dextera in manu vim sopiendi habet, & suo tactu solo somnum conciliandi, sæpe quæ numero in stabula ingressa cum dormiètem aliquem deprehenderit, & pedetentim ad illum progressa fuerit, soporiferam vt ita dicam manum eius naribus admouet, sicque eas opprimit, vt hic sine sensu esse videatur, ac tantum terræ suffodit, quantum sit ad eum ipsum obruendum satis: guttur vero supinè & nudum relinquit, in quod incumbens somno oppressum suffocat,

postea

posteaque in latibulum abstrahit: iam cum lunæ orbis plenus est, retro posito lunæ fulgore suam canibus umbram iniicit, quos statim mutos reddit, & tanquam veneficio quodam eorum sensus perstringit, deinde & elingues abducit, & optatis fruitur.

De delphino oppidi Iassii. CAP. XIII.

AD Iassum urbem delphini amores iandum decantati erga formosum puerum, non sine mea commemoratione, & literarum memoria mihi relinquendi videntur. Itaque cum Iassium gymnasium, ubi pubes Iassia exerceri solita esset, mari adiaceret, unde pueri, qui nondum ex ephebis excessissent, post exercitationes in curriculo ad mare peruenientes, antiquo more lauarentur, ex ijs natantibus ad unum aliquem formæ pulchritudine præstantem delphinus, quem ardentissimè amaret, proximè profectus, primò exterruit puerum: post verò consuetudine uterque in alterius amorem se insinuans, beneuolentia conuncti fuerunt, atque inter se firmam amicitiam fecerunt, ac iam inuicem ludere cœperunt, modo adnantes inter se certabant, modo puer tanquã pullum equiso, sic in delphinum subnatantem ascendens & audacius exultans, in amasio sedebat: quod quidem facinus summam Iassentium & hospitem admirationē habebat. Enimvero dephinus puerum amores & delitias suas vehens longissime in mari procedebat, atque adeò tam longè, quàm puero insedenti placeret, progrediebatur

tur

tur. Deinde ex alto reuertens, eundem illum littori reddebat, atque mutua dimissione vterque ab altero, hic quidem in maris altitudinem, ille verò domum suam discedebat. Iam porrò ad tempus cum gymnasia dimittebantur, ad excipiendum puerum delphinus præsto erat: puer autem cum ex amasijs expectatione, & eius collusione voluptate afficiebatur, tum supra humanam conditionem formosus circumspiciebatur, qui sanè nō modò hominibus, sed beluis quoque ratione carentibus formosissimus, & si non certe diu, videretur: siquidem fato quodam succubuit. Cùm enim permultum se exercuisset, & currendo defatigatus esset, supra dorsum delphini se ipsum temere iniecit, non animaduertens aculeatam spinam dorsi erectam esse, atque horrentem, cuius acuminibus eius vmbilicus quia exulceratus esset, ex eo factum est, vt & venæ quedam abrumperentur, & permultus sanguis efflueret, ibique puer extremum spiritum effunderet. Id delphinus partim ex pondere sentiens, non enim iam vt consueuerat tam leuis & expeditus insidebat, nempe qui spiritibus sese non subleuaret, partim sanguine imbutum mare cernens, id quod res erat vt intellexit, amasio suo superstes viuere noluit. Quamobrè multo robore quemadmodū nauis remigatione, & plenis velis propulsa, sic simul cum defuncto in littus se expulit, atq; eicit, ambóque hic iam quidem mortuus, ille verò animi defectione

Etione exspirans, humi strati iacuerunt. Iaius, ô bone Euripides, non tale facinus propter Chrysippum consciuit, quamuis, sicut tu ipse ais, & fama docet Græcorû, primus pueros amare cœperit. Iassenses ciues, ut illorum vehementem amorem cum honoris gloria compensarent, sepulchri monumentum commune vtriusque & formosi pueri & delphini amatoris constituerunt, & statuam quæ forma eximia puerum in delphini dorso sedentem haberet, excitarunt, atque etiam numismata ex argento atque ære fecerunt, & eorum imaginibus signauerunt, ad demonstrandum vtriusque miserabilem casum, ac nimirum tantum facinus memoriæ traderunt, ut Dei amicum honorarent. In vrbe Alexandria Ptolomæo secundo regnante, simili amore delphinum flagrasse audio, quæ si Herodotus nouisset, minus sicut mihi videtur, ea quæ de Arione Methymneo dicuntur, miratus fuisset.

De acuto sensu animalium canum, & boum,
& aliorum. CAP. XV.

CANES, boues, sues, capræ, serpentes, & bestiæ aliæ cum impendentem pestem, tum vero terræ motum, & cœli salubritatem, & frugum fertilitatem præsentiant, neque tametsi ratione carent, ab eorum quæ sibi aut salutem aut perniciem afferre queunt, intelligentia aberrant.

De dracone puellæ amatore apud Idumæos.

CAPVT XVI.

Apud

A Pud Idumæos, seu Iudæos, cùm Herodes rerum potiretur, eximia magnitudine draconi perpulchram admodum adolescentem foeminam in amore fuisse indigenæ prædicant, ad quam ille quidem ventitaret, & simul cum ea amanter dormiret. Hæc verò etiam si amator quoad poterat leniter & mansuetè ad ipsam adreperet, eius tamen metu perterrita sese subduxit, & menstruum spatium abfuit, vt ex amicæ absentia amatorem obliuio amoris caperet: at amatori desiderium amicæ augebatur, in diésque amatorius affectus eatenus ingrauescebat, vt noctes & dies ad eum locum vbi cum adolescentula versari solitus erat, frequens accederet. Cùm verò eam quam amabat non inueniret, tanquam amator cui amor optatis non respondet, acerrimo dolore afflictabatur, postea autem quàm puella reuertisset, ab eo confestim est aditâ atque is valde amatorie plenus suspicioni tanquam spretus, ob eamque rem amantiſſima ira incitatus reliquum peradolescētis corpus circumplicans, eius crura parcè & molliter verberabat. Non ergo expertia rationis animalia optimus ac maximus negligit, sed ex ijs, & alijs quemadmodum & erga ea affectus sit, & singula curet, ostenditur.

De gula serpentum & de iaculo. CAP. XVII.

CUm voracissimæ serpentes sint, & longam, & tenuem habeant gulam, sese humo excitant, seque eo celsas & erectas constituunt, extrema caud

*ma cauda nitentes, vt in aluim procliuior delabatur
cibus, pedibus carent, serpunt velocissime, earum
quedam similiter atque iacula semetipsas iaculantur,
ex eoque quod agunt nomen trahunt: nam iaculi
nominantur.*

De musicis auibus.

CAP. XVIII.

Neminem latet cantum esse in auibus. Scimus enim cantu valere hirundines, merulas, & cicadarum genus: scimus etiã piccas loquaces esse, & bombis strepere cicadarum nationem, & locustas inciso cantu nos oblectare, & scimus non silentem troxalidem, & musicas esse halcedines, psittacos, item alias flebili & muliebri, alias acri & contenta vocalitate vti, alias de ramo in ramum tanquam in alteram domum ex priore domo migrantes occinere, alias in pratis cantantes tanquam festos dies agere, & (vitam vt ita dicã) floridam, & mollem degentes veris aduentum canoris omnibus & letis acclamationibus excipere. Picca cū alias voces, tum maximè humanam imitatur, florus equi hinnitum, salpinx tubæ sonitum, & torquillæ obliquam tibiam imitatur, imbrium guttas coruus effingere conatur.

De scorpiis.

CAP. XIX.

MAres scorpij infestissimi habentur, sceminae multo remissiores, non enim tantum virus acerbitalis habent. Eorum nouem esse genera accepi, album, fuluum, fumosum, nigrum, viride,

ventricosum, aliud cancri simile infestissimum, hoc flammeum appellant, aliud etiam ferunt alatum esse & duplici, aliud à culeo armatum, aliud quod septem haberet internodia. Non oua scorpj, sed fœtus animantes pariunt. Iam quod à quibusdam dicitur, minimè ignorandum est, huiuscemodi animalia caloris æstu non ex coitu procreari, qualia vero agant, & quemadmodum interimant suis oculis oblitis, aliunde intelligetur.

De inimicitiiis elephantorum cum draconibus. CAPVT XX.

A *Pud Indos, sicut audio, graues inter se gerunt inimicitias draco & elephantus, quare dracones haud inscij imperitiq̃ue ex arboribus elephantos ramos decerpere in pastus suos solere, in has ipsas arbores primò serpunt, postea eam sui corporis partem dimidiam que ad caudam pertinet arborum folijs circumtegunt, alteram partem anteriorem funiculi instar appensam demittit: eò cum accessit elephantus, ad arboris cacumina colligenda, draco in huius ipsius oculos insiliens effodit, & constrictum tenens, inusitato & nouo quodam laqueo strangulat.*

De animalibus mutuo inter se odio flagrantibus. CAP. XXI.

G *Allum gallinaceum, ac ignem leo, pardalim Ghyæna, stellionem scorpj hostiliter odit, scorpioni torpedo admota eum comprimit, draconem*

nem elephanta perhorrefcit, omne iumentum muſtellam reformidat, aſtacus polypum extimeſcit, & quamvis impulſi ex tectis non proijci ſe ſuſtinent, periculi magnitudinem timent.

Quemadmodum Libyci ſcorpj dormientibus iuſdiantur. CAP. XXII.

FRaudulenti etiam natura ſcorpj, & doſi exiſtunt, etenim Libyci ab eorum multitudine metuentes, ad vitandos ipſos omnia machinamenta moliuntur, ſoccos ferunt in lectis cum longè à pariete remotis, tum in excelſum collocatis, tum fulcrorum pedibus in hydrias aque plenas impoſitis ſublimes ſomnum capiunt, qua machinationis molitione facta, ſeſe quieto & tuto ſomno uſuros arbitrantur. Atqui ſcorpj ſi quid vnde ſemetipſum in tecto ſuſpendat nanciſcatur, ibi fortiſſimè brachijs inhereſcit, ſimul & exerit aculeum & deijcit: ſecundus igitur ex tecto deſcendens per primum ſerpit, atque ſuis flagellis ad illius aculeum adhereſcit, & ſublimem ſinit ſuum aculeum, item à ſecundo tenetur tertius, à tertio quartus, quintus ſimilem ordinem conſeruat, itèmq; cæteri omnes deinceps per primos decurrunt, poſtremus dormientem ferit, & per ſuperiores recurrit, ſimiliter ab illo ſecundus, tum verò ab ultimo tertius, reliquique ſeſe ſubducunt, quoad velut ſane catenam ſoluentes inter ſe omnes ſubtraxerunt.

Quēadmodū vulpes infidias parat herinaceis,
otidibus & piscibus. CAP. XXIII.

Vulpes fraudulentum animal infidias hoc pacto in herinaceos terrenos molitur, ut cum eos rectos quodam morsu vulpinum impetum spine prohibent expugnare non queat, ipsos summa cautione oris leniter primum euertens supinos constituat, deinde & laceret, & qui antea essent formidabiles exedat, conficiatque. In Ponto sic otidas venatur, ut & sese auertens, & in terram abijciens tanquam auis collum, sic caudam extendat: eæ autem hac insidiarū instructione seductæ ad illam tanquam ad suas gregales accedant: illa verò eas severtens nullo negotio capiat. Quandoq; verò secundum fluuiorum ripas gradiens paruulos pisciculos callidè exceptat: nam caudam in aquam deijcit in quam pisces innantes densis pilis comprehenduntur, quod quidem ipsum vulpes sentiens, caudam ex aqua remouet, & repentè se in aridam subducens, caudam excutit, pisciculi excidunt, atque ab ea deuorantur. Thraces quando conglaciantes fluuij periculose transeuntur, vulpis indicio, & periclitatione percipiunt. Nam si glaciem resistentem, & nihil cedentem transmiserit, eius vestigia fidenter persequuntur, ad hunc modum transmissionem non esse periculosam hæc experitur, Ut ad glaciè aurè admoueat, ac si intra non subsonare, atque subterlabi fluctus sentit, libenter se consistenti glaciè credens

credens prima transmittit, sin aliter, nequaquam transit.

De canum benevolentia erga nutritios suos.

CAPVT XXIIII.

IPhidis filiam poëtae ita decantant, ut eorum vocibus theatra personent, heroinam illam laudantium, siue quod longè multùmque alias mulieres corporis castimonia superaſſet, siue etiam quia propriæ vitæ coniugem suum antetulisset. Verùm bestię quoque exuperantia amoris flagrant, cuius rei testimonio sunt huiuscemodi quę sequuntur, Herigonæ canis suæ domine sepultura affecte immortuus est: ille vero Gelonis non à sepulchro domini sui nec vi, nec blanditijs abscessit. Dario (qui extremus regnavit apud Persas, in ea pugna quam contra Alexandrum suscepit, & commisit) cum à Besso multis vulneribus confossus esset, & iaceret stratus, omnibus mortuum relinquentibus canis ab eo educatus solus permansit fidelis, eumque tametsi non amplius suum altorem sicut tamen adhuc viventem servavit. Tale quid Xenophon dicit de amicis Cyri iunioris, simul permansisse, & unà cum ipso perisse, & Eunuchum nomine Artapaten sceptrum gerentem se interfecisse: Cyro mortuo, vitam sine Cyro spernentem, Lysinachi regis canis cum se servare quiret, non inuitus eadem qua suus morte dominus defungi voluit.

De simia appellata oribate. CAP. XXV.

Simia à quibusdã oribates appellata est, ab alijs *Sypodromus*, in arboribus nascitur, & pilos habet, appellata est etiam à quibusdam *psilla*. Eius morsus periculosus est. Eum qui morsus sit sequitur tremor, & cordis dolor vehemens, & locus demorsus obturatur, & alter meatus ingeneratur, existimatur his malis remedio esse cancer fluuiatilis.

De fele.

CAP. XXVI.

Quemadmodum felium mas est libidinosissimus, sic amantissima catulorum foemina, quæ veneream idcirco maris consuetudinem refugit, quòd is calidissimum, ignisq; simile semen emittat, genitale vt foeminae comburat: eiusce quidem rei mas non ignarus communes catulos suos interimit: hæc autem nouorum catulorum desiderio permota eius libidini morem gerit. Quòd autem ab omni tetro odore feles abhorreere dicantur, eò excrementa sua prius fossa facta in terram occultant.

De polypilibidine. CAP. XXVII.

Ex piscibus libidinosissimum polypum eate- nus flagranti Veneris cupiditate incendi ferunt, dum & omnibus corporis viribus exhaustis debilitatus, & ad natandum, & cibaria inquirenda tantopere infirmus factus fuerit, vt postea alijs præda efficiatur. Cùm enim paruuli pisciculi, tum cancelli, & cancri ipsum excedunt, & conficiunt: quamob

quamobrem cum non amplius anno viuere dicunt, foemináque propter crebros partus ocius consumi.

De aquila redamante puerū. CAP. XXVIII.

PVerum auium studiosissimū Philarchus memorie prodidit, aquilæ pullum quem dono accepisset, vario & multiplici cibo aluisse, & studiose diligentérque curasse. Nam cum ipsum non tanquam rem ludicram alebat, sed quemadmodum vel amores suos, & delicias, vel natu minorem germanum fratrem, sic sanè is aquilam magna cum cura, & diligentia tuebatur. Cum autem progressu ætatis in mutuam inter se amicitiam vehementer exarsissent, atque accidisset ex morbo ut puer laboraret, tum ei aquila assiduitate officij assidebat. cum enim is quietem caperet, ipsa quoque quieti se dabat, cum vigilaret, eadem assistebat, cum non ederet ipsa pariter cibum non admittebat. Postea verò quàm è vita excessisset, atq; efferretur ad monumentum sepulchri, cum profecuta est, póstq; ubi cremaretur, in medios rogos se immisit.

De asello.

CAP. XXIX.

VT cæteris quidè partibus interioribus asellus piscis nõ cū alijs differt, sic certe suo proprio quodam more nihil non solitariū amat, neq; se cū alijs sociari gaudet: de piscibus solus cor in vètre habet, & in cerebro lapillos molari figura possidet. Alij quidè pisces tempestatibus perfrigidis occultantur, hic autem ex ortu canicule latet.

Quemadmodum musica paguri capiuntur.

CAPVT

XXX.

PAguros musica illecebræ machinatione piscatores capiunt. Ij enim in latibula abditi, primùm vt ad instrumentum quoddam musicum piscatores suauiter canere ingressos audierint, statim tanquam amatorio quodam ad exeundum non modò inducuntur è latebra, verùm etiam voluptate allecti extra mare egrediuntur: hi quidem retro ad tibiam canentes cedunt, illi autem sequentes in arido comprehenduntur.

De thrissis Aegyptiis.

CAP. XXXI.

QVi Mareotim lacum accolunt thrissas illic flebili cantu & pulsibus testarum concrepantium consonantibus piscantur, etenim eæ tanquam saltatrices saltantes in piscatoria ad se comprehendendas explicata instrumenta incidunt, atq; cum saltatione & lusione Aegyptij splendidam prædam consequuntur.

Aegyptij aues & serpentes incantant.

CAPVT

XXXII.

AEgyptios sua propria quadam magica ratione accipi, cum de cælo aues deducere, tum serpentes primùm perstringere, deinde ex latibulis facillime easdem extrahere.

De castore.

CAP.

XXXIII.

FIber in vtraque sede viuit, nam die quidem in fluuios abditus ætatem agit, nocte in terra

vag

vagatur: casu & fortuito obiectis vescitur. Quòd autem causam ab insequentibus venatoribus curtam cupide petatur non ignorat, idcirco mordicus premens vsque incumbit ad elidendos testes quoad ab sese absciderit, & sic eos abiecerit tanquam homo summa prudentia in latrones incurrens, quæcunque portat, ad se redimendum exponit. Quod si posteaquam exectus, & ex periculo seruatus fuerit ab insectantibus iterum vrgeatur, hic sese alleuans, atque quamobrem insequi vltterius pergere non debeant causam ostendens ad reuertendum, quod iam ea parte, quam expetunt, careat, venatores inducit. Sepe etiam nunc testiculis præditus, cum à venatorum conspectu se longissimo cursu remouerit, eam partem desideratam ita astute comprimit, & occultat vt nõ habere visus insectatores fallat.

De buprestide.

CAP. XXXIIII.

SI buprestidem bestiam bubulcum pecus deuora-
uerit, tantopere inflammationibus torquetur,
vt & rumpatur, & non ita multo post efflet ha-
litum extremum.

De campe vermiculo.

CAP. XXXV.

Campe & olera exedunt, & celeriter con-
ficiunt. Oleribus mulier si per media olera
peruaserit ex mensibus laborans, perniciem affert.

De oestro & myope.

CAP. XXXVI.

Bobus inimicissimi oestrus & myops. Maxi-
mæ muscæ similitudinem gerit oestrus: ma-

gnum & firmum habet aculeum : sonitum asperi
bombi plenum edit. Myops similis videtur cani-
nae muscae, sonum ut æstro maiorem emittit, ita mi-
norem possidet aculeum.

De aspidis morfu.

CAP. XXXVII.

Aspidis morfu nemo memoratur liberatus
fuisse, unde aspides in diadematibus pictas
Aegyptiorum reges gerunt, ex eius bestiae forma
regni firmitatem adumbratae significantes, earum
quaedam ad longitudinem quinque cubitorum acce-
quunt, nonnullae rutilo, plurimae nigro, cinereoque co-
lore perspiciuntur. Amplius quatuor horas quos
momorderint vivere non queunt, eos convulsio, &
visus obscuratio consequitur. Ichneumo autem aspi-
dis oua disperdit, & tanquam catulis suis futuram
hostilem perniciem summonet. Libycam aspidem
sua aspiratione oculorum usum aduersus se respi-
cientis eripere in sermonem hominum venit.

Vt liberos patres tollant minus naturam se-
quentes quam bestiae. CAP. XXXVIII.

Homines cum plurimos liberos susceperunt,
ut ne multiplicentur eos de medio tollunt,
ac nimirum cum matribus etiam venereo comple-
xu iunguntur : quod sane ut vel ipsis beluis scele-
stum ac nefarium facinus putatur, ita Cyro & Pa-
rsyfatidi Persae pulchrum & legitimum videba-
tur. Nam Cyrus matrem nefarie & turpiter ama-
uit, & vicissim ab ea impie redamabatur. & haec
scien

scientes homines faciunt, omnia cupientes, nulli parcentes.

De muribus insulæ Heracleæ. CAP. XXXIX.

Quantum est cunque murium in Heraclea, quæ in Ponto insula est, Deum & religiose colit, & quod Deo cunque dedicatum est non attingit, itaque cum vitis, quæ ibi Deo frondescit, & soli eidem ad religionem consecrata est, cuiusq; racemos Dei ministri ad sacra seruant, vix asscutæ fuerint maturitatem, tum de insula mures decidunt, vt ne si remanerēt per imprudentiam eas contingant, quas tangi fas non sit. Post verò vbi id anni tempus præterierit, ad domesticam sedem reuertuntur, atque hæc quidem Ponticorum murium est probitas. Contra Hippon Diagoras Herostratus, reliquique Dei hostes, quo modo vel à racemis, vel ab alijs rebus consecratis cupiditatem, manusque abstinuissent, qui ne ab ea quidem insania suam assensionem sustinuerint, quominus & nomina deorum, & opera quomodocunque tollere conati fuerint.

De Aegyptiis muribus ex pluuia nascentibus. CAPVT XL.

Primium vt in Aegypto pluit, per paruulis guttis mures nasci solent, qui longè latèque totis aruis vagantes maxima calamitate ex spicarum circumrosione, & succisione segetes afficiunt, & manipulorum acervos vastates magnum Aegypt

gyptijs negotium exhibent: eo fit vt ij insidias eis conentur muscipulis tendere, & sepimentis repellere, & fossis, & incensionibus arcere, sed mures vt minimè ad muscipulas accedunt, sic cum sint ad salendum apti, & sepes transcendunt & fossas transiliunt, Aegyptij verò de spe & conatu depulsi omni machinatione insidiarum tanquam parum efficaci relicta, se ad suppliciter deprecandam à Deo calamitatem vertunt, mures diuinæ iræ metu in montem quendam aciei instructione ordinem quadrangulum conseruantes discedunt. Horum omnium natu minimi primò in ordine consistunt: maximi verò extremum agmen ducunt, eos qui lassitudine deficiunt vrgent, ac seipsos sequi cogunt, quòd si ex itinere maximi natu laborantes subsistant, omnes quoque consequentes vt est in more belli, institutòque positum, insistunt & interquiescunt, simulque se vt primi mouere cœperunt, ceteri continuo omnes subsequuntur, hoc idem qui Pontum incolunt, mures illic agere dicunt: ex omni autem domo cuius ruinæ impendeant, qua primum datur celeriter demigrare creduntur. Cùm autem vocem felis, aut viperæ sibilum exaudiuerunt, è nido musculos in locum alium transferunt.

De capra adamata à caprario. CAP. XLI.

IN vrbe Sybari homo peradolescens nomine Crathis, cuius opera in tuendi caprini pecoris munere versabatur, cùm cupiditate libidinis flagraret,

in eam amoris caprini consuetudinem cecidit, ut si quando veneris rebus uti haberet necesse, cum omnium caprarum formosissima venereo complexu iungeretur, eamque ipsam in amasia numero, locoque duceret, donaque non à capræ desiderio abhorrentia daret, hederam nimirum & iuncum edendum eidem obijceret, os illi reddens ad osculationem suaueolentius, sed & molles, & teneras ut nymp̄ha mollius dormiret herbas substerneret. Quod quidem ipsum ut hircus gregis dux perspexit, rivalitate laborare, atque interea suum occultare animum cœpit, quoad aliquando tandem cum somnum capere deprehendisset, tum enim omnibus reuocatis viribus facto in eum impetu cerebrum diminuit. Cùm eiusmodi factum ad indigenas permanasset, non modo ei tumultum magnificum excitarunt, sed ex eo etiam fluuium Crathin nominarunt: infantem autem puerum ex eius cum capra consuetudine susceptum caprina habentem crura, & faciem humanam in deos repositum, deorumque honore affectum fuisse, & sylvanum deum esse in sermonem hominum venit. in beluis igitur obtrectationem, & rivalitatem inesse hircus docet.

De terræ fossionibus quas faciunt formicæ.

CAPVT XLII.

Agyptias fossas, & creticos labyrinthos historici literarum memoria celebrant, & poëtarum natio versibus decantat, verum fossionum

num, quas formicæ efficiunt, varia diuerticula, flexiones, anfractus nondum sciunt, enimvero ex mirabili sapientia subterraneas ædificatiunculas tortuosissime construunt, vt vel difficilem inuentu aditum, vel omnino inuium insidias sibi molientibus efficiant, terram enim quam effodiunt pro foraminibus aggerant, & tanquam muros quosdam, & propugnacula circiūciunt, vt ne ex cœlo aqua pluuia defluentis funditus aut maxima ex parte alluione perdantur. Inter media item sepimenta cauernas alias ab alijs secernentia solertissimè machinantur, atque vt de splendidis hominum ædibus fieri solet, domum suam triplici regione, formæque circumscribunt: alterum enim in ea locum andronem in quo mares habitent ædificant, alterū gynæcium nuncupatum, vbi fœminæ pariant, moliantur: tertium granorum aceruis destinant, cum tamen ab Ischomacho & Socrate rei œconomice peritis nihil tale didicerint, cum autem tanquam ad pabulandum proficiscuntur natu grandiores similiter eas atque exercitus duces ducunt, vt ad segetes peruenerunt adolescentiores sub stipula stant: duces verò ascendunt & spicas abscissas inferioribus deiciunt: hæ autem circumstantes aristas distrahunt, simul & ex earum vallo & vaginis grana inclusa explicant, neque ad excutiendum vlllo instrumento egent, neque ad ventilandum viris, neq; ventis ad purganda à sordibus grana ex frumentis que

homines

homines exarant, cibos sibi conficientes, humanis laboribus fruuntur. Illud etiam auditum habeo prudenter factum, humatione mortuas affici à propinquis formicis, & condi in folliculis frumentorum, ut patres in urnis sepeliri solent à filijs suis & amicis.

De benevolentia equorum erga nutritios

suos. CAPVT XLIII.

SI accurate & liberaliter tractetur equus, cum benevolentia erga eum qui sibi benefecit, cunq; amicitia acceptum beneficium compēsat, iam quod longè latēque peruagatum est, qualis in Alexandrum bucephalus fuerit, propterea nihil mihi iucunditatis ad narrandum habere videtur. Antiochi item equum prætereo, qui ut dominum suum ulcisceretur Gallo nomine Cētoarati qui Antiochum in pugna interfecerat, necem intulit. Socles formae pulchritudine egregius Atheniensis, quem mihi permulti ignorare videntur, equum emit pulchrum & tam vehementi in se amore incensum, ut cum adesse sentiret dominum, exultaret & gestiret, cum ascendere pararet, se ad conscensum præstaret obedientem, cum ante oculos consisteret ille, suaviter, & amatorie in eum intueretur: quae omnia eatenus amatoria, & iucunda visa sunt, quoad petulantiam in adolescentem attentare conatus est, simul & fama turpitudinis de ambobus dissipata extitit, tum eam infamiam Socles sibi conflare non passus

passus vt in amatorem flagitiosum, & petulantem odio incensus est, & equum vendidit, is vero non ferens ab adamato suo se distractum abesse, acerrima media voluntariam sibi consciuit mortem.

De inimicitis animalium. CAP. XLIII.

ATtagenes & gallinacei inter se inimici gra- uiter sunt, inimicitie intercedunt cornici cum circo, mutuo vterque in alterum odio pelagius accipiter & coruus flagrant, cum turture coruus & circus insitas inimicitias gerunt, & turtur vicissim hostili odio ab vtroque dissidet, ciconia non modo magno vespertilionis odio tenetur, sed hæc etiam illius, pelecane de coturnicis exitio acerbe, & crudeliter cogitat, rursus coturnix ab ea vehementer dissentit.

Quenam sunt nonnullis animalibus mortifera. CAP. XLV.

INterficit aquilam symphytum, ibim hyenæ fel, allij semē passerem, bitumē occidit charadrion, herinaceum, potamogeton, echinus mergi non sustinet fel, circus, larus, turtur, merula, vultur, & scops si comedant mali punici grana, pereunt, flos agni casti atricapillam, erucæ coruum, vnguentum scarabeum perdit, adipe dorcadis v pupa, cornix incidens in reliquias carnis semesæ à lupo moritur, galerita synapis grano, grus vitis lachryma perditur.

De lepore. CAP. XLVI.

DE lepore mihi hæc in mentē hoc loco veniunt
 explic

explicare, non eum sane prius sub solitum cubile subire, & succedere, quàm modo ingrediens modo egrediens sua conturbarit vestigia, ut ne ea sibi struentibus insidias appareant naturali quadam sagacitate homines astute decipiens.

De amore equæ in suos pullos. CA. XLVII.

EQua mater optima, summa charitate & fide pullum suum amat, cuius sane modi amoris Darius ætate inferior non imperitus equas à partu recentes relictis domi pullis ad pugnas ducebat, pulli sic alieno lacte à matribus orbi quemadmodum homines parentibus amissis aluntur, Darius cum inclinata iam acie in eo prælio quod ad Iassium cõmiserat Persarum res premi cœpissent, cumque victus fuga salutem adipisci necesse haberet, in equam ascendit, quæ quod relictæ memoriæ pulli recordaretur quando maximo potuit studio & celeritet eum ipsum prædicatur ex periculis eripuisse.

De mulo Atheniensi. CAP. XLVIII.

ATheniensi mulus iam vetulus quamvis immunitate sicut Aristoteles scribit vecturarum donatus esset, non laborum tamen qui per affectam ætatem obiri queunt studio exsolutus esse voluit, nam cum vestalium templum Athenienses edificarent, is nulla re onustus, nullius imperio, sed sua sponte adolescentibus mulis tanquam ad iter faciendum dux anteibat, & quemadmodum quispiam senex artifex per exactam ætatem quidam opere

dimissus, veruntamen experientia & senili doctrina iuuenes ad laborem exacuens, sic is vltro citrôq; commeans ad opus iumenta incitabat, quod quidem ipsum vt Atheniensis populus intellexit, per præconem declarari iussit, vt ne à frumentis prohiberetur, sed & expleri, & satiari permitteretur, & in Prytaneo victum huic sicut athletæ iam etate confecto præberetur à populo.

De ingenio formicæ.

CAP. XLIX.

CLeantem hæc de formica historia coegit & inuitum, & fortissimè contradicentem bestias concedere rationis non expertes esse: nam cum aliquando otiosa cessione fruëtem ferunt formicas, quæ complures ad eius pedes tunc essent, animo coepisse vacuo & soluto contemplari alteras alicunde mortuam in alienarum domicilium, & suarum minimè contubernaliū portantes in formicario cauernæ faucibus constitisse, atque inde prodire, continuò, alteras perspexisse cum externis velut quiddam contrahentes, iterum & sepius vltro citrôque commeasse, denique lumbricum tanquam redemptionis pretium attulisse, eumque alteras accepisse, & simul quam ferrent mortuam diuississe, alteras cum gaudio & libenter similiter atque vel fratrem vel filium recepisse. Quid ad hæc dicit Hesiodus qui scripsit, Iouem naturas distinxisse, bestijsque terrenis, aquatilibus, volucribus dedisse, vt & inter se conficerent & minime quidem mu-

tua

tua inter se iustitia vterentur : hominibus autem iustitiae munus largitum fuisse. Atqui non haec dicet Priamus, siquidem is ipse homo ab homine et heroe & ex Iovis stirpe oriundo ipse quoque Iovis progenies multa Hectorem pecunia redemit.

De dipsade.

CAP. I.

D*Ipsas cuius vim & naturam eius nomen nobis declarat, inferior quidem est magnitudine quam vipera, sed tamen in occidendo quam celerrime superior. Eius morsu confixi & si assiduam potionem hauriunt, ad sitim tamen exardescunt, & ad bibendum eatenus inflammantur quoad celerrime rumpuntur. Eam Sostratus cum albam esse ait, tum duas in cauda lineas nigras habere, & sicut audio, vario & multiplici nomine nuncupatur. Quidam praeterem vocant, alij causonem, nonnulli centrida, alij annobatem, à quibusdam melanurus appellari fertur. Cum in Africa, tum magis in Arabia nascitur. Narranda est mihi fabula quam audiui, ne videar eius imperitus esse, Prometheum ignem furatum fuisse, peruulgatum est, Iovemque indignatum esse etiam fabula dicit, & reuelantibus furtum Iovem daturum pharmacum, quod à senectute vindicaret, hoc pharmacum asino superimposuisse, eos qui acceperant*

audiui, at asinum pondus ferentē prodidisset. Nam cum esset æstas, asinúsq, sitiret accessit ad fontem, vt bibendi necessitati satisfaceret, sed serpens qui fontem illum custodiebat asinum repressit, & repulit, asinus siti confectus mercedem potionis dedit pharmacum, quod ferebat, itaque retributione data asinus bibit, serpens senectutem exuit, & præterea asini sitim vt fama est adipiscitur. Quid? ego huius fabulæ fictor? non profectò, sed ante me Sophocles tragicus poëta, & Dinoluchus Antagonistes Epicharmi, & Ibycus Rhegirus, & Aristias, & Apollonophanes poëta comici decantant hanc fabulam.

De elephantorum sapientia. CAP. LI.

SI elephanti sapienter factum præterirem, me quis cum sit auditu dignum, inscitie condemnare meritò possit, cum is qui huic hordeum admettendi procurationem habebat, hordei partem subtraxisset, illiusque in locum lapidibus suppositis ipsi debitam tamen mensuram cumulatè seruasset, vt dominum vtriusque si quando vidiisset falleret, elephantus videns eum qui sibi debitum fraudabat, polenta coquere, primò promuscide sabulum collegit, deinde in ollam infudit, sicque solerter iniurijs iniurias sibi illatas vltus est.

De canibus Aegyptiis. CAP. LII.

ALij quidem canes feras, tum inuestigare, tum etiam capere probe norunt: at verò
Aegyp

Aegyptij fugacissimi sunt: nam cum ea quæ in Nilo degunt timeant, ab his admodum fugitivi sunt, neque quamvis illuc sitis ad bibendum eos attrahat, ferarum Nilicarum metus quiete illos potione se complere permittit. Ideo ne quid eorum, quæ infra aquam degunt emineat foras, ipsosque obtorta gula de ripa in altitudinem abripiat, non inclinatione corporis abiecta incumbunt ad bibendum, sed ut primum ad ripam accesserunt, festinanter, & in transcurso lingua lambentes, rapiunt, ac certe, ut ita dicam, potionem furantur.

De terrestri herinaceo.

CAP. LIII.

TErreni herinacei iam antè permultas versutias dixi, eius nunc aliam veteratoriam explicabo. cum enim is vicinus est ad capiendum, contortissime seipsum concludit. & tantopere contrahit, ut comprehendi non queat, simul & animam continet, & spiritum comprimit, & ab omni motu conquiescens mortui speciem præ se fert.

De patellis.

CAP. LIIII.

Patellas non sane à saxis auellas ne Milonis quidem digitis, qui punicum malum cum apprehendisset, arctè adeò comprimebat, ut non aduersariorum quisquam posset extorquere è manu, eas autem quicunque de saxo ad quod adhærescunt abstrahere aggreditur, magna quidem voluptate ex earum comprehensione afficitur, quòd eas versans sperat se præda potiturum esse, veruntamen

illarum compos quarum fieri studet, nequit: tandem aliquando ferro abraſæ abſcinduntur à ſaxo.

De Libycorum expeditione contra ele-
phantos. CAP. LV.

Libyci homines bellū finitimis de finibus propagandis, non modo inferunt, ſed cum elephantis etiam de horum dentibus aſſequendis ſuſcipiunt. Hanc enim cauſam cur petantur elephantis prænoſcentes, ex ſeſe qui dente inutili ſunt, ante cæteros reliquos, in prima acie conſtituunt, ad primum hoſtium impetum ſine magna iactura excipiendum: reliqui qui in ſubſidijs manent, dentium robore integri, auxilium feſſis ferunt: cum dentium altero, quem acutum ad propulſandas iniurias ſeruant, tanquam armis vtuntur, tum verò altero radices effodiunt, tum arbores extirpant.

De geometria araneorum. CAP. LVI.

Non modo texendi ſolertiam aranei præclare tenent, ac ſimiliter vt Minerua, Erganeæ Pinytæ deæ tereti manuum miniſterio & tenui valent, ſed natura etiam ſunt ad geometriam eruditi, nã & centrum ſeruāt, & quaſi circino circunducunt, & circunſcriptionē exacte ſciunt: neq; tamen Euclide egent geometricis rationibus erudito, ad medium centri ſedentes inſidias prædæ ſue tendunt. Neque modo texendi rationem norunt, verum etiam ſarciendi artificio excellunt: nam ſi
ex

ex eorum quippiam solerti opere ruperis, statim à ruptura tanquam sartum tectum integrumque præstant.

De arithmetica phœnicum. CAP. LVII.

SIne ratiocinatione phœnices aues numerum quingentorum annorum computare sciunt, edoctæ a natura sapientissima propterea non egent neque digitis, neque arithmetica sciëntia, horum quingentorum annorum tempus impletum sciunt. Aegyptiorum valde pauci, & hi sacerdotes & quidem de his inter se non conuenire possunt, & contendunt, vel quòd nō nunc, sed in posterum hæc diuina auis veniet, vel quòd iam oportebat eam venisse: at hæc illis aliter contendentibus adnotat tempus, & adest, & cogit illos sacrificia facere, & fateri se nescire, quæ sciunt aues. nonne sapientia est phœnicem auem scire vbi Aegyptus est? vbi Heliopolis? quòd ipsi definitum est venire, & vbi aliquando pater conditus sit, & in quibus loculis, hæc nisi videantur mirabilia, an sane forensia, & bellica, & alias hominum inter se, & contra se insidias dicemus sapientia (ô Sisyphorum, & Cecropum æmulatores homines) alloquor sanè homines qui hæc exactè sciunt.

De canum sapientia. CAP. LVIII.

Ratiocinationem, & dialecticam, ac sane partitionem canem intelligere vero proximum est, cum naturam omnium rerum habeat matrem

inuictam. Mihi verò quispiam cùm dialecticis imbutus, tum venandi studio deditus, huiuscemodi dicebat, venatica quæ aderat canicula (aiebat ille) cùm leporis, qui nusquam videbatur, vestigijs insisteret, cunq̃ue ea perscrutās peruenisset ad fossam, dubitabat vtrum hoc dextrum an leuvm iter ad insequendum leporem susciperet. Vt verò primum sibi visa est, tanquam differendi perita, satis rem perpendisse, euestigiò fossam rectà iter faciens transiliuit: is autem qui eam ipsam rationem differendi tenere mihi dicebat, sic colligens supradicta demonstrare conabatur. Arguta canis, inquebat ille, primum secū cōsiderate reputabat, vel hac, vel istac vel illac, lepus in fugam se cōiecit. Deinde ratiocinabatur. Non profectò hac, nec istac: ergo illac fugit. neque fallacibus cōclusiunculis mihi errare videbatur, nam non perceptis in ipsa fossa vestigijs relinquebatur leporem fossam transiliuisse: rectè igitur canis fossam transiuit: ea enim inuestigatrix diligens erat, & sagacissimè odorabatur.

De verecundo coitu camelorum. CAP. LIX.

MAssagetæ, vt Herodotus inquit, suspensa ad plaustrum pharetra cum vxoribus in aperto, ac propatulo loco concumbunt, & concubitum licet omnes aspiciant præclare contemnunt: at contra nunquam cameli coeundam Veneris societatem palàm inter se ducunt: quod quidem ipsum factine verecundia, an admirabili naturæ munere faciant

faciant Democrito alijsque disputandum relinquo. Cùm autem inter eos coniunctionis appetitum pastor exoriri sentit, aliquò concedit, & tanquam sponso decedit ingredienti thalamum cum sponsa.

De reuerentia elephantorum aduersus senes elephantos. CAP. LX.

EX omnibus humanissimam legem iudico, qua Lycurgus præcepit natu grandioribus minores cùm vel de sedibus, vel de via decedere debere, tum verò eisdem reuerentia aduersus ætatē, quam ut assequantur omnes expetunt assurgere oportere. Elephantorum genus à principio hoc idem solo nature ductu sine Lycurgi, aut Solonis, aut Zaleuci, Charondæue præceptione sanctissimè obseruant. Aetate affectis nimirum maiores de legitimo cibo cedunt, eosdémque summa & obseruantia colunt, & à periculis seruant, in fossam delapsos iniectis fruticum facibus subtrahunt, quibus tanquam scalis senectute graues ascendentes liberantur. Quando plagis affecit patrem elephantus? quando filium abdicauit elephantus pater ob plagas illatas? Vobis fortasse, homines, videor dicere fabulas arte elaboratas. At verum dicere velim, & poëtis fabulosis, & his qui fabulis non credunt.

De amore canum erga dominos. CAP. LXI.

AMantes dominorū esse canes, cùm illa, quæ antè dixi argumenta sunt, tum sane illud ipsum quod modò dicam. Gelon Syracusanus cùm

arctissime dormiret, se ictum è cœlo cogitabat. Hoc quod ei videbatur insomnium erat. Is etsi dormiebat inter somnum tamen contentissima voce clamabat. Canis igitur quem ipse alebat, simulatque alto-
ris amici sui vocem audisset, tanquam quoppiam Geloni periculum crearetur, insidiæq; compararentur, in lectum maximo impetu profiluit, & circum dominum conuersans, vehementissimè latrabat, velut insidiatorem vlcisci cupiens, Gelon cum rei funestæ metu, tum canis clamore solutus est somno, quamuis arctissimo teneretur.

De dracone & eius adamato puero. C A. L X I I.

Cum paruulus draco Arcadiæ indigena simul cum puero infante natione etiam Arcadiæ educaretur, & puer ætatis progressu iam admodum adolescens esset, & draco etiam permagnus euasisset, & mutuo inter se amore flagrarent, proximi adolescentulo cognatione illius magnitudinem perhorrentes (nam is aspectu horribilis perpauculis diebus ad corporis magnitudinem inusitatas progressiones effecerat) illum vnà cum puero in eodem lecto dormientem quàm longissimè gentium exportant, puer autem reuertitur, ille syluam ibi nactus desertum locum vrbani commorationibus anteferens remansit. Temporis interuallo hic ad integram ætatem, & perfectam processit, ille draconis amans & amatus etiam ad confirmatam progressus, cum per desertam sui amanti regionem ali-
quando

quando iter faceret, in latrones incurrens strictis gladijs appetitus fuit, & percussus quidem, siue quòd doleret, siue quia opem imploraret, auxilium vt par erat exclamauit: draco autem bestia & ad audiendum acerrima, & ad videndum acutissima postquam pueri quo cum amoris consuetudinè habuerat exaudiuit, edito sibilo tanquam iræ suæ denuntiatione formidinum terrorem illis iniecit, cuius metu trepidantes scelerati, alij aliò disperguntur, quosdam deprehensos acerbissima morte affecit, atque vt veteris amici vulnera quæ omnia sanabilia erant purgasset, & eum comitatus fuisset, ad eum locum reuertitur, quò expositus fuerat, neque tamen ei ex eo iratior factus est, quòd in solitudines abiectus fuisset, neque vt peruersi homines antiquum amicum in periculo deseruit.

De vulpe.

CAP. LXIII.

Vulpem bestiam improbam poëtæ, & fraudulentam appellare solent, sed & improbus herinaceus terrestris, & insidiosus: nam vt vulpem is vel audiuerit, vel viderit os contrahit, pedesque comprimit, & se totum in globosam formam concludit: illa autem cum hunc sic in arctum constrictum comprehendere non quit, in eius os vri nam reddit, hic vel ex contractione, vel ex vulpis fraude spiritu intercluso suffocatur.

De lupis Mæotidis. CAP. LXIIII.

A Pud Mæotidem paludem lupi quos non à canibus

nibus domesticis differre dicas, cum piscatoribus studiose versantur. quòd si maritimæ prædæ partem fuerint assecuti, cum his viris rem maritimam tractantibus & pacem habent, & tanquam fœdere deuinciuntur, sin nihil consequuntur, eorum retia lacerant, & distrahunt, & pro eo quòd nihil derunt, damnum retribuunt.

ÆLIANI LIBER

septimus historiæ animalium.

De vaccis Susorum.

CAP. I.

VDIUI arithmetice nò expertes esse Susidas vaccas, & sermone hominum peruagatum est, Susis regi singulas quotidie centum cadus ad irrigandos hortos haurire, quem quidem laborem, siue quòd eis sit certus & fato iniunctus, siue etiam quia diu maltumque in eo se exercuerint promptissimè obeunt, & vt earum nullas laboris inertia ad hoc pensum constitutum remollescere videas, ita ad alterum supra quàm diximus cadum hauriendum nec verberibus,

nec

nec blanditijs inducere possis, vt inquit Ctesias.

De libera & sacra mansione elephantorum
senescentium. CAP. II.

Sub radicibus Atlantis montis celebris apud
historicos & poetas mirabiles pastiones sunt,
& profundissimæ sylvæ umbrosissimæ, & densissi-
mæ, ad has aiunt elephantos iam senectute graues
accedere, natura ductos tanquam in coloniam, &
portum quietis, vbi reliquum vitæ suæ agant, ipsisq;
fons aquæ potabilis, & liquidissimæ liber conces-
sus est. Existimantur sacri, & dimittuntur vt sa-
cro sancti etiam à Barbaris, qui inducias cum ipsis
habent, ita vt ne eos quidem capiant, & celebra-
tur curæ esse sylvanis quibusdam dei illius regionis
dominis. Emanauit etiam sermo ille de elephantis,
vt rex quidam illorum locorum desiderauit pro-
pter pulchritudinem dentium siue cornuum inter-
ficere quosdam ex his elephantis, vt assequeretur
dentes egregios propter multitudinem annorum ma-
ximos, qui illorum animalium maxima sunt arma,
hac igitur cupiditate iam imbutus misit ad hunc sa-
crum gregem vulnerandum trecentum delectos iu-
uenes, qui celeriter iter conficientes cum prope ad
locum accessissent, pestis repentina eos corripuens
vulnerauit, & omnes perdidit, præter vnum, qui
regressus casum mirabilem narrauit ei qui mise-
rat, atque in hunc modum deo amici esse elephantis
deprehensi sunt.

De mon

De monoꝑe Pæonico.

CAP. III.

Pæonicum animal quod monopem Pæones nominant, piloso tauro magnitudine simile, cum ab insequentibus vrgetur præ vexatione acre & igneum reddit stercus, quod quidem ipsum si in venatorum quempiam inciderit mortem affert.

De obedientia domiti bouis.

CAP. IIII.

ENatura etiã bouis est cū ex feritate ad mansuetudinem traductus est, vt ad parendum facilis sit: enimvero ad feretrum portandum sub iugum missus quietus manet, siue velis eum erecto capite quiescere, siue ad terrã inclinato abijci, tum in ceruice & dorso puerum, puellãmue gestari patitur: equidem ipse vidi qui supra nihil se commouentes tauros saltarent, item boues instituti sese in theatris inclinant, & erigunt, & saltant, & motus vel homini ipsi difficiles saltant.

De catobleponte apud Libycos.

CAP. V.

Cvm multiplices, & varias Africa procreat bestias, tum catobleponte sic nuncupatum parere existimatur, tauro similis spectatur: truculentus, terribilisque aspectu: alta ei & densa sunt supercilia, oculi non perinde quidem magni vt bubuli subijciuntur sanguine suffusi, non directe sed ad terram versus intuetur, à vertice incipiens iuba equine similis per eius frontem promittitur, quæ si vsque ad faciem pertinet, formidabiliorem eū reddit, mortiferas depascitur herbas, ac simul vt tau-

rino

vino aspectu conspexit, statim horret, & iubam erigit in excelsum, ac apertis labris per guttur quiddam vehementer acutum, & horrendū emittit, ut aer supra caput obducatur, & inficiatur. Animalia autem appropinquantia quæ hoc cœlum hauriant graviter affliguntur, & vocis usum amittant, in letalesque convulsiones incidant, tum etiam homo si inciderit, hæc mala subit. Novit suam vim hæc fera, sed nouerunt etiam animalia, itaq; quàm longissime possunt aufugiunt.

De venatione elephantorum. CAP. VI.

Qui venandi elephantos scientiam tenent, nobis testatur, hos insectatione venatorum pressos, cum robore immenso, tum impetu effrenato atque præcipiti, & quem sustinere possit nemo, sic quidem per maximas arbores, tanquam per segetes excurrere, easque tanquam spicarum calamos, ubi cursum ramorum proceritate retardari vident, perfringere: ubi verò ipsi ex arboribus eminent, & proceriores existunt, tum omni neruorum contentione currere, tum viam insequentibus præcidere. Nec mirum: locorum enim consuetudinem tenent. Cùm autem se ex insectatorum suorum conspectu eripuerint, eosque maximis processibus itineris longe & retro positos senserint, tum ex fuga recipiunt animum simul, & tanquam periculo liberati, insistant: ibique, dum metus solitudine expulsa, ex immenso labore requiescunt. His interea ad cibi
cogita

cogitationem memoria excitatur, iuncos & hederas per arbores erraticis implicationibus serpentes depascuntur, atque palmarum tenera cacumina, & aliarum plantarum adolescentiores truncos. Quod si rursus insectatores ad eos propius adsint, hi etiam iterum sese in fugam impellunt: cūque ab his multam viam absunt, sese ex fuga colligentes, requietem curarum ex itineris labore habent, insequentes autem præcipitante sole debilitati, sylvam incendunt, & viam ipsis obstruunt: quod ipsum sentientes elephantis, se sustinent à progrediēdo. ignem non minus quàm leones extimescunt.

Ex diuersis animalibus serenitatis prognostica
& tempestatum. CAP. VII.

VT Aristoteles inquit, grues ex mari in mediterranea volantes tempestatis atroces minas intelligenti significant, eadem silentio, & quiete volantes serenitatem promittunt, quòd si humiles volant, & clamant, & turbulentè incedunt acerbam tempestatem denuntiant. Hoc idem sonans triste ardea præsignificare existimatur, eademque ad mare recta proficiscens pluuiam portendit. Si noctua tempestatis tempore sit garrula, serenitatem & letissimos dies prænuntiat, contrà sereno canens tempestatem ostendit. Coruus excitato & volubili sono crocicans, & alarum plausu se concutiens tempestates præmonstrat, rursus si coruus, cornix, graculus, crepusculo vespertino
vocales

vocales sint tempeſtatis aduentum prædicunt, ac monedule accipitrem æmulantes volantes modo in ſublime, modo deorſum verſus frigus & pluuiam monſtrant. Cornix quietè & leniter ſuccinens poſteram ſerenitatem prænuntiat, cū autem aues albæ frequentes conueniunt, multam tempeſtatem demonſtrant. Anates & mergi alarum geſtu exultantes vehementem ventum prædicunt. Aues ex mari in mediterranea cum impetu volantes pluuiam teſtantur. Erithacus auis ſtabula circumiens, & habitata loca luſtrans ex aduentu tempeſtatis ſe fugere declarat. Gallinacci cæteræque domeſticæ aues alarum percuffione concrepantes, geſtientes, exultantes, ſtrepentes, tempeſtatem nuntiant. Aues lauatiōe vtentes venti procellas, & turbines ſignificant, quòd ſi cum eſt tempeſtas aliæ in alias volent, & vltro citròque inter ſe commeent, ſerenum tempus pollicentur. In paludes, & lacus & fluuiorum ripas congregatæ tempeſtatem impendere non ignorant: contra marinæ & paluſtres in terram proficiſcentes plurimam tempeſtatem prænuntiant: terreſtres verò ſi modo ſilentes ſint ad humidiora loca cõtendentes ſerenitatẽ denuntiant.

De oryge vt ſentit ortum caniculæ, & ex animalibus aliis ruruſus ſerenitatis & tempeſtatis ſigna.

C A P. V I I I.

Agyptij dicunt orygem caniculæ exortum cognoscere, & ſuo ſternutamento teſtari.

Libyci confidenter & fortiter afferunt suum caprinum pecus similiter eiusdem exortum stellæ præscire, itémque pluuias præsentire: nam vt extra caprile processerunt concitato cursu ad pastionem accedunt, deinde pabulo expletum se in stabula domestica conuertunt, eoque intuens pascitur, pastorem vt se festinet cogere expectans. Hypparchus tempore Neronis in theatro sedens, ex caprina pelle quam ferebat quod futuram tempestatem prænuntiasset, tantam Neronis admirationem mouit, vt ille Bithyniæ incensibus gratulatus fuerit, quod Hipparchum suum ciuem haberent. Anaxagorâ pelle caprina vestitum spectantem olympiacos ludos, propter pluuiam quæ subsequuta est, cuncta Græcia dixit diuina cognoscere quam captus hominis ferat, iam si proximum est vt pluat, ad dexteram bos coxæ vertebram inclinatur: sin serenum tempus prope futurum est, ad sinistram incuruatur, præterea si mugit, & terram olfacit, pluuiam impendet, si supra quam consuevit pabulo completur, tempestatem futuram ostendit. Oues fodientes terram pedibus videntur tempestatem significare. Capræ dormientes frequentes eadem monstrant: muscæ in aromatis apparentes pluuiam præsignificant: agni & hœdi lasciuientes, & inter se saltantes letos dies promittunt: mustellæ & mures stridentes vehementem præsagiunt tempestatem: à desertis locis ad habitata refugientes lupi tempestatem acerbitatem

tem se horrere ostendunt: leonis ad frugifera & fructuosa loca profectio siccitatem prænuntiat: uumenta supra consuetudinem exsultantia, humidiorum tempestatem præsciunt: hanc eadem, si ungulis spargunt puluerem, denuntiant, his omnibus inferiores homines sunt, & noscunt quando fiunt.

De accipitribus Apollini consecratis,

CAPVT

IX.

DE accipitribus etiam hæc audiui, ut Apollinis ministri in Aegypto dicuntur, quidam vocari Hierabosci, quod sint accipitrum Apollinis educatores, & curatores: nam hoc omne genus auium huic deo sacrum est. Itaque illic quidam accipitres sacri magna cura aluntur, & nihil differunt à rebus deo dedicatis. Qui igitur horum curam habent, dicunt hos ipsos in nido parere, & in sacro nemore nutriri: paruis pullis obijciunt auium captarum cerebra cibum tenerum, at etate confirmatis præbent carnes, & nervos & fibras, quæ valens nutrimentum auibus rapacibus ministrant, rapacibus igitur & eis qui sunt medijs inter pullos, & iam etate confirmatos, corda obijciuntur, & horum reliquæ videntur. Et sanè prædicta differentia cibi fatetur accipitres scire exacte quid conueniat unicuiq; etati: nam cibum præter suam etatem non attingunt, ad tempus coturnices aduevant, & aliæ aues adcedunt, vnde hæ sacræ aues pascuntur.

De amore canum erga dominos. CAP. X.

AMantes dominorum esse canes, cum illa que antè dixi argumenta sunt, tum sane illud ipsum quod infrà scribam. Gelon Syracusanus cum arctissime dormiret, se ictum è cœlo cogitabat: hoc quod ei videbatur insomnium erat. is & si dormiebat, inter somnium tamen contentissima voce clamabat. Canis igitur quem ipse alebat, simulatque altoris amici sui vocem audisset, tanquam quodpiam Geloni periculum crearetur, insidiæque pararentur, & in lectum maximo impetu profilit, & circum dominum conuersans, vehementissime latrabat, velut insidiatorem vlcisci cupiens. Gelon cum rei funestæ metu, tum canis clamore somno quamuis arctissimo teneretur solutus est.

De polypo.

CAP. XI.

CUm in saxum non admodum è mari eminens polypus aliquando correpens ascendisset, ibique explicatis alis summa cum voluptate quod frigida tempestas esset, à tepore solis calesceret, neq; sanè se in saxi colorem vertisset, quod quidè ipsum cum ad declinandas, tum magis ad moliendas piscibus insidias facere solet, aquila acris & acuta in videndo prædam si non sibi futuram bonam, attamen paratam & promptam sibi & suis pullis perspicuè cernens, quanto potuit maximo alarum impetu in polypum insiluit: sed & piscis hic circumplicantibus aquilam, & pertinaciter adhaerescen

rescentibus cirris in profundum detraxit hostem capitalissimam, simul & interfecit, quæ quidem lupus hians, ut est in proverbio, inani spe illusa, deinde in mari mortua fluitabat. Sed homines plura eiuscemodi perpetiuntur, ut Cambyfes Cyri filius apud Massagetis ab Herodoto decantatos, & Polycrates ad diripiendum aurum magno studio, & diligentia in Oroeten profectus decepti fuerunt, at bestię ea pericula ignorant, homines vero non cauent, qui nec scientes & prudentes in hæc ipsa incurrunt. Sed quid opus est verbis, præceptoribus, aut verberibus, ô Cyre, & Polycrates? nam alios prætereo. Quid enim mihi prodest dementibus consulere utilisima?

De laboris patientia canum. CAP. XII.

E Latè amplèque nunc sentiant Pæoniæ mulieres, illæque præclara facinora facientes magnos sibi spiritus sumant, quòd vno tempore partim capite urnam aquæ plenam ferant, ita cervicem erigentes, ut ipsis ingredientibus immota urna permanens nulla inclinatione propendeat, partim infantem puerum è sinu suo appensum lactent, simul & habena in brachium inserta mariti equum ad aquam ducant, simul & manibus linum neant. Darius magna admiratione affectus est, cum procerâ statura & formâ præstantem Pæones sororem suam eo modo quo antè dixi exornatam Cyro adduxissent, ut ex eius cõspectu Darius sub iugum

suum mittere Pæoniam aggredereetur, studio adductus tam operosæ nationis : verum quantum ad gressum præstantior Pæonibus mulieribus est canicula. Cum enim venabatur, quamvis ventrem ferret, leporem cepit, eaque iam capta præda statim domino cedens secessit, atque quam mox novem catulos peperit, quos aluit postea. Quod si Aegyptij eò magnificentius sentiant, quod eorum uxores à partu statim è lecto surgunt ad obeunda domestica munia antè dictæ canis factum audientes remittant spiritus inflatos, animique elationem comprimant.

De canum vigilantia.

CAP. XIII.

DE mulo supra ætatem suam laborioso, simul & de cibo publico ei ab Atheniensibus decreto, cum Aristoteles meminit, tum verò nos quodam loco commeminimus. Quod canis vigilantè quoque & fortiter non modo piè & humaniter Athenis fecit, non alienum est consuetudine nostra, institutòque opere declarare. Sacrilegus primum observato tempore intempesto, cum dormientes arctissimus somnus complexus esset, de multa nocte intra Aesculapij templum ingressus est, deinde ut permulta donaria ex æde surripuisset, re iam, ut putabat, confecta, discessum parabat. Excubitor canis intus aduigilans ad templi custodiam, æditimis qui noctu ad sacras ædes vigilias agebant, multo vigilantior expilatorem, direptorèmq; insequeretur.

sequebatur, quàm maximè posset expilationē direptionemq; horribili fremitu suo predicans. Fur primum saxi lapidatione facta, canem appetebat: deinde ubi is latrare non desisteret, illum allicere conabatur, panes & offas canum illecebras obijciens: verùm custos incorruptus canis, vel fur cum euasisset in domum suam, vel cum inde exiret, se illi implacabilem, inexpiabilemque præbens, furem latrare non desinebat. Tandem intellectum est ubi canis esset, ac simul animaduersum quæ ornamenta deessent: is ex hac canis vociferatione esse, qui tale furtum fecisset, in Atheniensium suspitionem adductus est, atque ut verberibus & tormentis in eum quæsiuissent, totam rem cognouerunt. Itaque ex lege hic capite damnatus, extremum dedit supplicium. Cani vero cibus publicè præbitus, & publicæ curæ, ut fidus custos habitus est: nempe qui editimorum nulli inferior vigilantia fuisset, fide etiam superior.

De naturali medicina quam capræ sua sponte nouerunt.

CAP. XIII.

C*aliginem oculorum, quam suffusionem medici appellant, caprinum pecus probe curare scit, cum enim conturbatum oculum & non probe affectum ad videndum sentit, eum ad rubi spinam & admouet, & reserādum permittit, hæc ut pupigit pituita statim euocatur, nullaque pupillæ*

lesione facta videndi usum recuperat, neque sanè hominum sapientia ad faciendam sibi medicinam eget, ac potius huiuscemodi curationem homines ab ea didicisse existimantur.

De elephatorum amore erga filios suos.

CAPVT XV.

Elephantorum flumen transmittentium minores natu sese traiciunt primi: hi verò qui sunt confirmata etate iam grandes, fluctibus obruuntur, duntaxat promuscidibus extra aquam eminentes; teneros vero pullos dentium proiectorum eminentia matres ferunt, ac simul tanquam vinculo promuscide illos complectentes, transuehunt: tum iuniores, vel labores, vel pericula suscipiunt, & antecedentibus etate, de cibo & potione concedunt, propter obseruantiam per quam cultu quodam & honore natu maiores dignandos existimant. Nunquam enim neque ex senectute infirmum, neque eum qui morbo teneatur, sui gregales deserunt: sed & fidißimi ei permanent, eiusque cum cæteris in rebus student incolumitati, tum verò etiam si ipsi insectatione urgentur, pro eo propugnant, & saucios, & fessos curant, ac integri, à vulneribus hastas, & iacula è corpore sauciorum, tanquam chirurgi periti extrahunt, vt ne homines quidem scientius pullos suos, adhuc à partu recentes, nunquam deserunt: at sanè illis à periculo tuendis constantissimè permanent, priusque animam amittunt, quam suos

suos catulos deserant. Nobis pueris vetula, cui Læ-
 nilla nomen erat, nō solum nobilis mulier, sed etiam
 nota apud omnes erat, ubi que ea fabulam ex senibus
 audiuit tum peruagari, illam cum seruo, quem ar-
 dentissime adamaret, stupri cōsuetudinē habuisse,
 & suorum flagitiorum maculis liberos suos affe-
 cisse, hi enim ex ordine senatorio erant, & iam in-
 de à patre, atque maioribus stirpem generis patritij
 trahebant. Itaque dolore ex maternis stupris tabe-
 scentes, eam cum lenissime submonuissent, ac ma-
 xime clam facinoris turpitudinem ostendissent,
 hæc porro libidine flagrans, simul & ex ea tan-
 tum effrenata, ut liberis proprijs amorem suum an-
 teferret: filiorum nomina apud principem detulit,
 ab eis insidias sibi factas dicens. Is autem suspitio-
 sus & timidus, qui tum imperator erat, calumnijs
 aures facile patefacere solitus, eiusmodi scelus ab
 ingenuorum hominum cogitatione alienum facile
 credidit. ita factum est, ut filij qui nefarium faci-
 nus nullum admisissent, indignissime necarentur:
 mater hanc ex delatione mercedem assequeretur,
 ut cum seruo licētius stuprum facere posset. Quid
 igitur aut Medæam, aut Prognen Atticam hic
 commemorare necesse est, cum memoriæ nostræ
 exempla immanitatis proferre queamus?

Quemadmodum ab aquilis terre stres testu-

T dines occiduntur. CAP. XVI.

Errenas testudines à se comprehensas ex alto

deicientes aquile ad saxa allidunt, & ex contrita testudinum testa extractam carnem exedunt conficiuntque, itaque Eleusinius Aeschylus tragicus poëta de vita migrasse dicitur. Cum enim is in saxo sedens ex consuetudine institutoque suo philosopharetur, & scriberet, eius caput à pilis nudam aquila saxum esse arbitrata, testudinem quam in sublime extulerat in idipsum deiecit, & sine aberratione iectum dirigens virum interfecit.

De carulo & alcedine. CAP. XVII.

CArulos senectute affectos alcedines uxores suæ in dorso gestantes circumferunt, mulieres contra maritos etate prouectos & præclare contemnunt, & peradolescensibus adijciunt oculum, tum etiam mariti in foeminas admodum adolescentes veneris infania feruntur, & vetulas aspernantur, à ratione remotius bestijs ipsis viuentes.

De propria vi & natura quorundam animalium. CAP. XVIII.

Hanc etiam vim & naturam quorundam animalium non alienum est explanare, ovis & asinus ineptissimis sunt moribus, & degeneribus animis, hinnuli, cerui, capræ, sylvestres lepores quos ptocas vocant poëtæ, à metu timidi existimantur, tum ex volucris passeres, ex aquatilibus mugiles, libidinosus est perdix: clam enim & silentio foeminas dicitur inire, muscæ & canes impudentes, atque importuni. Libidinosi cynocephali & hirci

hirci ad res venereas ardent : hos enim cum mulieribus venereo complexu iungi ferunt, & libidinis furore cynocephalos in virgines insanire, & vim inferre. Canes etiam cum mulieribus veneris consuetudinem habere deprehensi sunt. Nam Romæ mulier adulterij accusata à marito fuisse dicitur, adulter in iudicio canis esse prædicabatur. Inter canes cibi nulla est societas, ut per sepe de ossibus inter se sic lacerent & distrahant, quemadmodum de Helena Paris & Menelaus. Solos vero Mæphitos canes in medium auditione accepti rapinas proponere & communiter viuere, maxime omnium animalium defixis oculis deorum simulachra intuentur. Sues infidi, & iniqui adeo existunt, ut vel sui generis mortuum exedant & conficiant, quod idem factitant pisces quàm plurimi. Summè impius est equus fluuiatilis, nam parentem suum exest & conficit, impudentes & non facile reprimendi muscæ & canes. Lupi natura immanes & crudeles ideo existimandi sunt, quòd inter se vorant ad hunc modum, mutuas sibi molientes insidias. Eos enim ferunt primò in orbem circumagi, deinde excurrere, cum ex vertigine currendi, & caligine eorum aliquis lapsus sit, in eum humi stratum cæteri omnes facto impetu ipsum laniant. Hoc quidem facere solent, cum venationis facultate destituuntur, ita enim præ fame omnia nugæ putant, quemadmodum scelerati homines nihil non præ pecunia præclare

clare contemnunt. Cùm cæteris in rebus omnium bestiarum simia peruersissima est, tum peruersior, in his in quibus hominẽ imitari conatur. Cùm enim nutricem ex eminenti loco perspexisset pueri infantem in pelui lauare, & fascias in orbem contrahere, & in arctum ad aquæ expressionem contorquere, atque quo reliquisset loco puerum obseruasset, simul & circa eum ipsum à custodibus magnam introspexisset solitudinẽ, fenestella quæ tum pateret introiuit in domum ad puerum, quem similiter vt factitari à nutrice viderat, ex lecto sublatum integumentis nudauit, & feruidam aquam succensis nimirum carbonibus calescentem pelui afferens in miserum infantem infudit, atque interfecit. Malitiosa etiam hyena & versuta, & ea quam crocutam nominant. Hyena ad stabula noctu profecta humanum vomitum assimulat, eam vt canes exaudierunt sic ad illam ipsam tanquam ad hominem adeunt, ea comprehensos vorat. Callida item crocuta, primùm enim sese in densas sylvas occultans, materiarios fabros nominatim inter se appellantes auscultat, illorũque cuiuspiam nomen addiscit, deinde summa humani sermonis assimulatione comparans insidias, quod audiuit nomen humana voce appellat, ad eam accedit appellatus, retro vero illa cedens rursus appellat, idem iterum sepiusque ad humanam vocem accedit, vbi autem eum à socijs seduxit, & iam ab auxiliatoribus nudum

dum cōstituit, correptum interimit, ex eoque quem voce pellexit sibi instruit & conficit cibum.

Leo iniurias sibi illatas vlciscitur. CAP. XIX.

EVm à quo iniuriam acceperit leo, probe nouit vlcisci, & quãuis ex eo ipso nõ statim vltionem ceperit, tanto tamen post iram retinet, quoad penas pro maleficio sibi illato sumpserit: cui rei testimonio est Iuba Maurus, pater illius ipsius qui in triumphum Romam admodum puer ductus est. Is cùm aliquando iter per desertam regionem faceret, vt gentem quæ ab se defecisset sub iugum rursus mitteret, è suo comitatu quispiam, cùm præstanti nobilitate, tum egregia pulchritudine adolescens rei venatoriæ non imperitus, leonem casu secũdum viam animaduersum sagitta appetens, non ab ictu directo aberrauit, quin ei vulnus, non tamen mortem, intulit: vulnere is accepto, statim se subduxit. Tum ille qui vulnus ei inflixisset, vnà cum cæteris discessit. Anno vertente interposito, Iuba rebus, ad quas cum exercitu profectus fuisset, præclare gestis, eadem via regressus est ad eum locum vbi anno antè leo vulnus exceperisset. Is sanè & si in magna hominum multitudine erat adolescens, ab inuadendis tamen cæteris suum impetum sustentauit: illum dumtaxat qui se anno antè lesisset corripuit, & furorem acerbissimum, quem tandiu quàm dixi, seruasset, in illum ipsum hominem per adolescentem quem ab alijs internoisset, effudit, ac simul dilacerauit

laceravit, nec illum quispiam ab hac potuit calamitate vindicare. At gravissima leonis ira perterriti facti, qua potuerunt, fugam quaesiverunt.

Cancrorum diuersa genera CAP. XX.

Varia genera cancrorū audio esse, sunt enim saxatiles, sunt & lutenses: pariunt cancos algæ & harena. Figuræ ipsorum, & nomina varia multa sunt, sunt qui dromie appellantur, id est cursores, quòd longè latèque vagentur, nam vno loco stare nesciunt, sed modò circum littora errant, modò longius proficiscuntur. Causa sæpe erroris ut vel in loca saxosa, vel cœnosa perueniant, vel argumentum tantæ errationis, quod plus quiddam assequi cupiant. In Thracio Bosporo vbi fluctus rapidi ex Ponto deferuntur, & angustijs diffringuntur, ut cancos contra veniètes facile euertere possint, quod ipsum cancri præscientes postquam eò peruenerunt, singuli in sinuoso quodam loco se tenent, simul & reliquos expectant, deinde in eundem locum congregati adrepentes per crepidines præcipites in siccum ascendunt, & fluctuum vim euadunt, iter pedibus conficientes, cum autem hanc violentiam pedibus prætergressi sunt, rursus per crepidines in mare recurrunt.

De canum odio in adulteros. CAP. XXI.

Quemadmodum adulteris obtrectet, & inuideat Porphyrio, animal etiam prudentissimum, non modò moderatissimum, alibi si bona me-

moria

moriam sum, me dicere memini. Iam verò caniculum Siculum adulteris infestissimum fuisse auditione accepi. Cum adultera mulier coniugem suum peregre redire audisset, illum qui cum ea stupri consuetudinem haberet in latebras bene penitus, ut ipsa putabat, occultavit: verum & si ex servis non lautissimi modò, sed & ianitores pecunia corrupti, cum dominam ad occultationem adulterij iuuabant, tum adultero confidentiam ad inferendum stuprum afferebant. Tantum tamen huic mulieri hæc astutia absuit ad præcauendum, ut certe perparuus canis partim locum illum, quo adulter abdebatur latraret, partim pedibus fores constupratoris, receptatrices eousque conuelleret adoriretur, domino ut non mediocris terror inijceretur, ex eoque suspicaretur ibi malum aliquod latere. Quare fores effregit, adulterum comprehendit, qui eo animo cinctus gladio noctem expectabat, ut primò dominum domus interficeret, deinde verò, quam antè dixi uxorem duceret.

Quemadmodum capræ vitant hominis saliuam valentem interficere scolopendras marinas.

CAPVT XXII.

CApræ saliuam humanam perniciosam esse noscunt, itaque vitant, quemadmodum nos conamur quæ homini sunt pernitiōsa effugere, veruntamen sepe imprudens sibi noxia homo haurit, at non item capras saliuam hominis latet, quæ mari-

nas scolopendras potest interficere. Postea verò quàm capra proxima est vt iuguletur, non amplius cibum attingit ac nimirum indignum putans se in extremo ouili pecoris agmine incedere, gregē quidem antegreditur, at ipsam hircius barbæ fiducia antecedit.

De ouibus.

CAP. XXIII.

OMnium maxime animalium oues ad parandum faciles sunt, etenim ad verba pastoribus obediunt, & canibus obtemperāt. & capras sequuntur, simul & inter se amant, luporum insidijs minus idcirco patent, quòd non ita separatim à reliquis errant, quemadmodū singule capræ à gregalibus suis segregantur. Arabes dicunt ouium greges apud se musica plus sane quàm cibo pinguescere, sale delectantur, quod eiuscemodi cibus potionis desiderium mouet: neque etiam ignorant Boream & Austrum non minori esse sibi adiuuētō quàm arietis concubitus ad conceptionem sint. Ctesias ait apud Indos ouille caudæ latitudinē cubitalem esse. Alexander Myndius dicit in pōto amarissimo absynthio pingues fieri. qui ouillam lanā pexerit, atq; ex ea vestem confecerit, scabiem, vt ferunt, procreabit, ei qui ea vestiatur. Atque vt Boreas concipiendis maribus sit idoneus, sic fœminis Auster præclare tenent, perindēque vt vel hac, vel illa prole sit opus dum incuntur, aut in hunc, aut in illum ventum spectant. Achilles ad comburendū socium

in rog

in rogis iacentem, prece, obsecrationeq; humili & supplice uti, tum ut Iris ei ventos imploraret, & ipse quoq; aduenientibus sacrificium tanquam premium polliceretur, necesse habuit. Neoclis filius ventis sacrificare Atheniensem populum docuit, oues non item: at verò ventos administratos conceptuum sua sponte & non appellatos & promptos habent, ad quos periti pastores eas dirigunt. Cum enim Auster flat, tunc ut foeminae prolis numerus, quibus arietes admittunt.

De capum rursus beneuolentia. C A. XXI III.

Cum Icarium occiderunt affines eis qui vinum biberunt, & in somnu ceciderunt nullo modo scientes esse factum mulctam mortalem, sed somnum & capitis grauedinem, tum Dionysio volenti auxiliari primo agricolae suarum plantarum Pithius respondit, si vellent assequi salutem, Icario sacrificarent, & Erigone huius filie, & cani decantato, propterea quod propter exuperantiam amoris in suam dominam ipsi superviuere nolisset.

De cancris lutariis.

C A P. XXV.

Cancrorum genus est lutarium appellatum, colore alijs albidius spectatur. Hi in luto nascuntur. Cum incessit eis timor, humo se excitant: habent enim hi paruulas pinnas, quibus quidē subleuantur, sed his gradientes uti minimè necesse habent: cum autem iniectus eis est metus, nonnihil in his subsidij habent: non tamen admodum firmi, enim-

uero comprehenduntur, quòd sursum subuolare non queunt, quidam eos comedunt, & ex coxarum vertebris laboranti remedio esse ferunt.

De cancellis & turbinibus. CAP. XXVI.

A Conchis quidè inopes, & nudi primùm cancelli nascuntur, deinde eas tanquam domicilia ad habitandum deligunt: cùm enim vacuas & inanes offenderunt cõchulas purpuræ aut turbines, primò intra eas ingrediuntur, deinde cùm in amplio rem magnitudinem excreuerunt, quàm ijs ut capi queant, in testam laxiorem tanquam domum alteram demigrant: neque modo in supradictarum conchas immigrant, sed & in permultas alias vacuas transeunt, & amplio rem nacti ea tanquam maiore domicílio gaudent. Turbines regem habent, cui se faciles ad obtemperandum præbent, rex non modo magnitudine præstat, sed longè etiam & multum pulchritudine cæteris omnibus antecellit, quòd si commodum ei videatur demergi, hoc quidem ipsum primus facit, sin emergere idem incipit, itèmq; si commigrandum sit, ipse primus tentat, cæteri subsequuntur. Quicumque hunc regem ceperit, bene rem geret, omniàque ei commodè cadent. In vrbe Byzantio drachma Attica ei qui hunc comprehenderit præmium proponitur.

De echinis piscibus.

CAP. XXVII.

T Vrbo & tempestas ad terram echinos allidens è mari funditus in aridam expellit, hi
eius

eius periculi metuentes, cùm sentiunt mare inhorrescere, & ventorum accebitate procellas cieri, suis spinis lapillos ad gestandũ faciles tollunt, vt libramentum, ac firmamentum habeant ad euertendum opportune periculum à quo sibi timent.

De purpura.

CAP. XXVIII.

Purpura vehemēter edax est, longam linguam habet, ea attrahit quæ comedit, eadem etiam capitur. Capiendi modus eiusmodi est, Paruam nassam denso contextu, exiguis maculis purpurarij piscatores contexunt, intus in media nassa turbo piscis illecebra appenditur ad eas alliciendas, purpura maiorem in modum linguam distendere contendens eo pertinere, & strombum ipsum assequi conatur, & ne ab esca quam ligurit aberret, omnem eam necesse habet exerere, itaque ipsam eatenus exprimit, quoad intumescentem retrahere non quit, vnde fit vt eam piscator liguritione irretitam comprehendat.

De scolopendra & vrtica. CAP. XXIX.

Scolopendra marina terrestri perquam similis est, quam primum vt homo contigerit, statim pruritu mordetur, & simili, atque is qui ab vrtica terrestri pungitur doloris sensu afficitur. Pisces item vrticæ pruritum mouent, & vredinem concitant, sed non tam acrem quàm centipeda. Post æquinoctium vrticarum genus esculentius est.

De amore canū in nutritios suos. CAP. XXX.

CANUM proprium in altores suos beneuolentia, illud de viro Colophonio testatur. Is ad nundinas proficiscens vti quaedam ibi emeret (nam eius in mercaturis faciendis versabatur industria) pecuniam, seruum, & canem suum accepit, ac quidem seruus qui eam ipsam pecuniam ferebat, cum via aliquantum processissent, ad deijciendam aluum ex instituto itinere diuertit, quem secutus est canis, seruus postquam necessitati dedisset operam, è terra marsypium tollere oblitus discessit. At verò canis ibi remansit, marsypio incubans, deinde simul vt ad emporium dominus & seruus venissent, re infecta, cum nummi eis abessent ad emendum, eadem via qua profecti fuissent reuersi sunt, atque cum eò venissent vnde prius ille diuertisset de recta via ab itinere suscepto deflexerunt, eodem vbi sane nummos seruus reliquisset, vbi canē marsypio incubantem præ fame vix spirantem offendunt, qui vix dum viderat dominum & cōseruum suum cum à marsypio se remouens, vno eodēque tempore & custodia, & vita excessit. Non igitur Argus canis fabulosum poëma erat, ò diuine Home re, siquidem eadem acciderunt cani supradictō.

De fuga elephantorum, atque vt sunt leonibus formidabiles. CAP. XXXI.

CVM à venatoribus elephanti tanquam milites in bello, funduntur & fugantur, non alij
ab

ab alijs separatim, sed omnes simul & communit-
 ter in fugam se dant, ac simul inter se prementes ad
 gregales suos adhærescunt, horum autem qui iam
 sunt firmata & integra ætate, reliquos sic circum-
 cludunt, tanquam pugnacissimi propugnatores to-
 tum agmen circummuniunt, qui verò longius sunt
 ætate prouecti, atque matres sub se quæque suos
 pullos ita occultantes, perrarò hi paruuli vt videan-
 tur, subtermedium obtinent locum. Quod si hos
 ipsos sic frequentes coactos leones perspiciant, alijs
 aliò in fugam tanquam humili, ab elephantis sibi
 incredibiliter timentes, sese in fugam coniungunt:
 & tametsi antea formidabiles, maximos terrores
 adferebant, & vel solo conspectu denuntiabant,
 ex horum tamen aspectione exterrentur: nunquam
 verò elephanti ab reliquorum agmine secernitur,
 nisi aut filiorum suorum, aut egrotantium causa:
 pro his nimirum nihil non moliens inexpugnabilis
 manet. Contra omnium ferarum venena remedium
 est elephanti adeps, quo si quis inungatur & nudus
 contra efferacissimas bestias procedat, illesus di-
 scedet. Arietis autem cornua & suis grunitum
 horrescunt.

De amore elephantorum erga nutritios

suos.

CAP. XXXII.

CUm Porus Indorum rex, in prælio, quod cum
 Alexandro cõmiserat, multis telis confixus
 esset, elephanti quo vehebatur, & si sane multis

etiam ipse sagittis vulneratus erat, defixa tamen in corpore Pori tela, leniter & cautè promuscide extrahere non prius destitit, quàm domini intellexisset ex redundati sanguinis profusione, debilitari & euanescere. Itaque leniter & sensim se inflexit, vt ne ex alto decidens, Pori corpus graui casu affligeretur magis. Cùm autem Pyrrhus Epirotarum rex ad Argos occubisset, in eo conflictu elephantus fuit qui sessorem suum tantopere amaret, vt non prius (quamuis auriga iam cecidisset) currere omiserit, quàm suum nutritium ex hostibus & seruasset, & intra fines amicos reportasset.

De canum rursus amore singulari in dominos. CAPVT XXXIII.

CVM Hircanis & Magnesiis canes quasi societatem bellorum gerendorum inire solebant, hisque maximo ad bella inferenda, adiumentum erant. In pugna ad Marathonem commissa cuiuspiam Atheniensis canis, summa contentione illi tulit auxilium, ac simul ex ea actione vterque in varijs scriptionibus honoris memoriam consecutus est. hoc sane admirabilis canum amoris exuperantiam declarat. Cum Polus, cuius dum viueret munus erat tragœdias agere, animam quoque egisset, & antiquo more cremaretur, canis eius alumnus in medios rogos sese immittens, viuis vnà cum altore suo exustus est. Rogo etiam eodem in quem
Mentor

Mentor impositus fuisset, huius canes voluntariam mortem sibi consciuerunt. Ut verò Theodorum saltatorem sui propinquis, in sepulchrum imposuissent, eius Melitensis catellus, ultro seipsum in cadaueris tumulum iniiciens, pariter cum domino humatione & sepultura affici voluit. Natio Aethiopum est, quæ canē, & habet regem suū, & illius etiam appetitui paret, si adulatur, eum non iratū esse credunt: si latrat iram agnoscunt, tum etiā vellicationes, ululatus, discursus coniectantes, ei obtēperant.

Quòd ceruæ feminae cornua non gignunt.

CAPVT XXXIIII.

Q*ui dicunt ceruam cornua non habere, non verentur contrarios testes. Primum Sophoclem dicentem ad pastiones quædam cornigera cerua ab altis collibus serpebat, & rursus terrebat ceruas cornigeras: & hoc quidē Sophocles in Eleadis. Euripides verò in Iphigenia, Ceruam cornigeram dabo manibus Achæorum, quam simul cum puella iugulabunt, idem Eurixides dicit in Timenidis ceruam cornua habere. Venit ad ceruam aureis cornibus armatam. Thecæus ipse poëta canit aures, cornibus prædictam ceruam agentē, & Anacreon in foemina veluti hinnulus lactens in sylua, à cornigera matre relictus terrebatur.*

De canū rursus beneuolentia. CAP. XXXV.

I*llud etiam est argumēto summæ beneuolentiæ canum in suos patronos: nam cum Polus tragœ-*

diarum actor mortuus esset, & iam cōbureretur, eius canis domesticus in rogam insiluit, & vnā cum domino se ipsum combussit, similiter cū Mentor deflagraret, eius canes simul se exusserunt voluntarij. Theodorum fidicinem præstantem in tumulum propinqui imposuerunt, ranis Meliteus in ipsius sepulchrum se ipsum proiecit, & simul sepultus est. Audio esse Aethiopum gentem, cuius rex est canis, & huius parent affectui: nam cū adulatur, sciunt esse non iratum: cum latrat, eius iram intelligunt.

De beneuolentia anseris & elephanti.

CAPVT

XXXVI.

CVM Lycadem peripateticum altorem suum anser tantopere amaret, vt & cum ipso simul ambularet, & cum ille sederet, hic quoq; ab ambulando conquiesceret, & ipsum nunquam relinqueret, eum ipsum non minus ambitiose quàm aut fratrem aut filium sepulture honore affectit.

De mulo.

CAP.

XXXVII.

MALITIOSE factum muli Thales Milesius manifestò deprehensum ingeniose admodum vltus est. Cū enim ille sale onustus fluium aliquando transmitteret, vsu fortè euenit vt & caderet, & sarcina euerteretur, sal autem aqua perfusus liquefieret, is ex eo quòd iam ab onere solutus & liber factus esset, magnam lætitiā voluptatēque cepit, & simul vt quantum inter laborem

☞

Et otium interesset cognouisset, in reliquum tempus fortunam sibi iam magistram statuens, quam primò labè & casum inuitus fecisset, deinde summa cum voluptate prudens & sciens admittebat: hoc quidem ipsum Thales ubi intellexisset, sapientia vlciscendam illius malitiam arbitratus, pro sale eum spongijs & lana onerari præcepit. Mulus instructarum sibi insidiarum ignarus, ex veteri consuetudine cecidit, cum autem aqua completum onus esse grauius sensisset, atque astutiam in detrimentum sibi versum percepisset, ex eo tempore sine fraude & molestia flumina transiens ab omni lapsu tibias sustinebat, & salem ab eo incommodo integrum conseruabat.

De elephãto mulieris amatore. C A. XXXVIII.

IN Antiochia Syriæ vrbe audio cicurem elephantum fuisse, huncque dum ad pastiones iret, mulierem corollas vendentem cum quàm suauissime aspexisse, tum verò etiam quàm libentissimè in illius conspectu acquieuisse, atque huius faciem promuscide tersisse, suauiterque contrectando illi blanditum fuisse: mulierem vicissim ex suo artificio illecebras amatorias, corollas videlicet ad tempus ita contexuisse, vt quotidie illi quidem sumere operæpretium, huic verò etiam opus largiri esset. Postea autem quàm mulier excessit è vita, elephantus nec pristinae consuetudinis compos, nec quam amaret amplius mulierem videns, tanquam amans

qui amasiam amiserit, sic eam desiderabat, animó-
que incitabatur, ac qui antè mansuetus fuisset, hu-
manitate expulsa, feritatem induebat, tanquámque
homines ex tristitia, ac mœrore laborantes de po-
testate animi exeunt, sic is furens ferebatur. Mu-
lieris forma hoc animal capitur, atque hebescens ad
eius pulchritudinem, remittit furorem animi sui.
Riualem verò fuisse in vrbe Alexandria elephan-
tum ferunt Aristophanis Byzantini, de quadam
muliere coronas texente. Omnia bene olentia amat,
vnguentorum & florum odore permulcetur.

De religione elephantorum. CAP. XXXIX.

EX orientem solem elephantum venerantur, pro-
muscidem, tanquam manum aduersus solis
radios alleuantes. Itaq; hos ei charos esse & egre-
gie diligi Philopator Ptolemæus testis est nobis lo-
cuples. Is sane post partam victoriã eius belli quod
cum Antiocho gessisset, cum quã gratissimus
aduersus solem, quem deũ existimabat, esse vellet,
próque victoria ei gratias persolueret, tum alia ma-
gnifica sacrificia fecit, tum verò quatuor elephan-
tos, bene magnitudine grandes, existimans se sic
Deum religiose colere, primum immolauit: deinde
cum in somnijs minis Dei perculsus fuisset, ob in-
uisam numini talem hostiam, religionis metu per-
motus, pro immolatis ex ære quatuor elephantos in
honorem solis excitauit: hoc vt supplici facto hunc
sibi placatum efficeret. ergóne Deum elephantum ve-

neran

nerantur? homines autem rationis participes, sitne Deus necne sit, dubitant: tum si sit, humanas ne resurrectione, & administratione dignetur.

Ibis non sordidam aquam bibit & de elephanto. CAP. XL.

IN Aegypto sacerdotes non omni aqua se aspergunt, sed ea duntaxat ex qua ibim bibisse credunt, nam plane sciunt hanc nunquam solitam esse bibere aquam sordidam. Elephantos audio in vulneratos leniter velut chirurgos manu extrahere tela, & hastas ex vulneratis. Gaudebat Pyrrhus cum audiebat se vocari aquilam, similiter Antiochus cum se accipitrem appellari percipiebat. Varia hæc quidem & congesta dicentur, sed tamen ab homine docto non indigna.

Quemadmodum taurus, equus, ceruus Mithridatem amauerint. CAP. XLI.

Mithridatem Ponticus cum somnum capiebat sui custodiam corporis non modo armis & satellitibus, sed & tauro, & equo, & ceruo, quos mansuefactos habebat: hi enim ad custodiam dormientis Mithridatis aduigilantes si quis accederet, celeriter ipsum ex respiratione sentiebant, atque ille mugitu, alter hinnitu, alius sua propria voce Mithridatem è somno excitabant.

Ferarum bestiarum filij diuersis nominibus

appellantur. CAP. XLII.

Ferarum bestiarum filij diuersis nominibus appellantur

pellantur, & earum pleræque duplici nomine nuncupantur. Leonum prolem catullos & leones appellari testatur Aristophanes Byzantius, pardalium filij catuli etiam appellantur, & arceli: sunt tamen qui dicunt alterum genus pardalium esse arcelos, at thoum solummodo catuli solent nominari, & tigrium similiter & formicarum, & pantherarum, videntur etiam lyncum filij similiter appellandi, In lasi nuncupatis dithyrambis sic inuenitur catulus dictus filius lincys, simiarum audio catulos dici eosdémque pithecides, bubalorum pullos, & orygam si audias ne mirere, idem ille Aristophanes Byzantius dicit canum & luporum scylaces posse vocari, atque etiam luporum posse appellari lycides, vt confirmata etate recte vocentur monolycus, leporum, lagides vocantur, at qui confirmata etate sunt, ptocas vocare solent poëtae, Lacedamonij vero tachinas appellant, vulpium vero filij alopecides dicuntur, at ipsa mater vocari potest cerdo, & scaphora, & scindacus, aprorij vero filij molobria nominantur, audias etiam hipponactem & ipsum suam molobritē nominari alicubi, vocantur vero etiam suum monie quidam, dorcadum vero zorca & proces solent appellari, histricum & huiuscemodi filij obria appellatur, & meminit Euripides nominis in tragœdia inscripta Pelias, & Aeschylus in Agamemnone, & piscatoribus foetus qui adhuc in ventre sunt vocant embrya

brya, etiam auium & serpētum & crocodilorum, quidam embrya etiā psacalos vocant, vt sunt Thes-
sali. Teneras vero auiculas pullos, & ortalichos, gallinarum vero filios alectrides vocant, & an-
serum chenides, & chenolopēcum chenolopicides, & eiusmodi similiter formantur, Achæus tragæ-
diarū poëta pullum hirūdinis moschum nominauit.

Quemadmodum beneuolè affectus est in be-
ne de se meritos leo. CAP. XLIII.

Probitatem quæ beneficium agnoscat animalibus rationis expertibus inesse sine vlla ingenuarum artium doctrina & sapientia, quam circulatores philosophiæ quidam se excogitasse gloriantur, illa quæ mox dicam argumento sunt: cum enim à senatore Romano seruus cui nomen Androcles erat, aufugisset, quia facinus quodpiam nefarium (id verò quale fuerit ignoro) admisisset, & vero in Aphricam venisset, relictis urbibus in desertissimam processit regionem, ibi quæ cùm ardore solis torreretur, speluncam subiens, ab æstu quiescebat: hæc autem spelunca leonis erat cubile. Postea autem quàm ex venatu leo summo cum dolore quo laborabat ex pede transfixo stirpe à summo præacuta reuertisset, atque in iuuenem qui intra specum abdebatur, incidisset, ipsum leniter aspexit, ac blandiri cœpit, pedemque porrexit, & quo ad poterat sibi stirpem extrahi rogabat. Ille primò, & si mors illi necessaria erat, ab eo pertimuit, deinde postquam

postquam mansuetam vidisset beluam, & pedis morbum cognouisset, tum id quod pedem vexaret, euellit, tum verò dolore liberauit. Qua curatione leo delectatus, illum hospitaliter & amicè tractando, & quæ venaretur cum illo communicando, præmium salutis persoluit. Is quidem incoctis, vt leonum mos fert, pascebatur: ille verò assis vescebatur, communique vtriusque mensa secundum suam quisque viuendi rationem utebatur. Itaque totum triennium ibi Androcles etatem duxit. Cùm eiusmodi habitationis illum tæderet, iamque sollicitudinibus eius animus expleretur, à leone discedens, vagari cœpit: cùmque vbi esset, intellectum fuisset, comprehenderunt eum, vincitumque Romam ad dominum miserunt. Hunc dominus tum de his quæ admisisset facinoribus reum facit: ita factum est, vt is sic capite damnaretur, vt distrahendus bestiis daretur. Tum verò ille Libycus leo forte captus fuit, & in theatrum immissus, simul & eo ad pereundum coniectus est homo leonis aliquando hospes, & conuictor. Primum quidem seruatorem suum non recognouit: leo contra statim hominem diuersorem suum agnouit, suauitòrque blanditus est, & totius corporis inclinatione ad pedes hominis se abiecit. Androcles tandem suum hospitem recognouit, & leonem tanquam peregre venientem amplexatur. Interea pardalis Androclē cum inuadere aggredieretur, leo illum, qui videlicet

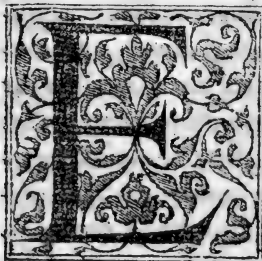
ei aliquando salutem attulisset, ab huius laniatu seruauit, illamque lacerauit. Spectatores, ut par erat, incredibili tenebantur admiratione. Qui autem spectacula praebebat, Androblem accersuit, ab eoque totam rem cognouit. Inde primò rumor in multitudinem affluxit, deinde re cognita, populus clamorem sustulit, cunctisque concessus multiplicem plausum dedit, homini ipsi, & leoni esse largiendam libertatem.

AELIANI LIBER
octauus historiae animalium.

De Indicis canibus.

CAP. I.

R Indicarum rerum scriptis, de his quae subsequuntur docemur, canes foeminas multo generosissimas, tum ad inuestigandas feras narium sagacitate praestantissimas, tum verò ad cursum velocissimas in loca

vbi tigridibus est habitandi consuetudo, venandi rationibus eruditi, perductas ut primùm ad arborem alligarunt, aleamque, ut vulgò dicitur, iecerunt, discedunt

dunt. In has autem tigres incurrentes venationis inopia ex fame laborantes lacerant. Si autem ad libidinem inflammati, & cibo completi sunt, cum canibus complexu venereo iunguntur, nanque illi quoque cum sunt exsaturati, venerem meminerunt. Ex hac quidem tigridum cum canibus, tigris qui non generatur, sed semen ad deteriores delapsum, maternum genus referens, canis efficitur. Ij canes tigride patre nati, vt vel cerui, vel apri venatum præclare spernunt, sic cum in leones incurrun, gaudio vehementi exiliunt. Summa Indus nobilitate homo Alexandro Philippi regis filio, horum roboris canum, sic periculum fecit, vt primò ceruum emitteret, canis ex eo loco, vbi quiescebat, eum despicatissimum habens, nihil se commouit, deinde ad aprum dimissum, quemadmodum affectus fuerat, in ceruum immotus permansit, tum vero vbi rursus immissus fuisset, atque hunc, atque alios despicatui ducens, ab eo iniadendo se tenuit, ad extremum hic leonem quem protulissent in medium, vt vidit, cum ira exarsit, ac profecto tanquam iustus hostis in certamen descendisset, sine mora intrepidus inuasit, atque acerrima comprehensione, leonem constrictum tenens, illius fauces premebat, & suffocabat. Tum Indus qui hoc spectaculum regi præbebat, qui que probè sciebat eius robur animi & constantiam, primum huic caudam abscindi iussit, is præ ipso leone, quem mordicus tenebat, sibi

caudam

caudam facile abscindi patiebatur, deinde etiam
crus unum suffringi imperavit. Is verò equè ut à
principio urgebat, & perinde nihil remittebat,
quasi alienum crus, & ad se nihil pertinens suffrin-
geretur. post alterum, unde quoque is nihil commo-
tus arcte tenebat, tum tertium incidi præcepit, is si-
militer ut antè nihil se relaxavit à retinendo leo-
ne: tum etiam quartum crus abscindi voluit, is ni-
hilo remissior factus, nihilòque minus leonis reti-
nens maximo robore ad eius perniciem incumben-
bat. Denique & si caput à reliquo corpore abscis-
sum erat, illius tamen dentes, ex illa leonis parte, in
quam primum defixi fuissent, pendebant simul, &
quamvis is qui eos in initio defixisset, iam mortuus
esset, eius tamen ipsius etiam nunc ex leone appen-
sum caput sublime ferebatur. Hic cum Alexander
non mediocri dolore afficeretur, ipsius admiratio-
ne virtutis obstupefactus, quod is qui tale virtutis
experimentum dedisset è vita, quam ex robore ani-
mi cedere maluisset. Quare Indus videns Alexan-
drum ex huius casu dolorem non mediocrem ce-
pisse, quatuor canes huic simillimos illius dona-
vit: ille cum grato & iucundo animo eos munere
accepit: tum verò eum ipsum qui dedisset tanto
pretio, quanto par esset præstantissimum regem,
remuneratus est. Itaque horum quatuor munere
Alexander ex memoria dolorem quem ex primo
suscepisset, deposuit.

De fide quam venatoribus canes in venando seruant. CAP. II.

OMnis canis venaticus ex eo quod ceperit feram, non mediocri voluptate afficitur, & tanquam premio, si dominus ei permittat, sic ea capta utitur. Si quidem non conceditur, bestiam seruat, quo ad venator aduentarit, de totaque captura pro suo arbitrato statuerit. quod si mortuo vel apro vel ceruo inciderit, non attingit quidem nec enim alienis se laboribus adscribit, nec que ad se non pertineant, sibi assumit: ex quo apparet emulationum virtutis natura eum non expertem esse. nec enim carnes querere, sed victoriam amare videtur. nec iam alienum est explicare, quid vsu venandi peritus canis agat, in eo ipso temporis articulo, cum venator longo venatoris vinculo alligatus. Antecedit, & sumentio odoratur simul, & quandiu nulla ei præda occurrit, ante venatorem præcurrit, quia suo sensu narium acerrimo ad sensum venationis percipiendum habilior existat, atque alacribus & promptis ad inuestigandum naribus magnos venandi processus efficiens, venatorem ad pergendum ire ulterius attrahit, & allicit. Si verò vestigia deprehenderit, & quodam bestie sensu afficiatur, hic se subito retinens, sistit pedem, & quod venationis proventus prope sit, gaudio perfusus venatori blanditur: eò ille cum proximò accessit, eius osculatione pedum, & complexu inuitat ad prædam,

ac simul ad institutam venationem incumbere perseverat, & pedetentim usque eò procedit, quoad ad cubilis locum pervenerit, quem ultra non progreditur: quo animadverso canis dux, propria venatorum significatione prædam adesse, his qui retia ferunt denuntiat, hi autem retia circumijciunt, canis intelligens voce opus esse, ad excitandam feram, latrat, ut ex fuga in casses incidens comprehendatur. ex hac porrò capta, canis quemadmodum viri, qui ex pugna victoriam retulerint, sic exultat letitia, triumphat gaudio, & quasi vitulatur. hæc de captis apris & cervis agunt canes.

Parem gratiam delphini referunt bene de se meritis. CAPVT III.

AD referendam gratiam delphini hominibus iustiores sunt, cum tamen lege Persarum, quam laudibus tollit Xenophon, minimè teneantur. Coeranus sic nuncupatus, natione Parus, à piscatoribus delphinos ad Byzantium captos argento redemit, & liberos dimisit: ex ea libertatis largitione hanc collegit gratiam, ut naue quam viris (sicut in sermonem hominum venit) Milesiis vectoribus plenam duceret, in medijs angustijs. Parij maris funditus eversa, & vectoribus naufragio perditis, illum ipsum delphini ex hoc periculo seruarunt, eique ad parem gratiam

cum beneficio quod priores ab ipso accepissent, persoluendam satisfecerunt: quod quidem ipsum saxum nomine Ceranium, quo ipsum exposuerunt facile ostendit. Itaque postea Ceranum mortuum secundum mare illud cognatione ei proximi sepultura affecerunt: quod quidem ipsum, ut delphini senserunt, frequentes tanquam ad iusta funeri persoluenda ad littus conuenerunt, & quoad pyra arderet, tandiu sicut amicis amici fidi permanserunt: deinde restincto rogo discesserunt. non item certè homines ac potius viuos colunt, & eos quidem diuitijs diffuentes & opibus. Contrà verò ab ijs defunctis & si iustis exequiarum carent, se totos auertunt, ut ne gratiam pro beneficijs, quibus ab eis dum viuerent, affecti fuerunt, persoluant.

De piscium mansuetudine & de murena.

CAPVT IIII.

Pisces ad hominum consuetudinẽ mansuescunt, & cum appellantur intelligunt, & è manu largientium cibos capiunt, ut anguille in sacra Arethusa, murena Crassi Romani omnium prædicatione celebrata sic in auribus, & gemmis distincto monili tanquam sane eximia formæ pulchritudine puella ornabatur, & appellantis vocem Crassi agnoscebat, atque ad eum adnatabat, cùmque quippiam ei porrigebat, gaudio exiliens prompto, & parato animo accipiebat. Hanc ille mortuam fleuit uberiorius, atque honore sepulture affecit, at enim cum

ali

aliquando asperè & acerbè Domitius in hunc dixisset, stultè Crasse murenam fleuisti mortuam, ad hæc respondens Crassus, Equidem inquit, de bestie morte fleui, tu vero nullos ne ex trium quidem vxorum interitu quas ad sepulturam dedisti, luctus percepisti. De crocodilis hanc etiam auditionem ex Aegyptijs accepi, sacros esse & mansuescere, & à ministris se facile contrectari sustinere, & sibi frustra esculenta in dentes insita extrahentibus patulum os præbere, atque antiquiores & præstantiores diuinatione pollere Aegyptij ferunt, idque Ptolomæi testimonio comprobant: eum sane cui ex crocodilis antiquissimum & præstantissimum appellaret, non exauditum fuisse, cum cibaria ei comedenda obieciisset reieciisse, inde sacerdotes collegisse ex Ptolomæo, iccirco crocodilum quòd eum vicinum ad moriendum prænosceret, cibum capere noluisse.

Vt Lycij populi diuinant per pisces. CAP. V.

Avibus quosdam diuinare audio, & aues obseruantes examinare volatus ipsarum & sedes, & celebrantur in hac sapientia Tiresias, Polydamas, Polyidos, & Theoclymenus, & alij multi viscerum positiones & naturas cognoscere optime nouerant. Audio etiam esse qui farinis diuinent, & cribris, & caseolis, accepi etiam inter Myram & Phellum oppida, esse vicum nomine Scyrrham, in quo diuinant quidam ex piscibus, &

sciunt quid sibi velit piscium vocatorum accessus
 & recessus, & cum pisces non audiunt vocan-
 tem, quid significant, & cum multi accedunt,
 quid demonstrent, quid item cum saltant, cum
 mortui fluitant, quid cum cibum capiunt & rur-
 sus quid cum non capiunt ostendant.

Quænam facile capiantur à quibusdam.

CAPVT VI.

Nullo negotio lupi asinos comprehendunt, &
 facile è vita tollunt meropibus apes, & hi-
 rundinibus sicadæ sunt faciles captu, à ceruis ser-
 pentes expedite capiuntur & interficiuntur, par-
 dalis cursus celeritate cum alia pleraque assequi-
 tur, tum verò maxime simias exceptat.

Quemadmodum bestia quædam sine mor-
 tu mortem inferunt.

CAP. VII.

MEgasthenem audio dicentem in mari Indico
 quendam pisciculum nasci, eumque quoad
 viuit in profundo quidem natantem non apparere:
 mortuum verò ad summam aquam existere &
 fluitare, qui cum contigerit animi defectionibus
 primum tentari, deinde obire morte. In libro de the-
 riaca Apollodorus ait eum qui chersydrum con-
 culcauerit etiam si morsus non fuerit, mortem cum
 vita commutare, quod eius tactus quiddam omnino
 tabificum habere dicatur: tum ei qui curare &
 quoquo modo remedium asferre morienti tentaue-
 rit, ex sola eius qui conculcauit tactione pustulas
 exoriri

exoriri. *Aristoxenus* quodam loco dicit, virum qui serpentem quendam interfecisset, nullo morsu ab ea affectum ex solo tactu vitam amisisse, illiusque vestem quam eo tempore cum serpentem interimebat gestaret, non ita multo post putruisse. *Nicander* amphisbenæ pellem inquit bacillo circumiectam omnes serpentes pellere, & alia animalia, quæ etiam si non momorderit sed tetigerit, interficit.

Qua ratione se curât & sanât canes. C. A. VIII.

Cum redundantia canis vexatur, herbam in maceris nascentem nouit, qua comesa omne id, quo affligitur cum multa pituita & bile euomit, & valde aluum deijcit, sibi que salutem affert sine ullius medici opera, quo ad expellendam ei bilem nihil ei opus est, quæ nisi curetur rabiem facit. *Lumbricis* vexatos *Aristoteles* ait herbam edere. Si vulnus acceperint lingua huic medicinam faciunt, vulnerum obligationibus & pharmacorum temperationibus multam salutem dicentes, atque ad salutem plagam reducunt. Nec verò canem illa fallunt, quod & si *fraxini* fructus ad pinguitudinem perducit sues, tamen sibi dolorem vertebræ coxarum contrahit, itaque videns suillum pecus illius fructu exsaturatum ab illo abscedit: contra autem homines ratione præditi recte admonentibus non obtemperantes perniciosis sæpe rebus immoderate abutuntur.

Quemadmodum contra insidias elephanti
se gerunt. CAP. IX.

Insidie quas elephantis venatores instruxerint, non eos facile latent. nam cum ad foueam, quam contra ipsos suffodere venatores solent, proximi accesserunt, seu naturali quadam intelligentia, seu retrusa & abdita præsentione, & scientia rerum futurarum, à progrediendo ulterius se sustinent: ac quàm mox itinere conuerso, venatores inuadunt, vique & impressione, sese in medios insidiatores incitant, simul & eos euertere conantur, fuga vt salutem contra insidias superiores facti adipiscantur. Id igitur temporis cum atrox pugna, tum verò vel hominum, vel elephantorum cædes, & occisio fit multiplex. huius pugne ratio talis est: **H**omines quidem eminus hastas & iacula intorquentes, ac collimantes, ictu àirecto eos feriunt. Contra elephanti, ex hominibus si quem cecidisse animaduertent, statim violenter illum & corripunt, & ad terram à se abiectum, proterunt, & conculcant: simul & cornibus (sic enim eorum dentes appellantur) tandiu profligant, quoad miserabili, & referata acerrimis doloribus morte, hunc proiectum affecerint. cum autem huiusmodi animalia inuadunt, tanquam vela ex animi incitatione quàm contentissimæ aures, quas habent patulas, intendunt, & pandunt more magnarum struthionū, que vel dum fugiunt, vel dum inuadunt explicatis alis feruntur.

Itémque

Itémque promiscidibus, sub cornua redactis, & contractis quemadmodum rostra nauium plenissimis velis propulsa, sic elephantum vehementi impressione irruentes, multos mortales funditus euertunt: tumque perinde vt tuba belli classicum sonans, clamores vastissimos edunt. Humi porrò prostratorum, & genibus contritorum, & ossium obtritorum, tantus est strepitus, vt vel illinc longissimè exaudiatur: nec non sæpe elisis oculis, naribus distractis, fronte disrupta, facieique forma amissa, non vel à proximis cognatione sibi noscuntur. Iam ex his nonnulli ad hunc modum inopinatò seruantur. Quamuis enim sanè venatorem beluæ cursus celeritate comprehenderit: præ tamen vehementi impetu, hunc transcurrens, genibus in terram præcipitibus actis, cornua aut in radicem, aut in quippiam aliud tale compingit: ex quo retinetur, ac vix dum se retraxit, cum venator elapsus iam salutem fuga est consecutus. In hac igitur pugna, elephantum sæpe vincunt, sæpe item varijs terroribus iniectis vincuntur. Tubarum enim clangor vastum clamorem efficit, ipsique homines armis concrepantes, clypeos videlicet hastis contundentes, & vlulatum tollentes, strepitu vndique omnia circumsonare faciunt: tum vero partim in terra ignem incendentes, partim in sublime tollentes, ac tanquam fundamentum contorquentes, partim ignitos torres iaculantes, atque etiam longas faces in ferarum oculos ma-

gna vi inferentes, & intrudentes, eis hæc omnia egre intuentibus, timorem afferunt: vnde adeo impelluntur, exterrētūrq;, vt interdū in foueam, quā ante declinabant, detrudantur & compingantur.

De serpente qui Aleuam pastorem Thessaliam amauit. CAP. X.

HEgemon in Dardanicis versibus de Aleua Thessalo cum amatum fuisse à serpente conscribit, tum Aleuam habuisse comam auream verbis exaggerat, at ego satis habeo dicere eum comam flauam habuisse. Idem tradit in eius amorem inusitata magnitudine serpentem, cum ad Thessalicum fontem nomine Hæmonium boues pasceret, venisse, sensimque adrepere, ad suum amatum solitum fuisse, & comam illius osculatione prosecutum fuisse, & faciem linxisse, & venantem multa illi tulisse & dono dedisse, etenim si glaucæ citharædæ, quam Ptolomæus etiam amaret, amore incensus fuerit aries, & in Iasso vrbe puerum amauerit delphinus, quid vetat serpentem flagrasse amore in pastorem forma præstantem, & cum acres atque acutos oculos haberet, bonum eximie pulchritudinis iudicè fuisse. è natura igitur bestiarum est non modo sui generis, sed etiam alieni animalia modò formosa amare.

De paria serpente. CAP. XI.

PArias seu paruas (sic enim vult Apollodorus) igneo colore est, & magnis est oculis & pulchris

Pulchris & acribus, & largo ore, nihil mordēdo nocet, sed mitis cū sit, deorū humanissimo Aesculapio ipsum cōsecrarunt, & eius ministerio dedicarunt.

Quemadmodum delapfos boues in lacum lupi capiunt. CAP. XII.

SI boui qui in profundā incidērit paludem, lupi interuenerint, extrinsecus terrorem ei iaciunt, eundēque periculi denuntiatione agitant, non extra paludem cum permittentes egredi: quem postquam diu multūque in paludis angustias cōpulsus: & in luto uolūtatum suffocari coegerunt, maxime omnium illorum strenuus in aquam insiliens, & mordicus bubulam caudam tenens, extra paludem in terram ipsum trahere aggreditur, simul & huius alter caudam apprehēdēs ipsum trahit, & secūdum tertius, & hunc ipsum quartus hoc idem usque ad postremum qui extra aquam consistit faciunt, atq; ad hunc modum extracto in aridum boue, lupi explentur & satiantur. Iam verò bouis errantē vitulum per insidias inuadūt, & arreptis naribus trahunt, is contrā sese retrahit, & permulta interim pugna editur, dum illi hunc vi expugnare, hic resistere conatur: cum autem hunc tam pugnaciter contra se repugnare perspiciunt, eum obnitentem remittunt, is ex vi retrahendi se, & cōtra eos tergiuersandi, retro versus in dorsum suū recidit, lupi facto impetu eius ventrem lacerant, & distractum exedunt, & conficiunt.

De scorpionibus Aethiopicis. CAP. XIII.

IN Aethiopia nuncupatos sibritas scorpios (sic enim ipsos indigenæ nominare solent) audio comedere lacertas, aspides, sphondylas, & omne genus serpentium, horum scorpionum excrementa qui conculcauerit, exulceratur. In Corcyra serpentes procreantur appellatæ hydræ, quæ se retorquentes retro versus ad insectantes spiritum malum anhelant & ab impetu suos insectatores reprimunt, ab seseque auertunt. Typhlopa, quem etiam Typhlenam nominant & cophiam murenæ caput habere simile in sermonem hominum venit, tum per paruulis oculis esse, ex his duobus nominibus alterum ex eo trahit, quod non sint ei oculi probe affecti ad videndum. Cophiæ nomen iccirco habet, quod hebetes eidem aures sint: adeo item dura est pelle, vix ut tandem secari queat. Acontiam aiunt esse chersydrum, propterea quod etiam in arido permultum versetur. hic omni animalium generi insidias molitur. Huius cautio in faciendis insidijs eiusmodi est, ut secundum vias abdite lateat, persæpe etiam correpens in arborem conscendat, ibique sese contortè concludens, & in orbem coarctans, caputque in spiram occultans, ut prætereuntes tacitus ex occulto perspexerit, in id ipsum quod præterit, siue fuerit bestia, siue homo, se iaculetur: nam valet saltu, ut viginti cubitorum spatium transilire queat, protinusque ad ea quæ saltu appetit inhaerescat.

Quemad

Quemadmodum elephanti fossas transeunt.

CAPVT

XIIII.

Cum elephanti fossam transilire non queunt, de his vnus aliquis in hanc sese demittit, & transuersus fossæ stans, partim vacuitatem occupat, partim pontis se vicarium præstat. Cæteri supra hunc gradientes transmittunt, & euadunt, simul & eum, qui pontis loco erat, hoc modo ex fossa conseruant. Superiore enim ex loco qui spiciã porrigit pedem, quem is qui infra est, promuscide circumplicat, reliqui autem virgultorum fasces deiciunt, ad quos ille, cum fortissimè, tum cautissimè pedibus adnitès, celeri ascensu subtrahitur. Apud Indos tractus est, cui nomen est Phalacrus, quasi latinè caluus: eoque ita appellatur, quòd qui herbam in eo nascentem gustauerit, & pilos & cornua amittit. Itaque elephanti nisi cogantur, non accedunt ad locum illum: imò verò prope cum accesserint, perinde atque homines prudētissimi, ab omni illius loci germine refugientes, pedem referunt.

De spongia.

CAP. XV.

Spongiam dirigit pusilla bestia, non specie quidem cancro, sed magis araneo similis. neq; enim inanima hæc est, nec sanguinis expers, sed partus maris animans, quemadmodum in saxis innascitur, & cætera animalia motu prædita sunt, sic hæc ipsa suum quendam motum habet. veruntamen animalculo ad se sensu afficiendã, & vt sit animata eget:
nam

nam propter quandam caritatem ingenitam, & mollitudinem pertusam non se commouet, sed cum quippiam in sua foramina inciderit, ab ea bestiola quam dixi araneo similem excitata, id comprehendit, & exedit: cum autem ad euellendam eam è saxis homo accedit, ipsa ab eo ipso animali conuictore suo stimulata inhorrescit, & contorquens se arctissime contrahit, quæ causa hercule est, cur piscatori plurimum negotij faceffat.

De castitate & probitate elephantorum.

CAPVT XVI.

Quemadmodum moderatè elephantum libidines contineant, explicare conuenit. ij igitur ab omni immoderata libidine castissimi sunt. Nunquam enim neque ut constupratores, neque ut item valde lasciuui societatem veneris cum fœmina faciunt, sed tanquam generis successione carentes, liberis procreandis dant operam: sic hi, sua stirps ut ne deficiat, complexu venereo iunguntur: neque id sane plusquam semel in vita, & eo duntaxat tempore, cum se iniri fœminæ patiuntur. Ut autem eorum quisque uxorem impleuerit, non eam amplius attingit. Apertè porrò ac palàm in aliorum oculis non cocunt, sed secedentes, aut sese in arbores densas, & frequentes occultant, aut in concauum locum, & profundum ad occultandos eos facultatem habentem, se abdunt. Iam quemadmodum ma-
los

los aduersentur, & sceleratos detestentur, si cui est otium, attendat animum ad ea quæ consequuntur. Cum autem cicuris elephanti moderator, coniugem non illam quidem amabilem, sed sane diuitem haberet, amoris oculos primùm ad alteram aliam adiecit: deinde eam uxorem ducere studens, alteram priorem strangulauit, ac prope ab elephanti præsepi homo præcipiti consilio non defodit modò, sed alteram quam amaret, in matrimonium duxit. Elephantus autem cum tanti facinoris conscientia incitatus, tum verò suapte natura à malis abhorrens, nouam uxorem cò perduxit, ubi humata altera iaceret, cadauérque dentibus refodiens & denudans quæ dicere nequiret, ex ipsis operibus hæc mulieri ostendere conabatur: eam edocens, quibus esset moribus præditus is, cui ipsa nupsisset.

De engraulis siue engrasicholis. CAP. XVII.

ENgrauli pisces quos alij engrasicholos, alij lycostomos appellant, parui pisciculi natura fœcundi albi perspiciuntur, & quòd ab alijs piscium gregibus exedi & confici valde metuant: iccirco ad insidias quibus sunt opportuni vitandas, eatenus confertus turmis densi natant, vt eorum quisque ad vicinum proximum arctissimè adhaerescat, vt ne scaphæ quidem incurrentes eos dissocient, nec si quis remis dispergere conetur eorum societatem dirimere possit, ita inter se restrictè

reſtriçtè & pertinaciter tanquam contexti contrahuntur, vt tanquam ex aceruo frumentorum, aut fabarum ſi quis in eos immiſerit manum accipere queat, non tamen ſine vi abſtrahuntur, quin perſepe diſtrahantur, vt & eorum alteram partem abruptam capias, & alteram relinquant, & in plerisque caudam retineas, in alijs non aſſequaris, ex alijs caput reportes, & alteram partem in mari reliquam facias. Eorum conferta & continens natio à rei maritimæ peritis Βόλος appellatur, quæ quinquaginta piſcatorias nauis iactus vnus ſæpe implet.

Quemadmodum ſuillum pecus aliorum ſuarum vocem intelligit. CAP. XVIII.

Porculatoris vocem ſuillum pecus ſic agnoſcit, vt etiamſi ab eo procul ſeducum fuerit appellantem intelligat. Cui quidem rei teſtimonio eſt id quod proximè ſequitur. Cùm maris prædones ad Tyrrhenam terram piraticam nauem appuliſſent, ex hara permultos ſues furto abactos impoſuerunt in nauim, quam ſoluentes ad nauigandum incubuerunt, ſubulci præſentibus Piratis ſilètium tenebãt, ſuesque eatenus abduci quieſcebant, quoad ex portu ſe eripuiffent, & latrones à terra ſoluiffent, tum voce ſuibus audiri ſolita ſuarum quàm maxime poterant exclamantes, eos retro verſus ad ſe reuocabant, porci primùm vt ſublaturum clamorem paſtorum exaudierunt, ſtatim ſe in alterum nauis latus compell

compellentes eam euerterunt, malefici pirata naufragio quàm mox funditus perierunt, & suis ad suos enatarunt.

Quemadmodum ciconia obrectatrix est.

CAPVT XIX.

DE porphirionis & canis riuualitate & obrectatione supra mentionem feci, nunc de ciconia agam. Ea enim etiã riuuali inuidia laborare fertur: nam cùm in Crannone Thessaliæ eximia forma mulier, cui nomen esset Alcinoe, à coniuge peregre profecto domi relicta stupri, consuetuainem cum seruo quodam fecisset, hoc quidem ipsum ciconia intelligens, seruiles iniurias in dominum non sustinuit, quo minus quàm mox facto impetu eum sensu oculorum orbans iniuriam in dominum illatam vlcisceretur.

De colore quem animalia ex varietate fluminum mutant. CAP. XX.

AD diuersam potionem colorum mutationem oues faciunt, quod quidem ipsum ex vi & natura annuum vsu eis euenire eo anni tempore, cum ineuntur solet, itaque ex albis commutatio in nigras fit: contráque ex nigris in albas conuertuntur. Hæc autem cùm ad Antandri amnem accidunt, tum ad Thraciæ fluuium, cuius nomen Thracæ accolæ tibi dicet, tum vero ad Troiam Scamander ex aqua sua potantes oues fuluas efficit, ex eo factum est, vt huic qui initio Scamander nomina-

retur, deinde aliud nomen aduentitius ouium color
Xanthum imposuerit.

De ciconia quæ beneficij accepti Tarétinæ
mulieri gratiam retulit. CAP. XXI.

GRatam accepti beneficij memoriam ipsæ etiã
bestiæ retinent. Tarentina mulier nomine
Heracleis, & cæteris in rebus, ex maxime raro
fœminarum genere fuit, & vero ab omni supro
integram castãque se marito conseruauit: quippe
quæ ut uiuentem cum studiose & diligenter co-
luisset, sic posteaquam è vita excessit, se fidissi-
mam & ab omni libidine continentem humato con-
iugi præstans, urbanas commorationes, & domum,
in qua mortuum uidisset maritum, adeò malè ode-
rat, ut præ mœrore ad sepulchri monumetum, ubi
sepultura affectus ille esset, miserrimè commora-
retur. Hæc igitur fœmina cùm Aestiyo anni tem-
pore, ciconijs pullorum suorum volatum experien-
tibus, vnus & infirmissima ætate, & alarum de-
bilitate delapsus, alterum crus fregisset, eiusmodi
casum intuita, se cognito morbo, misericordè pulla
præbuit, nam & vulnus obligauit, & medicamen-
tis, & cibo potionèque adhibitis cicatricem obdu-
xit, & ad incolumitatem perduxit, atque iam ad
volatum confirmatum, è manibus dimisit. Hic ad-
mirabili quadam naturæ intelligentia non ignorans
se conseruata vitæ præmium mulieri debere, anno
post cùm ad vernum solem fortè apricantem eam,
quæ

quæ sibi benignè fecerat, perspexisset, demisso atque humili volatu proximè ad ipsam profecta, in eius sinum lapidem euomuit, deinde in tecto subsedit, cuius facti admiratione commota **Hera-**cleis, dubitabat quid istuc esset. Cum igitur lapidem intus alicubi deposuisset, nocte insequenti somno soluta eum fulgere, & radiatam domum tanquam immixtis facibus ex eo splendere perspexit: ubi verò ciconiam comprehendisset, & vulneris cicatricem percepisset, hanc agnouit eam esse, quam miseratione commota curauisset.

De venatrice aue.

CAP. XXII.

GENUS quoddam merulis affine est venaticum & captiosum colore atrum, splendide canorum, rectè ex eo venaticum appellatum quod ex auibus multas sui cantus permulsiōne ad se allicit, & capit, cuius ingenitæ sibi præstantis hæc auis non ignara eo naturæ munere ad se voluptate & cibo explendam uti videtur, nam ex sui cantus auditione & bellissimas oblectationes habet, & aucupio atque venatione proximè ad se accedentium auicularum exsaturatur. Quod si quando quisquam hanc captam concluderit in caueam, non modò canere omittit, verumetiam pro seruitute sua à venatore pœnas silentio sumens muta permanet atque elinguis.

Quemadmodum suorum cōuictorum astacus memor est.

CAP. XXIII.

SI quem astacum comprehendisti cum longissime exportes, relicto ibi signo vnde ipsum cepisti, eodem eum ipsum vnde comprehensus fuerat irrepisse reperies, si inquam modo ita ex mari exportaueris, vt deinde sic prope deposueris, vt in mari adrepere queat.

Quemadmodum crocodilus ichneumonis infidiis appetitus adiuuatur à trochilo.

CAPVT

XXIIII.

ANtè dixi sicut etiam in Ægyptiacarum rerum commemoratione Herodotus conscribit, cuiusmodi beneficio crocodilos trochili afficiant: quæ, quantum equidem scio, nondum dixi, modo explicabitur. Trochilus è genere incolentium fruteta auium est, & circum ripas fluminum errat, & cibus fortuito obiectis vescitur, & à crocodilo alitur: quod quidem beneficium magnis officijs ille compensat. Nam & diligenter & studiosè ad ipsius dormiētis custodiam iccirco aduigilat, quòd crocodilo cum humi stratus arctissimo somno oppressus est, infidias ichneumon molitur, & sepe ad illius pellem inherens eum suffocat: at verò trochilus exclamans, & illius nares verberans è somno excitat, & in hostem exacuit.

De marina pastinaca. CAP. XXV.

PASTINACA marina cum natandi est cupiditate affecta

affecta ; natare potest : cùm rursus volandi studio tenetur, sursum versus sublimis volat. Aculeum cuius antè mentionem feci, mortiferum habet, ut vel celeriter non modò homines, sed etiam animalia alia perdere queat. Quod quidem ipsum ut non admirabilitatem facit, sic certè adstupendam admirationem habet. Quòd si ad maximam arborem, & vegetam, & summè virentem aculeum admoveas, & defigas, non multò post amittit folia, quæ postquam defluxerunt, totus truncus similis est arboribus solis ardoribus exsiccatis, æstate cùm est maxima siccitas.

De partu elephantorum. CAP. XXVI.

Elephanti partus in caput procedit ad lucem. Partus magnitudo est instar integræ ætatis, & iustæ magnitudinis porci. Nec verò si quis hunc à partu recentem contigerit, matres indignantur. planè enim noscunt non animo quidem lædendi contrectari, sed ad ludicram delectationem, & blanditias suscipi, esseque hominis naturam ea excelsitate animi, suo ut partui adhuc tantillo incommodare nollet. Postea autem quàm in foveam inciderunt, & se iam teneri sentiunt, animadvertentes exitus locum nullum sibi relictum esse, cum eos pristini animi, tum libertatis capiti obliuio: tu verò facile cibos ex largièntibus sumunt, tum si quis præbeat, libenter bibunt, atque vinum si in promiscuis effundis, sine recusatione admittunt.

HEllopem sacrum piscem poët. & vocari existimant. Fama est eum esse rarum inuentu, in profundo Pamphylia capitur: sed neq; tamen etiam inde nisi difficulter: quòd si capiatur, coronis obsecundam piscationem sese non modò piscatores ornant, sed & piscatoria nauigia fertis redimiri curant, & plausu, & tiliarum sono prædam testantes ad terram nauem applicant. Alij propterea non hunc, sed anthiam sacrum existimant, quia locus quem anthias incolit & beluarum sit expers, & cuius fiducia pisces confirmati ibidem pariunt, nature causam penitus retrusam & abditam non meum est explicare, non magis quàm explicare causas cur gallinaceum leo & basiliscus timeant, cur suillum pecus elephantus horret, in quibus exquirendis & si qui permulto abundant otio, plurimum temporis consumant, non tamen optatum assequuntur.

ÆLIANI LIBER

nonus historiae ani- malium.

De leonibus senibus. CAPVT I.

LE O cūm ætate processerit, & iam grauis factus fuerit, tum ad venandum infirmus, aut in specubus, aut nemorosis tractibus libèter requiescit, neq; tum vel cum infirmis animalibus, ætatis sue infir-

mitati diffidens versari fidenter audet: sed considerans corporis sui imbecillitatem, semper timide & diffidenter cum ijs agit. Ex hoc procreati & robustæ & vigentis ætatis fiducia nitentes, longe procedunt ad venandum: ac patrem iam senem secum abducunt, eum impellentes: deinde in media via quam ingressi fuerint, illum relinquentes, toto animo ipsi in prædæ curâ incumbunt, ac tantundem prædæ consecuti, quantum vel sibi vel genitori satis ad prandium sit, generoso quodam & contentissimo rugitu edito parentem suum secum (is vt conuiuium ineat) tanquam conuictores ad prandium

conuiuam inuitant. Senex tum sensim & pedetentim velut reptans, eò accedens, primò filios amplexatur, deinde lingua eis suauiter, velut horum laudans felicem venationem, blanditur: post & prandio dat operam, & cum his epulatur. Tametsi Solon qui lege sanxiuit filijs parentes alendos esse, hæc eos facere non iussit: sed natura humanis legibus nihil egens, ipsa immobilis lex ad hoc officij munus docuit.

De pennis aquilæ.

CAP. II.

Non modo præsentem & viuentem reginam nauium aquilam cæteræ omnes volucres extimescunt, atque eius conspectum exhorrent, sed & pennæ eiusdem si quis cum aliarum pennis commiscuerit, incorruptæ atque integræ manent, aliæ cum illis communitatem non ferentes putrescunt.

De muribus & crocodilis.

CAP. III.

Mures cum sua sponte fœcunda animalia crebros partus ex sese edunt, tum multò supra consuetudinem accedente salis usu pariunt, in Paro insula ferrum exedere & conficere dicuntur. Amyntas in teredone Babylonica scribit eodem cibo uti, cum ex sese crocodili pepererunt. Hoc experimento legitimum ab spurio internoſcunt, ut si quid simulatque exclusus est rapuerit, in reliquum tempus in crocodiini generis numero locòque à parentibus ducatur, sin ignauia eum ipsum tardauerit ad comprehendendam alicunde aut muscam aut lacert

lacertulas, eum parens tanquam à se degenerantem nihilque ad se pertinentem lacerat, atque tanquam ad solis radios aquile suorum ingenuitatem experiuntur: sic crocodili celeri alacritate prædam capiendi suos probant.

De aspidis dentibus & de scorpio. CAP. IIII.

Audio aspidis dentes quos venenigeros quispiam rectè vocare possit, esse vestitos tunicis valde tenuibus, & membranæ similibus, ac cum aspis cuiuspiam morsum imprimat, verti dicunt has membranulas, & venenum effundi, rursusque coire & coniungi. Scorpij aculeus habet quoddam sinuosum tegmentum præ subtilitate non omnino conspicuum, intra quod consistit venenum, simulque pulsu projicit per aculeum, foramenque est, & hoc quidem ne visu quidem conspicuum, per quod venenum exit, hominis salivâ aculeus obtunditur & remollescit, & ad plagam inferendam inefficax efficitur.

Quemadmodum ius primigenium maximo natu catulo suo canis largitur. CAP. V.

Canis & si permultos ex sese parit catulos, horum tamen è numero primus prodiens in lucem patrem refert, omninoque similitudinem speciemque illius gerit, cæteri ut casus tulerit, nascuntur, quod situatio, & providentia nature fieri videtur ut matri patrem antepontis ita cæteris catulis primigenium anteferentis.

Inaniora sunt testacea & crustacea & infirmiora iuméta lunâ decreſcente. C A. VI.

TEstâ crustâue intectorû hoc etiam proprium est, vt ad decreſcentem lunam ex inanitate & exilitate corporis laborent, quod quidem ipsum declarant testacei generis purpuræ, buccinæ, & his affines, itémque crustacei generis paguri, locustæ, astaci, cancri & id genus, itémque imbecilliora infirmiorâque decreſcente luna iumenta fieri dicuntur, eâmq; ob causam harum rerum prudentes in hac mensis parte genita quod minus laboriosa sint, consulunt, non alenda esse, animalia audio primo diē lunæ crescentis loqui quiddam vernacula lingua sua, aut cadere, solius leo, vt ait Aristoteles, neutram horum facit.

De acrimonia pisciû in audiēdo, lupi, salpæ, mugilum & reliquorum. C A. VII.

Sensu audiendi acerrimo esse lupum chromin, salpam, mugilem ex Aristotelis præceptione patet. Lupum præterea præclarè intelligere se in capite possidere lapidem hyberno tempore perfrigidum, sibi que infestissimum. Itaque illo ipso anni tempore eum lapidem calfacere haudquaquam inscium contra lapidis frigus remedium esse ipsum tepescere, similem etiam lapidē chromin pagrum umbram habere, eandemque vitandi frigoris quam lupum sequi rationem: itémque esse in piscium genere parasitos cuiusmodi peauculum appellatum, que

quæ delphinus ceperit deuorantem : itaque ex eius præda tanquam ex locuplete mensa refertum pinguescere, eo nimirum delphinum tantopere delectari, ut cum ipso libenter quæ comprehenderit communice, & ille apud Menandrum valde effertur, quòd decipiens homines, eos pro pabulo haberet, cuiusmodi parasitus appellatus. Struthias Cleodemus Philippi parasitus alterum oculum suum ligatum habebat, gratificans Philippo qui in obsidione Methonæ alterum oculum amiserat, at mihi amicitia videtur & domesticus vsus esse pisci pediculo cum delphino, adulationem ut alia mala homo nouit, rationis expertia non nouerunt.

De charitate & pietate elephantorū. C A. V I I I.

CUm alia pleraque naturali quodam amoris habitu elephantos cum filijs suis conciliatos esse ostendunt, tum verò maximè illa, quæ consequitur naturæ commendatio ad amorem vehemens declarat, quanta eorum quæ procrearint charitate teneantur. Horum venatores caueas instruunt, in quas cum animalia incidunt, ex his partim capiuntur, partim tolluntur. Huius verò fossæ faciendæ quæ sit ratio, aliàs dicam. Nunc pergo explicare, quàm in genere elephantorum matres charos pullos suos habeant. Cum enim in foueam pullum suum incidisse mater perspexisset, ne minimam quidè moram interposuit, nec eius cursum vlla ad pullum consequendum segnitia tardauit, quin vehementi dolore

dolore affecta, quanto maximo posset incitato incursu, in delapsum filium præceps ageretur, ambóque eodem casu morte occumberent: hic quidem materno pōdere pressus contereretur: illa sane præcipitata, caput diffringeret. Risu igitur obruendi, qui vtrum naturalis sit, necne, amor parentum in filios, dubitant.

Vbi vituli marini pariant. CAP. IX.

Vituli marini primùm in arido pariunt foetus suos, deinde in lucem editos paulatim cū in humidiora loca subducunt, atque ad degustandum mare eos introducunt, tum in aridum natalem locum reducunt, inde rursus in mare deducunt, & quàm mox educunt, sæpèque numero cum id fecerunt, aptissimos ad natandum efficiunt, partim doctrina institutos, partim natura ad mores & sedes maternas amandas impulsos.

De aquilis. CAPVT X.

Aquila violentum animal, & tyrannicum: neque modò in assequendis ad viuendum necessarijs rapinas facit, sed etiam vsu carnum delectatur. nam ad se explendam lepores, hinnulos, anseres ex cohorte & alia pleraque rapit. Vna tantùm ex aquilarum genere, quæ Iouis appellatur, carnes non attingit, sed & ad victum ei herba satis est, & si Pythagoram Samium non audiuit, nullam tamen animantem edit.

De

De morſu aſpidis.

CAP. XI.

SI quis phalangium duntaxat attigerit, ipſum dicunt non valde vehementi dolore mori, at aſpidis morſum Cleopatra leniſſimum eſſe periclitatione percepit. Cùm enim aduentante Auguſto que nam ſine acerbo doloris ſenſu mors eſſet in conuiuiſio de circumſtantibus ſe exquireret, eam que gladio inferretur, doloribus refertam eſſe ex his qui aliquod vulnus accepiſſent reperiēbat, acerbam autem ex venenis & laborioſam: conuulſionem enim facere, & ſtomacho & cordi dolorem inurere.

De marina vulpe.

CAP. XII.

Quemadmodum vulpes terrena animal fraudulentum exiſtimatur, ita etiam marine vulpi machinatio quedam atque ſolertia ad declinandas inſidias attributa eſt. Principiò enim aut ad hamum non accedit, aut ſimul vt hunc deuorauerit ſtatim tanquam veſtem inuertēs & interiora ſua euomit, & ad hunc modum ferrum expellit.

Quemadmodum ex ranis ad coitum mares alliciant fœminas. CAP. XIII.

VT hominum illecebræ quedam amoris eſſe dicuntur, ſic rane amatorium quiddam in voce uſurpant. Etenim quemadmodum ad captandos amores ſuos homo amans laſciuam cantiuiculam cantitare ſolet, ſic ſuæ cuiuſdam emiſſione uocis, quam ololyginem vocāt, coitus ſignificationem mas femine dat: atque vt eam allegerit, ambo no-

Etens

Item, quòd in aqua non queant coire, expectant: interdum venereo complexu implicari horrent. At noctu in magna securitate veneri dant operã. Cùm vocalius quiddam quàm sint solitè sonant, pluuie aduentum denuntiant.

De torpedine. CAP. XIII.

VT remora, quòd nauis remoratur, ex eo nominatur, sic id quod à torpedinis piscis tactione obtorpuisset, ei nomen dedit. Ex matre mea cùm essem puer, audiui si quis eam contigerit, manum obtorpescere. Itèmq; de sapientibus viris hanc auditionem accepi, quòd si quis rete in quo fuerit capta attigerit, torpere. Sin autem quis eam viuam in vas imposuerit, & marinam aquam infuderit tum si grauida sit & tempus pariendi aduenit, parit quidem in vase: quòd si quis postea ex hoc vase aquam capiat & infundat in manum aut pedem, torpescere manum aut pedem necesse est.

Quædam bestia postquam attigerunt venenatum quippiam, acerbiores sunt ad plagas: & de cane rabido. CAP. XV.

Non eam vim ad plagas & morsus semper habent animalia, sed sæpe propter causas quasdam morsus acerbitas intenditur, nam gustata serpente vespa longe morsu infestior est: musca item cum eiusmodi quippiã attigerit, acriores morsus habet, & dolorem maiorem facit. Aspидis morsus si ranam comederit, insanabilis omnino fit. Canis si incol

si incolumis momorderit, vulnus quidem infert & dolorem, non tamen pestiferum inurit: sin rabiosus plagam inflixerit, pernitiem molitur. Primò enim aquæ metum inijcit, & qui mediocriter se habere videtur: deinde ingrauescente rabie in dolorem exardescit, & latrat, denique moritur. Cùm autem vestem quam rabidus canis lacerasset, sarcinatrix mordicus, vt eam sarciret tenuisset, in rabiem acta perijt. Ieiuni hominis morsus acerbior est, atque ad sanandum difficilior. Scythæ dicuntur ad toxicum quo sagittas oblinunt, humanum admiscere cruorem: huius rationem Theophrastus conijcere nouit.

Quemadmodum oculorum hebetudinem

sanat serpens.

C A P. XVI.

I Neunte vere cùm senectutem serpens exuerit, tum etiam visus hebetudinem tanquam oculorum senectutem abiicit, quo ex morbo ad motis ad marathrum oculis liberatur: nam ex eius hyberna in latibulis obscuris mansione oculos hebetes & præstrictos frigoribus calfaciens marathrum purgat, atque acres & acutos efficit.

De halcyonis partu & de cõstructione nidi.

C A P. XVII.

Halcyon suam grauiditatem sentiens, nidum ad excipiendos pullos machinatur, sed ita vt non egeat luto, neque edium trabibus vt hirundo que etiam domibus eget ad constructionem nidi, & hospes non vocata ingreditur domos, consu-

mens

mens tempus matutinum in loquacitate, & rumpens suauissimum somnum: at halcedo congregans belone spinas vinculo quodam incredibiliter disposito nidum suum deuincit, spinasque alias rectas obligat, alias transuersus texit, ut mulierem dicas textrinæ peritam telam aut pannum texentem. Et quanquam nidum aliqua ex parte sinuosum & sublongum velut nassam efficit, tamen leniter in rotundam figuram subtexit, deinde in mare defert ubi fluitans ab incurstantibus undis earum opus probatur, & partes quas aqua incurrens ostendit non firmas esse, ita sarcit, ut ne siquidem percutiatur saxo rumpatur, neque ferro discindatur. Os nidi non planè conspicuum & inaccessum solum illam suscipere potest, neque per ipsum os quisquam ex mari intro influere potest, ibidémque pullos nutrit, undis circumlata, ut aiunt.

De lycoctono herba.

CAP. XVIII.

Proximè Nilum herba nascitur, quæ non sine causa lycoctonos appellatur, quòd eam lupus calcans conuulsionibus moritur: propterea Aegyptij in terras suas eiusmodi herbam importari prohibent, quòd hoc animal venerentur.

De gallinis & galeota, quem Plinius stellio-

nem vocat.

CAP. XIX.

GAllina si in vinum ceciderit & suffocetur, nihil ledere aiunt neque vinum neque ea quæ sunt intus, sin in aquam delabitur, malè olentem reddit

reddit aquam, & malo odore aërem afficit. At galeota si in vinum aut in aquam delapsus suffocatur, nihil ledit, sin in oleum ceciderit & moriatur oleum tetro odore imbuat, eosque qui eo vsi fuerint, pedunculis implet.

De cerui coruu & lapide serpentes fugante.

CAPVT XX.

Ceruini cornu suffimento serpentes fugari manifestum est. Aristoteles dicit in ponto flumine (est autem hic in regione Indica & Meonica) lapidem esse, cuius suffitu fugantur serpentes, ac si quis aqua perfuderit exardescit: sin ardentem flabello magis incendere velis restinguitur, eius suffimentū odorem sulphure tetriorem emit, in quod quidem ipsum Nicander consentit.

De Pharo insula, & de eius serpentibus.

CAPVT XXI.

QUæ dicturus sum antiqui Aegyptij tradit: nimirum Pharam insulam varijs & multis serpentibus fuisse plenam: at postquam Othonis rex Aegyptiorum Helenam apud se depositam à Menelao erranti in Aegypto atque Aethiopia amavit, vique stuprū intulit illi, fama est Helenam metuentem hæc omnia dixisse Polydarnæ uxori Thonidis, quæ metuens ne quando pulchriorem se duceret Othonis Helenam, & tamen ipsius miserens exposuit in Pharam insulam, herbamque illi dedit inimicam serpentibus eius insule, cuius sen-

sum percipientes serpētes postea latuere. Eam herbam *Helena* plantauit, quæ temporis interuallo germinauit, & semen emisit, inimicum serpentibus. Hanc herbam appellari *Helenium* dicunt, qui eiusmodi res callent.

De stellis marinis.

CAP. XXII.

STelle marine crusta in teſtæ oſtreis tam crudeliter inimicæ sunt, vt hæc ipsa exedant & conficiant. Ratio insidiarum quas eis moliantur, eiusmodi est, Cùm testacea suas patefaciunt conchas vt & refrigerentur, & si quid quod pertineat ad victum inciderit, compressis conchis exceptant, eæ suo pede intra testas insito eas claudi prohibentes oſtreis explentur.

De amphisbena.

CAP. XXIII.

Hydram *Lerneam* *Herculis* certamen decantant poëtæ, & veterum fabularum opifices: quorum è numero est *Hecatæus* historicus: chimeræ naturam tricipitis canit *Homerus*, Monstrum hoc *Lyciæ Amyſodari* *Lyciorum* regis in perniciem multorum beluam variam & inexpugnabilem. Quæ mihi profectò sic in fabulis numeranda videntur, vt verum est: amphisbenam sanè serpentem duo habere capita, alterum in anteriori parte, alterum in posteriori. Cùm enim aliquò necesse habet progredi, caudæ loco alterum ponit, altero pro capite vtitur, tum rursus si ei retro sit opus cedere, capitibus contrà quàm prius vtitur.

De

De rana piscatrice.

CAP. XXIII.

E Genere ranarum quædam piscatrix appellatur, nomen ex ijs actionibus rerum quas molitur trahens. Hæc ante oculos has sane pisciculorum capiendorum illecebras habet: longulos nimirum pilos, eos sibi conscia à natura cõparatos esse dandæ ansæ ad illiciendos in escam pisces, sese in turbidissima & referta limo loca abdit, atque illic ibidem silentio delitescens porrigit pilos & præ-tendit, paruuli igitur pisciculi ad pilos adnatât, & extremum quod propilatatum est escam esse putant: ea verò in abstrusis insidijs manens, ubi illos propius accessisse perceperit, pilos ad se subducit. Subducuntur enim occultis quibusdam vijs: pisciculi autem qui helluatione & liguritione allecti proximè accesserint, comprehenduntur, & ei esca fiunt.

De locustæ & polypi inimicitiiis. CAP. XXV.

Locusta ideo inimicitias cum polypo graues habet, quòd hic cùm locustæ brachia circumplexus fuerit, aculeos quos illa in dorso insitos habet, pro nihilo habens, locustam soffocat: cuius sanè rei haud inscia locusta à polypo summè refugit, cùm nullius rei metu afficitur, tum antè versus progreditur, non prætensis quidem, sed obliquis & demissis in latera cornibus, partim vt ne aqua contra natationem veniens reprimat cornua, partim verò ne ultra progredi prohibeatur: sin fugit &

retrocedit, tum longè latèque sua cornua & porrigit & tanquam remis scapham propellens sic sese commouens multum conficit itineris. Quòd si locustæ inter se pugnant, alij contra alios ita erectis cornibus veniunt, vt incurrentes arietes allidunt & conferunt frontes. Iam enim antè certamen murene & locustæ explicauit.

Quemadmodum serpentes agnos & nepeta
persequitur. CAP. XXVI.

Permultam serpentium fugã nepeta & agnos faciunt & longè latèque expellunt, in Atheniensem Thesmophoris Atticæ mulieres agni folijs cubitus suos substernunt, quòd serpentibus sit infesta & quòd existimetur ab appetitione Veneris prohibere, vnde nomen traxisse videtur. Herba etiam libanotis nuncupata serpentibus formidabilis existit.

Quemadmodum scorpium necat herba thelyphonus. CAP. XXVII.

Thelyphonum herbam Theophrastus narrat, si eam ad scorpij dorsum admoueas, hunc statim perire. Idemque affert eundem ad integritatem valetudinis restitui, si eum candida helleboro oblinas, atque equidem Thelyphonum probo, non item helleborum, quòd sanè ita homines egregie diligam vt acerbe & penitus scorpios oderim. Callimachus etiam canit in terra Trachimia arborem nomine Smilum nasci, ad quam appropinquantes & eam

cont

contingentes serpentes pereunt.

De serpentibus Euphratem accolentibus.

CAPVT

XXVIII.

Euphrates qui inter Parthos & Syros intermedius fluit, quàm longè cæteris fluminibus præstet, aliàs dicam. Tam nunc de eo ipso quod Parthi & Syri non ignorant, quòdque ab hoc instituto sermone nõ abhorret ponam. Ad primos ortus huius fluminis quedam serpentes nascuntur hominibus inimicissimæ, non indigenis quidem, sed externis adeò infestæ sunt, vt eos interficiant.

De sue & salamandra. CAP. XXIX.

Suem suauiores carnes habere, iam dudum creditum est: ac si quando salamãdram comederit, extra periculum est, eos autem qui suis carnibus vescuntur interimit.

De gressu leonis. CAP. XXX.

Cum leo graditur, nec rectà iter facit, nec simplex ponit vestigium, sed varium imprimit, & multiplex, modò enim progreditur, modò regreditur, tum rursus procedit, idemque vicissim retro comeat, nunc quasi sursum versus, nunc permissim facit vestigiũ, deinde partim præcidit viã, partim obliterat, vt ne venatores vestigijs insistentes lustrum vbi cum suis catulis habitat reperire possint, quod diuino munere propriũ naturæ leonis datũ est.

De singultu animalium & herba illi contraria.

CAPVT

XXXI.

PASTOR bonus diligit oues & capras, at odit singultum strangulatoriū, morbum qui etiam homines sepe tentat. Hunc morbum affert satietas: itaque herbam quandam huic malo contrariā iuxta stabula plantant quæ pecudes prohibet ab hoc malo. Dicunt periti etiam hominibus hoc affectu laborantibus hanc herbam prodesse.

Quæ modo hyosciamon & opon per volucres extrahunt. CAP. XXXII.

HYOSCIAMON & Opon quibus opus est colligere, hi circumfodiunt quidem circa radices, non suis manibus, sed per volucrē extrahunt: quam postquā venati sunt aut emerunt, eius alterū pedem alligant ad herbam, quam avis circunvolans extrahit. Et sunt vtiles ambæ ad ea quibus egent homines. Quòd si quis non ita herbas extrahat, perdit operam, nam aliter efficaces non sunt.

De polypo pisce nauta. CAP. XXXIII.

NAUTILUS è genere polyporum est, & concha vna præditus, cum ex ima maris sede ad summam aquam effertur, inuertit & mutat concham deorsum versus, vt ne hausta aqua rursus demergatur: vbi ad summum æquoris peruenit, & mare ab aduersa tempestate cōquiescit supremam concham vertit, hæc enim tanquam scapha navigatione fertur. Is autem duo brachia in vtrunque latus demissa sensim atque moderatè mouens remigat, domesticamque & natiuam nauem propellit:
ac si

ac si ventus flat, brachia quæ tanquam remos prius longè latèque porrigebat, gubernacula constituit, atque cæterorum brachiorum longè latèque passorum remigatione utitur, inter quæ media est membranula pertenuis: ea passa & intenta pro velo utitur: sicque cum est sine metu nauigat, sin quippiam à volentioribus beluis metuit, se demergens concham aqua complet, & simul ex pondere in profundum delabens sese occultat, atque ita hostem effugit. Post ubi mare est tempestate vacuum, & à beluis quietum, de imo maris gurgite se extollens rursus per summi mare nauigat, vnde nomē habet.

De lumbricis & abrotono. CA. XXXIII.

A Brotonum quantas commoditates habeat, & ut vias præbeat spiritui, ipsūque purget, non est mihi nunc tempestiuum declarare, sed animal perniciosum lumbricum interimit, quod adeò augetur vt fera efficiatur: intestinis innascitur, & inter morbos humanos numeratur, & quidem inter eos qui difficulter curantur. Iam verò id quod de hoc verme narrat Rheginus historicus, tale est: Mulier habebat lumbricum & eam sanare desperabāt etiam graues medici. Itaq; ad Epidaurū profecta, deū rogabat vt sibi auxiliaretur. Non aderat deus, tamē æditimi dei ministri iubent discumbere mulierem vbi sanare deus solebat egentes tali auxilio: mulier quietè obediebat ministris: at hi dum ea quæ pertinent ad sanitatem, mulicri

ministrabant, caput à ceruice separant: demittit alter manum & extrahit lumbricum feram magnam, sed in pristinam sedem caput restituere nesciebant, interea Deus aduenit, ministris irascitur, quòd tentassent opus viribus humanis præstantius, ipse diuina vi caput restituit in suum locum & ad sanitatem restituit mulierem. Non tamen, Aesculapi humanissime, sapientiæ tuæ comparo abrotonum: non enim eò vsque insanio: verùm in commemoratione abrotoni recordatus sum tui beneficii & curationis stupendæ. Sed quin donum tuum sit herba abrotonum, non est dubitandum.

In quantam altitudinem maris visus hominis penetrare potest. CAP. XXXV.

Maris altitudinem humanus visus penetrare vsque ad triginta passus posse dicitur, vltcrius non potest pertingere, siue autem pisces subnatant, siue feræ sunt, vltra non accedunt, siue dei marini hanc regionem vltcriorem tenent non valde laboro, neque alius dicit.

De pisce adonide exocoeto appellato.

CAPVT XXXVI.

Piscis aspectu flavus è genere mugilum saxa incolere, & simul in ijs victitare solet, eius sanè duo in vulgus nomina minimè ignota atque peruagata sunt: alij enim Adonin nominant, alij exocoeton, quòd extra mare in arido cubet. Cùm enim est tranquilla tempestas, in siccum vndarum impetu

impetu peruectus ad saxa sese exponit, ibidémque libenter & quietè altum somnum capit: cùm autem alijs omnibus animalibus tanquã fœdere deuinctus est, pacémque habet, non similiter cum incolis maris auibus pace cõiungitur, sed & eas perhorret, ac si earum quæpiam comparuerit, sese versat & tandiu saltatorio quodam factõ tripudio saltat, dum de saxo in vnda desiliens salutem adeptus fuerit: cùm autem mare & terram amicam habeat, ipsum iccirco adonin (quem admodum mea fert opinio) ij appellarunt, qui huiuscemodi nomẽ ei imposuerunt, quòd Adonidis qui Cynaræ regis filius fuit, vitam inspexerunt. Eum sanè duabus in amore deabus fuisse alteri marinæ, alteri terrestri.

Quemadmodũ plantæ ramus alienæ arbori inferitur opera auium. CA. XXXVII.

V*Nius plantæ ramus sæpe in nascitur & succrescit alienæ arbori. Causam cur id fiat, Theophrastus abstrusas rerum naturas perscrutatus affert. Aues enim arborum fructum comedentes posteaquam in arboribus confidentes excrementa egerere, seménque in cauernas delapsum pluuia irrigatum enasci, & pullulare, itaque in oliua ficum, in alijs que alias ingenerari.*

De oue & hepato piscibus marinis.

CAP. XXXVIII.

I*N specubus abdité latent maris incolæ oues & hepato & à piscatoribus Præpotes nominari*

soliti, & quanquam natura maximi videntur, tamen ad natandum segnes sunt, non enim à suis latibus longè aberrant, imò verò circum ea ipsa semper volutantur, infirmioribus piscibus adnantibus insidias faciunt, asellus inter eos numerari potest, hic exortum caniculæ extimescit.

De cantharidibus & vbi nascantur.

CAPVT XXXIX.

Cantharidum genus nascitur in segetibus & alnis & ficibus vt Aristoteles dicit: in ciceribus campæ, in orobis generantur phalangia quædam, in porris blattas, in crambe generatur vermiculi genus cui est nomen crambis.

Quemadmodum nouerunt animalia in quò habent fortitudinem vt xyphias, pastinaca, murena.

CAP. XL.

In qua parte insitam vim habeat præclare nouit vnumquodque animal, cuius cum insidias facit, fiducia nititur, vt gladius piscis ea parte vnde nomen traxit tanquam gladio vtitur. pastinaca aculeo se tuetur. murena dentibus eo commodius se defendit, quòd eorum prædita sit duplici ordine.

De muribus marinis.

CAP. XLI.

Incole domorum mures cum ad cætera omnia timidi & perimbecilli habentur, tum maxime strepitus timore afficiuntur, sed nihil peius quàm felis vocem perhorrent: timidi etiam agrestes, sed domesticis audaciores, non item marini. At enim

☞

Et si non magno sunt corpore inexpugnabili tamen septi sunt robore atque muniti, quippe qui ad propugnandum duplici confidunt armaturæ, præduræ nimirum pelli Et dentium robori: cum enim valentibus piscibus Et rei piscatoriæ hominibus peritissimis pugnant.

De thunnis.

CAP. XLII.

Temporum commutationem thunni sentiunt, solstitia præclare noscunt: nihilq; ijs ad hanc rem cœlestium rerum peritis opus est, ubi eos hyemis initium deprehenderit, ibi libenter commorantur: Et ex eo loco ad vernum æquinoctium non se commouent: eosdem Aristoteles ait altero oculo acutius, altero hebetius videre, in quem hoc idem consentit Aeschylus, cum inquit, sinistrum oculum thunni more intorquens, eoque limè Et obscure aspiciens. Pontum ingredientes ad dextrum latus unde acrius vident, terram constituunt, egredientes ad contrarium latus se accommodant Et terram secundum eum oculum quo clarius vident, statuentes nauigant.

De paguris.

CAP. XLIII.

Crusta paguris rumpitur, Et senectutè quem admodum serpentes sic se ipsi testa exuunt, cuius circumplicatione sui corpus cum obductum esse sentiunt, tum huc Et illuc tanquam furijs incitati feruntur, pleniorè victum inquirentes, vt tumoris accessione Et corporis mole inflati inuolucrum

crum suum rumpere possint: ex quo ubi elapsi sunt atque se explicarunt, in sabulo iacent mortuorum similitudinem speciemque gerentes. De nascente pelle etiam nunc molli & tenera maximo afficiuntur timore: ut autem ex dissolutione & diuulsione se paulatim collegerunt, & quodam modo reuixerunt, primum sane gustant sabulum, standiu timidi sunt, & viribus suis diffidentes, quoad tegumento extrinsecus obiecto circumuestiantur, id simul ut coeptum fuerit conglutinari, atque ad naturam teste traduci, tum continuo tegmini tanquam armaturæ confidentes adsunt animis & amittunt timorem.

De serpentibus apud Troglodytas.

CAPVT

XLIIII.

Troglodytarum genus hominum quod ex habitandi & viuendi ratione nomen duxit, serpentibus iccirco formidabile est, quod serpentes eiusmodi hominum natio exest, ac conficit, teterrimum porrò odorē serpentes inter se mistæ emittūt.

Quemadmodum polypi & osmyli adrepunt ad arborum fructus.

CAP. XLV.

Polypos & osmylos in siccum egressos æstiuo tempore ex maritimis arboribus frugiferis fructus surripientes sæpe agricolæ & deprehendunt, & pro direptis fructibus pœnas ex comprehensis sumunt, & ex sese conuiuium largiuntur dominis fructuum direptorum.

De

De fusaneo genere piscium. CAP. XLVI.

Fusanei generis pisces marini sapientes sunt ad diligenter penitusque cognoscendam temporum mutationem: nam ineunte hyeme ad vitandam frigoris vim ex natatione conquiescentes & consistentes ipsa commoratione & quiete, equaliter, & fraternè sese tepefaciunt, postea verno tempore ingrediuntur longiora itinera facere, neque modo obuijs sed ijs etiam quos inquisierint & inuestigarint cibus pascuntur.

De echynis marinis. CAP. XLVII.

EChinos adhuc viuentes obductos testa, atque aculeis communitos si quis contriuerit, & alia separatim ab alijs frustra in mare abiecerit, hæc tamen coherentiam, & coitionem inter se faciunt, & affinem partem recognoscunt, & applicata coherescunt, & velut conseruntur, simul & naturali rursus quadam conciliatione integrantur.

Quemadmodum ad amplificandam prolem animalia excitantur. CAP. XLVIII.

EX animalibus sibi quo plus prolis nascatur harum rerum curatores & pastores ouium, caprarum, & equorum genitalia tempore coitus delibutis multo sale & nitro manibus perfricant, vnde ijs vehementer coitus appetitio exoritur: alij ea pipere, alij nitro perungunt, alij vrticæ fructu: sunt etiam qui smyrni & nitro eadem inungant, ex ea sanè fricatione foemine & libidinosiores euad

euadunt, & mares sustinent.

De maximis cetis.

CAP. XLIX.

AD littora aut minimè profunda loca, aut breuia ex cetaceo genere nullum appropinquat, sed in alto & profundo versatur, eximia autem magnitudine existimantur leo, & ygæna, pardalis, physalus, pristis, maltha belua inexpugnabilis, aries vel ipso aspectu infestissimus & periculosissimus, procul enim licet compareat, maris procellas & tempestates ciet, & agit: & ygæna non est aspectu fausto nauigantibus, neque prospera illis operatur. de canum differentia supra diximus.

De castoridibus.

CAP. L.

CASTORIDES animalia marina ad littora & saxa eminentia vlulatum diritatis plenum edunt & grauissime rugiunt: earum sonitum quicumque audierit, non effugiet quin paulo post excedat è vita. Balena è mari eminent & procedit & radijs solis calefit. Vituli marini exeunt quidem de mari nocturno tempore magis, sed & interdiu atque etiam meridie extra mare dormiunt, quod quidem ipsum Homerus in Odyssea Menelaum facit narrantem Telemacho & Pisistrato, cum de Pharo & de Protheo marino demone, & diuinatione qua Protheus utebatur, Menelaus narrationem inducit.

De nullo pisce.

CAP. LI.

DE nullo superius dixi: quod non dixi nunc dicam

dicam. Eleusine sacris initiati iccirco nullo pisci honores habent, vel quòd is ter anno parit, vel quia mortiferum homini leporem exest, planèq; conficit.

Quemadmodù ex piscibus loligines, hirundines, accipitres volant. CAP. LII.

V*olant pisces cum timent & exsiliunt è mari loligines & accipitres marini & hirundo pelagia: loligines auxilio pinnarum longissimum saltum saltant, & sese in sublime attollunt, & gregatim auium more efferuntur, hirundines humiliori & non ita sublimi volatu vtuntur. Accipitres paulò supra summam maris aquam tolli solent vt ad iudicandù sit difficile natèntne, an volitent.*

De varia & multiplici piscium natatione.

CAPVT LIII.

V*Agantur pisces atque errant, alij quidem frequentes similiter atque vel greges pecorum vel ordines militum turmatim euntium, vel acies longior quàm altior, à fronte nimirum ad tergum porrecta, alij ordinibus à fronte ad tergum sigillatim explicatis cum ornatu proficiscuntur, alij cohortium similitudinem speciemque gerunt, nonnulli velut decuriati natant, tum quidam instructis ab vno cornu ad alterum ordinibus natant, sunt qui in cauernis se tenent, ibidèmq; æuam agitant.*

Quèadmodù pinguescūt animalia. CA. LIIII.

R*Ei pastoricia peritos audio cum ad pinguitudinem volunt animalia perducere, cornua eis amput*

amputare : ad coitum verò procliuiores hircos cùm efficere student, horum nares & mentum smyrnio perungere, contráque medijs caudis lino alligatis eosdem à vehementi coitus appetitione reprimere.

Abortum Aristoteles ait equam facere, si paulò vehementius fumantis funiculi odorem extinctæ lucernæ senserit. Itémque vt ne canes aufugiant, audio eos hac machinatione & solertia retineri, eorum caudam primum arundine quæ butyro sit oblita dimetiuntur, deinde hanc eis ad lambendum concedunt, eo fit vt postea tanquam ligati permaneat.

De silentio canis & asini.

CAP. LV.

V*Is etiam cani hæc est, vt eum non latret qui mustelæ caudam secum habet, modò cauda abscissa viuam dimittat mustelam. Aiunt etiam asinum si ex eius cauda lapidẽ appendas nõ rudere.*

De elephantorũ intellectu & quòd sua pericula cognoscunt.

CAP. LVI.

A*Nni æstiu tempore cum calor à sole intenditur, & æstus ingrauescit, tum elephanti ad calorem frangendum inter se crasso perfunduntur cæno, quo partim vim caloris depellant, partim vel umbrosis speluncis, vel arboribus quæ ramorum frequentia eos opacare possint, refrigerentur, tum etiam sagacissime odorantur, tum acerrimis sensibus existunt, tum vero ex his, partim antegredientes, partim subsequentes, ordinatim eunt, atque horum*

horum primus narium sagacitate, herbam ante pedes suos positam sentiens humanis vestigijs esse transitam, eam euellit, & ei, qui à tergo proximus est, odorandam tradit: is rursus alteri, qui post eum stat: ac deinceps per omnium quasi manus sagaciter contrectatur, quoad ad illum ipsum qui extremum agmen ducit peruētum fuerit: is simulac olfecerit, barritum vastum edens, quasi signum ad fugam dat. Hi tunc in conualles profundas, ac in loca concaua & palustria, vel si minus id concedatur, in nemorosa campestria, ab eo loco iter auertunt, prorsusque se totos auertunt ab his locis, quacunque frequentes homines iter facere solent: quod ab hominibus vt animalibus sibi infestissimis, timeant. Cum eos cætera pabula defecerint, radices effodiunt, quibus pascuntur. è quibus primus qui aliquam prædam repererit, regreditur, vt & suos gregales aduocet & in prædæ cõmunionẽ deducat.

Quemadmodum in summa hyeme se pisces tepefaciunt. CAP. LVII.

Hyme summa & teterrima cum mare maximis turbinibus & acerrima tempestate furit, tum ad imam maris sedem pisces adherescunt, horrentes perfrigidam maris tempestatem. Itaque ex ipsis sunt qui arenas pennis exaggerent, & his tecti seipsi tepefaciant, alij in saxorum angustias compulsi atque compressi ibi in protectione à frigore libenter quiescant, alij in pelagi cauernas

abditæ atque abstrusi summam maris inhorrentem vitent: neque enim in mari imò tam aiunt furentes & inflatas quàm in summo tempestates cieri, & agitari, incunte vere cùm cœlum serenum est, & dies læti illucent, & herbæ prata conuestiunt, plantæ virere incipiunt, tum pisces maris tranquillitatem sentientes, ad extimum & summum mare efferuntur, vagos & saltatorios agunt motus, & tanquam peregre redeuntes prope à continenti natant.

Ex minima origine in maximã crescunt magnitudinem crocodilus, struthio magna, elephantus. CAP. LVIII.

H*Aec tria ex minimis euadunt maxima animalia, ex aquatilibus crocodilus, ex volucribus magna struthio, ex quadrupedibus elephantus. Iuba rex elephantum scribit patri suo fuisse qui multa secula vixisset, nempe qui emanasset & per manus traditus fuisset vsque ab huius alta stirpe: & Ptolomeo Philadelpho Aethiopem elephantum fuisse, qui multas ætates vixisset, vel ex hominum consuetudine, vel institutione mansuetissimum, atque idem ipse ait se vidisse elephantum Seleuci cognomine Nicanoris, qui vsque ad Anthiochorum postremam expugnationem vixisset.*

Quemadmodum ad pariendũ pisces enatant in flumina vicina. CAP. LIX.

Pisces

Pisces cùm vicini sunt ad pariendum, ex salsi-
lagine ad flumina lacúsue mari suo propin-
quos sese incitant, aquam à tempestatibus conquie-
scentem cupide amplexantes. Etenim aquarum
tranquillitas probè affecta est ad excipiendos pi-
scium partus, & conseruandos ex damni contra-
ctione, atq; insidiarum cõparatione propter beluarũ
quietem & paucitatẽ, cuiuscemodi libertatem &
immunitatẽ flumina & lacus habere solent, atq;
ideo Euxinus pontus plurimis piscibus abũdat, quòd
nõ solitus sit beluas procreare, & sicubi aut vitulos
marinos, aut delphinos profert breuissimos, à cæteris
autẽ omnibus beluis maleficis pisces ibidẽ tuti sunt.

De acu marina.

CAP. LX.

Marine acus quod sunt pertenues, & mini-
mè tortuosam & sinuosam vterum fœ-
tuũque capacem habent, iccirco suorum filiorum
sustinentes incrementum disrumpuntur: non igitur
pariunt catulos sed expellunt atque eijciunt.

Qualia sunt aspidis morsus vestigia. CA. LXI.

Morsuum vestigia tam perparum apparen-
tia aspis imprimere dicitur, vt indicia vix
acri oculorum acie deprehendantur. Cur verò sint
tam obscura ignotãq; causam hãc esse audio, ipsius
veneni ad trãsmittendũ peracutũ mirabiliq; celeri-
tate ad intima trãsitionẽ faciẽs. Cùm enim hæc ipsa
morsum effecit, venenum non eminet & apparet,
sed sub cutem subiens intra meatus bene penitus

subest, atque sic ad intima delabitur, ut nihil extet atque emineat, quare ab Octavianis Cleopatræ mors non facile oculis comprehensa est, nisi tandem serò admodum ex duobus punctis difficilibus ad videndum & comperiendum animaduersis mortis obscura significatio deprehensa est, alioqui aspidis tractus vestigia manifesto apparent his qui historiam motus horum animalium tenent.

De aspide quæ in quinquatriis momordit.

CAPVT

LXII.

CVM Pompeius Rufus Romæ ædilitiû munus obiret quinquatrijs, ut solet in Romano foro fieri, circulator alijs permultis, qui eandem quam is ipse artem factitarent circumstantibus ad suam apsius ostendendam sapientiam, simulque ex artificio suo specimen dandum, aspidem ad brachium admouet, & ex impresso morsu malum exuggit, cum postea non aquam, quam sibi preparauerat exorbuisset, quòd ea esset subducta, ex insidijs nimirum vas fuerat euersum, veneno non exhausto neque eiecto, secundo post die sine doloris sensu cum sensim & pedetentim pernicie veneni illapsa eius os cæteraque mēbra extabuissent, vita priuatus est.

De coitu animalium & de piscibus. CA. LXIII.

Vigente verno tempore, & efflorescēte terra libidinis ardore bestie terrene aquatiles & volatiles flagrant, ex piscibus alij frequentia oua atque alia ex alijs nexa arenis atterunt, alij
interea

interea cum natant infinitatem quandam ouorum expellunt, atque eijciunt, quorum non pauca à tergo nantes exsorbent. Enimuero mares antecedunt & semen spargunt, fœminæ verò insequentes insaturabiliter hiantes atque eminentes explentur. Iam quòd piscium quidam sic cum fœminis versantur tanquam cum vxoribus, easq; custodiunt, quòd etiam ex piscium genere aliqui riuualitate laborant, atque obtrectatione, antè dixi.

Dulci aqua in mari pisces alùtur. C A. L X I I I I.

Aristoteles, & ante hunc Democritus ex hisque Theophrastus dicit non aqua salsa sed dulci pisces qui mare incolunt alisidémq; quòd propemodum incredibile videtur, ex ipsis operibus confirmare volens quandã potabilem in omni mari aquã esse, id experimèto docet: nam si quis cõcauum è cera vas tenui opere finxerit, atq; in mare demiserit inane alicunde appensum vt aquã transmittere queat, die ac nocte vna dulciculo & potabili humore completur. Empedocles Agigetinus aliquam etiam ait dulcem nõ omnibus notam in mari aquam esse qua pisces nutriantur, causamque affert cur in salso dulcis sit, quam ex eius scriptis cognosces.

Cur non edunt sacerdotes mustellum & mullum pisces. C A P. L X V.

Mustellum piscem aiunt nunquam sacerdotes edere, non enim quoniam ore parit mundum cibum esse. Quidam non ipsum ore parere fe-

runt, sed insidiarum timore perculsum vt occultet catulos suos deuorare, deinde cum nihil ab insidiarum comparatione timet viuos euomere, itémque nullum nunquam attingunt nec sacerdotes nec foemina Argolicæ Iunonis sacerdos. Causas cur ab eo se abstineant, quodam loco antè me dixisse memini.

De vipera & murena.

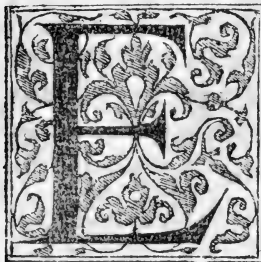
CAP. LXVI.

Cum proximum est vt vipera complexu venereo iungatur cum murena, venenum vomitione eijcit, atque expellit, vt suavis decorusque sponsus videatur: postea edito sibilo tanquam Hymeneo quodam ante nuptias missò sponsam appellat, atque vbi mutuam Veneris libidinem inter se expleuerunt, hæc quidem ad mare regreditur, illa verò exsorpto veneno, & recollecto ad domesticam sedem reuertitur.

ÆEL

*AELIANI LIBER
decimus historię ani-
malium.*

De amore elephantorum. CAPVT I.

*E*phantum quamuis raro
amare ferunt, quoniam, vt
antè dictum est, libidinum
moderatione tēperatus sit,
tamen ipse illud admira-
bile amore plenum audiui,
quod consequitur: Vir ve-
nandi elephantos haud im-

peritus, scribit se, cum ab Imperatore Romano
cum potestate in Mauritaniam ad venandos ele-
phantos allegatus esset, ex elephantino genere ado-
lescentem formosam vidisse, coeuntem cum ele-
phanto, & adolescente, & pulchro: alterum ve-
rò seniore, quia huius siue amator siue maritus
esset, vt se spretum, ignominie loco hoc tulisse:
quare acriter animo incitatum impetum fecisse, vt
nihil proprius factum fuerit, quā nos, inquit, omnes
perderet, sicq; incurrisse in illu formosum riualem
suum, pugnāmq; edidisse tanquam eum, qui de ami-
ca sibi erepta, doloribus acerrimis premitur: adeo-
que infestis animis vtrunq; cum altero pugnam

commisisse, ut ex impetu cornibus ambo mutilarentur. neutrum ideo non vicisse, quòd multa verberatione eos venatores distraxerint. Postea autem quàm amissis armis in posterum inutiles ad conferendam quasi manum inter se facti essent, rivalitatem amantium conquieuisse. Trahebatur Paris à Menelao & suffocabatur loro ipsum premente, & traxisset, infinitàmque gloriã cœpisset Atrei filius, nisi lorum fuisset ruptum: & nisi filia Iouis & Dione Paridem ex pugna turpi & effœminate pugnata rapuisset, qui ut euasit timidius dormiuit cum adulterata Helena.

De piscium coitu de lupo & mullo. CAP. II.

Non vno eodémque tempore pisces habent libidinem procreandi: verùm alij verno tempore se ad venerem rumpunt, alij æstiuo ad coitum impelluntur, alij autumnò amoris flamma confla-grant, complures hyeme venerem complexum expetunt, plurimi ut semel peperere, deinde toto anno à pariendo conquiescunt, lupum anno binos partus edere audio, mullum ter singulis annis ventrem ferre, eius nomen significare aiunt.

De camelis.

CAP. III.

Herodotus scribit Camelum in posterioribus cruribus gerere quatuor femora, & totidem genua, & veretrum inter posteriora crura caudam versus spectare.

De Arabicis ouibus.

CAP. IIII.

Preditas esse oues Arabiæ caudis insolitis & diuersis ab alio genere ouium Herodotus scribit: earum sanè duo genera ponit: vnum dicit caudas maxima magnitudine habere, vt dimetienti nõ tribus breuiores sint cubitis, quæ si trahantur omnino ad terram atteruntur, & exulcerantur. At pastores ad fabrilem artem instituti plostella fabricant, ad quæ ipsa alligatæ caudæ nituntur & sustinentur, quo fit vt à vulneratione defendantur. Alterum caudarum genus dicit esse cubitali latitudine.

De cochleis terrenis.

CAP. V.

Perdices & herodios iccirco defugiunt cochleæ quòd eos pernoscent penitus hostes sibi esse: nec cernere est limaces ibi serpere, vbi illi ipsi versentur: eos tamen naturali quadam astutia cochleæ quædam præstantiores ariones appellatæ, decipiunt & circumueniunt. Siquidem ex natiuis testis egresse in magna securitate pascuntur: aues autem quas modò dixi, in testas inanes tanquam in easdem illas inuolant, vt verò nihil inuenerint, eas vt sibi inutiles abijciunt, atque discedunt: illæ verò singulæ exsaturatæ pastu atque ex aberratione qua hostes fefellerunt seruatæ, ita in testas tanquam suam propriam domum reuertuntur.

De cochleis ponticis.

CAP. VI.

Persarum reorem cochleæ ponticæ imitantur,

*æstiuos dies Susis agentem, hybernos verò Ecbatani-
nis: etenim ad nuncupatam Propontidem calidam
hyemant: æstiuum autē tempus ad Aegialum agi-
tant, propter molles auras quas mare eis afflat.*

De mullorum piscium ventre. CAP. VII.

AUdio peritissimos coquos cū volunt mullo-
rum interea dum coquuntur ventres non
rumpi, osculari ipsorum ora, quo factō integri per-
manent, vt aiunt.

De natatione delphinorum. CAP. VIII.

Delphinus fœmina similiter atque mulier
mammas habet, simul & vberimo lacte
catulos suos lactat: ex ætatum ratione dispositi gre-
gatiim natant. Etenim per paruuli etiam nunc ex
ætate infirmi in primo ordine locantur: hos natatio-
ne proximi sequuntur, qui sunt confirmata ætate.
Nam delphinus cum catulorum suorum amantiissi-
mum animal est, tum de ijs vehementer metuens,
diligenti custodia eos conseruat: ac nimirum sic na-
tant, vt tanquam in militari cuneo alij in prima
acie, alij secunda, alij tertia constituentur: natu mi-
nimi ante prænatant: post verò hos fœminæ sequun-
tur, deinde mares extremum agmen ducentes, fi-
liorum & vxorum natationem inspiciunt, atque
obseruāt. Quid ad hos Nestor bone Homere? quem
ais ad instruendas acies principum sue ætatis præ-
stantissimum fuisse?

περὶ ἐχέως καὶ ἐχίδνης, id est, de vipera. c. A. IX.

EXIY ἀπὸ τῆς ἐχίδνης genere, non natura nonnulli differre aiunt: illum marem esse, hanc foeminam. Alij etiam natura differre existimant: & sunt quidem qui dicant, ἀπὸ τοῦ ἐχέως percussum conuulsione affici, non itē ἀπὸ ἐχίδνης. Alij dicunt ἐχίδνης album morsum esse, ἐχέως non eiusmodi, sed liuidum. Nicander dicit, cum morsum inflixit ἐχίς, duorum dentium vestigia apparere: cum autem ἐχίδνα leserit, plurimum videri.

Quemadmodū mansuefiant elephanti. c. A. X.

Quid elephantēs, postquā capti sunt faciant, ut mansuescant, dicendum est. Primò in syluam non ita longo interuallo ab ea fossa, vbi comprehensi fuerint, distantem, sic eos strictè constrictos funibus trahunt, ut ne permittāt quidem, neue hi præcurrant, neue rursus retrahantur: deinde certo & dimenso spatio horum quenque ad maximam arborem alligantes, ut neu in anteriorem partem insilire, neu rursus admodum in posteriorem resilire queant, neue ipsis ex funis laxitate facultas sit ad inferendam iniuriā, victus tenuitate & fame, horum robur frangunt. Postea verò quā eorum domitores duritiā animi tandiu paulatim molliuerunt, quo ad pristinae inexpugnabilis feritatis eos ceperit obliuio, de manu cibum sumendum dant. Hi necessitate pressi, cum non malitiose iam, tum verò hilarioribus oculis, & mansuetioribus, quā essent

essent soliti, intuentur. Horum autē, qui sunt etate robusti, vinculis ruptis, cum dentium robore, tum verò promuscide arbores reuellunt, & frangunt, vixque sero admodum, partim fame, partim ciborum illecebris, partim verberibus mansuefiunt: vt vero cicures euaserunt, panibus maximis, hordeo, caricis, cœpis, alijs, iunco, palma, hederaceis folijs, vescuntur.

Non omnes pisces muti sunt. CAP. XI.

Qui omnes pisces silentij condemnant, eos & mutos affirmantes ij in eorum natura indocti sunt & rudes, nam ex ijs nonnulli editis sibilis strident & grunniunt, lacerta enim grunnit, & chromis, & aper sicut tradit Aristoteles. Chalcis sibilat, coccyx similiter atq; auis sua gentilis vnde nomen traxit, vocem emittit.

Quæ pars elephanti esui apta. CAP. XII.

In elephāto tametsi maxima corporis moles esse videtur, ex eo tamen nihil esculentum est, nisi promuscis & labra & cornuum medulle. Eius animalis adeps cōtra venenata valet, nam si quis eo inungatur, eiusue suffimento expiatur, hæc ab ipso aufugiunt longissimè.

De Arabicorum animalium variis coloribus

& de rubri maris ostrcis. CAP. XIII.

Arabicorum animalium varius color & multiplex omnem picturam longè multumque superat, neque modò magna animalia & generosa
hac

hac permulta colorum varietate picta, atque ornata sunt, sed etiam ignobilia. Etenim locustæ & serpentes aurei coloris similitudinem speciẽmque gerunt, tum pisces, præterquam quòd varios ornatus habent, horribiles etiam sunt aspectu & formidolosi, tum maris rubri quod idem est Arabicum mare. Ostrea huius splendoris expertia haudquaquam sunt: imò verò flammeis illustrantur zonis, ea ut dices varij coloris temperatione ad iridis similitudinem accedere, adeò lineis perpetuo ductu æquè inter se distantibus distinguuntur, atq; describuntur.

De margaritis & conchis. CAP. XIII.

I*n sano hominẽ vel pretio vel sermone celebris est atque illustris margarita, & simul mulierum admirationem habet. Maris foetura est. Hanc ad partum deduci aiunt, cum in apertas conchas fulgura affulserint. Bona tempestate & tranquillo mari conchæ huius genitrices capiuntur. Eas posteaquam piscatores comprehenderunt, ab illis margaritam animorum libidinosorum illecebram eximunt, in maxima concha parvam inuenire est: contrà in parua magnam: alia inanis est, alia non plus quàm vnã habet: pleræque adeò multos vniones possident, ut sint qui dicant in concha vna viginti procreatos fuisse. Quòd si quis ante legitimum pariendi tempus conchas aperuerit, carnem quidem reperiet: huius autem palmam piscationis non assequetur. Humoris ne minimũ quidem in se continet.*

Iam

Iam verò qui vendunt aut emunt, earum pulchritudinem & pretium ex candore & magnitudine æstimant: & quidem hanc artem factitantes, plerique ex eis locupletati fuerunt. Nō etiam illud me fugit, auulsis his lapidibus quasi redemptionis præmio persoluto conchas liberas dimitti, iterumque vniones renasci. Quod si priusquam lapis eximitur huius altrix bestia moriatur, vnà cum carne putrescere & perire dicitur. Suapte natura rotundus & leuis est probèque circumscriptus. Si quem ex eis velis affabrè aliter quàm natus est, expolire, is artificium prodit: non enim cedit, sed asper fit, & se fraudibus atque insidijs ad speciem indicat attentari.

Quemadmodū Aegyptij accipitrem colunt.

CAPVT

XV.

Accipitrem Apollini consecrant Aegyptij & venerantur. Oron sua lingua deum hunc appellant. Auem eiusmodi autem Thaustum nominant. Cum Apolline iccirco conuenientiam habere aiunt, quòd de auibus soli accipitres semper nullo negotio aduersos solis radios intuentur, neque intentis oculis sursum versus iter suscipere grauantur, nec diuina flamma offenduntur, ijdem ipsi serpentibus & venenatis bestijs inimicissimi sunt, nec enim ipsos serpens, nec scorpheus vllàue alia mala bestia latere potest. Nullas fruges exedunt & conficiunt, sed & carnes vorant & sanguinē exsorbent

sorbent, iisdemque suos alunt pullos: ad libidinē sunt inflammatisimi: os illorū si ad aurum admoueatur, sic ipsum illecebra quadam mirabili ad se allicit, quemadmodū heracleotem lapidē sua vi prædicant quasi præstigijs & captionibus ferrū ad se attrahere. Aegyptij dicunt ad septingentos annos viuere accipitrē, sed me non persuadēt: veruntamē quæ audio dico. Et videtur Homerus accipitrē esse amicū filio Iouis & latonæ significare, cum dicit, Ibat per Ideos montes accipitri veloci similis Apollo.

Pilularius scarabeus caret fœmina. C A. XVI.

IN suo genere scarabeorum natio fœminei sexus quod sit expers, ideo in fimi pilam semē emittit, quam octo & viginti dierum spatio & volutat & calefacit, deinde fœtum procreat. Aegyptiorum porrò bellatores scarabeum in digitis insculptum habere solebant, ex eo adumbrante nimirum legislatore, solos omnino mares pro patria bellum gerere oportere.

Quemadmodū suillum pecus voracissimum,

itē de eiconia, vulpāfere, v pupa. C A. XVI.

SVillum pecus tantopere explendo abdomini deditum est, vt ne proprijs quidem suis fœtibus parcat, neque helluationem suam ab humano corpore abstineat. Quæ causa est, cur huiusmodi animal vt impurum, detestabile, & voracissimum apud Aegyptios in summo odio habeatur: contrā autem mitiores bestie nature misericordie

*miseri cordis & pie participes præcipuo quodam
 honore à prudentibus viris solitæ sunt affici. Cico-
 niæ enim apud Aegyptios eò veneratione habent,
 quòd senectute affectos parentes alunt, ydémque
 psi iccirco vulpanseribus & vpupis honorem ha-
 bent, quia illi quidem sint pullorum suorum aman-
 tes, hæ autem aduersum parentes existimãtur piæ.
 Manethonem porrò Aegyptium summa sapientia
 virum, audio dicere, eum qui suillo lacte vescatur,
 vitiliginibus & lepra oppletum iri, quos quidem
 morbos Asiani omnes pessimè oderunt. Aegyptij
 verò, quibus persuasissimum est, sues Soli & Lunæ
 inimicissimos esse, semel tantum cum festos dies
 agitant, eos lunæ singulos annos, aliàs verò nunquã
 nec huic ipsi nec cuiquam alijs deorum sacrificant,
 idque propterea faciunt, quia execrandos & dete-
 stabiles ducunt. Athenienses in mysterijs iure opti-
 mo sues immolant, propter pernitiem quam sege-
 tibus moliuntur, nam ex spicis sæpe alias exinaniunt,
 alias quæ nondum ad maturitatem peruenerunt va-
 stant, alias effodiunt. Eudoxus ideo inquit Aegy-
 ptios ab immolandis suibus se sustinere, quòd post-
 eaquam sementem fecerunt, eorum greges ad pro-
 terendam & conculcandam frumentorum satio-
 nem, atque depellendam detrudendamque in altio-
 rem terram & humidiores inducere soleant, vt
 ne ab auibus, hac quasi occasione terra obducta,
 semina exhauriantur.*

Quemad

Quemadmodum consuetam terram amant
elephanti. CAP. XVIII.

ABstracti à suis elephãti edibus patrijs, quã-
uis vinculis primum & fame, deinde va-
rijs cibariorum blandimentis mansuefacti sint, tan-
ta tamen naturalis soli illecebra tenentur, vt pa-
trie memoria eis obscurari & euanescere nequeat:
quare cum horum plerique grauissimo mœrore su-
scepto conficiuntur: tum verò quidam ex his, vber-
rimè flentes, tantam lachrymarum vim profun-
dunt, vt oculorum sensibus capiantur, in naueis au-
tem immittuntur, ponte vtrinque ramis frondescen-
tibus adumbrato, ad fallenda huiuscemodi anima-
lia, hoc enim ipsum cum vident, se per terram (quia
hoc eis mare videndi facultatem adimat) etiam
nunc iter facere arbitrantur.

Quemadmodũ vtrunque æquinoctium si-
gnificat arietis cubitus. CAP. XIX.

ARies sex hybernos menses in leuam latus
iacens quietem capit, contráque ab æquino-
ctio verno in dextrum incumbens somnum accipit,
ad vtrunque igitur æquinoctium ipsam aries mu-
tat cubandi rationem.

De pagris & mæotis piscibus Nili. CAP. XX.

AEgyptij Syenitæ sacros pisces pagros ducunt,
atque Elephantinæ sic nuncupatam inco-
lentes eadem existimatione mæotas pisces ornant.
Causa verò cur huiuscemodi pisciũ vtrunq; genus

hanc apud eos populos venerationem habeat, & magnam religionem possideat, ex eo profecta est, quod aduentantem Nilum hi præcurrentes futuram aquam prænuntiant, & mirifica quadam vi eius accessionem præsentientes sua antecessione suspensas Aegyptiorum mentes optima spe recreant, iccirco etiam eo honore afficiunt, quia in eo permanent, nullum ut sui generis comedant.

De conchis maris rubri. CAP. XXI.

IN mari rubro quedam conchæ nascuntur, quæ testas non leues, sed concauas & secturis plenas habent: eadèmq; extremas partes acutas habent & coeuntes inter se, sic alterno incurso coniunguntur, ut tanquam duarum ferrarum coeuntium dentes videantur inter se conuenire. Vnde fit ut si piscatoris natantis quamcunque partem etiam si sub eam os subest, mordicus apprehenderint, amputent.

Quemadmodum erga crocodilos Aegyptij sunt affecti. CAP. XXII.

CRocodilorum colentes Ombitæ Aegyptij populi sic hos dierum celebratione dignantur, quemadmodum magnificentissima celebramus olympicæ certamina, crocodilis suos liberos rapi mirificè gaudent, & matres ex eo magnam letitiam voluptatèmq; capiunt, & simul magnificè, & ample de se sentiunt, quæ nimirum deo cibaria pepererint: contra Apollonopolitæ, qui sunt ex præfectura Tentyrite appellata, comprehensos suspendunt sublimes

limes ex arbore perseæ peculiari illi loco, atque eos primùm flebiliter gementes permulta verberatione affligunt: deinde ijs concisis vescuntur. Crocodili sexaginta dies ventrem ferunt, sexaginta oua totidem diebus ex sese pariunt, totidémque dies hæc fouent. Sexaginta vertebrae in spina habent, quam totidem nervis alligatam esse ferunt. Curatio partus ab iisdem sexaginta diebus peragitur. Annos viuunt sexaginta: totidem dentes possident: totidem quotannis dies sine ullo cibo in latibulis quiescunt. Iam crocodili qui in paludibus manu Ombitarum factis nutriuntur, eis domestici & vernaculi sunt, & se appellantes intelligunt: capita idcirco hostiarum eis edenda obijciunt, quòd ea ipsa non comedunt. Apollonopolitæ eiusmodi bestiam odere, quòd dicant Typhonem eius formam induisse: alij non ob eam causam, sed quòd Psammyti regis iustissimi viri filiam crocodilus rapuerit, eius cladis recordatione suos posteros vniuersam eorum nationem odisse.

De vulturibus.

CAP. XXIII.

B*Arcei gens Hesperia ex aliquo morbo mortuos vt muliebriter atque ignauiter defunctos ad notandã mortis ignominia igni cremant: eos verò qui in bello morte occubuerunt, vt summa virtute ornatos vulturibus deuorandos obijciunt, quòd eas aues sacras existimant. Romulus in Palatino colle ex duodecim vulturibus optima auguria egit: nã ex auium*

numero commutatione in duodecim homines facta, principes totidem Romanos quot aves perspexisset virgis antecedere iussit. Eiusmodi volucres Iunoni sacras Aegyptij ducunt, atque earum pennis Isidis caput & vestibulorum fastigia ornant. Antè de hac aue multa alia dixi.

De capris feris.

CAP. XXIII.

IN Copto Aegyptij vrbe & magna conficiendorum aliorum sacrorum religione Isim Aegyptij colunt, & verò eodem cultu hanc ipsam venerantur coniuges, quo aut liberi à lugentibus afficiuntur: vbi Isis hanc religionem possidet, ibi acerrimi ad pestiferum vulnus inferendum scorpj maximi versantur, qui vt percusserunt statim interficiunt, ad quorum vitationem omne cautionis genus Aegyptij adhibent, sexcenta machimamenta molliuntur, veruntamen lugentes ad Isidis fanū capre feræ ex omnibus tegumentis nude inter scorpjos humi iacentes ab horum acerbitate integræ incolumésque permanent, ex quo fit, vt Coptitæ eius capri ni generis fœminas ad diuinitatem & religionem consecrent, & religiosissimè colant, easdémq; Isidi in amore & delitijs esse existiment: contrà autem mares immolent.

De crocodilis & accipitribus. CAP. XXV

CRocodilus natura timidus, improbus, malitiosus, fallax cum ad rapinas faciendas, tum ad comparandas insidias acerrimus & promptissimus existit.

*existit, omnem strepitum perhorrescit, humanam
 vocem contentiorem extimescit. Eos à quibus pau-
 lo confidētius inuaditur reformidat. Teteryntæ sic
 nuncupati Aegyptij qua ex parte cōprehensibilis
 atque expugnabilis sit præclare intelligunt. Etenim
 eius oculos quòd sint hebetes planè sciunt peropor-
 tunos esse ad vulnus accipiendū, atque etiam eiusdē
 ventrem, quia molli & tenui sit cute, iccirco com-
 mode feriri posse: cōtrà verò tergum & caudā ab
 omni ictu inuicta ideo existere quòd tecta sint &
 quasi armata squammarum & corticū robore tes-
 tis crustisue haud dissimilium. Ij igitur, quos antè
 dixi populi, eos comprehendere soliti tam valde ijs
 ipsis inimico infensoq; animo sunt, vt illic fluuius à
 crocodilis tantopere conquiescat & liber sit, vt fi-
 denter ibidem natatio exerceri queat, non item in
 Ombitis, vel Coptitis, vel Arsinoitis tutum est aut
 pedes lauare, aut aquā haurire, sed neq; in ripis in-
 ambulare, nisi summa cautione liberum est. Iam ac-
 cipitrem Teteryntæ sanctissime colunt: contrà eos
 Coptitæ vt crocodilorum hostes odio adducti sæpe in
 crucem agunt. Porrò hi ob similitudinē quam cum
 aqua crocodilis esse affirmant, hos diuino honore
 afficiunt, illi autem accipitres adorant, propter com-
 parationem quam cū igne ijs esse asserunt, atq; hu-
 ius rei testimonium asserunt, quòd similiter hi atq;
 ignis veloces & violenti sint, tum etiam aquam si-
 mul cum igne existere non posse asserunt.*

De cynocephalis.

CAP. XXVI.

Post vastam Aegypti solitudinem quam septē diebus transiri ferunt, secundum viam que ad Aethiopian pertinet cyroprosopi homines habitantes ex venatu dorcadum & babalorū viuunt, nigro aspectu, capite & dentibus caninis præditi sunt. Quæ eorum similitudo cum canibus effecit, ut hîc ipsorum mentionem interposuerim, vocis quidem expertes sunt, sed strident acutè, infra barbam mentum possident, sic promissum ut serpentium simile id esse videatur, eorum manus robustis unguibus & acutis armantur, similitèrque toto pectore ut canes hirsuti habentur, atque etiam pedum celeritate valent.

De lupis.

CAP. XXVII.

Lupicollum in eas breuitatis angustias cōpulsum atque vehementer cōpressum est, ut contorqueri, retròque versari non queat, etsi retro velit aspicere, totum corporis truncum retorqueat necesse est, acerrimis atque acutissimis præditus est oculis, enimvero intempesta nocte, vel luna ipsa silente lucis vsura perfruitur. Et tametsi omnibus tenebræ offunduntur, non huic tamen lux eripitur. Hinc lycophos id temporis appellatur cūm lucem is solus nature munere oculis perceptā habet. Et verè Homerus mihi vocare videtur id tempus, cūm iam tunc cernēs lupus se in viā dat ἀμφυλόκην νύκτα, iam lycobanta iccirco annum nominari existimant, quòd

quòd erga lupum sol amorem habeat, tum etiam eo Apollinem delectari aiunt, quia hic ex Latona in lupæ speciem similitudinè que conuersa editus in lucem & susceptus fuisse feratur. Cuius sanè rei Homerus meminit, cùm Apollinem nominat Lycegenen: eamque ob rem lupi simulachrum in Delphico templo ad designandum partum Latonæ ex ære excitatum esse arbitror: alij non id propterea ibidem positum esse dicunt, sed donaria ex templo cùm expilata direptaque fuissent, eademque à sacrilegis defossa lupus indicauit, cùm intra tèplum ingressus prophetarum quempiam sacrã illius vestem mordicus comprehendens traxit ad locũ vsq; in quem donaria occultata fuissent, deinde anterioribus pedibus eum ipsum locum effodit.

Cur vaccas Veneri cõsecrãt Aegyptij. c. xxviii.

IN Aegypti vico Scussa nuncupato non magno quidẽ, sed certe elegãti qui in Hermopolite præfecturã censetur, Venerẽ religiose & sanctissime colunt, quã Vraniã appellant: atq; vaccam etiã ideo venerãtur, quia affinitatẽ & conuenientiã cũ dea ipsa habere existimetur. Etenim huiuscemodi bestia tantopere ad venerẽ incitata est, vt cũ maris mugitum audit ad coitũ vehemētissime exardescat: atq; adeò sicuti harũ rerũ experiētes cõfirmant, taurũ à triginta stadijs ipso mugitu amatoriã significationẽ quasi tesserã Veneris dantẽ exaudiat, itẽmq; Isimbubulis cornibus Aegyptij & fingũt & pingũt.

Quemadmodum asinum, & orygem Aegyptij oderunt. CAP. XXIX.

BVsiritæ, Abydus, Lycopolis iccirco tubæ sonitum ab auditione sua detestantur, atque execrantur, quòd ab asino rudente eius clangor dissimilitudinem non habet, & simul eis qui Serapidis religionem observant, odio est asinus atque acerbitati, cuius rei nõ ignarus Ochus Perses Apim quidem interfecit, asinum autem & consecrauit & sanctissima religione coli iussit, Aegyptios vt molestia afficeret: sed is sanè tanti sceleris sacro boui persoluit poenas nec iniustas neque minus graueis quàm Cambyfes dedisset, qui primus bello sacrilego religionibus indicto eiusmodi impietatem commiserat. Et verò etiam quos modo cõmemorauì Serapidem colentes, ex eo orygem male oderunt, quòd ad solis exortum conuersus, sicut Aegyptij ferunt, aluum deiciat. Et Pithagorei de animalibus solum asinum afferunt ad harmoniã non factum esse, proinde absurdam bestiam nullo sensu ad lyræ sonum affici. Geminos asinam ex sese peperisse non facile quenquam meminisse ferunt.

De ibe.

CAP. XXX.

ILlam ibidis etiam vim de Aegyptiorum libris accepi: ibim nimirum cum in pennas quæ sub petus existunt, collum & caput abdiderit, cordis figuram exprimere: eandem Aegyptij ferunt ore coire & parere, veruntamen ea de re mihi non facile persuad

persuadent, qui Taricheæ bestijs præsumunt. Ibidis intestinum sex & nonaginta cubitorum esse affirmant, quod idem in Lunæ defectione comprimitur, iccircoque orationis parenti Mercurio eiuscemodi auem aiunt in amore esse, quia orationis speciem similitudinemque gerat: namque eius nigræ pennæ cum tacito & nondum emisso sermone comparari queunt, candidæ necdum prolata orationi intimorum sensuum enūciatrici possunt conferri. Apion eam ait longissimæ vitæ atque in eam Hermopolis sacerdotes citat sibi sane immortalē ibim ostendisse: quod quidem ipsum huic non minus procul à vero abesse videtur, quàm ab omni ratione abhorrere existimo. Quòd autem calidissima sit natura, propterea vel pessimarum rerum conficientissima vorago est, siquidem serpentes & scorpions exest & conficit, atque ex his partim facile & calore quo permulto abundat, exterit, & concoquit, partim nullo negotio excrementa excernit, atque expellit, ægritudine perrarò afficitur, in quidlibet vel sordidissimum immittit rostrum, ut quippiam illic inquirat, ex inquisitione tamen cibi cum se quieti tradit, cubile lauat & purgat, in palmis ad euitandos feles nidificat: non enim facile in palma ob eminentem & cutellatum trunci corticem ij sæpe repulsi & reiecti sursum correpere possunt. Iam porrò si pennis ibidis crocodilus contingatur, immobilis redditur.

De cynocephalis.

CAP. XXXI.

DE cynocephalis mihi etiam illa veniunt in mentem explicare. Si esculenta testaceis involucris circumvestita reperiant, cuiuscemodi sunt amygdala, glandes, nuces excernunt, præclare intelligentes intima quidem esculenta esse, extirca vero reijci oportere: vini item potione vesci nõ recusant, atque etiam carnibus vel elixis vel assis exsaturantur, & his quidem recte & suaviter apparatus magna delectatione afficiuntur: cõtrà ex non accurate elixis valde offenduntur. Veste indui mirificè gaudent, ac si eorum catulos etiam nunc perparvulos ad mulieris vbera admoueas tanquam pueruli lac exugunt.

De aspide, quam Aegyptij Thermuthin nominant. CAP. XXXII.

Thermuthin Aegyptij aspidem appellantes & sacram esse aiunt & summa religione colunt. Itaque ea Isidis simulacra tanquam regio quodam diademate coronant, eandem etiam ferunt non in pernitiem proborum hominum natam esse, imò verò comminiscuntur eam se ab ijs abstinere, contrà autem improbis necem asferre, ydémque addunt Isidem in sceleratos aspidem immittere, ydémque inquirunt sexdecim etates viuere, atque in sacris ædibus ad vnumquẽq; angulum subterranea sacella exædificant, vbi sanè aspidi habitati bubulũ adipem edendũ interuallis quibusdã obijciunt.

De

De spino seu ligurio appellato. CAP. XXXIII.

AD notionem auum periti spinum auem dicunt ex spinis ubi viuit nomē traxisse. Hæc cum non sit à musis auersa, splendide canora est. Quòd si sicut Aristoteles ait, spini & egitali sanguinem in eodem vase permisceas & simul temperes, non coire nec commisceri. Hunc sacrum esse aiunt genijs qui præsumt hominibus itinera ingredientibus.

De turture. CAP. XXXIII.

CAstam esse turturem, & nulli admisceri, nisi ei cui à principio: nunquamque alienum lectum attingere supra dixi. Qui accuratè tenent vim & naturam turturum, auditum est, albas sæpe apparere, easdémq; cum Veneri & Cereri, tum verò Parcisi & Furijs sacras esse.

De hirundinibus. CAP. XXXV.

APparent aliquando, sicut dicit Alexander Myndius, albæ hirundines: nam in Pyrrhi pueri tabernaculo nidificans hirundo, rerum actiones quas susciperet non bene & feliciter euenturas esse significauit: & item Anthioco altera nidum in huius tectis cõstruens, quæ ei malè casura essent prænuntiauit: contra enim Medos profectus non reuersus est ad suos, sed rebus malè gestis de loco quopiam se præcipitem deiicit. Dionysio priori arcem relinquenti nidificantes ibidem reditum præmonstrarunt. Hirundinum genus dijs penatibus & Veneri

Veneri quæ ipsa quoque è numero penatium est, charum esse dicitur.

De perdicibus.

CAP. XXXVI.

Incubantium perdicum latebræ fruticibus aliisue densis præfulciuntur, atque præmuniuntur, ut ab ouis humber, quiuisue alius humor prohibeatur. Hæc enim si madefiant, nisi rediens mater rursus fouerit, irrita celeriter atque sterilia fiunt, quindecim oua sæpe ex sese pariunt. Paphlagonæ duplex cor habere Theophrastus quodam loco testatur, Ioui & Latonæ sacri esse dicuntur.

De cycnis.

CAP. XXXVII.

Dixi antè de cycnis: dicam nunc quæ nondum dixi. In mari Aphrico Aristoteles ait cycnorum gregem sæpe apparere, & à præternavigantibus exaudiri cantum tanquam ex choro quodam consonanti suauem quidem at lugubrem, & velut ad misericordiam inclinantem, & quosdam cycnos mori cantantes dicit visos fuisse. fontes, lacus, paludes, aliæque loca aquis redundantia incolere solent, vbi earum rerum periti dicunt eos musicas rationes exercere.

De noctua.

CAP. XXXVIII.

Accedenti ad seriam quampiam actionem homini occurrentem noctuam inauspicatam significationem dare aiunt. Cui quidem rei testimonio fuit Pyrrhus Epirotarum rex, cum in Argos Pyrrhi proficiscentis, hastam quam erectam ferebat, hæc

Hæc avis sedisset, ei malum auspiciū dedit: nam Argos ingressus, valde ingloria atque ignobili morte occubuit. Quare mihi Homerus præclare intellexisse videtur, auem hanc mali auspicij esse cūm Diomedī ad castra Troianorum exploranda proficiscenti Mineruam facit auspiciatō mittentem herodium non noctuam, etsi Mineruæ amica sit noctua.

De polypo & noctua. CAP. XXXIX.

T*Am vehementer polypum locusta extimescit, ut si quando vno & eodem reti ambo comprehenduntur, hæc continuo moriatur. In Thurijs fluuius Lusias appellatus tametsi perlucidos liquores habet, nigerrimos tamen pisceis procreat.*

De vite appellata pardali. CAP. XL.

V*Item pardalim sic appellari dicunt quæ vim peculiarem præter cæteras habet, & ipsam audio acinos non habere, quæ si inspecta fuerit à mulieribus, eas conijcit in morbum repentinum.*

De asini cornibus Stygis aquam continentibus. CAPVT XLI.

I*N Scythia asini cornibus præditi nascuntur, quorum cornua Arcadiæ fluminis Stygis aquam continent, quæ transmittit cætera vasa omnia, etiamsi sint ex ferro. Hæc cornua à Sopatro apportata fuisse aiunt Alexandro Macedoni, & illum audio admiratum misisse Delphos ut dedicarentur Pythio cum hac inscriptione, Tibi hoc cornu Alexander*
dedic

dedicauit Apollo, asini Scythi figuram felicitis, quod Stigis inuicti aqua non domatum fuit, sed tulit aque robur. Ceres hanc aquam emisit prope Feneum. causam dixi alibi.

De cane Eupolidis comici. CAP. XLII.

Eupolidi poetæ comico Augeas Eleusinius munere donauit canem, non modo genere Moloticum, sed etiam forma præstantem, quem eodem nomine Eupolis, quo Augeas erat, appellauit. Canis iam nomine Augeas, cum longa consuetudine, tum verò ciborum illecebris allectus, & blanditijs, diligebat dominum, vt præclare ostendit, cum aliquando seruus nomine Ephialtes dramata quedam Eupolidis domini sui surriperet, tum non latuit caerem furax seruus. Is itaque acerrimo impetu, crudelique incurrit in hunc direptorem, mordicusque comprehendens interfecit. Post autem aliquanto in Aegina Eupolis excessit è vita, ibique eius corpus ad sepulturam datum fuit. Huius verò canis morti illius ingemiscens, non tantum vlulatu primò illius excessum è vita luxit, sed deinde mœrore inediaque extabuit, in odiumque vitæ adductus ex altoris sui morte, extinctus est. Ex eo locus hic, ad huius casus memoriam conseruandam, canis luctus appellatur.

De formica laërte nuncupata, & eiusdem nominis vespis. CAP. XLIII.

Mortiferum genus quoddam formicarum esse dicitur, quæ laërte nuncupatur, eodem nomine

mine vespas quasdam appellarūt. hæc ait Telephus Cretenfis ex Mysio Pergamo profectus.

De piscibus Nili.

CAP. XLIII.

M*Aximis æstatis caloribus cum in Aegyptiorum agros Nilus redundat & dilabitur, atque explicatus marini æquoris speciem similitudinẽq; gerit, tum Aegyptij ibi piscantur, ubi antea arationes essent, & nauibus ad fluuij accessionem accommodatis nauigant: postea verò quàm Nilus redit ad se, atque ad pristinam modi rationẽ à natura sibi attributam pisces à parẽtis fluuij decessu deserti ad breuia limosa adherescunt, atque agricolis ad prædam relinquuntur. Quamobrem huiuscemodi alluuiò Aegyptijs piscium mæsis quodam modo dici potest.*

Cicadarum nomina.

CAP. XLV.

C*icadarum genus multiplex à peritis harum rerum & collectum, & nominatum est, vnum appellatur ex colore cinereum: alterum membrax, quod quidem nomẽ nescio cur huic generi impositum sit: aliud argutum, aliud cercopam, aliud achanthiam nuncupant. tot cicadarum genera me audisse memini. Cui pluræ veniūt in mentẽ explicet.*

De natura canis & quare ipsum venerantur.

Aegyptij.

CAP. XLVI.

H*æc etiam de natura canum accepi: catulos nasci cæcos, à partuque tredecim primis diebus ita oculis affectos esse: postea tamen acerrimo ocul*

oculorum sensu esse. Eos Aegyptij venerantur, ex eoque legem quampiam vocitarunt. Cur id faciant duplicem causam afferunt: alteram, quod cum Isis usquequaque Osyrim quæreret, canes præcurrentes, partim unà cum ipsa puerum inuestigare conarentur, partim feras reprimerent. Alterã, quod cum stella canis (quem Orionis fuisse fama celebratum est) exoritur, tum cum ipso pariter Nilus sese attollens irrigationem in terram Aegyptum inuehit, in agrösque redundat. quamobrem canem ut fertilis aquæ conciliatorem Aegyptij venerantur.

De oxyryncho Nili pisce. CA. XLVII.

OXyrynchus Nili alumnus, ex acumine rostri nomen trahens, illic venerationem & religionem habet, ut piscatores valde timeant, ne quando is piscis apud eos sacer, & magna religione præditus hamo traiciatur: quem si fortè hamo ceperint, nunquam tamen edere audent, atque cum pisces retibus comprehenduntur, diligenter etiam atq; etiã perscrutantur, nunquid horū piscium unà cū alijs imprudētes ceperint. Malunt enim nihil piscium accipere, quàm hoc reteto maximū pisciū numerū assequi. Dicunt Nili accolæ hunc piscē ex Osiris vulneribus factū esse. Osirim autē esse Nilum.

Quæadmodū ichneumo vtriusq; sexus est participes, & aspidi & crocodilo hostis. CA. XLVIII.

Ichneumoni vtriusque sexus participi à natura tributum est, ut & suo semine grauiditatē & partum

partum afferat, & ipse quoque ventrem ferat, & ex sese pariat. Qui in pugna quam inter se pugnant victi fuerint, ea bellicæ offensionis nota inuruntur, ut & in viliores sexum censeantur, & muliebria patiantur: contrà, ij qui ex bello superiores euaserunt, victos subigunt, & simul suo semine implent: at victi ex ea malè à se pugnata pugna, hoc præmio afficiuntur, ut & partus dolores sufferant, & ex patribus qui iam antè fuissent, matres reddantur. Cum homini infestissimis bestijs aaspide & crocodilo inimicitias gerunt. Latonæ & Lucinæ sacri esse existimantur. Apud Aegyptios Heracleopolitas veneratione & religionè possidere feruntur.

Quemadmodum dracones gratiam referre nouerunt. CAP. XLIX.

LYcaoni Emathie regi nomine Macedo filius fuit, ex quo postea antiquo nomine obsoleto nominata regio est, ex hoc quoque Pindus (id enim ei nomen erat) filius procreatus, cum robore animi, atque virtutis indole præditus fuit, tum forma etià excellens, ex illo item alij liberi nati improbo animo affecti, & corpore minus strenui, cum Pindo & virtutem & cæteras illius dotes inuiderent, non modò illum oppresserunt, verum etiam pœnas tanti maleficij pendentes, se ipsos funditus perdidērunt. Pindus sentiens se fratrum inuidia ardere, atq; ab ijs insidias sibi comparari, regno, quod à patre acceperat relicto, cum robustus esset, & ad venandi

studium propensus non solum quidem vertit, sed certe illic ibidem xuum in venando agitans, cum semel hinnulos, insequeretur, & summa virii contentione equum incitasset, ab eis qui secum venabantur se longissimè abduxit: hinnuli verò altissimam cauernam subeuntes ex insectantis conspectu se eripuerunt, atque ex periculo se seruarunt. Is ex equo desiliens cum hunc ad proximam arborem alligasset, cumque vt diligentissimè potuit latebram illam manibus perscrutās hinnulos exquireret, sibi denuntiantem vocem exaudiuit, ne hinnulos tangeret: quare vbi diu multumque circumspexisset, nec quicquam videret, vocem vt ex maiore quadam causa redditam extimuit, & simul in equum ascendens ex eo loco discessit. Postero autem die ad eundem locum reuertitur, non eò tamen quò illi se abdidissent, ingreditur, vocis memoria, quam auribus acceperat deterritus. Cum igitur dubitaret quisnam pridie se ab insectanda præda auertisset, ac vt par erat, circumspectaret aut montanos pastores, aut venatores, interea ei inusitata magnitudine draco apparet ex maxima parte corporis adrepens, collumque, & caput paululum attollens, & ad se velut intendens. Collum autem cum capite erat ea proceritate, vt vel cum procerrimo homine exæquari potuisset, verum vt eius conspectus Pindum exterruerit, certe nõ in fugam impulit. Nam is sese ex maximo terrore colligens sapienter bestiam circumuenit

cunuenit, nam ex auibus quas immolabat ei edendum obijcit & tanquam hospitalem mensam & redemptionis suæ præmium apposuit. Is sanè velut donis delinitus, & captiõibus, vt ita dicam, præstrictus ex eo loco excessit: quod quidem ipsum ita iucundum Pindo fuit, vt ea quæ vel ex venationibus montanis vel ex aucupio capere possit vt draconi non ingratus adeptæ salutis mercedem afferret, neque tamen sine fructu has ei donationes ex præda constituit, nam fortuna ei prosperè ire cœpit: omnium enim quæ venaretur secunda venatione fungebatur, siue terrena, siue volucria persequeretur, quare gloria magna apud omnes erat, quòd contra feras congredetur, & eas expedite caperet. Erat ea proceritate vt corporis mole perterrefaceret, tum verò firma corporis constitutione, tum pulcherrimi oris habitu fœminas ad se amandum vt vehementer inflammaret: & sanè cælibes omnes quasi furentes, atque bacchantes ad eius venationes proficiscerentur, & nuptijs alligatæ à maritorum custodijs asseruatæ mallent cum illo concumbere, quàm in numerum dearum referri. Plerique hominum eum quod ipsius virtus & forma suam omnium admirationem excitaret diligebant, soli fratres infenso, atque inimico animo in illum erant, quamobrem eum ipsum aliquando solum venantem ex insidijs

aggrediuntur, atque in propinqui fluminis angustias compulsum, auxilióque destitutum strictis gladijs appetunt, atq; adeò trucidant. Hunc exclamantem cum draco ipsius amicus exaudiisset (etenim est animal sensu audiendi cum acerrimo, tum videnti acutissimo) prodijt ex suo cubili & simul impios circumplicans suffocauit, & cesum summa diligentia tandiu custodire non destitit, dum cognatione defuncto proximi desiderio permoti ad illu' hu-
mi iacentem venissent. Hi propius facti, etsi iusto in luctu & squalore essent, sepultura tamen & iustis exequiarum interfectum custodis metu afficere prohibebantur: veruntamen hic recõdita quadam, ac mirabili natura intelligens se illos arcere de presidio, stationeque cadaueris, discessit, quo commodius nulla interpellatione supremam gratiam à propinquis assequeretur. Magnificè igitur & splendide honore sepulture ornatus fuit, atque etiam fluminis factæ occisioni proximus ex mortuo nomen traxit. Bestijs igitur peculiare est, à quibus beneficium acceperint, eis gratiam referre.

Locus Clarius Apollini consecratus, non aditur à venenatis animalibus. C A. L.

Hoc etiam peculiare loco Clario, vbi filii Iouis & Latonæ venerantur Clarij & tota Græcia. Hic locus inuius inimicissimusque est feris venenatis. Dei prouidentia omnes feræ horrent Apollincm, vt qui seruare sciat & qui seruato-
rem

rem & morborum depulforem genuerit, *Aesculapium*. *Nicander* eorum quæ dico testis est, cum ait, *Non viperæ, non phalangia, non scorpius altum vulnus inferens in Clarijs nemoribus versantur, postquam Apollo illic vallē profundam carminibus dedicauit, occultato malo fundamento & proculpositis venenatis animalibus.*

Quo modo asylla sunt in Erycino tēplo *Veneris*, & vt victimæ vltro illuc accedunt.

CAPVT

LI.

IN Eryce, vbi est *Veneris* templum celebre, cuius *suprà* mentionem feci, cum de columbis Erycinis dixi, audio esse permultum aurum & plurimum argentum, & monilia & annulos valde pretiosos sacrosancta intactaque deæ *Veneris* metu semper antea fuisse, item audio *Amilcarem Afrum* depraedatum illa fuisse, & in argentum & aurum factum conuertisse, deinde ex his sceleratum stipendium exercitui distribuisse, & pro his ipsum grauiſsimè verberibus cæsum fuisse, & cruci affixum pependisse, acerbissimæque morte affectum fuisse, patriamque *Amilcaris* antea felicem, & beatam existimatam breui tempore importatis sacris rebus seruam fuisse: quæ etsi grauiā, tamen meo proposito non opportuna, quod verò est meis rationibus affine hoc dicitur iam. Totum annum & totum diem sacrificant *Veneri Erycinæ* nō modò indigenæ, sed etiā externi, & quāuis multis oblati sacri-

*ficijs altare maximum quod sub dio est, totos dies
 vsque ad noctes incendio lucet, tamen neque car-
 bones, neque cineres, neque torrium semiustorum
 reliquias ostendit, imò verò rore plenum est, &
 recenti herba quæ renascitur singulis noctibus,
 victimæ ex vnoquoque grege sua sponte illuc ac-
 cedunt, & altari præsto sunt. Agit ipsas pri-
 mùm dea, deinde vis & sacrificantis voluntas.
 Si sacrificare ouem velis, ecce tibi ad altare præsto
 est ouis, & lotionè facta sacrificæ siue capram siue
 hœdum. Quòd si viriliore animo sis præditus, &
 vaccam sacrificare studeas, etiam si plureis velis,
 aderunt, neque tamen pastor pro his pretium aut
 mulctam abs te repetet, neque tu propterea pasto-
 rem molestia affeceris. Iustam enim actionem dea
 intuetur, & tu bono animo affectus ipsam propi-
 tiam habebis. Quòd si velis victimam tibi
 necessariam emere, interea dum pe-
 cuniam depromis animal abit
 & sacrificare
 non potes.*

AELIANI LIBER

undecimus historia animalium.

De cyncis venientibus à montibus Riphæis.
ad Apollinis téplum apud Hyperboreos.

CAPVT

I.

OMINVM Hyperbo-
reorum genus, & honores
qui illic sunt Apollini can-
tant poëtæ, & historici ce-
lebrant, inter quos est He-
catæus non Milesius, sed
Abderita. Que autem di-
cit, multa & graua, alia

non mihi expedire videtur nunc narrare, itaque in
aliud tempus illa differam, cùm singula illa dicere
mihi & iucundius & auditoribus vtilius erit,
nunc dicam duntaxat de sacris Apollinis, Boreæ
& Chiones filij tres numero fratres natura, lon-
gi sex pedes, cùm sacrificia solita tempore solito
faciunt, ex Riphæis montibus deuolant infiniti gre-
ges cyncorum, qui postquam circum templum vola-
runt, & tanquam lustrarunt, in templi muros ma-
ximos & pulcherrimos desident, & cùm homines
suam musicam deo cantant, & citharistæ choro

accinunt congruum cantum, tum etiam cycni auxiliantes simul canunt, nequaquam absonum cantum, imò verò vt ex choroaidascolo cui accinere chorum oportet, præscriptum accipiētes, simul cum sacerdotibus cantant, deinde hymno absoluto postquam per totum diem honore solito Apollinem coluerunt, discedunt.

De draconibus sacris in Epiro. CAP. II.

Sacrificant etiam alias Pirotæ Apollini, neq; modo ipsi, sed etiam omnes Græci qui illuc accedunt, & iam maximum festum agunt. Vno die anniuersario est Apollini lucus consecratus, qui septum habet, & intus sunt in circuitu dracones Apollinis delitiæ. Fœmina sacerdos virgo sola ingreditur in lucum, & cibū draconibus affert. Dicuntur ab Epirotis esse progenies Pithonis Delphici. Si dracones sacerdotem accedentem suauiter intueantur & cibos promptè excipiant, annonæ abundantiam significare ostendunt, & annum salubrē: sin ipsam exterreant, & non accipiant cibaria quæ porrigit sacerdos, contraria & dracones vaticinantur, & Epirotæ sperant.

De canibus Aetnæ montis. CAP. III.

IN Aetna Sicula Vulcani colitur templum, & sunt luci septi & sacri, & ignis æternus & peruigil, sunt etiam circum templum & lucum canes sacri, qui velut castitatis & moderationis amatores & periti blandiuntur hominibus castè

&

Et ut oportet Et decet in templum ingredientibus: si aliquis sceleratus sit, hunc mordent Et lacerant, alios verò ex quadam consuetudine venientes impunitos solum summonent Et fugant.

De bobus qui sacrificantur Cereri. CA. IIII.

Cererem Hermionenses colunt Et sacrificijs magnificis venerantur: maximos igitur boves audio foeminam sacerdotem Cereris agere ad altare ex grege, Et sacrificandos præbere, Et eorum quæ dico testis est Aristoteles, qui alicubi dicit, Ceres valde fructifera tu apud Siculos Et Athenienses vim tuam demonstraſti, Et magnum quiddam ostendis apud Hermionenses, nam ex grege ferum taurum, quem duodecim viri non capiunt, hunc vnica vetula per solam aurem trahit ad altare, Et taurus vt matrem puer sequitur. tuum hoc est robur. Ceres propitia sis.

De canibus Dauliæ.

CAP. V.

IN terra Daulia templum esse Mineræ Iliësis, canes qui illic nutriuntur laudant, nam Græcis illuc accedentibus adulantur Et blandiuntur: barbaros verò latratibus insequuntur.

De loco Arcadiæ appellato Aula, templo panis, & de animalibus illuc confugiētibus.

CAPVT

VI.

IN Arcadia est templum panis, cui nomen est Aula, quæcunque animates in idipsum templum confugiunt tanquam supplices Deus seruat incolu-

meis : eas enim lupi insequentes ingredi intrò horrent, & solo aspectu reprimuntur illius loci quò confugerunt.

De ceruis qui sunt in Curidio. CAP. VII.

IN Curidio ceruorum multitudo est, & venatores multi ad illorum venationem attenti, cùm in Apollinis lucum maximum confugerint, latrant quidem canes, sed propè accedere non audent, cerui autem intrepidè pascuntur mirabili quadam natura suam salutem Deo credentes.

De muscis cedentibus Apollinis templo,

Actio appellato. CAP. VIII.

SUprà alicubi dixi muscas olympicas instante Sludorum celebritate voluntarias excedere, & cum mulieribus quibus non licebat adesse ludis, ad contrariam ripam Alphæi transire. In Leucade promontorium est excelsum, in quo Apollinis est templum Actium appellatum, cuius festo instante, in quo saltant saltationes quasdam, in Dei gratiam sacrificant bouem muscis, quæ sanguine plene discedunt. Ergo Decumanis donis eæ affectæ abeunt. At Piseæ, nullo munere donatæ secedunt, meliores hæ igitur Dei reuerentia non mercede honesta facientes.

De Icarî insulæ capris & damis. CAP. IX.

IN Icaro insula templum est Dianæ & multitudo caprarum ferarum & damarum pinguiſſimarum & leporum, quos si quis postulauerit à
Diana

Diana, non capit venationem, & dat pœnas quas alij dicunt.

De api tauro Memphidis.

CAP. X.

Cum cycnorum Riphæorū apud Hyperboreos quotidie colentiū diligenter filium Iouis & Latonæ mentionem fecerim, si tauri sacri quem deum faciunt Aegyptij non dicam vim, quo modo non reprehenderet nos & historia & natura, cuius hoc opus & donum est? Dicam igitur non segniter huius theologiam. Apis apud Aegyptios efficacissimus deus creditur ex vacca, quæ fulgure afflata cōceperit nascitur, Epaphum Græci vocant, atque huius generis antiquam stirpem repetentes, Io Argiuam Inachi filiam illius matrem fuisse testantur: sed hunc sermonem Aegyptij vt mendacem redarguunt, temporis antiquam longinquitatem testantes. Epaphum enim multis post seculis extitisse ferunt: verum Apim primum multis annorum milibus in homines venisse, insignis eius notas Herodotus & Aristogoras explicant, quibus Aegyptij non assentiuntur, & viginti nouem notas sacro huic boui aptas & consentaneas esse dicunt, sed quæ nam sint, tum vt per corpus sparsæ, & vt ipsis quasi floribus insignitus sit aliunde intelligēdum: cuiusnam autem ex syderibus naturam vnumquodque insigne per notas designet, Aegyptij significare norunt. Etenim Nili ascēsum vnum significare aiunt, aliud mūdi figuram, aliud lumen,

aliud

aliud lunata forma designat figuram lune, aliâque insignia aliarum rerum significaciones esse, haud profectò prophanis & diuinæ historiæ intellectu facilia. Cùm autem fama emanauit, Aegyptiorum Deum exortum esse ex Scribis & sacerdotibus, quidam vt documentum procreationis à patre traditum insignium notarum accuratè exquirant, eò ubi diuina vacca peperit, accedunt, atq; ibidem domum ad orientem solem excitant, ubi sanè vitulus alatur quatuor menseis: postea autem quàm ibi nutritus est exoriète luna scribæ, sacerdotes, & propheta eodem proficiscuntur, & simul nauem huic sacram ornant, eâque ipsum transportant Memphin ubi sedes huic sunt, & commorationes suaves, tum curricula, puluerationes, exercitationes, & vaccarum formæ præstantia insignium ædes tanquam thalami, in quos ingreditur, cum superuenire eam quam amat, appetit, itémque est puteus & fons aquæ potabilis, nam eiusmodi huic semper conducere ministri & sacerdotes asserunt, non item ex Nili potione, ne propter dulcedinem in molem immensam pinguescat. Tam verò quas pompas, quæ sacrificia Aegyptij conficiant, cum nouæ alluuiouis aduentum, tum dei exortù celebrantes, quas etiam saltationes, quos conuentus habeant, tum quemadmodum omnes vrbes & vici immortaliter gaudeant, longum esset explicare. Is autè ex cuius armento hæc diuina bestia exorta fuerit, beatus habetur

habetur, summamque Aegyptiorum admirationem habet, is bos praesentione & praedictione valet, nec sanè vel puellas vel auiculas ad tripodem sessitantes habet, neque sacra potione implet, sed pueri diuino afflatu concitati extrà ludentes, atque inter se ad numerum saltantes consulentibus futura praedicunt. Apim Aegyptij Oro Apollini comparant, quem credunt annonae abundantis & fertilis anni summum authorem, ac de varijs coloribus bouis philosophantur, varietatem morum cõiectantes per signa. Sermo quidam prophetarũ nec omnibus notus dicit Aegyptiorum regem excogitasse vt animal viuum colerent Aegyptij, & elegisse taurum: omnium animalium formosissimum taurum esse existimantem.

De Mneuide boue Aegyptio. CAP. XI.

Sed age tránsito, vt ait prouerbiũ, non ad equũ, S neque in ipso decantando orationem consumito, sed Mneuin bouem dicito, quem Aegyptij sibi sacrum esse dicunt: at verò Apin lunæ dedicatum esse dicunt, propriamque huic esse notam, nimirum non esse spurium, sed amicum deo praedicto, sed de hoc alius dicit. Quem verò sermonem audiui Aegyptium qui pertinet ad probandum taurum hunc an sit seminis praestantioris an non, hunc narrare volo. Bocchoris Aegyptiorum rex Aegyptijs negotium faceßere cupiens, taurum ferum induxit aduersarium in luçta contra Mneuin. Is igitur
Mneuis

Mneuis mugit. itémq; externus taurus contrà mugiens furoreque elatus incurrere cupiens cõtra taurum deo charum erravit, & in persearũ arborum ramos incidens cornibus retentus est, at Mneuis illius latus capite confodiens interfecit ipsum: quo facto Bocchoris verecundia confusus est, & ipsum oderunt Aegyptij.

De delphinorum intellectu & prudentia.

CAPVT

XII.

Q*Uàm vehemēti delphini musicæ amore teantur, quàmque admirabili ad vocis cantum studio concitentur, sermone & literis multorum longè latèque peruagatum est: quàm item hominum amantes sint, cùm alij plerique scripserunt, tum nos antè explicauimus: nunc iam de intelligendi prudentia dicere non alienum est. Simul enim vt in retia delphinus incidit, statim primò quietè & liberè manet, neque omnino fugere meminit: sed & epulatur, & alios secum captos depascitur, & tanquam huic condictum esset conuiuium, ex ijs exsaturatur: deinde cùm se extrahi atque ad littus appropinquare intelligit, dentibus lacerato reti, è seruitute liberatur. Iam si quando piscatores posteaquam captiui delphini nares holoscæno iunco traiecerint, quodam obsequio atque indulgentiæ eum ex potestate idcirco dimittant, seruitutèq; liberent, vt hac notionis nota inusta, si iterum capiatur, apertiora det indicia, se aliàs captum & serua-*
tum

tum fuisse, is velut indicium & notam pristinae captiuitatis veritus, non amplius ad saginam appropinquat. Cum delphinus quispiam comprehensus in piscatoriam subtractus esset, alij tum permulti nauiculam hanc circumnatantes, tandiu se ibi crebris saltibus versarunt, & tanquam piscatoribus pro huius salute supplicantes, prouoluerunt, dum piscatores ad captiui misericordiam inducti fuissent, eisq; ita suppliciter quasi petentibus cessissent, atq; irretitum ex vinculis in libertatem expediuissent.

De canibus Daphnidis pastoris Syracusani.

CAPVT

XIII.

DAphnidis pastoris Syracusani à nymphea patientis illa decantata, quinq; canes domesticos nuncupatos Sanon, Podargon, Lampada, Halcimon, & Theonta videntes domini affectus calamitosos, mortem oppetisse aiunt, & multum prius luxisse & fleuisse.

De memoria & fide elephantorū. CAP. XIII.

Variam & multiplicem Elephantorum naturam antè dixi: nunc quàm memoria sint bona, quàmque diligenter præceptum officij aduersus præcipientes teneant, quàm simul eorum qui quippiam eis committunt, vel expectationem vel fidem non fallant, explicandum est. Cum Antigonus Megarensē urbem obsideret, mulier simul cum vno de elephantis bellatoribus versabatur: hæc enim illius qui elephantum aleret vxor, infantem puerum

puerum pepererat, quē huic elephanto, lingua vtēs Indica, quam elephanti intelligunt, credidit. Vt verò is primum sibi creditus est, illum diligebat, & custodiebat, ex eoque proximè adiacenti magnam voluptatem capiebat: cū ploraret, oculos tum auer-tebat, tum verò ab eo dormiente muscas abigebat. Arundines ei pro pabulo obijciebantur, quas, & omnem cibum, nisi puer adesset reijciebat. Nutrix igitur necesse habebat postea quàm eum lacte com-pleuisset, elephanto curatori apponere, vel omnino elephante non parum iracundia incitabatur, ac nonnunquam in verbera erumpebat, interdū etiam cū vagiret infans, cunas vbi iaceret mouebat: sicq; eidem ipsi ex hoc motu oblectamenta & solatia, sicut nutrix, afferre studebat.

De odio elephanti in adulteros. CAP. XV.

Obtrectationem ac riualitatem vehementem diuersorum animalium porphyrionis, canis, & ciconiæ diximus suis locis: nunc mihi exponendum videtur elephanti odium in eos qui cum alienis vxoribus stuprum faciant. Nam cū vxorem sui domitoris & altoris stuprari manifestò deprehendisset, ambos, & eum qui stuprum inferebat, & eam qua cum id faciebat cornibus transfigens, interfecit. ac in stragulis constupratis, & lecto adulterato iacentes reliquit. Vt verò primum elephanti rector venisset, & manifestò nefarium facinus, & huius vindicem cognouit. hoc quidem factum,
ab Ind

ab India huc ad nos manauit. At Romæ aliud simile euenisse audio: præterquam quòd addunt, ibi elephantum non utrunque modo occidisse, sed & stragula veste eos texisse, & nutritio aduenienti stragulam reiecisse, & retexisse, & proxime inter se iacentes demonstrasse, ita ille tum facile iniuriam illatam sibi fuisse intellexit, tum etiam maxime facinus ei liquebat, ubi cornu quo ipsos confixisset, cruentum perspexit.

De draconis diuinatione.

CAP. XVI.

Propria etiam draconibus est diuinationo. In oppidulo Lauinio, quod est Latine regionis, & appellatum est à latini filia Lauinia, cum Latinus vnà cum Aenea pugnavit contra Rutulos, & vicit ipsos: Aeneas Anchise filius Troianus vicit Lauinium urbem quam matrem primariam Romæ dicere possumus. Hinc enim profectus Ascanius Aeneæ & Creusæ Troianæ filius cõdidit Albam: Albanorum enim Roma colonia est. In Lauinio lucus magnus & densus colitur, & habet vicinum templum Iunonis Argolicæ. In luco est antrum magnum & profundum & est draconis cubile. Virgines sacræ certis diebus accedunt ad lucum manibus offam ferentes, & oculos linteis velatos habentes, sed ducit ipsas recta via ad cubile draconis spiritus diuinus, & sine offensione pedetentim & quiete procedunt, tanquam non velatis oculis videntes, quæ si virgines sunt draco capeßit cibos castos

Et animali dijs charo conuenientes: sin virgines non sunt, ieiunus manet præsciens earum corruptelam. Formicæ offam virginis corruptæ minutatim primò concidunt, vt eius frusta facile ferre possint, deinde extra locum efferunt, purgantes locum. Cognoscitur à vicinis factum Et accusantur vitiatæ virgines; Et ex lege supplicijs affectæ puniuntur.

De dracone Melitæ Aegyptiæ. CAP. XVII.

Dicit Homerus, difficulter dij videntur manifestò: quiddam simile habet draco in sanctissimis honoribus diuinis Et idipsum scire non vtile. Quod dico tale est. In Melite Aegyptia draco est sacer in turre, Et colitur, Et habet ministros Et mensam Et crateram, in quam quotidie farinam subigunt Et temperant melicrato deinde discedunt, Et postridie reuertentes vacuam inueniunt crateram. Ministrorum senior vehementi desiderio afficiebatur vt videret draconem: itaque solus ingressus vt fecit consueta, substitit, draco ascendens in mensam epulabatur: at ille curiosus portas aperiens de more clausas strepitum edidit vehementem, draco indignatus discessit, ille quem cupiebat videns suo malo factus est demens, Et cum dixisset que vidisset Et vt se impiè egisse confessus esset, factus est mutus, Et non multò post cecidit Et mortuus est.

Pecul

Peculiaria quædam aliquot animalibus

utilia. CAPVT XVIII.

Propria & hæc animalium sunt, pauo contra fascinoes lini radicem velut amuletum quoddam naturale inquirit, & sub altera ala occultatam circumfert. Equi vrina si impediatur virgo soluens zonam quam fert, si equum zona verberet in fronte, statim dicitur vrinam & quidem multam meiere, & dolore liberari. Equam in res venereas insanientem sedare facile est, vt Aristoteles tradit, si quis ipsius iubam totonderit. Verecundatur enim & desinit lasciuire.

Quemadmodum mures ruinofam domum collapsuram prænoscent. CAP. XIX.

Quod vicinã domum ad edendas ruinas mures & mustelle præsentiuñt, idcirco eius casum & collapsioneñ præuertentes ex ipsa emigrant: quod quidẽ ipsum in Helice oppido vsu euenisse dicitur. Cùm enim Helicenses impiũ facinus in se aduersus Iones admisissẽ, eos nimirum in altaribus mactantes, tum sane his propinqua ruina ex ostẽtis portẽta fuit. Nam quinq; antè diebus, quàm Helice funditus euerteretur, qui in ea essent mures, mustelle, serpentes & spondyli, cæteraq; eiusmodi frequentia, via quæ est in Coriam exierunt. Quod quidẽ facinus Helicensibus id ipsum intuentibus summam quidem admirationem mouebat: verumtamen quamobrem discederent causam conijcere

non quibant: postea verò quàm ex vrbe hæc animalia excessere, ex terræ motu tantæ labes domorum noctu factæ sunt, vt non modò ex hoc casu desederit vrbs, & conciderit, atque ex permultæ tempestatis alluione funditus deleta fuerit, verum etiam cum fortè decem naues Lacedæmoniorum in vrbis portu stationeque essent ex marinorù æstuum tempestate perierunt. Diuina enim iustitia satellibus atque ministris bestijs ad vlciscendos impios homines vtitur. Cui rei etiam testimonio est Panteclas Lacedæmonius, qui cum fabros Dionysianos iter facere ad Cytheram per Spartam prohibuisset, post in sessione Ephorum à canibus laceratus fuit & distractus.

De canibus Adrani oppidi Siculi. CAP. XX.

IN Sicilia Adranos vrbs est, vt dicit Nymphodorus, in hac vrbe templum tutelaris dei eius loci clarum dicit esse. Verùm quæ de deo ipso dicit, quo modo patet & expeditus est & propitius egētibus, prætereo. Iam illud dicā. Canes sunt sacri & cultores ipsius dei, & pulchritudine & magnitudine superantes Molossos canes. Sunt non minus quàm mille, qui interdum adulantur & blandiuntur ingredientibus templum & lucum siue externis siue indigenis: nocte verò ebrios & iam à via aberrantes, tanquam itineris duces liberaliter ducunt præeuntes in domum suam & debacchantes, & cõtumeliosos ex nimia vini petulãtia vsciscun-

tur

tur & debitis pœnis puniunt : nã in ipsos insiliunt, vestem lacerant, & castigant, ac furari conantes acerbissimè lacerant.

De cochlea marina.

CAP. XXI.

Cochlea marina quæ in mari rubro nascitur, cum maxima magnitudine, tum formosissimo aspectu est. Nam integumento rubro est: claviculas habet varias pictas florentes, sic à natura descriptas, vt dissimiles non sint contextæ ex florum varietate aliorum in alios implicatorum coronæ, siquidem colores virides latei purpurei situ alternante, atque pariter, equalitèrque interuallis inter se distantibus asperguntur, atque distinguuntur.

Quemadmodũ delphinus semper mouetur.

CAP. V. T.

XXII.

Delphinum perpetuo motu præditum esse ferunt, nec quoad viuit, ne dormiens quidem à motione conquiescit : cum enim necesse habet dormire, ex alto ad summã aquam elatus, vt totus videatur, dormit: non enim somni expers est, atque ita dormiens, in profundum tandiu depellitur, quoad imam sedem maris contingat : ad quam postquam funditus delapsus est, terræ pulsu è somno excitatur: deinde ex alto emergit, ac repetito somno similiter atque prius ad maris fundum appulsus, expergiscitur, tum rursus eminent extra aquam, & hoc ipsum sæpe facit, eamque ob causam inter quietè ac actionem agens, nunquam omnino à motu quiescit.

De citharædo pisce maris rubri. CAP. XXIII.

IN mari rubro piscis procreatur, cuius corpus ita figuratum est, ut speciem similitudinemque lingue bubulæ eius latitudo gerere feratur: squamæ non magnam tangenti asperitatem habent, subaureo est colore, lineisque à summo capitis vertice ad extremam caudam sic distinguitur, ut eas citharæ fidiculas contentas esse dicas, unde is citharædus appellatur. Os ei pessum it, & subsidet, idemque nigerrimum est, cinguloque croceo circumligatur, vertex varietate distinguitur fulgore aureo & nigris quibusdam lineis & pinnas aureas habet: cauda est nigra præter extrema. Ea enim candidissimo colore asperguntur: alij item picti nasci dicuntur toto corpore purpurei certis interuallis aureolas lineas possidentes: eorum verò caput cingulis violaceis illustratur, vno quod est ante oculos ad branchias pertinente: altero secundum oculos usq; ad medium caput excurrente, alio autem tanquam monili sic collum circumplicante.

De pardali pisce & oxyryncho. CA. XXIII.

Pardalis piscis, ut ij qui ipsum viderunt, dicunt, in mari rubro nascitur, colore & maculis orbiculatis similis est terrenæ pardali: oxyrynchus, quem mare rubrum profert: ore est prælongo, oculis ad similitudinem auri fulgentibus, palpebris albis: eius dorso signa pallore insignita sunt, pinnae priores ei nigrae existunt. Eæ verò quæ sunt

in dorso albæ, cauda prolixa & præfino colore quæ mediam aureola linea interfecat.

De hinnulo intelligēte Græcum sermonem.

CAPVT

XXV.

PTolomæus secundus, quem etiam Philadelphum appellant, cerui hinnulum munere accepit, qui linguæ Græcæ innutritus sic ad Græcum sermonem assuefactus est, vt loquentes intelligeret: cū tamen ante hunc ipsum creditum esset solam Indorum linguam ceruos percipere.

Quemadmodum fœminis mares præstant.

CAPVT

XXVI.

IN rationis expertibus mari prærogatiuum honorem, atque præstantiam quandam natura largita est: mas enim serpens cristas habet, gallus item formæ excellentia illustratur, ceruus cornibus præstat, iuba leo antecellit, cicadarum mas voce anteit.

Quæ bestiaë belli causa fuerint. CAP. XXVII.

GRÆCIS & Troianis belli causam Helena dedit, Darij vxor quòd ancillas Atticas & Ionias habere desideraret, Persis ad bellum Græcis inferendum argumentum dedit, & tabella contra Megarenseis causam attulit Græcis longissimi belli gerendi, Magnesios atque Ephesios locusta ad bellum excitauit, atq; inflammauit, columba Charnos & Illyricos in bellum cōmisit, Thebani in Aegypto de cane contra Romanos pugnassee dicuntur.

Paruæ causæ sæpe magnorum impetus re-
presserunt. CAP. XXVIII.

Pythocharin Auleten cum ad tibiam magna
contentione incitatos & generosos numeros
caneret, luporum impetū repressisse, ferit. Musca-
rū multitudo Megarēses sedibus pepulit. Phaselitas
vespæ fugarunt, scolopendræ exegerūt Rhoetiēses.

De ouibus sine felle. CAP. XXIX.

Oves in ponto sine felle esse dicuntur, contra
in Naxo insula duplici felle præditas esse.
Aristotelis filius Nicomachus in Budianorum re-
gione ait albam ouem nullam nasci, sed nigras om-
neis esse.

De meropis pietate aduersus parentes suos.

CAPVT XXX.

Merops eo iustior ciconijs existimanda est,
quod non in senectutem parentes alere dif-
fert: sed statim vt per ætatem volare potest, hoc
ipsum exequitur, iustitia enim & pietate omnibus
auiibus præstat.

Quod etiã rationis expertia deus procurat.

CAP. XXXII.

Peculiare etiam animalium hoc bonum. Nam
ipsa dij etiam procurant, neque ea negligunt,
etsi ratione carent, non tamen prudentiæ & sapien-
tiæ in rebus ad se pertinentibus sunt expertia, quo
modo dijs sint amica dicam ex multis pauca. Vir
eques Lineus appellatus equi habebat aspectu for-
mosum

mosum, cursu velocissimum, robore animi fortissimum & bonum ad ludos equestres, & generosum & valentem in bello insequi ubi opportunitas & secedere ubi necessitas esset, ex his omnibus pretiosa possessio equus erat: eques verò illustris inter equites videbatur: accidit ut is equus tanta virtute equestri præditus videre non posset dextro oculo ob plagam acceptam. Linæus videns suam spem omnem fluctuare in morbo equi generosi sui, ad Sarapidis templum equum ducit, & ex animo deum tanquam pro fratre aut filio rogat ut misereatur supplicantis pro equo nihil mali operato, nam homines nonnulli autores sunt suorum malorum, vel cum faciunt aliquid impium, vel cum dicunt malum: sed equi, dicebat ille, quod sacrilegium? quæ cædes? quod maledictum? Testatur deum & ipse ut nullo malo unquam quenquam affecisset, quare commilitonem suum & amicū deprecatur ut morbo liberaret. Deus igitur misertus ægrotantis & supplicantis pro ægrotante non neglexit sanare rationis & vocis expertem, & præcepit nõ oculum fouendum esse cum infusione, sed fomentis siccis tepefaciendum, medio die in templi porticu quæ cum essent facta sanatus est equi oculus, & Linæus pro beneficio accepto tanquam pro sua vita recepta deo sacrificauit. Equus exultabat circū templum, hinniebat, fremebat, apparebat maior, & pulchrior & lætior, & circum altare currens & circum

gradus sese versans, videbatur deo seruatori gratias habere. Iam verò agricola in vinea cum faceret scrobem ut palmitem plantaret, ligone fregit scram aspidem & hominibus minime hostem, & terram effodiens cum vidisset caudam harena inuolutam & mediam partem ex ventre in collum assurgentem & adhuc serpentem & cruore perfusum propter sectionem stupefit, & in maniam vehementissimam cadit: interdum quidem rationis impotens erat, & noctu demens ex lecto exiliebat, & dicebat se aspide urgeri & tanquam vulnus accepisset horribiliter vociferabatur, implorabat socios, aspidis occise à se ipso imaginem minantem videre se dicebat, & profitebatur aliquando se ab illo ledi, & illum dolore affici ex his quæ faciebat constabat. Eius propinqui postquam diu ægrotaisset, ipsum ducunt supplicem ad Sarapidis templum & deprecantur ut deus repellere & tollere velit aspidis prædictæ visionem. miseretur igitur deus hominis & sanat. Ut impunita non mansit aspis, dictum abunde est. Pauonem Indicum dono accipiens rex Aegyptiorum maximum & formosissimum non existimat cum alijs gregalibus alendum esse vel deliciarum causa in domo, vel cibi gratia, sed attribuit urbis custodi Iouis, indicans hunc dedicandum esse deo. Iuuenis gula luxuque deditus & permultum diues vndique varietatem cibi & cum periculo paratam & plurimi constantem

lucrum

lucrum existimans præter quàm quòd magnà mercedem sacrilegij proponit cuidam, qui minister dei erat: præterea pollicetur aliam mercedem, hic adductus pauonem capere aggreditur vt diuiti afferret: at hic pauonem non videt, sed aspidem maximam rectam videt in se concitatam, itaque primò timuit & secessit: sed prodigo iuvene instante & impellente minister ad pauonem inquirendum redijt. Pauo se ipsum alis. sublimem efferēs neque in vllà arbore ex his quæ sacræ erant ad templum sedit, neq; in vllò alio loco excelso sed in medio templo dei constitit, & in ipsos rectis oculis intuebatur velut subostendens se illorum insidijs superiorem esse, & esse in loco vnde non esset illis fas ipsum capere, quapropter cum nihil factum fuisset, is prodigus qui pecuniam dederat, illam repetebat: ille non reddebat, dicens se quod in se esset omnino fecisse & non potuisse deorum possessionem surripere, rixa igitur vt solet & vociferatio exorta inter eos est. Sacerdos superuenit his altercantibus & percontatur causam cur in templo contenderent, illi inter se accusant: & diues quidem conuitijs & minis affectus vbi discessisset, & alterius auis os deuorasset, cum summis doloribus vitam finiuit, ministrum sceleratum vt sacrilegum vrbs magistratus puniuit: pauonem verò neque viuētē neque mortuum vidit: qui quidem pauo vbi centum annos vixisset, è conspectu hominum ablatu est. Cum superioribus censentit

consentit Cissus ita appellatus minister Sarapidis: is primum vehementibus insidijs appetitus à sua amasia, deinde ab vxore cum oua serpentum comedisset & grauius laboraret, & ex eo moriturus videretur, rogat deum. Iussit deus vt emeret murenam viuam & poneret manum in viuariũ. Cissus paruit & demisit manum: murena manum mordicus premebat: quæ abstracta, simul morbum abstraxit à iuvene, & ita murena ministra curationis dei ad vestras aures peruenit. Chrysernum tempore Neronis sanguinẽ vomentem & tabescentem iam sanguinem tauri bibentem idem hic deus sanauit. Ego hæc dico animalia vsque eò dei esse amica, vt & à dijs seruentur, & per illa seruent alios, vt Bathylim Cretensem tabe laborantẽ hoc malo deus liberauit esu carnis asininae.

De equorum lauatiõne. CAP. XXXII.

EX ijs qui equinae tractationis periti sunt, audiui equum delectari lauatiõne, vnguentis. Simonides in iambis dicit Persas post Cyri pugnam in Lydia camelos simul cum equis alere, equorum metũ ex camelis conuictu conantes expellere, equas commodiores esse ad curruis ducendos dicunt.

Diuisio animalium. CAP. XXXIII.

CHartilaginea vocantur quæ squamis carent, vt murena, conger, torpedo, pastinaca, bos, mustellus, delphinus, balena: hæc enim sola de aquatilibus sunt viuipara. Mollia appellantur ex aquatilibus

tilibus ossium expertia ut polypus, sepia, loligo, vinctica, quæ etiam sanguine & visceribus carent: crustis tenuibus tecta, astaci, squillæ, cancri, paguri, hæc senectutem exuunt, siliceis testis conclusa conchæ, murices, buccinæ, turbines, echini, locustæ. Iam dentibus ferratis prædita esse dicuntur, quæ dentes teretes & acutos habent, ut lupus, canis, leo, panthera, hæc eadem sunt carniuora: utrinque dentati, homo, equus, asinus & sane adipem habent. Dentes continuos possidet bos, ovis: dentes exertos habent, quæ extra dentes eminentes ostendunt aper, nam elephanti potius quàm dentes cornua appellanda sunt, insecta ut vespa, apes: hæc enim spiratione carere dicuntur: ambigentia equus fluiatilis, lutrix, castor, crocodilus: corticibus teguntur lacertus, salamandra, testudo, crocodilus, serpens. Hæc quoque senectutem exuunt præter crocodilum & testudinem. Bisulca equus, asinus, bos elephantus, capra, ovis, sus: multifida, ut homo, canis: planipeda, cycnus, anser: cuteis alis prædita vesperilio, uncinatis unguibus sunt, quibus incuruum est rostrum ut accipitres, aquilæ.

De chenolopece.

CAP. XXXIIII.

PUllus suos chenolopis vehementer amat, eamdemque operam quam perdix in eis tuendis ponit, nam ante suos foetus sese prouoluens aucupii spem sui capiendi ostendit: hi verò interea cum venator illuditur elabuntur, quibus fuga elapsis is sese
aiis

alis alleuans discedit, ac sæpe vt pulli facilius elabantur capiendum se venatoribus præbet.

De accipitre.

CAP. XXXV.

INterea accipiter quoad viuit, cum apud Ægyptios egregie charus deo esse existimatur, tum post excessum è vita futura ostendere, ab eodemque somniorum significationes proficisci atque apud eosdem populos tripoda accipitris aliquando fuisse vnde oracula consulentibus diuino instinctu afflata funderentur.

De animalibus duplex membrum habentibus vt perdices, lepores, cerui & alia.

CAPVT

XXXVI.

Perdices paphlagonες duplici corde Theophrastus confirmat: in Bisaltia duplex iecur lepores Theopompus ait habere: Apion verò nisi nugatur, ceruos locis quibusdam quatuor renes habere: idemque affert Oeneo in Menide regnante bicipitem gruem apparuisse, tumque Ægyptum feracem extitisse, atque sub alio rege quadricipitem auem visam fuisse, & quanta antea nunquam. Nilum alluione redundasse, frugumque vbertatem mirificam fuisse, quadricornem ceruum Nicocreon Cyprius habuit, quem Pythio consecrauit: oues quadricornes & tricornes sunt in templo Iouis custodis vrbis. Ego cera fictum bouem quinq; præditum pedibus vidi sacrum & dedicatum deo qui colitur ad Alexandream in luco vbi perseæ arbores consistæ

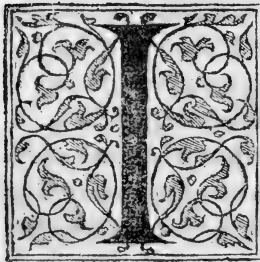
sitæ perpulchra umbra opacant. Pedem is in armis appensum habebat cum ad ingrediendum adiuuantem, tum absolute factum, & hæc non videbantur omnino naturæ consentire, ego tamen quæ ad meos oculos & aures peruenerunt, dixi.

AELIANI LIBER duodecimus historiæ ani- malium.

De orphis sacris piscibus Myrensiū.

CAPVT I.

IN Myrensi Lyciæ sinu Apollinis templum est, ad cuius sacerdotem vitulinas carunculas distrahentem orphi adnatant, & tanquam sane conuiuæ ad epulas inuitati, carnes comedunt: & verò immolantes ex eo magna voluptate afficiuntur, quòd pisces sua sacrificacione pascantur: quod quidẽ ipsum res suas bene & feliciter sibi casuras esse significare persuadent, idcircoq; propitium esse sibi deum dicunt, quòd suis cibus pisces expleantur. Quòd si caudis carnes in terram eijciant, tanquam sordidas
à se

à se detestantes, inde sibi iram dei protēdi arbitrantur. itēque huiuscemodi piscium genus sacerdotis vocem & agnoscit, & si ad eos à quibus appellatur, accesserit, sic incredibilem ipsis lætitiā affert, at si contrā fecerit, magnum dolorem eis dē inurit.

De Hieropolitanis piscibus. CAP. II.

AD Bambycem olim sic appellatam, nunc verò Hierapolim à Seleneo nuncupatam pisces & sacri habentur, & confertis turmis natant, duces item habent, & cibos quos eis vorandos obijciunt exedunt & conficiunt, maximēque ex omnibus piscibus amicitiam inter se servant, perpetuāque pace deuinciuntur: siue quòd deus hunc animorum consensum eis afflat, siue etiam quia obiectis escis cum abunde expleantur necesse non habent aliorum attingere escas.

De agno Aegyptio habente duas caudas & duo capita octoque pedes. CAP. III.

Dicunt Aegyptij, quibus non assentior, octo pedibus & duabus caudis præditum tempore Bocchoris regis agnum fuisse, & vocem misisse, & duo capita decantant habuisse, & quatuor cornua. Homero igitur danti vocem Xantho equo ignoscere par est. Poëta enim erat.

De renascentibus pennis accipitrū. CA. IIII.

Illud etiam de accipitribus scio me audiuisse, antequam Nilus Aegypto innatet & accipitres pennas iam senescētes amittere velut plantarū

ramos

ramos sicca folia & renasci nouas, molles, teneras, formosas velut florem ex arboribus. Genera accipitrum plura esse significare videtur Aristophanes, cum ait, Sed misimus ter mille accipitres ex equo sagittas iaculantes. Omne genus accipitrum unguis aduncos habet. Ex genere eorum sunt tinnunculus, buteo, gypsi, cymnidis, aquila: separatim consecrati sunt multis dijs, perdicotheres & in acutum desinentes pennas habens, & celeriter volans, Apollinis minister esse dicitur: ossifragam & harpam Mineruæ attribuunt: columbarium Mercurio sacrum esse dicunt, Iunoni tansipteron, buteonem Dianæ, matri deorum mermnon: ita legitur in Æliano, & alibi inuenimus, morphnon genus aquilæ, & mermnon esse genus accipitris, item alios alijs dijs consecratos esse.

De mustella, quam Thebani in Bœothia adorant, & de muribus smynthiis. CAP. V.

AEgyptios quòd diuersa animalium genera in deos referant, & sacra religione colant, multiplex & varius risus consequitur. At Thebani, natione quidem Græci, risu obruendi, qui mustellam religiose venerentur & dicant, cum Herculem Alcmena parturiret, & parere non posset, hanc accurisse, & parturiendi vincula dissoluisse, eoque esse factum, in lucem vt Hercules expeditius exiret. Mures item adorant ij, qui Troadis Aniaximum incolunt, vnde Apollinem, qui apud

eos magna religione est Smynthium appellant, mu-
 rem enim Smynthium Aeoles & Troiani nomi-
 nant, sicut Aeschylus in Sisypho testatur, cum ait;
 Sed agrestis quis est Smynthius. tum verò apud
 Smynthios cicures aluntur mures, eisque victus pu-
 blicè præbetur, atque infra altare, ubi degant lati-
 bula habent. Apud etiam tripodem Apollinis mus-
 manet, de cuius religione hanc accepi fabellam, per-
 multa murium milia cum Aeolium & Troiano-
 rum segetes inuasissent, atque immaturas succidif-
 sent, & simul eis qui earum sementem fecissent
 infructuosas reddidissent, cùmque Delphicus deus
 de hac re consultus esset, respondisse: oportere signi-
 ficare Smynthio Apollini, eos quibus datum esset
 oraculum responsum secutos, ab hoc murium impe-
 tu liberatos fuisse, & frumentum eis ad solitas
 messes peruenisse. Huc etiam addunt Creten-
 ses in coloniam domo missos Pythium rogasse, quem-
 piam sibi locum ad habitandum appositum osten-
 deret, illum oraculum edidisse, ubi terra geniti bel-
 lum eis inferrent, ibi considendum, atq; urbem ex-
 citandam esse: ita eos profectos in Amaxytum ca-
 stra posuisse, ut illic quiescerent: murium verò in-
 credibilem multitudinem erupisse, & clypeorum
 lora derossisse, & arcuum nervos deuorasse, ex
 quo coniecturam duxerunt illos esse terrigenas;
 proinde ad armorum inopiam redactos, hunc locum in-
 coluisse, atq; Smynthio Apollini templum excitasse.

Defunct

Defunctos sui generis delphini sepeliunt.

CAPVT

VI.

Mortuorum etiam memoriam delphini tenent, & suos gregales extinctos non produnt: imò verò defunctos in imum delabentes, cum ex altitudine ad summam aquam alleuant, tum ad continentem velut funere illos efferentes, hominibus ipsos sepeliendos tradunt: post verò sequitur magna delphinorum multitudo, tanquam funeri operam dantium, atque in extinctos honorem conferentium, sanéque eos ab impetu aliarum beluarum ne deuorentur defendentium. Itaque homines rei musicæ intelligentes, reuerentia studij in delphinorum musicam adducti, humatione eos afficiunt. Vos verò inscitie veniam agrestibus hominibus qui à musis auersi sunt, delphini tribuite, quandoquidem vel ipsi Atheuenses Phocionem probum virum inhumatum proiecerunt: tum Olympias, quæ filium Iouis peperisset, vt ipsa gloriabatur, & ille profitebatur, insepulta iacuit. Pompeius magnus cum tot tantásque res præclaras gessisset, summis victorijs partis, de triplici orbis parte triumphasset, interfectoris sui patrem seruasset, & in regnum restituisset, Aegyptij non modò interfecerunt, sed capite mulctatum proiectum ad littus reliquerunt.

De leonibus Aegypti in deos relatis & de
sphyngæ. CAP. VII.

Leonibus in Aegypto religiosus cultus non modo tribuitur, sed etiam ex ijs vrbs nomen traxit: quorum sanè vim ac naturam exponere non alienum videtur. Templâ habent sibi consecrata, & sedes ad commorandum amplas, & ad exercendum spatia & curricula laxa, tum eis bubulæ carnes quotidie præbentur, quas distractas, atque ab ossibus nudas cum interea exedunt & conficiunt ab Aegyptijs incantantur Aegyptia voce. Cantionis argumentum huiuscemodi est, ne ex aspicientibus quenquam fascinent: & videtur cantio pro amuleto esse. Neque verò eorum modo permulti diuinitatem & religionem apud ipsos habent: verum etiam sedes eis dedicatæ, è regione contrarios auersosque aspectus habent, quarum fenestræ tam quæ ad solis exortum pertinent, tam etiam quæ ad occasum spectant, apertæ suauiore viuenti rationem eis, & iucundius habitandi domicilium efficiunt, tum eis etiam sunt exercitationum loca ad tuendam valetudinẽ, tum propinquæ palestræ, eos ideo Vulcanano Aegyptij consecrarunt, quòd sint naturà vehementer ignita, atque adeo exteriorem ignem ob copiam ignis interioris ægerrimè intuentur, & fugiunt, tum leonem iccirco solis domicilium constituunt, quòd igneus sit, simul & solem cum est æstiuo tempore calidissimus, accedere ad leonem cœlest

cælestem dicunt, & ij quidem qui magnam Heliopolim incolunt in templi vestibulis eos diuinæ cuiusdam sortis, vt Aegyptij dicunt, participes alunt: nam ijs, quibus propitius est deus, somniorum significationibus secundum quietem futura non solum ostendunt, sed etiam à periuris quòd iusiurandum non conseruent, & fidem violent non longo interuallo atque adeo euestigio deo eis iustum impetum afflante poenas illorum fraudi debitas repetunt. Empedocles inquit, Si post excessum è vita homo de semetipso in bestiarum naturam demigrat, multo præstantissimam commutationem esse, quæ fit ex homine in leonem. Sin homines è natura sua in plantas commutantur, optimam esse conuersionem, & demigrationem ex humano genere in laurum. Quòd si Aegyptiorum, qui in notione nature versantur, rationem æstimatione dignandam ducimus, hæc etiam non leui momento æstimare oportet, cum attribuunt igni huius animalis anteriora, aquæ verò posteriora. Sphingen Aegyptij, qui sculpturam exercent, & Thebæe fabulæ duplici natura conformantes, biformem nobis conantur representare, ipsum ex corpore virginis & leonis cum grauitate, & compositione architectantes. Hoc Euripides significare videtur, cum ait, Caudam vertens seaebat in basi leonis pedes habenti. Iam verò Nemæum leonem ex luna excidisse dicunt, id quod

*Epimenides designare videtur, cum ait, Ego sum
genus lunc quæ leonem horrens excussi feram, leo-
nem in Nemea duces ipsum propter veneran-
dam Iunonem. Sed hæc in fabellas reijcienda nos
leonum vim cum antè, tum nunc abunde expli-
cuimus.*

De pyrausta.

CAP. VIII.

EX ignis fulgore pyrausta, quod vehementi
afficitur voluptate, idcirco cum flamma vel
maxime viget, ad lucernas aduolat, atque non
nihil apprehendere videtur. At enim delapsus,
vivius comburitur, huius Aechylus tragicus poë-
ta meminit, cum ait, Timui stultam mortem
pyrauste.

De cinclo aue, quam motacillam appellare
possemus.

CAP. IX.

CInclus auis, quod posteriore parte debilis sit,
ideo per se dicunt hanc non posse sibi nidum
construere, sed in alieno parere, eamque ob rem
pauperes in rusticorum proverbio cincli appellari
solent. Caudam mouet, vt apud Archilocum Ce-
ryllus. Aristophanes etiam meminit cincli in Am-
phiarao, dicens, lumbos ex summo *δικκλιου*, id
est, moueto more Cincli viri senioris. Celebrat au-
tem bonam incantationem in comœdia inscripta
Gera senis Obstipi *κλιτικλιόβοταρ ριθμόρ*, item in
comœdia Tympanistis appellata, vt puellæ virgi-
nes lyræ amantes leniter saltantes, comam mani-
bus

bus reuocantes apud Dianam Ephesiam pulcherrime clunes sursum deorsum motitates more Cincli.

Quemadmodum sua sponte mures cum moriuntur eorum partes non generatim, sed figillatim extinguuntur. CAP. X.

M*Vres qui non ex insidijs, sed sua sponte moriuntur, defluentibus membris, è vita paulatim excedunt: unde profectum id quod est in prouerbio, Iuxta muris interitum. Cuius Menander meminit in Thaide. Flagranti autem libidine dicunt mures esse, testemque Cratinum afferunt, dicentem in poemate inscripto, Fugitiuus: Age nunc tibi ex æthere murinam lasciuiam Xenophontis fulmine percutiam. Atque foeminam quoque murem maiore Veneris rabie flagrare dicunt. Et rursus apud Epicratem in poemate quod inscribitur Chorus: Postremò subijt detestabilis leæna, deierans per Dianam esse vitulam, esse virginem, esse pullam indomitam: at illa murina erat.*

De tauro quem vocant Aegyptij onuphin.

CAPVT XI.

C*olunt Aegyptij nigrum bouem & vocant Onuphin, & loci nomen vbi nutritur, Aegyptij sermones vobis dicunt: maximus hic bos est & excedens chaonas quos Celerinos vocant Thesproti & Epirot. e stirpis esse boum Geryonis narrantes: hic onuphis depascitur herbam medicam.*

Omniū velocissimi sunt delphini. CAP. XII.

Non modò aquatiliū bestiarum, sed etiam terrenarum omnium delphinus velocissimus, & ad saliendum præstantissimus est, nauium enim, sicut Aristoteles ait, malos transiit, & causam conatur afferre eiusmodi. Quemaamodum enim vrinatores animam continent, sic ille primò spiritum comprimit, deinde corpus sicut sagittam neruo expulsam iaculatur, nã spiritus intus compressus, & illum & vrinatores impellit & iaculatur.

De physa pisce. CAP. XIII.

Physa Aegyptius piscis admirabili natura præditus est, nam eum notionem habere ferunt, quando luna augeatur & diminuatur, eiusq; iecur cum luna pariter decrescere, paritèrque recrescere, corporisque habitu modò esse opimo, modò gracili & tenui.

De glanide pisce. CAP. XIII.

Glanis piscis incola Meãdri & Lyci Asianorum fluminum, & Europæi Strymonis, speciem siluri similitudinè que gerit. Ex piscibus suorum foetuum amantissimus est, nam simul ut foemina peperit, cura quidem illa de partu suo liberatur, ac nimirum cubitans suorum tuitione exsoluitur: at verò assiduam se præstans mas custodem ad conseruationem eorum quæ procreauerit, aduigilat, & eos ab omnibus insidijs prohibet: atque sicut Aristoteles inquit, hamum deuorare potest.

De

De rana & de hydro & crocodilo. CAP. XV.

Quod natricem colubrum rana malè oderit, atque incredibiliter pertimescat ipsum ideo contra summa vocis contentione exterrere conatur. Ad comprehendendos homines aliásue bestias crocodilo hæc est malitia, & veteratoria, ut qua nouerit eos in flumen descendere, vel ad aquationem, vel ad conscensionem in naues, viam ore quod quidem ipsum permulta compleuerit aqua, de nocte madefaciat, præcipitem efficere studens, quo faciliorem sibi captu prædam reddat: ij sane quoniam lubricum gradum sustinere non queant, præcipites aguntur, & crocodili impetu corripuntur, & deuorantur. Iam tamen si non pauca sint trochilorum genera & nomina, quæ sane quidem quoniam dura sunt, & ab aure religiosa, & tereti auersa prætereo: haud quaquam cum ijs omnibus fœdere deuincitur amicitiamque colit crocodilus, sed cum solo nuncupato cladoryncho societatem atque amicitiam facit, enimvero nulla hic offensione hirudines ei legere potest.

Vbi crebrius abortus fiant. CAP. XVI.

IN austrinis vel regionibus vel tempestatibus partus magis relaxari atque adeo decidere Democritus ait, quàm septentrionibus, quod quidem ipsum cur fiat causam affert: quia ventrem ferentibus corpora austro laxentur, & dissoluantur, iccirco receptaculo dilatato & lóge latèq; diffuso,

& male compacto partus errare vagari, eosdém-
 que concales factos huc & illuc dilabi & diffluere,
 ac iam locis disclusis & remissis facilius excidere.
 Contrà si tempestas sit frigida & septentriones
 ventisint locorum astrictione fœtus contrahi, &
 cõprimi vt de locis dimoueri ac depelli non queant,
 nec sane dissolutione & laxitate quasi tempestate
 quati, præsertim cùm à perturbatione cõquiescant,
 & firmissima sede distringantur vt facile ad pa-
 riendi tempus durare possint, in frigore consistit in
 calore excidit sæpe. necesse enim dicit Democritus
 calore redundanti venas & articulos laxari.

Cur ceruorũ cornua renascuntur. CAP. XVII.

CAusam cur cornua ceruis renascantur De-
 mocritus eam dicit, ventrem ijs calidissimũ
 esse, & eorum venas per vniuersum corpus perti-
 nentes esse rarissimas, & os quod cerebrum am-
 plectitur membranæ instar tenuissimum & perra-
 rum esse, indéque ad summum capitis verticẽ cras-
 sissimas atque opimas venas exoriri, itaque cibum
 & huius nutrimentum minime concoctum à nati-
 uo calore in totum corpus eiusque partes distrahi,
 idémque ait eis pinguitudinem extrinsecus circun-
 fundi, simul & cibi vim per venas in caput retor-
 queri, & reflecti, ex eo cornua permulto humore
 irrigata enasci: continenter enim vicinis ad caden-
 dum succrescentia & influentia summouent atq;
 expellunt priora, ac sane exortus humor extra cor-

pus

pus durescit ab aère eum ipsum consolidante, & in corneam duritatem confirmante, humor autem qui etiam nunc intra cutem subest mollis & tener partim ab exteriori refrigeratione durescit, partim ab interiore tepore tenerum manet, quocirca recens cornu enascens, & intrinsecus premens & prodire cupiens vetus tanquam alienum expellit, & sane humor concreescens ad depellendum antiquum infirmus est, at durescens priora extrudere potest, quorum pleraque interno robore extrahuntur, nonnulla arborum ramis circumplicata & feram ad cursum incitatum vi impediencia abrumpuntur, eo pacto vetera excidunt, recentia ad erumpendum parata nature munere proferuntur.

De genere bubulo castrato & non castrato.

CAPVT

XVIII.

B*Vbulo pecori castrato Democritus ait tortuosa, gracilia, longa nasci cornua, contra testibus praedito enasci secundum radicem crassa recta multoque minus prolixa, eosdemque latiori quam alteros fronte esse, nam hic ibidem cum multae venae sint ab ijs ossa dilatantur, simul & cornuum eruptio quoniam crassior existat, frontem huic in latitudinem profert; castrato vero quod sedes cornuum & initium enascendi per paruum habeat circulum minus dilatantur.*

De bobus cornuum expertibus. CA. XIX.

B*oum genus quoddam iccirco cornibus mutuum*

lum est, quod vniuersum caluarie os nullas commissuras habeat, nihilque humorum confluentium propter duritiem resistentem capiat, & venæ per hoc ipsum os pertinentes propterea graciliores & debiliores sint, quia minus alantur, itemque eorundem, qui à cornibus nudi sunt eo sicciore ceruicem ac minus fortem esse necesse est, quòd ipsorum per tenues venæ sint, vaccæ Arabicæ propter alētium humorum cōfluxum, qui permultum generosæ propagationis nutrimentum cornibus præstat eisdem excellunt: quæ verò cornibus carent, os humorem capere solitum solidius habent, & haudquaquam hunc ipsum cibi humorem recipere potest, quare vt breuiter dicam, incrementi causa cornibus existit influentia, quam sane plurimæ & crassissimæ venæ plenæ humore quātum ferre possunt infundunt.

Quemadmodum aquila puerum seruauit.

CAPVT

XX.

AD animalium naturā pertinet etiam humanitas, & sermonem asseram testem eorum quæ proposui, Babylonijs regnate Seuocho, Chaldæi dixerunt filium qui nasceretur ex illius filia regnum ablaturum auo, auus hoc timuit, itaq; puellam diligentissime custodiendam curabat: sed fato quod rege Babyloniorum sapientius erat, parit grauidata ex quodam viro incognito. Hunc partum custodes regis proiecerunt ex arce vbi custodiebatur puella. Aquila cum pueri casum acutissime vidisset

diffet antequam puer allideretur subijt ipsum, & tergum supposuit, & tulit in hortum quendam & deponit leniter. Horti procurator pulchrum puerum intuitus ipsum nutriuit & appellauit Gilglamum, & regnauit Persis. Quod si hoc fabulosum cuiuspiam videatur, addam aliud, Achemenē Persam, à quo proficiscitur Persarum nobilitas, aquilæ nutritium fuisse.

De canibus tēpli Dianæ Cretensis. C A. XXI.

IN Creta Rocceas est, ita enim appellatur Dianæ templum ubi canes vehementem in rabiem cadunt, in hanc ubi ceciderint, se ipsos ex alto præcipites agunt in mare.

De leonibus cicuribus in templo Adonidis.

C A P V T X X I I.

IN Aelimeæ regione tēplum est Adonidis, ubi leones tantopere cicures sunt, ut eos, qui intra templum ingrediuntur, amplexentur, & adulentur. atque etiam si quis edens appellet, ij tanquam inuitati conuiuæ, accedunt, & acceptis quæ eis præbuerit, moderate discedunt.

De maris rubri hygrophœnice pisce, de lacerto & charace & sagittario. C A. XXIII.

Piscem in mari rubro nasci ferunt, cui nomen hygrophœnix: is nigris lineis quas cæruleæ intersectant macule, distinguitur. Eiusdem maris lacertus est, cuius magnitudo ei qui nascitur apud nos, æqualis est, virgatus spectatur, lineis nimirum aureolis

aureolis circundatur à branchijs ad caudam pertinentibus, quas media argentea distinguit. Ore est hiantis, maxilla inferior eminent in superiorem, virides oculos habet, quos aureo fulgore palpebræ ambiunt. Eius item maris foetura est Charax nuncupatus piscis, pinnas habet, & utrinque & à tergo auri similitudinem speciemque gerit. Inferiores partes purpureis cingulis illustratur, similiter eiusdem cauda auri colorem gerit. Purpureus color oculos pulchre adumbrat. Sagittarius in eo mari procreatur, & quoniam herinacei speciem & similitudinē habet, firmis & bene lōgis armatur aculeis.

De hystrice Libyca.

CAP. XXIIII.

HYstrices Libyæ seipsas tangentem acerbè pungunt, & earum aculei acerbissimum dolorem faciunt, & cicatrices puncturæ ex earum aculeis apparere aiunt in mortuis.

De Simia maris rubri.

CAP. XXV.

Est etiam in mari rubro Simia, non piscis quidem hæc, sed bestia cartilaginea, & velut squammarum expers, eaque ipsa non magna. Colore est terrestri similis, tum aspectu speciem similitudinēque eiusdem terrenæ Simiæ gerit. non pisceo tegmine reliquum corpus, circumuestitur, sed cuiusmodi testudinis inuolucrum est. eadem similiter atque terrestris resima est, eius reliquū corpus instar torpedinis latum est, ut dicas avem esse alas explicantē. Cum natat volare videtur. Cū terrestri

partim

partim conuenit, partim differt, maculis distinguitur, pars illa quæ pertinet ad collum & ad branchiarum locum ruffa est, os non habet in summo rostro.

De auibus cantum mutantibus & de thoe.

CAPVT XXVI.

L Vcinia colorem & vocem per æstatem in aliam speciem immutat, neque enim sic cantum variat, distinguit, inflectit, acuit, quemadmodum verno tempore merula æstate quidem canit, at enim hyeme strepit, & quasi vestis mutatione facta ex nigro colore in ruffum conuertitur, turdus vere inspicitur murino colore, æstate vero varietate circa collum coloris distinguitur: & vero pisces ex alio colore in alium mutabiles sunt, vt turdi, merule, phycides, menæ, item thoes sicut Aristoteles scribit, æstiuo tempore à pilis nudi, hyberno contra hirti efficiuntur.

De siluris piscibus.

CAPVT XXVII.

I N Bubasto Aegyptia lacus est vbi cicures per multi siluri aluntur & exultantes alij in alios saliant, & obiecto ad se nutriendos pane pascuntur, iidem etiam in fluminibus procreantur vt in Cydno Cylicie fluuij: sed ij quidem iccirco minuti proueniunt quod eius confluens nitidus & frigidus sit, quo non ipsi delectantur, sed turbido potius ac plane limoso & gaudent & pinguescunt, & Pyramus quidem atque Sarus cilices fluuij eos longe pleniores ferunt, tum Orontes Syrorum fluuius eos

progig

progignit, Ptolemeus item fluuius & Apamien-
 sis lacus maximos generant: permultis denique lo-
 cis mansuefacti pisces & se appellantis obtem-
 perantes aluntur vt in Epiroticæ olim nuncupatæ
 Stephanepoleos templo, atque in Peloro Siculo olim
 Syracusiorum propugnaculo, tum in templo Iouis
 Labradei fons nitidus mansuetos pisces habet mo-
 nilibus & aureolis inauribus ornatos, quod qui-
 dem templum septuaginta stadia ab vrbe Mylasa
 distat, & ex huius Iouis statua gladius nomine
 Carius appensus ideo venerationem habet, quòd
 Cares primi officinas belli instituerūt, pecunia mi-
 litarunt, loris clypeos appenderunt, cristas galeis
 accommodarunt. Cares sunt appellati à Care Ioue
 Cretensi, Iupiter Labradeus nominatus quòd per-
 multum pluisset in Chio ad portum nuncupatum
 ῥερόντων. Cicurum magnus est piscium numerus,
 quos Chij ad solatium senectutis exacta etate affe-
 ctis alunt, inter Eufratem & Tigritem fons inter-
 esse prædicatur cuius aqua vsque ad imam sedem
 perlucida est, & fluuium nomine Bura aquam
 albam emittit, vbi piscium mansuetorum greges
 exultantes errant, addunt indigenæ sermonem sa-
 crum, sermo talis est, Iuno postquam cum Ioue dor-
 misset, hic lauabatur, vt dicunt etiam Syri & in
 hunc diem locus suauem odorem spirat, & aër in
 circuitu tali odore temperatur.

De lupo.

CAP. XXVIII.

A Nimalium vim & naturam ne dii quidem à sua cognitione scientiâque aspernantur. Siquidem Euristhenem & Proctem audio cum in matrimonium fœminas ducere constitutum haberent, profectos ad Delphicum oraculum, deum consuluisse, quo cum Græcorum barbarorumue affinitate deuincti, pulchre & prudenter nuptijs alligati viderentur: ijs deum respondisse, qua venissent, in Lacedæmoniam reuerterentur. Vbicunque porrò terrarum summe ferum animal ferens mitissimum eis occurreret, inde ducendas vxores esse, sic enim feliciter ipsis & prospere processurum esse. Cui oraculo obtemperantes, cum in Cleoneorum regionem venissent, ipsis occurrit lupo, agnum quem alicunde diripuerat portans: ex eo illi coniecerunt, Apollinem de ijs animalibus oraculo significationem dedisse: proinde ipsos Thesandri Cleonymi probi viri filias vxores duxisse. Ergo si probe dii tenent quodnam animal sit mansuetissimum, quòdque immanitate efferacissimum, non est nobis horum scientia negligenda.

De serpentibus Indiæ.

CAP. XXIX.

INDIA multa & varia fert, & eorum aliqua felicitis & mirabilis copię sunt testimonia, aliqua verò quę digna non sunt vt laudentur, aut desiderentur, nam multas & diuersas terra India serpentes profert, quę non solum hominibus, verum-

A

etiam alijs animantibus perniciose incommodant: eadēque herbas defendentes à venenatorum morsuum pernicie, gignit: ad quarum vsum & scientiam tantopere periti sunt indigenæ, vt quodnam medicamentum cuique serpētium aduersetur, probe teneant: simul & ne acerrima veneni vis celerime per corpus manet, neue id ipsum conficiat, præsens sibi mutuo ferunt auxilium, quod necessarium regio ipsa abunde subministrat. Iam porro serpentem quæ hominem interfecerit, Indi vtentes per multis in hanc rem testibus Libycis & Aegyptijs Thebarum incolis dicunt, idcirco subterraneam latebram quia terra suis ipsa sedibus eam nõ amplius recipiat, atque quasi gremio suo in exilium eijciat ingredi nequire, sed postea errare, vagari, & plurimis iactatam miserijs æstiuo ac hyberno sub diocrumnosum omne ætatis tempus degere, neque amplius à coniugibus adiri, neq; ab ijs quos ex se procreauerit parentem agnosci, ergo pœnas diuina prouidentia vindice etiam rationis expertia ob cædes hominum factas dependunt, quod quidem ipsum à me commemoratur vir prudens, vt ex earū supplicio documentum, ne ipse humanam occisionem efficiat capere possit.

De anseribus.

CAP.

XXX.

Anseres acrius quàm canes ad custodiã aduigilare Romani planè & exploratè perceperunt. cum enim acerrimum bellū Galli eis intulissent

lissent, simul & vi, atque impressione intra urbem irrupissent, Romamque, præter arcem capitulinam, ad quam difficilis ascensus erat, cepissent, quam etiam fidei suæ permissam custodiebat M. Manlius Consul, qui filium suum, etsi rebus præclare gestis & pugna strenuè pugnata, tamen quòd iniussu Imperatoris pugnaisset, morte multavit. eam tum Galli undique sibi inaccessam videntes & noctem intempestam ad inuadendos ex insidijs arctissime dormientes accommodatam rati, qua non custodiebatur, ac silentium à custodibus erat, non arbitrantibus inde Gallos inuasuros esse aggrediuntur, ac tum capta arx fuisset nisi anseres interfuissent: nam canes obiectum cibum silentio edebant. At enim anseres, cum ex eorum natura sit ad obiecta cibaria clamores tollere, & minime ab strepitu conquiescere, editis clangoribus, M. Manlium, & circumfusas custodias è somno excitarunt. Ex quo factum est, ut nunc iam quotannis canes suæ fraudis poenas Romanis dent, cum ad memoriam veteris eorum prodicionis anser certis diebus in honore est apud Romanos, & magna pompa in foro iacedit.

Quemadmodum diuersæ rationes vario more bestiis vtuntur.

CAP. XXXI.

HAec etiam non à cognitione scientiæque animalium abhorrent, Scythæ ligni inopia quæ dijs immolant eorundem ossibus succensis

coquunt, apud Phryges si quis aratorem bouem occiderit, morte mulctatur. Sagarēses quotannis summa aduersus Mineruam obseruantia ei celebrant camelorum certamen, enimuero velocissimi apud eos procreantur. Saracori asinis ad ferenda onera nec utuntur, neque tamen otiosos, sed bellatores habent, & quemadmodum in equis Græci sedentes, sic asinis hi bellica pericula excipiunt, quod si quis eorum eminentiore, & tumidiore sit dorso, hunc Marti sacrificant. Cearchus peripateticus solos de Peloponensibus Argiuos dicit certis quibusdam diebus, quos illi Arneidas appellant, serpentem non interimere: sin canis in forum ingreditur, eum interficere, in Thessalia verò is qui uxorem ducturus est pro nuptiis sacrificans, equum bellatorē inducit frenatū, atque in omnibus armis instructum, deinde sacrficatione facta equum uxori habenis ducendum tradit, iam porrò id quam significationem habeat, Thessalis explicandum relinquo. Tenedij olim præstantissimā grauidam vaccam alunt, & ei cum peperit tanquam sane puerperæ inseruiunt, pullum recentem natum coturnis induti immolant, qui eum securi percusserit lapidatione facta appetitur, atque ad expiandam occisionem in mare fugit. Erythrienses Dianæ in loco appellato Myrintho sacrificant mutila.

P De amore canis in dominū. CAP. XXXII.
 Reter ea equidem quæ suprâ dixi, intellexi
 Xanthip

Xanthippi canes domini per studiosos fuisse eo tēpore, cum ingenti bello Persarum in Græciam exardescente Athenienses ex oraculis instinctu diuino afflatūque editis, relicta patria, in classem demigrarunt, tum Xanthippi canes vnà cum domino transeunti se ipsi ex Attica in Salamina traiecerunt, hæc dicunt Aristoteles & Philochorus.

De potione fluuij Crathis quo pecora albescunt & de ouibus. CAP. XXXIII.

Confluentem candidi coloris efficientem Crathis fluuius emittit, nam ouillum & bubulum pecus, & omnis grex quadrupes sicut Theophrastus ait, ex eo bibens, de nigro ruffoue albus fit, boues quoque in Eubœa ferè omnes albi nascuntur, poète Eubœam bouum principatum tenere testantur, ἀρχιβοίωυ appellantes.

De gallo qui vini ministrum amauit, itémque de graculo & apibus. CA. XXXIIII.

PHilo dicit eum, qui Nicomedi Bithyniæ regi pocula administraret à gallinaceo adamatum fuisse, tum graculo formosum puerum in amore fuisse, tum apes amatorio affectu flagrare, ob eamque causam à pungendis hominibus plerisque aculeos sustinere.

De sphinge & alato sue. CAP. XXXV.

Sphingem alatum tum pingunt, tum fingunt Somnes qui in ea arte que actionem manuum habet, operam ponunt. Sphingem Aegyptij qui

sculpturam exercent, suem alatiū Clazomenis exortum fuisse auditum est, qui Clazomenios agros vastaret, quod quidem ipsum in Clazomeniorum finibus Artemon confirmat accidisse, unde illic locus decantatus sus alatus nominatur. Id quod si cuiquam fabula videatur, & ego hoc idem non ignorem, tamen de animali dictum facile patior. Agatharcides ait sues in Æthiopia cornua habere.

De draconibus ophiogenum. CAP. XXXVI.

ALiati mulieri erranti circum lucum Dianæ (erat hic lucus in Phrygia) draco apparuit diuinus maximus aspectu, & cum ipsa concubuit, unde appellati Ophiogenes populi à prima origine profecti sunt.

Quænam animalia apud quosdam venerationem habeantur. CAP. XXXVII.

LVpum Delphi colunt, Samij ouem venerantur, leenam Ampraciote adorant. Causas autem cur huiuscemodi bestias diuini cultus honore prosequantur, non alienum est explicare. Delphis aurum sacrum furto lectum, direptumque, & in Parnaso defossum, sicut dicit Polemon, inuestigauit lupus. Samijs item aurum furto sublatum, ouis inuenit, quare Mandrobulus Samius Iunoni ouem consecrauit. Amphraciote leenam quod tyrannū suum lacerasset, & distraxisset iccirco ut sue libertatis vindicē summa religione colunt, Miltiades treis equas Olympiæ occisas sepulture honore

in Seramico affecit, Euagoras, Lacon, idemq; Olympionices equos ad sepulturam magnificētissimè dedit.

De cetaceo genere Gangis. CAP. XXXVIII.

Ganges Indiae fluvius initium ducens à fontibus, cum per se fluit, & nondum ad alios admisi us est, altitudine est viginti passuum, latitudine vero octuaginta stadiorum, cum autem alij in eum influxerunt altus profluit sexagenos passus, dilatatur & diffunditur in quadraginta stadia. Insulas Lesbo, Cynouë efficit maiores. Cete procreat è quorum adipe farinae cōficiuntur. In eo etiā testudines nascuntur, quarum testa non minori magnitudine sit quàm dolium capax viginti amphorarum: generat duo crocodilorum genera: horum alteri nihil nocent, alteri inexorabili atque immisericordi voragine voracissimi sunt cuiusvis carnis: in eorum summo rostro quiddam tanquam cornu eminet, ijs ipsis administris ad vlciscendos maleficos turpissimis indicijs conuictos Indi vtitur: nam eosdem rerum capitalium damnatos crocodilis obijciunt, neque ad percutiendos eos securi, aut ad frangendam gulam eorum carnifice egent.

Qua esca capiuntur nonnulli pisces. CAP. XXXIX.

Peritos rei marinae escam obijcere Leonides dicit coriamum & caron, quibus herbis facile capitur scarus, nam ad eas adnatat & earum suavitatem tanquam prestigijs capitur: beta capit mulum. delectatur enim hoc olere.

Piscationis genera dicunt esse quatuor rhetias contos, nassas, hamos, Retis ars diues est & similis castrametationi est, & pisces eo capti similes captiuis: eget vario instrumento sparto, lino albo & nigro, cypero, suberibus, plumbo, pinu, loro, lapide, velo, cornu, naue, sex remorum tabula, scy-talide, tympano, ferro, lignus, pice. Rete capit varia piscium genera, & greges varios & multos. Conti verò ars omnium robustissima eget piscatore fortissimo, cui adesse oportet hastam rectam, oleum, chordas, ex sparto confectas, facem piceæ arboris, scapha, remigibus fortibus & bona brachia habentibus. Nassæ piscatio insidiosissima est, & minimè conuenit ingenuis viris, eget iunco, vimine, saxo, ramis, lapide, alga marina, cupressi coma, suberibus, esca, naucula. Hamorum ratio sapientissima est, & hominibus liberis dignissima, eget equinis setis albis, nigris, ruffis, & medijs cuiusdam caniciei quibus intertexunt albas aut purpureas: aliæ omnes nō bonæ sunt, vtuntur etiam setis suillis & terminto planta, quæ est similis lino, & ære plurimo & plumbo & sparto & pennis præcipuè albis aut nigris & varijs: vtuntur etiam piscatores rubris & purpureis & suberibus & lignis & ferro, & alijs egent, inter quæ est calamus ferula & virga cornea & capræ cornua & pellis & alius alio instrumento capitur piscis.

De Indiæ elephātis & equis Libycis. C A. X L I.

Indus & Libycus genere diuersi in hunc sermonem conueniunt, dicit Indus de regione sua, item Libycus quæ nouit quæ uterque decantat comoda ad hunc sermonem hæc sunt: Si apud Indos elephāntus robore ætatis confirmatus capiatur, ex feritate ægrè traducitur ad mansuetudinem, & quòd desiderio libertatis teneatur, ideo cædes facit, ac si vinculis deuinciatur & constringatur, magis incitatur animo, neque vllam seruitutem perpetitur. At enim Indi varijs & multiplicibus cibariorum illecebris eum delinire student, ille tamen nihil de acerbitate sua remittens, nihilque ab ijs blanditijs mitescens ijs præclare contemptis pergit eisdem infestus esse. Quid igitur ij cõminiscuntur & machinantur? nempe instrumẽto quodam musico quod Indi scindapson vocant, vernaculam cantiunculam ei canunt, is animum attendit, aurẽmq; ad audiendum erigit, & suauitate illius demulcetur: animi incitatio cõprimitur, tum paulatim in obiectum cibum respicit, & tametsi omnibus vinculis exsoluitur, tamen cantu deuinctus non amplius ad pristinos mores à mansuetudine deficit. Tibiæ quidem cantu vsque eo capiuntur Libycæ equæ vt huius blandimentis ad homines mansuescant & seuire & insultare desinant, quocunque eas cantiuncularum blanditis inuitauerint, eò pastorem consequuntur, cum is insistit, ille etiam à progrediendo sese

sustinent, quod si cantum contentius excitatum ad tibiam canat, ex eo tanta voluptate afficiuntur, ut lachrymas tenere non queant. Earum pastores rhododaphnæ arboris ramos excavautes pastoritiam fistulam conficiunt, cuius sonoro inflatu armentum antegredientes id ipsum demulcent: & Euripides quidem ait, pastores ad fistulam cantitare quosdam hymenæos, qui huiuscemodi sunt ut ad Venerem equas incitent, equos vero ad ineundas fœminas incendant, ac nimirum ad hunc modum equinæ nuptiæ initiantur, & vero nuptiale carmen fistula præcinere videtur.

De amore & musicæ studio delphinorum.

CAPVT

XLII.

D*Elphinorum nationem esse musicæ studiosam, testis amplius Arion Methymnæus, ex statua posita in oppido Tenaro, & Arionis inscriptione deorum immortalium triumphus sunt, Arionem Ciclei filium ex Siculo pelago seruauit hoc vehiculum. Arionis hymnus gratias agit Neptuneo, & testimonium affert, quàm studiosi sint delphini musicæ, & velut præmium redemptionis soluit ex hac inscriptione, quæ talis est: Altissime deorum Neptune qui tridentem auream habes, & terram contines, circum te saltant feræ nauigantes, & veloces delphini studiosi musicæ, maris alumni, & Nereidum puellarum quas dea Amphitrita genuit qui me in Peloponesum ad Tanari littus traiecistis vestris*

vestris curuis dorsis inuiam secantes viam, homines marini me ex nauē in fluctus purpureos proiecerunt.

Quemadmodum apri & cerui musica capiuntur. CAP. XLIII.

TYrrhenorum sermone peruagatum est apros & ceruos apud eos cum retibus & canibus vt venandi sane vsus ferre solet, tum multo maxime musice adiumento capi: quod quidem ipsum quemadmodum fiat, iam porrò dicam. Circuniec-tis retibus & cæteris instrumentis accommodatis ad faciendas bestijs insidias collocatis homo ad tibiam canēdi bene peritus quo ad eius fieri potest, omnem cantus cōtentionem remittit & relaxat, & quilibet ad canendum suaue præclare vsurpat, & sensim pedetentimque progrediens in montium vertices, & conualles, atque vt breui explicē, in omnia lustra ferarum & cubilia tibie cantu influit, ac nimirum primò in eorum aures influentis soni insolentia ipsos exterret: deinde cū impotenti voluptate aures tenentur, tum nullo negotio comprehenduntur: cantusque suauitate permulsi & deliniti in eorum que procreauerint & domesticarum sedium obliuionem veniunt, etiamsi feræ bestie non à locis vbi versari assueuerunt aberrare solent. Sic igitur Tyrrhenæ bestie paulatim tanquã suadæ illecebra ducuntur, & quasi cātū præstrictæ in laqueos sese inserunt quibus illaqueatæ comprehenduntur.

Quid

Quid capti anthiæ pisces faciât. C. A. XLIIII.

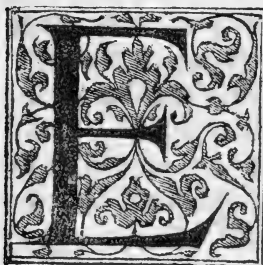
Pisces anthiæ cum sunt capti miserabile præbent spectaculum: mortem suam lugere, & quodam modo supplicare videntur: ac nimirum quemadmodum homines qui in latrones immiseri-cordes & cædis avidos incurrerunt, aufugere conantur, sic sanè anthiæ retibus insultantes insidias transilire conantur: qui hoc genus mortis euadunt in terram piscium hostem exiliunt, atque hîc ibidem mortem obire malunt, quàm gladio perire.

ÆLIANI LIBER
decimustertius historiæ
animalium.

De aquila quæ Gordio regnum præsignifica-
 uit, & de lupo qui Geloné Syracusanum
 seruauit.

CAPVT I.

EX aquilæ significatione fi-
 lium suū nomine Midam
 Gordius regem fore conie-
 cit, cum supra Gordij ca-
 put arantis primò volauis-
 set, deinde totum diem in
 iugo sessitare nõ prius de-
 stitisset, quàm is ad vespere-
 ram

ram arationē dimisisset. Lupus item maxima magnitudine cum in ludum inuasisset, & de manibus Gelonis Syracusani pueri tabellas rapuisset, Gelon de sella surrexit, & sane quidem feram non timore perterrens, sed tamen acerrimè tabellarum suarum retinens eum insequebatur: postea autè quàm hic extra tabernam ludi literarij fuisset, hæc quidem ipsa labem fecit & repentina ruina concidens pueros unà cum præceptore confecit, & opressit: solus Gelon diuinæ prouidentie munere sodalibus suis superfuit: quod ipsum non eum à lupo occisum, sed potius seruatum fuisse magnam profecto admirationem habet. Non igitur rationis expertia deus negligit: imò verò chara habet, cùm diuino instinctu partim ex his regnum præsignificarit, partim ex impendente periculo seruauerit: ergo bestiarum etiam hæc est vis in amore, vt sint diuino numini.

De sargorum piscatu. CAP. II.

SArgos hoc modo Cares capiūt: Cùm enim molles & remissas auras auster afflat, & ad harenas moderatè & leniter fluctus resonant, tum ad piscatum arundine piscator nihil eget: sed virga iuniperi bene robusta eget, ex qua summa lineam appendit, atque ad hamum accommodat piscem conditum, deinde in piscatorij nauigij puppe sedens insidias tendit, insidiasque in mare demissas leniter mouet simul & ei puer probe tenēs vt sensim pedetentimque nauis impellenda sit, ad terram versus remigat

migat: tum sargi permulti exultantes & gestiētes escam assequi sese ex suis latibulis incitāt, & profiliunt, atque escæ illecebra allectati, in hamum congregantur, cūmque propius à terra sunt, cibi auiditate capti facile comprehenduntur.

Quemadmodum pisces diuersas sedes & cibos habent. CAP. III.

Permultas sedes commorantium pisces habent, alij enim in saxis versantur, alij ad harenas adherescunt, nonnulli ad herbas commorantur. nam permultæ herbe marinæ & variæ habentur: earum quedam musci, quedā algæ appellantur, quedam ampeli, statile sunt etiam quæ vocentur, est quedam nomine brassica, nonnullæ vocantur triches, quarum aliæ alijs pastus ministrant, nec piscium quisquam aliam atque eam quam assueuerit depasci attingit.

De callionymo pisce. CAP. IIII.

DE rei piscatorię bene peritis audire potes ex piscibus quendam esse nomine callionymum, huic Aristoteles ait in iecore magnum fel situm esse, iecur autem ad dexterum latus situm esse: cui quidem rei testimonio est Menander in Mesenia, Facio, inquit, te habere fel callionymo copiosius. Anaxippus itē in Epidicaꝝ omeno, nisi moueas & sic vt Callionymi feruere efficias omne fel.

De marina rana. CAP. V.

Non animantos partus edit, sed similiter vt
aues

aves ex sese rana marina ouium parit: cuius quidem foetus, vel à partu recentes capite præditi sunt, tum magno tum aspero, eamque ob rem cum quippiam metuunt, ipsa intra se recipere non quit, nam illam etiam rursus subeunt, exulcerant non modo cum in aspectu lucemque proferitur in exeundo ledunt. Non ergo faciles partus habet, nec foetibus bona perfugia præstat. Huius ouum non naturæ ouatæ speciem similitudinemque proprie garit, cum sit squamosum, asperum, & ad tactum resistens, & durum.

Quemadmodum polypi sunt maximi & expugnati difficiles.

CAP. VI.

Temporis longinquitate polypi ad eò magni eadunt, ut ad ceti magnitudinem accedant, ceteraque generis numerum obtineant. Puteolis oppido Italiae auditum est, polypum cum inusitata ad corporis molem facta progressionem ad maximam magnitudinem peruenisset, egregie spreto & neglecto maritimo victu in continentem processisse, & terrena pleraque vastasse & per subterraneam specum Puteolanas sordes in mare transmittentem in maritimam domum ascendisse, ubi mercatorum res balsamentaque in magnis vasis essent, brachiorum circumplexione primo vasa stricte comprimentem corrupisse, deinde balsamenta depopulatum fuisse. Mercatores verò ingressos ubi dolia disrupta infixissent, & permagnum earum rerum, quas naui aduexiss

aduexissent numerū exhaustum deprehendissent, stupuisse, ac nimirum cū ab insidijs fores integras, tecta ab omni irruptione intacta, parietes non perfossos intuerentur: quisnam populator fuisset nulla coniectura assequi potuisse. At enim cū reliquias conditorum piscium animaduertent, eos constituisse ex domesticis audacissimum armatum intus in insidijs ponendum esse, polypum verò noctu ad epulas assuetas adrepētem reuertisse, & tanquam athletam aduersarium strictissimè correptum suffocat. Sic flagellis vasa circumplicantē perfregisse: eum porrò qui insidias moliretur, etiamsi lunæ fulgore domus illustraretur, omniāq; conspicua essent, non tamen quia solus esset bestię metu perterritum hanc aggressum fuisse, sed manē mercatoribus totam rem explicasse. Quod quidē ipsum ij audientes ei fidem enarratarum rerum non habebant, deinde ob tantum acceptum detrimentum periculi memoria deposita consenserunt simul ingredi, & congregari cum hoste. Tum alij inusitati & incredibilis spectaculi studio sua sponte, sese auxiliatores vnā in domum illam concluderunt: postea vero quàm sub vesperam in solita dolia fur inuasisset, ex eis partim cloacam obstruebant, partim armis tecti in hostem irruentes gladijs eius brachia abscindebant, cūmq; vt frondatores arborum robustissimos ramos secant, sic ij ipsius membra circuncidissent, tandem vix non pauci eum ipsum conferunt

cerunt, atque oppresserunt, & quod quidem admirationem habet, in terra piscem mercatores fuerunt expiscati, huiusque beluæ propriam veteratoriam nobis ostenderunt.

Quemadmodum elephantorum vulnera Indi sanant. CAP. VII.

Eorum quos ceperint Indi elephantorum vulneribus ad hunc modum medicinã afferunt: Aqua primum tepida hæc alluunt, deinde si hæc ipsa luculenter sint alta, butyro unguunt, postea inflammationem leniunt, suillam carnem recenti sanguine madentem & calidam admouentes. Oculorum morbos ad hanc rationem sanant, ut bubulum lac reperfactum infundant, quo hi remedio oculos aperiunt, & magno cum voluptatis sensu sicut homines, vim medicinæ agnoscunt: cæteris quibus tentantur morbis, vinum nigrum medetur. quod si hac medicina ex morbo non liberantur, insanabiles sunt.

Differentia cibi elephantorum gregariorum & certamini destinatorum. CA. VIII.

Elephantus quidẽ gregarius assuefactus aquæ utitur potione, ei verò qui ad bellum certat, non ex vitibus confecti, sed ex oryza factitij vini usus indulgetur, simul & calami & flores eis dantur, atque in prata ad legendos flores, quia suauitatem odorum amplectentur aguntur, ipso enim odoratu flores internoscentes colligunt, atq; etiam hos lectos in calathum inferunt, quem eorum rector

sustinet, postquam hunc floribus compleuerunt tanquam vindemia facta lauatiōe similiter atque homines lauti delectantur: ut vero cā vsi eō reuertentur ubi quasillum floribus plenum reliquerint, expetunt, quod si rector afferre tardauerit barritum edunt, neque prius cibum sumūt quā ei quispiam quos collegerint flores attulerit, eos allatos de quasillo tollentes sui præsepis labra ornant, hanc nimirum cibo suauitatem ex his bene olentibus comparantes, stabulum ubi diuersantur floribus permultis sternunt. Indici elephanti nouem cubitorū altitudine, latitudine verò quinque habentur, maximi illic qui prasij appellantur, secundi vero ab his existimantur taxila nuncupati. Militaris elephantis dorso suo vel nudo tres bellatores fert, alterum dextra, alterum sinistra pugnātem, tertium retro versus bellantem, ac simul quartum manibus moderamina tenentem, sicque illis animal dirigentem tanquam nauem clauo nauicularium rei nauticæ bene peritum.

Equi Indici ad domandū difficiles. CAP. IX.

Indicum equum exultantem & immoderatus
 excurrentem continere, & coercere, habenas
 adducere, vel remittere, non est cuiusuis, sed hominum
 qui à primis temporibus ætatis ad rerū eque-
 strium scientiam instituti sint. Hi freno ipsos susti-
 nere assueuerunt, simul & refractarium atque
 effræne os lupatis refringere, quos quidem equine
 tract

tractationis bene periti ex indomita effrenatione in exiguum gyrum compellunt, veruntamen ad hunc gyrum agendum atque conficiendum orbem manuum robore opus est, & summa rei equestris scientia: qui huius discipline sunt experientissimi & callidissimi agitadores, currum versare in orbem norunt: quadrigariam facile versare certamen non est contemnendum, præsertim cum duos milites pugnantes ferre queat.

Quæadmodū pardales veniuntur Mauri. c. a. x.

Pardales cum Mauri venantur, tales insidias collocant, ut intra ædificatiunculam lapidibus quam primo struxerint, putrescentis iam carnis frustum ex longiore funiculo appendant, demde ex viminibus & arundinibus ianuã rara structura imponant, ut per arundines fœtidæ carnis odor emanet, & longè latèque vagetur, hunc incensum fœtorem feræ bestie sentiunt. Nam quodammodo tetræ odoribus delectantur: hunc odorẽ proponit venator vel in agrestibus montibus, vel in vallibus, itaque huius cibi appetitione huc illuc circumferuntur, & tanquam quadam amatoria illecebra attractæ & incidunt in laqueos & infelici esca constrictæ tenentur, & vero illaqueatæ poenas dant ligurationis & helluationis importunæ.

Quæadmodū à vulpibus lepores captantur. c. x. i.

Lepores interdū à vulpibus non tantūm cursu, sed etiam magis arte cōprehenduntur captiose

enim circūuenire, inducere vulpes probe nouit. Cum enim noctu in leporis uestigium inciderit, & sensum ex eo perceperit, animam cōtinens, spiritumq; comprimens, sensum & pedetētim usque eò leporis uesti-
gijs insistit, quoad in ipso cubili eum deprehendens, tanquam de insidijs securum animi & insperantem capere aggreditur. At enim non hic dissoluto & ignauiter remisso animo, sed suspenso & sollicito somnum capit, simul ac primum uulpem aduentantem sensu comprehenderit, de cubili exilit, properans fugam capere, & cursum ad summam celeritatem facit: uulpes item uesti-
gijs eum inse-
quens ingreditur currere. Verum longam uiam ubi hic confecerit, ut qui iam longinquo abscessu contra uulpem superior factus sit, sub dumeta, aliāue fruteta densiora subiens, ex longo cursu, libētī animo & prolixo se quieti dat: at uulpes euestigio insequens, ei non concedit ex fuga ut consistat, & laboris quietem habeat, sed ad alterum cursum ex quiete eū excitat, & agitat. Postea uero quā incitato cursu is permultum uia procedens, itinera non minora quā prius fugerit, rursus uehementer quietem cupit capere: illa uerò frutetum quò se is coniecerit urget, ac radicitus excutiens, ab assiduo cursu non sinit conuiuiescere: itaque is iterum excurrit, illa quoque non se ad insequendum tardans, currere insistit, cum autem continenter ex alio alius cursus hunc uigilijs diu multumque fati-
gatum

gatum exceperit, currendo fessus, & laboribus succumbit, & longius procedere desistit: ipsa vero consecuta, eum ipsum non sane cursu, sed longinquitate temporis, & captiosa inuestigatione comprehendit. Iam porrò foetus suos quum in plureis locos lepus dispergit, hoc pacto arbitrās à rapinis tutiores esse, tum summo in eos amore flagrat, neque à venaticis modo insidijs de se timet, verum etiam vulpiū incursiones perhorrescit, nec minus auium impetus extimescit, sed & coruorum, & aquilarū vocem multo maxime metuit, atque horret: & sane quidem cum his auibus nulla pace cōiungitur, sed sese abstrudit in dumeta, in aliāue fruteta, aut cespites, aut cū necessitate vrgetur, in quoduis aliud latibulum se abdens contegitur.

Quemadmodum mas lepus parit. CA. XII.

DE viro rei venatoriæ bene perito, & cætera quàm bono, & à mendacijs alieno, auditione accepi, mares lepores vno eodémque tempore tum alios implere, tum ex sese parere, tum nutrire, nempe qui sint vtriusque sexus participes. Idémq; testabatur aliquando duos, aliquando tres parere: huc etiam addebat, marem semimortuum captum fuisse, ipsum autem prægnantem fuisse, atque in dissecti vtero treis lepusculos ad vuluam repertos fuisse eos primum extractos immobiles fuisse, deinde à sole intepescentes, reuixisse, & eorū quendam postea respexisse, celeritèrque & linguam

porrexisset, & cibi desiderio os aperuisse: itaque lac ei admotum fuisse, & paulatim alitum fuisse.

Tempora & ventos lepus cognoscit. C A. XIII.

Rationem tum ventorum, tum temporum lepus plane scit. hyeme apricis locis cubilia idcirco informat, atque imprimis, quod apricationem vehementer appetit: frigus hostilem in modum declinat, æstate vero, alioris sedis studio captus ad aquilonē cubitat: temporum commutationes nares ei indicant. Non oculos claudit cum somnum capit, imò verò cum reliqua membra somnum accipiunt, interea tamen oculi vident. in pastionibus tum nocturnis tum longinquis pabulum inquirat, siue etiā quantum equidem intelligo, ut se exerceat, & pedum celeritatem firmet. viam retrouersus pertinentem cupide amplexatur, cōsuetam sedem omnibus locis antefert, eoque non parum sæpe capitur, quod assuetum cubile relinquere non possit.

De leporum velocitate montanorum & campestrium. C A P. XIII.

Lepus quem canes & equi insectantur si campestris sit, celeriore & concitatore cursu quam montanus viā conficit propter corporis exiguitatem & tenuitatem: cum enim gracili habitu sit, ipsum celeritate præstare vero proximum est, primum igitur ex terra exiliens saltu fertur, & per dumeta aliāue dēsiora virgulta expeditus perlabitur: tū verò sicubi herbæ sint altæ, & frequen-

tes.

tes, ex eis facile sese explicat, atq; elabitur, ac quæ-
 admodum leonibus caudæ ad excitandas vires ma-
 gno adiumento esse dicuntur, sic huic aures roboris
 numina, & vexilla, & cursus incitamenta exi-
 stunt. Fugiens aures ad tergum retorquet, sicque
 ipsis tanquam stimulis torporem & ignauiam ne à
 currendo segnitia retardetur concitat. Iam porrò
 cursum nec vnum, nec rectum tenet, sed & huc
 illuc se versat, & vero de recto cursu deflectit, vt
 exterreat canes, & circumueniat, ad id quidè ver-
 ticulum quo vult iter conuertere, de auribus alter-
 utram intorquet, atque inflectit, eaque quasi mode-
 ratrice cursum dirigit: neque verò improvidè vno
 eodémque tempore omneis suarum virium neruu-
 los contendit, sed & impetum insequentis obser-
 uat, & si ad insequendum tardus & segnis sit, nõ
 omnem suam celeritatem profundit, sed duntaxat
 canes antegredi maturās sese integrum seruat, &
 viribus suis moderatur, ne omnè suam currendi fa-
 cultatem vrgens ex incitato cursu viribus deficia-
 tur: penitus enim cognoscit se ad cursum longè
 multúmque antecellere, & videt impensius labo-
 rare non esse necesse. Quod si pedum celeritate ca-
 nis ad conficiendum iter pollet, tum omnibus re-
 uocatis viribus lepus quanto maximo potest cursu
 fertur cum autem longè multúmque canes ante-
 uerterit, & longo sane interuallo venatores atq;
 equos reliquerit, tum certe in aliquem tumultum

ascendit, & in posteriores pedes sese erigens tanquam ex aliqua specula, & insectantium certamen prospicit, & quantum equidem existimo eos ut debiliores ridet: post ex eo loco intuens se omnia superiora habere, is nimirum quietem & tranquillitatem adeptus ex lassitudine gratè & libenter dormit. Montium incolæ non tam veloces quàm qui in planitie versantur, nisi quando sub montem subiectos habent tractus in planitiem explicatos quo ex montibus decurrant, unde fit ut tametsi montes incolant, tamen in campis exerceantur, unde sepe campani homines eos excitant, atque insequuntur. Cum autem proximi sunt ut capiantur, campestris viæ breuitatem declinâtes in altiores locos & montosos se conuertunt, in suas nimirum sedes festinantes, iccircoque euadunt, & insperatam salutem assequuntur, quòd canibus & equis montium itinera infesta, atque inimica pedes obterunt, & debilitant, sed eo acerbius canes vexantur, quòd carneos pedes, & minime ad perpetienda saxa resistentes quemadmodum equi vngulas habent, contra lepus conuestitos pilis pedes habet, & duritatis & asperitatis patiētes. Iam ex leporibus qui in crebris fruticetorum & dumetorum frequentia locis cōmorantur laboris inertia segnes non ad cursum velocitate valent, pedum tarditate ad fugiendum laborantes, nam huiuscemodi opimo habitu & cessatione torpentes currendi insueti sunt, & ad proficiscēdum longissi-

mè ex dumosis locis perimbecilles, ipsorum ratio venandorum talis est, Primum per frutices per paruos & minime continenti crebritate densos permeant, densiores vero qui trāsiri nō possunt transiliunt: veruntamen ubi fruticetum aliud ex alio nexum latissime continuatur ibi hoc ipsum facere coacti cum sint corporis grauitate ad saltum parum valentes, sanè quàm citò lorant, & succumbunt, canes vero ab eis ipsis primùm aberrant, quod non eos propter minutarum arbuscularum frequētiam vident, & vero per frutices saliant, odoris sensu illecti, deinde tandem aliquando visos insequuntur, de contentione currendi nihil remittentes, illi autem ipsi ex continuatione salliendi ad capiendam fugam longiorem remollescunt, & viribus defecti comprehenduntur, atque etiam vt facile sursum versus feruntur, quòd posteriora membra longiora habent, sic sane deorsum versus ægrè ideo decurrit, quia anteriora cum sint breuiora eos afflicent.

De cuniculis.

CAPVT XV.

Aliud etiam est genus leporum, natura perparuum, nec tamè augetur vnquam, ei cuniculus nomen est: quod quidem ipsum nouatum à me non est, at etiam in conscribenda historia Græci quidam vsi sunt, quod à principio Hispani imposuissent: color huic præter cæteros lepores niger est, caudam item cæteris breuiorem habet, cætera reliquis leporibus cōsimilis est, præter quàm quòd ma-

gnitudo capitis quippiam differt, quia exilius sit, & minima carne præditum, eius vniuersum corpus candidius quàm reliquorum leporum.

Quemadmodum thunnorum piscationem Itali & Siculi nuncupant. CAP. XVI.

Thunnorum piscationem Itali & Siculi Cetiã appellare solent, tũ loca quo hi abdi soliti sunt tum magna retia: cæterũque instrumentum quo captari assueuerunt, cetotheria ideo nominãt, quòd magnos thunnos in numerum reliquorum cetaceorum referre velint. Celtas audio, & Massilienses, atque omnem Aphricam maximis & firmissimis hamis ex ferro confectis thunnos comprehendere solere, de thunnis præter ea quæ antè diximus, iam hoc dixisse satis sit.

De pisce aulopio. CAP. XVII.

Qui circum insulas Tyrrhenicas nuncupatas in maritimis rebus versantur, cetaceum quempiã piscem aulopion appellant, cuius vim & naturam explicare non alienum est. Magnitudine maximum aulopion maximi thunni superãt, at robore aulopios cum illis collatus primas fert: quãuis thynnorum natio fortissima est, & aduersarij aulopij prompte repugnantis primum impetum vi sanguinis consistentis sustinet, quo celeriter dispulso vincitur. Aulopios verò per diu pugnam tolerat, ac nimirum contra pisces decertat, & sæpissime victoriam reportat, sese vrgens, & caput in profundum

fundum deprimēs. sua enim natura ore ac tanquam
cervice est robusta. Cū est captus eximia forma
spectatur, oculis est patulis, rotundis, magnis, cuius-
modi *Homerus* bubulos canit: dorso est cæruleo, &
ventre candido: à capite ad caudam pertinens aurea
quædam linea in orbē desinit. Iam quā insidiosis
captionibus comprehendatur mihi sicut auditione
accepi exponendum est. *Homines* ad piscatum pru-
dentes loca ubi domesticas sedes & commoratio-
nes arbitrantur aulopios tenere, speculatione præci-
piunt & præsumunt, deinde postquam permagnum
piscium coracinorum numerum ceperunt, & na-
uem suam anchorarijs inhibitionibus in stationem
compulerunt, strepitum quendam more vesparum
faciunt, & coracinos ad illiciendos eos prætendunt,
ubi vero ij strepitum exaudierunt & esculentam
illecebram animaduertent, alij aliunde eò ire per-
gunt, & gregatim circum piscatoriam errant, atq;
eatenus plausu & cibo ad piscatores mansuescunt,
siue meo iudicio escæ cupiditate capti, siue quemad-
modum piscatores inquirunt suo permulto robore ni-
tentes, ut non ab hominum contactu refugiant, non-
nulli ex eis cicures sunt, quos sanè piscatores ut be-
neficos ab alijs internoscunt, fœderéque cum ijs de-
uinciuntur, pacémque seruant, eos tanquam duces
sectantur: alij feri aulopij, quos ut piscatores & ca-
piunt & occidunt, ita à captura masuetiorum qui
similes sunt columbis domesticis allicientibus feros
ad

ad retia se abstinent, , quasi foedus quoddam cum
ijs sancitum habentes. Nec verò piscator bene peri-
tus quantalibet inopia prematur, mansuetum aulo-
pion prudens & sciens comprehendit: quinimò si
eum ipsum imprudens ceperit, non mediocri dolore
afficitur. capitur aut hamo transfixus, aut mortife-
ro vulnere ictus.

De psittacis Indicis & reliquis auibus.

CAPVT

XVIII.

IN regijs aedibus Indiae vbi regum maximus
illic regna tenētium aetatem degit, cum alia per-
multa, & magnam hominum admirationem, &
nullam comparationem habent, quibuscum sane nec
Memnonia Susa, neque tota eorum reip. administra-
tio est conferenda, neque Ecbatanorum magnificen-
tia cum his in cōparatione coniungenda est: etenim
illa Persici fastus vanitas si cum ijs comparentur,
videri possint, reliqua scriptione percurrere non
huius est instituti, sed in hortis pauones & fasiiani
mansueti aluntur, & plantae quidem summa regio-
rum procuratorum cura elaboratae sunt: enimvero
umbrosa sunt nemora, & pastiones arboribus con-
sita, & rami sapienti quadam frondatorum colli-
gatione conferti & contexti: alij enim ex alijs ne-
xi sunt, alij in alios implicati arbores semper viren-
tes, nulla senectute folia amittunt, ex eisque partim
sunt indigenae, partim ex alijs locis Indiae magno
studio importatae, quae & regionem ornāt. Oliuam
terra

terra India non gignit, neque aliunde importatam fert. Sunt item aliæ aues ab nexu liberæ, nullaque seruitutis cõditione astrictæ, quæ sua sponte eo ventitantes nidos fingunt, & construunt, vbi etiam psittaci aluntur, & sursum deorsum, vltro citròq; circum regem versantur. Neque psittacum idcirco Indorum quisquam, & si eorũ sit magna illuc multitudo, edit, quòd eos sacros putent, & Brachmanæ quidem ex auibus plurimi hunc existiment, quòd quidem ipsum nõ abs re se facere profitentur, quòd solus psittacus humanam verborum appellationem explanata oris expressione, & vocis conformatione imitando consequatur. Atque etiam in his hortis perbella stagna sunt manufacta, vbi maxima magnitudine pisces sicures æuum agitant, nec eos quisquam alius piscatur, quàm regis liberi, qui nondum ex pueris excessere, ipsi enim in aqua tràquilla & non periculosa ludentes & captant pisces, & vero natare discunt.

De capitonibus maris Ionij. CAP. XIX.

IN mari Ionio ad Leucadiũ, & Actium Epirotica loca capitones velut cõfertis turmis frequentes natant, ipsorum captura quæ ad hanc rationem fit, mirifica est, piscatores bini obseruato noctis tempore cum luna silet, nauem cœnati conscendũt, & à terra soluentes, modò mare à tempestate cõquiescat, silentio & moderate remigant, simul & eorum alteruter sensim ac leniter remo nauem impellit

lit, alter recubans suam nauis partem vsque eo deprimat, quo ad eius labrum proxime ad aquam accesserit, capitones, horumque speciem similitudinemque gerentes mugiles, siue quod ex nocte letitiam, & voluptatem percipiunt, siue etiam quia à tranquillitate maris delectantur cauernas & laterbras relinquentes, sic ad summam aquam efferuntur, vt ex aqua summo rostro emineant, & natate vsque eo pergant donec ad littus propius accesserint, quod quidem ipsum piscatores postquam perspexerunt, sedata remigatione, & pedetentim accessu ad pisces facto nauigant, vbi vero ex piscatoriæ motione fluctus cieri ac agitari cepti sunt, à terra statim pisces refugiunt, & frequentes in partem nauis inclinantem & præcipitantem sine retibus innatant, & vero sub potestatem piscantium cadunt.

De maximis cetis, quæ & rotæ appellantur,

CAPVT

XX.

CEte immensa corporis mole exaggerata in altitudine maris versantur, & verò fuscianis feriuntur; inter huiuscemodi beluas numerantur quæ rotæ appellantur. hæc gregatim natant, præsertim in dextera Athonis Thraciæ à sinu Sigeo nauigantes, in has beluas incidunt secundum cōtrariam continentem ad Artacei nuncupatum sepulchrum, & Achantheum fretum, vbi Xerxis sectio qua dissecuit Athonem, cete hæc quæ appellantur rotæ,

non

non fortes esse ferunt, earum vertices apparent, longis sunt hirsuta spinis, ut hæc extra mare emineant cum remigationis strepitum perceperunt, tum circunuersantur, & conuoluuntur, ut quàm altissimè in profundum sese detrudant, rursusq; ex imò gurgite ad summum sese efferentes reuersiones in orbem faciunt, vnde nomen traxerunt.

De tritonibus.

CAP. XXI.

ET si non admodum explicatam rationem ad demonstrandam tritonum formam piscatores afferre posse dicuntur, magna tamen fama est in sermone hominum sane multorum cete quædam à capite ad medium corporis humanam speciem similitudinèque gerentia in mari nasci. Demonstratus in libris quos de piscatu conscripsit, conditum tritonem in oppido Tanagra spectatum fuisse, cætera quidem sicut idem ait fictis & pictis similem, eius vero caput quod vetustate obscuratum esset, & euanuisset non facile intelligentia comprehendere, & percipi potuisse, sed ad solam Demonstrati tactionè squamas illius asperas & duras dilapsas fuisse. Idemque affert quempiam ex magistratibus Græciæ qui sortitione facta annum magistratû gerunt, cum eius naturã exquirere experiri que vellet, paulum quiddam de corio detraxisset, atque in succensum ignem iniecisset, idque ambustum in circumstantium nares teterrimum odorem immisisset: neque verò, quemadmodum inquit, terrenumne an mari-

num

num esset animal, coniectura assequi potuimus: sed experientia non bonam mercedem ei reddidit. Is enim paucis post diebus mortuus est, cum transiret strictum fretum & breue. Demonstratus dicit Tanagræos illum propter ea mortuum quæ impiè gessisset in tritonem, idque Tanagræos collegisse, ex eo quòd ex mari mortuus relatus sanie[m] emitteret similem odorem redolentem ei, quem pellis tritonis ab ipso combusta retulisset, sed vnde aberrasset, & quo modo illuc expulsus fuisset triton, Tanagræi dicant & Demonstratus post quos reuereor deum dignū cui credatur. Is est Apollo, qui omnia conijcere potest. Hic dicit tritonem esse alumnum maris monstrum, quare si deus omnia sciens tritones esse dicit, nos de tritonibus dubitare nō oportet.

De astantibus elephantis Indorum regi.

CAPVT XXII.

Elephantus Indorum regē ad forum euntem, primus adorat. huic præest rector, qui illum huius instituti commonefacit, ipsique memoriam discipline instrumenti quo illum moderatur pulsu, atque voce Indorum propria renouat, cuius natura quadam admirabili recondita elephantis intelligentes sunt, tum etiam motus quosdam bellicos edit, velut ostendens, quòd hanc etiam disciplinam seruat. Viginti quatuor elephantis huic regi permanent custodes alternis vigilijs, alij alijs in stationem succedentes tanquā cæteri custodes homines. Sapientia item

item quadam Indica ad vigiliarum disciplinam erudiuntur, ne inter custodias somnum capiant. Hi igitur ad vigilias agendas præstantissimi excubitores, & à somno inuictissimi, & secundum homines fidissimi illic sunt.

De scolopendra.

CAP. XXIII.

Scolopendræ vim & naturam quanto equidem maximo potui studio cum multum, ac diu perscrutatus essem, sic mihi persuasi quoddam etiam maximè cetum marinum scolopëdræ esse, quam de mari tempestatibus in littus expulsam nemo est tam malè sanus & audax, quin aspicere horreat. Ij qui res maritimas percallent, eas inquiunt spectari flutas, eminentesque è mari, & narium pilos magna excelsitate apparere, & eius cauda similiter atque locustæ lata perspicitur, reliquumq; corpus conferrè potest cum triremi iustæ magnitudinis, non intra aquam abditum, sed per summum mare innatans perspicuum est, atque permultis pedibus vtrunque ordine tanquam ex scalmis appensis natat, quibus remigās fluctus ciet leniter sonātes.

Vt sint ducendi canes. CAP. XXIII.

Xenophon de canibus hæc ait: Per mōtes eos agitari oportere. Sic enim minus libidine incenditur: limites transversos cultorum locorum, & in liras digestorum eis negotium exhibere, pedumque offensiones inferre. multo enim idem præstare ait. Per aspera canes agitare: robustioribus

enim fieri pedibus, & ad cursum præstantiores, corpora exercentes: tum verò ad meridiè hos æstiuo tempore agitandos esse. Hyeme per totum diem, autumno post meridiem, vere autem ad vespèram: itémque leporis vestigia multum hyemis tempore procedere, propter longiores noctes, parum autem æstate, quia sint tum noctes contractiores.

Quàm studiosè curat Persarù rex pabulum equorum & elephantorù. CAP. XXV.

EQuos & elephantos animalia ad bellum utilia Indi æstimant, & fœni fasciculos, quos præsepibus portant, prius regi monstrant esse recentes & salutare, qui si tales sunt, laudat rex: sin minus acerbè punit elephantorum & equorum curatores, neque præterea reliqua parua animalia contemnit: imò verò illa libenter excipit, sibi dono data. Nam Indi nullum contemnunt animal siue mansuetum siue ferum: itaque subditi dono dant eis, quos honoratos habent vt grues, anseres, gallinas, anates, turtures, attagenas, perdices, ficedulas, & appellatas cenchridas, alii explicatis ipsas demonstrant, vt quàm sint pingues ostendant: neque modo in auibus pinguitudinem monstrant, sed etiam in elephantis, bubalis dorcadiibus & orygitibus & asinis vnum cornu habentibus, quorum supra mentionem feci, & præterea piscium varia genera donant.

De marinis cicadis.

CAP. XXVI.

Est etiam cicadarum genus marinum, quarum maxima parvæ locustæ similitudinem speciemque gerit: veruntamen cornua non similiter atque ille magna, nec aculeos habet: alæ ipsius exiguæ sub oculis existunt similes alis terrestrium. Hominum plerique à cicada marina iccirco se abstinent, quòd sacram existiment. Seriphij in retia vel fortuito delapsam non sanè retinent, sed mari reddunt, atque etiam mortuam flentes, & sordidati humatione afficiunt, quòd eam dicant Perseo Iovis filio, quem ipsi summa religione colunt, consecratam esse.

De hyena, trachuro, thunno torpedine & pulmone piscibus.

CAP. XXVII.

Sihyene piscis marini, qui hyenæ terrestri gentilis est, pinnam dextram ad hominem somno consopitum admoucas, sane quàm eum ipsum perturbabis: etenim formidolosa secundùm quietem spectra videbit acerbâq; insomnia perpetietur. Item si posteaquã trachuri caudã abscideris, ipsumq; in mari liberũ remiseris, eam equæ ventre ferenti appendas, non multò certè post abortũ pariet. Iam verò si quis qui nõdũ excesserit ex extrema pueritia, thunni sanguine illinatur, non pubescet, hoc idẽ torpedo, & marinus pulmo efficiunt, nam in aceto putrefactæ eorũ carnes & mento aspersæ fugam pilorũ facere dicuntur. Quid ad hæc Tarētini & Tyrreni

sophistæ malorum inuestigatores, conâtes pilorum euulsione ex viris mulieres facere.

De aurata pisce.

CAP. XXVIII.

Aurata omnium piscium timidus est: nam sub arcturi tempus cum maris accessus & recessus maximè fiunt, & eo altius exaggerata arena ad littus relinquitur, vt naues sæpe ex omnibus aquis nudæ in terra iaceant, tum piscatores postquam alnorum ramos frondibus conuestitos paxillorum modo in mucronem acutos in arenam defixerè, discedunt: post autem rursus accedens mare secum imbellem auratarum multitudinè attrahit, quæ vbi æstus reciprocauit, & recessit in exigua aqua concauis locis retenta relinquuntur, & verò ramorum metu quiescunt, adeò nimirum ramos vento agitados exhorrent, vt ne loco quidem se commouere audeant, quamobrem primò cuique magnum meticulorum piscium numerum capere, & ferire licet, neq; modo ab usu & doctrina piscandi instructi, sed etiam totius piscationis rudes, atque adeò pueri & fœminæ capere possunt.

ÆL

AE LI AN I LIBER

decimusquartus historiae animalium.

De scombris piscibus. CAP. I.

N mari Ionio prope Epidamnium ubi Taulatij prope habitant, insula est quae Athenas appellatur, eam piscatores incolunt, & lacus est ubi scombrorum qui ad consuetudinem piscatorum assueuerunt, & man-

suefacti sunt, greges aluntur ijs sane cibaria edenda piscatores iccirco obijciunt, quod cum ijsdem foedus quoddam sanctum habent, atque adeo firma pace deuinciuntur. nam hoc piscium genus ab omni captura tum liberum est, atque ad errandum sine ulla exceptione solutum: tum vero eatenus aetate procedit, ut uiuat ibidem ad summam senectutem, nec tamen aetatis tempus ignauiter traducit, neque in suos altores ingratum est. At enim de piscatoribus pastum cum mas acceperit, piscationem capessit, ut se nutricantibus praemium pro nutrimento persoluat, quare ex portu soluentes ad feros scombros gentiles suos natate contendit: ac simul ut ad

eos peruenit, cum ipsis ita continuo tanquam cum aliqua phalange suorum popularium errat, & nimirum cum eiusdem generis sint, non inter se fugiunt: sed simul natant: post autem sicures circumferos concursantes in orbem consistunt, & suorum corporum obstructione eos fugari, exituque intercludentes suorum nutritiorum ut pro ijs quibus expleti cibus fuerint illos remunerentur. Aduentum acerrimè tandiu expectant, dum piscatores eò profecti captorum permultas cædes effecerint, deinde sicures properantes ad portum regrediuntur, atque ibidem intra cauernas abditi à piscatoribus cibaria expectant, quæ quidem ipsa eis quotidie largiuntur, si ipsos ad piscatum adiutores, atque amicos fidos habere velint, quod si hominibus ex iecore laborantibus atque ex arcuato morbo ægrotantibus scombrum edendum dederis, ij quemadmodum rei piscatorie bene periti docent, ad sanitatem redibunt.

Quemadmodum in sinibus vadosis pisces capiuntur. CAP. II.

SIne nassis, hamis, euerriculis hoc pacto pisces comprehenduntur ut homines in piscatorio artificio callidi ad maris sinus vadosos & minimè inaccessos eo tempore cum ij à procellis & tempestatibus conquiescunt: multos mortales adducant, eosque iubent arenam eatentis proterere, & conculcare, quoad ex vehementi pedum impressione bene alta vestigia faciant, sed ita ut ne ipsa vesti-
gia

gia concidens arena confundat, néve ventorum perturbatione aqua concitetur, non longo intervallo eò ingressi, in vestigijs impressis amplos pisces consopitos passeres, rhombos, torpedines, & plerosque alios eiusmodi capiunt.

Quibus rebus commodus sit echinus marinus & terrestris. CAP. III.

AD stomachum hebetantem non parum proficit echinus marinus. etenim eum vel omnium ciborum fastidio laborantem in pristina valetudinis statum restituit, atque vesicam, quemadmodum harum rerum bene periti affirmant, vacuam facit, etsi corpus scabie infectum eo perungatur, ad sanitatem redit, vulnerum sordes cum testis crematus extergit. Cinis terreni herinacei cremati ad piscem admistus, & locis à pilo nudis illitus pilum ut sic dicam à suis sedibus fugitivum reducit, in vini autem potione sumptus remedium ad dolores renum adhibetur, ad aquam inter cutem datus medicinam efficit, ex eiusdem icore ad assum solem exsiccato elephantiasis morbi sanatio efficitur.

Utra maris an fœminæ cornua in genere elephantorū pretiosiora sint. CA. IIII.

EX elephantino genere cornua fœminæ maius pretium quàm maris habere, huiuscemodi rerum scientia instructi & prædicant, & illa nos docet: nimirum in Mauritania quæadmodum quotannis cervis, sic decimo quoq; anno cornua elephantis excidere

solere: itaque hi in cornua incumbentes usque adeo ea impellunt & defigunt in terram expositam in planiciem, quoad illa ipsa occultauerint: nam præ cæteris camporum patentium æquora & palustria amant, deinde locum in quem abstruserunt, & reposerunt eiusmodi thesaurum pedibus exæquant & complanant: terra autem quod sit feracissima, post paulum herbam proferens abditorum cornuum aspectum viatoribus adumbrat. Eorum peruestigatores, qui sane ad illorum insidias & astus prudentes sunt, in eum locum in quæ cornua defossa suspicantur, utribus aquam deportant, & verum alium alio ex utribus dispartunt, & disponunt, atq; ibi commorantur, alius quidem dormiens, alius potans, alius cantiunculam canens suam amicam meditat: quod si sit iuuenis puer socius huius inuestigationis formosus, ne mirere, si quis eius pudicitiam interea tentet. Sunt enim Mauri ij formosi & magni, & virili aspectu, & venationi dant operam, & puerorum amore flagrant. Quod si cornua sint alicubi prope defossa, quadam mirabili illecebra ex utribus sic aquam eliciunt, ut & vasa exsiccant & exinaniant, ij autem qui cornua exquirunt, statim sine canibus sagacissime prædam odorati, locum illum perfodiunt, & optatum consequuntur: si verò vtres permanserint pleni, eos inde transferentes aliò se conferunt.

Eleph

Elephantus duplex cor habere dicitur. CA. V.

DVplici tum corde tum sensu animi eleph-
tus esse dicitur, & altero quidem ira incen-
di, altero mitigari, & leniri Maurorum sermoni-
bus peruagatum est, iisdemque celebrant lynces, &
ipsas dicunt magis esse simas quàm pardalim, &
summas aures habere hirsutas & saltu maxime
valere, & quæ cõprehenderit fortissime cõtinerere.

De magna struthione.

CAP. VI.

IN struthionis ventre cum is à sordibus expia-
tur, lapides inueniuntur, quos hæc posteaquam
deuorauit in omaso prope reticulum diu asseruatos
concoquit. Ijs sane ad efficiendam oculorum medici-
nam salutare sunt, atque illius adeps & nerui au-
xilium & salutem neruis hominum afferunt: ea-
demque in cursu deficiens lassitudine comprehen-
ditur ab equitibus. Etenim in orbem currenti ei or-
bem præcidentes equites currendo defessam ipsam
assequuntur. Ad hunc etiam modum capitur, pe-
dibus sanè sabulum architectans in solo humilem
nidum fingit & construit, cuius medium conca-
uum efficit, labra nidum ambientia altè exaggerat,
ac tanquam muro circumunit, vt munitio emi-
nens pluuiam in nidum influere, & pullos etiam
nunc teneros alluere prohibeat, amplius octoginta
oua ex sese parit, non tamen vno eodémque tempo-
re ex ouis pullos excludit, sed ex his partim iam in
lucem proferuntur, partim intra oua informantur,

& cōglutinantur, partim etiam fouentur: cum au-
 tem ipsam sic incubantem, vir eius venationis bene
 peritus animaduenterit, peracutos ex ferro cuspi-
 des, spiculorum more rectas circum nidum defigit,
 & alicubi prope in occulto latens ex insidijs rei
 euentum acerrime expectat: struthio verò quoni-
 amore quem erga foetus suos acerrimum habet, fla-
 grans, sitienter cum eis versari cupiat ex inquisti-
 tione pastus reuertitur, ac nimirum priusquam in
 nidum introcat, huc illuc versans oculos circumspe-
 ctat, quòd metuat ne quis sese speculetur, deinde ar-
 dentissimo pullorum studio victa, etsi ferrum splen-
 descit, ita tamen alis passis tanquam velis contento
 fune explicatis intra nidum miserabiliter ingredi-
 tur, nam cuspidato ferro transfixa acerba morte
 afficitur, venator vero repentinus eò accedit, &
 simul cum matre pullos capit.

Quemadmodum in flumine Eretano Vicen-
 tinorum anguilla capiuntur. CAP. VII.

Oppidum est Patanium pertinens ad loca Ita-
 liae ad occasum vergentia: Antenoris Troia-
 ni opus esse dicunt, quod condidit ex interitu patriæ
 seruatus, cum Ilio capto Antenoris periclitantis
 Græci rationem habuissent, & incolumen dimi-
 sissent: quòd Menelaum cum Vlysse Helene
 causa legationem obeuntes contra Antimachi con-
 silium ipsos necandos ducentis seruasset. Huic igi-
 tur oppido vicina est Vicetia quam alluit Eretanus
 fluminus

fluvius, & decurso non paruo terra spatio influit in Eridanum. In illo Vicentinorum Ereteno maxime anguille nascuntur, pinguiore alijs que alibi sunt, & capiuntur ad hanc rationem, Homo piscandorum anguillarum usu peritus ad sinuosum locum ubi latus confluentis dilatatur in saxis ex aqua eminentibus, vel in arbore radicibus ventorum turbini- bus extirpata & iam putrescenti, sedens perpinguis intestini ex agno recenter occiso tria aut quatuor cubita patentis alterum caput in aquam deijcit, quod aquae vorticibus agitati volutatur, idemque illius alterum extremis manibus tenet, in quod quidem ipsum arundinis frustum perinde longum atque gladii capulum insertum est: neque vero diu anguillas esca latet, quin continuo earum prima quaeque fame stimulata, hianti ore atque imminenti hamatos ac uncinatos dentes suos in idipsum intestinum defigit, atque hoc idem crebra insultatione detrahare conatur: at enim piscator anguillam intelligens ad fluctuans intestinum inherescere, arundinem ad quam alligatum est intestinum, ori suo admouet, & quoad potest intestinum inflat, quod quidem ipsum defluenti hominis aspiratione & impletur, & penitus intumescit, & ventus in anguillam illapsus ipsius fauces opplet, atque anhelitum eatenus obstruit, ut ea non queat respirare, neque infixos dentes retrahere, quare suffocatur & captiva subtrahitur.

Leo marinus similis est locusta, sed tenuiori est habitu: eius partes nonnullæ extra crustam eminentes caruleo colore distinguntur: forcipes eius maximæ sunt, & cancrorum speciem similitudinemque gerunt. A piscatoribus bene peritis membranas quasdam habere dicitur appensas ex crustis & colligatas, sub quas subiectæ sunt molles caruncule, & teneræ, quæ leonis adeps appellantur. Is ad hoc ipsum homines adiuuat, ut squalidam, atque horridam faciem ad nitorem adducat, roseo delibutus & in vnguentum conformatus formæ pulchritudinem conciliat, & candorem enitere facit. Id etiam auditione accepi, terrenum leonem summe timere marini aspectum inusitatum, neque eiusdem odorem ferre: itémque leonem terrestrem dicunt marini leonis extritarum crustarum pulverem in aquam infusum bibentem à ventris morbo liberatum iri.

Maurisij asini primum ut se in viam dede-
runt, incredibiliter incitata celeritate iter
conficiunt, ut euolare non excurrere videantur: de-
inde eos citò fessos de via & pedes & spiritus de-
ficiunt, & pedum tarditate ad currendum cōstri-
cti insistent, & acerrimas profundunt lachrymas,
non tantopere (meo iudicio) ob futuram mortem,
quàm ob pedum infirmitatem, quare ut captiui ad
equos

equos alligati trahuntur.

De Libycis bobus.

CAP. X.

Libycorum boum tanta est innumerabilitas, tanta item celeritas, ut vnum insequentes venatores interdum fallantur, quòd nimirum in alios feros incidat, & ille interim sub dumeta, saltusue subiens se subducatur: alij autem similes exoriantur, & venatorum oculos fallant, quorum quempiam si quis ingrediatur insequi, ne equo quidem, sed fessum longinquitate temporis comprehendet: conficiuntur tamen, quotannis multi & moriuntur, sed eorum soboles permulta restat. Promiscuè errat cum vitulis tauri, & vacca tam grauidæ, quàm non grauidæ. Quòd si quis vitulum adhuc tenerum ceperit, & non statim occiderit, ex eo duplici commodo afficietur: nam præterquam quòd & ipse commoditatem affert, matrem suam in captiuitatem inducit: postea enim quàm venator vitulum fune alligauit, ab eo secedit, illa filij desiderio inflammata, tanquam a sylo stimulata fertur, cupiens dissoluta reste eum adducere, ac nimirum cornua compingit, ut vinculi laxet, & distrahat: at enim cornibus in funis complicationem insertis vnà cum vitulo constricta tenetur, cuius iecur & vbera adhuc ob copiam lactis extensa cum venator excidit, & pellem detraxit, carnes relinquit auibus & feris, vitulum domum portat: est enim suavis cibi.

De

De dracone marino. CAP. XI.

DRACO marinus alijs piscibus reliquo corpore
 dissimilis est: at similis est draconi terreno ca-
 pite & oculorum magnitudine. Magni enim sunt
 & pulchri. Maxille etiam illius formam simi-
 lem quandam habent cum terrestribus. Habet
 squammas sed duras: adeò vt palpanti non videan-
 tur longe abesse à pelle draconis terreni, simul &
 aculeis armatus est grauibus & venenatis & tan-
 gentibus perniciosus.

Quæ bellaria edit rex Indorum. CAP. XII.

VT Græci pro bellarijs comedunt palmas hu-
 miles, ita rex Indorū in vltima mensa pran-
 dij loco bellariorum edit vermē quendam in planta
 natum, leuiter tostum, suauissimum vt Indi dicunt,
 & magnam voluptatem regi afferre aiunt. Iam
 verò quod addunt regem Indorum edere etiam oua
 struthiocamelorum & anserum nō improbo, quod
 autem oua edit cynorum Apollini seruientium,
 & cantu valentium vt fama est: non amplius mihi
 sunt amici Indi insidiantes cynorum soboli, dum
 illorum oua perdunt.

De dorcadibus & cemadibus. CAP. XIII.

DE Libycis dorcadibus & cemadibus ani-
 mus est mihi nunc dicere. Dorcades quan-
 quam velocitate sunt mirabili, tamen inferiores
 sunt in currendo equis Libycis, capiuntur etiam re-
 tibus: earum aluus nigris vitis distinguitur, reli-
 qui

qui corporis color rubet, & pedes quidem eis longi sunt: cornibus caput ornatur, oculi sunt nigri, longissimæ aures habentur. Cemas à Poëtis nuncupata turbinis instar celerrimè fertur, flavis pilis spectatur: cauda est tum pilosissima, tum exalbens, eius oculi cyaneo colore tincti videntur, aures peraltis pilis refertæ, neque modo in terra pedum celeritatem ostendit, sed etiam cum in fluuij confluentem inciderit, vngulis pedum remigans fluctus perumpit, & verò in lacubus natare gaudet, vnde sibi pastum cõparat, virides iuncos, & cyperũ depascitur.

De myrone pisce.

CAP. XIII.

Piscem esse accepi nomine myronem: vnde nomen duxerit haud equidem scio, dicunt ipsum esse marinum serpentem: ac si illius vtercunq; oculus erutus pro amuleto gestetur, liberat hominem à sicca ophthalmia, ac alterum oculum huic renasci loco eruti aiunt, sed oportet viuum dimittere, vel frustra illius oculum geris amuletum.

De feris capris.

CAP. XV.

Capræ feræ ad summos Libycorum montium vertices commorantur, ad boum magnitudinem accedunt, mētum ipsarum, armi & crura luxuriosis pilis difflunt & redundant, tibijs paruis, frontibus rotundis, oculis raris, & concavis, non valde proiectis sunt, cornibus post primũ exortum vtrisque ab alteris longe auersis, & aberrantibus, & incuruis: non enim similiter atque aliarum caprarum

prarum recta existunt, sed eatenus retorquentur, ut ad armos pertingant. Ex capris longè maxima ad saliendum habilitate sunt: nam ex cacumine in aliud longe distans cacumen transfiliunt, & tametsi sepe earum quæpiam dum est in vno vertice, in alterum saltare contendit, ob nimiam interuallorum distantiam, per prærupta saxa præceps agitur, nihil tamen leditur: sic est aduersus saxorum durtiem membrorum resistenti firmitate, ut nec cornua frangat, nec caput diminuat. In summis montibus plurimàs solertia quadam captandi caprarij generis nimirum vel iaculis, vel retibus, vel laqueis à doctrina artis venaticæ instructi comprehendunt. Iam in patentium camporum æquoribus quilibet vel tardus pedibus eas, quòd ibidem non valent ad fugiendum, capere queat. Earum pelles & cornua aliquot commoditates habent: nam in frigidis tempestatibus ad vim frigorum, atque hyemem excipiendam pastoribus & fabris materiarijs pelles mirificè prosunt: cornua ad hauriendam de præterfluentium riuorum confluentibus, aut è fontibus portionem ad depellendam sitim non minori vsui habentur, quàm vel calices ipsi: tanta enim capacitate sunt, ut in bibendo respirare sit necesse: ab homine expoliendi bene perito purganda intus sunt cornua, quorum alterum treis mensuras capere potest.

T De montana testudine. CAP. XVI.

Testudines Libycorum montium incolæ testam habent

habent ad conficiendos barbitos commodam.

De hippomane.

CAP. XVII.

CArunculam vnà cum pullo enatam alij in fronte insitam esse, alij ad lumbos, alij ad genitalia adherescere aiunt, eam sane nuncupatam hippomanes primum vt ex sese equa peperit, continuo deuorat, & dei benignitate misericordi in equinam stirpem occultat, ne si vt ferunt, id ipsum vsq; ad extremum vitæ diem pullus semper insitum in se perseueraret habere, ad effrenationem impotentis veneris tam mas quàm foemina rueret. At si hoc hippij Neptuni & Mineruæ hippie donum equis datum, vt equinum genus permaneat, & ne libidinis rabie funditus pereat, quod quidem ipsum penitus cognitum pastores habent, ac si quando ad moliendas alicui amatorias insidias egeat, vt ipsum ad cupidinem veneris inflamment, diligenter obseruant quando equa ventrem ferens pariat, atq; statim à partu pulum à pullo abscindunt, & in equæ vngulam iniiciunt: nam in hanc abditum, & cõditum optimè seruatur, simul & pullum quoniam ipsum postea nõ lactaret mater illa insigni & propria benevolentie nota carentem exorienti soli immolant, nam ideo pullum vehementer amare ingreditur, quòd illam deuorarit carunculam. Iam quicumque per insidias carnem illam gustauerit, effrenata & præcipite amorica libidine cõstrictus tenetur, furit, & perbacchatur, & vociferatur, atq;

D

effrenatus ad omnem muliebris sexus etatem cupiditatis adijcit oculos, ac morbum testans obuijs omnibus quemadmodum conflagret amoris flamma exponit, tum ex eo illius corpus diffluit, & extabescit, quod veneris insania animus exagitetur. Equam olympiæ ex ære excitatam esse accepi, ad cuius conspectũ equi amatores adhinniant, ac amoris furore incitati cum ea gestiant venereo complexu implicari, quod abstrusa quadam artificis machinatione hippomanes reconditum intra æream statuam equos alliciat, neque enim est tam diligens fabrica vt ex ea equi eatenus fallantur, & inducantur, vt tantopere ad illius conspectum in venere rem stimulari debeant.

De piscibus qui viuunt in feruente aqua.

CAPVT

XVIII.

IN Aphrica feruentis aque lacus esse dicitur, in quo pisces & viuere, & natare dicuntur, & ad obiectum cibum adsilire: ac si quis in frigidam eos iniecerit, auditione accepi ipsos interire.

De hippocampo.

CAP. XIX.

REi piscatoriæ bene periti homines dicunt hippocampi ventrẽ in vino decoctum & liquefactum si quis dederit cuiquam bibere, eum primò ex ea potione acerrimo singultu affici, deinde tussire, & sicca quidem tussi vehementer torqueri: at enim nihil excreare, sed & superiorem ei ventrem intumescere, & calidas fluxiones in summũ caput

caput efferrit, & verò per nares minutatim deflue-
re, ac pisculentum odorem reddere, simul & ocu-
los eius sanguine suffusos ignei coloris flagrantia
laborare, & eorundem oculorum genas inflari,
& vomendi quidem cupiditate ardere ferunt:
verùm nihil emittere: quod si natura euicerit, hunc
tamen periclitata prius morte in obliuionem &
dementiam incurrere: sin in ventrem inferiorem
delapsum fuerit, ipsum omnibus iam membris ca-
ptum è vita excedere, ex morte verò qui euadunt,
mente capti aquam summo studio persequuntur.

Hanc enim ipsam iccirco expetunt aspicere, tum
stillantem & scaturientem audire, quod sanc eis
ægritudinis leuationem afferat, & somnum con-
ciliet. Itaque ad perennes fluuios, aut ad littora, aut
iuges fontes, aut lacus commorationes eis grate
sunt, & iucundæ: cùm tamen non magnopere desi-
derent bibere, sed & ipsum natare, & pedes aqua
alluere eis plurimum iucunditatis affert. Sunt qui
non hæc mala dicant huius bestie ventrem creare,
sed hippocampum algam quandã acerbissimã ex
qua ita afficiatur depasce: veruntamen solertia ve-
terani piscatoris, & ad res maritimas bene pruden-
tis salutaris etiam repertus est hippocampus: is &
Cretensis erat, & filios admodũ adolescentes pesca-
tores etiam habebat. Accidit igitur vt hic piscator
hippocampus simul cum alijs piscibus caperet, &
adolescentes à rabida canicula morderentur, cum

eorum in *Methyna Cretensi* ad littus iacentium vicem dolentes spectatores interficiendam caniculam censerent, & illius iecur medicamentum ad rabiem edendum iuuenibus dandum esse: alij consulerent à *Diana Roccea* salutem petendam: senex piscator eos de consilijs quæ afferrent laudatos dimisit, & hippocamporum exenteratorum alios assos eis comedendos dedit, alios in acetum & mel contriuit, ijsque morsus vlcera obligauit, atque hominum adolescentium rabiem vicit, eosque ad incolumitatem tandem restituit.

De caniculis fluuiatilibus.

CAP. XX.

Multa ante de canibus marinis diximus. Fluuiatiles caniculae terrestrium canum parvulorum speciem similitudinemque gerunt, hirsuta sunt cauda, earum sanguis aquæ & aceto mistus intumescens hominum nervos lenire existimatur, atque ex pelle ipsorum calcei conficiuntur, qui nervis salutare esse dicuntur.

De thymalo pisce.

CAP. XXI.

Piscem thymalum sic nuncupatum *Ticinus* fluvius *Italiae* procreat. Is ad cubiti magnitudinem accedit, & lupi & mugilis communem & mediam speciem similitudinemque gerit, eius capti odor non indignam admirationem habet: non enim ut ceteri pisces pisculentum quendam mittit odorem: imò verò existimes te eius gentilem herbam nuper ex terra lectam manibus tenere: tanta odoris suauitate

suauitate flagrat, vt qui eum ipsum non videt gratissimam apibus herbam vnde nomen duxit intus esse putet. Reti facile capi potest, vt esca & hamo non facile ipsum capies, non suillo adipe, non chama, non alterius piscis intestinis; non strombis, sed solo culice bestia noctes & dies homini infesta, quod hac sola delectetur comprehensibilis est.

De xiphia & aliis piscibus Danubij. C A. XXI I.

INitium Europeorum fluminum maximi Danubij ad septentriones ventos sub alpium radices subiectum contra solis exortum à non magno fonte nascitur: deinde simul permulti tanquam stipantes indigenarum fluminum regem exoriuntur, & eorum confluens cōtinuatus, & perennis est, quorum nomina qui eiusmodi fluuios accolunt, plane sciunt. I) postquam in Danubium influxerunt primigenio nomine appellari desistentes, Europe fluiorum regi de suo nomine decedunt, atque ex eo nominati simul in Euxinum defluunt. In hoc flumine piscium diuersa sunt genera, coracini, myali, antacxi, cyprini nigri, hi quidem; & porci, & hesychi aspectu aibi, percæ, & xiphie, qui conuenientissimum nomē habent, cum enim omni corpore teneri sunt, & tactu suaues, & grati, tum omnino nec obliqui dentes, neque immanes spectantur, nec sic horret spina in dorso quemadmodum delphinarum, nec in cauda, sed quod magnam vel audientium vel legentium admirationem moueat, sub naso

ex quo respirat, & fluctus ipsi diffluit in brachias in mucronem rostrum procedit, & rectum porrigitur, sensimque & leuiter in longitudinem & crassitudinem augetur, & cum ad cetaceam magnitudinem peruenit, illius mucro triremis rostro similis est: neque modo cum cibi inopia vrgetur, mucronati rostri incursum pisces interficit, atque exest & conficit, sed etiam maxima cete propellit, & ulciscitur, non quidem armis ex ferro confectis, sed natura comparatus, ut ij qui magnitudine processerunt, contra nauem mucronem in eam defigentes venire audeant. Quidam gloriantur se spectauisse nauem Bithyniæ in littus expulsam atque eiectam vetustate aut vacuitate oneris, atque in eam gladij caput infixum inspexisse, cuius cum in nauem mucronem suum defixisset, & nullis viribus ipsum retrahere quiuisset, corpus collineruis retentum fuit, & rostrum infixum ut à principio inciderat remansit. Capitur in mari & Danubio, quod & salsa, & dulci aqua delectetur.

De canicula pisce.

CAP. XXIII.

Summa æstate canicule & ceteræ maris bestie quibus innata audacia est, ad prærupta maris littora accedunt, & in angustos & profundos sinus & freta innatant, & pelagias sedes & commorationes fugiunt, & pelagiam pabulationem contemnunt, in saxis in imam maris sedem inherescentibus phycos nascitur, cuius magnitudo
instar

instar miricæ est, similem fert papaueri fructum: alio anni tempore conclusus manet, hic fructus & durus est testæ modo, post tamen solstitium æstiuum panditur, ut in rosarijs calices & ambiens inuolucrum testaceum id quod custodit intus ruberrimum est, at eius tuni- cula cærulea, & laxa, ut inflata vesica, ex hoc inuolucro perniciosum pharmacum manans, noctu igneum splendorem & scintillas quasdam iaculatur, sub caniculae exortum huius pharmaci malitia magis magisque ingrauescit, ad eius floris speciem flammæ marinæ caniculae noctu incurrentes partim huius pharmaco epoto, partim alluenti, partim in branchias influenti moriuntur, ac quàm mox in summa aqua fluitant. Qui bene periti sunt in hoc inuestigando pharmaco, ex ijs cetaceis aliud ex reliquis membris, aliud ex ore piscis colligunt, & id quidem perniciosum, huic fruticæ cynospaston nomen terrestris aglaophotidis im- posuerunt.

Quemadmodum Istrianus silurus capitur.

CAPVT

XXIII.

Mysi non ij qui Telephi Pergamum incolunt, sed inferiores qui ad pontu prope Scythiam accedunt, quique munitis natura locis Scytharum incursiones propulsant, prope Heracleã & Tonis

intelligo ubi Medeam indigenæ celebrant, illud facinus Apfyrtum fratrum sceleratis manibus ausam fuisse. Mysi igitur talem piscandi rationem tenent, ut Istrianus piscator ad Istri ripam boum par impellat, non ad arandum: nam ut in sermonem hominū venit, nulla boui cōmunitas cum delphino intercedit: sic piscatoris manibus unde amicitia cum aratro? sed ad piscandum potius, iugatos boues aut equos in ea loca primum impellit, ubi commodam piscationē arbitratur, atque ad ripam iumentis pabulū apponit, unde interea hac complentur, postea funis bene robusti alterū caput ad medium iugum alligat, ex altero capite hamū appendit, quem asso tauri pulmone instructum ad illiciendum silurum deijcit, ex linea ad quam hamus alligatus est, quantum satis est plumbi ad moderandum tractum appendit, ubi silurus bubulæ escæ sensum percepit, statim imminente ore escam appetens hamum incaute deuorat: quo transfixus ex eo euadere cupiēs, omnibus viribus funem exagitat, & affligit: quod quidem ipsum animaduertens piscator, cum summo gaudio quàm mox à sessione exsurgit, ut histrio in comœdia, ita ille aratoris deposita persona, se transfert ad piscandi munus, & boues equosue admotis stimulis incitat, ac iumentis cum cetaceo bene robusto luctatio est: nam hic Istri alumnus omni virium contentione in altitudinem deprimit, illa contrà retrahunt, sed piscis vincitur ex amborū tractu, atq;

in

in ripam boum iugo expellitur. Homeri studiosus diceret roboris truncum trahere mulos quosdam, ut in Patrocli sepultura canit Homerus. hæc sane alicubi decantata.

Quemadmodū ex Istro congelante pisces capiuntur & de natura antaceorū. C. A. xxv.

Est etiā Istro sinus adeo profundus & latus, ut mare esse videatur, in quē onerariæ naues mare transmittentes ad vsum accolētium insinuantur, atque appellantur: itaque tempestatibus cum is quatitur, quemadmodum mare inhorrescit. Sunt etiam in eo insulæ & recessus quidam in quos refugere licet, & crepidines riparum bene eminentes quibus cum æstus reciprocatur, fluctus refringuntur, atque eodem velut in angustias compulsi in mare retunduntur: hoc ipsum incunte hyeme fieri solet, tum enim hunc augescētem boreas impellit & concitat, hic adeo duram glaciē defert, ut hæc veturas omnes sustineat: contrā acerrimus boreas flans huic resistit, & sic in altitudinem deprimit ut bene penitus congelat, & eius confluentis vijs occultis infra delabatur, glacies campi patentis æquor esse videatur, ac nimirum homines vel equis insipientes, vel iugata iumenta agētes iter faciunt. Qua ratione experitur & deprehendit glaciem Thracij Strymonis scelerata bestia & vulpes, antè dixi. Glaciēs Istri nauem onerariam in confluente versantem tantopere circūligat, ut nec passa vela,

nec gubernatores opus sint, quòd ea glaciei vinculo constricta tenentur, nec sane naus esse videtur: non enim amplius fluctibus verberatur, sed in magna planicie tumuli, aut cuiusdam speculæ similitudinem speciémque gerit. Vbi nauæ exsiliunt in flumine excurrentes, plaustrisque onera transuehunt, tum glaciem in orbem perfodientes puteum excavant, vt vel putei, vel maximi dolij os esse videatur: permulti pisces lucis desiderio ex glacie tanquam ex tecto effugere cupientes in apertum os innatant, eodémque frequentes congregantur, vt inter se trudât, vbi vt in stricto scrobe cum permulti alij pisces facile capiuntur, tum plurimi cyprini, & coracini, & perca & xiphia, qui necdum confirmata ætate, nec mucronato rostro existunt, & antacei & ij quidem teneri: nam qui ætate processerunt ad maximi thunni magnitudinem accedunt, ij sane pinguisimo abdomine sunt, vt eius ventrem lactantis scrofe suos foetus vbera dicas. Pellem habet asperã, & hac poliunt hastas fabri hastarum. Ab illius capitis vertice ad caudam mollis, & stricta membrana pertinet, quam ad assum solem exsiccata flagellum ad concitanda iumenta efficere possis. Cum est iusta magnitudine, sub glaciem subiens nunquam ad caueam peruenit, sed aut subsaxa subijcitur, aut in imam harenam ad vitandum frigus abditur: nam id temporis cum gelidum est flumen, & perfrigida tempestas nullis nec herbis, nec piscibus

piscibus vesci necesse habet, tantum inertia laboris gaudet, & alitur ex pingui suo succo. Et quemadmodum polypi cum præda destituuntur, brachia sua circumrodunt, sic is suam pinguitudinem exedens viuit. Ineunte vere iam liberè fluente Istro odit ignauiam, itaque sese ex latibulis ad summam aquam incitans, aquæ spuma expletur, quæ multa esse solet ubi fluxus & magno murmure rapidus fertur. A piscatoribus ad hunc modum insidias ei molientibus facile ibidem capitur, vt hamus cum linea in spumam demissus sub alborem occultetur, & ferri splendor minime perspicuus sit, is tum ore hiante atque imminente liguriens insidiosam escam deuorat, ex eoque perit vnde prius alebaur.

Quomodo canis opera extrahunt herbã appellatam cynospastum & aglaophotida.

CAPVT XXVI.

NOmen plantæ cynospastos est, eadem etiam Naglaophotis appellatur, volo exponere, eius vim recordatus eam esse hac natura præditam: interdiu enim inter alias herbas latet, omninoque non est conspicua, noctu apparet & enitescit vt stella: flammeo enim colore similis est igni, cuius radicibus signum aliquod ubi defixerunt, discedunt. Colorem de die non vident, neque eius speciem: at postquam nox abiit, ad locum accedunt ubi signum reliquerunt, quod conspicati & agnoscetes id esse quo egēt: nam alioqui nihil differt de die ab alijs herbis:

non extrahunt ipsi hanc plane neque effodiunt: nam aiunt eum qui primus propter imperitiam ipsam attigisset, quàm mox mortuum fuisse. Itaque canem illuc ducunt aliquot dies nullo cibo pastum & valde esurientem, eumque simul & aglaophotidis scapum longo fune alligant, & cani carnes multas assas olentes apponunt, canis fame flagrans & nidore carnis impulsus ad propositas carnes radicibus plantam subtrahit: ac si radices eius sol aspexerit, statim canis moritur, ipsumque sepeliunt in ipso loco, & arcanis sacris quibusdam factis cadauer canis, ut qui pro ipsis mortuus fuerit honorant, deinde tangere plantam audent prædictam, & domum apportant, & ut aiunt cum ad multa utiliter utuntur, tum lunaticos sanare illam aiunt, & oculorum morbum qui humore redundante visum oculis eripit.

De nerite cohlea marina. CAP. XXVII.

COchlea marina magnitudine exigua, formæ pulchritudine eximia spectatur, eo maris ubi sordium vacuitas est, & tranquillitas viget, & in saxis ad imam sedem maris adhaerescētibus nascitur, hæc nerites appellatur. De ea duplex est sermo, & uterque mihi cognitus est, exigua quædam fabulosa narrare in longa historia, nihil aliud est, quàm recreare auditorem. Nereum marini quinquaginta filias sustulisse ex Doride Oceani filia canit Hesiodus, unumque filium inter tot filias habuisse

Neriten

Neriten appellatum, deorum hominúmque formosissimum: Venerem autem in mari simul viuentem delectatam fuisse hoc Nerite, amicúmque; habuisse, cum tempus fato definitum venisset, quo oportuit inter Olympios inscribi, hanc deam audio patre accersente ascendisse in Olympum, & amasium & collusorem suum Venerem voluisse ducere, at hunc non paruisse Veneri in sermonem hominum venit, Olympo anteponentem cum sororibus & parentibus commorationem recusatis alis, quas ei Venus dare volebat: itaque dea irata illum in cochleam conuertit: ipsa vero elegit ministrum pro illo Cupidinem, & iuuenem & pulchrum, ei alas illius dedit. Alius sermo exclamat Neriten amatum fuisse à Neptuno, & redamatum fuisse Neptunum. Redamantis hinc initium extitisse, simul versatum alias fuisse amatum cum amante audio, tum Neptuno currum per fluctus agente delphinos & tritonas ex penetralibus maris exsiluisse & saltasse circa currum: quod Homerus in Iliade dicit nobis, omnesque cessisse celeritati equorum solum Neriten prope secutum fuisse Neptunum, undasque ei viam strauisse, & cessisse reuerentiæ Neptuni, voluisse dei amasium clarum haberi, & habitu excellere. At Solem inuidisse celeritati pueri fabula dicit, & mutasse corpus in cochleam. Sed vnde Sol hanc inuidiam sumpserit dicere nescio, neque fabula dicit: nisi coniectare quiddam oportet de rebus quæ nulla

nulla nota deprehendi possunt. Dicuntur fuisse rivales Neptunus & Sol, & fortasse Solem indignatum fuisse, & noluisse eum inter cetacea numerari, sed inter ostrea: sed fabulis sit finis, & dii propitij sint his quæ dixi, sin audacius quiddam fabulis illorum crimen attribuat.

Quemadmodum in Eridano & Tenaro pisces capiuntur. CAP. XXVIII.

V*Bi insignis Eridanus, & ignobilis Tenarus coitionem faciunt, ibi hoc piscandi genus, quod accepi ex versibus viri Mitylenæi, accole exercent, ut hiberno quidem tempore arationibus & sementibus faciendis operam dent: deinde ineunte vere nondum confluyente frigoribus congelari desinente, qui antea agricolæ essent, nunc piscatores facti sinuosum locum deligunt, quem peracutis sicutibus circuncidant, & quiddam lacui simile efficiant, non tamen glaciem prope ripam secant, sed in suo statu consistere sinunt, atque locum à glacie nudatum circundant amplo verriculo, quod quidem ipsum piscatores in ripa consistentes trahunt, ac nimirum permulti etiam piscatorie artis imperiti, piscium captionem animi causa spectant: cum autem ij qui adducunt prope ripam venerunt, tum piscatores extrinsecus glaciem ripæ continentem frangunt, atque in prædam incumbentes in rete pisces extrinsecus retrudunt: quo facto rete piscibus plenum circuncisam glaciem impellit, supra quam piscat*

piscatores consistentes videntur ferri supra insulam natatilem. Quod genus piscandi illic proprium alibi inusitatum. Ex quo fit vt duplicem fructum percipientes, alterum ex terra, alterum ex flumine, & nautæ, & agricolæ censendi sint.

AELIANI LIBER
*decimus quintus historię
 animalium.*

Quemadmodum in Macedonia non admodum vsitatè pisces capiuntur CAP. I.

Viuscemodi Macedonicæ piscandi rationem auditione comprehensam habeo in fluuio nomine Astræo, qui inter Beroeam & Thessalonicem medius fluit, distincti varijs coloribus pisces gignitur, qui Macedones ap-

pellantur, & indigenis muscis in fluuio volitantibus pastum sibi comparant. Ex nec simile de specie quicquam aliarum muscarum habent, quæ vbique sunt, nec ad apum similitudinem accedunt, nec vesparum speciem gerunt: harum tamen aliquam cuiusque propriam particulam referunt, tum in auda-

cia quiddam simile cæterarum muscarum habent, tum magnitudine apibus similes sunt, tum vespariū colorem reddunt, & similiter quidem atque apes bombitatione strepunt: eas hippuros appellant indigene. Et ad summam aquam versantes piscium nationem non latent: nam vt ex his quispiam earum aliquam per summa apparentem conspexit, silentio sub aquas subiens, ne prædam aquæ agitatione loco moueat, proxime ad illius vmbra[m] accedit, & quemadmodum vel de grege ouem lupus, vel anserem ex cohorte aquila rapit, sic is ore hianti atque imminenti eam deuorat: quod quidem ipsum etsi piscatores haudquaquam ignorant, non ijs tamen muscis ad inescandos pisces vtuntur. Simul enim ac hominis manu continguntur, & natiuum colorem perdunt, & pennæ euanescent, & inepti ad escam piscium omnino redduntur, quæ causa est, cur earum odio incensi ipsas à se detestentur, veruntamen qui piscandi scientiam cognitionemque præclare tenent, captiosa quadam machinatione, atque solertia, eiusmodi pisces circunueniunt. Purpurascente enim lana hamum circunuestiunt, & ad eandem lanam gallinacei pennas duas sub barbæ appendiculis natas cerei coloris speciem similitudinemque gerentes accommodant, & conglutinant, quaternum cubitorum est arundo, ad quam alligatum est ferrum, totidem est linea, atque has abstrusas insidias in flumen deiciunt. Pisces colore illecti cupide

cupidè pergunt contrà venire, ac nimirum lautum cibum se habituros ex pulchro aspectu arbitrantur hamatis escis configuntur, iisdemque acerbis captiui fruuntur.

De marinis arietibus.

CAP. II.

MArini arietes, quorum quidem nomē apud multos peruagatum est, sed non tamen historia omnino explicata, nisi ex ea parte, quatenus à pictoribus, & fictoribus ostenditur, circa Corsicum & Sardoum fretum hibernant, atque ex summa aqua eminentes spectantur, simul & maximi delphini circum eos natant. Mas aries frontem alba vitta redimitam habet, ut vel hanc Lysimachi, vel Antigoni, vel alterius cuiuspiam regum Macedoniae diadema dicas: aries verò foemina quemadmodum barbæ appendiculas gallinacei quasdam possident, sic ipsa cirros ex imò collo pendentes habet: neque modo eorum vterque mortua, sed & viua corpora exest & conficit, in natando magnos fluctus facit tempestate quam ex sua agitatione ciet: naues funditus euertit, ac eos qui secundum mare versantur, rapit. Iam porrò qui Corsicam incolunt, dicunt virum ex tempestate qui naufragium fecisset, natandi bene peritum, ubi permultum maris natando transmisisset, circa Corsicam crepidinem quandam assecutum ascendisse, ibique constituisse tanquam tutum ab omni periculo: post verò quàm aries eum oculis comprehendisset, posteriore sui

E

parte plurimum mare concitasse, deinde ab intumescente æstu elatum instar procellæ & turbinis hominem corripuisse, hunc Corsicum raptum, & venationem arietis eatenus qui ad Oceanum habitant fabulosè exaggerant, ut dicant Atlantidis reges ex Neptuni semine ferre in capite arietum masculorum tenias, indicia principatus, illorùmque uxores crines ferre, foeminarum piscium arietum indices principatus, itémque tanto narium robore prædita est huiuscemodi belua, spiritum ut vehementem & permultum anhelet, & immensum aëra respiratione ad se attrahat, eaque aspiratione marinos vitulos ad hanc rationem comprehendat, cum enim arietem nouerunt vicinum esse ad molendas sibi ipsis insidias, in terram celerrime enatantes in subterranea saxa conduntur. Is cognita fuga insequitur, & contra antrum stans, ex corporis odore prædam intus esse percipit, & narium illecebra quadam acri aëra inter se, & vitulos intermedium attrahit, hi tanquam vel sagittam vel spiculum, sic sane illius appulsus declinant, & refugiunt, tandem tamen violentissimo anhelitus ductu inuiti, & tanquam loris quibusdam, aut funibus constricti ex latebra extrahuntur, & ab ariete deuorantur: ex arietis naribus enatos pilos harum rerum periti magnos vsus afferre testantur.

De thynnibus Bubonicis.

CAP. III.

AD promontorium Bubonicū innumeræ thynnorum gentes versantur, eorum maximi similiter ut sues, soli & separatim natant, alij more luporum bini proficiscuntur, alij gregatim eunt, quemadmodum capræ, quæ in latis pastionibus pascuntur, exoriētē canicula & ingrauescente æstiuo calore in Euxinum natare contendunt, & marinis fluctibus ab feruidè radiato sole calescentibus inter se velut conferti contextique confertis turmis natant, & corporum coniunctione ad perfuendam opacitatem colligantur.

De pisce nuncupato luna.

CAP. IIII.

Demostratus vir à piscandi scientia eatenus instructus, ut probè rem piscatoriam interpretetur, piscem formæ pulchritudine eximium dicit appellari lunā, exigua magnitudine, lata figura, idēque affert cyanei coloris speciem similitudinēque gerere, in dorso pinnas habere, non duras, neque asperas, sed molles & lenes, easdēque in natando explicare, & ad similitudinem lunæ semicirculum efficere, idēque Demonstratus tradit Cyprios pisces dicere, piscem hunc luna plena ipsum impleri, & implere arbores, si ex his illum appenderis. At decrescente luna, si illum ad plantas admoueris, eas marcescere, & euanescere, si iam plena luna in id aquæ quod in perfossis puteis

reperitur quis hunc piscem iniecerit, aquam iugem
 & perennem fore: sin extrema luna aquam exa-
 rescere: quòd si hunc eundem in fontem scaturien-
 tem conieceris, quomodo dixi de puteo, is ad ratio-
 nem lune modo euanescet, modo implebitur.

De thynnis.

CAP. V.

Quemadmodum in propontidem thynni in-
 natant & enatant, supra scripsi, iam porrò
 qui Heracliam, Tion, Amasiam ponticas vrbes in-
 colunt, planè sciunt quo anni tempore eiusmodi pi-
 sces eò accedant, quare permulta contra eos instru-
 menta comparant, naues, retia, speculam in excel-
 sum excitatam quam in littoris eminenti loco &
 circumspectum facilem habenti defigunt: cuius con-
 ficiendi rationem molestum mihi non erit explica-
 re: Tigna bina abiegnata alta eriguntur intercepta,
 & iuncta inter se trabibus latis, & crebris im-
 missis, & facilem ascensum speculatori præstan-
 tibus, singule naues vtrunque sex iuuenes expedi-
 ti remigantes habent, retia bene longa sunt. Itaque
 verno sole illucente, ventis placide & tranquille
 flantibus, cælo lato, & quasi ridenti, conquiescen-
 te à tempestatibus mari, frequentes thynnorum pi-
 scium greges in pontum innatant, quod quidem
 ipsum, simul vt ex specula prudèter & acute spe-
 culator prospexit, piscatoribus vnde veniant de-
 nuntiat: hi ad vocis significationem retia tendunt,
 ac si intra retia ingrediantur, sicut dux exercitus

hoc

hoc ipsum signo dato edocet: cùm thynnorum cohortes in altū sese incitauerint, is qui ex specula acerrima oculorum acie horum actiones obseruat, contenta voce exclamat, recta ad altum remigationem contendendam, illūcque insequendos esse: hi porrò alligato ad alterutrum tignum quod speculam sustinet perlongo retium fune naues ordine remis propellunt. Postquam enim singulis nauibus rete distentum est, prima nauis vbi suam retis partem eiecit, discēdit, hoc idem facit deinceps secunda, & tertia, & quarta, qui quintam remis impellunt, adhuc iccirco contantur, quòd hi nunquam laxare debent, deinde alij aliò remigant, & pro se quisque retis partem trahit, postea quiescunt: segnes thynni nullum facinus audax tentare audentes, quiescunt, remiges vt vrbe capta capiunt piscium, vt poëta quidam diceret, gentem.

Cur vota nuncupant Neptuno thynnorum
piscatores. CAP. VI.

CVM thynni circunretiti tenentur, Neptuno malorum depulso piscatores vota faciunt, ne gladius piscis, neue delphinus in captiuorum numero sit: nam sepe gladius qui iam sit etate confirmata, lacerato reti thynnorum gregi irretito ad se exuendum ex laqueis facultatem dedit, delphinus etiam ad moliendas retibus insidias acerrimus ijs perniciem affert.

Quemadmodum apud Indos lac dulcescit.

CAPVT

VII.

IN India, & maxime in Præfiorum regione liquido melle pluit, quod in herbas ac palustrium arundinū comas deciaens mirificas pastiones ouillo, & bubulo pecori præstat, quod quidem ipsum à pastoribus eo ubi dulcis plus roris de cælo delapsum est agitur, & sic illis pastionibus tanquam epulis iucundè accipitur, pastoresque vicissim prolixo epulo compensat, nam ex pecore suauissimum lac exprimunt, neque sicut Græci faciunt mel miscere, & temperare habent necesse.

De Indica margarita.

CAP. VIII.

INdica vrbs est nomine Perimuda, cui eo tēpore cū in Baëtris Eucratides regnaret, Soras ex generis regij stirpe profectus, imperauit. Hanc quidem ipsam Ichthyophagi incolētes margaritas retibus comprehendunt: margaritiferae conchæ magnorum turbinum similitudinem gerentes gregatim natant: & quemadmodum apum examina duces, sic eæ reges habent, tum formæ pulchritudine, tum magnitudine præstantes. Summa autem contentione vrinatores ideo certant ad capiendum gregis ducem, quòd eo capto cunctum gregem rectore orbatum non loco se mouentem assequuntur, quandiu rex fugiendo elabi potest, sapienter eas regit & conseruat, iam captas in paruulis dolijs saie condiunt, cum erosa caro fuerit, & diffluxerit vi-

no relinquitur optimus Indicus, & in mari rubro procreatus existimatur, itémque in occiduo oceano, ubi existit Britānia nascitur, videtur quodam modo auro similis, & fulgorem habet hebetiorem & obscuriorem, quā Indicus aut Herytriensis. Iubas in Bospori fretonasei tradit margaritam, sed Britannica inferiorem. Indicus terrenus dicitur naturam habere non propriam, sed foeturam esse crystalli non gelu concrenentis, sed fossitij.

De marina grue.

CAP. IX.

DE gruibus aibus antè scripsisse me plane scio, gruem piscem marinum audio alumni esse Corinthiaci pelagi, quod vergit ad Histhmè pelagus Athenas spectans: is ad quindecim pedum iusta mensura dimetitorū magnitudinem procedit, crassitudine est anguille non maxime, eius os & caput speciem similitudinēque alitis gruis gerunt, squammæ gentilis avis pinnis similes esse videntur, natare ingreditur non flexuose ut pisces gregatim natantes, sed tanto robore saliendi est, ut tanquam emissum à contento neruo telum feratur. In sermonem Epidaurorum venit hoc animal ex nullo pisce generari: sed cum volucres grues Thracium frigus fugientes, tum fœminæ ad coitum exardescentes, tum mares veneris libidine confluentes inter se complexu venero iungi cuperent, fœminas suspensum coitum

sustinere non posse, iccircoque semē emittere, quōd voti compotes fieri non possint, ac si supra terram volent, id ipsum ad nihilum recidere: sin supra mare eō delapsum tanquam thesaurum per manus traditum sic amari hunc fœtum, asseruari, animantēque effici, neque velut aluum sterilem illapsum perire. Demonstratus, cuius antè mentionem feci, hunc, inquit, piscem vidi, & magnopere admiratus sum, cūque vt alijs ostendere possem sale condire vellem, coquis ipsum secantibus & viscera intuerer, tum ex utroque latere spinas coeuntes & earum fines inclinantes inter se & similiter atque tabulas legum triangulas esse, tum eius iecur in longitudinem procedere aspexi, tum iecori subiectum fel habere longum follem tanquam scortum, vt faba recens videretur: vbi verò primum iecur & epar exempta fuissent ambo statim intumuisse, vt iecur instar epatis maximi piscis videretur, fel verò lapidem super quem fortè positum fuerat, consumpsisse.

De captura pelamidum.

CAP. X.

Rationem piscādi pelamides haud sane per-
uulgatam non à seria consideratione alienū
est explicare. Decem iuuenes ad summum ætatis
vigorem florescentes expeditam nauem, & cele-
rem conscendunt, & simul atque se cibo expleue-
rint pariter æqualiterque in vtrunque nauis latus
distributi remigare contendunt, atque huc illuc
errant

errant : eorum vnus aliquis ad puppim sedens armatas hamis lineas ad vtranque nauis partem demittit, tum ad singulos hamos esca ex purpura pisce confecta strictè religat, tum lari marine auis pennam ad hamum quèque alligat, vt ab occurrente aqua sensim, & leniter agitetur : pelamides autem esca sic instructe illecebra delinitæ, in hamos innatant, cum autem ex ijs aliqua liguritione appri me stimulata os in escam impeggerit, tum relique consequentes hamis configuntur, vt hami ob multitudinem vno eodèmq; tempore transfixorum piscium vexentur: iuuenes vero remigare desistentes de transtris surgunt ad subtrahendas lineas multitudine piscium onustas: quos posteaquam in nauem subduxerunt, secundissima piscatio ex permagno piscium numero apertè ostenditur.

De mustela terrestri & marina. CAP. XI.

TErrestrem mustelam ita appellatam incantatricem, & veneficam, libidinosam, & veneris illegitimæ conciliatricem audio cõuersam in hoc animal fuisse ira Hecate : at Hecate propitia relinquo alijs fabulam. Quòd autem sit fera insidiosissima, & quòd inuadat homines mortuos, & nisi arceatur eorum oculos diripiat, & exsorbeat, manifestum est. Ferunt autem mustele testiculos per insidias alligatos mulieri parturienti retinere partum : item viscera mustele certo modo preparata quem nouerunt harum rerum periti, & in vinum

ex insidijs coniecta amicitiam diuidere, & coniu-
 etam antea beneuolentiam distrahere. Est etiam
 mustela piscis ita nuncupatus paruus, qui nullam
 communitatem habet cum galeis, id est mustelis:
 nam hi quidem cartilaginei sunt & pelagij, &
 magni, & caniculis similes, at mustelam dices
 esse hepatum. Illa enim piscis est breuis, oculos con-
 niuentes habet, pupillis est cyaneis, mentum hepato
 maius habet, & chremete minus, est etiam saxati-
 lis, algas depascitur, atque similiter ut terrena om-
 nium cadauerum in que incurrit, oculos exest &
 conficit. Utuntur piscatores aquatili mustela ad ea
 ueneficia ad que utuntur terrestri homines in con-
 tinenti uiuentes. Ceterum cum piscium genus sit
 carniuorum, piscatores altissimas vrinationes obi-
 turi nigrore inficiunt plantas pedum, & uolas ma-
 nuum occultare conantes illorum candorem: nam
 he partes ex membris humanis maxime in aqua
 splendent, & alliciunt piscium genus.

De chamis.

CAP. XII.

CHame marine & varie & multiplices
 sunt, nam alie asperæ, alie valde lenes: &
 he quidem digitorum compressu confringuntur,
 ille verò vel ægerrimè saxo conteruntur: quedam
 ipsarum nigerrimæ sunt, nonnullæ argentei coloris
 similitudinem gerere videntur, alie temperatione
 omnium prædictorum coloru ornate sunt: ac quem-
 admodum earum est varium & multiplex genus,
 sic

sic multas & diuersas sedes habent. Quædã enim in littoribus dispersæ iacent in arena, nonnullæ sub algam subiiciuntur, aliæ in limo commorantur, aliæ in saxis & stabulantur & præfulciuntur, ac præmuniuntur. A stiuo tempore cui fit messis in Istri-co mari gregatim natant: Euri & Austri iccirco fugientes sunt, quòd eos ventos ferre non possint: eotrà ex tranquillo mari mirifica voluptate afficiuntur, & Fauonij mollibus auris afflari gaudet, eamque ob rem in latebras abditæ cum à tempestatibus mare sentiunt conquiescere, & Fauoniū flare, tum relictis sedibus ad summam maris aquam natant, & explicatis testis sic tanquam vel sponsæ prodeunt, vel rosæ ad Solis radios exporrectæ ex inuolucris erumpunt, alteram concham substernentes, alteram erigentes, simul & altera pro velo, altera pro naui ad nauigandum vtuntur, vt si eas procul videas classsem nauium existimes: quòd si nauem ad se accedere sentiunt, aut beluæ impetum, aut valentioris piscis natationem, metu percussæ contractis testis frequentes delabuntur, & occultantur.

De hæmorrhoo genere viperarū. CA. XIII.

Hæmorrhous è genere viperarum in saxorum cauernis domesticam sedem habet, pedem vnum tum longus est, tum à lato capite ad caudam in tenuitatem eius corporis habitus procedit: colore est partim flammeo, partim nigro: eius caput
tanquam

tanquam cornibus quibusdam inhorrescit, sensim
 & pigre serpit, ventris squamis terram premens
 tortuosa non recta via progreditur, gradiendo leni-
 ter substrepit, vnde eius segnicies ostenditur. Pri-
 mum vt momordit, statim punctus cyanei coloris
 exoritur, percussus stomachi doloribus affligitur,
 venter celeriter exhauritur, caligine offunditur,
 sanguis per nares & aures cū bilioso veneno mit-
 titur, vesica sanguineam vrinam reddit, cicatrices
 si quæ sint in percussis corpore, etiamsi cōsenuerint,
 tamen recrudescunt. Hæmorrhoi fœminæ quodam
 impulsu venenum ex summis tunicis dētium emit-
 tunt, quod ad extremas gingiuas accedit, & san-
 guis effunditur multus, gingiuarum dentes elidun-
 tur. In hanc ferā incidisse in Aegypto ferunt Me-
 nelai gubernatorem Canopum Thonide regnante,
 Helenamque serpentis vim intelligentem eius spi-
 nam fregisse, pharmacumque extraxisse, sed in
 quos vsus Helena festinarit, hunc thesaurum ca-
 pere nescio.

De simiis.

CAP. XIII.

Tigres domitos, cicures pantheras, oryges qua-
 dricornes & boues duorum generum curso-
 res & agrestes, columbas pallidas, quas negant man-
 sue fieri posse, ad suum regē Indi afferunt, & aues
 quas cercuronos solent appellare: tum generosos ca-
 nes, de quibus supra scripsi, tum simias nonnullas
 albas, alias nigras: nam ruffas ideo in vrbes non ad-
 ducunt

ducunt, quòd Veneris libidine inflammatae in muliebrem sexum furentes sint, ac si quando deprehendunt eas tanquam adulteros odio persequentes interficiunt.

De cornigeris apud Indos certantibus bestiis, vbi de tauris. CAP. XV.

Magnus Indorū rex quotannis diem vnum proponit hominum cursibus & pugillationibus, tum luctationibus bestiarum, quae sane inter se cornibus appetentes mirabili natura quadam eatenus strenue decertant, quoad aduersarium funditus vicerint, sicque omni neruorum contentione quemadmodum athletae, vt aut maximo afficiantur premio, aut gloriam capiāt certaminis, nituntur: rationes quidem expertes sunt feri tauri, arietes mansueti, asini vno armati cornu, hyenae quas quidem damis minores esse aiunt, sed ceruis audaciores. Postremi in certamen veniunt elephantī, hi inter se vulnerant, & alter saepe alterum vincit, atque adeò interimit, saepe etiam vterque vulneribus confectus simul decumbit.

Quid Theophrastus sentit de partu viperarum. CAPVT XVI.

Viperæ catulos Theophrastus scribit parentis vterum non exedere atque conficere, neque sane vt quiddam ludens dicam foribus effractis obstructum exitum perrumpere, sed fœminam vteri angustijs cōpulsam non parere, sed disrumpi. Cuius senten

sententia ita rem habere mihi ad veritatem planè persuadet, siquidem marinæ acus, quia tenues sunt, & haudquaquã sinuosam & capacem alium habeant, iccirco similiter à suis fortibus afficiuntur, etsi iam antè fabulosè viperarum partus descripsi, tamen ne mihi Herodotus succenseat, quales ipse conscripsit.

De naturali affinitate leonis cum delphino.

CAPVT

XVII.

IN media natūra quedam communitas retrusa leoni est, & affinitas cum delphino: non ex ea parte solum quòd vterque imperat, ille quidè terrenis bestijs, hic verò aquatilibus: sed quòd senectute ambo tabescunt, & cum sunt in ægitudine, illi terrestris simia medetur, huic quoque marina simia remedio est. Nam vt in terra, sic etiam in mari aliquod est simiarum genus, quod similiter huic, vt illi, medicinam illa ipsa morbi affert.

De sepedone serpente.

CAP. XVIII.

INest in sepedone serpente immanis infinitaque pernicies. Eodem colore & figura quibus est hemorrhous sepedonem esse tradit Nicander, sed celerius graditur, & gyros & flexiones persequens, non rectà progreditur: quod quidem ipsum causa est, quamobrem inspectantes nesciant de eius magnitudine iudicare. Vulnus quod infert acerbissimum plurimum habet, & bene penitus intrat, & putrefacit, qua ex vi nomen traxit: inexpressibili celeritate

heritate ipsius venenū in vniuersum corpus transi-
tionem facit, capillus vulnerati putrescit, & fun-
ditus interit, tum superciliorum, & palpebrarum
pili defluunt, oculi offusi tenebris obscurantur, &
marcescunt.

De libidine testudinis terrestris. CAP. XIX.

EX terrenis testudinibus mas ad venerem in-
flammatissimus est, fœminam humi ad coi-
tum stratam Demonstratus ait supinam iacere de-
inde expleto coitu propter testæ magnitudinē cum
se conuertere non queat, escam paratam à marito
relinqui cū alijs animalibus, tum aquilæ: vnde fit
vt mares eas ad coitum ideo illicere non possint,
quòd fœminæ magna moderatione libidines conti-
neant, & salutem voluptati anteponant. At enim
mares mirabili quadam natura illecebram amato-
riam, & omnis metus obliuionem afferentem fœ-
minis inijciant, neque tamen huiuscemodi illece-
bræ sunt cantiuncule quales Theocritus pastoritis
lusionis compositor nugatur; sed occulta herba, cu-
jus neque ille nomen se scire dicit, neque aliud co-
gnoscere confitetur: itaque mares eam ore continen-
tes ad libidinem fœminas alliciunt, & quæ antea
fugiebant, nunc exardescunt ad coitum, & nullo
de se timore afficiuntur.

De gallis mutis. CAP. XX.

THessalonicæ Macedonicæ locus vicinus est
nūcupatus Nibas, vbi galli gallinacei sui can-

tus

tus naturalis expertes sunt, & silent omnino: adeò vt vulgò circumferatur prouerbiū in rebus factis difficillimis, quod tale est, tunc illud haberi poterit cū Nibas gallus cantabit.

De dracone quem in India inuenit Alexander Macedo. CAP. XXI.

Alexander cū alia pleraque animalia apud Indos inuenit, tum draconem quem, quia sacrum in antro quodam Indi existimarent, & summa religione colerent, idcirco precibus Alexandrum obsecrarunt, ne in illū ipsum inuaderet: quod quidem ipsum ille annuit. At enim draco cū exercitus strepitum sensit, (quòd sit animal tum audiendi, tum videndi acerrimo, atque acutissimo sensu præditum) maximo sibillo, & summo afflatu edito omnes exterruit, & perturbauit, septuaginta cubita longus esse existimabatur: neque enim eis totus apparuit, sed illius solum caput ex antro eminuit, eius oculi ad magni clypei Macedonici magnitudinem accessisse dicuntur.

De contentione aquilæ & cornicis. CA. XXII.

Et si aquilas conflictatiunculis cornices eludere student, has tamen illæ præclare contemnant, & deorsum ferri sinunt, ipsæ vero sursum subuolantes æthereum locum secant: quod quidem ipsum non cornicum timore agunt. Quis nam hoc dicat, qui planè sciat aquilarum vim, sed potius propria quadam animi magnitudine earum infra se vol

se volantium lapsus facile patiuntur.

De pompylis piscibus.

CAP. XXIII.

Pompylum piscem dicunt non modò Neptuno, sed etiam incolis Samothraciæ dijs sacrum & charum esse, ob eamque causam piscatorem nomine (sicut dicitur) Epopeum, ex Icaro insula profectum etate iam affectum, quod aliquãdo cum nihil aliud piscium præter pompulos cœpisset, protinus huic pisci meritas pœnas persoluisse. Etenim cete facto in eius piscatoriam impetu ipsum deuorauit. Pompylum hostili odio delphini persequuntur: neq; hoc ipsum tamen impunè faciunt: cùm enim gustauerunt, inefficaces stupidique continuo redduntur, & quòd furore inflammati consistere non queunt, iccirco in littora expelluntur, atque fluctu eiecti à marinis cornicibus, gauijs, cæterisque maritimis auibus exeduntur, & conficiuntur. Apollonius Rhodius siue Naucratis dicit hunc aliquando hominem fuisse portitorem, qui cùm puellæ Apollo amore teneretur, qua cum etiam complexu uenero iungi conaretur, hæc autem effugiens Miletum venisset, & Pompylum precibus obsecrasset vt se traiceret, is quidem paruìt: at verò Apollo sese ostendens, hanc quidem rapuit, nauem autem in lapidem, Pompylum vero in piscem conuertit.

De certamine Indicorum boum qui cursu
valent.

CAP. XXIIII.

IN bubulo pecore quod incitato cursu valet, cu-

ram Indi ponunt, & simul de eorū velocitate rex, & permulti principes decertant, neq; turpe ducunt pro huiuscemodi animalium genere auro, argentōue spōsionē facere, currēdi meta bobus hæc cōstituitur vt inter se nexi, & iugati triginta stadia currant æquales & pares boues equis currūt: neq; velocitate boues ab equis internescas: ac si quando rex de suis bobus cum quopiam spōsionē fecerit, in tantum contentionis studium procedit, vt is ipse in curru sequatur, atque adedò aurigam incitet is qui sane quidem equos stimulis cruentat: à bubus verò manus abstinet, si quidem boues nullis admotis stimulis incitatissimo cursu ferūtur. Ac nimirum tam ambitiosa est bibuli certaminis contentio, vt non diuites modo & domini, sed etiam aurigæ, sed inferioris status homines eiuscemodi cōcertationibus permultū contendant, vt Idomenæus & Ajax apud Homerum. Sunt item apud Indos alij boues qui maximos hircos magnitudine non superare vidētur, ij coniugati velocissimè currunt, nec minus strenuè quàm Getici equi cursum conficiunt.

Quemadmodū equi rabie incitantur bibentes ex Cossinito flumine, & fonte Potinæ. c. a. x. v.

Equos efferari & rabie inflāmari ferūt bibētes ex Cossinito flumine Thraciæ, qui defluit in agrum Abderitanū, & denique consumitur in Bistonici stagnū, vbi Diomedis Thracis qui immanes equos habebat, quos Hercules expugnauit, regia
olim

olim fuit. Ex eodem morbo laborare dicunt equos bibentes de fonte. Potinæ, qui nō longe ab vrbe Thebis abest, itémque Herotas & Gedrusios fama est tanquam fœnum pisces equis edendos obijcere: Celtas etiam audio boues & equos piscibus alere: & nonnulli quoque testantur Macedones, & Lydos piscibus equos suos pascere, ac nimirum oues Lydiæ & Macedoniæ ex eisdem pinguescere dicuntur, apud Mysos cum equinum genus coit, quidam velut hymenæum quendam nuptijs præcinunt, & cantus suauitate permulsæ equæ celeriter grauidæ fiunt, & formæ pulchritudine eximios pullos ex sese pariunt. Iam verò equos ætate affectos aiunt pullos cum cæteris in rebus debiles, tum pedibus infirmos procreare solere. Aristoteles tradit equos ad triginta quinque annos procedere, & quidam equum septuaginta vixisse.

De scorpiis qui nascuntur inter Mediam & Susidem. CAP. XXVI.

IN itinere secundi diei eorum qui à Persicis Susis in Mediam proficiscuntur, quod permagna scorpiorum multitudo nasci dicitur, idcirco Persarum rex quum eò suscipit iter, triduò antè omnibus imperat, vt eos venentur, & ci qui plurimos confecerit, donat munera. Nisi hoc fiat, locus transiri non potest: nam subter omnem lapidem & cespitem abditus scorpius manet. Dicunt Rhysienses populos expulsos fuisse à multitudine

scolopendrarum, in Cyrene diuersa tum colore, tum forma murium genera nasci ferunt: ac quosdam ipsorum quemadmodum mustelas ita lata facie esse, alios viperæ speciem similitudinemque gerentes acutas spinas habere, quos indigenæ Echenatas vocant, in Aegypto audio bipedes mures esse maximos, & prioribus pedibus tanquam manibus uti, vicini illis Libyci mures sunt, qui recti gradiuntur duobus pedibus nitentes, cum ab insequentibus vrgentur falliunt, hæc Theophrastus.

Quemadmodû libertatem in volando amâc
attagenes aues. CAPVT XXVII.

Attagenas aues ferunt ex Lydia in Aegyptum deportatas, & in syluam dimissas primò coturnicis vocem misisse, post cùm fluminis alluione cælum pestilens factum esset, quo multi passim mortales perierunt, eiusmodi aues non intermisisse maiori oris expressione, quàm quemuis explanatissimæ linguæ puerum loqui, & dicere, τῆς τοῖς κακοῖς τὰ κακὰ, id est, Ter mala malis. Itémque aiunt eas captas neque mansuescere, neque iccirco amplius pristinas voces edere, quòd seruitute conticescunt, & obmutescunt. Quòd si ex potestate in libertatem volandi dimittantur, & in suas sedes perueniant, rursus loqui, paritèrque cum libertate vocem recipere.

Scopes, quos Theodorus vertit asiones, sal-
tatione capiuntur. CAP. XXVIII.

Scopes

Scopas aves, quarum *Homerus* in *Odyſſea* mentionem facit, cum eas circum *Calypſus* antrum verſari ſcribit, viri ſaltandi bene periti dicunt cum ſaltatione comprehendere, tum genus quoddam ſaltationis eſſe: quæ ſi adhibenda ijs fides ſit, ſcopas appelletur: nam quòd ijs auibus iucundiſſimum ſit quosdam ridicule imitari, ex eo profectum eſt verbum *σκώπτω*, quod ſignificat effingere, & nò aberrare ab eis imitandis, quos ludicra aſſimulatione imitantur. Dicitur ſcopas hic minor ſemper eſſe quàm noctua, plumbei coloris ſpeciem ſimilitudinemque eius penne gerunt, & albis maculis diſtinguntur, à ſupercilijs ſecundum utraque tempora duæ plumæ exiſtunt. *Callymachus* duo genera ponit, ſcopas & aiſcopas, id eſt, ſemper aſſonans, quorum alterum vocale ſit, alterum mutum. *Alexander Myndius* dicit apud *Homerum*, non ſcopas per ſigma, ſed copas legi oportere. Aiſcopes omnibus anni temporibus patent: ex ſane eſculentæ non ſunt propter carnis vitium, ſcopas aliquando apparent, neque tamen uno aut altero plus die commorantur, quæ eſui accommodatæ ſunt, & valde probantur, & differunt à perennibus illis velocitate, & turturibus & palumbis ſimiles ſunt.

De Pigmæis populis.

CAP. XXIX.

Pigmæorum gentem audio ſolitam habere reges ſuæ nationis, & deficientibus regibus reginam

nomine Geranon, id est, gruë illis imperasse, quam
 deam facientes Pigmæi, & amplioribus honoribus
 eam afficientes quam deceret hominem, in eam ar-
 rogantem insolentiam adduxerunt, vt deas con-
 temneret: sed maximè Iunonem, & Mineruam,
 & Dianam, & Venerem, adeò vt diceret Cupi-
 dinem aberrare ab scopo, qui suam pulchritudinem
 non illis anteponeret: vnde Iuno irata in auem de-
 formè Geranon cõuertit, & est nunc Gera-
 nos pugnans contra Pigmæos, quòd ab
 illis de mente diuinis honori-
 bus deducta esset &
 perdita.

AELIANI LIBER
decimus sextus historiae
animalium.

De purpura.

CAPVT I.

Urpurarius infector, si postquam purpuram non in hominum cibum, sed ad tingendas lanas comprehenderit, inexaustum velit fieri colorem, & perfecte tinctum, vno saxi ictu purpuram interimit: quod si leuior plaga inferatur, & etiam nunc spirans relinquatur, atque iterum lapide percutiatur, ad tincturam fit inutilis: nam ex eo dolore tincturam amittit. Quod quidem ipsum praecclare Homerum intellexisse dicunt: iccircoque vno ictu celeriter morientes purpurae morte affici ait, peruulgatum suis versibus illud canens, Coepit hunc purpurea mors, & fortis parca.

De psittacis & pauonibus Liuii. CAP. II.

A Pud Indos intelligo psittacos nasci, quorum etiam ante mentionem feci: quae nondum dixi, haec mihi nunc dicenda videntur. Ex tribus

Indiæ psittacorum generibus quemadmodum pueri erudiuntur, sic ij omnes humanæ vocis vsum addiscunt. In syluis incõditam vocem cuiusmodi aues indoctæ edere solent, mittunt, non autẽ expressum os & explanatum habent, nascuntur pauones in India omnium pauonum qui vbiq̃ sunt multo maximi. In India Liuiæ columbæ virides pennas habent, vt is primo aspectu qui sit rudis in scientia auium psittacum non columbam dicat, earum labra & crura colore perdicibus Græciæ sunt similia. In India gallinacei nascuntur maximi, non rubram habent cristam vt nostri, sed ita variam & floridam quemadmodum coronam ex floribus contextum, pennas posteriores non inflexas habent, neque in orbem reuolutas, sed latas, quas cum non erigunt, vt pauones trahunt, eorũ pennæ smaragdi colorem gerunt.

De aue quam Indi vocant cercionẽ, eam Latini motacillã appellare possent. C A. I I I.

IN India auis ad sturni magnitudinem accedens varijs coloribus picta nascitur, quæ & humanam vocem effingit, & psittacis vocalior, & maiore est docilitate, & ingenio, nõ tamen humanum victum æquo animo sustinet, sed libertatis desiderio in ediam potiusquam seruitutem cibus refertam amplectitur, ipsum Macedonum coloni qui habitant in vrbe Bucephalis & Cyropoli, & alijs vr-
bibus quas Alexander in India excitauit, ideo
cercio

cercionem appellant, quòd similiter caudam atque cinclus mouet.

De aue quam Indi celam vocant. CAP. IIII.

A*Vem in India nasci accepi magnitudine triplo maiorem otide, ore permagno, & longis cruribus absonum quiddam sonare, eiusque summas alas pallidas: ceteras verò pennas cineritias esse.*

De vpupa Indica.

CAP. V.

I*ndicam vpupam duplo maiorem nostra & formosiorum Indorum rex amores & delicias suas circumgestat, & eius venustatem, summa admiratione frequenter intuens magnam letitiam voluptatemque capit. Huic aui succinunt fabulam Brachmanes. Fabula hæc est, Indorum regi filius fuit: is fratres habuit, qui viri facti iniustissimi & audacissimi euaserunt, illumque ut puerum contempserunt, & patrem irriserunt, & matrem, senectutem ipsorum spernentes, & recusarunt cum illis habitare, itaque puer & parentes senes fugerunt, & longo & laborioso itinere fessi animumque despondentes mortui sunt: filius eos non neglexit, imò verò intra se ipsos sepeliuit gladio dissecans caput, cuius pietatem maximam aiunt intuentem solem illum in auem mutasse aspectu pulcherrimam, & longa vi præditam, ex eiusque vertice apicem excitasse velut monumentum rerum gestarum in fuga. Talia quædam etiam Athenienses de alauda fabulose narrant, quos secutus fuisse mihi videtur Aristot-*

phanes comicus poëta in auibus dicens, *Indoctus sum non curiosus, neque Aesopum contriui, qui dicit, alaudam omnium primam auem natam esse, & quidem priorem terra ipsa, cuius pater cùm morbo ægrotasset, mortuus est, & cùm iam quintum diē iaceret inhumatus, filia præ rei difficultate dubia patrem suum in capite sepeliuit, videtur fabula & si de alia aue ab Indis manasse ad Græcos: nã Brachmanes longo temporis interuallo ante regis Indorum filium dicunt, in v̄pupam mutatū fuisse, quàm illam in alaudam.*

De phattage Indica.

CAP. VI.

IN Indis nascitur bestia quæ crocodili speciem similitudinēque gerit: magnitudine est Melitensis canis: eius pellis ad eò asperis squamis quibusdam squatet, vt more serræ æs dissecet, & ferrum exedat, & conficiat, eam Indi phattagen vocant.

De syroperdice Phrygio.

CAP. VII.

Syroperdix in Antiochia Pisidiæ lapides exest & conficit, perdice minor est, niger item est excepto rostro, quod ruffum spectatur, non mansuescit, sed semper perseuerat ferus esse, eius carnes & densiores sunt quàm cæterorum, & suauioremi cibi v̄sum præstant.

De marinis hydri & serpentibus Indicis.

CAPVT VIII.

Indicum mare hydros marinos parit latas caudas habentes, item stagna pariunt maximos hydros

dros, serpentes marinæ videntur dentibus serratis, grauius vulnus inferre, nimirum venenatum.

De rassis mulis Indiæ.

CAP. IX.

IN India equarum & asinorum greges sunt, & asinos equæ facillime admittunt, & mulos rubros pariunt ad currendum præstantissimos, quos compedibus captos ad Prasiorum regem adducunt, ex ijs qui biennium agentes comprehenduntur, domari possunt, contra vetuli ab immanissimis, & carniuoris feris nihil differunt.

De simiis Prasiorum Indiæ.

CAP. X.

IN Prasijs Indijs simiarum genus esse ferunt humanis sensibus, & magnitudine Hircanorum canum, tum earum comam etsi naturalem, artificio tamen veritatis imperito elaboratam videri, tum barbam ipsarum speciem satyrice similitudinemque gerere, caudamque leonine similem spectari, reliquo corpore albas, capite & extrema cauda flauas esse: neque verò quod viuendi ratione, & genere ipso syluestres sint: montanis enim rebus & agrestibus pascuntur, propterea feras esse, imò naturæ cicures, ad suburbium Latagæ vrbis frequentes proficiscuntur, quibus coctam oryzam rex comedendam obijcit, ac quotidie cibaria eis proyiciuntur, expletæ in domesticas sedes syluestres cum magna moderatione redire, neque obuium quicquam ledere dicuntur.

De

De poephagis animalibus Indiæ pulcherrimam caudam habentibus. CAP. XI.

Indicum animal poephagus duplo quàm equus maior, spississima cauda & nigerrima præditus est: humani pili subtilitatem eius setæ vincunt, permagni eas idcirco Indiæ mulieres æstimant, quòd eis ipsis crines suos pulcherrimè implicent, & deuinciant: ad bina cubita singulæ ipsius setæ longitudine procedunt. Ex vna radice triginta simul exoriuntur. Omnium animalium timidissimus est: nam si à quopiam se inspectum sentit, euestigiò quanta maxima potest celeritate sese properat conijcere in fugam: in quam magis studiose quàm celeriter se impellit, ac si cum insequentibus canibus, & equis ad currendum promptissimis vrgetur, intelligat se appropinquare vt comprehendatur, prius occultata cauda contrà stans venatores intuetur, simul & ex magno timore colligit se, & quadam fiducia nititur: neque enim iam cauda abdita vllius pretij putat se amplius visum iri: quòd præclare scit in causa caudam esse quamobrem tantopere appetatur. Veruntamen interea quispiam præstanti telo illum ferit, & ab occiso caudam premium prædæ abscindit, & pelle, quæ utilis est, ex toto corpore detracta cadauer abijcit, quòd eiusmodi carniū vsū nullum Indi habent.

De Indicis cetis & lupis, & amiis, & auratis.

CAPVT XII.

IN mari Indico cete quincuplo maximis elephan-
tis maiora nascuntur, vt & cetacea lateris co-
sta in vicena cubita longitudine procedat, & te-
studinis tegmentum quindecim cubita longum, &
septem latum sit, & buccinae & purpurae eò vsq;
augeantur, vt facile capiant heminam. Echinorum
testae tantundem capere possunt. Auditione item
accepi ibidem inusitata magnitudine lupos, amias,
auratas eo maxime tempore cum fluij imbribus
aucti rapidi feruntur, & terras inundant, in agros
expelli, & in tenui aqua errare: atque postquam
aqua pluuia destiterit, fluuios redundanter exple-
re, ijdemque ad suos alueos reuerterint in æquoribus
camporum vbi breuis consistit aqua agricolas pi-
sces debili natatione ob recessum fluminum vten-
tes, comprehendere solere.

De raia & Squilla Indicis. CAP. XIII.

Non maiores Argolico clypeo raiæ gignuntur
in India, itémq; squilla locustis maiores In-
dicæ sunt: quæ autem ex mari veniunt in Gangem
forcipes maximos, & tangentibus asperos habent,
quæ verò ex mari rubro in Indum excidunt, lenes
audio habere spinas, sed longis & pilosis distinctas
esse, helicibus & forcipibus carere.

De Indica & fluuiatili & terrena testudine.

CAPVT XIII.

Testudinis Indicæ, & fluuiatilis testa non mi-
nor est, quàm scapha iustæ magnitudinis. decem
enim

enim leguminum modios capit : ac illic quoque terrenæ testudines gignuntur magnitudine maximarū glebarum , quæ in altis arationibus terræ non difficilis excitantur , bene penitus intrante aratro , & sulcum facillime proscindente , & glebas in excelsum excitante , eiusmodi testudinum genus aiunt testas exuere , ac sane easdem ab agricolis sic ligonibus abstrahi , quemadmodum vermeis ex verminosis locis , eademque non amaræ ut marinæ sunt , sed & suaves & pingues habentur earum carnes.

De formicâ.

CAP. XV.

SVa sponte prudentia non aliena institutione valent etiam apud nos animalia , non totidem tamen quot sunt in India , illic enim eiusmodi sunt elephantaus, psittacus, sphynxes & nuncupati satyri. Nostrates formicæ cauernas quidem, & latibula quedam effodiunt, sub terra habitantes, at Indicæ singulari sapientia præditæ domunculas commodas in excelsis locis construunt, non in deuexis & planis, qui facile inundari queant, in eis ambitus & ut ita dicam, fossas Aegyptias, & Creticos labyrinthos magna sapientia effodientes domesticas sedes constituunt, non rectas quidem & peruias, aut in quas quippiam influere possit, sed sinuosis foraminibus obliquas, in quarum superficie foramen vnum relinquunt, per quod quidē ipsum ingrediantur ipsæ, & semina quæ colligunt in suos thesauros inferant, in excelsis quidem locis latibula machinant

nantur, vt fluminum alluiones effugiant, ac sua sapientia assequuntur vt tanquam in speculis quibusdam aut in insulis habitent; nam cum circa formicariam domum aqua restagnat, aded tamen exaggerata est illarum domus vt non alluatur, neque euellatur, imò verò stabiliatu primò à rore matutino, vnde tunicam quandam tenuem sed tamen fortem induit, & in ima sua parte alligatur cortice algosa limi fluuiatilis. Sed de formicis Indicis postea dicā: nunc satis fuerit id quod de eis locutus sum.

De animalibus quæ in Plutonis hiatum deiciuntur. CAP. XVI.

A Pud Arianos Indos hiatu Plutonis est, in cuius profundo occultæ cauernæ, & recessus immensi & hominibus incogniti: quemadmodum autem sit in tantam altitudinem depressus, neque Indi explicant, neque id cognoscere admodum laboro. Amplius tria milia diuersorum animalium ouium, caprarum, boum eò agunt Indi, ac nimirum secundum quietem quicumque perniciosæ rei metu percussus fuerit, maline auspicij auem inspexerit, pro facultatibus suis se redimens deijcienda curat animalia, quæ quidem ipsa nec constricta vinculis, sed sua sponte viam conficiunt, tanquam illecebris quibusdam allecta: postea verò quàm ad barathri fauces accesserunt, non inuita desiliunt, neque sanè postquam in hiatum immensum, & cæcum inciderunt amplius hominibus comparent, boum tamen mugitus

mugitus, ouium balatus, caprarum vox, equorum hinnitus exaudiuntur, ac si quis aures illius faucibus admouerit, diutissimè eiuscemodi audiet, neque enim sanè promiscuus sonus cessat resonare, quòd eò quotidie præcipientes bestie aguntur: an ne verò sole recentes deiectæ exaudiantur, an etiam ex primis quedam, haud equidem scio.

De testudinibus maris magni. CAP. XVII.

IN nuncupato mari magno insulam esse longam & excelsam nomine Taprobanem peruagatum est, longitudine septem mil. stadiorū, latitudine verò quinque mil. vrbes autem non habere sed quinquaginta & septingentos vicos, tecta ex ligno facta non esse, sed ex integumentis maximarum testudinum, quæ in eo mari procreantur. Vniuscuiusq; superficies integrum tectum præstare potest: nam singule testæ ad quindecim cubitorum magnitudinem procedunt, vt sub eis nō pauci habitare queant, ac nimirum vehementissimos solis ardores defendunt, & prolixam umbram efficiunt, sicque ad perferēdos imbres resistunt, vt meliusquam omnes tegule pluuiarum vim repellant: neque enim sic eas habitatores quemadmodum tegulas fractas sarcire, habent necesse, nam totum tectum ex solida testa constat, & suffoso saxo & cauernoso, & natium tectum efficienti similis esse videtur. In Gange Indiæ fluuio testudines nascuntur, quarum

testa

reſta non minori magnitudine eſt, quàm dolium capax viginti amphorarum.

De elephantis Taprobanae inſulae & cetis & monſtroſis piſcibus. CAP. XVIII.

IN magni maris inſula Taprobane palmeta in ordinem ſic mirifice plantatur, quemadmodum in elaboratis hortis opacantes arbores ſeruntur, itemque permultorum & valde grandium elephantorum paſſiones in ea inſula vigent, ac nimirum ij inſulani elephantum animi robore & virtutis indole, & corporis magnitudine eis qui in continenti degunt preſtantiores exiſtimantur, eos magnis manibus in continentem tranſportantes Calingarum regi vendunt. Eius quidem inſulae mediterranei mare incognitum habent, maritimi verò elephantorum venationem niſi auditione, & fama haudquaquam acceperunt, omne ſtudium, atque operam ad piſcationem conferunt, id mare magnum eam inſulam ambiens infinitos piſces procreare ferunt, habentes capita leonum, pantherarum, & arietum, aliorumque animalium, & quod magnam admirationem habet, ſatyrorum ſpeciem ſimilitudinemque piſces nonnullos gerere, ac cete exiſtere muliebri facie, eiſque pro crinibus ſpinas eſſe. Praeterea dicunt id mare alias formas procreare monſtroſas, quarum genere deſcribendi quidem periti exacte explicare queunt, ac in eodem mari beluas caudam longam habentes, & pedes crurum flexu intortos & unguis pre-

ditos, in vtraque sede viuentes audio, & noctu segetes, & herbas depasci, quòdque palmarum fructu iam maturefcenti gaudeant. Iccirco eas arbores amplexu suo concutere, & excussos violento impetu exedere, & conficere, easdèmq; cum iam incipit dilucescere, in mare abdi, tum etiam permultas balenas delphinis insidiantes ibidem esse aiunt, tum duo delphinorum genera illic nasci, alterum ferum, & inexpiabili immanitate piscatoribus infestum, alterum natura mansuetum circum homines natare, & more canum blandiri, & se conrectari sustinere, atque obiectum cibum libenter sumere.

De marino lepore magni maris. CAP. XIX.

Magni maris lepus (nam alterum qui in alio mari nascitur antè dixi) ex omni parte ad terreni similitudinè accedit, præter pilos, nam terrestres pili & molles sunt, & ad tactum haudquamquam resistentes: contrà illius spinosi & erecti, eum qui contigerit ledunt, eum quidem ipsum in summa aqua maris natare non in altitudinem demergi dicunt, celeri autem & concitata natatione vti, ex animalibus eo difficillimum ad capiendum esse, quòd neq; in rete incidit, neque ad lineæ escam accedit: cum ægritudine afficitur natare non quit, simul & funditus expellitur, atq; eijcitur, quisquis tum manum ad eum admouet, nisi medicina adhibetur perit, ac si hunc bacillo tetigerit, hoc idem peric

periculum ei procreatur quod basiliscus baculo tactus affert. Radicem ad idē mare nasci ferūt, haud quaquam in vulgus ignotam, que animi defectio- bus illius qui sic affectus fuerit, medicatur, ea enim animo deficienti naribus admota facit vt is reuiu- scat, & recreetur, sin negligitur, tam sane robusta pernicie hic præditus est, vt ad mortem vsque ho- mini morbus procedat.

De monocerote ab Indis nūcupato cartazono.

CAPVT XX.

Montes esse dicuntur in intimis regionibus Indie, ad quos difficulter eatur, vbi que apud nos bestie domesticæ sunt feras aiunt esse, vt oues, capras, boues & per se & sua sponte errare, & canes feros ab omni cura pastoritia exsolutos esse, earū quidem ferarum innumerabilitatē infini- tatēq; & historicorū & Indorū sermones testan- tur, inter quos Brachmanes numerādi, qui hoc idē sentiūt, in ijs monocerotē quem vocāt cartazono, numerāt, eūmq; magnitudine ad confirmatæ ætatis equū accedere dicunt, iubāq; & pilis fuluū esse, pe- dū bonitate & totius corporis celeritate excellere, atq; similiter vt elephātos pedū digitis indiuisis esse apri caudā habere, inter supercilia cornu vno eodēq; nigro non leui quidē, sed versuras quasdā naturales habente, atq; in acutissimū mucronē desinēte orna- tum existere, omniūmq; maximè animalium abso- nam vocē & contētā mittere, & ad alias quidē

bestias ad se accedentes mansuescere, cum verò gregalibus suis pugnare, neque modò cum maribus naturali quadam cõtentione dissidere, sed contra etiã foeminas certare, pugnãque vsque ad mortem ingrauescere, nam & maximo robore præditus, & inexpugnabili cornu armatus est, desertissimas regiones persequitur, simul & solitarius errat, coitus tempore ad foeminam mansuete assuescit, & gregalis fit, cū hoc tempus transierit, & ventrem foemina ferre cœperit, rursus efferatur, & solus vagatur, Præsiorum regi illius pullos etiam nunc teneros aiunt deportari, eosdẽque festis diebus ad pugnam committi, ad robur ostendendum, nam integræ ætatis & perfectæ nullum vnquam quisquam meminit captum fuisse.

De Indicis animalibus satyrorum similibus.

CAPVT

XXI.

Finitimos Indiæ montes transmittenti ad intimum latus densissimas conualles videri aiunt, & Corudam locum nominari, vbi bestie satyrorũ similitudinem formãque gerentes, & toto corpore hirsutæ versantur, atque equina cauda præditæ dicuntur, eæ cum non à venatoribus agitantur, in opacis & spissis syluis solent viuere, cum autem venantium strepitum sentiunt, & canum latratus exaudiunt in montium vertices incredibili celeritate recurrunt: nam per montes iter cõficere assuetæ sunt, contra eos qui se insequuntur pugnant, de
summis

summis montibus saxa deuoluentes: ex ijs nonnullæ sed ægerrimè tandem aut egrotantes, aut grauidæ comprehenduntur, illæ quidem propter morbum, hæ verò ob grauiditatem.

De serpentibus Scyratarum gentium Indiæ.

CAPVT XXII.

A *Pud Scyratas Indiæ populos qui naribus simis sunt, inusitata magnitudine serpentes nascuntur, quæ armenta rapiunt, & deuorant, sanguinemque exsorbent.*

De equorum docilitate. CAP. XXIII.

E *sse equum docilem vel illud argumento sit, Sybaritas Italiæ populos audio delitijs supra modum studere, cæterarumque rerum omiſſa cura totam vitam consumere in luxu inertie pleno: sed narrare per partes eorum singularem inertiam, longum esset, illud testatur immensas delitias equos docebant saltare ad tibiam tempore conuiuij, quod intelligentes Crotoniatæ bellum Sybaritis intulerunt, tubam quidem canentem bellicum non sumpserunt, sed tibias & tibiares, qui commisso iam prælio cecinerunt cantilenam saltatoriam, quam audientes Sybaritarum equi memores domesticæ disciplinæ excusserunt equites, & exultantes & saltantes ordinem perturbarunt, & victoriam hostibus dederunt.*

De lycospadibus equis. CAP. XXIII.

E *qui lycospades nuncupati, Græcorum hominum cum studiosi esse dicuntur, tum de huius-*

cernendi hominum genere mirificam notionem habere, ut naturali quodam sensu ad eos amandos afficiantur: neque enim palpantibus se offenduntur: neque resiliunt: sed tanquam constricti tenerentur, totum diem cum ijs traducunt, atque somnum prope eosdem capiunt: sin ad ipsos barbarus accedit, quemadmodum ex vestigijs sagaciter odorantes canes feras percipiunt, sic eos equi cognoscunt, & clamorẽ tollunt, & tanquam sanè feram bestiam extimescentes dant se in fugam. Iam porrò ijs, ad quos assueuerunt, & pabulum obijcientibus mirificè delectantur, maximè aurigis formosis videri student, quod quidem ipsum cum natant ostendunt: tum enim in aquam bene penitus procedunt ut & nitidum os efficiant, & ne sordidum quippiam ex præsepi aut de via illitum deformet speciosum nitorem, ac adorati unguenti suauitatem in amore & delitijs habere existimantur. **Homerus** testatur eos unctionibus delectari, cum ait, aurigæ qui equis sæpe liquidum oleum iubis infundebat, & aqua nitida lauabat. item **Simonides** ex omnibus feris dicens, mulieres compositas, scribit eas mundi & unguenti studiosas esse more equorũ. Quæ dicit hæc sunt, Hanc equus iubatus genuit, seruilia opera ipsam insanire cogunt: nunquam molam attingere vult, neque cribrum versare studet, neque stercus ex domo exportaret, neque equum sordidũ curaret. necessitas virum facit amicum: sed lauatur ipsa quotidie bis, aut

ter & vnguentis vngitur, semper fert comam vnguentis delibutam, pulchrum igitur spectaculum mulier alijs, sed habenti malum spectaculum est, quo nullus neque tyrannus, neque princeps mentem suam oblectare posset.

Quemadmodū Persæ equos audaces & bellicosos efficiunt.

CAP. XXV.

NE armorum fremitum, & gladiatorū ad clypeos resonantium crepitū equi extimescant, eos ad strepitum & sonitum assuescere cogunt, armataque cadauerum simulacra sub ipsum foenum subiiciunt, vt cæsorū conspectum in bello ferre consuescant, ne rerum terribilium metu affecti ad rem militarem inutiles sint: quod quidem ipsum *Homerus* haud sanè ignorauit, cū *Diomedem* in *Iliade* scripsit *Thraces* iugulare, *Vlyssēm* autem pedibus interfectos subtrahere, ne in cadauera incurrentes *Thraces* equi formidine perterrerentur, atque ad hæc ipsa insueti, vt per formidolosa quædam ingredienti præcipites effrenatione efferrētur, ij etiam ad discendum dociles sunt, neque rerum memoriam quas perceperunt vlla obliuio delct.

In gelidis locis oues fellis expertes sunt.

CAPVT

XXVI.

IN regionibus perfrigidis, cū niue & hyeme vehementi anni tēpus infestum est, fellis expertes est ouillum pecus, intra enim ouilia cōpulsū nouo pabulo non vtitur: deinde ineunte vere cum ad

paſſiones proficiſcitur, felle impletur, quod ipſum Scythicis ouibus uſu maximè euenire ſolere aiunt.

De Pſyllis Africis & de ceraſtis. CA. XXVII.

Agatharcides dicit in Africa Pſyllorum gentem eſſe, & nihil quidem ad uiuendi rationem à reliquis hominibus diſferre: uerūtamen, cum alijs nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim uenenatas eis beſtias quicquam nocere poſſe, neq; phalangiorum mortiferis uulneribus ut cæteros homines affici, neque ſcorpionum aculeis ledi ſolere. Cùm enim uenenatum quiddam ad eos acceſſerit, & uel eorum corpus attigerit, uel aliquem odorem exhauſerit, ueluti ſoporiferam bibiſſet potionem ſopitur, & tandiu debilitatur quo ab eo Pſyllus receſſerit. Ut uerò filios ſuos examinent an legitimi ſint an illegitimi, eos in ſerpentum multitudinem cõiicientes, & probantes ut aurum artifices, antè dixi.

Quomodo Pſylli auxiliantur eis qui ſerpentibus ſint ièti.

CAP. XXVIII.

Callias libro decimo hiftoriæ quam conſcripſit de Syracuſano Agathocle, ceraſtas inquit, peſtiferi morſum infligere ſolere, etenim & beſtias ratione carentes, & homines interficere, niſi Libycus uir natione Pſyllus ad curiãdum acceſſerit: hic ſanè ſiue euocatus, ſiue fortuito aduenerit, & plagam adhuc tolerabiliter dolentem uiderit, ſola ſaliua dolorem mitigat, & præſtringit: ſi percuſſum

cussum offenderit & gerrimè dolentem, intra dentes permultam aquam haurit, & os suum primò ex ea colluit, post verò eam in poculum eiectam vulnerato exsorbendam tradit, quod veneni acerbitas acrius inualefcit, hic egrotanti nudo nudus accumbit, & proprio suo corpore morbi vim frangit, & malo hominem liberat. Ad quod probandum amplius testis est Nicander Colophonius, qui testatur Psyllorum gentem quam Syrtis pascit, non modo non ledi ictibus serpentum, sed etiam alijs mortalibus ictis auxiliari.

De animalibus habentibus duplicia mēbra.

CAPVT

XXIX.

EMpedocles physicus cum loquitur de animalium vi quedam simul genita diuersa coniunctione coniugi. Quæ dicit hæc sunt, Multa quidem duplicem faciē & duplex pectus habere, quedam ex boue genita vultum humanum habere, quedam ex homine genita, aspectum bouis gerere, alia muliebri, & virili forma adumbrata esse.

Decapris Lyciæ.

CAP. XXX.

CAllisthenes Olynthius capras scribit in Lycia densissimo & prolixissimo hirsutas esse pilo, ut muliebres crines esse videantur, & passim tanquam oues tonderi, ex eisdemque nauium fabros rudentes contexere.

P De bobus Phœnicia & Lyciæ. C. A. XXXI.

Phœnicum libri testantur indigenas vaccas ea

esse magnitudine, ut vel procerissimi pastores, cum mulgent stare, atque adeò in scabellum ascendere habeant necesse, vbera ut possint pertingere. In Libya Indis finitima retrouersus pascetium bouum esse armenta auditione accepi. Causa cur sic pascantur est, quòd ante oculos cornua habent, & quæ ante pedes sunt, videre non queant, ex quo fit ut ingressionem ad caudam retorquentes herbam depascantur. Aristoteles ait Leutricorù bouum cornua atq; aures ex vna stirpe cognata, & simul cõtexta esse: idem dicit Libycorù capras ex pectore appensa habere. Aristotelis filius Nicomachus ait in regione Budianorum albam ouem nullam nasci, sed nigras omnes.

De canibus Cynamolgorù Indiæ populorù.

CAPVT

XXXII.

IN his libris, quos Enidius Ctesias de rebus Indicis conscripsit, Cynamolgorum gẽtem, ait canes permultos, magnitudine Hircanis canibus pares alere solere. Quamobrem sit hæc natio tam canum studiosa, causam idem affert, cum ab æstiuo solstitio ad mediam hyemem, tanquam apum examina, quæ ad alueos frequentes versantur, sic armenta numero ampliora bouum ferorum eos cornibus vehementer incitata appetant & noceant, hi non aliter hæc retundere valentes, canes quos magna cura aluerunt, in ipsos immittunt, qui facile boues debellant, & interimunt. Deinde antè commemorati homi-

nes

nes, quas esculentas carnes existimāt, sibi auferunt, reliquas canibus impertiunt, libentérque communicant. Reliquo anni tempore cum non amplius èò boues accedunt, ad venandas alias feras secum ducunt. Iccircóque Cynamologi appellantur, quòd à canibus lac exprimunt mulctra, tum verò sic id ipsum quemadmodum nos vel ouillum vel caprinum bibunt.

De ouibus Ciorum.

CAP. XXXIII.

AEschylides in libris de re rustica in agris Ciorum dicit paucas oues esse vniciuique rusticorum, propterea quòd Ciorum terra sit permacra, & quòd pastiones non habeat, sed ouibus obijciunt cytisum & fici folia, & folia oliuæ; & leguminũ scapos varios, & spinas, quibus pabulis nutritæ lac procreant: ex quo caseus optimus fit appellatus cynthius, qui carissimè venditur, agniq; illis procreantur pulcherrimi, qui non eo pretio quo cæteri venduntur: imò verò longe carius.

De capris Sardinia.

CAP. XXXIIII.

SArdiniam pecudum optimam esse parentem Nymphodorus scribit, caprasque procreare, quarum pellibus pro vestimētis indigenæ vtantur: tamque mirifica vi esse, vt hyberno tempore calfaciant, æstiuo refrigerent, simulque ijs ipsis pellibus cubiti magnitudine pilos innasci, atque ei qui ijs indutus fuerit, si commodum videatur, cum est frigida tempestas, pilos ad corpus conuertit, vt ab ijs caleseat

lêscat, cùm autem est æstas, inuertit, ne calore vexetur.

De capris pagi nuncupati Coythe. CA. XXXV.

Non silêtio præteribo Orthagoram: is in libris quos conscripsit de rebus Indicis inquit, in Coytha vico sic nuncupato, ab indigenis pisces capris comedendos obijci.

De elephantorum cum suis dissidio.

CAPVT

XXXVI.

Elephantum à suillo pecore timere antè dixi: nunc explicare placet quod ad Megaram accidit: cùm ab Antipatro Megarenses circumsederentur, acerrimèque Macedones incumberent, primò in suis pice oblitos incendium Megarei excitarunt, deinde sic incensos in hostes immiserunt. Itaque furore inflammati, cùm in elephantorũ agmina incurrerunt, tum clamantes, nempe igni flagrantes, quasi quibusdam furijs elephantos incitarunt, & grauter perturbarunt. Hi enim nullum neque ordinem tenebant, neque amplius, quamuis à primo ætatis tempore domiti fuissent, mansuefacti erant: siue quòd sua quadam recondita natura à suillo pecore longè abhorreant, grauique in id odio sint: siue etiam quia horum absonum vocis acumen perhorreant. Cuius rei non ignari educatores generis elephantini, vnà cum suis pullos alunt, ex consuetudine eos vt minus horreant. Sic Romanos (quoniam non cornua modo arietis, sed etiam suilli pecoris

ris grunnitum oderunt) Pyrrhi Epirotarum regis elephantos in fugam vertisse homines dicunt, victoriamque amplam ex eo bello retulisse.

De Indicorum Pfyllorū equis, ouibus, & reliquis bestiis quantula magnitudine sint, & vt suillum pecus non nascitur in India.

CAPVT. XXXVII.

A *Pud Indos Pfyllōs (nā sunt etiā alteri Afri-
ci) arietibus nō maiores equi gignuntur, oues non magnitudine agnos nostros superant, asini paruuli sunt, & similiter muli, boues, & quōd illic cūmque bestiarum perparuulum est, apud Indos nullum suem neque ferum neq; cicurem nasci Ctesias Cnidius ait, & suilli generis vsus Indos à se detestari, & tantopere ab eo vescendo quā ab humanis carnibus abhorreere, in Macedonia sues muti esse dicuntur.*

De metropoleos Ephesiæ cancris hostibus serpentium.

CAP. XXXVIII.

A *D paludem quæ iuxta Ephesiam metropolim existit, aiunt cauernam esse maxima magnitudine serpentium plenam, quæ vt magnum acerbitalis virus habent in mordendo, ita tametsi ex cauerna prodeuntes vsque ad circuniectam paludem serpunt, tamen natate conantes ad primam aquam consistunt, cancrorum qui eas extensis forcipibus comprehensas interficiunt metu deterrite, itaq; cōquiescunt, atq; à transmittendo se sustinēt,*

cancr

cancrorum custodias formidantes, & pœnarū metum exhorrescentes, ac nisi mirabili naturæ dono paludis fauces cancri incolerent, & tuta illic omnia præstarent, dudum pestiferis serpentium moribus incole perissent.

De diuersorum locorum draconibus & aspidibus. CAPVT XXXIX.

O*Nesicritus Astypaleus duos in India scribit dracones fuisse: alterum sex & quadraginta: alterum octoginta cubitorum, eosdēque Alexandrū ardentē videre expetiuisse. Regnante Philadelpho, duos itē ex Aethiopia dracones in Alexandriam deportatos fuisse, apud Aegyptios peruagatum est, alterum magnitudine quatuordecim, alterum tredecim cubitorum. Energetis regis temporibus tres etiam fuisse: vnum nouem, alterum septem cubitorum, tertium magna cura in Aesculapij templo nutritum fuisse, atque etiam aspides quatuor cubitorum Aegyptij apparuisse afferunt. Iam qui de Chiorum rebus historiam conscripserunt, ad quandam Pellei montis vallem proceris arboribus frequentem, atque opacam, maxima magnitudine draconem inquirunt procreatum fuisse, cuius sibillum Chij vehementer perhorrescerent, cuius magnitudinem nulli, neque agricolæ, neq; pastores accedendo propius considerare auderent, sed ex solo sibilo ingentem quandam, & formidolosam feram bestiam esse suspicarentur, eius tamen ma-*
gnitud

gnitudinem tandem mirabili quadam machinatione, atque solertia cognitam fuisse, vento nimirum vehementissimo vallis arbores concussas, & violenter collisos ramos ignem peperisse, & simul inde ingens incendium excitatum locum omnem comprehendisse, & feram circundedisse, atque interceptam cum elabi non posset, ardore flammæ conflagrasse, itaque nudato loco omnia conspicua facta fuisse, & verò Chios metu liberatos, cum spectatum venissent inusitata magnitudine, ossa, & immane caput offendisse, ut ex ijs quantus viuis ille fuisset conijci posset.

Qua vi & natura sit præditus seps serpens.

CAPVT

XI.

SEps è genere serpentum ex eo magnam admirationem excitat, quòd colorem in eorum quæ contingit similitudinem immutat, eius imos quatuor dentes tuniculæ quædam occultant: ex ijs venenum emittens, celeriter & putrefacit, & interimit.

De Aegypti scorpionibus alatis, & duplici aculeo præditis, & de serpētibus. CAP. XLI.

PAMMENES in eo opere quod de venenatis conscripsit, alatos tradit scorpiones in Aegypto nasci duplici aculeo armatos, & id quidem ipsum ait se non auditione accepisse, sed ex sese hanc historiam profiteri, bicipites serpentes binis pedibus ad caudam præditas esse in flumine nomine Argade, quod ad Persicam Psittacem est, Ctesias inquit, serpentes

pentes capite albas, reliquo corpore nigras. quatuor cubitorum magnitudinem habere, & quos percusserint interimere, interdum eas haudquaquam natare solere, sed noctu vel aquantibus, vel lintea lauantibus perniciem inferre.

De alatis scorpionibus Indiæ, & serpētibus
& lacertis. CAP. XLII.

M*Egasthenes in India scorpiones dicit maximos procreari, & similiter aculeis atque europeos pungere. Alatas in India serpentes noctu proficisci ait Megasthenes non interdum, tum eam urinam reddere, quæ id statim corpus in quod defluerit putrefacit. Polictetus maximos ait lacertos in India tam valde vario colore nasci, ut pellis floridis quibusdam picturis maxime distincta, & ad tactum mollis & tenera sit. In Arabia lacerti, sicut inquit Aristoteles, ad duorum cubitorum magnitudinem accedunt.*

ÆEL

AE LI AN I LIBER
decimus septimus historiae
animalium.

De serpentibus ab Alexandro spectatis.

CAPVT I.

*I*N navigatione maris Rubri Alexander dicit se serpentes vidisse longitudine quadraginta cubitorum, & crassitudine pro rata longitudinis portione, & Cancrorum genus quorum crusta quoquo versum pedem haberet & maximi forcipes appensi essent: atque iccirco eis non insidias quenquam moliri, quòd Neptuno sacri esse dicerentur.

De serpentibus Indicis.

CAP. II.

*C*Litarchus inquit in India serpentem sexdecim cubitorum gigni, atque etiam aliud serpentium genus non speciem similitudinemque aliorum gerere, sed magnitudine multo inferiores esse, tanquamque pigmentis distinctos sic versicolores spectari. Vittas enim à capite ad caudam pertinentes habere alias aereas alias argenteas, nonnullas rubras, alias aureas, easdemque pestifero morsu ce-

H

lerrimè interimere posse.

De viperis.

CAP. III.

Nymphes librorum quos conscripsit de Ptolomeis nono, vyperas dicit in Troglodityde sic cum alijs conferantur ingenti nasci magnitudine; decem enim & septem cubitorum existere. Testudinum tegmenta ea esse magnitudine vt sex modios Atticos singula capiant.

De pretere serpente.

CAP IIII.

Primùm vt morsum prester è genere serpentium effecit, statim stuporem infert & immobilem reddit: post menti obliuio & tenebræ offunduntur, vt neque notionem habeat, neque respirare, neque meire queat, simul & percussum à pilis nudum iam morsu factū suffocatio sequitur cū conuulsionibus, & morte acerrimis doloribus referta.

Quemadmodū Aspides ab Aegyptiis mansuefiunt.

CAPVT V.

Philarchus libro duodecimo in vulgus edidit Aspides ab Aegyptijs vehementer coli, easdemque ex eo cultu mansuescere, ciboque cicures fieri, neque simul cum pueris infantibus viuentes eis quippiam nocere, & verò appellatas ex caueis prodire, atque ad appellantem accedere: digitorum autem crepitu vocantur. Aegyptij in Aspidum nationem hospitalissimi primùm vt pransi sunt statim temperatas vino & melle farinas in mensam in qua pransi sunt exponunt, postea plausu dato

eas tanquã conuiuas ad prandium vocant, illæ verò velut ad condictam cœnam inuitatæ, aliæ aliunde erumpentes accedunt, & mensam circumstant, ac reliqua omni spira in solo terræ relicta caput alleuantes circunlambunt, sensimque atque moderatè explentur: cùm autem Aegyptij de nocte habent necesse surgere ne ipsas in tenebris conculecent iterum percussione digitorum vtuntur, eis vt de via decedant signum dantes: illæ sanè sonitus discrimen intelligentes confestim in latibula abstruduntur, itaq; is qui de lecto surgit, postea in nullas ipsarum incurrit.

De crocodilis & de cetorum magnitudine.

CAPVT

VI.

IN tam valde magnam sæpe magnitudinem excrescit crocodilus vt Psamnitici Aegyptiorum regis tempore Philarchus viginti quinque cubitorum dicit visum fuisse. Regnante Amaside sex & viginti cubita excessisse. Amonetus in quadam Libyca vrbe dicit sacerdotes ex lacu quodam cantionum illecebris præstrictos crocodilos decem & septem cubitorum educere. In Lacedæmonico mari accepi ingentia cete gigni, eamque ob causam quidam Critici Homerum dicunt Lacedæmonem cetosam appellasse. Circa Citheram insulam cete prædicant maiori granditate generari, eorùmque nervos accommodatos esse ad confiendas non solum psalteriorum & musicorum

aliorum organorum fidiculas, sed ad bellica etiam instrumenta, atque ex ijs confectæ arcuum chordæ censentur. Optimè Theocles libro quarto ad Syrtim ait cete procreari triremibus maiores. Circa Gedrosiam Indiæ regionem non ignobilis Onesicritus atque Orthagoras scripserunt, cete longitudine dimidiati stadij, & latitudine pro rata longitudinis portione nasci, tantòque robore septa esse, vt sæpe cùm naribus respirarint, tantopere in sublime marinos fluctus iactent, vt hæc imperitis maximæ maris tempestates esse videantur. In mari rubro sunt scorpij pisces & cobij duorum, ac nonnulli trium cubitorum.

De pastu & potione elephanti. CAP. VII.

Elephanti nouem ordeï modios Macedonicos exedunt, & metretas Lacedæmonicas quatuordecim bibere possunt, & rursus ad eiusdē diei vesperam octo, ducentos autem atque eorum nonnulli trecentos annos viuunt. Claræ aquæ potio elephanto inimicissima est, turbulentam & sordidam suauissimè bibit, ac si ad flumen aut ad lacum accesserit, non priusquam cœnum pedibus perturbarit, & pulchritudinem aquæ deformarit ad hauriendā aquam incumbit. Sine potione octo dies fert.

De animali Cepo nuncupato. CAP. VIII.

Terrenum quoddam animal Pythagoras scribit secundum mare rubrum procreari & Cepum hoc est hortū apposite iccirco nominari, quòd
tanq

tanquam hortus varijs coloribus distingatur. Cùm existit confirmata etate, pari magnitudine est cum *Herythriensibus* canibus. Iam porrò eius colorum varietatem sicut ille scribit, animus nobis est explicare. Eius caput & posticæ partes ad caudã usque prorsus valde igneo colore sunt, tum aurei quidam pili disseminati spectantur, tum album rostrum, inde ad collum aureæ vittæ pertinent, colli inferiores partes ad pectus, & anteriores pedes omnino albi, mammæ duæ manum implentes ceruleo colore visuntur, venter candidus, pedes posteriores nigri sunt, rostri forma cynocephalo recte comparari potest.

De onocentauro.

CAP. IX.

ONocentaurum quisquis vidit non incredibile ducit, quod fama peruagatum est, centauros fuisse, neque fictores atque pictores in eorum descriptione errasse: verùm siue reuera fuerint, siue omni cera flexibilior & ad fingendum habilior illos finxerit, prætereo. De onocentauro quidem mihi nunc est animus explicare, quæ auditione, & fama accepi, eum ipsum homini ore & promissa barba similem esse, simul & collum & pectus humanam speciem similitudinẽque gerere, mammas distantes ex pectore pendere, humeros, brachia humanam figuram habere, dorsum, ventrem, posteriores pedes asino persimiles esse, & quemadmodum asinum, sic cinereo colore esse,

imum ventrem leuiter exalbescere, duplicem usum
 & manus præstare, nam celeritate ubi sit opus, eæ
 manus præcurrunt ante posteriores pedes, ex quo
 fit vt non cæterorum quadrupedum cursu superetur.
 ac ubi rursus habet necesse, vel cibum capere,
 vel aliud quiddam tollere, qui antea pedes essent,
 manus efficiuntur, tùmque non graditur, sed in ses-
 sione quiescit. Animale est graui animi acerbitate:
 nam si capiatur, non ferens seruitutem libertatis
 desiderio ab omni cibo abhorret, & fame sibi mor-
 tem consciscit. Hæc de Onocentauro Pythagoram
 narrare testatur Crates ex Mysio Pergamo pro-
 fectus.

Quæ animalia quibus locis non sint. CAP. X.

Bœotia terre solum talpis caret: ÷sdem Leba-
 dia non foditur, ac si importentur aliunde mo-
 riuntur, ad eius vicinam Orchomenem permultæ
 procreantur, & arua subruunt, in Africa nulli
 sunt, neque apri, neque cerui, in Ponto neque mol-
 lia neque testacea nisi rarò & perpauca gignun-
 tur. Dinon vnicornes aues inquit in Aethiopia
 esse, & sues quadricornes, itémque ouillum pecus
 à lana quidem inops, veruntamen pilis Camelorum
 hirsutum existere.

De Phalangiis Zacynthi.

CAP. XI.

IN Zacyntho Phalangiorum morsu percussis
 bene periti dicunt, non ea modo accedere, quæ
 alibi

alibi ictus vsu euenire solent, sed eadem ipsa etiam omnia acerbiora fieri, primùm enim vt morsus sit, totum corpus obtorpescere, & debilitari, post tremore affici, & frigidissimum esse, & vomitum cum conuulsione subsequi. Iam porrò quòd audientibus terrorem inijcit, & videntibus admirationem mouet, exponam, cum ab eorum morsu quidam integri, atque intacti balneas, quarum lauacione Phalangio vulnerati fuissent vsi, subijssent, & pedes abluissent, omnibus doloribus quibus torquentur morsu pressi exarserunt.

De rubeta rana.

CAP. XII.

Est rubetarum genus, cuius facta non modò pernicioosa, seu illius aspectus aspicientibus infestissimus existit: nam si quis ex ijs qui malas artes ingeniose factitare sciunt, eam primò contriuerit, deinde eius sanguinem siue ad vinum siue ad aliam potionem admistum cuiquam per insidias bibendum dederit, is sane sine mora perit. Eius aspectus hanc improbitatem habet, vt eam aduersam si quis acriter intueatur, & illa contrà improbo obtutu suo respiciat ac suam respirationem humano colori hostilem anhelauerit, hominem eo pallore afficit, vt egrotanti similis esse videatur, ac pallor per aliquot dies manet, deinde euanescit.

De charadrio siue galgulo. CAP. XIII.

CHaradrius auis eximio naturæ beneficio affecta est, nam si quis ictericus in eam acerrimè intueatur, illa contrà sine nictatione ex animo respiciat, sic affectum hominem suo obtutu ad sanitatem reducit.

De perdicibus & rubetis. CAP. XIII.

ARistoteles dicit, si perdices fœminæ aduersæ maribus stiterint, ventusque inde afflet, ubi mares stant, concipere natura quadam mirabili. Præterea perdix septem diebus nidum contexit, septem parit, totidem pullos nutricatur. Timæus & Heracles & Meocles medicus dicunt rubetas ranas duo habere iecinora, & alterū quidem occidere, alterum alteri contrarium asferre salutem.

De monedulis. CAP. XV.

Theopompus Venetos inquit Adriam accolentes, cum sementes faciunt, monedulis farinas oleo temperatas muneri iccirco mittere, ut eos permulceant, & cum ipsis tanquam fœdus sanciant, ne sementes refodiant, & grana sparsa legant. Lycus cum hæc vera esse fatetur, tum eosdem addit loros rubros eis proponere, & monedularum greges extra fines manere, ac nimirum duos, aut tres ex urbibus tanquam legatos ad eos mitti solere, exploraturos hospitem multitudinem, qui ut eam perspexerunt, inuitant, & reuertuntur: eæ autem inuitatæ gregatim proficiscuntur: ac si offas
obiect

obiectas comederint, se pacem & fœdus habere Veneti intelligunt: sin contempserint, & tanquam vilia non dignetur comedere, indigenæ sibi persuasum habent illorum contemptum famem ostendere, & tanquam muneribus incorrupti, nec ex obiectis escis quippiam gustantes in arationes inuolant, & cum maxima animi acerbitate inuestigantes semina prædantur.

Quemadmodum pastinaca saltatione musica capitur.

CAPVT XVI.

Cum pastinacam subnatantem piscator intuitus fuerit, ridiculum quiddam in piscatoria saltat, & ad tibiam quam tanquam illecebrâ fert, canere incipit, hæc ex ea re magnâ lætitiâ voluptatēque capit. Etenim, sicut ferunt, aures habet, tum musicæ tum saltationis oculos intelligētes, atq; hac permulsiōne illecta sensim ad summam aquam effertur, interea cum is, qui cantu, & saltatione illecebras egregiè machinatur, alter quispiam piscatorio captu imprudentem subducit.

De bobus & equis & muribus terræ Caspiæ.

CAPVT XVII.

A Myntas in mansionibus, quas sic inscripsit, in Caspia innumerabiles boum & equorum greges esse. Præterea addit in Caspiæ montes murium multitudinem accedere, eosq; in perennibus fluuijs rapidè præcipitantibus intrepidè innatare, & caudas inter se mordicus tenentes firma-

mentum habere, eoque firmo vinculo fluuios trans-
mittere. Cum autem in arationes transferint, sege-
tes succidunt, & in arbores ascendentes fructus
edunt, & ramos frangunt, quibus Cassij ubi resi-
stere non queunt hoc modo infestas eorum incur-
siones moliuntur vlcisci. Vincinatos vngues auibus ha-
bentibus parcunt, quæ quidem ipsæ tantis sanè gre-
gibus vt nubes esse videantur eò aduolantes mures
sedibus pellunt, & suo proprio quodam naturæ
munere à Cassijs famem depellunt. Vulpium Ca-
spiarum tanta est multitudo, vt non modò acce-
dant ad stabula agrestia, sed etiam in vrbes ingre-
diantur, & domos introcant, non feræ rapaces, sed
velut domesticæ & adulantes Cassijs, vt apud nos
canes. Verùm mures ad Cassios agros venientes ea
magnitudine sunt, qua Aegyptij Ichneumones,
agrestes sunt & acerbi non aliter dissecare ac de-
uorare possunt quàm mures ferrum in Teredone
Babyloniæ, quorum pelles molles à mercatoribus ad
Persas portantur, quibus vestes fiunt, & corpus
optimè fouent.

De parnopibus Galatarum. CAP. XVIII.

EVdoxus ait Galatas qui ad orientem solem
pertinent, eiusmodi facere, quæ si cui credi-
bilia videntur, fidem adhibeat, sin minus, reijciat,
Cum maximi Parnopum greges, vt nubes esse vi-
deantur in Galatiæ agros inuolantes frugibus in-
commodant, tum Galatiæ quibusdam precationibus

&

Et obsecrationibus utuntur, simul Et sacra conficiunt, quibus aues implorant, eæ autem illorum precibus obsequentes frequentes veniunt, Et Parnopes perdunt: ac si quis è Galatis eas ipsas comprehenderit, hoc supplicium in eum ex legibus illius gentis constitutum est, ut morte mulctetur: ac si huic qui eas cœperit, ignotum fuerit, aues tantopere offenduntur, ut iterum inuocatae propter impunitatē illius non ipsorum precationibus obtēperent.

De hirundine alba.

CAP. XIX.

Aristoteles in Samo ait albam nasci Hirundinam, cuius oculos si quis pupugerit, statim quidem excæcatur, post verò visum recipit, Et sicut ille dicit, sic acutè quemadmodum à principio videt.

De Cinamomo aue.

CAP. XX.

Cinamomum auem auditione accepi ex plante gentilis suæ furculis Et luto nidos construere, ac nimirū qui eiusmodi ramulos ambiunt, iacula graui robusto Et contentissimo neruo expulsa magno impetu contra ramos quibus nititur nidos mittere, itaque rumpuntur, Et festucæ decidunt.

De horione aue Indica.

CAP. XXI.

Clitarchus in India scribit volucrem amatorio affectu flagrantem nomine horionē nasci, magnitudine Herodio similem, rubris cruribus, oculis ceruleis, sic à musica instructam, ut nature munere

munere tam suauiter canat, vt decantatum deum
Hymenæum, & ipsas Sirenas lacescere possit.

De catreo aue. CAP. XXII.

Catreum auem ita nuncupatam eximia for-
mæ cum pulchritudine Clitarchus ait, tum
pauonis magnitudine esse, tum pennarum eius ex-
tremitates Smaragdi similitudinem gerere: ac si
alios intuetur, eius oculi nescias quo colore sint: sin-
te aspiciat, purpureos dices, quod in aliorum oculis
album, in illius pallidum est. Acri atque acuto vi-
dendi sensu prædita est, capitis plumæ partim can-
didulis ac ocellis partim guttis quibusdam alijs in
alias implicatis distinctæ sunt: pedes eius Sandara-
cini, & vox canora, & quemadmodum lusciniæ
acuta & concisa, eam in delitijs maximè omnium
auium Indi habent, vt aspectu illius expleri non
possint, ex oculis facula splendet, lucidissimæ vt
flammæ similis sit, tantoque opere gregatim volant
vt nubes esse videantur, cantandi suauitas & oris
expressio tanta est, comparisonem vt nullam ha-
beat, vt crassum sit, Sirenas quasdam alatas eas
dicere.

De cycnis. CAP. XXIII.

Cycnis sedes & commorationes sunt in lacu-
bus, paludibus, stagnis, & perennibus flu-
uijs, quorum confluens moderatè, & sedatè fertur,
suapte natura pacati sunt, ad senectutemque perue-
niunt non sibi grauem, robori quo magno præditi
sunt.

sunt confidentiores : non tamen vt iniquè in cæteras aues dominantur , sed vt laceßiti iniurias propulſent , facile aquilas prouocati vincunt.

De ſimiis Indicis.

CAP. XXIII.

IN India Clitarchus tradit ſimiarum genus varium & multiplex oriri , tantàmque earum in montibus multitudinem eſſe , vt vel Alexandrum magnis copijs ſeptum Simiæ frequentes per terreſeciferint , quòd arbitraretur ſe ſibi inſidiãtem exercitum videre : nam cum Alexandro ſe oſtenderunt caſu , excelfo & recto corpore erant , non capiuntur retibus , neque ſagacium canum venandi ſolertia præditorum , ſed cum ſit animal ſaltationis auidum , ſaltare cupit , ſi item quempiam viderit calceos induentem imitatur , & ſi quem viderit oculos pingentem aut lauandem hoc idem facere ſtudet : itaque pro his ex plumbo factos graues calceos proponunt , & laqueos ſubiiciunt , vt pes quidem ingredi poſſit , & interim firmo vinculo retineri : itẽmque viſco decipiuntur : nam illis videntibus , Indus pelues aqua plenas in earum conſpectu ponit , ex eãque oculos oblinat , ac mox viſcum pro aqua reponit : illæ aſpicientes , vt ſunt ad omnia imitanda aptæ , continuo deſcendunt , oculosque & ora ipſi ſimiliter viſco oblinunt , at viſ glutinis oculos claudit : itaque non videntes & fugere non valentes facillimè capiuntur . Alia dicta ſunt de Simijs Indicis & reliquis .

De

Liones in India nasci maximos, ne tenuissima quidem dubitatio est: terra enim India mater optima aliorum animalium in causa est. Hi immanissimi dicuntur, eorum pelles aspectu nigræ sunt, & horridæ & formidolosæ. Si capiantur, mansuescunt quidem, modo ne maximi sint: tum verò ad eò assuefiunt loro, vt facile similiter atq; canes ad venandos ceruos, apros, tauros, & asinos syluestres duci queant: sagacissimè enim, sicut audio, odorantur.

De gente quadam Libyæ.

CAP. XXVI.

IN Libycorum regione gens est, quam dicunt appellari Nomæam felicem, quo ad tandem deleta est ab leonibus, qui magnitudine maximi, multitudine frequentes, viribus inexpugnabiles, illam gentem inuasertunt, & funditus perdiderunt.

De feris animalibus Samiis.

CAP. XXVII.

EVphorion in suis commentarijs scriptum reliquit Samum cum olim desertissimam fuisse, tum in ea bestias feras maxima magnitudine nomine Neades fuisse, quarum sola voce terra discederet, indeque profectum esse id prouerbium quod vulgo Samij dicunt, maius vi Neadum. Idemque affert, earum ossa maxima vel sua ætate extitisse.

De elephantorū fortitudine.

CAP. XXVIII.

Indorum regem hostibus bellum inferentem, bellatorum triginta milia elephantorū antecedunt: tum verò maximorum & fortissimorū tria mil

miliasubsequuntur, ad hostiles muros ipso incursum euertendos institutorum. Cum enim rex iubet, euerzunt. Iaque se audiuisse Ctesias scribit: idemque Babylone se vidisse dicit, palmas ab his ad moderatorem sui iussum violentissimo impetu extirpatas.

De piscibus paludis Pæonidis CAP. XXIX.

Z Enothenis scribit in Pæonide palude quosdam pisces procreari, quos si bubulo pecori edendos obijcias, eis adhuc palpitantibus expletur libentius quam cæteri boues fæno, contrà ab eorundem mortuorum usu, sicut idem ait, tantopere abhorret, ut non attingat.

De piscibus Armeniæ. CAP. XXX.

IN Armenia excelsum saxum auditione accepit permultam aquam emittere, sub enim saxum subijci fontem quadrangulum, tres passus altum, singulaque eius latera stadij dimidium occupare, & simul cum aqua pisces frequentes excidere, cubiti magnitudine, tum maiores, tum non multo minores, & ex ijs partim quidem delabi semimortuos, partim adhuc palpitantes ad mortem precipitare, & peruagatum est eos colore esse nigerrimos, & non aspectu insuaues: veruntamen si quid eorum vel homo vel fera bestia gustauerit, statim mori: propterea Armenios, quod ferarum multitudine redundant, primùm eos collectos ad solis radios exsiccare, deinde ne hausta piscium aspiratione graui & pestilenti percant, ore & naribus obtur

obturatoris hoc piscium genus dissecare, quod quidem ipsum in farinas redigunt, & ad ficus admittas in ea loca quæ maximè abundant feris disseminant, bestie primum vt eas attigerunt, statim moriuntur, atque ea fraude apri, feræ capræ, cerui, ursi, asini syluestres necantur, nam eiusmodi animalia existunt & ficuum & farinarum avidissima. Iam verò alio modo tollunt leones, pardales, lupos, nam in domesticarum ouium, & caprarum discissum latus farinas ex ijs piscibus temperatas abdunt: post verò hanc escam ad eos aliciendo obijciunt, accum eiusmodi quippiam pardalis, leo, lupo gustarint continuo interimuntur.

De oxyrynchis Caspiis.

CAP. XXXI.

IN maximo Caspiæ lacu oxyrynchi ab acumine rostri nuncupati magnitudine octo cubitorum procreantur, eos Caspij captos distrahunt, & mirria conditos, atque exsiccatos camelis Ecbatana vehunt, simul & adipe detracto farinas ex ijs conficiunt, & huiusmodi salsamenta quidem vendunt, ex his piscibus facto oleo pinguisimo & suaueolenti vnguntur, atque etiam exempta ex ijs viscera excoquunt, vnde ad permultos vsus accommodatum fit glutinum aspectu splendidum. Nam non modo ad quæcunque applicatum fuerit adhærescit, sed & firmissimè retinet, vt & decem diebus madefactum nunquam postea dissolvatur, & eo ad elephantos comprehendendos venatores

sores utantur, & pulchra facinora edant.

De Caspia volucre. CAP. XXXII.

Fama quædam venit in sermonem hominum, apud Caspios auctore procreari magnitudine maximi gallinacei versicolore varietate florentem: atque auditione accepi eam supinam volare, & sub collum extensis cruribus ipsum eisdem subleuare, tum catelli vocem mittere, neque in sublime, sed circum terram iccirco volare, quod in altum non queat sese attollere.

De aue Caspia vel potius Indica.

CAP. XXXIII.

Auus Caspia vel potius Indica, nam in India etiam nascitur anseris magnitudine, & lato quidem, sed tenui capite, cruribus paruis prædita est, vario colore distinguitur, nam eius dorsum pureum est, venter maximè coccineus, caput & cutis exalbescunt, vocem caprinam mittit.

De Caspiis capris.

CAP. XXXIII.

Caspiæ capræ & albissimæ sunt, & cornibus mutile, & ad maximorum equorum magnitudinem accedunt, earum villi adeò molles, cum milesiis lanis ut mollitudine comparari possint, ex iisque Sacerdotes, & Caspiorum ditissimi vestes ut conficiant.

De auibus quæ nascuntur in insulis Caspij
maris. CAP. XXXV.

IN maris Caspij insulis cum alias aues nasci fe-
runt, tum maximè vnā ea vi, & natura affe-
ctam, vt magnitudinem quidem vel egregium an-
serem superet, pedes autem habeat grui per similes,
dorso sit vehementer rubro, ventre viridi, collo al-
bo, & disseminatis maculis croceis distincto, non
minus quàm duo cubita longo, capite item tenui &
longo, rostro nigro, vocem ranis similem mittit.

De prasianis simiis.

CAP. XXXVI.

IN Prasiana Indorum regione Megasthenes si-
mias scribit maximis canibus non inferiores es-
se, magnitudine quinque cubitorum caudam habe-
re, tum ex earum fronte comas propendere, eas-
démque barbam promittere, tum facie alba esse, &
vero corpus nigrum spectari, neque malitia cæte-
ris simiis ingenita, sed mansuetudine & humani-
tate imbutas esse.

De culicibus & scorpiis & phalangiis nun-
cupatis Tetragnathis. CAP. XXXVII.

APud Indos nuncupatos Rhisophagos ad flu-
uium Estabaram culicum multitudines tan-
tæ, vt nubes esse videantur horribiles in aere, ap-
parentes ex ortu canicule multa ledunt, sed præci-
pue ad paludem nuncupatam Soratiam, quæ non
long

longe est à supradicto flumine, culices redundant: regionem viciniam inde ferunt superioribus temporibus ab hominibus habitatam fuisse. At scorpiorum multitudinem inexpugnabilem emeruisse, & Phalangiorum quæ appellant Tetragnatha inuasisse, & hæc mala nata ex pernicie hymbrium, primum homines illic misere tolerauisse, deinde cum se tueri nequirent regionem reliquerunt.

Quæ animalia sedibus homines expulerint.

CAP. XXXVIII.

DE patriis sedibus quosdam Italiae populos incurasio murium agrestium expulit, atque in fugam compulit: quæ sanè sic segetes, & plantas tanquàm summa siccitas, aut teterrimum frigus, aliæque mala tempestas vastabat, radices succidens Medicam regionem etiam homines habitantes expulit murium multitudo sementes corrumpens. Autoriates Indi ranis inchoatis & imperfectis de celo lapsis in alium locum demigrare coacti sunt, & quandam nationem Libycam Nomadum cum alijs rebus felicem, tum lacte abundantem maximorum leonum magna multitudo de suis locis depulit.

De Cariæ & Lyciæ Pardalibus. CAP. XXXIX.

Lyciæ & Cariæ pardalis nec animosa est, neque valde valet saltu, nisi cum est vulnerata.

tum spiculis resistit neque ferro facile cedit.

De rhinocerote & quemadmodum pugnat
contra elephantum. CAP. XL.

Rhinocerotis figuram nimis valde frigidum
esset describere, cum permulti ex Græcis,
& Romanis qui illum viderunt, eius formam pla-
ne sciant: at enim vim & illius naturam actio-
num non alienum est exponere: quod in summa
nare cornu gerit, cuius mucro acutus existit: ex
eo nomen traxit, neque ipsum illud de robore con-
cedit ferro, quod quidem ipsum cum est contra ele-
phantum pugnaturus, saxis exacuit & limat:
cætera non ei paria cum elephanto: nam hic &
procerissimus est & fortissimus. Cornu igitur cu-
spidato elephanti crura subiens aluum discerpit
& lacerat, isque effuso sanguine decumbit. Pu-
gna eorum est de pastionibus, pro isque tuendis
multi mori dicuntur, ac si aluum non præoccupa-
rit rhinoceros, sed in aliam elephanti partem aber-
rarit: elephantinis dentibus distrahitur, ac tamen
si eius pellis ea existat firmitate ut ægrè iaculo pe-
netrari queat, tamen tam violentus est elephanti
impetus, ut eam traiciat.

De tauris Aethiopicis & quemadmodum
venantur. CAP. XLI.

Feri tauri Aethiopici si cum Græcorum bobus
conferantur, duplam habent magnitudinem,
ac velocitate corporis summè excellunt, tum ruf-
fis pil

fis pilis vestiuntur, tum cæsis oculis ornantur, & alias quemadmodum aures sic cornua mobilia habent. At enim in pugna ea ita animi feruore contendunt & erigunt, pugna ut nulla flecti queant. Eius tergora tanto robore sunt, ut nullis neque spiculis, neque telis penetrari possint, in equorum & bouum armenta & feras omnes inuadunt. Itaque pastores ad tuendum suum pecus occultas foveas in magnam altitudinem depressas machinantes moliuntur eis insidias, hi cum deciderunt acerbe ferunt, & atrocis animi excandescencia suffocantur. Apud Troglodytas iustis de causis eiusmodi bestie præstantissimæ existimantur: nam habent leonis vires, equi celeritatem, tauri robur, & ferri duritiem superant.

De gallinaceis & gallinis.

CAP. XLII.

M*Nasias dicit esse templum Iouis Herculis & huius coniugis quam canunt poetæ Iunonis filiam, & addit in templi claustris cicures aues permultas nutriri: nimirum gallos & gallinas, pascuntur enim & congregantur inter se mares cum maribus, foeminae cum foeminis, victusque eis ex publico præbetur, & sacrae aues habentur, gallinae quidem in septis Iunonis pascuntur: galli vero in Herculis. Euripus perennis & pura aqua fluit medius, foeminae nullæ ingrediuntur in septum Herculis: mares cum tempus est coeundi, præter-*

uolant Euripum coituri cum gallinis, deinde redeunt in septum suum perpurgate aqua dirimentigenera auum: ex eorum coitu oua nascuntur, quibus incubant matres, & pullos exclusos si mares sunt galli ad sua cubilia ducunt, & nutriunt. Si vero foemine extiterint, gallinae eas nutriunt.

Leo comedit carnes cameli.

CAP. XLIII.

CAmeli carnes à leonibus comedi solere testimonio est Herodotus, cum in Xerxis camelos, qui comeatum portarent, dicit leones inuasisse, & ex aliis animalibus nulla neque iumenta, neque homines attigisse.

De apibus chalcoidibus nuncupatis.

CAP. XLIII.

ANtenor in tractatione Creticarum rerum in Rocciorum urbem ait diuino quodam impulsu apum quæ vocarentur chalcoides examen accessisse, & defixis aculeis molestiam eis exhibuisse: illos earum impetum non sustinentes solum mutasse.

Quemadmodum aquila ab homine auxilium assecuta statim sibi benefacta retribuerit.

CAP. XLV.

Decem & sex viri frumentum in area baculis excutientes, vastissimis solis ardoribus cum ard

ardentissimè sitirent, vnum ex suis, vt aquam de proximo hauriret fonte, miserunt, is messoriam falcem in manibus habebat, & in humeris situlam gestabat, vbi verò ad fontem venit, aquilam offendit à serpente circumplicatam iam iam proximam vt strangularetur, in eam, vt sæpe solet, inuolauerat: veruntamen non suarum fraudum compos in ea ipsa expugnanda euaserat, neque illud Homericum pullis suis escam attulerat, at enim spiris illius circumuenta vicina erat ad pereundum: agricola, vel quòd non ignoraret, vel quòd auditione accepisset aquilam Iouis nunciam, & ministram esse, & item quòd egregiè teneret feram bestiam esse, falce serpentem ab aquila abscidit, & vinculis eam vnde effugere non poterat, exsoluit. Cùmque his obiter gestis reuertisset, atque hausta aqua vinum temperatum omnibus ministrasset, ij quidem avidissime bibere ingrediuntur: is autem qui aquam hausisset, iam post illos bibiturus erat, nam tum famulus non compotor erat, ad labra poculum cū admonisset, seruata aquila circum locum illum, etiam nunc versans, sic in poculum inuolauit, vt potio effunderetur, ille quòd grauiter sitiret, indignatus ait, hanc ne gratiam cum sis illa (nam auem recognoscebat) tuo conseruatori refers? Itàne Iouem gratiarum inspectorem & prefectum vereris. Cùm hæc elocutus se ad alios conuertisset, videt ex venenata potione palpitantes extremū spiritū efflari.

Serpens, ut conii cere licebat, suo veneno fontem imbuerat, itaque redemptionis præmium ei, qui se conseruasset aquila cum pari salute compensauit. hæc dicit Crates Pergamenus, & Stefichorus, in quodã poemate graui, & antiquo in vulgus haudquaquam peruulgato.

Autoris peroratio.

CAP. XLVI.

QUæ studium meum & cura & labor inuenire potuerunt de animalibus, & quæ inuenerunt probati viri & philosophi animalium vires periclitati, quantum potui disserui, non præteriens quæ noui, neque contempsi animalia rationis & vocis expertia, imò ingenitus amor sapientie me inflammauit ad eorum vires persequendas, nec ignoro quosdam qui acriter persequuntur studium pecunie & honorum meam industriam damnaturos, quam non contenderim similiter ad ambitionis studium. Cùm ego etiam potuissem supercilia attollere & inter aulicos cæseri & procedere ad magnas diuitias, at meus labor est de vulpibus, lacertis, scarabeis, serpentibus, & leonibus, & quid facit pardalis, & ut Ciconia in parentes pia, ut luscinia vocalis, ut elephanta philosophus, & genera piscium, gruuum peregrinationes, serpentum naturas, & cætera quæ hæc historia laboriose collecta habet obseruare pergo, neque desidero inter diuites numerari & censeri. Sed si poetæ sapientes & viri nature secreta videre & consi-
dera

derare valentes & historici experientia longissima prouecti animalium historiam se ipsis dignam existimarunt, ego inter eos quoquomodo me vnum numerari conor, & malo doctrina quadam excellere, quàm assequi decantatas ditissimorum diuitias. Sed de his nunc satis. Nec ignoro illud, quosdam non probaturos quòd singulorum animalium rationem non vno loco separatim tractauerim, sed intermiscuerim variè. Ego primùm mei iudicij non alieni sum seruus, deinde varietate lectionis lectorem allicere studens, & ex similibus fastidium fugiens velut pratum aut coronam pulchram ex multis coloribus existimaui oportere texere historiam. Iam verò si venatoribus vel vnum animal inuenire videtur prosperum quiddam: at tot animalium vestigia deprehendere, ego dico generosum quiddam, & quas natura animalibus dedit vires investigare. Quid ad hæc Cephali & Hippolyti & si quis alius in montibus exercitatus fuit ad capiendas feras, at non item ad capiendos pisces vt vel Metrodorus Byzantius, vel Leonides huius filius, vel Demonstratus, vel alij plerique periti piscandorum piscium & pictores, quos magno spiritu affecit, vel equus pulcherrimè pictus, vt Aglaophontem, vel hinnulus vt Apellem, vel buccula ficta vt Myronem, vel aliud quippiam. Quòd si vnus tot animalium mores, figuram, sapientiam, ingenium, iustitiam, moderationem, amorem in parentes & fi-

lios pietatem inuestigauit, & illustrauit, cur non
 hic admirandus? Iam verò illud non demonstrabo,
 quòd si animalium rationis expertium pietatem
 decantamus, hominum impietatem arguimus, quod
 in principio dixi, repetam. Si dixi quæ omnes, vel
 plurimi, non accusandus sum: animalia ipse alia fin-
 gere non potui: quæ verò noui permulta demonstra-
 ui. Adde quòd nonnulla quæ nullus alius expe-
 rientia edoctus dixi. Mihi amica veritas, cùm aliis
 in rebus, tum maximè in his. Vt verò hæc

scripsi, & quanto cum labore, &
 quàm illustri nominum & ver-
 borum compositione, nisi v-
 tar malis iudicibus,

lectores co-
 gnoscent.

FINIS.

ELEPHANTI
NOVA DESCRIPTIO,

AD REVERENDISSIMUM
GEORGIVM CARDINA-
LEM ARMAIGNACVM,

*AUTHORE PETRO GIL-
LIO ALBIENSE.*

*Hæc sunt quæ hoc libello
tractantur.*

Præfatio, vbi materiam statim aggreditur.	
De Elephantorum oculis.	cap. I
De Elephantis dentibus extra os prominentibus.	cap. 2
De eius interioribus dentibus.	cap. 3
De pede illius.	cap. 4
De Magnitudine.	cap. 5
De Elephantis Constantinopolis.	cap. 6
De marino Elephanto.	cap. 7
De Hippopotamo.	cap. 8
De Chamelopardali.	cap. 9
De cauda bouis Indici.	cap. 10
De Ichneumone & de muribus Arabicis, & Aegyptiacis.	cap. 11

ELEPHANTI NOVA

descriptio, missa ad Reuerendissimum
Cardinalem Armaignacum, ex
vrbe Berrhoëa Syriaca,

AVTHORE PETRO GILLIO.

B illis literis, quibus proximè summam
totius nostri itineris ab vrbe Bizantio
vsque ad Tephricem, Mediæ urbem, in-
de vsque ad Berrhoëam Syriacam tibi
breuiter designaui, nihil notabilius obseruaui,
quàm heri interitum elephanti, eiúsque sectionem:
quæ, quoniam tot per secula inaudita inusitataque
habetur, eam tibi informabo, sub aspectumque tuum
subijciam elephatum, quem ex Persia ad Regem do-
minus Aramotius, Regis legatus, peruenire cupie-
bat, iamque longo & difficili Mediæ, Mesopotamiæ,
Armenie itinere cõfecto, Tigri que atque Euphrate
traiectis, incolumem, simul cum rectore Indo in Sy-
riam, ineunte hyeme, perduxerat: qua exacta, quo-
niam frigore leditur, ad Regem properaturus erat:
sed interea interiit: quam ob causam, postea afferam,
quàm ostendero quid ex eo viuo perceperim, cum
ipse mihi ægotanti assidua in itinere spectacula
præberet,

præberet, vel promuscidis varijs & multiplicibus
 gestibus, vel admissione eorum, qui in eius dorso ses-
 sitare gloriarentur, vel colludere cuperent. Nam si-
 ue ob exquisitam mansuetudinem, siue ob ætatem
 (nondum enim quadriennium superasse dicebatur)
 semper ad ludicras luctationes paratus erat à no-
 stris sibi obiectas, à quibus, etiam imbecillioribus,
 interdum vinci se patiebatur: ac si quis nostrum,
 insertis in collum illius brachijs, cum eo luctaretur,
 ipsumque supplantaret, in terramque abijceret, ex-
 hilarescere & quasi ridere videbatur. Hilariter
 enim & facile patiebatur à suis concertatoribus
 corripì, nunc promuscidem, nunc dentes, nunc col-
 lum, nunc crura, quibus singulis, cum eos facile reij-
 cere potuisset: tamen se reijci, in latus impelli, sup-
 plantari, prosterni ita facile patiebatur, vt etiam si
 solo dorso ad terram adnicens, quatuor pedibus in
 cœlum erectis, supinus constitueretur: tamen nul-
 lius auxilio se facile invertebat, atque erigebat, a-
 lacriterque pugnans ludicras redintegrabat. Quis
 ex his Strabonem, cæterosque non rideret? scriben-
 tes, elephantorum venatores notare arbores, quibus
 elephanti accumbere solent, atque ex altera parte
 truncum rescindere, cui bestia inhæserit, eamque
 pariter cum arbore ruere: cumque resurgere ne-
 queat, propterea quòd crura continuum & infle-
 xum os habeant, ex arboribus desilientes illam ob-
 truncare. Quod commentitium deprehendi, nõ me-
 do ex

do ex antè dictis, sed etiam ex eius gressu, quo cum iter feci quindecim dierum, atque adeò ex eiusdem extincti sectione, id quod paulo infra ostendã, quàm adscripsero exigua quedam, quæ egrotans obseruare potui in eius itinere, quod passu gradario tantum conficit, quantum festinantes equi. Molliter incedit, ut sessor immobilis esse videatur, non solum rectorem ascendere tentantem crure flexo incuruatóque in gradum excipit, sed alios quoque assidere volentes à tergo rectoris. Primum ascendentem crure priore erecto excipit, reliquos crure posteriore similiter erecto. Ita enim crus inclinatur, ut ipsum flectat, tibiamque in gradum dispositam, etiam diu suspensam teneat, si quis cunctatur in ascensu: neque modò si rector iusserit, latere inclinato, & genu flexo excipit assensorem, sed etiam totum latus inclinatur & simul ad terram abijcit eiusdem lateris tibiam priorem & posteriorem, ut facilius, quæ rector voluerit, suscipiat. In itinere promuscidem gerit porrectam ad terram vsque, & nisi paululù eam incuruaret, reptantem humi traheret, aut pedibus calcaret, ipsam huc illuc circumfert, semper inquirens aliquid, quod edat, nunquam otiosam habet, nunc folia stringit, nunc herbas decerpit, quas ut fruticasas esse percipit, earum cacumina proboscide corripit, pede autem radicibus euellit, eo pedis impetu utens, quo agricola ligonis extirpat frutices; nunc à vicinis quippiam exposcit, & cum hæc desunt

desunt petras voluit, aut terram proijcit. Promuscide ita flexibilem habet, ut ea utatur supina, pro-
na, obliqua, ut modo infra ventrem, modo in latera
inflectat abigens muscas, modo reflectat sursum
versus, ut etiam supra caput erigat, petens, aut ac-
cipiens à rectore cibum, modo promuscide puluerē
colligat, eūque spergat in locum, quē muscæ vr-
gent. Capistro non regitur, neque freno, sed claua fer-
rea. Gubernator enim sedens in eius dorso, clauam
vncinatam præ se gerit, cuius mucrone frontem le-
uiter ferit, cuius metu etiam leuissimè tangentis,
omnia rectoris iussa obire solet: neque semper re-
ctor clauam manu tenere necesse habet, sed dunta-
xat ex elephanti fronte appendere. Is cū ad diuer-
soria venit, iamque videt rectorem descendisse, cla-
uam ex fronte pendentem, promuscide corripit, in
terrāmque leuiter abijcit: id quod in itinere, etiam
si rector descendat, & secedat abijcere non solet.
Promuscide bibit & spirat, sine ea nullum cibum
capere potest, quem ut extensa promuscide ceperit,
eam in os reflectit, eiusdemque extremam partem
pabulum tenentem intra os immittit, ut solent ho-
mines cochlear. Aquam ita haurit, ut promuscidē
impleat, deinde ipsam reflectit, intrāque os promus-
cidis extremam partem dabit, benè penitus, tum e-
tiam ex promuscide aquam in fauces respirans at-
trahit, & promuscidem, ut mamillam, sugit. Pro-
muscide spirat & respirat magno sonitu, & lon-
go, cūm

go, cùm dormit. Nam eius spiratio tandiu permanet, vt triginta vocabula proferre possis, totidemque à fine aspirationis ad initium respirationis repetere valeas. In respiratione tantum temporis ponit, quantum in spiratione: quæ vtraque cùm sit sonans, velut fistula quædam, tamen spiratio est sine percussione soni: at respiratione habet quasdam percussiones, velut fistula ad tactum foraminum. In luce versari gaudet, itaque candela ei apponitur de nocte. Quòd autem murem capitaliter odit, ideo qui præ sunt elephantis, feles habere solent in stabulis. Quàm iustum sit animal, cùm ex alijs illius actis deprehendi, tum ex eo, quod non semel vidi, cùm equi vicini auenam & fœnum edisset, postea ex sacco, quem fortè in angulo stabuli inuenit, promuscide auenam iterum & sæpius deportauit, equoque obiecit edendam: similiter fœnum sibi datum, promuscide comprehendens, equo obtulit, sensim gradens, ne equum tereretur, equique fœnum oblatum comedentis supra dorsum promuscidem posuit, ei blandiens. Postea verò quàm in Berrhoëa Syriaca, quam nunc Callep nominant, hyemasset, iam iamque ad Regem iter ingressurus esset, incidit in ægritudinẽ, quam alij dicebant contractam negligentia rectoris, alij animi angore, quòd rectoris negligentiam ægrè ferens, ipsius latus lesisset cornibus. Ex eo tempore visus mœstior, & cibi parum appetens: id quod

videns ipse, prædixi rectori, id animal esse ex illo genere, quod ex offensione rectorum suorum ægritudinem contrahere soleret, indeque sæpe mortem sequi: proinde eum, cui minas intentauerat, eiq; verbis lingue Indicæ iratus fuerat, & iam triduum non viderat, latus adiret ac consolaretur. Meam admonitionem rector, vt homo humanus erat, humaniter accipiens, elephantum extra urbem exhibendæ causa duxit, sed serò. iam enim morbus conceptus inualuerat, atque in stabulum ad vesperam, postquam reductus fuisset, grauius egrotare cœpit, pauloque post ea nocte magno strepitu totus cecidit in terram, iam iam moriturus. Per horam prostratus iacuit, magnis gemitibus dolorem testans, ac quàm mox, editis suspirijs mortiferis, extinctus est. Alij eum veneno interijisse suspicabantur. Sed nulla signa veneni neque in corde, neque in cæteris visceribus deprehendere potui. Postridie cum illius interitus nuntiatus esset mihi, iam pridem languenti, & tum valde fesso exitione & reditione à foro, vbi equos emeram ad profectiōem Hierosolymitanam, tardè ad eum accessi, non tam labore retardatus, quàm dolore non modo meo, quem priuatum ceperam ex tam humano comite peregrinationis nostre: sed etiam magis ex Aramontij legati vehementi angore, quo afficiebatur, cum eius interitu, tum maximè Regis ex inani expectatione, quam dolebat frustra Regi attulisse

tulisse, quæ in causa fuerunt, quamobrem ea obseruare non potuerim, quæ obseruanda erant in sectione tam inusitati animalis. Accersiti Syri, camelorum equorumque excoriandorum periti. Primum à genitalibus ad oris labrum inferius gladio pellem secuerunt, deinde vsque ad dorsum pellem subtraxerunt, crurum pellem ab imo ad summum secantes: mediam diripuerunt, iuncturis inferioribus supra pedem alligatis, gladio diuisis, vt plantam pedis cum pelle relinquerent, sed etiam plures iuncturas reliquerunt vnà cum pelle supra pedem: itaque scitè eum nudarunt, vt pellis omnium membrorum continua, & integra extracta sit. Cum dico omnium, intelligo etiam promuscidem, caudam, scorteam genitaliū vnà cum duobus dentibus extrà prominentibus in pelle relictis, quos execare à capitis ossibus, multis ictibus securis opus fuit. Pelle expulsâ, ventrem illius secuerunt. Primum extraxerunt intestina ingentia, & candidissima, & planè coloris eburnei, ita siuosa, vt aluos habere quatuor videretur, deinde viscera nudarunt. Splen longus erat quatuor pedes, largus dodrantem. iecur felle carens ex medio centro quoquo versus habebat pedem, atque eo plus, vbi sunt anguli obtusi: crassum erat septem digitos. Cor amplum pedem vnum, testes intus continet à laluum alligatos. Lingua eius lata non est, neque plana, sed vergens in formam

teretem, desinens in mucronem, pro tanti animalis portione, per pusilla, bene abdita, ut in eo viuente vix videre potuerim. Deinde crura à corpore abscissa sunt, eorumque ossa extracta candidissima, & planè eburnea omnia. Tum apertè vidi quàm mendaces illi sint, qui tradunt elephantorum crura carere articulis & iuncturis; cum singula duas iuncturas habeant, vnā supra pedem, qua pes adnectitur ossi tibiæ, inter quam & pedem multiplex iunctura multis ossibus compingitur, latis alijs super alia structis. Post hanc iuncturæ structuram sequebatur os tibiæ: deinde secunda iunctura genuum & poplitum, supra quam os femoris: denique omnia eius ossa eburnea, & tam candida, quàm ipsius dentes, quæ periti dicebant esse commoda ad ea, quæ ebore illustrari solent.

De elephantorum oculis. CAP. I.

OCuli elephanto minores, quàm pro corporis portione: similitudinem oculorum humanorum gerunt non modo figura: sed etiam affectu ipso. Humani enim & graues & moderati, ut sapientiam, iustitiam, moderationem, reliquasque animi dotes secundas ab homine præ se gerant. Fanta enim grauitas in oculis est, ut vel ipso nutu regem se animalium, atque adèò humanis sensibus vicinum, proximum profiteatur. Ignotos homines ad se accedentes leues, insolentes, petulan-

tes oculis internoſcere præ ſe fert à moderatis & grauibus, quos libentius intueri videtur.

De elephanti dentibus prominentibus extra os. CAP. II.

Dentes prominentes extra, non ex eodem offe, neque ex eo loco naſcuntur, quo interiores: ſed illorum radices aliquo intervallo diſtant à radicibus interiorum, atque exoriuntur ab offibus anterioribus frontis, at interiores ex capitis lateribus. Errant igitur qui ſcribunt eos dentes ex ore, atque ex maxilla ſuperiore prodire. Ex ore enim non prodeunt, ſed ex pelle eminente ſupra os, qua circundantur ad ſuas radices. Vidi eorum partem exciſam relictam intra capitis os cauam exorientem à fronte paulò infra radices promiſcidis: at maxille aliquo ſpatio ab eo loco diſtant, itaque potius cornua ſunt, quàm dentes. Errant enim, qui dicunt hos dentes vergere ad terram. Non enim ſurſum neque deorſum feruntur, ſed recti in anteriorem partem ſenſim in fine incuruati ſurſum verſus, vt linea à media dentis radice ad ſummum mucronem non excederet extra directionem plus digito, ſed in mucrone reſciſſi erant, itaque minus curui, & breuiores erant, longi ſeſquipedem, quorum ſingulorum perimenter in medio habebat pedem.

De eius dentibus interioribus. CAP. III.

DVos interiores habet dentes in singulis maxillis, quorum maior est perpetuum os, multis figuris distinctum, cuius superficies ad libellam plana est, longa septem digitos, lata tres digitos exasperata in decem velut gradus, seu pulvinos, canaliculis distinctos, serratos & exasperatos utrinque dentibus, velut vncinis ferrularum. Singuli autem canaliculi transversi huius superficiem secantes non modo à lateribus, sed etiam ab utrisque capitibus clauduntur puluinis. Alter dens intimus est, cuius superficies est plana, longa tres digitos, lata, totidem etiam exiguis canaliculis exasperata, in lateribus utriusque dentis singularum maxillarum apparent puluini, velut dentes respondentes puluinis positus in superficie, distincti strijs, velut natura unum dentem in decem formare condiscite. Dentes igitur maxillares habet octo contra Plinium, qui duntaxat elephanto intus quatuor dentes attribuit, id quod ipse planius perspicies ex duobus dentibus unius maxille, quos harum literarum tabellario ad te dedi.

De eius pede. CAP. IIII.

PLanta pedis prioris rotunda, quoquoersus habens diametrum pedis unius: at posterioris pedis longa pedem & digitum, larga vndecim digitos. in singulis pedibus anterioribus habet
 quinq

quinque ungulas inter se leuiter discretas, sed non eminentes extra rotundam pedis formam : & in parte interiori callus est loco ungulae quintae. Planta omnium pedum aequalis est ungulis, callosa non perpetuo callo, seu diuiso fissuris. Tenera est, & spinis penetrabilis. Ungularum singularum infera pars plana aequalisque est plantae plantae, larga tres digitos, longa quinque digitos, ungula alta tres digitos. Ungulae ei sunt datae partim contra asperum iter : nam cum planta sit tenera, pes adnititur ad terram unguiculis : partim ad radices extirpandas.

De eius magnitudine. CAP. V.

Quoniam viuum, ne mortuum quidem metiri recordatus sum, postea cum incidissem in eius pellem, extensam quidem, sed iam exiccatam & contractam in solario hospitis mei, atque in eius ossa ibidem iacentia, omnia mensus sum, ex quibus deprehenditur eius magnitudo. Pellis durissima, fusca, accedens ad colorem boum, qui vulgo bufali appellari solent, crassa medium digitum, lata nouem pedes & decem digitos : longa vero à radice caudae ad frontem tantundem, in qua dimentione complector colli pellem, largam quinque pedes. Collum breuius est quam latius, os vicinum pectori, quod oris porcini similitudinem aliquam gerit. Singulorum eorum pellis in

medio cruce larga duos pedes. Promuscidis pel-
 lis larga pedem vnum, & sex digitos à radi-
 ce dentium exteriorum ad nares longa quatuor
 pedes, & sex digitos: in extremitate, vbi nares
 exitum habent, crassa digitum vnum. Et differt
 pars inferior à superiore. Nam inferior extreni-
 tas, facta velut labrum, crassa est, larga quinque
 digitos, crassa digitum: at pars superior in mucro-
 nem desinit, & tres digitos longior existit, quàm
 inferior pars. Sensim desinit in mucronem, initio
 latum tres digitos, in extremo minimum digitum.
 Hac superiore parte aperire & tegere nares so-
 let, & eam incuruare, vt nos digitos solemus,
 cum aliquid capere volumus. Os cruris anterio-
 ris in femore longum duos pedes, cuius medium
 habet perimetrum dodrantalem. Eiusdem pars at-
 tingens genu, habet diametrum pedis, & quin-
 decim digitorum. Eiusdem cruris os tibiæ est lon-
 gum pedem, & dodrantem: cuius pars, quæ adne-
 ctitur iuncturæ, ad quam alligatur pes, habet pe-
 rimetrum pedis & quatuordecim digitorum:
 eius medium habet ambitum quindecim digitorum.
 Os cruris posterioris femorale longum duos pe-
 des & decem digitos. eius medium habet peri-
 metrum dodrantalem: huius ossis pars attingens
 iuncturam, qua alligatur ad tibiæ, est perime-
 tri pedalis & quatuordecim digitorum. Tibiæ
 os est duplex, vel potius vnum, partim ita con-
 iunct

iunctum vt in suis duobus capitibus sit idem: deinde diuisum ab vno capite ad caput alterum in duo ossa inter se distantia duos digitos, quorum vnum magnum, alterum paruum. Magni quidem perimenter in medio est dodrantalis: ac parui sesquidigitalis. Caudæ crassitudo iuxta radicem dodrantalis in medio septem digitorum: extrema cauda crassa quatuor digitos habet, setas longas tres digitos. Auris eius longa pedem vnum, lata pedem & decem digitos, qua tegit foramen aurium sic, vt si velit, ne ventus quidem, neque animalia ingredi queant. Aures mouet vt ventilabra: inferior auricula inferior non est digito: foramen auris implet pollex. Auris totius crassitudo non est crassior reliqua pelle, intelligo à radice ad medium: nam à medio ad extremum panno laneo crassior non est. Circa aurem pilos habet longos digitos tres. Eius caro rubra est, vt bufalorum & tenera, quam aliqui in India vsi carne elephantina, affirmabant bubula meliorem. Plura obseruare studentem non permisit ferocitas importuna Arabum eorum, qui statim vt execuerunt, extra urbem membratim distractum exportarunt, canibus lacerandum.

De elephantis Constantinopolis. CAP. VI.

Dvo elephantibus visuntur hodie Constantinopoli, quorum maiorem ita mensus sum, cuius perimenter transiens per medium ventrem

& dorsum, est quindecim pedum & semipedis.
 Eius altitudo est decem pedum & dodrantis: lon-
 gitud. ab oculo ad extremum tergum vndecim pe-
 dum & dodrantis vnus: ab oculo ad extremam
 promuscidem octo pedes, ab oculo ad summam
 frontem duo pedes & semipes: frons lata tres
 pedes, proboscis ab ore ad extremum longa sex pe-
 des, & tres digitos. Summa promuscis habet pe-
 rimetrum quatuor pedum & semipedis. Auris
 longa duos pedes & semipedem: tantundem lata
 est. Crus procerum quinque pedes, duos digitos.
 Cruris summi perimenter est quinque pedum, &
 semipedis: medijs cruris ambitus trium pedum &
 decem digitorum. Imi cruris supra pedem perime-
 ter trium pedum & trium digitorum. Pes est ro-
 tundus, cuius perimenter est quinque pedum. Pes
 habet quinque ungues, leuiter discretos, quorum
 quatuor ampli, singuli decem digitos, alti septem
 digitos. Cruris posterioris summi perimenter quin-
 que pedum, septem digitorum: imi trium pedum
 & semipedis. Cauda alta quinque pedes, cuius
 summæ perimenter cubitalis, mediæ pedalis: imæ
 caudæ ambitus semipedalis. Colli perimenter vn-
 decim pedum, quatuor digitorum est: ipsum col-
 lum longum duos pedes & dodrantem. Tibiæ an-
 teriores distant à posterioribus quatuor pedes.
 Dentis perimenter vnus pedis & quinque digito-
 rum. Elephātus glaber est, excipio: caudam extre-

mam, ubi pauci pili, & mentum, ubi rari pili: Cu-
te est dura & rugosa. discursus rugarum est cas-
cellatus & velut reticulatus. altior est non modò
cruribus anterioribus, sed parte dorſi anteriori,
quàm posteriori. Tibias habet teretes, sed antero-
res teretiores & rotundiores & ferè equali cras-
situdine: pedès que rotundos habet, & plantã pedis
planam: promuscidem sursum, deorsum, antè, post
obliquè flectit & porrigit, incuruat, cõtrahit: mo-
dò implicat in cornua, & intorquet varijs spiris:
nunc eam porrigit rectam, nunc obliquam retor-
quet, modò infra aluum inter tibiaſ iaculatur, te-
nentem herbarũ manipulum ad abigendas muscas,
modò sabulum aut puluerem colligit, deinde pro-
muscide erecta spargit supra dorsum ad muscas
abigendas. Depascitur herbas promuscide curua-
ta, eas decerpens (sic enim promuscidem extendit,
& contrahit, vt homo manum) neque eas solũ
excerpit herbas: sed etiam excerptas in manipu-
lum contrahit, vt facilius eas in os iniicere possit.
Post enim quàm herbas collegit, promuscide eas
huc illuc versat, quoad herbas longas contraxit in
manipulum. Cũ autè herbas non multũ longas
decerpſit, eas in os promuscide subducit, deinde os
mouet, vt dentibus interioribus mandat. Collum
non incuruat ad pascendum, sed extento collo, &
tam eminenti, quàm dorsum eminent: pastum ca-
pit promuscide, qua etiam bibit, ita vt intra nares
aquam

aquam sugēdo attrahat: deinde intra os abdit promuscidis plenę partem longiorem duobus pedibus quò minus aque decidat. Pastor elephantorum siue fœnum, siue frumentum det, vtrunque contrahit in manipulos rotundos. Frumentum quidem inuoluit in manipulum fœni rotundum, longum circiter dodrantem, latum ferè tantundem: eos siue manipulos, siue potius globos frumenti circumplicatos fœno projicit pastor in terram ante elephantum, quos elephantus, promuscide cõprehens, in os conijcit. Aduerti id, quod Aristoteles ante me aduerterat, crura posteriora flectere, more hominis, in anteriorem partem, contrà quàm equus, & bos flectentes in posteriorem. Bene vale ex vrbe Berrhoëa, emporio maximo totius ditionis Turcicę.

De elephanto marino.

CAP. VII.

CVM ex monte Sinæo in peninsula, quam efficiunt duo recessus Arabici sinus, vnus appellatus Aelaniticus ab Aelana vrbe, siue Ailaticus ab Aila vico posito in eius intima parte vsque ad hanc diem nomen retinēte apud Arabes, sine diphthongo ipsum pronuntiantes. Alter primò nominatus Hereopoliticus: deinde Arsinoticus, siue Cleopatricius, nunc vulgò Sues nuncupatus, cùm inquam ex monte Sinæo descendissem ad maris Rubri portum, à Grecis vocatum Raithon, ab Arabibus Eltor, ibique ferè mensẽ

expect

expectarem itineris comites, quibus cum tutò redirem in caſtrum Babylonie Aegyptie, quod vulgus iam appellat Cairum, multa & varia piſcium, à piſcibus interim maris longè diuerſa notaui: è quibus vnum duntaxat nunc afferam, quem à nonnullis Arabibus audiui appellari elephantum à dentibus extra os prominentibus, atque à tergore elephantino, cuiuſmodi multa tergora vidi, quæ mercatores Rhaitini vendere ſolent agreſtibus Arabibus, & monachis montis Sineï ad ſoleas calceorum validiſſima, & per diu durabilia, ſi illis vtantur ad ſicca loca. Nam madefacta citius conſumuntur: è quibus vnum perſpexi ea magnitudine, qua tergus exiſtit bubulum, craſſitudine digitali, colore fuſco. Emi eius dentes pedalis longitudinis, ſingulos ambitu complectentes ſex digitos, vt per te colliges ex his, quos ad te mitto.

De Hippopotamo.

CAP. VIII.

Hippopotamum, cuius corium ad te dedi, viuum non vidi, ſed Byzantiæ longè antè alterum videram, cuius circa medium tranſuerſum ventrem perimenter octo dodrantes complectebatur. Colli verò ambitus quinque dodrantes excedebat. Eius longitudo à cauda ad frontem ſex dodrantum erat & ſemiſſis frons patebat in latitudinem dodrantalem. tantundem ſpatij intercedebat inter aures. Oculi diſtabant inter ſe ſemipedem: nares exiſtebant ſupra roſtrum ſupinum in-

ter

ter se distantes palmum minorem: ubi rostrum dilatatur in latitudinem decem digitorum à rostro summo, unde eminebat os, usque ad frontem, longitudo erat sesquipedalis. Aures longæ erant sex digitos. Cauda producebatur in longitudinem quidem paulo plus dodrantem: in latitudinem vero trium digitorum. Eius extrema pars latior erat quam crassior, aliquot pilis hirsuta. Illius pes quatuor digitos habebat unguibus præditos longitudine trium digitorum, qui similitudinem gerebant testudinis. Tibia anterior in ima parte paulo supra pedem habebat perimetrum pedalem: tantundem longa erat. Veruntamen ventris ima à terra altior non erat semipede. Oris rictus hiatusque patebat in amplitudinem duorum pedum. Dorsum nigrum erat, ut venter subalbidus maculis distinguebatur. Corio tegebatur durissimo exasperatoque ad modum elephanti, idque cum est siccum: nam aqua perfusum efficitur molle & lubricum. Prope aures & in ventre pellis longè mollior. Animaduerti ex eius corio humoris guttas exire, velut videmus ex cortice cerasorum emanare succum lacrymosum. Oculis erat rotundis, ut nihil rotundius viderim, magnitudine non excedentibus oculos parvi vitelli, excepta parte ambiente, que valde alba erat. Supercilia pilis carebant, quorum eminentia erat alta tres digitos. In rostro aliquot pilos habebat,

sed

ſed graciles. In parte oris anteriore atque inferiore duo magni dentes ex utroque roſtri angulo prominebant, etiam ex ore clauſo, quos inter exiſtebant quatuor denticuli exigui. Item in parte ſupera & antiqua duo magni dentes erant, inter quos intercedebant longè minores quatuor dentes. Singulæ maxillæ armabantur ſeptem dentibus: roſtrum in quadrum redigebatur. Nam ferè ab imo ad ſummum eadem erat latitudine, qua frons, quæ patebat in nouem digitos. Riſtus quadratura ſita inter duos dentes angulares, quos dixi prominere extra os, intererat ſpatium ſemipedale. Ab Arabibus eius curatoribus percunctatus ſum, quam vocem edere ſoleret? Vnus reſpondit Equinam, alter, Mulinam. Verùm nationi vaſtræ nihil credens, illius aures paulo grauius vellere cœpi. Sed nullam vocẽ elicere potui. Arabesque ſemel & iterum, mercede propoſita, fruſtra ſolicitauit, vt illum cogereſt vocem aliquam emittere. Hoc vnum duntaxat adnotauit, eodem anhelãdi ſonitu reſpirare, quo bos ſolet. Edebat fœnũ & cætera quæ boues & equi edere ſolent. Eius caput ſimilitudinem gerebat bubuli capitis. Tardè gradiebatur, vt ſus perpinguis, quẽ referebat incubando. gaudebat verſari in loco humido. Muſiſimum erat, ſequẽ palpari patiebatur, oſque impunè aperiri à volentibus ſinebat. In Nilo captum eſſe aiebant. Ille verò, cuius corium ad te

mitto

mitto, captus fuerat in Damiatâ vrbe, quam Stephanus Tamiatîn per literam Taf, scribit, arbitrator quasi olim Tamiatîn, vnde hostium Tamiaticum, siue Tamiticum. Itaque longè errant, qui putant Damiatam esse Pelusium. Illud enim situm erat in vltimo Nili hostio, quod vidi propinquius Orienti esse, quàm Damiatam, vbi multa antiquitatis vestigia in hunc vsque diem extant. Iam verò huiusmodi animal à me informatum, sitne hippopotamus, an chæropotamus, an boopotamus, inquirendum est. Vt autem hippopotamus sit, ex dētibus & tergo duro videtur Herodoto, Aristoteli, Diodoro, Pausaniæ, Pînio tradentibus hippopotamum dentes habere exertos, vt apros, corioque esse adèò duro, vt ex eo pila missilia, & haste fiant. At ijsdem autoribus hippopotamus esse non videtur, qui addunt hippopotamū iubam habere vt equum, atque bifidos pedes, atque vngulas bubulas. At illud à nobis suprâ descriptum iuba caret, vngulas quadrifidas habet, nihil similitudinis gerentes vngularum bubularū. Quamobrem si tot autores recte scripserunt, alius est in Nilo hippopotamus ab hoc diuersus, neque enim à vero alienum esse videtur, Nilum tam fœcundum ferre hippopotamos, & chæropotamos, & boopotamos, vt India fert, non modò elephantos & tauros, sed etiam chærelephantos, & taurelaphos. Nam ex hominibus, mihi in multis rebus probatæ

fidei

fidei cognitis, intellexi in India & Aethiopia inueniri taurelaphos, quibus Indi vecturas factitare solent piperis, aliarumque rerum, atque ex ipsis lac mulgere, & butyrum ex eo facere, carnibusque ipsorum Indos vesci, taurelaphosque Indicos mansuescere, Aethiopicos cicurari non posse. Idem testabantur se vidisse, & comedissee chæreléphantos. Cosmas I. dopteutes eadem sentit, qui temporibus Iustini Imperatoris eruditè de India & Aethiopia scripsit, testatur se hippopotami Niliaci dentem vidisse ponderantem tredecim libras. Quod si fortasse tot & tanti à me commemorati scriptores errarunt, malè describentes hippopotamum. nam facilius in animali perraro errare potuerunt, quam Aristoteles in Delphino, omnibus maribus visitato, dum ipsum tradit non in summo rostro, sed in parte rostri prona habere os. Nisi in Nilo essent sues & boues fluuiatiles amphibia animalia, miror à nullo scriptore extante illa commemorata fuisse: sed autaxat hippopotamum & crocodilum, qui non modo scriptorum monumentis, sed etiam antiquis numismatibus, & colossis Nileis celebrantur: vt videre licet in numismatibus plerisque, etiam nunc extantibus, atque in Nilo Colosseo in hunc diem extante in Vaticani horti ædibus nuncupatis, Pulchri aspectus, vbi Nilus Colosseus in sua basi affabrè scalptos habet septem hippopotamos tales, quales habebat: quem

antè me dixi vidiſſe Byzantij ſine iuba, ſine ungulis bifidis: & tamen veriſimilius videtur verum hippopotamum Romæ in ſpectaculis frequenter inſculptum fuiſſe, quàm aut ſuem aut bouem, ſi huiusmodi unquam fluuiatiles fuerunt. Alexandria proficiſcens Byzantium, præter tergora elephanti marini & hippopotami dedi ad te mercatoribus Maſſilienſibus pellem Chamelopardaleos raram, & rege dignam, & caudam bouis Indici: quorum aſpectu, vt plenius fruare, ſubiungam, quales ſunt viuæ Chamelopardales, etiam quis uſus caudæ Indici bouis. Item iſdem dedi in caueis incluſos Ichneumonem, murèsque Arabicos & Aegyptios, quos, vt clarius perſpicias, addam quæ in ipſis adnotauit.

De chamelopardali, CAP. IX.

Giraphas, quas Græci & Latini vocant Chamelopardales, vidi in vrbe Caira tres, quarum vnã ita menſus ſum, Duo cornicula ex fronte eminebant circiter ſex digitos, in fronte media tuberculum exiſtebat, velut tertium cornu, altum circiter duos digitos. Oculis erat magnis, nigris, latis. Aures excedunt longitudinem dodrantalem. Collum longum ſeptem pedes: cùm caput extollit, ſexdecim pedes à terra effert. Illius longitudo à cauda ad capitis verticem eſt duodeviginti pedum. Tibiæ tam altæ poſteriores, quàm priores: at femora anteriora longè altio-

ra posterioribus. Nimirum dorsum à cauda ad summum capitis verticem, velut scala, velútque tectum carinatum attollitur: totum corpus grandibus maculis distinguitur, coloris ceruini obquadratis: sed in collo magis quàm in corpore, quoquo versus latis circiter dodrantem: at clausula macularum alba digito latior. Itaque totum corpus reticulatum est, neque tamen, vt pardalis maculas habet rotundas, sed aut obquadratas, aut oblongas. Infra genua maculosa non est, sed tota tibia alba. Pes bifidus, vt bubulus. Labrum superum longè eminent supra inferum. Cauda tenuis & exigua, in cacumine pilosa. Ruminat vt bos: edit fœnum, & cætera, quæ boues edere solent. Iubam habet, vt equus à dorso ad capitis verticem. In gradiendo claudicare videtur nunc dextris, nunc finistris non modò cruribus, sed etiam lateribus. Cùm ex terra cibum aut potum capere habet necesse, crura latissimè distendit priora. non enim, nisi latè diductis, longèque diuaricatis tibijs cibum ex terra capere potest.

De cauda bouis Indici.

CAPVT X.

INdicus bos ferus caudæ comam habet altissimam, subtilissimis pilis capillatam, ex qua Turci & Perse velut muscaria faciunt, quæ erecta ex summo capitis vertice, velut

triplicem pauones cristam iactant, aut ex equi collo appensam, totam caudæ comam gestant.

De ichneumone & de muribus Arabicis & Aegyptiacis. CAP. XI.

Quanta quidem cum Ponticorum, tum aliarum nationum sit varietas murium, ex meis literis, quas ad te anno superiore scripsi, animaduvertere potuisti: quanta verò Arabicorum, Aegyptiorumque, nunc non explicabo: duntaxat eorum, quos ad te mitto, attingam variam formam, inter quas primus est Ichneumon, quem murem Pharaonis, alij Aegyptiacum vulgò nominant, dimidio maior est, quam meles, sed longior, & pilis diuersus, longis, duris, colorem habentibus proprium, multis animalibus Europæis communem, quem declarare non possum. Cauda teres & longa est: rostrum suillum. Oculi acerrimi & viuacissimi. Aures semper erectæ. Hic ille est nobilis Ichneumon, qui crocodilum interficit, cum tamen mansuetus nihil mitius, nihil ludicrius: assiduis collusionibus gaudet, semper ad ludicra paratus, neque, ut cæteræ huiusmodi feræ, nunc tristis, nunc hilaris. Cum frigus nocturnum sentiebat, iuxta pectus meum dormiebat, quem dum recipere volebam, ibat ad pantheras, quæ eadem nati ex vrbe Caira Alexandriam uehebantur, interque pantherarum femora, nocturni frigoris fugiendi causa, se abdebat, ac ligatus eò cum penetrare

trare nequibat, se vt herinaceus in pilam contorquebat, capite abdito intra sua genitalia, quæ magno afflatu anhelandi incalfaciebat. Dum cibum capit, assiduè fremit, ringit, nihil eo volucrius, nihil animosius, vt maxima animalia inuadere audeat, vt equos, camelos, elephantos, serpentes maximos: vt nihil mirum sit, si inuadit crocodilum dormientem & oscitantem, verùm qua corporis figura, plenius cognosces ex eo, qui est sculptus in base colossi Niliaci, extantis in Vaticano horto, cauda erecta, & capite elato insidians crocodilo dormienti. Iam verò mures Arabicos captos in monte Sineo quinque attuli Alexandriam, è quibus vnum ita mensus sum, in pedibus posterioribus habentem tres digitos longos, pollicem, carentes unguibus, excipio vnum digitum: in pedibus anterioribus quatuor habet digitos. Pes posterior longus quatuor digitos, largus digitum vnum: cuius planta plana, vt ferè hominis, nigra pelle tecta carente pilis, anterior longus tres digitos, latus pollicem, simili pelle tectus. Fronte lata duos digitos, alta quatuor digitos. Flexum duntaxat habens iuxta pedem: à summa tibia ad talum nullam flexionem habet: at iuxta talum habet velut cubiti nodum, quo pes vertitur adco facile in tibia, vt nos solemus cubitum flectere in partem interiorem. Colore est subruffos, & planè vaccino. Alij sunt colore badio. Omnes à natura cauda

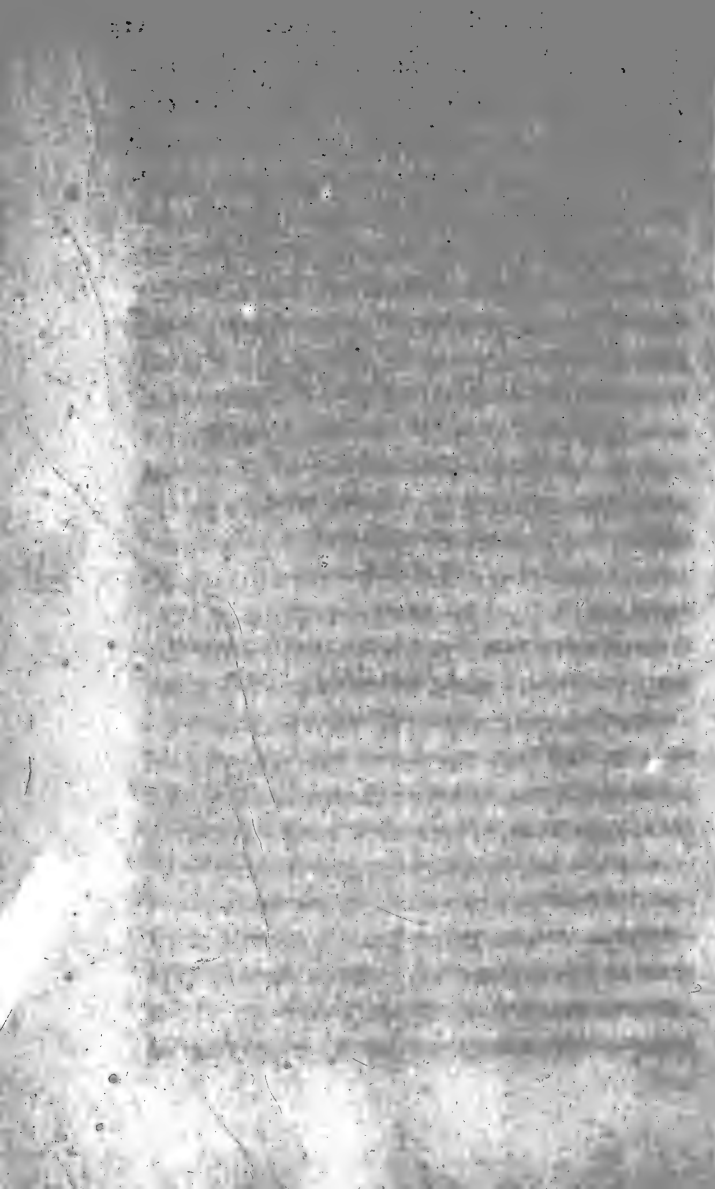
priuati sunt, vt illi, quos vulgus appellat, Cuniculos Indicos, gerentes potius murium similitudinem, quàm cuniculorum, licet magis edentium grunitum nefrendium porculorum, quàm murium. Vocem murinam omnes supradicti mures Arabici emittunt. Maiores sunt, quàm magni feles. De his Aristoteles exiliter loquitur. In Arabia, inquit, mures soricibus auctiores, quibus crura priora, vel palmi mensura: posteriora ad primum digiti nodum habentur. Aliud genus vidi in Armenia & Aegypto. Is, quem describo, longus est sex digitos, crura priora pellicaris longitudinis, vnguiculis prædita acutis quinque, quibus cibum capit, velut manibus: at crura posteriora longa septem digitos, similia cruribus ceruinis. Aures autem erigebantur in pollicarem altitudinem, similes leporinis. Pilo tegebatur supernè subruffo, infernè subalbo. Cauda longa sex digitos extrema pilosa. Dentes acutos habet, & in rostro pilos longos, vt mures & feles habet mystacas à muribus appellatas potius quàm vt vulgus Grammaticorum censet ἀπὸ τῶν μυῶν ἰσῆων. Vidi longè maiores, nempe longitudine palmi maioris. Inueniuntur pedalis longitudinis, & eò plus erecti, vt homines gradum pedibus posterioribus solis nitentes, saltantes. Cum gradum sistunt, etiam prioribus pedibus nituntur, celeriterque currunt. Aruales sunt, in scrobibus degunt. Adiungerem

huc

huc varia genera animalium, non modo terrestrium, cœlestium, verùm etiam aquatiliùm omnium: nisi hoc esset nimium spissum opus atque imperfectum, priusquam expeditis tot meis peregrinationibus valde impeditis nanciscar vacuum tempus & liberum in aliquo nido senectutis meæ, ubi collatis omnibus meis observationibus adnotatis iam per viginti quinque annos in Europa & Asia, possim aliquid noui afferre post infinita multorum commenta nata in cubiculis calidis, & in alta pluma, & foris piscatorijs & libris piscinarijs compilata. Bene vale.

*Ex Aegyptiaca
Alexan-
dria.*

FINIS.

DEMETRII
 CONSTANTINO-
 POLITANI DE
 Cura & medicina
 accipitrum.

PETRO GILLIO
 INTERPRETE.

Ad reuerendissimum, & Illustrissimum
D. Georgium Cardinalem
Armaignacum.

DEMETRII CON-
stantinopolitani, de cura
& medicina acci-
pitrum,

LIBER PRIMVS.

PETRO GILLIO INTERPRETE.

STVDIO tuo vt satisfaciam, Po-
tentissime Rex, quo vehementi es
ad educandos accipitres, curandós-
que illos: & dudum tibi cupis non-
nulla de curandi ratione conscribi,
per quam possis sacrarum auium saluti artem
quandam parare: ad hanc conscriptionem acces-
si, & singulis morbis suam medicinam adhibui,
subministrante natura, quæ hominî generi mul-
ta peperit beneficia, partim ex herbis multis &
varijs: partim ex lapidibus, salutarem vim possi-
dentibus, non pauci veteres sapientissimi viri, do-
mesticarum auium curationes scripserunt, eásque
confecerunt: alias diuina quadam inuentione, non-
nullas humana prudentia: alij studio ducti vel uti-
litatis, vel delectationis, vel vtriusque, diligenter
tradid

tradiderunt de curatione equorum, bouum, canum, mulorum, auium suauiter canentium, solam accipitrum educationem medicinamque, nescio quo pacto, præterierunt: præsertim cum hominibus non parum utilitatis delectationisque accipitres afferant. Perspicuum enim est rem esse nullam, quæ rectè peragi possit, nisi amore comite, hoc studium quod domini habent in sua animalia, excitetur ad illa curanda. Iam verò ex his, quæ sum ipse consecutus partim diuino instinctu, partim usu longo, conatus sum ad commoditatem sacrarum auium aliquid posteritati tradere. Quare prius loquutus de cura, aucupio, educatione, curatione, audacia, fortitudine, ingenio accipitrum, ad rem institutam pergam, atque singulis suam accommodabo curationis inscriptionem.

Qua ratione & quo tempore capiendi sunt accipitres.

Cum æstatem instare sentiunt ij, qui capere student accipitres, relictis domesticis sedibus in vertices montium profecti, omnem syluam perscrutantur, & ficta quadam arte voces patrum imitantes, naturam ementiri conantur. Vox verò venatorum, quæ similis voci auium videtur, in fraudem aues inducit hoc pacto, Corticem de ceraso arbore detractum, scitè in tenuem membranulam cum extenuarunt, & tanquam tenuem tunicam effecerunt, atque in illam inscruerunt

vuerunt calamum ad numeros temperatum, accu-
 rata lingua illud instrumentum tangunt, per quod
 ducto & reducto spiritu vehementiori, similem
 accipitrine voci videntur mittere vocem, pa-
 trumque artificiosè sonum imitari: pulli verò, qui
 per ætatem ignorant hominum insidias, atque insi-
 diarum euitatione, instrumenti voce allecti, per
 ramos arborum exiliunt ac gestiunt, patrumque
 vocibus ab aucupe effictis, dum flebile quiddam
 respondere conantur, se ipsos vel ex longinquo spa-
 tio aucupibus produnt. Nam venatores illorum vo-
 ce ducti propè accedunt, atque in exiguo quodam
 loco arboribus vacuo delecto, ut sine impedimen-
 to obiectam escam pulli videre possint, tugurium
 defigunt, quod satis sit ad virum vnum tegendum,
 in eoque multis folijs circummunito, ne aues insi-
 dias videant, delitefcunt: speculatoriam tamen fe-
 nestellam relinquunt, leuiter tectam, ut tempore
 opportuno prædam, sine impedimento videre pos-
 sint: ad tugurium alligatam gallinam cohortalem,
 aut columbam volare ac reuolare in tugurium fa-
 ciunt, ita ut auis videatur non arte illuc esse ad-
 ducta, sed habitare in eo loco: pulli efficta aucupis
 voce, & captiue auis clamore prouocati, repentè
 ex sylua prodeunt, ac opinantes auem moliri fu-
 gam, ex eo loco, vbi tenetur, in ipsam inuolant, &
 cum præda facilè unguibus correpta in syluam re-
 uolare conantes, occulto captæ auis vinculo reti-
 nentur

nentur. Cui interea dum reluctantur, auceps per
 speculam porrecta manu, ipsos pedibus subtrahit,
 ac mox capit, quos quibusdam fascijs & pannicu-
 lis, postquam totos, excepto naturali exitu excre-
 mentorum, sic inuoluit, vt infantes pueros solent
 matres, humi deponit, triduúmque, aut quatri-
 duum eos ita ligatos sinit, post fascijs exolutos,
 docet primùm perticæ insistere. Quòd si fortè
 hæc ratio insidiandi nihil profuerit, alteram ma-
 chinationem moliuntur ad eos capiendos. Pri-
 mùm cursus, per quos pullis patres escam fe-
 runt, obseruant, ac diligenter obsident, vt patri-
 bus pullos priuent, patrésque captos & ligatos
 toto die fame affligunt: postridie sub dio, eos ad
 tugurium alligant, & solita instrumenti voce
 appellant. Tum pulli fame pressi, & ficta voce
 deliniti, celeri volatu ex altera arbore in alteram
 commeant: ac cum patres vinc-tos vident abunda-
 re carnibus, quas permultas illis venatores præbe-
 re solent, repentè in eas inuolant, & simul capiun-
 tur: patres verò dimittunt. Eorum enim coguntur
 misereri homines propter futuram prolem. Noui
 nonnullos aucupes, qui supinos in terrã abijciunt,
 & molli fœno totum corpus suum occultant, ex-
 ceptis oculis, vt venientem videant accipitrẽ, tum
 sinistra manu, & ea similiter tectã, columbã, aut
 alterã auẽ tenent, quam sensim sic mouent, vt ea
 similis volaturæ esse videatur, tum instrumenti
 eiusmo

eiusmodi, quale antè dixi, sono vtētes, insidias moliantur: Tū tectam præterea dextrā habēt paratam ad capiendū venientē accipitrem, quē captū, prædictu fascijs inuolutū, in tuguriū reponut. Alij item auē humi ligatā et lōgissimo tenuiq; funiculo tractā pedibus sensim mouētes ipsam volare permittūt: virgas etiā per circuitū explicāt, visci plenas, quibus capiuntur accipitres, post oleo calido viscum adherescentē eximut. Hæc capiēdi ratio ledit accipitrē. Nā cū effugere cōtendit, dilaceratur impetu suo. Itaq; sæpe fractis alis ad venationē inutilis redditur. Alij ad summas arbores retia appēdit, colūbāq; in medio, aut gallinā apponit, atq; in hūc modū accipitres capiūt. Est hoc aucupādi genus periculosū. Sæpe enim ipsi accipitres cadūt & cōsumuntur. Sunt qui lōgas arboribus scālas applicet, et ita ex nido pullos capiāt, nō sine periculo. Nā propter tenerū corpus, accipitres faciliē leduntur. Mala est igitur eiusmodi aucupādi ratio, præsertim cū etiā molestū sit seruare paruulū accipitrē, stēbilitē dies noctēsq; vociferantē. Hæ sunt cōtra accipitrē inuentæ machinæ, quas sufficere arbitror.

De eligendo accipitre.

Qui bonum eligere accipitrē cupit, iuuenē primū querat oportet, deinde Ophiocephalum appellatū. Sūt enim nonnulli capite paruo, serpentini capitis similitudinē gerente. hoc est æquabiliter in extremas partes porrecto & lato. Sūt etiā alij longi: sed meliores rotundi

& quadrati, quorum nares nigrae, caput paruum, summus capitis vertex, ut aquilarum, planus, lingua omnino nigra, in cauda tredecim aut quatuordecim pennae, squamae in digitis, similes squamis Cyprini piscis: ad radices calcariū nota quaedam. Citrinus color in accipitre ne sit valde candidus: nam ostendit accipitrem non longaeuum fore. Qui lingua sunt partim alba, partim nigra, secundae bonitatis ferunt. Qui alba omnino, improbandi sunt: ille verò, qui œlephoros appellatur, colore oleaceo, est brevis vitae.

De discrimine accipitrum.

Multa sunt genera accipitrum, alij celeres ad venandum, columbis & palumbis infestissimi. Hi aues minores capiunt. Alij ad volandū pigerrimi, & adeò tardi, ut velint ab alijs nutriri. In ranis insidiantur. Nonnulli venandi societatem cum hominibus coeunt, & alaude & hirundinibus hostes sunt, quos aliquis cognatos Terei dicere possit. Maximè hebetes oculos habent, sed se curare norunt succo lactucae agrestis.

Si velis emere accipitrem, quibus signis cognoscatur, utrum sanus sit, an egrotus.

Columbam vino odorato & veteri aspersam cum lasere praebeto accipitri edendam, tum mox cognosces, sanus sit, necne. Si sit enim egrotus, illam non attinget: vel eundem humi deponito

ponito, non procul à pedibus tuis, extollito manum tuam altè quantum potes, eúmque carnibus appellato. Si confestim venerit in manum, scito sanum esse: sin minus, egrotare. Ne igitur hunc emeris. Vel sumito ex fabri officina ferri ramentum, idque bene tritum ex carne detur accipitri edendum, si ipsum deuorauit, sanus est: sin minus, egrotat. Sed si cum sanguine illud expuit, signum est eius viscera malè affecta esse. Ac si acciderit, ubi ferri scobem sumpserit, vt eius ossa & articuli sonent, signum illud tibi sit debilia esse eius interiora. Vel sumito ouillum pulmonem calidum, accipitri que præbeto. Si confestim nullam sentit molestiam, sana eius interiora existimato: sin laborat, & concoctione affligitur, scito egrotum esse, postridiè que grauius habiturum, itaque emendus non est. Quòd si tuus est, istum accommodato remedio curabis.

De aucupio, educatione, & cicuratione accipitrum.

Aucupandi accipitres paruulos, & nondum ex nido prodeuntes, tempus incipit pridie Cal. Iunij: desinit in fine Iunij. Verùm aucupandi eos qui cum patribus iam venantur, tempus est vsque ad Augustum. Captos in obscuram domum includi conuenit, ubi in pertica quietè insistant, ac paucis post diebus leniter manu gestandi, & stante quidem Oriente, & Occidente sole, horisque

altioribus. Nam si in cœlo calido multum gestentur, tum ex calore solis, tum ex venatoris manu, pulmonis inflammatione flagrantes, celeriter consumuntur: cum item in feruore solis aucupantur, citò defessi pereunt. Loro ligandi sunt, quod quindecim longitudine digitorum sit, & colore nigro, non rubro, ne aquilis rapinæ causam det coloris rubor. Nam accipitres cum rubro loro volantes, celeriter ab aquilis capiuntur, lorum rubrum procul visum existimantibus carnes esse. Nec item illud ignorandum ut in summo pugno sinistra manus gestandi sint, & non in extrema manu, aut magno digito insistere permittendi, ne cum in prædam emittuntur, debilius ex manu expulsi ferantur. Iam verò suavi manuum contrectatione, & verborum blanditijs multum mansuescere solent, cum sint animantes, quæ sensibus & ratione quadam vigeant, neque memoriæ sint expertes. Morem, quo semel imbuti sunt, ad mortem usque semper seruant. Et quoniam fumo offenduntur, prope ignem, aut lucernam versari non debent. In tenebris lux illis representata, animos eorum agrestes mansuefacere solet. Lignum, in quo insistent, ne valde crassum sit, neue nimis tenue, aut inæquale: sed tantum quantum pedibus complectantur, ut posteriores possint ungue accommodare ad flexum inferiorum. Vinculum,

quo ad perticam ligantur, laxius sit, vt & volare, & reuolare in perticam possint. Nam nimium strictum vinculum ex accipitrum volatibus inuersum, dum illorum volatum inhibet, ad perticam alliduntur & distrahuntur. Supponendum perticæ velum est, ne circa perticam volare nitentes, inuertantur & distorqueantur. Inter vincula, quibus ad perticam alligantur, sit intercapedo vigintiquinque digitorum. Quod si præter hanc mensuram propius inter se collocentur, unguibus inter se contendentes, alteri alteros interficiunt. Vbi semel ad venandum assuefacti sunt, prædàmque gustarunt, si esuriant, ne suo quidem generi parcunt. Cibus horis matutinis, isque recens dandus, sed quotidie mutandus. Idem continuatus fastidium affert: at mutatus & diuersus appetitum excitat. Quod enim iucundè sumitur, facile etiam concoquitur. Tribus aut quatuor diebus lauandi aqua, vel fontium vel perennium fluuiorum, à sordibus vt purgentur alæ, vt celerius etiam volent: ac paucis interpositis diebus, de solito cibo aliquid minuendum. Assuescendi vocantibus parère. Ex manu alicuius propè stantis primùm docendi saltare in alterius vocantis manum, in qua carnes sint. Cùm hoc satis didicerunt, funiculo pertenui vigintiquinque pedes longo, in quo alligatus sit circulus ferreus, accipiter ligandus: deinde

alterum funiculi caput vnà cum accipitre emit-
tendum, tum sinistra manu pellibus munita alte-
rum caput funiculi: & simul caro tenenda, tum
accipitri cibus ostendendus, tum vociferatione
sibilis, exhortationibus euocandus; ita enim dili-
genter edoctus, tanquam extenso quodam funi-
culo, ad aucupem discet rectum volatum face-
re: neque, si ad pristinam libertatem redire vo-
let, poterit, retentus funiculo, per quem circu-
lus collabens vnà cum accipitris volatu, vel no-
lentem reducit in aucupis manum, ad quem cum
accessit, & carne sese explere cupit, permitta-
tur quidem gustare bis, aut ter, vt iterum cibi re-
cordetur: deinde ex eius unguibus caro scitè
subtrahatur, ne pedes, aut ungues suos, vel ve-
natoris manum lædat, dum cibum detrahare co-
natur. Sed hoc aucupandi genus perniciosum: nam
funiculum trahens cum celeri volatu ad aucu-
pem defertur, vel lapidibus terra eminentibus,
vel herbis retinetur, & detrahitur ex cursu, &
ad solū alliditur & cōsumitur. Iam cum longa cō-
suetudine vocati parere assuetus est, & naturalis
libertatis penitus oblitus, tū vinculo liber assuefa-
ciendus vocanti parere & celeriter venire. Est
etiā optimū, vt qui ipsum venari docent, primū
in paruas aues immittāt, vt graculos, vt cornices,
vt ūs similes. Ex paruis enim collecta audacia, con-
tra maiores audacius proficiscetur.

Quomodo dirigendi & docendi venari, &
qua ratione accipitribus venanti-
bus auxiliari oportet.

ANtequàm ad venationem ex eas, duos ferè
dies accipiter semper gestādus. Primo die
parum pascendus: altero, propter pituitam, quam
habet intra se collectam, exiguo cibo nucis ponti-
cæ non excedente magnitudinem alendus: nocte
insequente somnus minimè perturbatus accipitri
capiendus: postridie ante exortum solis, implorato
prius diuino auxilio, prompto animo proficiscere
ad bellum auium, & paulum progressus extra
portam, postquam lorum, quo accipiter ligatus te-
netur, in vnum coëgeris, atq; occultaueris, tegu-
mento sinistrae manus quoquouersus specularè
auium lapsus, atque vbi ad insidias aptum locum
inueneris, dextram manum, in qua insidet acci-
piter, prætensa furacibus & dolosis oculis diligen-
ter intuens, & simulans te aliò spectare, sensim
& cautè ad aues pergito, ad quas appropinquans,
cursu facto, eas excitato, & vehementi conten-
tione ex manu amissum accipitrem, magna voce
ad inuadendas confidenter hostiles aues hortator.
Hæc vbi feceris, tum tu quoque perceleriter sub-
sequitor, & propius factus, priusquam quid-
quam graue patiatur, accipitri auxilium feras:
Illum enim solum, & tuo auxilio nudum si aues
videant, quæ sunt eiusdem generis, cuius est illa,

que ab accipitre tenetur, opprimunt. Gruu grues, anseri anseres auxiliantur. Hæc enim duo genera maximè inter se congregari solent. Neq; solum vicinæ contra accipitrem proficiscuntur, sed etiam multo interuallo distantibus magno studio auxiliari properant, accipitrem circundantes discernunt, eiusque alas obterunt, rostrorumque percussu eripiunt auem captiuam, aut cum ipsa simul accipitrè perdunt: venator sensim progressus prope accipitrem, dispergit gregem auium, captamque ab accipitre comprehendit, atque humi sedens, sensim altero pede pinnas caudæ accipitris allenat, ne acies ipsarum frangatur, quas natura dedit, vt tanquam gubernaculis his vtatur ad æreos cursus eò dirigendos, quò volare intendit: deinde districto gladio, quem ad sinistrum latus appensum habet, ad cædem auium: auis captæ gulam incidit, ac profluentem sanguinem calidum accipitri præbet bibendum, edendamque carnem ex collo, tum ex cerebro, corde, hepate, ventre: deinde accipitri carnem subtrahito, & subtractam scitè occultato, ne fraudem sentiat accipiter, illumque ita ad alterius prædæ impetum comparato, vt ne exaturatus alteram prædā negligat, ad quam inuitabitur, & memor efficietur, si eius pedes respergatur sanguine auis captæ. Valet memoria & cōmodè scit vt occurrentibus. Contumeliã ab adulatione internoscit, vbi ter. aut quater ad venandū emissus sit, ne amplius emittatur, etiã si

magno studio euolare cupiat, ne nimium defatigatus
 vnius diei labore, in multos dies inutilis reduatur.
 Requite quidem reficitur, at improbo & nimium as-
 siduo labore in morbum incidit. Iam interdum euenit
 ut à præda aberret, propter multa, quæ occurrere
 solent, ut si interea, dum auem insequitur, repetè a qui-
 lam videat, & metu potèntioris, immemor prædæ,
 seipsum seruare, quàm prædã capere malit, aut se-
 pe sine arte è manu emissus, illius renibus repente
 lesis prædã non assequatur: interdum etiam lori vin-
 culo implicatus aberrat à præda. Prætereo permul-
 ta alia fortuito accidètia, quæ illi sæpe impediunt,
 quominus prædã cõsequatur, quæ breui tẽpore stu-
 diosos experiètia docebit. Cum igitur intra diẽ vnũ
 aut alterũ receperis accipitrẽ, pectori tuo admotus
 verborũ blanditijs demulcetor, & tanquã ad gene-
 rosam auẽ, in pugnaq; primas obrinentẽ, cum alia
 verba facito, tu illa quod mali cuiusdã demonis nõ
 insidijs nõ sit adeptus victoriã. laudẽ enim et vitupe-
 rationẽ intelligit, hominũq; volũtates ex gestibus
 percipit, ut alibi demonstrabitur, cum physicis ratio-
 nibus accipitrũ rationes exponemus. Quod si ne-
 cessitate magis quàm voluntate ad volandum se-
 gnior videatur, propter susceptos prius labores,
 satiandus est & quieti tradendus, & domum re-
 latus, ea ratione curandus, quam post explicabo.
 Iam si in arboribus desideat, indignatus ob præ-
 dã amissam, supra dicta arte renocandus est. Ac si

fortè ad audiendum tardior sit, vel propter naturam acerbam & contumacem ad obediendum, vel propter prædam amissam, vel contumeliam ab aucupe acceptam. His enim ita sæpe indignatur, vt ad multam diem in arbore resideat, aucupem quidem intuens gestantem carnes, neque tamen ad ipsum reuertens, tum alligata prius carne ad alterum caput tenuis funiculi, & ad eiusdem funiculi alterũ caput, alligato saxo aut ligno, quod accipiter trahens carnem excutere non possit, oportet venatorem secedere. ita enim fiet, vt cum venatorem non adesse videbit, inuolet in carnes & recipiatur. Si hanc nature malitiam iterum retineat, relegandus est ad nouam sobolem procreandam. Præstat eius sobolem expectare, quàm ipso malo vt ad venationem, molestiæ, non delectationis causam præbenti. Multa dixi de aucupio accipitrum, restat iam exponam curandi rationes, vnde singuli morbi, quibus accipitres laborant, gignantur, & qua ratione curentur.

Ad accipitrem, qui sit difficulter reuocatus.

Misodulon herbam siue aridam, siue siccam, bene tusam cribro cernito, & Cumini, tantundem similiter tritum & cribratum, melle optimo temperata per biduum dato accipitri: aut sumito agriostaphidos albegrana quindecim: aloë, laseris singular ütreis siliquas: gixomeni granula decem

decem: oui album liquorem: vini, quàm optimi, quod satus sit: spumam nitri albi, mediam partem, mellis exiguam, omnia rectè contrita liquidis permisceto, hisque accipitrem linito.

Si accipiter magna alarum distractione euolare contendit.

Accipitrem alarum & membrorum contentione euolare cupientem, tegumento velatum ducito in paruum balneum, & nunquam fugiet: ac si ferus esse perseueret, illum tectum ducito in fabri officinam ferrarij, suspensumque mansuefieri sinito ab strepitu fabrili.

Contra eiulatum.

Eiulantem & sibilis strepentem antè, quàm sedem capiat, trito allio, quod sumptum sit ex sulco, allines, dicens illius eiulatu, Te allino: aut sumes vespertilionem, eamque prius depastam pedicularie herbe tria grana edendam accipitri præbeto: post illam alligato ad perticam. Si celeriter nõ concoquit, eiulabit quidem duos dies, sed amplius non eiulabit.

Ad accipitrem incitandum ad aucupium, qui aucupandi studio non tenetur.

Gallinam vernaculam occidito, sanguinem quoque folio exceptum & congelatum dato accipitri edendum, cum es exiturus ad venandum, & ita cupidus & promptus fiet ad venandum.

Quomodo post venationem accipitres recipiendi, nutriendi, & in quas caueas includendi.

Postquam aues, quæ peregrinationibus vtuntur, non apparent, vt sunt anseres, vt anates, vt grues, vt alie: tum venator gestans accipitrẽ, quotidie exeat ad aucupium coruorum, cornicum, aliarumq; auium peregrinationem ignorantium. Hoc aucupio obiter vtitor à Calendis Maij, vsq; dum accipiter claudendus sit, tum includito in caueam amplam, quæ ad solis ortum habeat fenestellam, neque vitro, sed virgis circumsepiatur, vt & luminis habeat, quod satis sit, & tutò accipitrem custodiat. Nam vitrũ citò rumpit, circunvolitans, ludens, impetum faciens, tanquam homo nocens in carcerem cõditus, ex vinculis erumpit: sic accipiter euadit, aut vitri fragmento, quasi gladio læsus, corrumpitur. In media cauea sit lignum transuersum, vbi sedeat accipiter, neq; vnquã in ligneo vase desit aqua, quotidie mutata, neq; vas sit profundum, neque omnino patulum, sed latũ, & mediocriter concauum, ne accipitris lauandis pectus lædat, nèue distorqueat pinnas natas: quales enim diriguntur, tales perpetuò manent. Carnẽ calidam, aut pridie occisam in cauea edat: interdum caro suilla præbeatur: dentur etiam interdum columbæ, aut mures, aut catuli, quos aliqui exponere solent, pellẽmque serpentis minutatim concisam,

carnib

carnibus immistam : ea enim ad mutandas pinnas maximè prodest : vel testudinem ex siccis locis captam, testa nudam, supinam accipitri præbeto. Huius carnis succus mirificè facit ad celerè mutationem pinnarum totius corporis, vt quidam imperiti faciunt. Pinnarum vulsura affligendus : sed potius naturaliter curandus molli & delicata ratione, quæ sine dolore pinnas mutet : solas caudæ, quæ effractæ sunt, sensim vellito, & eas quidem necessitate adductus, & vide ne cum cruore vellas. Nam si cruentæ euelluntur, postea distortæ & cruentæ renascuntur. Illum semper miti ratione habeto, ne multo labore post exitum ex cauea egeat ad cicurationem : vno, aut altero die de manu tua cibum capiat, alijs diebus in pertica carnem ligato, vt illinc cibum capiat, non ex terra, ne sordibus ledatur : ita habitus permanebit mansuetus. Post exitum ex cauea : eget multo labore, vt dirigatur. Nam è cauea receptus eo modo, quo à principio captus, erudiendus & mansuefaciendus amissis pinnis. Cauda magna renascitur primo anno, tenuior secundo : alijs deinceps annis eandem caudæ retinebit formam, non auctam, neque diminutam.

Quo remedio pinnæ celeriter
mutantur.

SI inclusus accipiter non celeriter pinnas mutat, vt ere eiusmodi viuendi ratione. Primum edat

edat, quæ diximus, deinde per dies septem ex vitium sarmento cinerem purum, hoc est, ex nulla alia materia factum, cum aqua commistum, accipitri apponito. Sunt accipitrum curatores nonnulli, qui marinam aquam accipitribus inclusis apponunt: aut si marinæ facultas non est, salem in aquam adiiciunt: ita quouis modo (vt dictum est) cinere apposito, vel ex portione, vel ex lauatione, laxatur corpus accipitris, vt pinnas celeriter mutet. Bibens hanc cineream aquam, nunquam calculis laborabit. Postquam pinnas mutauerit, aquam puram, vt prius, reponito. Sunt nonnulli, qui agni casti semen contritum, aqua dulci dilutum, percolatum columbæ bibendum præbeant, ipsamque pernoctare sinant, postero die accipitri edendam dent. Alij verò lacertam viridem in nouam ollam, in qua ferueat aqua, addunt, deinde mortario contusam, cum sua decoctione, adiecta etiam altera aqua tepida inijciunt in peluim, in quam demersus & lotus accipiter, velociter pinnas abijcit. Vel opobalsamum cum carne eidem edendum præbent, aut pullos hirundinum.

Aliud.

Lacertam minutatim concisam, ne vnguis accipiter capiat, sed ore: nam si lacertæ caro in accipitrem, velut lac quoddam miserit, damnum adfert, & pedem in partem intericrem constringit: itaque minutatim occidito, ne ipsam

vinguibus possit capere.

De moderatione & mensura cibi.

EDat accipiter ex trutina ouille carnis dextantem, caprinæ dodrantē, hircinæ dextantem, ceruinæ bessēm, leporinæ quincuncem, suille selibram, nefrendis sextuncem, catelli bessēm, bubulæ selibram: auium verò, ut gruū, ut anseri: ut turdorum, passerum carnibus satiandus, neque remouendus, priusquam vnà cum carnibus ossa, pilos, plumas comederit. Cui si quis alium cibum apponit, priusquam illa deuorarit, valde illum ledit. Vires enim eius debilitat, appetitum tollit. Caro vnà cum ossibus & pilis comesta valde utilis. Nam stomachi pituitam exsiccat & concoquit, & accipitrem contra graues morbos tuetur.

Quota hora pascendus.

HOra quarta post gestationem pascendus: deinde ad solitam perticam tandiu ligatus tenendus, dum concoxerit: infra perticam velum appendendum. Pertica autem sit tiliacea, equalis, non valde crassa, neque rursus valde tenuis. Si nō concoquit, maluam domesticam, teneram cum carne commistam edat, adiuuabitur: sed multò magis is, qui suas pinnas corrodit. Hiberno tempore priusquam accedas ad aucupandum, ipsi dabis silen, appellatum geoponomum, & aloën pro magnitudine accipitris. Si magnus est, præbeto ad magnitudinem fabæ, si non magnus, dandum, quod sit ciceris

ciceris magnitudine. Est item purgandus, aut mure, aut bono oleo, aut melle.

A quibus cibis abstinere debet, & quam ob causam.

NUllius animalis malè olentem carnem accipitri dederis. Pestilentem enim morbū concipit, & calculos gignit, interiora putrefacit, & citò perdit accipitrem: neque item caro cum sale danda. Sal enim in stomacho liquatus, extinguit spiritum accipitris: rursus absque carne datus, viscera consumit. Adeps cuiusvis animalis alienus à cibo accipitrum. Vim enim concoctionis dissolvit, & naturam stomachi corrumpit. Oleum datum cum sale inimicum accipitri.

Qui cibus cōmodus, & quo tempore dandus.

Non omnis caro omni tempore confert. Sui latum danda, cum extenuatus est: nam illa perpinguem efficit. Danda autem hyeme, cum frigore est facta tenerior: sed bubula rarò. hæc ad purgandum auxilio est. Detur autem bis aut ter in mense caprina: ouilla omni tempore conuenit. Esus calidorum semper est commodus. Pulli columbini tum hyeme, tum æstate accipitrum victui accommodati: sed caro coruorum, aut cornicum nunquam prodest, potius nocet: at caro anserina optima.

Amisissis veteribus plumis, vt nouæ celeriter nascantur.

PInnarum coliculos vrsina axungia inungito
& celeriter pinnae nascentur.

Vt celeriter crescant.

RVbi radicibus cum vino contusis foueto fo-
ramina, unde pinnae veteres ceciderunt, &
celeri incremento augebuntur.

Quæ purgatio danda viginti diebus, ante
quàm includatur accipiter.

Viginti diebus, antequàm accipiter intra ca-
ueam claudatur, oui vitellum, mellis exi-
guum, rosacei tantundē in vinum cōmista, adiectis
tribus partibus recentis carnis comedēda accipitri
quotidie præbeto. Tum tribus aut quatuor diebus,
paulò antequàm includatur, ouillū cerebriū, quod
calidū adhuc sit, quotidie accipitri edendū dato.

Ad excæcationem pinnarum.

Postquàm acicula sedē cæcæ pinnae aperueris
spargito olei & butyri æquales portiones.
Qui cibi idonei accipitribus.

Carnes recētes comedāt accipitres: sed sicu-
bi inopia cogātur edere minus recētes, duo-
bus diebus edāt, tertio abstineāt. Calculos enim pro-
creāt, & cuiusq; morbi pestilentis causam afferūt.
Sit victus accipitriū caro agnorū, ouium, hircorum,
bouum, porcorū: pariorū quidē & tenerorū semper
cū pilis; sed magnorū sine pilis. Cū labore extenuati
fuerint accipitres, vno aut altero die carnis ve-
scātur: eari pluribus cōtinuis diebus vsus accipitriū
animos

animos efferat: præterquàm quòd multis diebus continuatus, calculos gignit. Singulorum prædictorum animalium, singulis diebus vsus mutandus. Bubula multos dies continuata, cruditatem adfert. Caprina in ventre lapillos quidem egregiè dissoluit: sed stomachum aqua implet, appetitumque tollit. Ouilla assidua lapides generat. Sanguinem hirci oportet statim à iugulatione excipere, & concretum dare. hic calculos maximè frangere solet, atque vt historię monumentis traditum est, ab hoc adamas lapis frangitur. Leporum omnis caro cum sanguine data sine pilis & medullis est commodissima: sed ossa exesa in auis ventre generare dicuntur vermes, à quibus conficiatur, occultam causam ignorante aucupe. Ceruina, quanquàm difficilis est ad concoquendum, ad satietatem danda non est, ac si opus sit vrsine calidæ exiguum dandum: nam eius satietas grauissima est. Catellorum sanguis calidus totus edatur cum carnibus. is enim, vt hircinus, ad ventris dissoluendos lapides commodus est. Murina vtilis illa quidem etiã quotidie, aut alternis diebus, sed duntaxat cum pilis data, omnibus intestinis auxiliatur, purgat pituitam, bilem deducit, reprimit vapores, elicit destillationes, corroborat dissolutum stomachum: Breuiter accipitrum generi maximè salutaris est. Sed ex auibus columba mirificentissimè prodest exesa vna cum concisis minutatim pedibus & alis

alis: & si nonnullam sitim affert. Coruorum cor, cerebrum, iecur pectuscula accipiter modicè capere potest, modò omnino ne bibat illorum sanguinem. Nam & salsus, & vt omnia cū sale mista, accipitri perniciosus est: itémque cornicum caro vitetur, neq; ossium, aut intestinorum quidquam capiat. Vim enim incendendi habent, intolerabílemque sitim excitant. Anatis omnes carnes maximè profunt, & sanguis. Tum gruinae & anserinae vtilis quidem, sed sine multo sanguine. Expletus enim accipiter anserino sanguine, corde grauat, vt homines ebrij facti, mentem & rationem obumbrant, immoderatèque feruntur: ita ille ad venationem ineptus fertur, quoad concoxerit. Ardeolæ, quam veteres Græci herodiam vocant, cerebrum simul cum corde & iecinore comedat, necesse est: ne molestia affectus, minus promptus reddatur ad venandum. nam agrè fert, se ex sua venatione solius cerebri participem factum, reliquis verò partibus esse priuatum. Lari cor cum sanguine, & paucis pectoris carnibus, comedat. Ipsius enim reliquæ partes graues, & malè olentes: sed mergi satietur carne, quæ & suauissima est, & facilis ad concoquendum. Otidis etiam & turdi optima. Patibæ, merulae, gallinae vernaculae, tēpore data cōmodissima circūcis pedibus alisque ne sentiat auē esse domesticā, posteaq; agrestibus neglectis, circa gallinarum tegeticulas oberret.

Quomodo capitis dolor cognoscatur
& sanetur.

Capitis dolor grauer inuestat hoc auium
genus. Qui de harum capitis dolore indefi-
nitè conscripserunt, magnum incommodum pro
remedio his animantibus attulerunt. Non enim
capite dolent vnā, sed plures ob causas, quarum
singulis medicina est adhibenda. Etenim caput
dolet accipitri, qui id de more non erigit, sed alis
frequenter occultat, sic vt dormire videatur. Is
dolor accidit à multo noxio humore, ex alienis
cibus collecto, in caputque contracto, atque ex
obstructione meantium vaporum acrium in ca-
put incumbentium. Fit etiam ab immoderato fri-
gore, contracto ex aucupio, ita vt ex destillatio-
ne laboret; interdum à feruore aestūque solis: non-
nunquam à fumo: aliquando ab odore vini, quod
perniciosum est. Nam nisi auceps intelligit acci-
pitrem ab odore remouendum esse, perit accipi-
ter, naturalibus instrumentis lesus. Curatur, si
ferri scoriam, mortario diligenter tritam, arido
illius palato infricueris, atque in id inspiraueris
vetus vinum, & vt mos est, ipsum curaueris.

De capitis dolore ob venarum obstructionē.

Capite aggrauatus, aspectu mœstus, palpe-
bras oculorum difficulter trahens, signifi-
cat suorum temporum venas obstructas esse, ex
eoque caput torqueri. Hunc hoc modo curabis,

Vetus

Vetus vinum ore sumptum in illius caput, oculos, narésque inspirato, quotidieque lauato, & ad sanitatem perduces.

Destillationis cognitio & cura.

Contrahitur hæc egritudo frequenter diei pestilentis inconstantia, aut sordidarum carniū usu. Cognoscitur, cū supra oculos capitis caua loca plena existunt: aut cū carnem carpit, guttæ quædam aquæ decidunt: aut cū oculorum pupillæ, velut nebule aquosæ implentur. Cū unū ex his signis apparet, hoc sicco remedio curabis. Costi, foij Indici, singulorum scrupulos quinque: baccarum lauri aridarum, drachmam: pulicariæ scrupulum: omnia contusa & tenui cribro transmissa arida seruato, hisque, cū opus erit, illius palatum confricato: fauces melle illinito, tum ex arido prædicto in nares inijcito, deinde horā vnā ad solem ipsum exponito & curabitur.

Ad destillationem capitis remedium.

Si capitis fluxionibus laborat, permultum liquoris per nares emittit, curabis hoc remedio, Giyrrhizam cōtusam & cribratam cum carne comedendam præbeto: at si destillatio permanet, nardi guttas tres in nares ipsius instillato, ipsumque ad solem horas duas, cū cælum tranquillum est, exponito. Quod si etiam postero die similiter affectus sit, calentem columbam, eodem puluere sparsam, sedat oportet & sanabitur.

Ita etiam sanare possis.

Piperis albi Garyophylli paria pondera trita, parui calami fistula naribus infundatur. Signum ægritudinis ostenditur ex eo, quòd aqua defluit ex naribus. Vnum ore sumptum inspirabis similiter in eius nares: ipsúmque in sole statues.

Medicamentum trypherum vtile ad grauedinem capitis.

Baccas lauri septē, pediculariæ grana quinque, allij exiguum, cumini quod satis est, opo baijami sextantem, mellis ligulam: hæc mortario contusa, & cribro excreta, liquidis permisceto, diligentérque accipitris palatum linito.

Aridum medicamentum.

Pediculariæ granum vnum, piperis grana septem, costi foliorum, spicæ nardi, singulorum siliquas duas, Castorei siliquam contundito, cribrato, hisque siccis palatum illius illinito.

Remedium ad destillationem.

Vrticæ grana quindecim bene contrita, dato cum carne edenda in treis partes diuisa. Si seminis vrticæ non sit facultas, rheoponticum tritum cū carne similiter accipitri edendū præbeto.

Vt pituita capitis subsistat.

Salem Cappadocum, oleum omphacinum, oui salbum liquorem æquis ponderibus, & mellis, quod satis sit, in vas adijcias, & cum carne accipitri edenda præbeas.

Medicamentum, quod omni tempore tuetur contra omnem morbum accipitres, & quod omnem liquorem ex capite detrahit: purgat etiam defluxum in oculos, cuius compositio hæc est.

Piperis semissem, laseris obolum, & in ziberis rutæ aridæ singulos sextantes, caryopylli, castorei singulorum quincuncem, pediculariæ granæ quatuor conterito, & quam minutissimè per cribrum cernito, in mortarium misceto, adiecto melle acapno, & vino veteris, utroque quod satis sit: hisque allinito palatum, oréque accipitris compresso, suge eiusdem nares, ut medicamentum transmittatur: quod ubi feceris, illum in sole collocabis. Hoc hyeme singulis mensibus facito, æstate nunquam.

Ad grauedinem capitis.

Piper, pediculariam, geponomum, folium spicatum, nardum, caryophyllum, cuminum, sagapenum, balaustium, semina rutæ, marathri, coriani, petroselini, æquis ponderibus mista contundito & cribrato, & cum opus erit, interdum cum melle obline, interdum etiam arido utere.

Medicamentum aridum purgans caput accipitris & pituitam.

FLoris, quem facit schoenos, costi, singulorum trientem, folij scrupulos tres, & in ziberis, pedicularis, singulorum quadrantem, balsami, rhu,

quo coriarij vtuntur, singularum scrupulum vñũ, tragagãthe elot, piperis, petroselini singulas sextulas, mellis, quod satis sit, arida contundæ, & liquidis permisce, hisque vtere, vt antè dictum est. hoc illitum & datum cum carne valde auxiliatur.

Medicamentum omni tempore purgans
caput accipitris.

Pediculariæ grana mundata quatuor, arseni-
ci scissilis, quod satis sit: diligenter simul ex
vino austero tere, atque ex eo guttas duas naribus
instilla, vel potius inspira, quo facilius in pala-
tum transmittatur. hoc discutit omnem crassam
pituitam. Sed ante hanc purgationem vtile vt
hac viuendiratione, Nitrum album diligenter tri-
tum in nares immitte, vinũque vetus ore sum-
ptum in nares inspira, aut pinnam vino madefa-
ctam in os & fauces, tãquam spongiam exprime.

Ad accipitrem, qui plumas mutauit, tuen-
dum contra omnem morbum.

Costi, castorei, euphorbij, laseris, singularum
scrupulum: pediculariæ grana tredecim: con-
tundæ, cribro incerne, obline accipitrem, tuebere
ab omni ægritudine.

Ad conferuandos pullos accipitrum.

Folij sicilicum, piperis, carpobalsami singu-
lorum scrupulum: laseris sejsquiscrupulum,
trita

trita cribrata commisce cum melle, quod satis sit, hisque alline.

Remedium ad morbum comitiale.

S*I comitali morbo conuellit accipiter, ei coctam vespertilionem comedendam præbe, & sanus fiet: aut hædi cerebrum quod per annulum aureum traductum sit, præbe manducandum.*

Si conuulsionibus corripitur.

C*yperis, musci, herbe nuncupate drimytate, Coenantes, lactis caprini, vrine, stercorisque humani equalia pondera, arida trita, liquidis mista, infundantur.*

Quibus subita vertigines obuersantur.

S*ignificationem accipiter huius morbi dat. Nam subita vertigine corripitur, neque stare potest. Sumito pedicularie grana quinque, ipsaque trita & cribrata, in mediam carnem permista commanducanda præbeto accipitri. Si cibum auersatur, in globulum carnem conformatam, scitè, aperto ore illius, coge ipsum capere. Videbis post horam vnam, aut alteram, reiectis malis humoribus, morbo liberatum esse, postea cibum illi calentem recentemque dabis.*

Remedia ad oculos.

N*on paucis morbis laborant accipitrum oculi: nam in quos morbos incidunt cætera animalia, iisdem afficiuntur accipitres: qui de his indoctè scripserunt, plura præterierunt, ego*

illorum minus perspicua, quoad potero declarabo.

De albugine oculorum.

EA, quæ oculos impediunt, quominus videant, alij albugines, alij nebulas appellant: his medere in hunc modum, Mel Atticum acapnon, id est, non infectum fumo. crocodili albi stercur, ex æquo mista, mortario diligenter tandiu teras, quoad lentescat, deinde pinna illis imbuta illine oculos. Sed si aliqua offensione oculi dolent, & lachrymantur, salem Cappadocum rectè molitum oculo inspira: vel salem ipsum ex aqua dissolue, eoque ablue oculum, nequid sordium adherescat, postea ore sume ex ablutione, & oculo inspira. Alij ex aqua salem liquant, eoque per pinnam illinunt oculum, idque sæpe die faciunt. At melius est salem ore sumptum oculo inspirare, propterea quòd sæpe accipiter renititur aut hominù aspectum, aut manum reformidat.

Si inalbescit oculus, vel ab ictu,
vel à sanguine.

Sepiæ testam, ipsiusque accipitris finum, galbanum, mel acapnon, pari mensura mortario rectè conterito: deinde pinna oculum linito. ita paucis diebus ipsum pristinae valetudini restitues. Aut sume atriplicis semen, diligenter tritum, tenui cribro excretum, eoque alline oculum. Aut thus, sepiæ testam ex æquo trita, tenuiter cribrata, oculo inspira. Aut simul hederæ succum oculo
insp

inspira. Aut simul hederæ & rutæ succum, pari portione mistum, oculo infunde. Aut fabis nigris exustis pari pondere, melle immistis, utere. Aut ammoniacum muliebri lacte conspersum minutè mortario tere, oculosque pinna perunge. Aut melle acapno linito oculum. Aut vitis agrestis cinerem cum pelle anguina tritum, pari mensura per pinnam demitte leniter bis die in oculum. Hoc efficacius facies, si prius caput accipitris purgaueris præscripto medicamento: ex capite omnè liquorem per nares destillantem detrahit. Aut si me serpentis pellem arefactam, concisam, cribratam, aridam, seruato inclusam, ne exhalatione euascat, & cum erit necesse, oculo inspirabis. Aut ipsam melli miscebis, pinnâque oculû illines. Aut panem exustum cum sale ammoniaco, conteres, adijcies aloën in iecinoris spissitudinem concretæ: utere & purgabis. Aut sepie testam, fœniculi succum, crocum, myrrham, ex æquo misce cû melle, tere, utere. Aliud, fel caninû & mel in vnum cocta, illita albugines abolent. Item, turturis fimus cum melle illitus, albuginibus succurrit.

Remedium ad quemuis ictum oculorum accipitris.

S Alem ammoniacum tritum oculo inspirabis; deinde exiguo melle, quod fumo infectû non fuerit, oculum lines.

Ad inflammationem oculorum.

O Pobalsamo oculum madefacito, & ipsius palatum illinito. Aut oleastri folioris succus inflammationem reprimat & mitigat illitus. Aut anemone cum dulci vino cocta oculo illita, inflammationes reprimat.

Ad repentinam inflammationem oculorum.

AD portulacæ succum expressum, admisce opium & crocum, utriusque quod satis sit, succoque oculos illine. Aut spongiam aceto, mulso tepido imbutam super oculum impone.

Ad fluxiones oculorum adustione reprimendas.

SVbula aenea candente affectæ partis pellem, quæ super oculum est, adure, & ab oculo arcebis fluxionem.

Aduersus oculorum debilitationem.

Solent hebescere sæpe accipitrum oculi vel nimio fumo, vel acrimonia, vel molli pituita, cum defluxio multa & vehemens oculos vexat: curabis, si melle acapno illos inunxeris, croco, rotundi iunci flore, oui liquore, marathri succo, interdum in vnum mistis: nonnunquam etiam per se.

Ad oculos qui ex offensione externa, sanguine suffusi sint.

Pullo columbino multas pinnas euellito, easque digitis exprimito, atque ex ipsis decidē-

tem

tem sanguinem in accipitris oculum instillato: post duos aut tres dies conturbatum oculum, frequenter eluito rore, quod oleribus insidere solet.

Ad suffusionem oculorum.

Suffusio appellatur, cum illi oculi apparent, & tamen non vident prædam: nempe in quorum partes interiores, materia crassa deciderit, impediens visum. Si igitur suffusos oculos habet, & frequentius similis dormienti id patitur: & tametsi apertos oculos habet, tamen non videt. Mel & rosam ex fontis aqua satis coquito: deinde hoc decoct. per pinna oculum illinito. Aut mellis acapni, & fellis vulturini æquales partes sumito, hisque pinna imbuta cautè oculum inungito mane & vespere, & vt prius, acutè videbit.

Ad visum debilitatum fumo.

Dum gestatur, conuiuet, & difficulter videt, lachrymas profundit, in nares iniecto opobalsamo, ad sanitatem perueniet.

Medicamentum ad purgandam visus debilitationem.

Piperis, costi, folij baccarum lauri, singulorum scrupula bina, nardi spicatae, euphorbij, & ianxiberis pedicularis, laseris, singulorum sesqui-scrupulu, caryophylli scrupulu. vnà tunsa hæc omnia, & cribro tenuissimo transmissa, conijciantur in calamū, aut æneā fistulā, ne exhalata euanescāt. Cum accipiter illinendus erit, prius palatum eius
 veteri

veteri vino erit madefaciendū, in eiusdemque os vehementer inspirandum, vt medicamentum purgatorium imbibatur. In vtrasque nares tantum iniiciendum, quantum capiunt. Hoc vbi ter factum fuerit, ia quod sumitur ex medicamento purgatorio, sicco melle Attico aspergetur, eoque accipitris palatum & guttur defricabitur, & vt imbibatur per pinnam procurandum: deinde in sole collocandus, vt omneis humores, qui capiti & ventriculo infederunt, dissoluantur, atque expurgentur. Post horas quinque detur ipsi columba: hora nona adaquandus, vt & bibat & lauet. Nam ex medicamento siti flagrantem, valde portio recreabit. Postero die ad perdicum aucupium emittendus, vt plenius illorum esu confirmetur.

Ad vermes oculorum.

OCulis accipitrum vermes ingenerari solent, ex longo & copioso vsu carniū sordidarum & male olentium: ex his putrida materia in capite colligitur esca: oculi laborāt defluxionibus, quæ à cerebro putridæ manantes gignunt vermes. Hos sequitur oculorum prurigo, & sternutatio frequens, sanguis per nares erumpit. Hoc morbo affectum, ita curari conuenit. Accipitrem trade alteri scitè manibus tenendum, tu verò illius leniter palpebris reseratis, melle Attico imbuta molli spongia, latentes vermes depellito: Sic enim excutiuntur ad mellis crassitudinem adhaerentes

tes: multi etiam aucupes acu pertenui & acuta sigillatim unquamque vermē detrahunt & sanāt.

Ad oculorum pituitam spumofam
& glutinosam.

Accipitri, cuius ex oculis spumea quedam pituita erumpit subrumum catulum concisum, adhuc calentem per biduum, aut triduum edendum præbeto: at si glutinosa lachryma albuginem oculo offundit, pelle serpentis exusta, oculius est illinendus, tum sale ammoniaco in spūto liquata inungendus: deinde accipitri cornix danda.

Vt accipitri sanguis mittendus sit.

Si vis accipitri sanguinem detrahere, in caueam includito, & cum utriusque pedis venæ eminent, ex cruribus plumas euellito, itaque sanguinem detrahitō: Sin minus venæ apparent, primi digiti venam ferias. Hoc facito cum noxijs humoribus redundat, & in morbum cecidit.

Ad accipitrem difficulter audientem.

Piperis albi & longi æquales portiones tundas & cribratas cum carne, da accipitri edendas per triduum, & tibi audiet vocatus.

Ad eum, qui ex fumo ægrotat.

Ex fumo ægrotare incipientem cognosces, cum videbis tristem & præter consuetudinem obstipum, graue caput deferentem, acas frequenter pudentem, palpebram inferio: em humoris plenam habentem, sese affricantem per tix, aut
homini

homini gestanti: aut vnguibus suas nares vellican-
 tem, promptum remedium primum est, Si ipsum
 abstrahas a causa ledenti, univm fumo: deinde
 veteri vino frequentius eius o uios foueas: Sin
 diuturno fumo iam afflicus est, alij exiguum
 cum veteri vino contusum, per pinnam eius na-
 ribus infundes. Hoc idem facit opobalsamus nari-
 bus instillatus, & garum, quam optimum, cum
 vino & rosaceo ex aquo commistum, per pinnam
 illitum, naribus & palato. Quod vbi feceris, in so-
 le per horam ipsum colloca, atq; eundem pasce car-
 ne nervosa, & pristinae valetudini restitueris.

Remedium ad eundem.

EX fumo caput & oculi intumescunt, nares
 obstruuntur. Remedio sunt piperis longi grana
 sex, costi scrupula tria, caryophylli, castorij,
 anemones, croci singuli scrupuli ex iunco odorato
 floris opobalsami, tragacanthæ, scrupuli bini: pedi-
 cularis grana septem: piperis comunis grana qua-
 tuordecim. Hæc arida contusa, & tenuissimo in-
 cerciculo creta, vino austero excipiantur, oculó-
 que illinantur. Quòd si videas eum acerbè feren-
 tem, melle albo inunge palatum accipitris, vt mi-
 tescat, eundemque, ne molestia afficiatur, ex aqua
 aspergito. Sunt qui allium, diligenter tritum, acci-
 pitri simul cum carne & lacte caprino præbeant,
 ac confestim mel in eius nares inyciant semel aut
 bis die, vinóque austero eiusuam oculos foueant.

Summa

*Summa eius ægritudinis cautio est, ne accipiter fu-
mo appropinquet: quoniam eo leditur, distillatio-
nes excitantur: pinnae exarescunt.*

*Qua ratione destillatio & grauedo gene-
rantur, cognoscuntur, curantur.*

D*estillationis & grauedinis plura genera à
uarijs causis oriuntur: interdum à putridis
carnibus, interdum à diuturnis fumis, aliquando
à pituita ventriculi, aliquando à defluxione capi-
tis destillante in fauces, nonnunquam à fame: se-
pe à nimia edacitate, tum ab ictu illato plagæ ac-
cipitris: item ab exhalatione grauioris cœli, aut à
vaporibus generatis à lapide ventris. Cognoscitur
ex oculorum tumore, sternutatione, lingua, cum
excrementum nigrum infra linguam collectum
est: aut cum accipiter caput fricat, aut infra alas
demittit, aut unguibus nares suas vellicat, aut so-
litum cibum non capit. Destillationis sex sunt spe-
cies, quarum nomina & curationes suis locis red-
demus. Prima est sicca & arida.*

Ad aridam pituitam.

S*icca est pituita, cum sternutans accipiter, ni-
hil per nares emittit. Remedio est pix munda
subacta cum aceto acerrimo, quam minutissimè eousque
contusa, dum strigmenti balnearii crassitudinè ha-
beat, eaque pinna imbuta in illius nares demittito se-
mel die, similiterque altero die curato, si vides pro-
fuisse: quinetiam tertio die simili curatione utitor, si
vides*

vides accipitrem melius habere. quoties curabis, toties post vñtionis digestionem melle eius fauces perunges, vt ab aceto flagrantem recrees. Sed commodius esset medicinam cum exiguis frustulis carnis commistam dare, vt acerbitas medicinæ hic deglutiretur, melius, quàm spiritu accipitris. Si hoc remedium profuerit, garum primæ notæ similiter naribus immitte semel die. Quòd si similiter permanet, neque vllò prædicto remedio discussa sit, columba detur edenda. Si non habes columbam, suilla caro calida cum oleo. Et ad sanitatem perduces. Equidem ipse ex longo vsu meminerecrementa ferri, minutatim trita Et cribrata cum carne data per triduum, hunc affectum sanare. Sed ad omnem morbum optimè facit noctua in cibum data.

Vnguentum hybernum ad omnem distillationem, quòd recipit

PIperis, castorij, singulorum scrupula bina, Zinziberis, costi, nardi spicatæ, euphorbij, agarici, scrupulos binos. Pyrethri, pediculariæ singulas siliquas. Hæc omnia contusa Et tenuissimè cribrata excipiuntur melle optimo, Et veteri vino. His inungatur palatum accipitris: deinde in sole post horam detur columba: tum asari, piperis, mellis Et vini, singulorum quantum satis est, naribus infundatur: post infusionem per duas horas in sole statuatur.

Aliud

Aliud remedium ad siccam pituitam.

EX destillationibus laboranti accipitri, intumescunt oculi, sternutamenta crebra fiunt, ceteri eget auxilio: sed in primis supradicto unguento, quoad perfectè curatus sit. Aut hoc utere unguento. Alij succum misceto cum vino austero, eoque palatum ipsius perline: victui calida præbe, ne aquam gustare ipsum permitte, si succum allij biberit. Aliud remedium, quod continet opij, costi, folij, euphorbij singulos scrupulos: piperis grana quadraginta: castorij binos scrupulos. Hæc omnia tunde atque utere. Aut gari, vini, olei rosacei æquas portiones subactas, naribus infunde ad molliendam destillationem: deinde ipsi ad solem exposito, neruosam carnem carpendam præbe, ut siquid humoris restat, per nares ex capite detrahatur. Eidem medetur laser, siue liquidum, siue aridum in nares demissum.

Aliud unguentum.

Pulvis stillatitiæ myrrhæ cum aqua coniiciatur in vas, quod in ima parte pertusum sit, permittatur effluere: deinde illo percolato, palatum illius perfricetur, videbis liquorem per nares deferri, quæ spongiola ex aqua calida expressa abstergitur. Alia compositio, quæ habet pediculariæ, laseris singulorum scrupula bina, piperis, pithri singulos trientes, costi vnciam. Hæc omnia in puluerem redacta, & tenuissimo incerniculo

excreta, arida seruentur: sed ita, vt ne exhalatione exolescant. Cum vsus necessitas postulabit, accipitris apertum os vino veteri & mero diluatur: deinde acapno melle fauces illinantur, constringatur illius os: exugantur nares, donec aliquantum mellis ad os tuum perueniat. Vbi supradictorum puluere accipiter illitus fuerit, in sole collocetur.

Medicamentum, quod innoxium tuetur ab omni destillatione.

P Edicularia grana tria, tinsa, cribrata, tribus carnis adiectis partibus accipitri dantur per quadraginta dies: ita fiet vt nunquam destillatione laboret, neque gestatus, neq; inclusus.

Commune remedium, ne vlla destillatione accipiter facile lædatur.

A lio primæ notæ diligenter contuso, caput inungatur accipitris, paulatimque eidem edendum detur. Ipsi item commune oleum datum, similiter & mel, eadem efficiunt; item butyrum similiter. Omnia enim noxia ad eius ventrem adhaerentia expurgantur: sed maximè hyberno tempore, propterea quòd illum vires incalescant naturali efficacia. Illum etiam mirificè iuuat esca calida, preparata ex animalibus, quæ antè scripsimus, sed maximè murina caro, naturalem quandam commoditatem affert huic animantium generi.

Medicamentum ad siccam pituitam
accipitris.

Balsami & butyri equalibus portionibus lo-
rum accipitrem vng. allij & hyosciami
succo pari mensura misce, & vinum austerum,
quatum satis est, illius palatum illinito, post ipsum
ponito in sole.

De pituita continua.

Hec efficit, vt omnino oculi, tanquam spu-
to conspersi videatur, & velut aqua made-
facti. Vis huius affectus ab oculis primum se o-
stendit: huius morbi conuenit hoc medicamine,
quod habet sideritem, vinum vetus & bonum,
mellis, quantum satis est. Simul omnia contundan-
tur, donec strigmenti balnearum crassitudinem
habeant: deinde eo asperge suillam, murem du-
rum, qui quamuis illius contactu corrumpatur:
tamen si dederis accipitri edendum, sanabit acci-
pitrem. Tantam habet vim naturalem, vt si co-
quatur cum fungus veneratis, id quod in eis vene-
num est, tollat, fungosque esculentos reddat.

De pituita humida.

Notias appellatur ex eo, quod humorem ha-
bet, & spumeum quiddam ex oculis mittit:
oculi tumet, per nares nihil defluit: ea, nisi preca-
ueris, periculum affert, & propemodu est insanabi-
lis. Deprehenditur, cum oculorum angulos videas
vtrunque spumae exiguum habere. Curabitur, si pe-

diculariæ, piperis, singulorum grana septem, unâ diligenter trita cum vino in promptu habeas; deinde exiguas carnis portiunculas mellitas des accipitri comedendas quinque, aut sex: post hæc eum in sinu tuo teneas, sed commodè, ne lædantur illius remiges pinne. Primum linguã ipsius leniter exeras, & videas. Siquid tanquam lingula, quod est morbi fundamentum, infra ipsam decumbit, id ungue leuiter incidas, donec expurgatus locus sit: deinde vino veteri fauces & palatum eluas, & diligenter digitis defrices, tum eiusdem nares auceps ore suo exugat, pulueremque sumat ex his, quæ diximus, redactum, eoque illius palatum confricet, singulis curationibus vtere, pondere duarum fabarum: in sole paulisper locato, usque eò duntaxat quoad incalcraftus sit: deinde ipsum à sole remoue, & ligatum tene in umbra, & tandiu observa, quoad per nares & os eijcit morbum, exigua frustula carnis, quæ ante pharmaci curationem acceperat, videbis fœculentam pituitam emittere accipitrem ex efficaci pharmaco. Cùm animaduertes ipsum expurgatũ, neque quicquam amplius emittere, melle illine fauces & palatũ, vt antè diximus, vt mitigetur accipiter ex acerbitate pharmaci, tum ei detur columba edenda, aut ouilla caro calida, aut alterius animalis boni succi. Quòd si morbi vis adhuc permanet, tum adhibeatur hoc remedium, quod recipit agrestis mâli &

hiosc

hioscyami æquales portiones commistas cum oleo, quod fumo infectum sit, ex his offe agglomerentur, eadẽque opera opobalsamo illinantur: vino prius foueatur os accipitris: deinde detur ipsi offa vna pondere vnus scrupuli. Potes etiam hoc remedio vti, quod continet piperis vnciam, laseris drachmam, costi folij singulorum scrupulos quinque, pediculariæ grana vndecim. Contundantur simul omnia, & tenuissimo incerniculo cribrentur. Seruetur eorum puluis, eoque, cum exigit vsus, palatum & fauces illius defricentur.

De molli & humida destillatione.

Mollis destillationis hæc sunt signa. Primum ex naribus aqua defluit: deinde sternutamenta, sputa, mucii crassi ex naribus erumpunt, oculi humore redundant & tumescunt. Hanc ipsdem pharmacis eodem modo, quo humidam curabis. Sunt qui laser in aquam cõijciant, idque madesieri & macerari tandiu sinant, dum aqua dissolutum sit, eoque conspersum pullum columbinum, adhuc calentem dent accipitri. Cum accipiter assiduè liquorem per os & nares emittit, & palpebræ tumescunt, hîc non eget auxilio vnguentorum, quæ ipsum nihil iuuant, sed magis humorem destillationis augment. Vtere duntaxat hoc remedio, quod recipit piperis triti & cribrati puluerem: is naribus inspiratus sanum facit accipitrè. Cum caput atque oculi tument & stertit & si-

bilis elidit accipiter, hoc curabitur remedio, quod
 continet piperis grana quadraginta, costi sextu-
 lam, opij scrupulum, folij pyrethri, euphorbij, sin-
 gulorum scrupula bina, peicularia grana v gntis
 opobalsami ligulas tres, arida contundantur, li-
 quidis misceantur, opium vi. iō conspergatur &
 liquidis adijciatur, eoque utere, cum erit opus.
 Humidam & mollem pituitam apertè indicat
 defluxio ex oculis & naribus. Primum reme-
 dium est perungere palatum semisextula supradi-
 cti unguenti. Quòd si permanet morbus, laurini
 olei guttas binas singulis naribus instilla. Si ne hoc
 quidem adiuuatur animans, eius capiti ferrum
 candens sic admoveo, quemadmodum paulò post
 dicetur. Rutæ pulvisculus, diligenter tritus, illius
 naribus inspiretur, validis carnibus auium vesca-
 tur, neque omnino in sole manere permittatur:
 exigua aqua utatur ad commodius accipienda
 auxilia. Humida pituita deprehenditur, cum cir-
 ca oculorum angulos & tempora humor spumeus
 fertur: cum frequenter sternuit, euellantur plumæ
 ex eius temporibus, venæque fricatione exciten-
 tur, vt ex temporibus emineant: deinde exiguo fer-
 ro candenti sic itè adurantur, & quàm mox vino
 mero conspergantur.

Ad humidæ pituitæ orientia tubera.

Sæpe in naribus accipitrum oriuntur tubera
 Sex humida destillatione. Remedio sunt tres
 gut

guttae gari optimi quotidie naribus instillate.

Ad inflammationem narium.

Narium inflammatio cognoscitur, cum circum oculos & os glutinosus humor exundat. Sanatur hoc medicamento, quod habet agrestis ulmi semina concisa & trunsa cum oleo in offas agglomerata, palatoque accipitris infricata, tum eius naribus instillatus succus rosaceus, omphacino oleo temperatus. Da etiã columbam &c. quæ dicentur infra in cap. de Thoracis pituita.

Ad destillationem, quæ per nares mucum reddit.

Piperis grana decem & septem mortario contrita unã cum sapone & stillatitia myrrha, tenuiter cribrata, & ea quidem ad proportionem piperis iniecta & mista accipe, illisque postquam accipiter cibum sumpserit, eius nares illinantur & ad sanitatem perueniet.

Cum ex naribus liquor redditur.

Si ex naribus aqua defertur, raphani seminibus contusis, cribratis eius nares illinito. Potes etiam uti a parina semine contrito, & tenuissimè cribrato, eoque scitè palatum accipitris defricato & facile cognosces mucos exhaustos esse. A nonnullis melle puro palatum, & quæ sequuntur infra in cap. de Thoracis pituita.

Auxilium aduersus pectoris & thoracis pituitam.

Sandarachæ vnciam, butyri, medullæ ceruine singulorum sextantes, duorum ouorum alborum liquidorū, olei laurini, mellis quàm optimi, singulorum semunciam misceto vnâ, & in globulos paruulos redacta, accipitri deuoranda præbeantur.

De occulta pituita.

HAc laborat accipiter, cùm diu in fumo versatur. hanc ipsam cognosces, cùm eius palpebræ liuidæ sunt. ex naribus autem destillat lip-pitudo spumea, vehementerque stertit: depellitur hoc remedio, Hioscyami seminis, piperis scrupuli singuli, laseris scrupuli bini: simul terantur, melli acapno misceantur, illisque illinatur palatum: victui calida datur. Alij hanc pituitam tollunt hoc medicamento, quod componitur ex costi, piperis longi, hioscyami seminis, pari portione: laseris, piperis scrupulis singulis, omnibus simul contusis, & cribratis melle conspersis eius palatū illinunt.

De thoracis pituita.

EA grauis quidem affectio, nisi statim succurratur: efficitur ex redundantia humoris. Signum huius est, cùm grauiter spirat, vt fit, ab exercitatione: ad pectus accipitris humor multus exaggeratur, quæ stertere, recinere, obstrepere faciunt accipitrem. Succurrendum hac ratione, Eo die victui columba, potui aqua mulsa danda est aut rosacea, quas bibat accipiter, donec omnino
resic

reficiatur. Calidam curationem nihil iuuare experientia animaduersum est, ac potius adiuuare frigidam, & cruda comedere, tribus frustulis additis plantaginis, in mediam carnem immixtis. Aliud remedium, cum assidue strepit, sibilum elidit, sterit, linguam exerit, hac medicina sanus fiet, quæ recipit butyrum cum rosa cõtusum, & exiguum folij Indici, contusi & cribrati. Hæc omnia simul subacta, in pellem soricis conice: deinde scitè accipitri pellem, ita præparatam da deuorandam: da etiam columbam, vt antè dictum est, & in vtrasque nares laurinum oleum instilla: fac sub dio maneat, & restituetur. A nonnullis melle puro palatum & fauces inspirantur, aut infricantur allio multo & bene purgato, tum lati cumini & pediculariæ paria pondera diligenter contrita butyro excipiantur, eoque caro illita, edenda accipitri præbeatur. Itémque cum accipiter incidit in thoracis pituitam, ostendit ex eo, quòd circum nares inflammationes exoriuntur eiusmodi. Pituita afficitur accipiter, aut nimium madefactus, aut in multo fumo versatus, hoc remedio sanabis, Sume asininum allium, pilo tunde, linteo tenui succum exprime in illius nares. Alij vrticæ grana septem aut nouem trita, cum tribus carnis partibus dant. Sunt qui hirci sanguinem, media ex cæde, aut non multo post effusum sanguinem poculo, aut altero vase exceptum sinunt concreescere: posteáq;

dant accipitri comedendum.

De morbis oris.

ORi in nascitur morbus hermius nūcupatus, iuxta labrum, sinuosus est & fistulosus in quem influit humor, non perficitur, sed per partes inflatur, influentibus indomitis, appellatis humoribus, in vlceris foramina. Os igitur accipitris aperiendum, atque imprimis fistulæ squammam pinna purgari conuenit: deinde pinna, melle imbuta, illi oportet, vt omnis sanies expugetur. In os fistulæ, non autem intra foramen ipsius, calcithis contrita inijcienda est, vt id quod est putrefactū, exhauriat. exest enim omnia vlceris tubercula.

De vlceribus manantibus quas Græci ἀφθῆς vocant, tum de paulò durioribus vlceribus subalbidis, quas Græci ψύδρανας vocant.

Cognoscitur accipiter huiuscemodi vlceribus laborare, cū eius palatū totum exalbuit, & quasi milij grana parua dispersa in ore videntur: huic medicabere ad hanc rationē. Tuum digitum indicem inuolues linteo, eoque melle rosato asperso, auis palatū & linguā fricabis. Si facultas mellis rosati non sit, vino mulso vttere. Calida victui præbe: vel foueto os accipitris, vino austero, adiecto melle rosato, aut ipsa rosa sola, aut rosaceo oleo, quod confectū sit ex omphacio. Vel omphacium cū mulso cōteratur, eoque illinatur eius palatū

☞

& lingua. Vel palatu et lingua primū aceto &
 melle vsq; eò perfricētur, dum expurgata sint: de-
 inde melle crebro illinātur. Ricini semina cōteran-
 tur, ex aqua coquātur, & percolantur eorū deco-
 cto: a. misceatur tantundem mellis, ac rursus co-
 quant, donec ad mellis crassitudinē peruenerint:
 deinde hac cōpositione accipitris illinatur os totū.
 Quòd si in capite auis aphthas sic nuncupata vice-
 ra habent cognosces, si ex manu violēter deuolat,
 & cū ad manū reuersus est, si videbis eum cum
 violētia respirare, scito esse in eius iecinore vlcus
 insanabile. Sin in solo capite hic affectus versatur,
 primū illinito opobalsamo: deinde altero die vngue-
 to habente opobalsamū: altero quoq; die allinatur
 melle rosato, adiecto malicorio et euphorbio. Quòd
 si vlcera inflātionibus flagrāt, omi albus liquor
 cum eiusdem vitello cōmisceatur, eòq; illinatur.

Ad pustulas accipitris.

S i in ore, aut alia corporis parte, pustule sint,
 Strade alteri accipitrem scitè tenendum: tu ve-
 rò acicula pustulas aperito, eāsque finito euapo-
 rari, deinde melle rosato illinito.

Ad recinentem & stertentem accipitrem.

S i stertit, sibili elidit, augetur & coactus come-
 dit, scito in eius faucibus pituitā esse. Remedio
 est ferri ramentū tenue cū carne calida dati, aut
 & in ziberis, sulphuris puri, igne nondū experti par-
 modus, cū oleo rosaceo tēperatus cū carne vitūi
 datus

datus. Item solum rosaceum ex carne datum discutit pituitas ad thoracem adherescentes. Sunt qui & in & iberis partem vnam tritam, butyri partem, alteram rosacei sufficientes partes simul cum carnis accipitri dent comedendas.

Quomodo morbi pulmonis cognoscantur, gignantur, curentur.

S*I vel in quiete, vel in motu accipiter difficulter spirat, vt cum sono & anhelatione procul audiatur, scito redundante calore materiae incumbentis in partem affectam, pulmones inflammatos esse. Id accidit cum imperitia gestantis proiectus est ex manu. Nam ab aëre susceptus calor & imperitia gestantis auctus pulmones distrahunt, ad salutē perducetur hoc medicamine, quod habet lenticulam crudā, tunsam, melle subactam, conspersam exigua scobe ferri cum carne edendam accipitri praebitam. Accipitres pulmonarios scito esse insanabiles, praeterquam cum egrotare incipiunt. Sanauimus hos saepe, potui dantes frigidam ad satietatem, aut rosaceum mel refrigeratum. Accipiter cum grauius & crebro spirat, aquamque valde expetit, tum pulmonibus male affectis esse solet. Sanabitur, si primum melle puro, nondum temperato, eius palatum illinatur: deinde oui vitellum cum vino commistum & tritum accipitri infundas.*

Ad

Ad angustias pectoris.

Cum angustia laborat in cibo capiēdo, & difficultatem cibi transmittendi affert gutturis inflammatio, sanabis, si partem unam ramenti ferri, & carnis calidæ alteram partem, ouique vitellum ubi miscueris, accipitri dederis.

Ad anginam.

Olei, vini, mellis equalis mensura cum carne detur edenda.

Ad obsessas fauces.

Laser in vino teratur, hisque perfusa caro accipitri detur. Solet sæpe accipitribus ex nimia edacitate, vel ex noxio humore intus infra pectus & cor & maxillas quiddam humoris plenum nasci simile pustulis, aut strumis, cui nisi citò succurratur consumit aërem, nec ita multo postum cognosces affectum, si vides ipsum frequenter expetere aquam. cum enim aquam aspicit, aut puteum, aut stagnum, ardentem illuc cupit ire, & crebrò euolare contendit, inflammato humore exardescens, hunc ita sanum facies, Ouillam carnem frigidam, melle sparsam uno die tantum cibatum dato: altero die Hispanicum oleum cum carne vitui præbeto. Si nihil horum iuuat suillas setas, asperas minutim concisas, cum carnibus mistas, accipitri edendas dato. Delapsa enim subtilia setarum fragmenta, atque incidentia in pustulas, exulcerant ipsas & dirumpunt: itaque effuso humore

re animans liberatur. Hoc ubi feceris, postridie ad eius curationem melle utere, & prorsus ipsum morbo liberaueris.

Remedium aduersus sitim.

Accipiter crebro bibens, & seipsum saepe proyiciens ex manu gestantis, cum aquam videt, ostendit circa aut guttur, aut inguuiem, aut axillas strumas intus esse, quae ipsi sitim praebent. Periclitatur, nisi promptum remedium affertur. Sanus efficitur, si ipsi carnes nunc melle, nunc oleo rosae eo illitas dederis, eique aquam quarenti, crocum cum vino amineo in puluerem resolutum praebueris. Aliqui ita medentur, Primum ipsi vitam columbam interficiendam praebent, quam cum comedere incipit, tum illius sanguine & carne perfricant folla allij & bliti diligenter in mortario ligneo contusa pila lignea, eaque ipsi praebet caeda.

Remedium contra abscessus.

Si abscessus habeat accipiter, celeriter subsilit. Abscessuum duo sunt genera, alterum lapidosum, alterum sanguineum. Ita sanabis, Auiantum ad tertius coquit, percolat, eique adijci o exiguum calcis viuae, & mellis, quod satis est; unam subigito, in pastillum conformato, quo frequenter dandus, absierges omnes abscessuum foras: tum ex hac compositione toto die unam cum portionibus carnis eius cibatum dabis primum duas partes: post exiguum diem duas aut tres aequales: in summa ca-

piat

piat quinque, aut sex. Ne finito illo die, quo illas comederit, accipitrem aliud quicquã edere. Nam ex his cognosces abscessus sanguineumne, an lapidosum quidpiam habeat.

Quibus signis cognoscatur interior accipitris ægrotudo, unde oriatur, & quomodo curari debeat.

SI aut manus aut perticæ insistentes accipiter multum quiescit, & discedens tardè reuertitur, & parum admodum edit: si & mæsius est, & stercus nigrum crassumq; emittit, præsertim cum carnem recentem ac mundam sumpsit, scito hæc esse signa ægrotudinis generatæ ex crassis humoribus, nondum concoctis in ventriculo, tum ex carnibus foetidis, herbisque, quas sæpe humi sedens carpit & comedit. Ita curato, Sume portulacam paulum contusam, deinde cum butyro commistam præbeto accipitri edendam cum carne ouilla calida, aut rutæ in puluerem redactæ, ex veteri vino diligenter quotidie, per aliquot dies dato tres ligulas, & ad sanitatem perduces.

Ad occultum morbum accipitris.

Accipitris demonstratur occultus morbus, cum in venatione comedere nõ vult, tũ scito eũ ex aliquo intestino laborare. Detur ei caro melle & butyro cõspersa, et curabitur. Optimè fiet, si eius cibatum calidus detur pullus columbinus. Nã omnium remediorum ferè optimũ est calida esca.

Ad

Ad molestias & anxietates tollendas.

Sandarachæ tertiam, butyri recentis partem unam misceto, & cum carnibus recentibus edendam dato. Cùm mœrore & angore affectum esse cognosces, cùm eius aspectus horridus est & tristis, remedium est columba in cibum data, quæ pridie poscam biberit.

Ad morbos latentes, & plagas intestinas.

STyracis optimi sesquiscrupulum, recentis butyri, medullæ ceruinæ uncias singulas, mellis boni & olei Hispanici sufficientes partes, unâ misceto, igne lento calefacito, vsque dum bene cõmiscueris: ubi refrigeraueris, dato comedere vel carnibus immistas, vel in murinam pellem coniectas: & si quo intestino affectu laborat, sanabitur. Est etiam remedio, vel ouillum cerebrum ipsi datum cum reo pontico contuso & cribrato. Vel columba, quæ saram biberit: postridie, si accipitris victui viua detur. Aliqui in vas cõcauum indunt mellis & olei Hispanici ligulas singulas, & oui album: quæ ubi subegerunt, adijciunt triti salis Cappadocis & spumæ nitri duos scrupulos, hisq; exiguas carnis particulas sparsas obijciunt accipitri.

Ad tabescentem.

Columbæ acetum potui detur, eius os ligetur, ne rejiciat acetum, appensa habeatur, vsque dum ipsius caro dissoluta fuerit: deinde accipitri præbeatur.

Ad

Aduersus omnem morbum accipitris.

SInapis & coaguli lactis siliquam cum carnis dato accipitrisque in multas horas iuxta aquas maneat, finito: ungitio eius nares, ut per nares attrahat vim medicine.

Quomodo pinguem accipitrem & venandi negligentem extenuari, & cupidum aucupandi efficere conueniat.

IS, qui nimio cibo & delitijs supra modum pinguescit, ob idque aucupari negligit, ita extenuandus & ad venandi studium restituendus est, Testudo aquatilis illius cibatus semel die, aut bis danda, usque dum eius carnes luxuriantes ad mediocritatem redierint. Cibi etiam inopia, que plena sunt, exinaniri ipsa medicine ars precipit. Sunt qui dent pulegij & allij equales partes una contusas cum carne bubula. itaque cito reddunt graciles.

Ad extenuatum ex obscura causa.

SVillam carnem cum oleo communi des, citoque pinguis reddetur, vel etiam restituetur ad pristinam pinguedinem, si eius potui symphyco decoctum, cibatus vero suillam carnem cum butyro & melle dederis.

Ad æstus accipitris.

Accipitribus per æstatem venantibus, Solis ardore æstuantibus, bile flagrantibus ou

albus liquor ex rosaceo dādus, ducendus ad aquā,
in loco auris exposito collocandus.

Aduersus bilem.

Rasilis æruginis nondum coctæ, olei Hispani-
nici, vini veteris parem mensurā in vas in-
dito, & simul vbi miscueris, carnibus illitā dato.

Ad refrigeratum.

Multi accipitrem ad thermas adducunt &
calefaciunt & nihil tamen adiuuerit, po-
tius etiam læserunt: at tu ipsum stragula veste te-
ctum, repone in commodo loco, eique, vt caleseat,
butyrum cū vrticæ semine præbeto & refeceris.

Remedium aduersus bilem.

INeunte autūno & principio cūm captus est,
aut diu immoratur perticæ, aut solis ardore in-
census, aut præliatus bili laborat, cuius signa sunt,
Totus tristis est, oculi sicci & compressi viden-
tur, multo aquæ desiderio tenetur, & ipsam mul-
tam bibit: tremit totus, dispersus atque inequa-
les habet plumas, easque interdum explicat, in-
terdum etiam contrahit: pedes nigros, & ab un-
guibus vsque ad genua frigidus habet, hoc reme-
dio curabis, Aquam rosaceam infundes, cibū præ-
bebis ex rosaceo & omphacino oleo cum caprina
carne: eum in terra frigida sedere fines totum diē,
nocte subdio habebis, itaque sanabitur. Cibum ca-
lidū omnino ne dederis, sed neque vsq; dum per-
fectè curatus sit, ipsum gestaueris. Bibat vespere

re aquam, vt bilis calor tēperetur frigore potionis.

Defatigati remedium.

EX aucupio & longovolatu fatigatum, cibi-
que fastidio affectum, restitues in pristini
cibi appetitum, si suillam carnem aceto acerrimo
perfusam in tres partes diuisam dederis, aut mu-
rem largiter edendum præbueris, recreabitur ac-
cipiter, & ipse restituetur appetitus.

Ad inflationem.

INflatur sæpe accipiter, cū aut ab altero accipi-
tre vulneratur, aut in spinosum locis ingressus,
spinis sauciabitur. Eius corpus totum aqua egelida
perfundatur: pellis inflata acicula ita leuiter com-
piugatur, vt ne caro attingatur, & pernicioso trās-
misso humores tumor remittetur. Quòd si inflatio
permanet, theriacā liquidā magnitudine fabæ vi-
no veteri resolue: perfunde accipitrè et sanus fiet.
Si vel inguen, vel axillæ ab ictu tumeat: aqua ro-
sacea & cera igne lento liquentur: adijciatur sym-
phytum minutatim confectum: simul omnia subi-
gantur, plagæ imponantur. Sed si gula intumescit,
acicula resecetur, vinóque oleo misto calido made-
fiat et bene habebit. Ita se affectū ostendit, cū ei
subitæ vertigines oboriuntur, vt cōsistere nequeat,
ei exhibēda est par portio glycyrrhizæ et maluæ.

Stomacho malè affecto remedium.

SI stomachus malè affectus sit ex noxio humo-
re, rosaceum vetus cū carne, accipitris victui

exhibeatur. Ita affectum cognosces, cum toto die videbis eum oscitantem. Cui etiam remedium erit laser Cyrenaicum magnitudine grani piperis cum carne datum.

Stomachus, quando non est cibitenax, & debilitatus, fastidit cibum: vnde cognoscatur, & quomodo curetur.

SAepe nimio labore defatigatus, aut malè gestatus, aut contra auem fortiter praeliatus, aut offensus in aliqua corporis parte debiliore, aut vinculo inuerso allisus ad perticam, dissoluit stomachum in cruditatè que incidit. Cognoscitur affectus primùm, cum pro sua consuetudine non edit, aut cibum omnino non capit, aut lento capite, aut etiam lentius volat, aut sedet, aut emissus ad exiguam venationem, omnino volare nequit, aut cum ante pedes aucupis cibum semicrudum reijcit. manifestum remedium est: Si oui album liquorem accuratè à vitello separatum in mortarium simul cum melle vsque ad dimidiã ligulam imponas: olei Hispanici cochlear vnum, vini aminei tãtundem, piperis grana tria, seorsum conteras, donec corpus vnum sit, eoque conspersam carnem accipitri adhibeas. Quòd si sumere recuset, illum contineto ad sinum tuum, & carnem dissectam in exiguas particulas similiter conspersas ipsi dato pondere vncie. Si vides ex stercore illum, vt natura

exigit

exigit, concoxisse, adde cibo prædictum medicamentum: quo semel dato, si ipsum curaueris, bene est: sin minus, similem medicinã triduo adhibeas, & sine dubitatione illum liberabis: itẽmque raphani seminibus in puluerem redactis, cum vino absyntite nondum cocto commistis inspersas carnes accipitri præbe. Si nolit edere, ipsi ad sinum tuum compresso cibum dabis, & sanabis: Ouis recenter ingulatae caput calidum ipsi præbeto comedere, & ad sanitatem perduces.

Quomodo cognoscatur cruditas, & quibus remediis cùretur.

CRuditatem auceps facile cognoscit ex reliquis residentibus etiamnum postero die in ingluuie. Id usu euenit, propter vel stomachi debilitatem, vel susceptum laborẽ, vel immoderatam carnis sibi datæ multitudinẽ, vel quòd non se exercuerit, aut quia malè gestatus, aut imperitè collectus fuerit. Hanc discuties hoc remedio, Staecten quercinam aqua dilutam, & percolatam iubeto aucupem, quam ore capere potest, sorbere & infundere faucibus accipitris, retenti per te, ut antè dictum est, laneamque fasciam calidam ingluuiei ac concoquendam cruditatem imponere, & paulo post, quam concoxerit, tenuem cibum ipsi dato. Utitor oui remedio antè descripto. Sed cõmo ius feceris, si cum carne remedium calidum adhibueris. Verùm si nulla signa superiora apparuerint,

Et tamen cibum respuit, nihilominus utere prædicto remedio, alijsque auxilijs ad reficiendas eius vires accommodatis.

Ad eum, qui concoquit quidem, sed
carnes reicit.

S*I ei vini vetus detur cū carne, Et recuperabit appetitū: deinde post tridie quinq; grana geponomi trita eidē obyciantur, cum particula carnis.*

Ad eum, qui non concoquit.

S*I non concoquit Et cibum euomit, ita curabis, Costi Et folij drachmas singulas, laseris semidrachmam, melli quàm optimo permisceantur, Et dentur accipitri, atque aliquanto post ei cibus præbeatur columbæ. Alij hoc remedio vtuntur. Ovi recentis vitelli, mellis, olei, sufficiētes partes permistas Et subactas ipsi præbent edendas cum carne: quidam etiam vinum admiscent, vt efficacius remedium sit. Sunt, qui dent tribus particulis carnis reoponticum adaitum. Nonnulli folia spicæ nardi, Et geponomi æquo pondere trita, vino amineo conspersa infundit, aut geponomum leuigatum carni immistum accipitri esuriēti apponunt, ne odorem sentiat.*

Ad nauseantem.

L*Aser Et suillam carnem aqua conspergito, eius cibatum tessellatim dato, Et quandiu cibum fastidit, tandiu simili aqua carnem inspergito.*

Ad

Ad eum, qui euomit cibum.

EVomuisse cibū cognoscitur accipiter ex eo quod tristis est. Curatur ita folij partē vnā, & costi tantundē, piperis grana duo in vnū tunsa, & cum melle subacta eaenda præbeto.

Ad cruditatem & nauſeam alia remedia.

SI cibi permanent in stomacho crudi, eōsq; non euomuerit, vsque ad decimam diei horam, nullus cibus est ei dandus, sed tantūm aqua tepens cum oleo & sale in illius os infundenda est: aut aqua marina tepesfacta, & ita post horam aluum deijcit, & adiuuabitur, deinde eidem passerculi duo, troglodytæ appellati, vini obijciendi. Sed si ante cibum euomuerit, nihil dandum, nisi sola tepens aqua mista cū oleo: postero die gallinacci pulli vino potati, cibatus, & potui sanguis dandus. At si comedere non valeat, solum sanguinem bibat. Quod si nihil horum profuit, murem aut vespertilionem ei dari conueniet, & reficietur.

Adhuc de vomitu.

BVtyrum, mel, spumam nitri, nigre columbæ simus, lumbrici, qui ad filum tandiu pependerit, dum sint arefacti: lotii humanū, vini paulum: omnia misceantur, hisque caro cōspersa datur accipitri. Sunt qui vespertiliones quinque interficiant, ipsorumq; sanguinem vitreo vase exceptum areſcere sinant, & minutè tritum seorsum

seruent, vsque dum vsus necessitas requiret, tūm-
que tres alias vespertiones vino veteri odorato
madesactas, & prædicto puluere conspersas dent
accipitri comedendas.

Ad malè affectum iecur.

EX iecinore laborans accipiter, aut à canibus
laceratus, cognoscitur ex eo, quòd tristis vi-
detur, & pedes liuidos habet. Remedio est cruum
leuigatum, ac subactum cum melle in parui pastil-
li formam redactum cibatum: vel axungia
recentior eccisi fasiani: vel menta tinsa cum car-
ne accipitri obiecta.

De tineis siue lumbricis.

HIs signis cognosces, an tineas habeat acci-
piter insistentis perticæ, cum volare cupit,
alas suas impeditas habet, & tanquam si distor-
tos nervos haberet, tremit, pedum modo hunc, mo-
dò illum porrigit, siue in pertica maneat, seu ma-
nu aucupis gestetur, & pinnas suas vellicet, nunc
eas quæ sunt in pectore, nunc illas, quæ sunt in fe-
moribus. in summa, neque in manu aucupis, neque
in pertica insistit. Ita curabis, Carpobalsami gra-
na tria, ceruinam medullam, vrticæ pauca semi-
na, & nigelle tantundem, vnà simul omnia leui-
gata, contus. dito cum helxine prius arefacta, &
mista da accipitri cum carne perdicis: aut si huius
non sit facultas, cum carne gallinæ vernaculæ, &
ita vel per os, vel per sedem tineas educes: Acci-
piter

pititer tineis afflictus. , frequenti volatu utitur, ipsum refeceris, si cum pastillo piper ipsi dederis edendum. Idem præstabit cerui medulla, & geponomum in puluerem redacta cum carne data. Nec minus efficax est sesami & papaueris æquū pondus in puluerem redactum. Si his insperferis staecten quercinam, & carni miscueris, & dederis accipitri edere, aut si aloë pura & munda leuigata animantem perfuderis posca. Sunt qui allij succum expressum cum omphacino oleo, pari mensura mistum infundant.

Remedium ad intestinum.

EX intestino laborare se ostendit accipiter, cum pedibus sepe stringit manum gestantis, & pedibus cædit perticam, cui insistit. Quidam censent sandaracham cum carne calida & butyro dandam. Alij verò, si omnia viscera simul cum intestinis doleant, vini aminei, & rutæ tritæ singulorum ligulam dandam existimant.

Quomodo calculosi cognoscantur, & qua ex causa calculi oriantur.

Generari lapis in visceribus solet, cum accipiter carnibus vescitur pinguibus, aut malè olentibus, aut multis expletur. Ardeolarum caro calculos gignit. Laborare calculis primùm cognoscitur, cum difficulter ventrem deiecit: deinde deprehenditur ex stercore eiecto, quòd emissum adheret pavimento, sed integrum iacet, neq;

virgis similem extensionem habet, vt sanorū habere solet. Id accidit, quoniam vi eiectum est, propter lapidē impediētem exitum excrementorū liquidorū, sed tamē à solo stercore, quod sæpe varie solet, cognosci hoc vitium nō potest: cognosces alio modo. Nā cum vel aucupis manui, aut perticæ insistentis frequēter agitur, scito ipsum calculis vexatū hoc facere, ita curabis, Rapū de terra lectū excavaato, salē nondū tritū, quantū duobus digitis capere potes, in illud excavaatū indito, idq; deinde in ollam nouā imposito: et postquā succensis ignibus, sal in rapū inditus, liquatus fuerit, adijcito suillam carnē recentē, cibatus præbeto, ac paulo post ipsum ad aquā alligato, illucq; totū ferē diē maneat finito, aquaq; se oblectantē, ob salios sumptos cibos, permittito bibere, quantū potest: ita enim lapidē minutatim eijciet. Potes etiā hoc vt remediū, Nigelle semen tritū cum melle & oleo ter die dabis: post tri die momentū salis in carnē recentē abdito, carnem edendā præbeto: tertio die paruum pullū columbinum, nondū multis plumis vestitū, ciato concisum cū ossibus comedendū. Potest etiā alia ratione sanari, cum in manu insistentē vides aluum deijcere conantem, neq; tamen valentē: dextræ manus medicos duos digitos sedis anulo subijcito, cōprimito lapidē, qui est prope anulū: deinde expresso lapide & exempto, locū vnde exemptus sit, foueto oleo rosaceo: hircini sanguinis glaciati vncia lapidem

resoluit

resoluit: quòd si plus quàm vncia detur, ipsum le-
dit. Murina etiam caro esui data, etsi letius quàm
hircinus sanguis, tamen lapillos frangit. Nonnulli
etiam dixerut butyrum prodesse. Alij tradit ac-
cipitres calculis laborare solere, ex eo quòd come-
derunt carnes sordidas, & dilaniatas in terra.
Quamobrè nonnulli quidã illas suspensas ligant ad
caueam, ne puluere sordidas edant. Solent etiã in
hunc mrbu incidere ex eo, quòd eis in cauea aque
satis non subministrati fuerit: deprehenditur hoc
morbo affligi, cùm difficulter excrementa excer-
nit, & ea quidem dura & dispersa. Ipsum etiam
videas conuiuentem, & grauato capite dormitan-
tem, & cùm excrementa reddit, anulum vellentè
& stringentè: ita curabis, Rosacei ex oleo ompha-
cino cõfecti duas ligulas, & oui album liquorè in
vas indito vsq; dum vnum corpus fiant: per os ac-
cipitris infundito. Præterea ab alijs traditum est,
illum comedere non posse ex eo quòd sedem lapis
obsidet & clausam tenet, hoc remedium adhi-
bent, Auri paulum, aut scissum arsenicum bene
cõtritum ex melle dant accipitri, tum testudinem
fluuiatilem escam apponunt.

Aliud optimum remedium.

Coccum gnidium, galbanu, cochlea, sapa, bu-
tyrum instar granuloꝝ triu optimè lapidè
frangunt. Accipitri calculis laboranti oculi intum-
escunt, & nebule offunduntur, nares inflantur.

Oculi

Oculi fouendi betonica, & pluuiatili aqua. Iam ad aluum deiciendam ei cibus dauidus, catulus subrumus, adhuc cecus, per tres aut quatuor dies: post eam aloë elota magnitudine vnus siliquæ præbenda. Quòd si permanet lapillus, & non frangitur, vitis sarmento adurito partem capitis subtermediam inter duos oculos, vsq; dū videas palpebras oculorum horrentes: deinde paruum digitum melle imbutum subijcito in animantis anulum, scitè dissoluens lapidem, & curabitur.

Ad lumbaginem.

CVM lumbi dolent ex mala gestatione, illum suspensum teneto pulchrè supra vinum in ollam inditum & inferuefactum: & vt vini vapor in illius femora & lumbos exhaletur, ollam vsque agitato, donec refrixerit: deinde vinum spongia exprimito in partes auis superiores, eisdemque molle fœnum substernito.

Ad lumbaginem & pinnarum relaxationem.

ALtheam ex aqua coquito, decoctam aquam tantisper deferuescere finito, dum tantum modo tepescat, eaque lumbos foueto, postea ad pavimentum ligato. Accipitri cubile substernito molli fœno, vel ipsum ad balneas ductum, teneto supra caldam, sed ita, ne aqua respergatur: aqua duntaxat agitetur, vt à vapore accipiter incalcescat: interim danda opera, ne decidat ex manu & pericli

periclitetur. Ex balneo eductus, paulisper sedeat, facito, & tegito: post tres dies per inferna sanguinem deijciet.

Aliud remedium.

Symphyti tres partes ex carne dentur, quæ si nihil profuerint, elaphoboscon & symphyton in vnum misceto, dato tres partes & ad sanitatem perduces.

Ad scabiem.

Scabiei prurigo accipitrem cogit contra se, tanquam cõtra hostem, vnguibus & rostro vti: sed tu locum scabiosum exprimito, donec sanguis eliciatur: deinde aconiti succo per triduum illinito, tum aceto quàm acerrimo eluito, & thus masculum aceto conspersum terito, eoque scabiosas partes linito, accipitremque tantisper teneto, dum partes, quas leueris, desiccate fuerint. Vel saponis ssumæ, nitri æquas partes acerrimo aceto misceto, iisque accipitrem linito, modò prius in balneo ipsum calefeceris, & postridie calda potabili eluito, & quàm mox sanabitur. Aut argentum viuum cum saliuâ terito, eoque accipitrem vngito. Aut bitumen ex veteri vino & oleo ad secundas decoquito, eoque calido animantem inungito.

Ad lichenas.

Nitrum Alexandrinum quàm minutissimè terito, idque in oleum acerrimum misceto: locum lichenibus infestum lenito.

Aduer

Aduersus pediculos remedia.

Pedunculi nascuntur à noxio humore carniū,
 & ex cruditate cūm auceps inconsideratè
 accipitri crudo alium cibum apponit, antequàm
 alterum cibum concoxerit: id quod cognoscitur.
 Nam pedunculi circum oculos cursant & exun-
 dant in ipsum gestantem. Remedium est sandara-
 cha, si butyro aut carne aut oleo imbuta ipsi præ-
 beatur edenda. Aut saponem in tepenti aqua dis-
 soluito, eoque auem linito cœlo sereno, & sanum
 facies, ipsumque tunica inuolutum in solem calidū
 exponito. Si pediculos procreauerit accipiter, non
 valde ex eo leditur, potius alitur, & ad venatio-
 nem impellitur. Pediculos autē concipit, cūm ma-
 net prope gallinaria atque auiaria. Fumo nun-
 quam appropinquet, nam & leditur & pedicu-
 los, & pituitam, & destillationem contrahit &
 pinnae torrefiunt. Se pediunculis laborare ostendit,
 cūm pinnas vellens, frequenter pedunculos inqui-
 rit. Remedium afferes, si lupinorum decocto ipsum
 laueris: sed ita, vt caueas, ne capiti admoueas fer-
 uentem decoctionem, lotūque in sole per horam
 ponito: & illinc vbi ipsum tolles, dulci aqua la-
 uato, ne pellis vastetur: tum vino austero pin-
 nae inspirentur. Vel sarmenti, aut fici, aut oliuae
 cinerem quàm minutissimè per cribrum cernas,
 accipitremque illinas, eundemque linteo tegas, &
 pediculi in linteum decident.

Ad

Ad horrorem.

Horrore percellitur, cum ex pediculis, tum alijs ex causis: ei subuenit nefrendis caro: autum caro cum sit calida permultum, ipsum exsiccat, & vnà cum macie pediculos procreat. Facit idem ouilla caro: at cornicinæ & coruinæ carnes omnino dandæ non sunt: nã & falsæ sunt, & valde perniciosæ accipitri pediculis laboranti.

Item ad horrorem.

Cum horret accipiter, tum corpore concidit, tristiq; & ægroto est aspectu. Correptus hoc affectu, excremeta reddit corrupta maleolentia: nisi morbo occursum sit, cõsumitur anus. Hoc remedio subuenitur, quod recipit symphyti surculos cum radicibus & reoponticum: simul miscantur, ex aqua ad tertias decoquantur, in quartam partem decoctionis reopoticum addatur, accipiter perfundatur, vsque dum persanatus sit, post infusionem ei cibus detur columba.

Ad defluxionem pinnarum.

Vtilissima res est accipitri pinnarum ornatus, & ad illius virtutis officium præstandũ aptissima. Si pinne ipsius defluant, & ipse spoliatur naturali suo ornamento, Sumatur tedæ pinguis, & rubi radicum & platani, singulorum manipulus vnus, in ollam iniiciatur, ad tertias decoquatur ex acerrimo aceto, eaque decoctione conspergatur accipiter, & pinne fluere desinent.

Quomo

Quomodo & corrodantur pinnae accipitrum & curentur.

EXeduntur saepe pinnae noxio quodam humore: ita curari conuenit, Nitrum Gallicum & cimices, qui nondum ex lecto deciderunt, conteras in acerrimo aceto: emplastri facias, aperias pinnas, ubi videbuntur cor, os, linito & sanabis.

Si pinnae inflationibus turgeant.

Inflationes rescindas, & pinnas plenas perfores, & vino veteri locum eluas, & vitis sarmenta combusta, cum bubulo felle in puluerem redigas, eum infundas in plenas pinnas.

Ad eum, qui suas pinnas rodit.

SI accipiter suas corrodit pinnas, & cum pedunculis non habeat, tamen pedunculos inquit, scrutare coliculos pinnarum caudae & plumas, inuenies quiddam nigrum intra radices pinnarum, id acu compungito, inspirato vinum vetus mali punici cortice trito ungit.

Ad refractas pinnas.

Qui à natura rectas non habet pinnas, sed refractas, ita curabis, Aquae potabili calida frequenter remiges pinnas fouebis.

Decidentium pinnarum remedium.

LAuri vel nucis oleo foramina, unde pinnae decidunt, ungit, aut ex tuo ore in loca, unde exciderunt, inflato caprinum lac.

Ad

Ad defluxionem pinnarum.

Pvlegij, sandarachæ, scrupuli tres, croci scrupulus. ex aceti sufficientibus partibus simul coquantur, refrigerentur: deinde spōgia oculi illinantur bis in die. Quod si remiges pinne decidunt, sandarachæ & thuris tantundem: conterantur, subigantur, inungantur pinne.

Ad fluxionibus laborantem, & ob fluxiones pinnas amittentem.

Si defluxionibus alarum flexus, qui est tanquā cubitus, laborat, amittit remiges pinnas: ita curabis, Scrutator venulas adiacentes alis, ex ipsis mittito sanguinem: & postquam sanguinis paululum deflexerit, aceto frigido alas foueto, ut locus obturetur. Itaque fiet, ut postea neque accipiter fluxionibus laboret, neque fluant pinne.

Ad fractas pinnas remedium.

Cum accipiter pugnat cum præda, sæpe accidit ut pinnas frangat, nimirum ad terram detractus: interea dum prædam retinere conatur: aliquando etiam alliditur ad perticam, dum euolare contendit. Solet enim naturali prudentia tegere caput, quod obnoxium habet letalibus ictibus: ideoque aluum, latera, lumbos percussioni exponit. id quod si acciderit, hoc remedio ei succurres, quo minus impediatur ad continuandam occupationem, Habeto accipitris mortui pinnas, & cum aliqua frāgetur, reponito ex mortuis dextrā

quidem dextræ, sinistram sinistrae parti, caudam caudæ accommodans: nimirum fractam pinnam non valde probe carnem scindito ad inferendam loco illius alteram, quam de mortuo seruata habes numerosè temperatam, lino nigro liges utranque inter se commissam.

Ad fractas pinnas remedium.

Vemi corticem & maluæ agrestis radicem ex vino veteri coquas, & decocto pinnas foueas, & sanaueris: seu myrrham in pila tundito, & simul cum oui vitello stuppæ illinito etiam cum folijs superimponito, scitè ligato, auem obseruato, & sanabitur.

Quomodo inferendæ sint pinnæ remiges nuncupatæ.

Ex pinnis quæ volatui maximè auxiliantur, sunt remiges propterea nuncupatæ, quòd tanquam remi, aërium pelagus secant. Quòd si fortè earum aliqua fracta fuerit, eius insitionem ars machinata est, ab agricolis hanc fortè mutata, qui surculum alienum suo trunco inserunt. Remigem igitur pinnam, quam insiturus es, scinde ex vna parte, vt possit includi in alteram, eaque in aqua remollescat, finito: deinde scinde accipitris fractam pinnam, & vbi exactè dimensus fueris, & ex æquaueris alijs pinnis remigibus, ita vt neque maior sit, neque minor, mediam perforato tenui subula, & inserto accipitris mortui pinnam

in foramen fractæ viuæ, filò utrinque ligato, & postea non impediatur, quo minus volare queat.

Ad lacerationem accipitris.

N*ullum auium genus inerme natura produxit, sed & unguium robore, & rostri impetu ad venandum, & ad se defendendum armavit. Si igitur aliqua vel magnitudine, vel robore præstant, accipitrem percusserit, & voluptatem cibi in molestiam conuerterit, suillam axungiam cum sarmentorù cinere subactam in plagam prius purgatam imponito: deinde acicula tenui scitè consuito, nequid sordium in plagam incidat & ita perducetur ad sanitatem. Alij brassicæ caulem comburunt, & similiter chartam, ex hisque cinerem collectum, cum auium adipe subactum in plagam iniiciunt. Quòd si à grue percussus sit in pectore, aut in carnosis partibus, symphyto prius oblinito affectum locum, eumque consuito triangulis aciculis laneum filum ducentibus exterius, suturam symphyto inspergito: Si filum disrumpatur, & consui non possit hoc faciliori utitor auxilio, quod continet chartam scriptam, siue non scriptam diligenter combustam: eius cinerem cum oleo misceto, locumq; ubi plaga est, ungit. Quòd si sanguis ex plaga defluit, chalcitide prius plagam conspergito, & adiuuabitur. Quòd si percussus sit in ossibus, aut neruosis locis, sumito thus masculum, eoque contrito inspergito, aut cephalicon*

appellatum, quo ad curandos homines vtuntur, in locum affectum imposito, & cito sanabis. Cephalici compositio hæc recipit, dulcis olei trientem: bituminis, cere, picis aride, singulorum selibram, spumæ argenti scrupulos binos, ceruse scrupulos quatuor & semis, thuris, aloë, myrrhæ, singulorum sextulam: opij, mandragoræ, pomorum succis, singulas sextulas, aluminis scissilis, atramenti sutorij, chalcitidis, croci, singulorum sextulam, aceti, quod satis est: quæ liquari possunt, liquato, & inspergito aridis, contusis & cribratis: quæ vbi subegeris, reponito: & cum vsus necessitas requireret, ex rosaceo dissolutum plagæ indito.

Ad dilacerationem.

SI accipitris ventrem grus vnguibus lacerauerit, & pellem illius diruperit: ita curabis, Confestim ipsum recipito, cõsuito plagam acicula tenui filum ducente, & distractam pellem coniungito: deinde corticis quercini cinerem ex oleo dulci subactum inspergito: Columbinum finum oleo & vino permistum, in pastilli formam redactum, super plagam imposito, non aberrabis ab optima curatione.

Aliud remedium.

Consuito id quod discissũ est: deinde symphyton cum sarcocolla mistum imposito, & paucis diebus auem sanam facies: seu sarcocollam bene mollitam, tunsam cum sanguine gallinæ nuper

per occisæ, imposito, & citò sanaueris.

Ad plagam aut rupturam accipitris.

SI acciderit accipitrem confringi, cum fertur
in cornicem aut perdicem: ita curato: Reopon-
ticum tritum ex vino veteri ipsi dabis.

Ad detractam pellem.

SI accipitri pelvis detracta sit ab aue, quam in-
sectatur, is qui eum emisit, super ipsum lotium
faciat, & confestim leuabitur plaga & dolor. Quod
si à grue aut alia quapiam aue percussus fuerit,
inijce intra fissuram suillum adipem, & ita con-
suito & inspergito resinam aridam & ferream
scobem, quæ decidit in officina fabrili.

Si accipiter victus fuerit, dum con-
tendit cum auibus.

Glabrum facito locum, ubi ictus sit, domesti-
cæ vitis sarmenta cõburito, & postquam
locum affectum, vino foueris, cinerem inspergito,
vel aloën, & columbæ fimum equis partibus con-
terito, cribrato, excipito adipe anserino, ictui im-
ponito. Vel thuris & cerusæ par pondus cum sym-
phyto, quantum satis est, in pila contundito, & be-
ne subactum super ictum imposito.

Ad laceratum à cane, aut ab aquila.

Complicatus teneatur accipiter, locus lacera-
tus vino & oleo inspiretur, illinatur pului-
sculo, cuius compositio hæc est, Roboris cortex, sar-
menti tantundem: conterantur, misceantur sym-

phyto, thuri, aristolochie, resinae, fimo columbae aggregatis: singulorum equae portiones, terantur, tenuissimo cribro incernantur, earumque puluere affectus locus conspergatur.

Ad plagam accipitris.

C*ucurbitam oleo inueteratam comburito, eius cinerem cum lotio humano misceto, vulneri imposito. Aut si huiusmodi cucurbitae non est facultas, aliam aridam comburito, eius cinerem cum oleo commisceto, imposito vulneri.*

Qua ex causa frangatur, aut luxetur accipiter, & quomodo curandus sit.

I*N accipio cum fortioribus animantibus, ut grue, anser, lepore pugnans, interdum illorum unguibus creditur & frangitur, interdum alis percutitur, aliquando ad perticam alliditur: accidunt praeterea aliae multae causae offensionis, quas, propter multitudinem, praetereo. Si tibia fracta sit, calamus poliatur, eoque circumligetur pes accipitris, ut fieri solet hominum, qui tale quippiam patiuntur. Locum affectum glabrum facito, maxime si axillas, aut femur fregerit. Quod si os axillae excidit in exteriorem partem, insanabile est. deinde sumatur vlmi radix, ex multo vino coquatur, usquedum succosa & pinguis effecta sit: ea saepe die locus affectus foueatur, & quidem assidue, donec ad sanitatem perducatur. Alij herbam*
Synch

synchlon appellatam ex aqua coquunt, eiusque decocto locum affectum per septem dies fouent & sanant. Sed per plures dies facere idem ne graueris, donec curaueris.

Ceratum ad fractum pedem.

Nitrum, Alexandrinam myrrham probam, picem, thus minutissimè terantur, ouique albo liquore excepta imponantur, fascia lanea ligentur: accipiter demittatur in caueam. Signum est eum bene habere, cum inuenies auxilium laxum esse, tum utere malagmate Phœnicæ, cuius compositio recipit ammoniaci thymiamatis bdelij, bityri, singulorum vnciam: styracis, castorij, galbani, seui taurini, adipis anserini, singulorum semunciam, olei veteris sicyoni, ceræ, singulorum selibram, visci quercini, terebinthi fescunciam, omnia liquato & subigito, postea utere. Aut cochleam montanam, myrrham, oui vitellum, leuigato atque imposito: post dimitte accipitrem in cellam obscuram, eique cubile substerne molli fœno.

Alia compositio Phœnicæ.

Quam minutissimè ubi contriueris spumæ argenti trepondo, chalcitidis triente, axungie veteris liquatæ duapödo primùm exiguo oleo subiges chalcitidè: deinde cù spuma argenti miscebis totum oleum infundes, axungiam liquatam in ipsum oleum iniicies in ahenum nitidum, lento igne coques, agitabis

rudicula: deinde ex igne detracta subiges, & cum vsus necessitas exiget, vtitor.

Aliud ceratum siue allinamentum.

Ammoniaci, thymiamatis, propolis, mastice, resinæ, gummi, baccarum iuniperi, singulorum æqualem mensuram: in pila contundito, deinde his contusis addito vernaculæ gallinæ steruus, & allinamentis excipito, ligato, vt solent medici. Est aliud quod habet marmoris, testæ, myrrhæ, vitri, fuliginis, liquidæ picis, mastice, singulorum partem vnā: mastice, piperis, resinæ, sarmenti, vitis nigræ, singulorum combustam & aridam partem vnā. Hæc omnia contundito, cribrato: addito gallinæ steruus, & acetum, quod satis sit ad illa excipiēda, & vt proximè diximus, ligato.

Malagma.

MYrrha probe notæ, aloë, vnā misceantur & terantur: oui vitellus adijciatur ad ea excipiēda, scitè imponantur & ligentur: idque tandiu sinatur, donec à loco affecto resoluatur.

Ad fractum pedem.

MYrrha & thus terantur, oui albo liquore excipiantur, lana alba alligentur ad pedem, dimittatur in caueam & restituetur.

Quæ fracta sanari possint, & quæ insanabilia sint.

MVLtæ fractæ partes sanantur. Inguem fractum insanabile est: similiter etiam armi.

Quæ

Quæ ad saniam peruenire possunt, ad ferulam aut calamum alliganda sunt. Accipiter accommodatè alligatus, in cellam molli foeno substratus, ne vexetur, dimittendus est. Carnes concisæ obijciendæ per duodecim dies: deinde ex cella educendus, & ferula ex fracto loco exoluenda: emplastrum, habens vim molliendi, imponendum, ad laxandos & molliendos nervos. Emplastrum compositio recipit spumæ argenti, bituminis Iudaici, pinneæ resine arefactæ, cereæ albæ, singulorum libras duas. picis, thuris, aloë, myrrhæ, ammoniaci thymiamatis, bdelij, colophonie, chalcitidis, singulorum sesquilibram, adipis taurini, succi althææ, lini seminis, singulorum selibram, oleum chamæmelinum, quantum satis sit. Quæ liquari possunt ex adipe taurino, liquentur. Spuma argenti & succi ex oleo coquantur, adijciantur liquidis, rursusque simul teperata omnia concoquantur: quibus ex igne remotis, conspergatur bitumen: & tribus tritum rudicula agitetur, usquedum refrixerint, & mollita sint, atque ita preparatis, cum necessitas requiret, utitor.

Ad luxatum pedem.

Volucrum genus alis quidem & pinnis natura ditauit, quibus aërem secare solet: sed nec minorem dedit ipsis utilitatè & efficaciam, cum eas pedibus ornauit, per quos venantur, hostes suos superant, cibum capejjuunt, quietem ca-

piunt. Sed naturæ dotes quid nunc necesse est numerem? Itaque his omiſſis, de remedio luxatorum dicam. Cùm accipitri pes exciderit, aut digitus luxatus ſit, ita curandus eſt, Recremento æris contundito, & diligenter ex aceto terito, locum affectum illinito. Facit idem paruarum cochlearum unguentum.

Malagma.

Quod recipit caſtorei, rasilis æruginis, folij, ſpumæ argenti, ſingulorum ſemunciam, myrrhæ, cere, bituminis, ſingulorum ſextantem. Caſtorium, ſpuma argenti, folium, cõterantur, & tenui cribro incernantur: quæ liquari poſſunt, liquentur & ſubigantur, hiſque affectus locus illinatur, modò prius aqua calida foueatur.

De tumore ſeu ſpongia.

Ignitur à tẽporis acerbitate, ab acerbis niuibus hic morbus. Remedium, Pedum tubercula liuentia ſtylo acutiſſimo corrigantur: deinde thus, ſpumam argenti, vitrum Alexandrinum, oii album liquorem, cochleæ ſaliuam limoſam, terito, hiſque pedem linito, deligato: neque ſoluito, donec ſanitatem receperit, poſt vino calido foueto, & perſanabitur.

Ad tumentem pedem.

Ceræ trientem, adipis gallinacei ſextantem, Copobalsami ſufficientes partes, miſceto, cerotum facito, idque pedi imponito.

Si talus luxatus aut inflammatus sit.

Svmatur thus masculum, vitrum, marmor, sequa pondera singulorum, terantur & leuigentur: adijciatur fel hircinum & oui album imponantur in talum accipitris, & scitè ligentur.

Ad inflammationem.

Ricinorum, myrrha, acacie vt par modus teratur, pilis in puluerem redigatur, instilletur acetum, eoque, cum strigmenti crassitudinem habebit, pes illinatur. Alij sumunt cochleas paruas, easque vnà cum testis tritas, linteo alligatas, pedi imponent. Sunt qui marmoris, testæ, gypsi, ammoniaci, propoleos, stercoris gallinæ, salis gangrici, resinæ paria pondera simul contrita & subacta imponant.

Ad vulneratos neruos.

EX concertatione interdum lædit neruos accipiter, eiusque pes læsus contrahitur. Ita affectus, tepenti oleo fouendus est, post fomentum laxans emplastrum imponendum, sæpius fomentum applicandum.

Ad fornicationem.

Solent fornicatione laborare accipitres. Eminent ex corpore callosum quiddam orbiculatum, latam sedem habens, cuius compunctio sentitur similis morsui formicæ. Ita curari conuenit, Caprifici radix recens contyndenda, eiusque succus in fornicationem exprimendus, & sanitatem

tatem recipiet. Vel cedrinus cum acerrimo aceto misceatur & illinatur. Alij verrucariæ herbe, & rutæ viridis singulos manipulos in pila contundunt, hisque affectum locum oblinunt.

Ad claves.

TEstudinis sanguis cum acerrimo aceto mistus clavis illinatur.

Ad dolorem pedum.

VT homo, ita accipiter pedibus laborare solet, destillatione quadam ex loco superiore in locum inferiorem delabente. Morbi causa proficiscitur ex noxijs humoribus. Hoc medicamentum curandus est, quod habet acaciæ, stactæ binas sextulas, ammoniaci thymiamatis scrupulos duos, aloë Indicæ, bulbi scyllacei, glutinis fabrili, thuris masculi, ellebori Cretensis, singulorum scrupulum, olei acerrimi, quantum satis sit, ammoniacum & thus aceto diluantur, reliqua contundantur & illis adijciantur. Rursus terantur, in globulos conformentur, ad usum seruentur, & tum aceto dissoluantur. Iam verò poros, qui in pedibus nascuntur, semper sanabimus, si eos aqua frigida fouerimus.

Ad fluxionem, quæ decedit
in pedes.

PIcem liquidam, aridam lappam in ollam indito, & coquito, inspergito centaureum contusum, ubi subegeris, pedes accipitris linito.

Ad

Ad vngues remedium.

SApe euenit vt accipiter pugnans cum auibus, vnguem aliquem amittat, & maximè cum vngues, quod defixit in hostilem auem, vehementi vi, à pugna recedere conatur, non remittit ipse, ita euictus consumitur potius, & vnguem amittit, viribus non valens illum extrahere, hoc modo curabis, Excisum vnguem oblines ferri recremento quàm minutissimè contrito, cuius puluerem venator semper habeat, oportet. Excisus vnguis inducendus, commodè ligandus pulchrè conglutinabitur, nec ita multò post vi pharmaci per septem dies ligatus diligenter habèdus. Quòd si inflammatio oriatur ex dolore, terito testam aritinam nuncupatam, vngito excisum vnguem, commodius feceris, si etiam totum pedem vnxe-
ris, & ita excisum vnguem reduces.

Aliud remedium.

SI accipiter extra radicem fregerit vngues, Saut luxauerit, presertim maiores, tum in cellam includes, cibumque copiosum ei obycies, vnguemque recenti axungia suilla aut agnina vn-
ges. Si vnguis exutus sit, is illinendus est spuma argenti, & myrrha simul contritis.

Ad flectendum rectum vnguem.

ACcipitris facile flectes vngues, si malagma veterinarium imposueris, fomento prius
usus. Malagmatis veterinarij compositio conti-

net pinguium ficorum, vuarum sine acinis, nitri assi, seminis cardamomi, seui taurini, seui suilli, adipis anserini, singulorum vnciam, ammoniaci thymiamatis, picis, propoleos, galbani, cere, opopanax, visci quercini, singulorum quadrantem, arida contundes & cribrabis, quæ liquari possunt, aridis consperges, & simul omnia subiges, hisque, cum opus erit, vttere.

Quomodo accipiter emittendus in perdices: qui cibus, & quomodo dandus, & quomodo in mauu pascendus, & vt venaticus canis simul cum accipitre educandus sit, vt consuetudine inter se cognoscant vt perdices insidiis exponendi & captandi sint: vt ex malis accipitribus, boni fiant: vt in phasianos & anates accipiter sit emittendus.

Postquam accipiter assuetus est obedire aucupis voci, vocemq; eius exactè cognoscit, & solo edito sibilo, statim ad manum aduolat, cibumque monstratum capeffit, & iam aptus est ad aucupiū: pridie quàm exeatur ad venationē, danda opera est, vt recēti carne caprina, aut ouilla, aut suilla, mūda & minimè neruosa, neq; pingui pascatur: sed ita vt ne ad plenā satietatem, sed duntaxat ad dimidiā pascatur. Si huiusmodi carnis recētis facultas nō sit, cibus ei parandus ex frigida carne: sed hæc ita accōmodanda, vt recens esse videatur. Cum tempus frigidū est, caro, quā daturus es à sordibus purganda, & in aquā tepidem imponenda

nenda, vsq; dum illa tepescat, deinde extrahatur
 & accipitri obijciatur. Si aqua tepens nõ inuenia-
 tur, igni calefaciẽda est digitis ipsa subigenda, &
 tandiu versanda, dum incalefacta sit & exicca-
 ta, & ita cibatus eius obijciatur: post si facultas
 non sit neque tepentis aquæ, neque ignis, mundo
 linteo aut panno cibus tegendus & tuis axillis
 imponendus: sed cauendum ne escæ tegmentum
 carnem tuam attingat, sed vestis interposita sit,
 ne humanum odorem recipiens, perdat suam vim
 & animantem lædat: ita incalefacta edenda præ-
 beatur. Cùm hoc modo ipsum paueris, in loco so-
 lito collocandus, vbi maneat vsque ad horam no-
 nam, aut decimam: tum sinistra manu capien-
 dus, sursum deorsumque circumferendus, leni ma-
 nuum contrectatione, & verborum blanditijs de-
 mulcendus, consueta in sede à vespere ad dilucu-
 lum matutinum reuonendus: vbi surrexeris, rur-
 sus manu gestandus, atque admouendus luci, si-
 ue ea sit ex candela, siue ex lucerna, siue ex fa-
 ce, modo ne ad ipsum fumus aspiret, idẽmque sua-
 ui manuuum contrectatione palpandus, vt ex con-
 suetudine ad te mansuescat, & te diligat. Man-
 suetus enim redditur, manu gestatus, & blandi-
 tijs attrectatus. Vtile etiam est, vt ipsi canis ve-
 naticus adsit, siue cùm pascitur, siue cùm huc il-
 luc gestatur, vt vterque ad alterum assuescat,
 vt tempore opportuno canem suum adiutorem
 videat

videat, neque illum, vt hostem, refugiat. Vbi illucere cœperit, ad aucupium exeatur, capiatur locus non omnino planus, sed riuum quendam habeat, & perfugia non continua, sed sufficienti interuallo inter se distantia, neque ascensus, & rursus descensus habeat, qui alteris riuus æquantur. Nam ea auxilium & effugium præstant aui- bus, quas accipiter insequitur. Accipitri aucupanti sursum versus ad colles volatus continua- tus ad inferio. a loca, molestiæ laborem auget, & metum affert, ipsumque segnem reddit ad persequendam prædam, venatoremque inancem decla- rat. Locus capiendus, vbi auceps in terra sedeat, ne videatur à perdices: illorum attenuendus can- tus. Solent manè canere contenta voce, quam se- quatur oportet, & quoad fieri poterit, propè ac- cedat canens suauiter ea, ea, ea. Hæc enim vox perdices persuadere potest, vt & capita demit- tant & quiescant, & multò magis, si suauiter canentem videant. Ille verò suauiter canens au- cept, cum proximè ad ipsos accesserit, assiuus his vocibus suauiter vtatur ea, ea, ea: detque operam, vt cubile perdicum prætereat, ne negotium inue- niendi perdices præbeat venatoribus. Itaque cum is, qui perdicum cubilia scrutatur, iussa fecit, & auceps simul cum albero, venaticos canes ligatos tenet, & intellexit vt perdices non se commo- uent, tum circumspectat vtrinque locum apertum
ad

ad tegendum subsidium, illicque venandi auxilia-
tores collocet & iubeat sensim aucupem incede-
re, & uti diligenter vocibus consuetis, & sibilis,
& virgis venatricibus pulsare obuios ramos ter-
ram, herbas, & si quid aliud inuētum sit obuium,
& quò virga non attingit, iacere lapides, aut ce-
spites, ut assiduo strepitu perdices moueantur. Tu
verò qui fers accipitrem, procul in loco eminenti
stans, expecta, ut perdices excitentur, atque ubi
audiueris venantium hanc vocem, specularé tum,
si accipiter ad perdicium volatum properare cupiat,
ne ipsum soluas, sed paulum auersus, tanquam si
perdices non videres illum sustineto, donec perdi-
ces ante accipitrem prætereant, quos cum ipsi be-
ne demonstraeris, extensa manu ipsum scitè emit-
tito, adulans exhortans, ut forti animo sit, & tan-
tum voce contendens, quātum accipiter distat, &
simul insequi festina: ita fiet, ut accipitri audacia
addatur, & studium ad insequendum, ut auribus
percipiens vocem consuetam & cognitam, confir-
metur, ut non horreat aquilarum impetum. Quòd
si perdices non prospexerit, & tamen ad vocem
venatorum emissus fuerit à venatione aberrans,
affligetur & segnis reddetur in reliquum tem-
pus. & hæc quidem de ratione emittendi accipi-
tris. Iam verò ubi accipiter prædam ceperit, su-
spenso pede cum blanditijs ad ipsum accede, utere
voce consueta oioioio, & suauiter palpsans altera

*manu captum teneto, altera caudam manus permulsiōne adequato, & finito ipsum ex aucupio sariari, quem post cibum leniter, consueta in sede collocatum, ne neglexeris: sed per diem & noctem quinquies ipsum agitabis & carnes capere fines. Hoc enim pacto cibum concoques in ingluvie & sanus erit: Sin ipsum neglexeris, & non ipsum quinquies motitaueris, ut dictū est, cibus relictus in ingluvie, acescet, & non multo post laedet animantem, & quod cibum non cōcoxerit, & quod non concocta, foetida facta acerbè fert accipiter. Si igitur crudus sit, sumito ipsum bonè manè, gestato manu, circumferto vsque ad secundam horam. Animaduerte vbi excrementum reddidit: deinde ipsum ad cibum inuitato: sed tantum gustare finito. Postero die ad aucupandum cum ipso proficiscere, faciens quæ tibi demonstrāui. Venatoribus autem rursus inuestigantibus, si perdices excitentur, oportet te ex longinquo interuallo post perdicem emittere accipitrem: ita enim emissus non disperget perdices, sed congregatos in vnum locum obfidebit: tu verò eos vrgebis, & instabis clamore & sibilis, ac lapidibus cum vsus patietur. Urgente igitur necessitate continget vnum, aut aliquot horum euolare ex perfugio. Itaque ex his satis aucupij accipitri suppetere, & vltèrius procedere non oportet. Sed perdicis ab accipitre captæ gulam & caput disseccare conuenit, tum si-
nes*

nes accipitrem vnguibus & ore fortiter perdicem carpere: neque ipsum caput, vbi accipiter inuasit, nimium obtende, quò fortius prædam impetere possit. incumbit enim fortiter in perdicem vnguibus, ipsúmque non facîle dimittit: tu verò dextram laxato, sed vsque eò duntaxat, ne caput comedat perdicis, nisi ipsum solus corripiat vnguibus. Interea dum ille in capite laniando occupatur, perdicem clanculum furator, eundémque in peram abdito. Sed danua opera, vt cum capitis carnem & cerebrum comederit, si itè ex illius vnguibus ossa detrahantur, ac postea aggredere secundam venationem, quæ laboriosior erit, si volantes per dices aucupere, quàm si insectatione pressi perdices, latibulum subeant: tum enim accipiter superuolet, aut prope sedet, tum te oportet venaticum canem appellare, & solitis blanditijs exhortari: quem si intellexeris festinare frequenter & ingemiscere, & caudam mouere, scito illic esse quesitam prædam. Itaque vide quando perdix excitabitur, & simul vt excitatus erit, vociferator, ouli la lei laptry. Hæ enim voces accipitrem promptum & fortem faciunt. Quod si locus, vbi accipiter sedet, non est aptus, reuocabis accipitrem, & recipies sinistra manu: tum eum, qui canem pedissequum habet, oportet peruestigare: & cum videbis ex horum signis perdicum excitationem, vociferare, vocem illam

attende. Accipiter autem audiens hanc frequentem vocem, volatum attendit perdicis, & promptus est ad ipsum insectandum. Quòd si accipiter prospexerit prædam, & ad ipsam quidem insequeundam promptus fuerit, sed gestatorem suum non inuenerit vigilantem: Et si semel, aut bis volare vetetur immemor & segnior in reliquis venationes efficitur. Quòd si diligenter emittitur, perdicem capit vnum, aut alterum, aut plures facile, ac vbi labor multus non est, vsque ad sextum aut octauum perdicem mitti potest. Quòd si difficultas aliqua inciderit, duos aut tres capiet tribus emissionibus, & id quidẽ multo cum labore. Præterea omnino emittendus non est. nam & molestia afficitur, & valde esurit: & si prompto quidẽ animo è manu abierit, non tamẽ venabitur: sed, vt timidus miles, arbori cuiuspiã insidebit, seipsum occultans, neque in manum, ad cibum vocatus, venire volet, captus obliuio, e & venatoris & venationis. Si hoc vsu venerit, vel propter difficultatem loci, vel propter longum spatium, vel quia accipiter non esuriat, subire oportet locum vbi delitescunt perdices, & venaticum canem appellato, vt mos est: & si tibi est perdix occultus, aut viuus, aut mortuus, obijce eum accipitri. Si huius nõ sit facultas, gallinæ pullum, vel columbam latèter obijcito accipitri, & vociferare solitam vocem illã ou la la la la. Accipitrẽ reuersum bene pasce,

noli

noli festinare, ne alio tempore inanis redeas à venatione, & eò magis, quod si saepe hoc accipitri acciderit, omnino obliuiscetur venationis: itaq; quantum festinas, tantum tu & accipiter operæ perdis: nam sic inutilis efficitur, nisi rursus illum ratione correxeris. Nonnulli aucupij imperiti dicunt, Accipitri animum promptum restitutum iri, si cibo abstineat. Habet hoc fortasse rationem: sed cum pinguis est accipiter, & non aptus ad venandum, aut qui idoneus est ad venandum, & qui nõ refugit à venando, sed iam reformidat ingredi in latibulum, quo minus capiat illinc perdicem quem insequitur, cum proyicies satis longo spatio alterum perdicem, ut videatur is esse, quem insectatur: accipies autem hunc, tanquam iam venatus sit, & ulterius esse iubebis: deinde venantem canem in locum, quo perdices abditi sunt, immittito, ipsúmque indicare prædã iubeto, vocibusque celebribus utitor, & quibus ad exactam inuestigationem canes excitantur, quòd perdix, propter metum, in virgultum & dumetum fugerit, prius fasianos aucupentur accipitres, deinde perdices, ut ex his gustantes accipitres finem habeant laboris. Vociferationibus utendum est in peruestigandis fasianis, strepitus & sibili non parui fiant. Nam voces audiens fasianus exiles, & quietas, suis pedibus elabitur & non capitur, nisi canis ipsum comprehendat: at strepitus & sibili editi circum

*virgulta, ubi delitescit, metum illi adferunt, ut
 euolet ex latibulo. Itaque si propè cum accipitre
 auceps sit, non multo labore utetur: emittet verò
 accipitrem vnà cum volatu fassiani, ut vel ipsum
 quàm mox capiat vel non procul effugiat. Sit tibi
 proposita specula ad accipitrem adiuidum. nam
 oportet ipsum emitti ex editioribus locis. Magnū
 enim momentum adfert ad aucupandum ex altis
 locis speculatio. Hæc enim accipitris generosi o-
 stendet probitatem, & minus generosum non pa-
 rum fortem declarabit. Dicam etiam ut aucupan-
 de sint anates, cū cognosces accipitrem debilio-
 rem factum, & non amplius satis virium habere
 ad insequendos perdices, tum demum ipsum exer-
 ce ad anates in hunc modum. Feres ipsum in sini-
 stra, ut mos est, appendes ad femur dextrū æreum
 cymbalum quod percuties cū erit opus: sumes
 anatem cicurem, quæ similiter clangit ut feræ
 anates, pones illam in loco decliui, feres prope ac-
 cipitrem, & signo dato ex percussio cymbalo, por-
 rigatur in altum anas ab eo, qui ipsam tenet: tu ve-
 rò accipitrem emittes, & faciliè ipsam capiet, eâ-
 que satiabitur. Eadem ratio seruanda in anatibus
 feris, quæ cū desident in locis depressis & ne-
 morosis, demittendus accipiter est ad terram vsq;
 ne videatur ab anatibus, sensimque propè acci-
 dendam, denique repentino strepitu edito ex cym-
 balo, & solita voce, danda opera, ut anates exci-
 tentur*

tentur: earum una capta ab accipitre degustanda
 est, ut in reliquis efficiatur aptior. Est etiam alia
 aucupandarum anatum ratio, cum non in lacu se-
 dent, sed in aquatili loco non procul sedentes acci-
 piter viderit, statim cupit ipsas insectari: is, qui
 eum tenet, ulterius procedat, ne accipitrem ana-
 tes videant & vertantur in fugam: & cum ipsis,
 quoad fieri poterit, appropinquauerit, accipitrem
 ipsis demonstrat, strepituque cymbali ipsas
 excitet, in easque accipitrem immit-
 tat: accipiter proficiscens
 in anates, erit sine
 tintinabulo.

DEMETRII CON-
stantinopolitani, de cura
& medicina acci-
pitrum,
LIBER SECVNDVS,

PETRO GILLIO INTERPRETE.

Ad difficultatem spirandi.

FOLLII, costi, myrrhæ mascule, spi-
cæ Indicæ, cepheos, theriacæ, caryo-
philli, sandarachæ, pirethri, olei, gal-
bani, mastichæ, singulorum vncia:
vino veteri madescat: post contusa,
detur accipitri, & sanabitur. Aut si illorum non
sit facultas, lentis tritæ drachmam, mellis libram,
olei Hispanici ligulas quinque, vini veteris, quod
satis sit, apij radicem, Corianum instar ligularum
quinque, præsiri radicis siliquas binas, baccarum lau-
ri siliquas quinque: vnâ contundito, ac quotidie
offas quinque præbeto ex carnibus.

Ad difficultatem spirandi optimū remedium.

Cum accipiter ab ipso pectore stertit, & so-
num elidit: ita ipsum curabis, Polytrichum,
quæ

que nascitur ad fontes, aut aqueductus, elotam sumito instar binarum siliquarum, & lactis asinini, medulle ceruinæ, singulorum ligulas treis, butyri ligulam: vini veteris & boni ligulas treis, olei Hispanici ligulas duas, oui liquoris albi, quantum satis sit: vnâ misceto omnia & conterito cum carne caprina inferuefacta: prius tamen quàm medicamentum hoc dederis, accipitrem in balneum gestato, cum eius pectus strepit.

Ad difficultatem spirandi & spongiam.

Cum videbis accipitrem non sine vi reddentem excrementa, scito illum vel spongiam habere, vel difficultatem spirandi, hoc sanabis remedio, quod continet galbani, spicæ albæ Africæ, coriandri radicis, singulos obolos, pediculariæ, eruginis rasæ, cypheos, sideritis, singulorum siliquas binas. Hæc omnia simul misceantur: ex his quinque offæ dentur accipitri.

Ad difficultatem spirandi remedium.

Quod recipit spicæ Arcadicæ, cocci, costi, spicæ Indicæ, argalici viridis, croci, cypheos singulorū vnciam. Hæc omnia inspergatur & macerentur vino veteri: aut, si hæc omnia non habes, idem facies, si lentem & rutam in puluerem redegeris, & miscueris cum oleo Hispanico, ipsique dederis comedenda.

Aliud remedium.

Masticæ, absinthij, euphorbij, mellis, lasce-

ris, singulorum vncia, betonicae semuncia, olei rosacei libra, cumini vnciae binæ. omnia misceantur contundantur, hisq; caro conspersa detur accipitri.

Ad omne genus difficultatis spirandi.

Radicis argalicae, butyri, singulas vncias, aloë exiguum, contundito, leuigato, præbeo primo die tres offas, secundo die quinque, tertio septem: quarto cibus detur suilla caro, ne exeat ex cauea, sed illic clausus teneatur sexdecim dies, ita, vt cum illinc exhibit, ne sit pinguis.

Aliud remedium, quod Gregorius composuit.

Quod continet euphorbii, piperis, thuris masculi, costi, spicae Indicae, croci, caryophylli, nardi spicati, radicis iunci, aloë in formam iecoris concretæ, pediculariæ, betonicae, singulorum vnciam, medullæ ceruinæ, butyri pontici, balsami mellis, cumini, olei Hispanici singulorum selibram.

Aliud.

Succus pomi Cydonij, aut citrij cum melle veteri, mistus præbeatur accipitri ex suilla carne lixa.

Ad difficultatem spirandi pituitosam.

Difficultatem spirandi, quæ proficiscitur ex pituita, cognosces accipitrē laborare, cum oscitatur & vomit: ita curabis, Liquidam picem mundam in tres globulos redactam ex melle dabis deuorandam, ad solēque ipsum ligatis habeto, vsque dum mel euomuerit, deinde manu gestabis

bis, columbino pullo elixo, aut mure pontico pasces, idque per triduum facies.

Aliud.

CYnoxeſtam ex oleo, aut vino bono cōtundito, præbeto ex ipſo quotidie globulos quinque in mediam carnem abditos. Hoc facito per triduum: interea columbina carne ipſum alito & ſanabitur. aut ipſi dabis offas treis primo die: ſecundo quinque, tertio ſeptē: & per hoc triduum ſubrumi catuli cæci carnes elixas dabis, aut tragacanthæ vnciam: ſpicæ Indiæ ſemunciam, aut cinamomi vnciam, amonij ſemunciam: mellis deſpumati quantum ſatis ſit: vnâ commiſcebis & ſubiges, ex carne dabis per triduum.

Ad difficultatem ſpirandi ex capite manantem.

SI difficultas ſpirandi ex capite proficiſcitur ſita cognoſces. Accipitris oculi tument, ex pectore reſpirat. Hoc remedio curabis, quod continet ſemen caprifici, mellis paulum, vinum vetus, miſceantur, ſimul contundantur, naribus infundantur per triduum: deinde dabis edendum catulum ſubrumum.

Aliud.

LAc aſine, oleū roſaceū, modò ſit plus lactis quàm olei roſacei, in ahenu nouu indito, calefacito, ac ex his tepentibus conſectas offas treis, quotidie dabis per triduum & ad ſanitatē perduces.

Ad

Ad difficultatem spirandi manantem ex interioribus partibus.

Cum videbis accipitrem frequenter respira-
re osque hircere, ita curabis, Arsenici scissi-
li scrupulos duos, aloës in formam iocinoris con-
cretæ, myrrhæ, sandarachæ, pulueris absynthij
æquales scrupulos: calcis viuæ drachmas tres, con-
terito calcem viuam, in cacabum nouum restin-
guendam tradito, ex hisque commistis & contu-
sis globulos septem facito, quorum singuli sint pon-
dere vnius siliquæ, quotidie dabis accipitri tres
pilulas per triduum, ac post tres horas, quàm pi-
lulas dederis, vsque illum gestabis, donec ipsas pi-
lulas reiecerit. Potes item aliud facere ex puluere
ceramarino, qui recipit, sex dactylos, priusquàm
voces accipitrem, ipsum tegito, ipsùmque pulue-
rem conspersum veteri vino eius faucibus inse-
res, tùmque carnibus suillis, vino veteri dilutis,
eum nutries. Sunt qui cuminum montanum &
argalicum misceant cum vino, & dent ex cibo
quotidie globulos tres per triduum, & ita excre-
menta reddat, & persanetur.

Ad eum qui ex pectore strepit.

Thuris masculi, sulphuris parem modum, cti-
mellis & vini æquali mensura, misceto &
conterito, cum suilla carne, dato accipitri comede-
re & sanabitur.

Ad vulnera tineolarum.

Cum

Cum videbis accipitris ventrem & collum glabrescere, scito illum tineolas habere, ipsi dabis butyri ligulā, medullæ ceruinæ siliquas tres, myrrhæ siliquam, mel quantum satis sit: Hæc miscebis, subiges, dabis quotidie globulos septem ex hircina carne, dabis per quinque dies: ad vltimum globulum dabis fel cum lacryma ceruina & bitumine Iudaico, quantum capit tui gladij mucro, idque in carnem suillam elixam inferes, aut ex synopide tres globulos dabis, aut fel bouis, & fel cerui, & bitumen Iudaicum, mista cum carne, edenda præbebis accipitri.

Ad choleram.

Si cholera infestetur, signa hæc sunt, Liquorē viridem euomit. ita purgabis, Betonicæ sextulam, apianæ radicis siliquam, mellis ligulam, atramenti sepiæ ligulam, vini probi quantum satis sit: vnā contundes, & cum videbis ipsum bilem euomentem, tum hac cōpositione sparsas offas septem primo die dabis, secundo quinque, tertio tres.

Ad exiccandam pituitam.

Coccum gnidium purgatum contundito & subigito, vsque dum in butyri lentorem reductum sit, ex quo globulos quinque cōficias, quos melle sparsos dabis ex carne qualibet: quos ubi accipiter sumpserit, ad solem exponatur, statimque reddet omnem bilem & pituitam: deinde septem vilulas cocci gnidi, & granum piperis simul contundes

tundes, & in offas conformabis ac accipitri dabis.

Ad stertentem & recinentem ex pectore.

SI accipiter ex pectore infestetur, ut voces elissas mittat, ita cognosces, Videbis caput aggravatum, oculos coniuventes. hoc remedium adhibebis, quod continet ceruinæ medullæ magnitudinē aueltanæ, sandaracæ siliquam, baccas lauri binas, olei Hispanici ligulas duas, mellis boni ligulā, oui vitellum, vini veteris ligulam: Simul miscebis in poculum, ex quo bibere solet, tum per quinque dies in carnes, quas edit accipiter, inferes.

Aliud.

Semen raphani, piper cum absinthio trita in seius cibum indito. Vel garum & mel mista, & in sub-umi catuli carnes insita ipsi dabis. Quod si cibi attingere nolit, etiā inuito ei dabis, donec recipiat sanitatē. Cū carnes accipiter eū labore euomit, scito illu ex pectore laborare: Hoc remedio curabis, quod recipit vitellu oui, olei Hispanici, quātum satis sit, vini veteris tantūdem. Hec omnia terito, ex carne præbeto accipitri comededa offasq; hoc medicamēto cōspersas ipsū capere nolētē cogito: insuper ferri ramentū in carnes inserito.

Aliud remedium.

Medullam cum carne pulli gallinacei dabis medendam, aut axungiam suillam inferuefactam: ipsum in mensa vel in grabato collocabis, ubi sit silentium & quies.

Aliud

Aliud.

EVphorbij, costi, spicæ indicæ, sideritis, croci, Ericini, masticæ, pyrethri, laseris, myrrhæ, argolici, thuris masculi, piperis, vuae taminix granorum septem, sandaracæ, butyri, oui liquoris albi, gari & mellis, vini boni, olei rosacei, ferri ramenti paria pondera: misceantur, terantur diligenter: fiant offæ ex carne suilla, in quam mediam abdes medicamentum, atque ita tectum, dabis accipitri deuorandum.

Aliud remedium.

Cum accipiter pectore infestatur, comprehendito hircum, eius auriculam scindito, sanguinemque defluentem excipito, eumque inferuefactum, in accipitris fauces infundito. Vel erucam, terræ puluerem, mel simul contrita, cum cibo mista accipitri obijcito. Vel radicem synapis & rapæ, equali pondere mista, & trita ex cibo: aut cum lacte; aut cum oleo. Hispanico mista dabis. Vel nasturtium mistum cum melle & vino & carne suilla, accipitri dabis comedenda.

Ad spongiam.

SI accipiter spongiã habeat, ita cognosces, Cum videbis, præter consuetudinem, illum bibere, & crebra febre affligi, multum seßitare, non discedere ex manu, neque ex pertica, ita ipsum ad sanitatem perduces, Ferri ramentum, quantum gladij cuspis capit, tantum in offam conijcies: deinde

setas

setas suillas quinque digitis concisas defiges in carnem, subiges cum ramento ferri, & ita septem offas dabis ex carne qualibet, idque facies per triduum. Cùm videbis accipitris stercus croceo colore, scito spongiam eius scissam esse, quam ita curabis. Dabis ipsi ricini puluerem, ossa palmarum combures, in puluerem rediges, mel quantum satis sit: hæc omnia miscebis, & dabis accipitri ex carne pulli columbini, aut gallinacei quotidie offas quinque, in quarum singulas prædictum puluerem immiscebis, quantum tui gladij capit cuspis id facies per quinque dies & sanabitur.

Ad clauos.

CVM accipiter stirpe, aut surculis confixus est, ita cognosces, In pedibus papule acutæ eminent. Remedio sunt myrrhæ vncia mastichæ, pyrethri, scāmoneæ nuncupatæ, galaštidis, singulorum semuncia: seminis anethi siliquæ tres, baccarum lauri siliquæ quinque, vnà contundantur, cribrentur, addantur resinæ albæ libra: olei rosa cei selibra, suillæ axungie vnciæ tres, ceræ citrinæ semuncia: simul hæc misceantur, inijciantur in ahenu nouum, succensis ignibus ferueant, vsque dum medicamenta dissoluta sint: deinde ab igne remoueantur, vt remaneant tepida, & ita purgabis accipitrē, cum stacte ex sarmentis facta, quam calefacies, quantum manus tua calidam patietur, ipsam haustam super clauos impones, vt ipsius pedes

pedes calefiant. Carnibus elixis ipsum nutries, donec expurgatus sit.

Ad febrem.

F*Ebricula laborare accipiter deprehenditur, cum pustulas habet in ore similes siligini: ita ipsum sanum facies, Mellis ligulam, crocum, quantum duo digiti capiunt, vini antiqui, olei rosacei, singulorum cochleare vnum, miscebis, & accipitri dabis ex hircina carne, in quam inferes hanc compositionem, pustulas tamen prius acicula compunges. Sunt, qui os accipitris per triduum confruent digito, & ita sanum faciāt. Vel betonicam tunsam & melli mistam accipitri dent. Betonica quadraginta morbos curat. Alij florem mali cotonei cum melle mistum ex carne feruefacta dent accipitri. Nonnulli euphorbij, costi, singulorum siliquas duas, Caryophylli grana quinque, croci semunciam, scorix ferri siliquam, olei rosacei, vini boni, mellis singulorum ligulas binas, piperis grana septem, vnā contundunt & miscent: his ex carne qualibet datis alunt accipitrem quinque dies. Vel rosam cum oleo Hispanico, & melle, & vino bono commistam contundunt, ex eoque pascunt accipitrem.*

Remedium.

C*Um videbis accipitrem carnes minutatim dilaniantē et oscitantē, passeres domesticos viuentes, scissos, melle conspersos edendos dabis.*

Ad vlcus.

SI accipiter habet vlcus, ita ipsum curabis, Vini sextario & aqua potabili calefactis, fovebis accipitrem, atque hoc emplastrū adhibeas, quod recipit mastichæ, aluminis scissilis, resinæ albæ, singulorum vnciam, mel quod satis sit ad illa excipienda, vnà misceto, ex hisque emplastrū facito, vlcera tandiu inunges, donec expurgata sint. Carnes edat quaslibet feruefactas, duntaxat à bubulo abstineat, ramentum ferri excidens ex incude terito, cribrato, & ex carne suilla dato accipitri.

Ad tumorem nuncupatum cœlem.

Tumore nuncupato cœle laborantem accipitrem, ita curabis, Herbe appellatæ gallatæ, Corianni radicis singularum siliquas treis, piperis grana septem, radicum apij, & prassi singularum siliquam, oleum rosaceum, & mel bonum pari mensura: dabis accipitri, & ad sanitatem perueniet.

Remedium accipitris lentè comedentis.

SI accipitrem videas lentè edentem, & cibum sin faucibus restitintem, scito ipsum afflictum esse ex labore laterum: ita ipsum sanabis, Seminis apij, croci, nasturtij, euphorbij, singularum siliquam, costi, medullæ ceruinæ, vini boni corianni, cumini siliquas binas, vnà conterito, ex eoque medicamentum facito, accipitrique præbeto ex carne qualibet.

Ad

Ad tineas seu lumbricos.

Accipitrem tineis vexari cognosces ex eo, quòd caudam frequenter motitet. Liquidam picem mundam, oleum Hispanicum, mel miscebis vnà per triduum: dabis accipitri ex carne: quod si amplius feceris magis adiuuabis. Alij rutam ex oleo Hispanico coquunt, eoque accipitris cibum conspergunt & curant: vel coriannũ cum oleo contundunt, eoque carnem sparsam dant accipitri. Aut escam accipitris respergunt. Vel alliũ, pulegium, erucam vnà contundunt, hisque ipsas tineas combustas ex carne suilla per triduum dant accipitri, aut ceruinam medullam simul cum carne inferuefacta tribus diebus dant, & sanitatem restitunt.

Ad faucium pustulas crebris tumoribus exasperatas.

Nvcis oleo veteri & butyro simul mistis, accipitris palatum fricabis, aut iisdẽ illius cibum consperges: aut bet. & radice, & sinapi contundes & subiges & ijs nares & palatum illines: itaque omnem capitis dolorem discuties.

Ad suppressum aluum.

Crebriò anulum perticæ admouet, excrementa reddit nigra: hoc remedio curabis, quod cõtinet aloæ in modũ iecinoris cõcretæ sextulã. tea phis asianæ siliquã, mel quãtũ satis sit, hæc misceto

dato accipitri ex carne bubula quotidie septē of-
 fas, in quas tantum ex medicamento hoc insper-
 ges, quātum capit cuspis gladij. Cūm vociferatur,
 interea dūm excrementa reddit, ipsius autem ocu-
 li lacrymantur, ita illum curabis, Per tridūū pul-
 los gallinaceos inferuefactos ipsi dabis, & aluum
 deijciet: vel mures ponticos viuos cum pilis ipsi
 dabis: vel melle destumato conspersam carnem,
 vel muscatam in aqua mulsā conteres, carniq̄ue
 insperges, vel aloem in modum iecinoris concre-
 tam dabis. Sunt qui cerui medullam, butyrum,
 oleum nouum, betæ radicem coquant, eorūmq̄ue
 decocto addāt argaliscum, hyoscyamum, polythri-
 cum, oleum rosaceum, eāque in offas redacta dant
 accipitri. Vel radices sinapis & Caryophylli cum
 ouillo lacte, aut oleo hispanico, mistas & tunsas
 ex carne suilla dent, aut succum Cynoscheti; polli-
 nem piperis, apij semen; melle conspersa ex carne
 suilla præbeant.

Ad calculos & difficultatem vrinandi.

Accipitrem calculis, & difficultate vrinan-
 di torqueri ita cognosces, non excrementa
 reddit, nisi exigua & cum gemitu, & in ipsum
 quod reddit, durum est sicut lapis. Raphanum ra-
 dito, & conspergito sale, in ahenum nouum injci-
 to, lento igne dissolui finito eius decocto suillam
 carnem conspergito, post in peluim aquæ plenam
 ipsum indito, illicque totum diem maneat, facito.

Et

Et quoniam febris tenetur, quantum bibere velit, finito: quo enim plus bibit, eò magis sanabitur. Vel lentem conterito cum oleo rosaceo, & melle misceto, hisque carnem aspersam dato accipitri. Vel olerum radices, & sinapis folia contundito cum resina terebintina, in aquam misceto, & ubi triueris cum decocto raphani, ut dictum est, eo carnem conspersam dato accipitri: Vel herbam clysteriam cum oui albo liquore, & melle & exiguo sale commistam illius faucibus infundes. Vel treis allij partes coquito cum semine herbæ nuncupatæ mesicale, terito, calefacito, dato accipitri, vel carnem bubulam melle sparsam ipsi dabis.

Ad albugines ictusque oculorum.

SI accipiter in oculo albuginem habeat, frequenter aqua frigida oculum foueto: deinde allium Cappadocum: fabam cum sale subigito, hisque oculum linito. Hoc ieiunus facito, donec expurgatus sit. Vel salem Cappadocum, & ossa sepiæ subigito: illinito oculum. Curatur etiam hoc modo, Ebulum contundito, eiusque succum pinna in oculum instillato, per triduum & persanabitur. Alij ex corylo corticem detrahunt, purgant, in vino contundunt, in oculum exprimunt per triduum & sanant. Sunt qui lac muliebri in oculum instillant, & purgant. Alij scorpios in fictilem testam novam coniectos usque torrefaciunt, dum redacti sint in pulverem, quem in oculum inijciunt & ex-

purgant. Hoc faciunt, si est albugo: sin oculus ictus sit, crebram aquam frigidam instillant & betonica contuse succum in oculum exprimunt & curant. Alij salem Cappadocum & Ponticum conterunt, oculo inspirant: vel sale communi, in puluerem redacto, illinunt. Quidam aizoos, quam vocant amaranthon, tritum inspergunt.

Ad catarractas oculorum.

Accipitri catarractam habēti medebere hoc remedio, quod habet mel non infectum fumo, fel vulturis, terantur, pinna illinantur oculi, & sani fient. Quod si oculorum dolor à capite proficiscitur, cognosces. Oculi conuiuent, nares liquore redundant. Hoc medicamento sanabis, Galbani puluerem & lac asinae mista cum cibo dabis: vinum vetus, lafer, contusum miscebis, hisque nares fricabis & oculos ex vino, & oui albo liquore commistis inunges: sed quoad sanum sit, standiu ne ipsum foras perferas.

Ad morbum accipitris.

Si morbo tenetur accipiter, cognosces, Lentè serigit se, tristi aspectu est, afflictus sedet. Hunc hoc remedio sanabis, Semen raphani, absinthium Ponticum conteres: eorum puluerem pinna accipitris naribus infundes & sanabis. Vel betae radicem agrestem, aut hortensem purgatam ex aceto contundes, succum, linteo expressum, naribus inijcies.

Ad

Ad dolorem capitis.

Radicis agrestis, malix mature, contundantur, in acetum acerrimum adijciantur: alternis diebus in nares & palatum injiciantur, & nunquam ex capite laborabit. Vel rutam sylvestrem cum oleo Hispanico in sartagine coquito: donec rubescat: tum ex igne remoueto, & cum refrixerit, in vitreum poculum indito, eoque carnem illitam, dabis accipitri edendam.

Ad fluxionem capitis.

Accipitrem fluxionibus laborantem, ita curabis, Aloem in iecinoris modum concretam, non multum contundes, in carnem abdes, atque ita per septem dies ales, & ad sanitatem perduces. Vel balsamum, picem, cedrium, semina eruce & rutae, acetum simul coteres, hisque caput accipitris oblines.

Ad occultum morbum.

Accipitris interiora egrotare ex nimio frigore cognosces, cum excrementa reddit crocea aut crueta, alas autem habet remissas & laxas, capitis horrentes plumas: ita curabis: Suillam carnem butyro oblitam accipitri dabis, caprinam carnem salsam & panem bene coctum, infriatum in lac addes, accipitrique dabis. Hoc tandiu facito, dum steriscus purus reddat, & corpus confirmatum videas, a frigore absteineat. Vel succum cydonij, aut citrij, pomi miscebis cum vino veteri, aut melle, eoque carnem oblitam accipitri dabis.

Ad pituitam siccam.

Accipitrē pituita arida laborare cognosces, cum videbis oscitantem, liquorēque per nares non emittentem. Hoc remedium ei auxiliabitur, Vuae taminie, piperis grana septem, folij, quantum duo digiti capere possunt. Caryophylli grana quinque, nardi spicatae siliquam: diligenter vnā contundito, & postquam vino veteri illius palatum elueris, ex hoc medicamēto capito quantum duo digiti capere possunt, eoque palatū ipsius fricato: deinde in sole illum collocato: ad horam octauam esca ei præbeatur hircina caro & sanabitur. Vel mel Atticum, semen hyoscyami, butyrum subigito, hisque palatum fricato, & pinna nares illius inungito. Alij ipsum ita curāt, Alliū cum vino veteri contusum naribus infundunt. Alij cupressi grana septem: semen caprifici, brassicam conterunt vnā, & naribus infundunt per triduum, ac sepe piper adiiciunt.

Ad pituitam mollem, quæ liquida per nares defertur.

Cum accipitrem oscitantem videbis, & naribus liquorem eijcientem, scito eum molli pituita laborare: ita curabis, Liquidam picem in eius os infundes: quam cum deuorārit, acetum acerrimum per nares inijcies, aut garum bonum: palatum melle fricabis, atque illum in sole collocabis. Quod si diu permaneat hæc egritudo, sandarach

racham cum aceto acri conteres, eoque palatum illines. Alij ita illum curant, Piperis, camæleontis, singulorum scrupulum, costi sesquiestulam, commiscent, terunt, hisque palatum confricant, & naribus infundunt.

Ad grauedinem.

Accipitrem grauedine laborare cognosces cum videbis ipsum per nares liquorem, & per oculos spumam emittere. Hunc ita curabis, Piperis, pedicularie, singulorum grana quinque, spicam, allium vnum, liquidam picem, mundam, quantam vno digito capere potes: contundito vnâ, sumito quantum gladij cuspis capit: oleo & balsamo palatum accipitris d'frica, illumque in sole collocato ad septimam horam, ipsumque pascito carne qualibet.

Ad pituitam occultam.

Cum caput intumescit, & frequenter oscitatur, & lentè reddit excrementa, scito illum pituita latenti laborare. ita curabis, Seminis agrestis, rutæ scrupulum, piperis, pyrethri, singulorum scrupulum, pedicularie grana viginti folij, costi, singulos scrupulos: vnâ contundito, palatum ipsius fricato.

Ad pituitam spiritum elidentem.

Accipitrem, pituita fauces stringentem, laborare cognosces, cum guttur accipitris intumescit ex humoribus coactis, oculi spumâ mit-

tunt, caput tumidum est, nares nihil reddunt: ita sanabis, Herbam nuncupatam phryarium contusam miscebis cum vino veteri, & inspersam carnem suillam feruefactam dabis accipitri. Quidam succum betæ cū melle naribus infundunt. Alij lac muliebre cum succo rutæ naribus immittunt.

Ad pituitam proficiscentem ex dolore capitis.

Cum accipiter curuus manet, & respirare nequit: cum oculis est hebetibus & spumam emittentibus: cum caput ipsius dolore affligitur, scito eum laborare pituita, manante ex capitis dolore. Hunc ita curabis, Piperis unciam, laseris, cocci, singulorum tres scrupulos, pediculariæ granarum undecim, tūdito, cribro incernito, pinna naribus inspirato, hisq; palatū eiusdē infricato: acetū acerrimū naribus infundito, viginti diebus solutus, in tegeticulam clausus, cibum ex tabula capiat.

Ad pedis dolorem.

Cum videbis accipitrē se & suas alas strigentem, & tanquam in nido iacentem, scito eum pedum dolore torqueri. Hoc remedio sanabis, Vini boni treis sextarios, & tantundem aquæ, mista vsque calefacito, dum manus tua ferre potest, hisque illum foueto, & lauato: deinde emplastrum facito, quod contineat myrrhæ scrupuli arsenici sextantē, mastichæ unciam, olei rosacei ligulas duas, simul misceto, emplastrū facito, idq; corio illitum

illitum super pedē imposito, post tres dies resolutio; carnemque calidam ipsi dato. Nonnulli axungiam bubulam, in ahenum additam incalefaciunt, eiusque pedes inungunt: alij vino pedes eluunt, atque in lata pertica collocant, ne digiti pedis ledantur. Quidam acetū tepidum pedibus inspergūt.

Aduersus pediculos.

SI pediculos habet accipiter, sandaracham tritam in aquam frigidam addito, qua ipsum lauabis, & ad solem expones, & pediculos excuties. Alij oleum rosaceum, & cor bubulum, axungiam, oleum. Alij traphin tritam in aquam conijciunt, & ita illum lauant. Sunt qui lupinis in aqua maceratis accipitrem lauant, spondylis combusto ipsum fumigant, & confestim pediculi decidunt. Quidam oleo laurino caput accipitris oblinunt. Aliqui sandaracham, butyrum ex carne dant accipitri.

Ad luxatum.

SI in venando accipiter luxatus sit: ita ipsam restitues, Ulmi radicis scrupulos quinque in ahenum additos vsque ad tertias decoquito: eius decocto affectū locum foueto, emplastrum facito, quod recipit masticæ, sthuri masculi, floris periplocadis, folij singulorum vnciam, facis vini optimi tres ligulas, rutæ cochlearia bina, in vnum cōtundito emplastrum facito, super locū affectum imposito: quinto die mutabis: carnē calidam ipsi dabis.

Ad

Ad fractum.

Accipitrem fractum curabis, vt antè diximus esse curandum luxatum, ac vbi ipsum locum affectum calidè fomentis recreâris, sumito lanam succidam, eamque rosaceo oleo conspersam, super locum affectum imponito, linteoque obligabis, in locum obscurum accipitrem abdes quotidie, calidum cibum dabis. Sunt qui inferuefactam axunxiam ad fractum locum alligent, alij hircinum stercus, alij saponem imponunt.

Ad fractum crus.

Saponem, bulbos, cochleas in vnum contrita, linteo illita, super fractum crus imponito, & sanum facies. Alij pedes fouent, & suilla axungia inungunt, in loco obscuro collocant. Nonnulli argalicum, cum absynthio veteri contusum, affectæ parti imponunt. Alij ceram albam, marmor, cochleas, album liquorem oui vnâ commiscent & contundunt, in locumque fractum imponunt, & ad sanitatem perducunt.

Ad accipitrem aucupari nolentem.

Laseris siliquas treis, in aquam addito, ligulas duas dato cum carne ededas per triduum. Quidam mandragoræ radicem fumigant, & con festim promptum ad aucupandum reddunt. Alij argemonia fumigât: sed & carnes, quas comedit, suffitu lustrant.

Ad euulsionem vnguium.

Cum

Cum accipitis unguis excussus est, si excus-
 sum inueneris, illum reponito: sin minus,
 alium unguem mollem accipitis sumito ipsius
 digiti, qualiscunque est, siue mediij, siue calcaris:
 ita sanabis, Sanguinem pulli columbini, aut ramen-
 tum taurinae collae, quantum tribus digitis capere
 possis, comburito, donec in puluerem redactus sit.
 deinde mastice sumito grana tria, myrrham, thus,
 arsenicum, trita super unguem imposito cum san-
 guine columbae fruentis, & reple ipsum unguem,
 ac infige in locum unde excidit facito: ex dura
 pelle oculamentum pro magnitudine digiti, &
 ligato pulchre, & in quatuor dies ipsum liberum
 dimittito in tegeticulam, nutriens ipsum carnibus
 feruefactis, posteaque ad venationem educito. Si
 unguis radicitus si excussus, confestim iniecta fa-
 ce locum comburito, & sanguis sistetur: vel su-
 mito ex lucerna ea, quae destillant subter eius col-
 lum, hisque locum affectum linito. Sed cito rena-
 scetur, si ita curabis, Absinthium syluestre cum
 axunxia suilla contundito, saculumque ex aluta
 factum, prescriptis malagmatibus implebis, eum
 induces in unumquenque digitum, unde unguis
 euulsus sit, & ligabis, & tertio quoque die mu-
 tabis & sanabitur. Vel ossa palmarum cum uua
 ramina & melle contrita, linteoque illita affe-
 ctum locum obligabis, & cito unguis exorietur:
 Vel thus masculum aqua frigida diuinito, eoque
 locum

locum foueto, & sanabitur. Vel butyrum cum ramento corij elaborato inijcito in digitū vnde vnguis excidit, & ad iusta perducetur.

Ad tremorem accipitris.

Tremore exhorrescere accipitrē cognosces, cum habet pinnas, vt struthiocamelus, & volare nequit. ipsum ita curabis, Myrrhæ, thuris masculi, sandarachæ, aristolochiæ rotundæ, argalici, aloë in hepatis formam concretæ, spicæ Indicæ, nardi spicatæ, singulorum treis siliquas, mastice grana tria, folij, pediculariæ, cumini Alexandrini, singulorum siliquas quinq;, costi siliquas binas, mellis vnciam, croci siliquam, piperis semunciam, vini boni sextarios duos: simul omnia mista cōcisa contundito, atq; illa ex carne hircina per decē dies cibatus accipitris obijcies: deinde per alios decem dies dabis veruecinas carnes: tum alijs decem diebus præbebis ex pullis columbinis, & galinaceis: semper cibos superiore compositione illines: tum post triginta dies ipsum lauato aqua, in qua prius decoctæ fuerint radicularum schœni libræ quinque, sinapis vnciæ tres, aquæ tertia, aut quarta pars addita fuerit: qua in peluim infusa, & vsque tepenti, quoad manus tua ferre potest, accipitrem fouebis, & lauabis, illum lotum in sole collocabis, idque similiter per triduum facies: si deficitur, vinum asperum insperges, ipsumque confestim pasces: veruntamen suillam carnem
ipsi

ipsi ne dederis, donec confirmatus sit.

Ad vulnus accipitris.

Argemone ex aceto trita linito caput accipitris prius glabrum factum : pustulam postquam expresseris, inungito. Sunt qui feces olei coquant, hisque refrigeratis, eius caput linūt.

Ad mutandas pinnas.

Priusquam in cellam, mutandarum pinnarum causa, incluseris, aqua lupinaria illum eluito, & quàm mox in cellulam includito, in eam sabulum spargito, addito tabulam rotundam : per decem dies dabis columbinum pullum. Quod si tardus sit ad mutandum, conterito pellem serpentis, eaque carnem conspersam dato, vel lac potui prebeto : mense Augusto quotidie aquam apponito decem diebus, antequam ipsum educas ex cellula : accede prope ipsum, neque confestim ipsum ex cellula proferas, neque pedibus strepitum edas.

Ad accipitrem mutandum

variè.

Virides lacertos viuos, vel mures, vel ciconiam, vel turturem per triduum dabis. Si recuset lacertos virides viuos, in sole ipsos arefacito, leuigato, eorumque puluere conspersas suillas carnes dato accipitri comedendas. Si accipiter mutauerit, aquam marinam calfacito, eaque pinnas eius foueto per triduum, vel cum aceto acerrimo calefacito.

Si vulneratus sit à grue.

SI accipiter à grue, aut ab alia aue vulneratus sit: ita ipsum curabis, Ossium palmæ quinque vncias, ramenti ferri excidentis ex incude vncias tres: in vnum misceto, in puluerem redigito, consuito locum vulneratum, & ex illorum puluere inspergito. Sed prius locum vino calido eluito, & eius cibatum obijcito. Alij axungiam suillam, & stacten sarmentorum miscent, hisque perungunt plagam acicula consutam. Verùm attende, ne acicula interiorem carnem pestringas.

Ad interiora rupta.

SI interiora discussa habet, ita medebere. Statim ex palmitibus vitis dabis ei bibendam, & sanum facies: & carnem feruefactam, & mel cum butyro commistum præbebis edendum ex carnibus. Vel sandarachã ex carne dabis, & sanitatem recipiet.

Ad dolores lumborum.

CVM videbis accipitrem, vel manu gestatum, vel ad prædam emissum, capite aggrauato & dormitanti deferri, & caudam frequenter fluctentem, sicut ipsum lumbagine, & torminibus laborare. hoc medicamento sanabis, In aquam conjicito radicem asparagi vnciam, poci infra terram generati sextantem, herbe vesicarie quadrantem, in cucuma testacea decoquito ad tertias, decocto eius lumbos foueto per septem dies. Aduersus

torme

tormina hoc remedium adhibebis, Lumbricos terrenos coques, eorum sumes siliquam : laseris siliquam alteram, album liquorem oui, in unū miscbis, eaque ex carne dabis accipitri, per ipsos dies ipsum cum superiori decoctione fouebis.

Aliud remedium.

Tiliam, alimi semen, oleum laurinū & lentiscinū ex aqua coques, hisq; accipitrem fouebis, olea quidē separatim coques, & deinde miscbis. Vino calefacto, & per spongiā expresso, accipitrem fouebis, & ad iusta perduces. Vel picem aridam contritam eius potui dabis, & lumbos restitues pristinae valetudini.

Ad tubera pedum.

Cum accipiter habet tubercula in pedibus, tintinabulum paruum facito instar tuberculi, vehementer calefacito, idque ignitum super tuberculum imposito : sed cautē, ne aliam carnē perstringat, & tamen ad radicem tuberculum comburat, ac quā mōx saponem Gallicum, laurinum oleum, stercus columbæ in ollam nouam coniecta diligenter calfacito, & frequenter eius pedes & perticam, cui insistere solet, linito, & sanabitur. Vel ipsum tuberculum sauciato, carbonemque tritum cū oleo Hispanico plagæ imposito.

Ad tubera & rimas pedum.

Svillum stercus in furno desiccabis, aquæ dulci miscbis, eaque alutæ illita, afflictæ parti

impones, & confestim discutientur, quod etiã hominibus, simili morbo laborantibus, auxiliatur. Sunt qui saponẽ Gallicũ, viuum teaphin cũ erugine rasili contundunt, accipitri alligant.

Ad pustulas.

Pustulis laborantem ita curabis, Oleum rosaceum, mel calcẽ viuam cũ lente miscebis: calfacies, ex carne dabis accipitri edenda.

Ad accipitrem defugientem aucupia.

Accipitrem aucupium defugientem ita restitues, Olei Hispanici, mellis, butyri, vini boni, singulorum scrupulũ cum luteo oui cõmisceto, ex carne feruefacta præbeto: & cũ hoc cõcoxerit, & per excrementa reddiderit, carne suilla, vel gallinacea pascito. Vel butyrũ mastice in puluerẽ redactæ, sanguinẽ columbæ, misceto vnã, hisq; carnem hircinã, sparsam per triduum præbeto accipitri, & sanus fiet. Vel stercus passeris, vel eius carnem, vino vel melle cõspersam, edendã eidẽ dabis. Vel apij semen, Zinziber pari pondere contritã cum melle aut vino dabis & sanum facies.

Ad sitim accipitris.

Accipitri sæpe sitienti escam frigidam cum melle dabis primo die: altero & tertio oleum Hispanicum & sanum facies.

Ad debilitationem & langorem accipitris.

Accipitri debilitato & languenti auxiliatur hoc medicamentum, quod habet croci,
rosar

rosarum aridarum, singulorū semunciam ex sanguine leporino feruente: conterito illud, accipitri præbeto ex carne suilla frigida, & ad sanitatem perduces. Vel croci scrupulum, vinum vetus, in vnum contundito: potanda præbeto accipitri, eiusque cibatus hircinam carnem dato & conualescet.

Ad neruos læsos.

Accipitrem ex neruis laborare cognosces, cum ad aucupandum emissus, aucupari recusat, & aspectum auertit ab ipsa præda. hoc fit vel cum arbori implicatus fuit, vel ad saxum genua offendit, vel armos læsit. Huic succurrit hoc remedium, quod recipit axungie bubule, ceruine medulle, cere, singulorum semunciam: in ollam nouam hæc indito: Cochlearum, olei Africi fescunciam adycito, atque omnia cum spongia & vino contundito: genua & calcanea inungito, & sanitatem recipiet. Aliqui axungiam suillam, tum pulli columbini adipem: succum malue & betæ in ollam adyciunt, contundunt, genua, calcanea per spongiam illinunt. Nonnulli axungiam galline, oleum rosaceum, ceram, masticem pari pondere in ollam nouam conyciunt, coquunt, locum affectum perungunt, & pristinam valetudinem restituunt.

Ad vitreaginem oculorum.

Accipitris vitreagine laborare oculos signa sunt tubercula ad oculos & nares, velut paruule auellanule, exorta. Remedium hoc adhibeto, Lignum cupressinum acuito, idque ignitūter in eius nares inserito, vbi vitreaginem videas, locum exprimito, & mellis exiguum inspergito.

Ad accipitris frigus.

SI accipiter frigore rigeat: ita ipsum curabis, Piperis, pediculariæ, singulorum granis tribus in vnum contritis illius palatum illinito, ad solem exponito accipitrē: deinde ipsum pascito & perueniet ad sanitatem. Vel sumito succum cynoschisti, piperis, pollinem, apij semen, mellis mediam partem: hisque simul commistis, carnem conspersam accipitri præbeto, & interiora omnia expurgabit. Vel allium simul cum pipere dabis illius cibatus, & rigor discutietur. Vel semen raphani, rutam syluestrem, piper, cuminum, mista contundito, cibatus obijcito, vel columbam scindito, eius intestina feruentia dato accipitri edenda.

Ad tardam aluum deiiciendam.

Accipitrem tardantem eijcere excrementa, Ascito cruditate laborare: ita illi succurres: Staeten ex vitis palmitibus factam ex ore tuo in os illius inspirabis, quātam capere poterit. Et cum excrementa reddiderit, oui vitellum vnā cum melle sumito, hisque carnem oblitam accipitri præbeto.

Ad

Ad tubera pedum.

SI accipiter tubera habet in pedibus, ita ipsum sanabis: Salem cum cochlea terrestri conterito, pedes illius defricato. Vel super tuberculum hirundines paulisper imposito: tum postquam hirundines remoueris, vino veteri incalfacto, locum foueto. Vel hircinum slercus terito, eoque illius pedes oblinito.

Ad vermiculos pinnarum.

Accipitrem, cuius pinnæ vermiculis infestantur, sic curabis, Scindito calamum & telam aranei, quam poteris intus inuenire, ex aceto acerrimo terito, in locum, vnde cadunt pinnæ, imposito. Vel sumito sanguinem leporis, & vinum vetus pari mensura, locum affectum conspergito, & melle illinito, ad solem post accipitrem exponito, ad sanitatem perduces.

Ad dolorem maxillæ.

Accipitrem ex maxillis laborare, vel alijs anterioribus partibus circumuicinis cognosces ex manu gestatis. Se enim abijcit, neque periticæ insistere vult: sed etiam pinnæ cauda rariores fiunt, & minuuntur. Saliuam cruentam expuit, & volitat. Sic ipsum curabis, Vinum vetus dabis ieiuno, & catello paruulo, vel nefrende per treis dies ipsum nutries: deinde butyrum dabis, & sanabis: vel radicem argolici, siue hyoscyami contritam cum carne dabis.

Ad debilitationem.

MEdullam veruecinam feruefactam præbebis edendam, & reficies.

Ad lippitudinem.

CLauro cupressino tenui, ignito, nares ipsius aperito, vel lac caprifici infra linguam infundito.

Ad læsionem axillarum.

FRequenter axillam aqua frigida fouebis & sanabis.

Ad accipitrem, qui progreditur ad prædam, & simul pedem refert.

ITa ipsum restitues, Piperis grana tria, vinum vetus, mel, cuminum, album liquorem oui. Hoc semel die dabis & ad iusta perduces.

Ad eum qui visco oblitus sit.

OLeo locum, vbi viscus adhesit, eluito, & linteo, tanquam spongia, exprimito, & lacte caprino abluito, & mirificè absterges.

Ad eum qui ægrotat ex aucupio.

Aquam inferuefactam, quantum tua manus ferre potest, super eius dorsum inspergito.

Ad eum, quem velis educere ex cellula pinnarum mutatoria.

ANte lucem cum ipso ambulabis, & priusquam sol exoriat, ad perticam reduces, vespere verò lucernam huc illuc monebis, gestans ipsum

ipsum, quoad dies sit.

Ad oscitantem.

SI accipiter hiscit, oscitatur, scito eius interiora ulcerata esse, ita ipsum curabis, Butyri, mellis, olei rosacei, singulorum ligulam, medulle ceruinae quadrantem, sandarachæ vnciam, vini, ligulas duas, in vnum misceto, eaque cibatus præbeto ex carne hircina per tres dies, aut quatuor.

*Ad vlcera crebris tumoribus
exasperata.*

HOc remedio auxiliabere, Piperis viginti duo grana, folij Indici, nardi spicatae, foliorum petrosclini Macedonici singulorum scrupulos duos, euphorbij, costi, singulorum scrupulum: omnia terito, misceto cum melle, hisque palatum accipitris fricato ad solem, & ad horam prandij sumito butyri treis partes, mellis partem vnā, balsami partem alteram. Simul terito, & cum prædictorum puluere commisceto, eaque commista ex cibo calido præbeto, & sanitatem adferes.

*Ad eum qui decidit in aquam
cum anserē.*

Osia palmarum aqua conspergantur per diē vnum: die insequenti terantur: adijciantur piper album, & nigrum, pedicularia, nardus spicata, Indica spica: omnia æqua portione terantur.

Sumatur etiam butyrum, axungia anatū & suilla pari pondere contusa in offulas agglomerata accipitri dentur, & nihil frigoris sentiet. Vel offas illi dato rosaceo oleo conspersas, & protinus frigus illi pelles.

Si nolit comedere.

Pollinem tiliæ, & seminis lini adycito carni hircinæ, nuper occisæ, cogito accipitrem capere & ad iusta perduces.

Si à lepore malè affectus est.

Fac quiescat septem dies, dentur ei cibi inferuefacti, vel columbinæ, vel hircinæ carnes, & sanabitur.

Ad obstrepentem & voce elisa recinentem.

Mellis, lactis caprini, singulorum ligulam, & tantundem olei rosacei misceto, dato ex carne columbina.

Ad disenteriam.

Seminis ferule grana vigintisex, trita vino aspersa, potui dabis accipitri. Vel rhodacynon intempestiuum scindito, cum sale coquito, ex cibo dato accipitri.

Ad extenuatum.

Cvm accipiter extenuatur, butyrum cum carne ipsi dato comedendū. Vel oleo Hispanico escam conspersam, dato ipsi edendam.

Si

Si ægritudine diminutus est.

Cvrabis, si medullam arietis, nuper occisi, ipsius cibatus dederis: deinde pulli vel columbini, vel gallinacei occisi sanguinem calidum præbebis bibendum.

Si venari nolit.

QVindecim dies in locum obscurum includito, ubi lucem non videat, nisi ad comedendum. Cibi tertiam partem illi detrahito, postea ad venationem emittito.

Ad fluxiones capitis.

SI accipiter capitis fluxionibus laborat: ita cognosces, Oculi ipsius lacrymantur. Hoc medicamento auxiliabere, Piperis albi triginta grana, costum, folium, spicam Indicam, pediculariam, crocum pari pondere: omnia quidem instar triginta granorum peperis ponderantia contundito, hisque illius palatum defricato cum vino bono: postea mel fumo non infectum sumito, eoque per pinnam palatum linito. Ex superiori compositione rursus inspergito, & quàm mox eius nares tuo ore sugito, ut medicamentum sursum perueniat. Hæc ubi feceris, in sole ipsum duas horas collocato, & cum excrementa reddiderit, illum ex sole tollito, & vini boni paulum ex ore tuo in os illius infundito. Post duas horas ipsum vocato: dato ipsi vel columbinum pullum, vel murem, & sanus fiet. Si in eius oculis velut lenticula que-

dam appareant, & ipse oculis hallucinantibus se-
deat: ita ipsum vindicabis, Lac mulieris, nutrien-
tis masculum, in eius oculos instillato, & mox sa-
nus fiet. Vel costum, folium, thus masculum, ma-
sticen, laser Iudaicum, piper, nardum spicam, ca-
ryophyllum, crocum, sandaracham, pediculariam,
paribus portionibus contundito, cribrato, hisque
eius palatum confricato, & sanitatem recipiet.

Si suas pinnas rodit.

Spumam nitri inferuefactâ, & cimices quin-
que tritas ex carne dabis accipitris cibatum
per triduum.

Si velis experiri, an infirmus
accipiter viuet.

Quotidie ipsi dabis butyrum, oleum Hispani-
cum, vel rosaceum cum corde bubulo,
& si excrementa reddiderit, viuet: sin reijciet,
pullum columbinum per tres dies ipsi dabis: si ex-
crementa reddet sanabitur.

Ad intestina.

Butyrum cum melle mistum, in carnes insper-
sum, frequenter ipsi dabis, & sanabitur.

FINIS.

DEMETRII
CONSTANTINO-
POLITANI DE

Cura & medicina
canum.

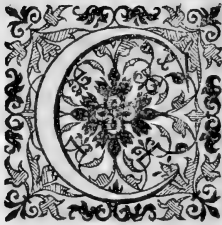

PETRO GILLIO
INTERPRETE.

Ad reuerendissimum, & Illustrissimum
D. Georgium Cardinalem
Armaignacum.

GILLIUS NEPOS

Lectori S.

VR Gillius patruus hūc
 de curatione canum non
 transtulerit, qui eiusdem
 authoris erat, & quasi ab
 altero dependebat, intel-
 ligere non potui. Verūm
 ego, meo Marte, qualicunque in hoc clabo-
 ravi: nō tamen quōd me assequutum fuisse
 verum *ἰδιώμα* græcum in transferendo di-
 ci possit: sed vt alicui & doctiori occasio-
 nem primariam vertendi præberem: tum
 maximè, in gratiam *φιλοκωκυδρ*, in his oc-
 cupatus animus deteriora non cogitabat.
 Bene vale.

DEMETRII CON-

*stantinopolitani de cura &
medicina canum*

LIBER.

VUTILITATEM non mi-
norem adfert canis quàm ac-
cipiter, ita ut nonnunquam ho-
minibus custodiæ, aut venatio-
nis gratia, subseruiat. Id satis
comprobatur ex fidelitate &
benevolentia quam habet erga dominum, quem
etiam sepe ad mortem vsque pro ipso pugnare
videmus. Igitur neque canis sic negligendus est,
ut curæ nobis non sit quomodo se habeat: quando-
quidem accipitrû vsus sine ipso inutilis, imò iusta
de causa his medicinam aliquam adferre oportet:
ad quorum cognitionem peruenturi prius de gene-
ratione & probatione ipsorum dicemus.

Quo tempore submittere oporteat.

IAnuario & Februario alere oportet sub cu-
stodia & in otio detinere ut desiderant iniri
à canibus excellentioribus ad concipiendam pro-
lem

lem generosam, sed ineuntem trium annorum esse oportet, nec minoris ætatis: fœminam verò duorũ. Cum autem submissionem appetit, alicubi includatur vnà cum mare, nec permittas omnino aliquem aspiciere ipsos. alioquin inutiles erunt ad venationem huiusmodi canes. Id nanque experientia venatorum docuit. Vbi verò conceperit, in saltus caue deducas, ne fortè desyderio cursus opprimat catulos & seipsam labore fessam: quam scito dies sexaginta vterum gerere. Interea marem reficere oportet cibo delicato & pingui per triginta dies, deinde cum vsus expostularit educendus ad venationem.

Quomodo probandi & cognoscendi.

Canes strenuos tibi si comparare volueris sic probato, conficiens circulum ex fœno quantum se habet magnitudo rotæ curriculi, catulos in mediũ circuli mitte. Canicula verò seorsum alios habeat, succendatur fœnũ illud: dissolue caniculam, & statim videbis quomodo haud multũ reformidans ignem, insiliet in medium, catulorum amore tenta. Discernet autẽ naturali quodam instinctu meliores, & extrahet. Reliquos verò si vèdere, aut donare velis alienæ cani subijcias suos habenti vt alat: quod hoc modo facies, si ab huiusce mamillis aliquantulum lactis expressum, manu exceperis, & immixto spũto inunxeris catulorũ scapulas

scapulas: quos supponas cū edere voluerit, & videbis quā libèter excipiet. Aliter meliores futuri catuli sic experientur, hos prius in statera ponderato: & quem volueris pinguiorem eligito, inde à matre propria nec altera enutriatur, quarum lac & alitus certe longè magis utilis sit quā aliarum.

Qui sint eligendi.

EX canibus qui diligentur sint leopardis, lupis consimiles: aures habeāt longas & molles, ita vt ex magnitudine & mollitie propendeant: si verò fuerint arrectæ, nec parue, haud omnino sunt despiciendi: è diuerso se habent qui paruas & duras. Collo sint paruo, pectore & armis latis, non angustis, sed abinuicem distantibus. Caudam trahant longam & acutam. Crura item posteriora anterioribus graciliora, cursitant nanque leuius per ardua & montosa loca: si verò fuerint priora posterioribus equalia, in planicie optimè current.

Quo tempore ad venationem educendi,

Continuè sunt agitandi, neq; in tempus aliquod differendum, quo minus segnes & languidi euadant.

Assuefaciendi vt eodem cubiculo vtantur cum hominibus.

Canes cū hominibus habitare nō improbandum est: ex hoc nanq; māsuetiores & hominum amantiores redduntur tū facilius vocātur.

Ad

Ad febrem.

Canem febre correptū ita cognosces, Auribus erit demissis, contrahet faciem, neque quiescere poterit: tunc ab auribus sanguinem extrahito & duæ olei rosacei vnciæ cum vino coquantur: triduo perfundatur, vel rosaceo bina oua addantur.

Si labore fessus exæstuet.

Canem exæstuantē sic curabis: Lapathum & oua bina terito, quibus miscebis butyrum & vini Siciilici sextarium cum vulgato pipere, dabis ei ad bibendum: quod si rediens à venatione, vehementiori æstu affligatur, fusca, pulegio immixto, ipsius os irrorato. Fusca autem componitur ex aceto, tepida aqua binis ouis & oleo rosaceo.

Ad cognoscendum canem
rabie affectum.

Canem rabie correptum ita iudicabis: primum quidem stat tanquam stupidus & sibi placet cum hominem inuadit, difficulter audit, sic nunquam stat, vt dominum non agnoscat: quod cum agnoueris, talem cōficcito potionem: Rosæ syluestris radices terantur & in puluerem redigantur, immiscebis parum aquæ fontanæ, & linteolo exprimens dabis ad bibendum cani. hoc factō rei veritatem intelliges, aut alio modo: nam inferior pars lingue ipsius ligaminibus quibusdā detinetur

detinetur, quæ vermiculi effigiem habent, & neruo albo persimilia: prius igitur quam accreuerit malum, & gulam inuaserit, abscindito à lingua, sicque curatum habebis.

Præseruatiuum ne rabie
corripiatur.

Accipito caprificum et axungiam veterem, vnâ contusam des ei ad comedendum, aut hedera coquatur, donec ad tertiam partem venerit, quam ut edat diluculo præbebis, vel gallinæ fimum cum vino fragrantis, aut chelidonium cum axungia & pane dato.

Ad lachrymosos & inflammatos oculos.

Primùm oculos ipsius aqua tepida & vino fouebis, cum quibus decoctæ sint rosæ, ænanthe & myrthifolia, deinde oleum & oui liquorẽ album vnâ mixtum oculis superimponito, quod sanè lachrymã restringet & inflammationẽ auertet.

Ad albuginem oculorum inueteratam.

Quod si oculus illius albuerit, hoc remedio curabis quod recipiat fellis taurini scrupulos sex, jœniculi succum, mellis uncias nouem, croci tres: quæ simul omnia leuigabis & cane illines.

Ad oculorum dolorem.

Si quid in oculis patiat, gallinæ stercus cum aceto superimponas.

Ad tubercula quæ in palato
generantur.

Quod si ita sit, assumes ammoniaci quod satis erit, galliæ pillulas tres, aceti scrupulum chartam adustam, omnia mixta contundantur, inde palatum inungatur, & sanus fiet.

Si quid inhæserit gulæ ipsius.

Canis si quid gulæ infixum habuerit, infundatur oleum & ebibat, quod si dimouere non poteris aperto illius ore tepidam aquam guttatim instillabis.

Si bibendo hirudines hauserit.

Ex cimicibus ipsum suffumigato, & statim sanus euadet, vel ptisanæ & olei puri libra coquatur, quibus adiunges mellis puri scrupulum, ex his canis perfundatur aut ex decocto tragacanthæ, ptisanæ, olei, mellis, & oui vitello omnibus mixtis.

Ad canem cibum respicientem.

Canis si fastidierit cibos, humanum stercus ad edendum dabis, & pulegio, fusca addita, nares, fricabis, tum illius cibo cuminum appones prius decocto garo, cuius odore maxime attrahitur; sed ad comedendum dabis in omni cibo donec ipsum satiaueris.

Ad inflammationem & tumorem
ventris.

Si modicū aceti dederis, statim dolorem sedabis.

Ad

Ad canem sanguinem mingentem.

Canis sanguinem si minxerit, lenticule libras tres aut heminam cum lacte concoquito quibus corianni succum, piperis grana viginti quinque, olei vulgati sextarium aut uncias duas addes & ex his illinatur.

Ad stranguriam, aut vrinæ difficultatem.

Panem lacte caprino conspersum bis in die facito vt edat.

Ad venæ rupturam.

Si vena canis excisa sit, araneū & gnaphaliū cum duobus muribus combustum, in puluerem redactum cani superimponito, rursus gnaphaliū adusti cinerē venæ applicabis: tum demum ferro candenti locum attinges, & colligabis ea parte qua sanguis emanat, sicque reprimes.

Si iuncturæ dolorem patientur.

Pvmicem exustum in fictili concoquito, & vrina hominis eas abluito, postea vinum addas cui acetum immixtum sit, & gallinæ ster- cus accipiens & fuscā illi dato.

Si laboret dactylo.

Canem si dactylus corripuerit imprimis cooperiendus est, deinde bina allij segmina oleo immixto leuiganda sunt, & applicanda. Talem etiam composito infusionem, quæ recipiat piperis grana viginti, tres lauri baccas, butyri scrupulum, singula misceantur, & instillentur.

Canem si velis saginare.

Prima die panem cum lacte dabis donec dixerit comedere, sequentibus verò auferens partem panis tantundem lactis adijcies: sed elapsis sex diebus in coena, parum offeres. Rursus si volueris ipsum à lacte auertere, quantum ex hoc demeris, tantum panis apponito: neque his diebus à vinculo dissoluendus erit quibus lacte nutrietur, sed paulatim distrahendus ab ipso & singulis diebus ad exercitium educendus, vel auenam exsiccatu, & cum volueris hunc sumere cibum, in ahenum aquam immittito: quam ubi feruentem videris, addes etiam ex hac auena farinae sufficientem partem qua saturari possit, miscebis etiam unà adipem: at cum refrixerit permitte vt edat, idque faciens quinque aut sex dierum spatio cognosces quomodo saginandus sit.

Canem si à fame saturare volueris.

Olei sextarium & fabæ flores coquantur unà, quibus adiunges portionem æqualem axungie, prius tamen facito vt canis triuuo ieiunet, deinde hora consueta ad edendum dato.

Ad canem paruulum enutriendum.

Canes paruulos alere si desyderes, cum tibi desit lac, bouis pulmonem crematum in puluerem redigito, ipsius cibus ex hoc conspergatur.

Canis si patiarur inflammationem totius corporis.

Si

SI laboret inflammatione oculorum aut pedum
ne credas tuberculum esse: sed hoc modo cura-
bis si partem cere, & olei vulgaris, mellis attici
duas, in vnum cōmixtas decoxeris, & canem iu-
unxeris spatio dierum octo: cui etiam dabis offas
saporis, optimi.

Canis si ab altero morsus fuerit.

Hunc ad sanitatem perduces, confecto ita
cerato, quod habet cerui ossa combusta &
contrita, oleo immixto.

Si percussus sit.

Superimposita vulnere caro, cum erugine fer-
ri remedio erit.

Si ab altero rabie correpto mor-
sus fuerit.

Folia rutæ superimposita loco affecto, unã
cum pice & aceto sanum facient.

Asylus aut tabanus si canem
momorderit.

Combusta syluestri ruta, locum suffumiga-
bis & aceto illines.

Ad curandam cicatricem.

Argenti spuma exusta teratur, adijcias mel
& acetum: deinde toties cicatricem inun-
gito donec curaueris eam.

Si percussus sit, nec percipias qua
parte doleat.

Ad solem ipsum exponito atq: ubi dolor ad-
erit, illic muscæ congregabuntur: hunc au-

tem locum aqua tepida fouebis, inde hordeum calefactum bubulum stercus, & fuscam, hæc in vnum mixta dolori applicabis.

Ad scabiem.

Cerusa, resina, bouis adeps, & butyrum cum lentisco misceantur, coquantur, canis inungatur, vel canis pinguedinem, aut echini accipito, quam in ollam nouam repones, & resolues: cum autem feruentem videris, ab igne retrahas & inijcito resinam optimè tritam, ne fortè ebulliens pinguedinem effundat: tantum verò resinæ insit quantum adipis. Aut accipe herbam *κνωξέστου* virentem, cuius flos adhuc sit purpureus, quam exactè conteres & succum in ollam inijcies, ex quo illinatur canis.

Ad pustulas vel exulcerationes.

Hordeum cum aceto leuigabis, & inunges canem: postea eluito: commodius tamè fiet, si oleo illeueris.

Vngulæ si decidant conteres.

Cvminū ore masticabis & in vngues ipsius expues, quod decem diebus facturus es, vt reuiuiscat vnguis.

Si attrita fuerit pedis concauitas.

EX hordei farina qua vtimur in conficiendo pane, verbasco, & oleo addito, pars illa inungatur, vel corianni grana recipe, vitellum oui,
gall

*gallinae pinguedinem quae sufficiat, conterantur,
& ita cum lana superimponantur.*

Vt canis villos renouet.

V*iuam calcem & argenti spumam vnà
mixtam ad similitudinem mellis redigas:
deinde per mensem oblinatur & villos innouabit.*

Vt citò crescant.

H*erbam yevntoy dictam comburito, cum qua
axungiae quod satis sit, misceatur, locum
postea inungas.*

*Canem album, si nigrum reddere
velis.*

C*Aprae pinguedo, & asini stercus, vnà co-
quantur, ex quibus canis ille albus decem
dierum spatio diligenter perungatur, & ita hu-
ius rei veritatem habebis.*

*Canem si velis per horam non
currere.*

O*leum manu excipiēs, scapulas ipsius inun-
ges, & ita omnino etiam eo die non curret.
id facito cum mercari vel emere volueris canem
ab aliquo.*

*Si vt abortum pariat vo-
lueris.*

C*ollyrium ex cinere facito quod pudendo
ipsius imponatur, deinde aquam, mustum
& terram in vnum mixta leuigato, ex hoc canis
perfundatur.*

Canis, vt citò concipiat.

F Arinæ partem ieiunæ ad edendum præbe-
to, aut salis grana contusa in pudendi ipsius
inijcias.

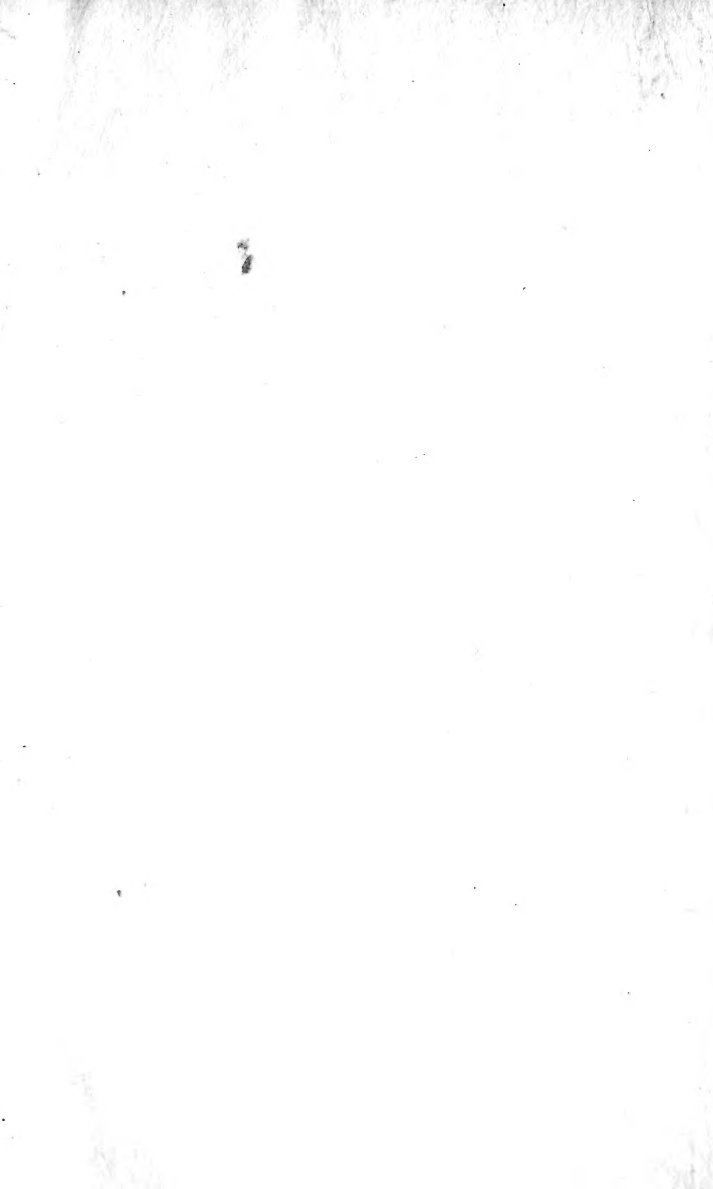
Canem si velis à calore desistere,
vbi conceperit.

C Alcis exiguum ieiunæ dato, etiam nolenti.

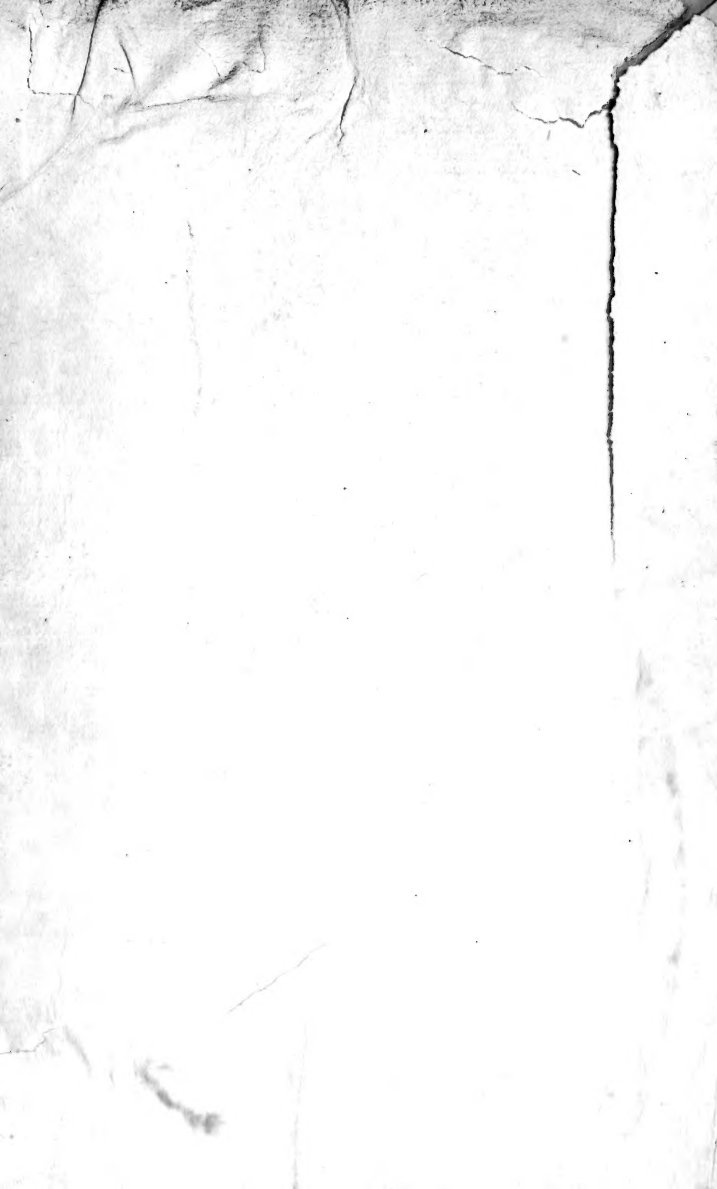
Canem ægrotum si velis
reficere.

I Vniperi grana, rutæ folia, piperis quindecim
accipito, & parumper croci, quæ laugabis &
contundes, vini modicum infundens & aquæ te-
pidæ: hæc ad edendum dabis.

FINIS.

1111

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

3 9088 01348 7731